

Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України
Департамент агропромислового розвитку Херсонської обласної державної
адміністрації
Спілка економістів України
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Полтавська державна аграрна академія
Херсонський державний університет Факультет економіки і менеджменту
Новокаховський гуманітарний інститут Київського університету
«Україна»
Каховський державний агротехнологічний коледж



IV Всеукраїнська науково-практична Інтернет- конференції

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
АГРАРНОЇ СФЕРИ: ОБЛІК, АУДИТ ТА
ФІНАНСУВАННЯ



25-26 листопада 2015 року

м. Херсон
2015

«Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, аудит та фінансування» (Херсон, 25-26 листопада 2015 року): Матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет- конференції, – Херсон: РВВЦ „Колос”, 2015. – 432с.

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
(протокол №3 від 09.12.2015 р.)*

Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем розвитку обліку, аудиту та фінансування підприємств аграрної сфери.

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Базалій Валерій Васильович, ректор ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.с.-г.н., професор;

Кирилов Юрій Євгенович, проректор з науково-педагогічної роботи ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Савченко Олександр Григорович, декан економічного факультету ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.ф.-м.н., професор;

Танклевська Наталія Станіславівна, професор кафедри обліку і аудиту та фінансів ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., професор;

Морозов Роман Володимирович, професор кафедри обліку і аудиту та фінансів ДВНЗ «Херсонський ДАУ», д.е.н., професор;

Мохненко Андрій Сергійович, завідувач кафедри економіки підприємства Херсонського державного університету, д.е.н., професор;

Плаксієнко Валерій Якович, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії, д.е.н., професор;

Мармуль Лариса Олександрівна, завідувач кафедри економічної теорії та фінансово – економічної безпеки Одеської національної академії харчових технологій, д.е.н., професор;

Сакун Аліна Жоржовна, завідувач кафедри обліку і аудиту та фінансів ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент;

Скрипник Світлана Валентинівна, доцент кафедри обліку і аудиту та фінансів ДВНЗ «Херсонський ДАУ», к.е.н., доцент.

Корчагіна Віта Григорівна, проректор з наукової роботи Новокаховського гуманітарного інституту Київського університету «Україна», к.е.н., доцент;

Шевчук Анжела Василівна, голова циклової комісії обліково–економічних дисциплін Каховського державного агротехнологічного коледжу, викладач – методист.

Напрями конференції:

- 1.Актуальні проблеми теорії та практики організації обліку, аудиту і контролю діяльності аграрних підприємств.**
- 2.Проблеми і перспективи застосування МСФЗ і МСА підприємствами аграрного сектору.**
- 3.Тенденції та пріоритети оподаткування діяльності суб'єктів господарювання.**
- 4.Теоретичні та практичні аспекти функціонування фінансового механізму економічних систем.**
- 5. Перспективи розвитку бізнес – середовища в аграрному секторі.**

Тексти матеріалів тез подані в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

@ Херсонський державний аграрний університет, 2015

ЗМІСТ

Мармуль Л.О. Інформаційно-облікове забезпечення виробничої діяльності аграрних підприємств	16
Марченко О.А. Інноваційна направленість та спеціалізація туристичних підприємств та їх об'єднань у Запорізькій області	18
Мохненко А.С. Аудит діяльності підприємств	20
Осадча Н.В., Галясовська О.В. Проблемні аспекти антидемпінгових розслідувань в Україні як інструмент торговельного захисту	23
Перевозова І.В. Вплив динаміки цін на ринку нафтопродуктів на розвиток конкурентноспроможності національного АПК	26
Плаксієнко В.Я., Пилипенко К.А. Механізми удосконалення продовольчої безпеки на регіональному рівні	28
Руснак А.В. Критерії та індикатори оцінки регіональної ефективності сталого розвитку сільських територій	30
Танклевська Н.С., Синенко О.О. Проблеми формування фінансового механізму сільськогосподарських підприємств	34
Аббасов Р.А., Танклевська Н.С., Перспективи розвитку птахівництва в Україні	36
Авраменко Г.М., Пристемський О.С. Теоретичні проблеми обліку виробничих запасів	38
Алексєєнко О.О., Собченко А.М. Економічний зміст розрахунків з оплати праці та структура фонду оплати праці	40
Бабенко Л.В., Мельничук М. Фінансова стійкість банківської системи України: стан та перспективи	42
Базілева Н.О., Собченко А.М.	45

Методика складання й порядок подання фінансової звітності бюджетної установи	
Баран А.С., Іванова Л.В.	47
Організаційні основи запровадження системи податкового планування на підприємстві	
Бартульова О.О., Корчагіна В.Г.	50
Аграрний сектор економіки України: напрями подальшого розвитку	
Берегова В.В.	53
Фінансове забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств	
Білошкуренко Н.І., Танклевська Н.С.	56
Стан та перспективи розвитку малого бізнесу в аграрному секторі економіки України	
Бойко М.С., Скрипник С.В.	58
Економічна сутність збутової політики	
Боліла С.Ю.	60
Агротуристична діяльність як фактор розвитку сільських територій	
Борзда М.С., Минкіна Г.О.	63
Підвищення рівня економічної безпеки суб'єктів аграрної сфери	
Боровік Л.В.	66
Напрями покращення сільського господарства регіонів причорноморського економічного району України	
Бритвенко С.В., Рунчева Н. В.	68
Стратегічний маркетинг ринку масложирової продукції в Україні	
Булгаков О. С., Романченко Ю. О.	71
Калькулювання собівартості продукції	
Бурмецька К.В., Подаков Є. С.	72
Шляхи удосконалення обліку розрахунків з бюджетом для аграрних підприємств	
Веремєєнко М. І., Ковальов В.В.	76
Особливості реалізації амортизаційної політики в Україні	
Вермієнко Т.Г.	78
Управління прибутком аграрних підприємств	

Вініченко Л.І. Роль малого бізнесу у формуванні ринкової економіки України	80
Волкова К.В., Скрипник С.В. Управлінський аспект обліку виробництва продукції рослинництва	83
Гаран О.С., Пристемський О.С. Шляхи удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками	85
Герасименко Н.В., Мельник В.М. Фактори, які провокують платників до ухилення від сплати податків	87
Гогішвілі В., Нікітенко К.С. Тенденції розвитку сільського господарства в Україні та світі	89
Городецька В., Морозов Р.В. Шляхи погашення дебіторської заборгованості аграрних підприємств	91
Голубенко Ю.А., Скрипник С.В. Місце договірних зобов'язань в системі обліку	93
Грицай А., Сакун А.Ж. Підходи до трактування договірних зобов'язань підприємств	95
Гродська А.С., Собченко А.М. Організація обліку дебіторської заборгованості та управління її розмірами на підприємстві	98
Губар О.В., Морозов Р.В. Організація обліку і аудиту фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств	101
Губа М.І. Трансформація внутрішнього продовольчого ринку в умовах розвитку зовнішньої торгівлі	103
Гуман А.М., Морозов Р.В. Сутність оплати праці та пов'язаних з нею розрахунків в сучасних умовах господарювання	106
Гулик І.В., Скрипник С.В. Місце бухгалтерського обліку на сучасному етапі розвитку економіки	109
Дзеверіна К.Б., Пилипенко К.А. Порядок складання та подання звітності щодо запасів підприємства	111

Драганова Е.М., Колесник Н.В.	115
Особливості бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості на сучасних підприємствах	
Єретик В.О., Пилипенко К.А.	117
Документальне забезпечення розрахунків з постачальниками і підрядниками	
Єрохіна Д.С., Круковська О.В.	120
Особливості методики обліку витрат та виходу продукції рослинництва	
Захарченко О.О., Скрипник С.В.	122
Застосування бенчмаркінгу в системі управлінського обліку	
Землянухіна О.О., Подаков Є. С.	125
Організація обліку фінансових результатів на підприємствах аграрного сектора економіки	
Здоровець М., Сакун А.Ж.	128
Управління кредиторською заборгованістю	
Зябко О.В., Танклевська Н.С.	130
Новорічні подарунки: облік та оподаткування	
Ільченко Ю. Ю., Ковальов В.В.	132
Політика ціноутворення на підприємстві	
Каленик В.О., Морозов Р.В.	134
Використання комп'ютерних технологій в удосконаленні аналізу доходів і фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств	
Камінська А.А., Вермієнко Т.Г.	137
Управління фінансовим станом сільськогосподарських підприємств	
Карпенко І.М., Круковська О.В.	139
Проблемні умови нарахування, сплати та відображення військового збору в обліку	
Карташова О.Г.	141
Актуальні проблеми управління корпоративними витратами підприємств	
Катасонова Л.В., Шепель І.В.	144
Формування облікової політики та врахування факторів, що впливають на її ефективність	

Клименко А.Д., Клименко А.А. Основні стратегії розвитку АПК	147
Кобзарь О.А., Шепель І.В. Розвиток податку на додану вартість в Україні	150
Коваль Д.О., Скрипник С.В. Проблеми ведення обліку та складання звітності суб'єктами малого підприємництва в сучасних українських реаліях	155
Коваль С.В. Інституційні засади забезпечення бухгалтерського обліку в Україні та напрями їх удосконалення	157
Ковальов Д.В. Ефективність формування фінансових результатів великих та середніх підприємств Херсонської області	160
Ковальова А.О., Морозов Р.В. Теоретичні основи формування механізму фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств	163
Ковальова В. В., Пристемський О. С. Інформаційне забезпечення аналізу власного капіталу підприємства	166
Ковальова О.В., Іванова Л.В. Політика управління фінансовими ризиками	168
Ковальова Є.В., Пристемський О.С. Грошові кошти та їх еквіваленти в бюджетному обліку	170
Ковальська Т.О., Пристемський О.С. Шляхи удосконалення організації обліку на підприємствах АПК	172
Ковач І., Сакун А.Ж. Оцінка товарних запасів аграрних підприємств	174
Ковтун А.П., Ковтун В.А. Особливості обліку справедливої вартості біологічних активів	176
Козленко Ю.В., Тютюнник С. В. Основні елементи облікової політики щодо виробництва продукції рослинництва	178
Козубенко Т.А., Петренко В.С. Рефінансування комерційних банків	182

Корчагіна В.Г. Взаємодія фінансового та податкового обліку при обчисленні податку на прибуток	154
Котова Х.В., Шепель І.В. Класифікація поточних зобов'язань у різних країнах	188
Кравчук А.Ф., Іванова Л.В. Зарубіжний досвід організації обліку оплати праці: особливості та можливості застосування	191
Красота О.Г. Податок на додану вартість: режими відшкодування	193
Куліш В.Ю., Минкіна Г.О. Управління кредитними ризиками аграрних підприємств	196
Купрієнко О. М., Левченко З. М. Організація роботи підприємства при обмеженні готівкових розрахунків	199
Кушнір С.О., Круковська О.В. Інвентаризація основних засобів : переваги автоматизації	202
Лайчук Г. І., Книшек О. О. Особливості здійснення аналітичного обліку експортно-імпортних операцій на підприємстві	204
Левченко О.С., Скрипник С.В. Важливість і значення позабалансового обліку	207
Лесик К., Морозов Р.В. Методичні підходи до оцінки фінансових результатів	209
Листопадов А.В. Фінансові ризики сучасного підприємства	211
Літківа Г.О., Подаков Є. С. Напрями вдосконалення обліку виробничих запасів аграрних підприємств	213
Лущик Я.І., Подаков Є. С. Удосконалення обліку товарно-матеріальних цінностей аграрних підприємств	216
Малука І.П., Інструменти посилення конкурентоспроможності українського органічного сектору	219

Манзик Н.П., Вермієнко Т.Г.	222
Управління прибутком сільськогосподарських підприємств	
Масалова А. І., Шепель І.В.	224
Організація позамовного методу обліку витрат в рослинництві	
Мельник Н.Г.	227
Сільськогосподарські кооперативи – магістральний шлях розвитку конкурентоздатного аграрного ринку України	
Минкіна Г.О.	230
Підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки України	
Мірошніченко А.В., Подаков Є. С.	232
Організація зберігання документів на підприємстві	
Мірошніченко В.О., Танклевська Н.С.	234
Складові ресурсного потенціалу аграрних підприємств	
Мовчан А.І., Коваль С.В.	236
Перешкоди на шляху до залучення інвестицій в аграрний сектор економіки	
Мординова А., Скрипник С.В.	240
Актуальні аспекти організації річної інвентаризації	
Мороз А. А., Ковальов В.В.	242
Шляхи підвищення інвестиційної привабливості підприємства	
Начичко Н.С., Скрипник С.В.	244
Напрями удосконалення обліку виробничої діяльності фермерських господарств	
Нездойминога О. Є.	246
Фінансовий механізм регулювання банківської діяльності	
Некругленко О.В., Корчагіна В.Г.	249
Управління дебіторською заборгованістю	
Нікітенко К.С.	251
Переваги та недоліки вступу України до ЄС	
Новікова Т.В., Коваль С.В.	254
Стан та проблеми розвитку фінансового ринку України в сучасних умовах	
Новохатько Н., Сакун А.Ж.	256
Аналіз принципів обліку операційних витрат діяльності	

Орлова А.О., Подаков Є. С.	258
Шляхи удосконалення обліку грошових коштів в сучасних умовах господарювання	
Орловцев Д., Сакун А.Ж.	260
Поняття операційних витрат на аграрних підприємствах	
Осуховський В. В., Шепель І.В.	262
Підвищення аналітичних можливостей бухгалтерської фінансової звітності	
Павленко С.О., Тополенко Н.М.	264
Проблеми обліку основних засобів підприємств	
Пантюк І.П.	267
Проблемні питання оподаткування аграрних підприємств	
Парфенова О., Скрипник С.В.	269
Особливі правила оновленого податку на прибуток	
Паршина А.В., Морозов Р.В.	271
Напрями удосконалення обліку і аудиту та аналізу фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств	
Перелигіна С.С., Степанова В.О.	273
Фактори впливу на розмір та структуру золотовалютних резервів національного банку України	
Петров М., Скрипник С.В.	275
Актуальні питання обліку і контролю витрат у виробництві продукції рослинництва	
Петрова О.О.	276
Аграрні розписки як інструмент фінансування сільського господарства	
Подаков Є.С.	282
Проблемні аспекти оподаткування сільськогосподарських товаровиробників	
Покас В.М., Пилипенко К.А.	285
Порядок складання та подання звітності щодо дебіторської заборгованості підприємства	
Поліщук А. Д., Петрова О.О.	289
Формування конкурентних стратегій підприємства	
Поліщук Т.О., Собченко А.М.	292
Взаємозв'язок понять «гроші», «готівка», «грошові кошти», «фінансові ресурси» та «грошові активи» у бухгалтерському обліку	

Потравка Л.О.	295
Структурні трансформації агропродовольчого сектора України	
Пристемський О.С.	298
Теоретичні аспекти фінансового забезпечення розвитку територій	
П'ятак І. В., Бритвенко А. С.	300
Кластерна економіка у країнах світу	
Репілевська О.Ю., Скрипник С.В.	302
Соціально-економічна складова розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації	
Романченко Ю. О.	304
Аудит бюджетних організацій: міжнародна та вітчизняна практика	
Рудік Н.М.	307
Держава в системі формування конкурентного середовища аграрного сектору України	
Сакун А.Ж.	310
Економічна природа поточних зобов'язань	
Сакун. К.В., Грановська Л.М.	313
Теоретична класифікація обліку логістичних витрат	
Самайчук С.І.	316
Діагностика ефективності виробничо-фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств Херсонської області	
Сердюкова О.Д., Шепель І.В.	319
Порядок відображення в обліку результатів проведення інвентаризації об'єктів прав інтелектуальної власності	
Сидоренков Д.П.	321
Фінансово-економічна безпека акціонерних товариств	
Ситник І.В., Грановська Л.М.	323
Впровадження еколого - економічної паспортизації земельних ділянок, як підвищення економічної ефективності землекористування	
Сілецька Н.В.	326
Венчурне інвестування та його вплив на методику бухгалтерського обліку	
Скрипник С.В.	329
Організація документування та розробки робочих інструкцій у	

бухгалтерському обліку

Слепцов В.А.	332
Ризики у процесі децентралізації влади в Україні	
Смолієнко Н.Д.	334
Проблеми та перспективи формування аграрного ринку	
Собченко А.М.	338
Основні завдання організації обліку розрахунків за податками і платежами	
Собченко Д.К., Круковська О.В.	341
Формування первісної вартості запасів згідно п(с)бо 9 «запаси»	
Стрілецька І. А., Шепель І.В.	344
Облік розрахунків із бюджетом в умовах застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і впровадження положень (стандартів) бухгалтерського обліку	
Терещенко А.В.	347
Проблемні питання протидії легалізації незаконно здобутих доходів в Україні	
Тесля А.М.	350
Ефективність діяльності і конкурентоспроможності фермерських господарств	
Тищенко І. Л., Пилипенко К. А.	353
Нормативне регулювання обліку виробничих запасів	
Тютюнник С. В.	355
Завдання та напрями аналізу виробничих запасів підприємства	
Тютюнник Ю.М., Бирик В.А.	359
Аналіз факторів формування чистої рентабельності власного капіталу	
Тюхтій С.О., Круковська О.В.	362
Проблеми докоментального оформлення облікової політики підприємства	
Федорова Л.П., Сакун А.Ж.	364
Перспективи застосування мсфз на аграрних підприємствах	
Фролова О.О., Пилипенко К. А.	367
Сучасні виклики справляння ЄСВ	
Харченко К.Г., Сакун А.Ж.	370

Нові підходи до складання фінансової звітності	
Хитрик О.В., Пристемський О.С.	372
Порядок відшкодування збитку при зіпсуванні покупцем ТМЦ	
Ходаківська Л. О.	374
Комп'ютерний аудит як незалежна форма контролю надійності захисту інформаційної системи підприємства	
Хоменко А.О., Подаков Є. С.	379
Сучасні питання удосконалення оподаткування сільськогосподарських товаровиробників	
Хоміч Ю.М., Коваль С.В.	381
Деякі аспекти удосконалення первинного обліку виробничих запасів	
Циганков Р., Сакун А.Ж.	384
Проблемні аспекти обліку збутових витрат	
Чайка Л.А.	386
Перспективи розвитку бізнесу в аграрній сфері України	
Чебан Т.М.	389
Економічна сутність фінансових результатів та концепції їх формування	
Чепеленко Р.В., Клименко А.А.	392
Економічний розвиток аграрного ринку: основні положення	
Четиріна А.П., Шепель І.В.	395
Особливості організації фінансового обліку на підприємствах	
Чкан Я.О., Собченко А.М.	398
Спеціальні критерії класифікації податків в Україні	
Шевченко В.В., Шепель І.В.	400
Актуальні питання застосування банківських та соціальних карток	
Шевчук А.В.	402
Лікарняні – 2015: практичне застосування нововведень	
Шевчук К.С., Подаков Є.С.	405
Шляхи вдосконалення обліку необоротних активів на основі досвіду європейських країн	
Шепель І.А., Скрипник С.В.	410
Теоретичні основи обліку товарно-матеріальних цінностей	
Шепель І.В.	414
Підвищення ролі фінансової інформації в управлінні діяльністю	

сільськогосподарських підприємств

Шепель Т.В.	419
Фінансова звітність як елемент комунікації та інструмент дослідження економічного механізму	
Шепель Т.С., Соловйов І.О.	422
Бюджетування у системі контролінгу діяльності аграрного підприємства	
Шершень Ю.В., Шепель І.В.	425
Порядок оподаткування та облік військового збору	
Юрова Т.А., Скрипник С.В.	427
Теоретичні аспекти формування облікової політики фермерських господарств	
Янишевський О. М., Танклевська Н. С.	429
Напрями удосконалення обліку, аудиту, аналізу наявності та руху основних засобів на підприємствах	

ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Важливою передумовою ефективного та конкурентоспроможного функціонування аграрних підприємств є системне результативне управління їх виробничою діяльністю. Ефективність будь-якої підприємницької діяльності залежить від зниження витрат на одиницю продукції чи надання послуг, зниження собівартості продукції, збільшення її обсягів при одночасному збереженні якості та раціональному ресурсо- й енергокористуванні. Саме від вказаних чинників, а також від рівня цін, податків, митного регулювання залежить отримання максимальних прибутків як основної мети розвитку агроформувань. На їх обсяги можна впливати шляхом зміни структури витрат на виробництво продукції та послуг. Оцінка структури і динаміки витрат за економічними елементами (за змістом) має свою специфіку на сільськогосподарських підприємствах, що свідчить про актуальність вирішення піднятих питань.

Вивчення монографічних джерел із проблем інформаційно-аналітичного й облікового забезпечення виробничої діяльності, витрат та визначення собівартості продукції в агроформуваннях свідчить про те, що інтерес до цієї проблематики проявляла значна сукупність науковців, а саме: Савицька Г. І., Тлущкевич Н. В., Поліщук В. М., Лобастов І. В., Гузар Б. С., Загребельна А. І., Головка Л. Л., Аніщенко Г. Ю., Савчук В. К., Радостовець В. К., Гринман Г. І., Михалкевич А. П., В. Ластовецький, Шеремет А. Д., Білуха М. Т., Бутинець Ф. Ф. та ін. У їх роботах представлені дослідження категорії собівартості продукції та послуг сільськогосподарських підприємств, методики аналізу, а також визначення резервів її зниження.

Собівартість продукції розуміється як виражені у грошовій формі матеріальні, технічні, трудові та інші витрати у зв'язку з підготовкою, організацією, виробництвом, реалізацією продукції та послуг [1]. Мета аналізу витрат на виробництво полягає, насамперед, у виявленні можливості раціонального використання виробничих ресурсів, всебічній оцінці резервів та рівня досягнутих результатів відносно витрат, конкурентоспроможності, обґрунтування управлінських рішень [2, с. 215]. При цьому аналіз виробничої діяльності, собівартості сільськогосподарської продукції та послуг як загалом, так і окремих їх видів, зумовлює потребу у відповідному інформаційно-обліковому забезпеченні та поглибленні досліджень у цьому напрямі.

До основних джерел інформаційно-облікового забезпечення виробництва належать: обліково-фінансова та статистична звітність, первинні документи

господарських операцій і процесів, рахунки бухгалтерського обліку, облікові реєстри, кошториси витрат, матеріали ревізій, аудиту та інвентаризацій, результати аналізу виробничої діяльності за попередні періоди тощо [1]. Основою інформаційно-облікового забезпечення виробничої діяльності агроформувань у розрізі її основних галузей є визначення собівартості продукції рослинництва, оскільки вона значною мірою споживається у галузях тваринництва. Об'єктами розрахунку собівартості є різні види продукції, які одержують від кожної сільськогосподарської культури. Визначається також собівартість незавершеного виробництва, що складається із собівартості робіт і вартості спожитих ресурсів для виробництва продукції рослинництва, які виконані в поточному році під урожай майбутнього року [4].

Рослинницька продукція після збирання транспортується та підлягає первинній доробці (вимивається, висушується, очищується, калібрується, сортується тощо). Тому виникає необхідність виявлення витрат, які повинні бути включені у виробничу собівартість продукції. Відповідно до існуючої практики, зернові й насіння соняшнику калькуються за принципом франко-тік (франко-місце зберігання). При цьому в собівартість зерна включають витрати на доробку продукції. Сіно і солома калькуються за франко-місцем зберігання, силос – франко-силосною спорудою, включаючи витрати на виробництво зеленої маси і на силосування, зелений корм – франко-місцем споживання, коренеплоди, картопля – за франко-місцем зберігання [4].

Об'єктами визначення собівартості продукції у тваринництві є основні її види. Зокрема, у скотарстві визначається собівартість молока, приплоду, приросту живої маси молодняка всіх вікових груп і дорослої худоби на відгодівлі, а також їх живої маси; у птахівництві – яєць, приросту живої маси і живої маси за відповідними віковими групами кожного виду птиці; у рибництві – собівартість мальків, цьоголіток, риби однорічного віку і товарної риби [5]. Першочерговим завданням при цьому є зниження собівартості продукції, яка виробляється на підприємстві.

Шляхи зниження для кожного підприємства свої. Їх потрібно визначати, виходячи зі специфіки діяльності підприємства. Найбільш прийнятними варіантами зниження собівартості одиниці сільськогосподарської продукції вважаються: збільшення обсягів виробництва продукції при одночасному зниженні виробничих витрат; зростання кількості виробленої продукції при незмінних витратах; зростання виробництва продукції швидшими темпами порівняно із збільшенням витрат на її виробництво. Основними шляхами зниження собівартості є зростання урожайності сільськогосподарських культур на основі впровадження науково обґрунтованих сівозмін, прогресивних систем землеробства.

Важливе значення має використання високоврожайних сортів та гібридів, раціональної хімізації; розвиток механізації та автоматизації виробництва, застосування нових машин і обладнання, підвищення ефективності використання основних засобів та зростання на цій основі продуктивності

праці, розвиток органічного землеробства. Зниження ресурсомісткості виробництва здійснюється на основі впровадження ресурсо- та енергоощадних технологій, оптимальної концентрації та спеціалізації виробничої діяльності аграрних підприємств [3, с. 258]. Необхідним є залучення наукової організації праці, належного матеріального стимулювання та мотивації працівників, підвищення якості та скорочення втрат сільськогосподарської продукції. Отже, тільки найбільш повне інформаційно-аналітичне й облікове забезпечення управління сприятиме оптимізації виробничої діяльності агроформувань у цілому.

Список використаних джерел

1. Тлущкевич Н. В. Облік витрат та калькулювання собівартості в сільському господарстві: теорія, методика, практика / Н. В. Тлущкевич // Економічний форум. – 2011. – № 1. – С. 11-21.
2. Аналіз у галузях виробництва і послуг : [навч. посіб.] / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин. – Харків: ХНЕУ, 2008. – 240 с.
3. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах: [підручник] / В. Я. Плаксієнко, Л. О. Мармуль, Т. Г. Маренич [та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 448 с.
4. Поліщук В. М. Моделювання собівартості вирощування зернових культур / Поліщук В. М., Лобастов І. В., Мороз А. І. // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2009. – № 2.
5. Собівартість і проблеми калькуляції продукції скотарства / Гузар Б. С., Загребельна А. І., Головка Л. Л. [та ін.] // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 1.
6. Ющишина Л. О. Особливості методики аналізу витрат бізнес-процесів у рослинництві [Електронний ресурс] / Л. О. Ющишина. – Режим доступу : <http://vlp.com.ua/node/769>.

Марченко О.А., д.е.н., доцент
Мелітопольський державний
педагогічний університет ім. Б.Хмельницького,
м. Мелітополь

ІННОВАЦІЙНА НАПРАВЛЕНІСТЬ ТА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ОБ'ЄДНАНЬ У ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Пошук мобільних, швидкозмінних способів організації туристичної діяльності та економічної взаємодії туристичних підприємств спрямований на оптимізацію використання їх матеріальних і нематеріальних ресурсів, підвищення ефективності функціонування та росту конкурентоспроможності на

внутрішньому та зовнішніх ринках. Він є пріоритетною задачею управлінських інновацій у галузі туризму [2]. У зв'язку з цим однією з головних складових туристичного підприємництва є його інноваційна направленість, оскільки без їх впровадження туристичні інтеграційні об'єднання, наприклад, будуть аналогом територіально-виробничих об'єднань і зможуть проіснувати лише обмежений проміжок часу до логічного завершення свого ресурсного потенціалу.

Нами обґрунтовано, що їх склад доцільно доповнювати альтернативними видами туристичної діяльності та супутніх послуг. Наприклад, традиційний курортно-лікувальний відпочинок у Бердянсько-Приморському туристичному кластері Запорізької області доцільно доповнити функціонуванням агросадіб та ферм і, на їх основі, – послугами сільського зеленого туризму, органічного землеробства та садівництва.

Це сприяло б урізноманітненню туристичної діяльності, підвищенню ефективності розвитку галузі та результативності відпочинку для споживачів, раціональному використанню наявних у Запорізькій області туристично-рекреаційних ресурсів. Такі ж пропозиції стосуються Хортицького туристично-екскурсійного кластера. До його складу можна також включити заклади приморського туризму, лікування та оздоровлення.

На основі розміщення та експлуатації туристично-рекреаційних ресурсів всесвітньовідомого Національного історико-археологічного заповідника Кам'яна Могила поблизу м. Мелітополя, райцентрів області (м. Гуляйполе, Пологи, Токмак, Василівка та ін.) також доцільно утворити туристично-рекреаційні об'єднання із спеціалізацією на відпочинковому, культурно-пізнавальному, релігійному, сільському зеленому та ностальгійному туризмі.

При цьому важливо вказати, що до їх складу, крім туристичних, входять агросадіби, сільськогосподарські, транспортні підприємства, заклади громадського харчування, соціально-культурні установи, де розміщені або які самі є туристичними атракціями. Їх кількість обмежується тісністю наявних зв'язків, обсягами матеріально-ресурсних та грошових потоків, радіусом розміщення. Розрахунок останнього доцільно здійснювати на основі відповідного програмного забезпечення.

Інноваційний характер туристичним регіональним об'єднанням надають нові туристичні бренди, послуги та продукти на умовах франшизи, франдрайзингу як джерела фінансування [1]. Також значними є соціальні інновації у вигляді інтеграційних об'єднань садіб сільського зеленого туризму з метою збільшення сукупності та різноманітності надаваних послуг та розваг. На базі однієї агросадіби їх кількість може перевищувати 30.

Доцільно розвивати державно-приватне партнерство з метою удосконалення регіональної структури та підвищення ефективності розвитку галузі на основі бюджетної підтримки, приватного кредитування пріоритетних науково-обґрунтованих бізнес-планів та інноваційно-інвестиційних проектів [3, с. 21]. Інноваційні розробки стосуються також інформаційного забезпечення туристичної діяльності, поширення реклами у мережі Інтернет, навчання та

підвищення кваліфікації кадрів на інноваційних засадах.

Список використаних джерел

1. Бак Г. Впровадження інновацій у сфері туризму / Г. Бак // Наукові записки. – 2010 – № 2.
2. Кальченко О.М. Проблеми інноваційного розвитку туристичної галузі України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vcndtu/2010_41/18.htm.
3. Темник І.О. Стимулювання інституційно-інноваційного розвитку економіки України через реалізацію макропроектів міжнародного туризму / І.О. Темник // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – №10. – С. 20-23.

Мохненко А.С., д.е.н., професор
Херсонський державний університет,
м. Херсон

АУДИТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Метою аудиту стану обліку діяльності підприємств є встановлення відповідності методики обліку, що застосовується на підприємстві, чинному законодавству, виявлення наявних помилок або відхилень та ступеню їх впливу на достовірність бухгалтерської звітності.

Необхідність відокремленого розгляду аудиту стану обліку підприємств малого бізнесу пов'язана з:

- особливостями ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
- формуванням вимог, які слід виконувати при плануванні аудиту;
- особливостями вивчення аудитором поставлених замовником завдань аудиту.

Аудит діяльності підприємств малого бізнесу полягає в тому, щоб провести перевірку дотримання ними норм законодавства України; встановити, чи правильно і своєчасно вони сплачують податки, збори та обов'язкові платежі; чи співставляються витрати з доходами; чи не зростає дебіторська і кредиторська заборгованість і якими факторами вона спричинена; чи регулярно нараховується і виплачується заробітна плата та її середній розмір; як часто, в яких розмірах і на які потреби використовуються підзвітні суми; за якою формою ведеться бухгалтерський облік і які первинні документи та облікові реєстри застосовуються на підприємстві; які штрафи пені сплатило підприємство в поточному році, за що і на яку суму тощо.

Специфічними завданнями аудиту стану обліку діяльності підприємств малого бізнесу є:

- перевірка робочого плану рахунків, що застосовується на підприємстві,

– перевірка обліку витрат підприємства, що працює за спрощеним планом рахунків; перевірка системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва та відображення податків в

обліку;

– перевірка облікових реєстрів, що складаються за спрощеною формою;

– перевірка квартальної та річної звітності, складеної за скороченою формою.

Предметом аудиту стану обліку діяльності підприємств малого бізнесу є перевірка з точки зору законності, достовірності та доцільності господарських операцій, що відбуваються на таких підприємствах. Специфічними об'єктами аудиту стану обліку діяльності підприємств малого бізнесу є:

– операції з нарахування та відображення в обліку податків;

– операції з відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат підприємства;

– дотримання трудового законодавства.

В ході збору та оцінки інформації про суб'єкт малого бізнесу аудиторам необхідно враховувати наступну специфіку нормативної бази щодо їх діяльності:

– спрощений порядок реєстрації, ліцензування та сертифікації діяльності підприємств малого бізнесу;

– спрощений порядок надання державної статистичної та фінансової звітності;

– допустимість використання (при дотриманні необхідних умов; самостійно розроблених форм документування господарських операцій та надання форм бухгалтерської звітності на бланках, виготовлених самостійно,

– заходи державної підтримки, що впливають на їх фінансово-господарську діяльність;

– вплив особливостей регіонального і місцевого законодавства на їх функціонування. Джерелами інформації для аудиту стану обліку діяльності підприємств малого бізнесу є:

– свідоцтво про сплату єдиного податку (в разі спрощеної системи оподаткування);

– наказ про облікову політику та додатки до нього;

– первинні документи;

– облікові реєстри;

– звітність.

Здійснюючи перевірку правильності ведення обліку і вірогідності звітності малого підприємства, аудитор повинен мати на увазі наступне:

1. Ведення обліку на малих підприємствах відрізняється від ведення обліку на підприємствах – що мають звичайну систему обліку й оподаткування.

2. Суб'єкти підприємницької діяльності, яким відповідно до законодавства наданий дозвіл на ведення спрощеного обліку доходів і витрат

(до таких належать і малі підприємства), ведуть бухгалтерський облік і надають фінансову звітність у порядку, встановленому законодавством про спрощену систему обліку і звітності;

3. Відповідно до Вказівок про склад і порядок заповнення облікових реєстрів малими підприємствами, спрощена форма бухгалтерського обліку може застосовуватися за:

- простою формою (без використання реєстрів обліку майна малого підприємства);
- формою бухгалтерського обліку з використанням реєстрів обліку майна малого підприємства.

4. При використанні простої форми бухгалтерського обліку необхідним ведення наступних реєстрів:

- книги обліку господарських операцій за формою № К-1;
- відомості обліку основних засобів, нарахованих амортизаційних відрахувань (зносу) за типовою формою № В-1;
- відомості обліку виробничих запасів, готової продукції і товарів за формою № В-2;
- відомості обліку заробітної платні за типовою формою № В-8.

5. Малі підприємства, на балансі яких обліковуються власні основні засоби, виробничі запаси, повари і готова продукція і які здійснюють за місяць понад 100 господарських операцій, ведуть бухгалтерський облік з використанням наступних облікових реєстрів:

Відомості обліку основних засобів, нарахованих амортизаційних відрахувань (зносу) за формою № В-1; Відомість обліку виробничих запасів, готової продукції і товарів за формою № В-2; Відомість обліку витрат на виробництво за формою № В-4; Відомість обліку розрахунків та інших операцій за формою № В-5; Відомість обліку реалізації за формою № В-6; Відомість обліку розрахунків з постачальниками за формою № В-7; Відомість обліку заробітної плати за формою № В-8; Відомість шахова за формою № В-9.

6. Малі підприємства, що перейшли на сплату єдиного податку, крім вище зазначених реєстрів обліку, зобов'язані вести Книгу обліку доходів і витрат і Касову книгу.

7. Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" для суб'єктів малого підприємництва національними П(С)БО встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати.

8. Малі підприємства, що перейшли на сплату єдиного податку, надають, крім того, податкову звітність:

- розрахунок про сплату єдиного податку;
- декларацію про податок па додану вартість.

Виходячи з вище зазначеного, основними напрямками аудиту діяльності малих підприємств є:

1. Перевірка первинного обліку (правильності оформлення первинних

документів).

2. Підтвердження записів в облікових реєстрах даними первинних Документів.

3. Контроль правильності кореспонденції рахунків у Книзі обліку господарських операцій.

4. Перевірка повноти і правильності записів в облікових реєстрах.

5. Перевірка правильності складання оборотної відомості і відповідності її записів показникам фінансової звітності.

6. Перевірка правильності ведення Книги обліку доходів і витрат і складання податкової звітності:

– здійснення записів у Книзі за "касовим" методом (на дату зарахування або списання коштів з банківського рахунка або з каси підприємства) і в хронологічному порядку;

– підтвердження записів Книги даними первинних документів;

– взаємозв'язок підсумкових даних Книги обліку доходів і витрат і показників Розрахунку про сплату єдиного податку;

– визначення оподатковуваної бази;

– розрахунку суми податку;

– дотримання вимог Закону України "Про податок на додану вартість".

Осадча Н.В., д.е.н., доцент

Галясовська О.В., аспірант

Університет митної справи та фінансів,

м. Дніпропетровськ

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АНТИДЕМПІНГОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В УКРАЇНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ТОРГІВЕЛЬНОГО ЗАХИСТУ

На сучасному етапі, зі вступом України до СОТ та пов'язаним з цим зниженням тарифів і мит, постає питання посилення захисту національного виробника від можливої недобросовісної конкуренції та швидкого реагування на прояви демпінгового імпорту. До того ж при підтриманні курсу на євроінтеграцію, що принесе за собою відкриття кордонів для більш конкурентоспроможних європейських товарів, це питання лише підвищує свою актуальність. Окрім того, ставлення до українського експорту залишається вкрай упередженим, і навіть вступ до СОТ та визнання ринкового статусу української економіки не гарантують скасування антидемпінгових заходів та розслідувань, що були застосовані до України або ще перебувають у стані розробки, а лише дещо зменшують вимоги до неї. Таким чином, з іншого боку і, мабуть, більш гостро виникає проблема уникнення застосування антидемпінгових обмежень стосовно українських експортерів.

Явище демпінгу зародилося досить давно, але особливу увагу йому

почали приділяти лише після Першої світової війни, а саме в період Великої

депресії, який позначився загостренням конкуренції на світових товарних ринках та кризою збуту. Саме тоді застосування засобів демпінгу досягло значних масштабів, що дозволило вперше заговорити про демпінг як про загрозову тактику торговельної політики [1].

Якщо ж для витиснення конкурентів із ринку виробник встановлює ціну на товар, яка є нижчою за його собівартість, можна говорити про здійснення демпінгу. Але під час антидемпінгових розслідувань щодо українських експортних товарів компетентні органи як США, так і ЄС для визначення їхньої собівартості не використали внутрішні ціни України, оскільки офіційно Україна не є країною з ринковою економікою [2, с. 27-28].

У таких випадках Міністерство торгівлі США й комісії ЄС для порівняння використовують внутрішні ціни або витрати на виробництво так званої сурогатної країни, що виробляє аналогічну продукцію, здійснюючи відповідні виробничі процеси. У випадку з Україною такими країнами визнали Бельгію, Австралію, Норвегію й Індію. Звісно, результати порівняння собівартості виробництва української продукції із собівартістю в цих країнах були не на користь України. Демпінгова маржа (різниця сурогатної собівартості й експортної ціни української продукції) виявилася, як правило, значною, а її використовують як вихідну точку для визначення демпінгового мита на ввезення українських експортних товарів, що, як свідчить досвід, іноді перевищувало 100 % ціни українського експортного товару.

При розгляді антидемпінгового розслідування можна виділити наступні стадії, що включають в себе:

1. Порушення антидемпінгового розслідування. На цій стадії компетентний орган країни-імпорту публікує відповідне повідомлення про таке порушення та надсилає до відповідача (іноземного виробника, експортера, імпортера, компетентного органу країни-експорту, країни-походження або країни-посередника) повідомлення про порушення антидемпінгового розслідування.

2. Проведення антидемпінгового розслідування. У процесі такого розслідування компетентні органи країни-імпорту вивчають фактичні дані щодо імпортних поставок до країни-імпорту товару, який є об'єктом розгляду. На цій стадії компетентні органи країни-імпорту готують висновок стосовно наявності демпінгу та його величини. Разом з цим проводяться дослідження з приводу наявності шкоди та причинно-наслідкового зв'язку між нею та демпінгом.

3. Припинення антидемпінгового розслідування. Будь-яке антидемпінгове розслідування припиняється на підставі рішення про: а) застосування остаточних антидемпінгових заходів;

- б) скасування попередніх антидемпінгових заходів (у випадку, якщо такі заходи були застосовані у процесі розслідування) та незастосування остаточних

антидемпінгових заходів;

в) призупинення антидемпінгового розслідування через прийняття відповідних зобов'язань від експортера та застосування остаточних антидемпінгових заходів у разі порушення цих зобов'язань [3, с. 42-43].

Так, в 2015 році Євразійська економічна комісія відкрила повторне антидемпінгове розслідування щодо деяких видів сталевих труб з України., яке було відкрито вперше в 2011 році. За попередніми даними, демпінгова маржа при поставках українських обсадних труб на ринок ЄАЕС у 2014 році становила 29,6%, насосно-компресорних труб - 30,6%, нафтопровідних, газопровідних і гарячодетформованих труб загального призначення діаметром до 820 мм – 11,5%. «Зазначені обставини, незважаючи на стабілізацію у цілому обсягів поставок зазначених видів труб з України, призвели до того, що ціни на українські труби навіть з урахуванням сплати антидемпінгових мит були нижчими за ціни на аналогічну продукцію підприємств ЄАЕС», - заявили в міністерстві. «Дані обставини дозволяють стверджувати, що у разі припиненні дії антидемпінгового заходу щодо таких видів українських сталевих труб обсяги демпінгового імпорту з України до країн ЄАЕС збільшуватимуться, що завдаватиме матеріальний збиток галузі економіки Союзу», - заявили в міністерстві, але для України це було б вигідно, тому, що вона могла би більш потужніше розвивати свою металургійну промисловість [4]. Але, як повідомляє УНІАН, Міністерство торгівлі США у лютому 2014 року оприлюднило попереднє рішення щодо антидемпінгового розслідування. Згідно з постановою міністерства, на імпорт труб нафтогазового сортаменту з України встановлюється попереднє антидемпінгове мито в розмірі 5,31%.

Так, відслідковуючи, скільки позовів подається на Україну, можна сказати, що країні є доцільним проведення розслідувань виключно щодо імпорту в Україну. Проведення українською державою будь-яких розслідувань щодо власних експортерів призводить до обкладення митом їхньої продукції й тягне за собою більше негативних наслідків для національних економічних інтересів України, аніж наслідків позитивних [5].

Список використаних джерел

1. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ [Текст]: Монографія / За наук. ред. канд. екон. наук. доц. Т.М. Циганкової. – К.: КНЕУ, 2003. – 660 с.

2. Антидемпінгова політика української держави: перший досвід.// Вісник КНУ імені Тараса Шевченка, Серія “Економіка”, вип. 50,2001.

3. Нетудихата С.Л. Домінанти прийняття рішення про застосування антидемпінгових санкцій у зовнішньому бізнесі України // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб.наук.праць. – Вип. 35. – Ч.1. - К.:Київський університет. – 2002. – С. 42-43

4.<http://economics.unian.ua/industry/1069112-ukrajina-prosit-sshaznyati-antidempingovi-mita-dlya-metalurgiv.html>

Перезова І.В., д.е.н., професор
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ

ВПЛИВ ДИНАМІКИ ЦІН НА РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ НА РОЗВИТОК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО АПК

Конкуренція - одна з головних рис ринкового господарства. Саме вона створює умови для розробки і створення нових товарів і послуг. В умовах процесу глобалізації та інтернаціоналізації проблеми забезпечення конкурентоспроможності виходять на перший план, оскільки лише конкурентоспроможність гарантує виживання товаровиробника і на внутрішньому, і на зовнішніх ринках. Між собою конкурують товари, товаровиробники, галузі, країни. Між цими рівнями конкуренції існує тісна залежність. Проблема підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства є актуальним питанням. Сучасний етап розвитку економіки України висуває якісно нові вимоги до управління конкурентоспроможністю підприємств.

Досягнення конкурентоспроможності національним аграрно-промисловим комплексом передбачає вирішення низки стратегічних завдань, таких зокрема як:

- збалансованість сільського господарства та вирішення проблеми з виснаженістю ґрунтів;
- інноваційний прорив, що мав би забезпечити здійснення «зеленої революції» в галузі аграрних технологій і закласти фундамент майбутнього динамічного розвитку;
- модернізація інфраструктури і матеріально-технічної бази аграрного сектора, як гарантія можливості ведення ефективної виробничої діяльності і реалізації соціальних програм села;
- відродження / налагодження інтеграційних, кластерних зв'язків на рівні

як конкретних підприємств, так і держав, що дозволить використовувати переваги міжнародного поділу праці і процесів глобалізації, а також частково протистояти їх можливим негативним наслідкам.

Натомість вирішення цих завдань знаходяться в нерозривній зв'язці з станом ринку нафтопродуктів.

Нафта і газ на сучасному етапі розвитку людської діяльності найцінніші виробничі, фінансово-економічні ресурси, що лежать в основі великої кількості промислових виробництв, в тому числі і аграрного сектора: завдяки

нафтогазовим ресурсам забезпечується енергією, транспортом, компонентами для різних технологічних процесів. У результаті реалізації цих енергоресурсів держави, підприємства і люди інтегрують економічні відносини, здійснюють відповідні платежі, істотно наповнюють фінансове і економічне життя країни, і є найсильнішими компонентами залучень інвестицій.

Зокрема, оскільки саме витрати на паливно-мастильні матеріали є основною статтею витрат у рослинництві, то зменшення цін на нафтопродукти прямо сприяє зниженню собівартості виробництва сільськогосподарської продукції. Схожа тенденція спостерігатиметься також в паливо- та енергоємних хімічних виробництвах більшості різновидів мінеральних добрив та засобів захисту рослин. У цьому сегменті також можна очікувати зниження собівартості, а значить, ймовірно, і цін на них, що в підсумку сприяє падінню цін на сільськогосподарську продукцію в цілому.

З іншого боку, зниження котирувань нафти і продуктів її переробки може спричинити несподівано і негативні наслідки для низки рослинницьких галузей. Як приклад, стійке зниження рентабельності виробництва біопалива в світі в міру здешевлення нафти. Це, відповідно, тягне за собою падіння обсягів його виробництва, а значить, і зниження попиту на сировину. А адже саме біоенергетична галузь в останні роки була потужним каталізатором розвитку сільського господарства в світі, що по суті, багато в чому визначило зростання попиту на зернові та олійні, яке спостерігалось на ринку України. А від так, зниження котирувань нафти відіб'ється на звуженні ринків збуту і для культур, що вирощуються в Україні і імпортуються, з яких в подальшому це паливо і виробляється, а це ріпак, кукурудза і ряд інших зернових культур.

У результаті ціни на кукурудзу, ріпак, сою, пальмова олія можуть істотно знизитись, а чи зможе це компенсувати збільшення рентабельності їх виробництва - питання спірне.

Сьогодні конкурентоспроможність сільськогосподарських товаровиробників в Україні експерти оцінюють вкрай низько. Маючи цінні ресурси, ми не зуміли зберегти та збільшити свої конкурентні переваги. Україна має значно нижчий рейтинг за індексом глобальної конкурентоспроможності порівняно з країнами ЄС [1]. За останній рік вона втратила 11 позицій, з 73 до 84, отримавши показник 4,05 бали зі 7 можливих. Про низький рівень конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на європейському продовольчому ринку свідчать низька ефективність цієї галузі порівняно з іншими країнами та невідповідність структури українського експорту попиту країн ЄС на сільськогосподарську продукцію.

Список використаних джерел

1. Аналіз індексу конкурентоспроможності України в 2013– 2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: infolight.org.ua/content/analiz-indeksu-konkurentospromozhnosti-ukrayini-v-2013-2014-rr.

2. Сайт державного комітету статистики України [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Плаксієнко В.Я., д.е.н., професор
Пилипенко К.А., к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава

МЕХАНІЗМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Надійне забезпечення країни продовольством має стратегічне значення, оскільки від цього залежать не лише її продовольча, а й національна та економічна безпека. Проблему продовольчої безпеки України в умовах сучасного розвитку економіки необхідно розглядати як складову економічної безпеки. Саме продовольча безпека відіграє визначальну роль, оскільки сприяє реалізації життєво важливих інтересів населення, суспільства і держави та безпосередньо впливає на забезпечення національної безпеки. Тому державна агропродовольча політика потребує вдосконалення в напрямі підпорядкування інтересам людини, створення соціально орієнтованої економіки та забезпечення економічної свободи громадян [3]. Зміст поняття продовольчої безпеки як для національного, так і для регіонального рівня повинен розкриватися в системі критеріїв і показників, що дають змогу всебічно охарактеризувати її поточний стан, динаміку і тенденції зміни. Необхідність вироблення такої системи визначається об'єктивними потребами управління продовольчою безпекою на регіональному рівні використовуючи механізми удосконалення, що визначає актуальність та мету дослідження.

Можливими причинами низького рівня забезпечення продовольчої безпеки регіонів країни є :

– доволі часто спровокований учасниками ринку дефіцит продовольства і низький рівень платоспроможного попиту, що обумовлюють незбалансованість внутрішнього продовольчого ринку за попитом і пропозицією;

– залежність внутрішнього ринку від критичного обсягу імпортних поставок продовольства та низька конкурентоспроможність національного агропромислового комплексу;

– імпорт продукції низької якості за наявності достатніх обсягів продовольства власного виробництва;

– нерозвиненість зовнішньоекономічних зв'язків, замкнутість внутрішнього продовольчого ринку;

– низька ефективність вітчизняного АПК, у тому числі й через існування численних посередницьких структур;

- перетворення експорту продовольчої продукції на самоціль розвитку регіональних ринків продовольства;
- нестабільний курс національної валюти в умовах зростання цін на паливно-мастильні матеріали [1].

Ми погоджуємося з думкою В.В. Немченко [2], який окреслює механізми забезпечення продовольчої безпеки на рівні країни. Такі механізми слід розглядати як систему удосконалення організаційно-економічних і правових заходів з попередження економічних загроз (рис. 1).

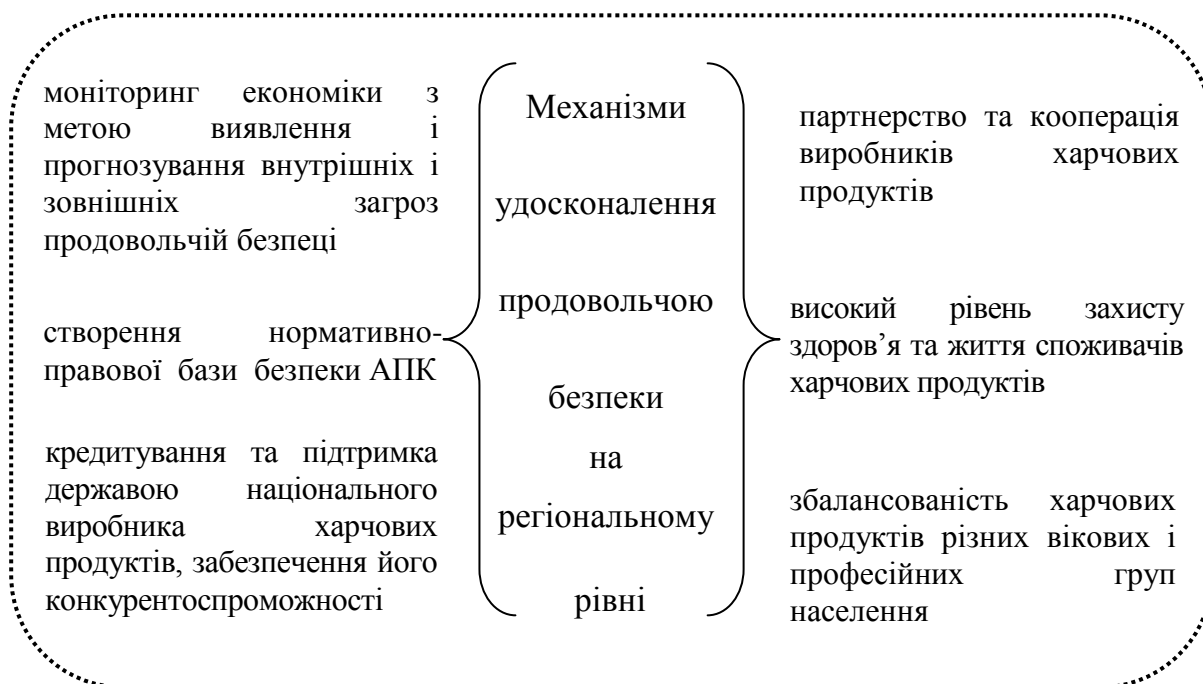


Рис. 1 Механізми удосконалення продовольчою безпеки на регіональному рівні

Для характеристики стану споживання продовольства в кожному регіоні використовуються такі показники [4, с.158]:

1) склад і структура населення регіону (дають змогу виявити частку міського і сільського населення, населення працездатного віку, пенсіонерів, а також очікувану тривалість життя при народженні);

2) розмір прожиткового мінімуму (вартість мінімального продовольчого кошика порівняно із середньомісячною заробітною платою і виплатами соціального характеру, середньомісячною пенсією; кількість населення з доходами, що нижчі за величину прожиткового мінімуму; частка витрат населення на купівлю продуктів харчування в структурі витрат; купівельна спроможність населення);

3) розподіл грошових доходів у суспільстві;

4) калорійність і структура місячного раціону харчування (співвідношення з раціональними нормами харчування);

5) динаміка і рівень цін на продукти харчування (зміна вартості продовольчого кошика);

б) Розвиненість інфраструктури торгівлі продуктами харчування, структура роздрібної торгівлі.

Таким чином, якщо виконувати показники наведені нами вище, кожний регіон здатний буде забезпечити основні продукти харчування для внутрішнього споживання за рахунок власного виробництва. А досягти бажаних результатів можливо завдяки механізмів удосконалення продовольчою безпеки, а саме: внесення відповідних змін до видів та форм державної підтримки сільського господарства (підтримка тих підприємств і фермерських господарств, які здатні забезпечити найбільшу віддачу вкладених коштів); нормативне регулювання імпорту продовольства, введення квот на ввезення конкурентної продукції, яка в надлишку виробляється в регіоні; реструктуризації заборгованості сільськогосподарських підприємств, неперспективних господарств і наявність значної заборгованості у підприємств, що блокують нормальні кредитно-грошові операції; участь регіону у встановленні режиму безперешкодного переміщення товарів, послуг і ресурсів по всій території країни.

Список використаних джерел

1. Зеленська О.О. Система продовольчої безпеки: сутність та ієрархічні рівні / О. О. Зеленська // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 1 (59). – С. 108 – 112.

2. Немченко В. В. Продовольча безпека України / В. В. Немченко // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – № 4 (70). – С. 179 – 182 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/les/pdf/849.pdf>

3. Руликівський В.П. Державне управління у сфері забезпечення продовольчої безпеки України [Текст] : автореф. дис. ... канд. Наук з держ. управл.: 14.01.01 / Руликівський Володимир Петрович; Національна академія державного управління при президентіві України. – К., 2010. – 22 с.

4. Суперсон В.І. Регіональні аспекти функціонування аграрного сектора в умовах трансформації економіки України // Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 5. - С. 150-160.

Руснак А.В., д.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

КРИТЕРІЇ ТА ІНДИКАТОРИ ОЦІНКИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Сталий розвиток сільської території можна визначити як процес змін в регіональній господарській системі в напрямку підвищення соціально-

економічної ефективності її функціонування.

Проблема визначення критеріїв добробуту суспільства та ідентифікації суб'єктів управлінських рішень і їхніх повноважень для дослідження рівня розвитку сільських територій та формування пропозицій щодо його переорієнтації на вектор сталості, є складною.

Завдання розробки індикаторів сталого розвитку було поставлене ще у 1987 р. Міжнародною комісією з довкілля та розвитку. Необхідність розробки індикаторів сталого розвитку вперше була відзначена в «Порядку денному на XXI століття». Індикатори сталого розвитку (від лат. *indicator* – показник) – це певні, доступні для спостереження та вимірювання характеристики, нормативи й умови, які дозволяють робити висновки про стан та зміни сталого розвитку. На світовому рівні проблема розробки індикаторів сталого розвитку входить до компетенції Департаменту політичної координації та сталого розвитку ООН, Комісії Об'єднаних націй зі сталого розвитку, Міжнародного інституту сталого розвитку (Канада), Наукового комітету з проблем навколишнього середовища (SCOPE) [1].

Індикатори сталого розвитку представляють собою показники людської активності, процесів і характеристик, які можуть позитивно та негативно впливати на сталий розвиток (наприклад, зростання чисельності населення); індикатори стану, що фіксують характеристики сталого розвитку в даному регіоні в даний момент (наприклад, щільність населення, частка сільського населення тощо) та індикатори реагування, що показують реакції на зміни характеристик сталого розвитку, тобто, ефективність суспільства у вирішенні нагальних проблем (наприклад, витрати на поліпшення здоров'я, законодавство, нормування та регулювання).

Як інструменти для прийняття рішень та планування, індикатори можуть виконувати важливу комунікативну функцію. Так, індикатори стану довкілля інформують громадськість та привертають увагу до певних екологічних загроз. Базовий набір індикаторів сталого розвитку поділяли на чотири основні групи [1]: соціальні (індикатори соціальних аспектів сталого розвитку); економічні (індикатори економічних аспектів сталого розвитку); екологічні (індикатори екологічних аспектів сталого розвитку); інституційні (індикатори інституціональних аспектів сталого розвитку).

Існуючий перелік основних показників оцінки добробуту суспільства, на нашу думку, не повною мірою відображує сутність парадигми сталого розвитку щодо сільських територій. Пропонуємо наступні узагальнені критерії сталого розвитку сільських територій.

1. Організаційно-економічного характеру: підвищення зайнятості працездатного населення у формальному секторі сільської економіки за рахунок відповідної ідентифікації особистих селянських господарств; зменшення частки населення із загальними доходами нижче за прожитковий мінімум; поліпшення якості та підвищення рівня інженерного облаштування сільських територій; збільшення виробництва валової продукції сільського

господарства; зростання прибутковості сільськогосподарських товаровиробників; зростання обсягів послуг сільського населення; зростання рівня доходів сільського населення і середньомісячної заробітної плати працівників сільського господарства до рівня не нижче за середній у галузях національної економіки.

2. Соціального характеру: уповільнення депопуляції та стабілізація демографічної ситуації на переважній частині сільських територій; поліпшення житлових умов сільського населення, розширення його доступу до базових комунально-побутових і соціально-культурних послуг; зростання рівня людського потенціалу та соціального капіталу сільських жителів та громад; споживання продуктів харчування на душу населення на рівні раціональних норм; забезпечення сільських населених пунктів об'єктами соціальної інфраструктури відповідно до соціальних стандартів.

3. Екологічного характеру: раціоналізація агроландшафтів, підвищення рівня екологічної контрольованості практики агрогосподарювання та умов проживання на селі; поліпшення екологічної ситуації в сільській місцевості.

У зв'язку з тим, що соціально-економічний розвиток сільських територій в Україні в основному залежить від стану аграрної сфери, для повноти характеристики відповідності економічних, екологічних та соціальних аспектів стану сільської території парадигмі сталого розвитку, критерії сталого розвитку сільських територій доцільно доповнити системою критеріїв та індикаторів сталого розвитку агропромислового виробництва (табл. 1).

Для докорінних змін в регіональній політиці щодо розвитку сільських територій необхідно звернути увагу на реалізацію критеріїв оцінки регіонального соціально-економічного розвитку з позицій ефективного управління саме ресурсним потенціалом регіону. Також важливого значення набуває не лише виділення таких критеріїв в ефективному розвитку регіонів, а й розробка методики їх оцінки [2].

Таблиця 1

Система критеріїв та індикаторів сталого розвитку агропромислового виробництва сільських територій

№	Критерії	Індикатори
1.	Інституційні регулятори	Наявність нормативно-законодавчих актів, програм та проектів, стратегій та концепцій сталого розвитку
2.	Реформування земельних відносин	Моніторинг та контроль землекористування, землеустрій, відтворення земель
3.	Реформування агропромислового виробництва	Наявність пріоритетів, диверсифікації, систем ведення агропромислового виробництва, в т.ч. органічного, інноваційні розробки
4.	Організаційно-економічне регулювання	Бюджетна підтримка, приватні інвестиції, ціноутворення, оподаткування, митне забезпечення, логістика, експортно-імпортні операції
5.	Якість продуктів харчування	Сертифікація та стандартизація, контроль, реалізація, споживання

Отже, можливе виділення наступних критеріїв оцінки соціально-економічного розвитку регіону: критерій оцінки територіальності, який має універсальне методологічне значення та дає змогу об'єктивно оцінити відносну цілісність, завершеність того чи іншого етапу економічного і соціального розвитку регіонів країни; критерій оцінки єдності регіональної політики орієнтує на комплексний підхід до врахування природно-господарських особливостей кожного регіону, завдань його економічного та соціального розвитку; критерій оцінки комплексності відображає об'єктивні процеси суспільного поділу праці та регіональної інтеграції виробництва, орієнтує на забезпечення комплексно-пропорційного розвитку господарства регіонів; критерій оцінки оптимальності, перш за все, означає дотримання обґрунтованої економічної відповідності між нарощуванням виробничого потенціалу галузей господарства країни та розробкою і реалізацією заходів щодо охорони навколишнього середовища, а також орієнтує на забезпечення найбільш раціонального регіонального розвитку з використанням прогресивних норм і нормативів, диференційованих за районами; критерій оцінки варіантності передбачає необхідність аналізу вибору шляхів досягнення цілей і розв'язання завдань управління регіональним розвитком, певні зрушення у галузевій і територіальній структурах господарства регіону, використання його переробних та економічних ресурсів; критерій оцінки пропорційності забезпечення фінансовими ресурсами за рівнями адміністративно-територіальної ієрархії та розширення фінансово-економічної самостійності територіальних одиниць нижнього рівня. Фінансові ресурси є одним з основних критеріїв ефективного соціально-економічного розвитку регіону.

Ефективність організаційно-економічного забезпечення сталого розвитку сільських територій у регіонах визначається сукупністю індикаторів: коефіцієнтами стійкості та різноманіття агроландшафтів, виробничо-економічними ефектами, коефіцієнтами соціальної стабільності, стійкими стандартами споживання та соціально- й екологічно-відповідальної поведінки і стандартів життєдіяльності населення. Саме вони мають бути покладені в основу індикативного планування та моделювання сталого розвитку на перспективу.

Список використаних джерел

1. Typology of rural areas in the CEE new Member States / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.](#)
2. Притула Х. М. До питання про роль і місце сільських територій в сучасній економічній політиці держави / Х.М. Притула // Регіональна політика. – 2010. – № 3. – С. 37.

Танклевська Н.С., д.е.н., професор
Синенко О.О., аспірант
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В організації фінансово-економічної сфери вадливу роль відіграють аграрні підприємства. Держава визначає методи розподілу ВВП, принципи та шляхи формування й використання бюджету, важелі й інструменти впливу на соціально-економічний розвиток тощо. Роль підприємств у організації фінансів визначається тим, що вони формують доходи й видатки, визначають джерела покриття витрат, обмінюють, продають, орендують майно, запроваджують внутрішні форми грошових нагромаджень, види платежів тощо. При цьому і держава, і аграрні підприємства в процесі реалізації фінансової політики використовують фінансовий механізм. Рівень функціонування цього механізму суттєво визначає ефективність розвитку ринкової економіки кожної держави [5]. Разом з тим, формування фінансового механізму сільськогосподарських підприємств викликане певними проблемами, тому дане питання є актуальним і потребує дослідження.

Як зазначає вчений А. М. Поддєрьогін [6], фінансовий механізм підприємства – це система управління фінансами, призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів з метою оптимізації їх впливу на кінцевий результат діяльності підприємства. Тоді як О.Д. Василик [1] під фінансовим механізмом підприємства розуміє сукупність форм і методів створення і використання фондів фінансових ресурсів з метою забезпечення різних потреб державних структур, господарських суб'єктів і населення. Отже, з одного боку, це управління фінансами, а з другого – процес створення і використання фондів фінансових ресурсів. На нашу думку, під фінансовим механізмом сільськогосподарських підприємств слід розуміти сукупність фінансових методів і фінансових важелів за допомогою яких підприємство впливає на наявні фінансові ресурси за відповідного правового, нормативного та інформаційного їх забезпечення. При цьому наявними фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств є як власні так і залучені джерела.

Проблема фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств за рахунок зовнішніх джерел полягає не у відсутності фінансових ресурсів взагалі, а в доступі до них кожного окремого підприємства, а також формах і методах їх розподілу між галузями економіки і господарюючими суб'єктами [4]. На нашу думку, проблема формування фінансового механізму сільськогосподарських підприємств пов'язана з раціональним використанням, нагромадженням й формуванням фінансових ресурсів у процесі здійснення своєї господарської

діяльності з метою отримання доходів. Нами визначені наступні проблеми формування фінансового механізму сільськогосподарських підприємств:

1. Оскільки сільськогосподарські підприємства залежать від природно-кліматичних умов, яка впливає на урожайність то основною проблемою є їх залежність від природних умов (природні).

2. Інші фактори, які можуть впливати на діяльність сільськогосподарських підприємств є вплив інфляційних процесів, потреба у значних обсягах фінансових ресурсів у сезон здійснення сільськогосподарської діяльності, високі відсоткові ставки за кредитами для аграріїв, тоді як в зарубіжних країнах вони в рази нижче, а також недостатня державна фінансова підтримка. Висвітлені проблеми слід віднести до економічних.

3. Для сільського господарства притаманні значні групи ризиків, які впливають на безпосередньо на діяльність аграрних підприємств, в т.ч. фінансову. До інших проблем пов'язаних з сільськогосподарською діяльністю необхідно віднести тривалість виробничого процесу, збут продукції, значний часовий розрив між виробництвом та реалізацією сільськогосподарської продукції. Названі проблеми слід віднести до організаційних.

Отже, розглянуті нами природні, економічні та організаційні проблеми значно впливають на формування фінансового механізму сільськогосподарських підприємств у частині розробці напрямів залучення та використання фінансових ресурсів.

Необхідність та значення методичної оцінки фінансового механізму забезпечення розвитку аграрних підприємств зумовлені потребою систематичного аналізу для переходу до самоокупності і самофінансування, раціонального використання фінансових ресурсів, а також пошуком резервів зміцнення їх фінансової стабільності [3]. Ефективний фінансовий механізм забезпеченням відповідними ресурсами сільськогосподарських підприємств передбачає управління фінансовим забезпеченням через вирішення п'яти основних завдань в організації забезпечення фінансовими ресурсами [2]: визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах, формування оптимальної структури фінансових ресурсів, ефективне використання фінансових ресурсів, створення умов для досягнення постійної платоспроможності та прибутковості виробничої діяльності, управління фінансовими потоками, забезпечення фінансової рівноваги та стійкості.

Список використаних джерел

1. Василик О.Д. Теорія фінансів / О.Д. Василик. – К.: НІОС. – 2000. – 104 с.

2. Гудзь О.Є. Пріоритетні напрями формування та ефективного використання сільськогосподарськими підприємствами фінансових ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agrofin.com.ua/files/gudz_37.pdf.

3. Кошарська Н.М. Формування фінансового механізму забезпечення

розвитку підприємств АПК / Н.М. Кошарська // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. – Том 16, № 3 (60), Ч. 5, 2014 – С. 83.

4. Олійник К. А. Розбудова системи сільської кредитної кооперації як механізму фінансової підтримки малих сільськогосподарських підприємств / К. А. Олійник // Міжнародна економічна політика : наук. журн. – КНЕУ, 2012. – Спец. вип., ч. 1. – С. 533–540.

5. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: [Монографія] / Н.С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – С. 281-282.

6. Фінанси підприємств: [Підручник] / Ред. Поддєрьогін А. М.; КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2004. - 546 с.

Аббасов Р.А.

Науковий керівник - Танклевська Н.С., д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет,

м.Херсон

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПТАХІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Стратегічним пріоритетом соціального та економічного розвитку України в умовах ринкових трансформацій є підвищення рівня продовольчої безпеки держави на основі нарощування виробництва продуктів харчування, поліпшення їх якості та збалансованості за поживними елементами, а також забезпечення захисту вітчизняного виробника. Забезпечення продуктами харчування завжди було одним з прибуткових напрямків діяльності народного господарства України на всіх етапах його розвитку. В розв'язанні м'ясної проблеми продукти птахівництва, зокрема, виробництво курячого м'яса, за співвідношенням ціни та якості, враховуючи купівельну спроможність населення України, завжди займало провідні позиції. Однак в агропромисловому виробництві України галузь птахівництва залишається проблемною. Створити сприятливі умови для підвищення ефективності птахівництва в цілому, забезпечити населення високоякісними продуктами харчування, витримати значну конкуренцію на внутрішньому ринку і знайти шляхи виходу на зовнішній ринок - ось перелік далеко не всіх питань, які стоять перед галуззю на сучасному етапі розвитку.

Насамперед необхідно визначити, що птахівництво – це багатовекторна галузь, функціонування якої вимагає розроблення складних технологій, направлених на: утримання птиці, організації праці, застосування модернізованого устаткування при різних технологічних операціях, застосування науково-обґрунтованих норм продуктивності. Процес вирощування птиці включає наступні операції: племінна селекція, підготовка яєць до інкубації, інкубація, вивід молодняку, вирощування молодняку,

утримання та годівля птиці, лікування і нарешті, забій та переробка кінцевого продукту. При цьому необхідно врахувати такі чинники як біологічні особливості сільськогосподарської птиці технологічного призначення, особливості племінної роботи, технології інкубації, вирощування та утримання м'ясного молодняка. Тобто технологічний процес, як зазначалося вище – багатоступінчастий, вимагає високих інноваційних вкладень, а також використання новітніх технологій для утримання конкурентноздатності на внутрішньому та світовому ринках.

Програма розвитку галузі птахівництва України складена для вирішення поставлених завдань, досягнення стабілізації та нарощування обсягів виробництва, динамічного розвитку. Використовуючи метод математичного аналізу та прогнозування, програма передбачає наступне: основними факторами розвитку галузі, окрім інвестицій є технічне переоснащення й розширення виробничих потужностей птахівничих підприємств, якісне поліпшення племінних ресурсів, сучасний менеджмент і державну підтримку. Усе це повинно здійснюватися шляхом запровадження спеціальних режимів оподаткування податком на додану вартість та введення фіксованого сільськогосподарського податку, доплатою сільгосп підприємствам за проданих на забій кондиційних курей-бройлерів, частковим фінансуванням програми селекції у птахівництві, здійсненням фінансової підтримки підприємств через механізм здешевлення коротко- і довгострокових кредитів, частковою компенсацією 30 % вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва, кліткового обладнання й придбання його за умовами фінансового лізингу.

У свою чергу це вимагає залучення інноваційних технологій у машинобудівну галузь України для виробництва вітчизняного обладнання птахівничої галузі. Це приведе до наступних факторів: інноваційні витрати, враховуючи високу прибутковість птахівницької галузі, дадуть швидку віддачу; виникне можливість залучення в українську економіку іноземного капіталу та інновацій через створення спільних підприємств. Стане можливою розробка й реалізація державних програм розвитку птахівництва й виробництва обладнання для даної галузі, застосування пільгового оподаткування та кредитування; стане можливим створення сприятливих умов для розвитку сільськогосподарського машинобудування; виробники отримають допомогу з боку держави для розвитку селекції у птахівництві; наукові установи та виробники надаватимуть допомогу у розробці сучасного обладнання і технологічних процесів у цій галузі саме вітчизняним конструкторам.

Прогноз наступного розвитку галузі згідно програми асоціації “Союзу птахівників України” при сприянні Міністерства аграрної політики України додає оптимізму. Так виробництво м'яса птиці за 2012-2013 рр. планують збільшити: по всім категоріям господарств в 1,16 раза, приріст в 1,15 раза, господарств населення в 1,05 раза, виробництва м'яса птиці в усіх категоріях господарств у забійній вазі в 1,18 раза; виробництво м'яса птиці всіх видів у

живій вазі сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності планується збільшити в 1,2 раза. Сума необхідних інвестицій у розвиток промислової інфраструктури виробництва м'яса бройлерів в 2013 р. передбачається в розмірі 1668800000 грн., що на 324800000 грн. менше ніж в 2012 р. Також передбачається створення науково-методичного забезпечення на базі новітніх досягнень у сфері науки й техніки.

Отже заплановане істотне збільшення обсягів виробництва м'яса птиці можливо лише за умови сприятливого інвестиційного клімату в галузі, що обумовлюється стабільною, прогнозованою державною політикою на підтримку вітчизняного товаровиробника у бюджетній, кредитній, ціновій та регулятивній сферах державного управління, а також у налагодженні випуску технологічного обладнання з урахуванням інноваційних технологій.

Список використаних джерел

- 1.Гудзь О.Є. Забезпечення сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами в період змін та стабілізації.
2. Дацій О.І., Кузнецов О.О. Розвиток інновацій у птахівництві.
3. Довідник зооінженера / Машкін М.І., Барановський Д.І., Сокол О.І. та ін.
4. Інкубація яєць та утримання курчат: Корисні поради фахівців
5. Методичні положення та норми продуктивності в тваринництві: птахівництво, рибальство, бджільництво, шовківництво / Вітвіцький В.В., Нагорна Г.А., Фурса М.І. та ін.

Авраменко Г.М.

Науковий керівник - Пристемський О.С., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м.Херсон

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Актуальною проблемою в економіці України є не залучення виробничих запасів і нарощування обсягів, а використання їх. Прискорення обороту виробничих запасів на один лише день дасть змогу, в цілому по країні господарству вивільнити значну частину коштів, зайняту у сфері обігу. Для цього потрібний дійовий економічний механізм впливу на ефективність використання виробничих запасів у державному секторі економіки. Ринкові відносини вимагають перегляду системи бухгалтерського обліку. На сьогодні одним з найбільш складних і суперечливих питань українського обліку є облік виробничих запасів.

Дослідженню актуальних проблем обліку виробничих запасів заборгованості присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема,

таких як Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Кужельний М.В, Мурашко В.М., Савицька Г.В., Петрова В.І., Стражева В.І., Сопко В.В. та інші.

Для здійснення виробничої діяльності підприємство повинно мати речові засоби виробництва, які являють собою певні матеріальні виробничі ресурси. Матеріальні ресурси є засобами виробництва, які включають засоби праці і предмети праці. Поняття матеріальних запасів слід відрізнити від поняття матеріальних ресурсів, яке є більш загальним ніж матеріальні або виробничі запаси. В теоретичному розумінні матеріальні запаси є предметами праці, які одноразово використовуються у виробничому процесі, свою вартість відразу переносять на готову продукцію. В бухгалтерському обліку більшість предметів праці вважаються виробничими запасами. Але поняття матеріальні і виробничі запаси є дискусійним і трактується в літературних джерелах неоднозначно. Реформування обліку в Україні і прийняття національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), зокрема П(С)БО 9 "Запаси", призвело до появи нового бухгалтерського терміну "запаси". Згідно П(С)БО 9 запаси визнаються активами, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням та їх вартість може бути достовірно визначена. Порівняння цієї термінології визначення запасів з визначенням їх у міжнародному стандарті бухгалтерського обліку - МСБО 2 показує, що ці твердження мають аналогічний зміст. Аналіз концептуальних визначень термінології показує, що по суті виробничі запаси і матеріальні запаси стали визначатись в П(С)БО 9 запасами.

Гаджинський А.М. вважає, що матеріальні запаси - це вироби народного споживання та інші товари, які очікують вступ в процес особистого або виробничого споживання і знаходяться на різних стадіях виробництва і обороту продукції виробничо-технічного призначення. Крім того до виробничих запасів він відносить сировину, матеріали, комплектуючі вироби, купівельні напівфабрикати, моторне паливо, запасні частини, малоцінні швидкозношувані предмети, включаючи ріжучий і вимірювальний інструмент, інвентар, спецодяг.

Беляєв Ю.Я. під запасами розуміє "предмети праці, які в процесі виробництва перетворюються в ті чи інші продукти, або готову продукцію, призначену для особистого чи виробничого споживання". Далі він пропонує "в більш широкому розумінні під запасами розуміти виробничі потужності і запасне устаткування, обслуговуючий персонал і транспортні засоби, готівку і бібліотечні фонди, рівень технічної і практичної підготовки спеціалістів, надійність технічних засобів і т.д. .

Так Саблук П.Т. під виробничими запасами розуміє запаси засобів виробництва, які знаходяться в складах суб'єкта господарювання і необхідні для забезпечення безперервного виробничого процесу, причому це лише ті предмети праці, які ще не задіяні у процесі виробництва і зберігають свою натурально-речову форму. Сучасні українські вчені та практики до товарно-матеріальних запасів (або матеріально-виробничих) відносять "товари, які були

куплені підприємством і зберігаються на складі для наступної реалізації; готова продукція, напівфабрикати та незавершене виробництво; різні матеріали, що зберігаються на складі і призначені для переробки в процесі виробництва або для забезпечення виробничого процесу". Безруких П.С. виробничі запаси характеризує як "різні речові елементи виробництва, які повністю споживаються в кожному циклі і всю свою вартість переносять на вартість виробленої продукції, виконаних робіт і наданих послуг". До виробничих запасів відносить сировину і основні матеріали, допоміжні матеріали, купівельні напівфабрикати, відходи (зворотні), паливо, тару і тарні матеріали, запасні частини, малоцінні швидкозношувані предмети.

Найбільш оптимальним, на нашу думку, є наступне визначення виробничих запасів. Виробничі запаси - це складова частина предметів праці, які приймають участь у виготовленні продукції, але безпосередньо ще не задіяні у виробничому процесі, споживаються протягом одного виробничого циклу і всю свою вартість переносять на вартість кінцевого продукту.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 № 996-XIV
2. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку. Підручник для студентів спеціальності «Облік та аудит». – 3-тє вид., перероб. І доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. 592с.

Алексєєнко О.О.
Науковий керівник – Собченко А.М., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА СТРУКТУРА ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

У процесі виробництва поряд з матеріальними складовими, споживається жива та уречевлена праця, яка втілена в засоби виробництва (сировина, матеріали, енергоносії, будівлі, машини тощо), що переносять свою вартість на вироблені продукти. Жива праця створює нову вартість, частина якої споживається самими працівниками і одержується у розмірі оплати праці.

Оплата праці – це винагорода або заробіток, що обчислюється у грошовому виразі, котрі роботодавець виплачує за працю, яка виконана, за послуги, які надані, або мають бути надані [1].

Основою організації оплати праці є тарифна система оплати праці. Її використовують для розподілу робіт залежно від їхньої складності, а працівників – залежно від їхньої кваліфікації та за розрядами тарифної сітки.

Тарифна сітка (схема посадових окладів) формується на підставі:

- тарифної ставки робітника першого розряду, яку встановлюють у розмірі, що перевищує законодавчо встановлений розмір мінімальної заробітної плати;
- міжкваліфікаційних (міжпосадових) співвідношень розмірів тарифних ставок (посадових окладів) [4, С. 246].

Рівень мінімальної тарифної ставки не може бути нижчим від державного, але може перевищувати його за умови дотримання норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною і галузевими (регіональними) угодами. Такий рівень фіксується в колективному договорі та є підставою для розроблення тарифних ставок і окладів з урахуванням кваліфікації працівників, видів і складності робіт тощо.

Розрізняють такі дві основні форми тарифної системи оплати праці:

- погодинна – згідно з тарифною ставкою оплачується робота за одиницю часу (як правило, за годину);
- відрядна – за основу розрахунку заробітної плати беруть кількість виконаної роботи і розцінку за одиницю продукції.

Для оцінки розміру заробітної плати найманих працівників застосовують показник фонду оплати праці. До фонду оплати праці належать нарахування найманим працівникам у грошовій та натуральній формах (оцінені у грошовому вираженні) за відпрацьований та невідпрацьований час, який підлягає оплаті, або за виконану роботу незалежно від джерела фінансування цих виплат [2, С. 204]. Фонд оплати праці розраховують відповідно до Інструкції зі статистики заробітної плати, затвердженої наказом Держкомстату України. Він складається з трьох груп нарахувань (рис.1).

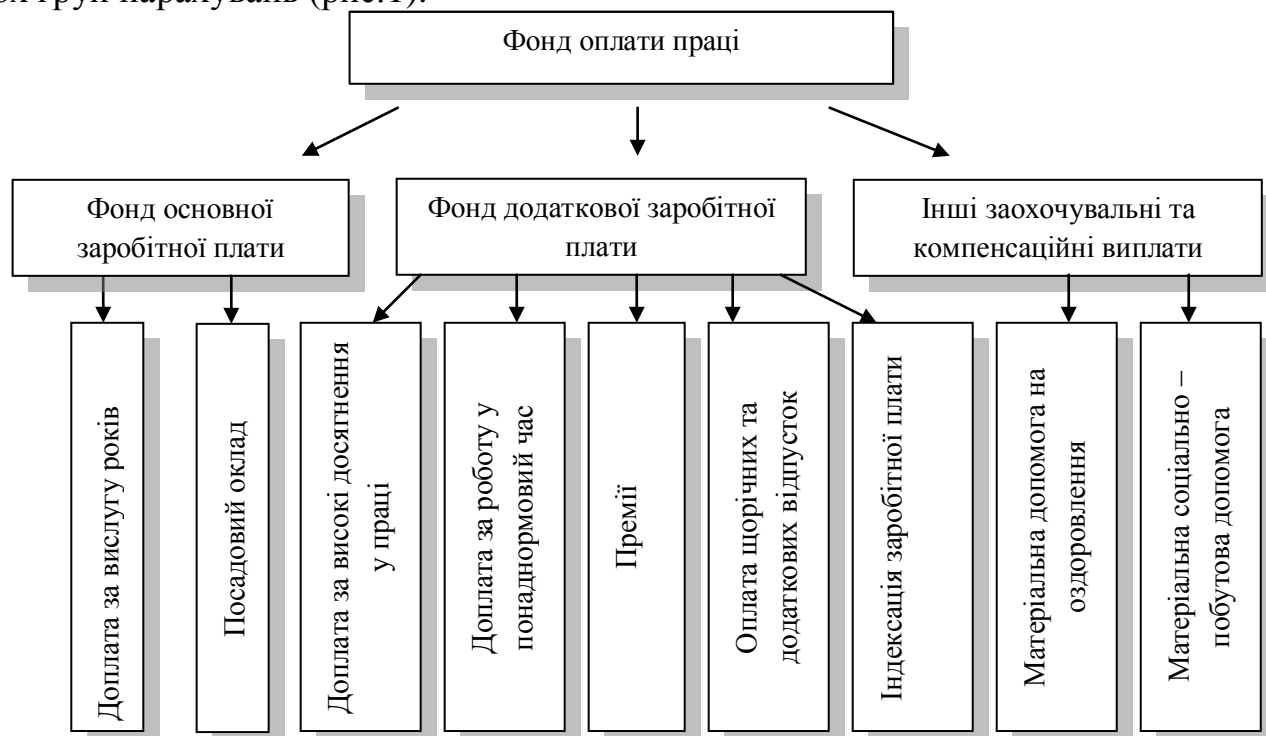


Рис. 1 Структура фонду оплати праці

Основна заробітна плата – це винагорода за виконану роботу відповідно до установлених норм праці. Її встановлюють у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників і посадових окладів для службовців [3, С. 137].

Додаткова заробітна плата – це винагорода за роботу понад встановлені норми, за трудові успіхи, винахідливість і за особливі умови праці. До неї входять доплати, надбавки, гарантійні та компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань.

Не належать до фонду оплати праці суми допомоги та інші виплати, що здійснюються за рахунок коштів фондів державного соціального страхування, а також витрати на відрядження, матеріальна допомога разового характеру, що надає установа окремим працівникам.

Список використаних джерел

1. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>.
2. Гадзевич О.І. Оплата праці в умовах ринку: теорія, практика. / О.І. Гадзевич – К. : КОНДОР, 2008. – 400 с.
3. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / [А.М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. – К. : КНЕУ, 2009. – 711 с.
4. Тимош І.М. Економіка праці / І.М. Тимош. – Тернопіль : Астон, 2010. – 347 с.

Бабенко Л.В., к.е.н., доцент

Мельничук М.

Університет митної справи та фінансів,

м. Дніпропетровськ

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В умовах наростаючої фінансової кризи однією з основних проблем, яка стоїть перед вітчизняною банківською системою, є підтримка її стабільності та надійності. В світовій практиці питанням попередження та запобігання банківських криз приділяється велика увага - держава надає істотну підтримку банкам щодо відновлення довіри до них з боку населення та забезпечення їх фінансової стійкості та стабільності, оскільки, без надійної, функціонуючої банківської системи неможливо розвивати економіку країни та вирішувати соціальні завдання.

Проблема забезпечення та зміцнення фінансової стійкості банків не

породжена сьогоднішнім, вона має корені й у минулому, є складною та до кінця не розв'язаною. Вона існує у розвинених країнах ринкового типу та набула загальнонаціонального значення і для України, що значною мірою зумовлено специфікою розвитку вітчизняних банків. Така специфіка полягає, зокрема, в орієнтації банківських установ на порівняно короткий період діяльності, необхідності працювати в умовах підвищеного ризику, який пов'язаний з економічною та політичною нестабільністю у країні. Тому ефективне управління та забезпечення фінансової стійкості має бути основним стратегічним завданням кожного українського банку. Проблеми регулювання фінансової стійкості банків в останні роки відображені в цілому ряді фундаментальних робіт провідних учених і фахівців, в яких розроблено теоретичні основи та практичні рекомендації щодо їх вирішення. Однак, ці проблеми настільки складні та багатогранні, що не всі з них достатньо глибоко вивчено. Однією з таких проблем є визначення складових фінансової стійкості та методів управління нею. Рекомендації в цій сфері мають вагоме значення - їхня реалізація дозволить підвищити ефективність діяльності банків та, в свою чергу, надати клієнтам нові можливості задоволення своїх потреб на ринку послуг.

За 2014 рік кількість банків, які мають банківські ліцензії Національного банку України, скоротилася з 180 до 163 банків. Протягом року було визнано неплатоспроможним 33 банки, по 17 з яких були прийняті рішення про ліквідацію. Кількість банків з іноземним капіталом зросла з 49 до 51 банку (31% від загальної кількості банків, що мають ліцензію), з них 19 банків (12%) - зі 100% іноземним капіталом. Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків на 01.01.2015 становила 32,5% (на 01.01.2014 - 34,0%, на 01.01.2013 - 39,5%).

Загальні активи банків за 2014 рік зросли на 112 млрд. грн., або на 8% до 1,5 трлн. грн. Основну частину активних операцій банків складають кредитні операції - 66% (1,0 трлн. грн.). За 2014 рік їх обсяг зріс на 95 млрд. грн., або на 10%.

Зобов'язання банків за 2014 рік зросли на 83 млрд. грн., або на 8% - до 1,2 трлн. грн., а без врахування валютних коливань скоротилися на 230 млрд. грн. (на 21%), в т.ч.: у національній валюті - на 53 млрд. грн. (на 9%); в іноземній валюті на 177 млрд. грн. (у долар. еквіваленті - на 22 млрд. дол. США) (на 36%).

Обсяг коштів фізичних осіб становив 416 млрд. грн., або 36% від суми зобов'язань. За рік він скоротився на 17 млрд. грн., або на 4%. Обсяг коштів юридичних осіб становив 288 млрд. грн., або 25% зобов'язань.

Регулятивний капітал банків за 2014 рік зменшився на 16 млрд. грн., або на 8% - до 189 млрд. грн., статутний капітал - на 5 млрд. грн., або на 3% - до 180 млрд. грн.. Скорочення обумовлено насамперед переведенням 16 банків у стан ліквідації та збитками, отриманими внаслідок формування резервів. Без урахування 17 ліквідованих банків регулятивний капітал по системі банків зріс

на 3%, статутний капітал - на 4%. Рівень достатності (адекватності) капіталу знизився з 18,26% до 15,60%.

За підсумками роботи банківської системи України у 2014 році фінансовий результат був від'ємним - збитки сягнули майже 53 млрд. грн. При цьому, основні банківські операції в цілому по системі залишалися прибутковими.

Від'ємний фінансовий результат діяльності банківського сектору сформувався насамперед за рахунок суттєвого збільшення обсягів відрахувань до резервів на можливі втрати від активних операцій. У цілому по системі відрахування до резервів зросли в 3,7 раза порівняно з 2013 роком, а їх частка в загальних витратах збільшилася з 16,7% до 39,3%.

Близько 40% збитків по системі було сформовано банками, що віднесені до категорії неплатоспроможних і в яких функціонують введені Фондом гарантування вкладів фізичних осіб тимчасові адміністрації. Без урахування зазначених банків, збитки банківського сектору становили би 33,1 млрд. грн.

Формування резервів під погіршення якості кредитних портфелів банків у зв'язку з фінансовою кризою в Україні 2014-2015 рр. і девальваційними процесами в початку цього року також продовжує залишатися однією з основних причин збиткової діяльності багатьох українських фінансових установ. За одними прогнозами, за підсумками 2015 р. банківська система покаже спільну збитковість на рівні 60 млрд грн, за іншими – близько 65-70 млрд грн.

У 2015 рік банківська система Україна увійшла з невирішеними проблемами 2014 року. Значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим, недостатній рівень корпоративного управління зумовили погіршення показників діяльності банків. Унаслідок зростання ризикованості активних та пасивних операцій банки змушені були створювати значні резерви за активними операціями, що неминуче негативно вплинуло на рівень капіталізації банківських установ. За рік банки здійснили відрахувань у резерви на суму 103 млрд. гривень.

Швидкому вирішенню проблеми накопичення негативно класифікованої заборгованості не сприяє існування низки невирішених питань, зокрема у податковій сфері. Зростання валютних ризиків для українських банків внаслідок наявності короткої відкритої валютної позиції та високого рівня доларизації є потенційною загрозою стійкості банківської системи. Проблемою залишається викривлення окремими банками статистичної звітності, що ускладнює можливості оцінки реальних змін в показниках діяльності банківської системи України.

У кожному банку існує своя система управління банківськими ризиками з притаманними лише їй особливостями та ознаками. При побудові системи ризик - менеджменту окремому банку необхідно звертати увагу на обсяги та специфіку своєї діяльності, адже впровадження та функціонування системи управління ризиками потребує величезних затрат (впровадження нового

програмного забезпечення, підтримка технології на потрібному рівні), що за неефективного підходу, негативно вплине на рівень прибутковості банку.

У свою чергу, сам процес управління фінансовою стійкістю передбачає застосування певних методів, які узагальнені на рис. 1:

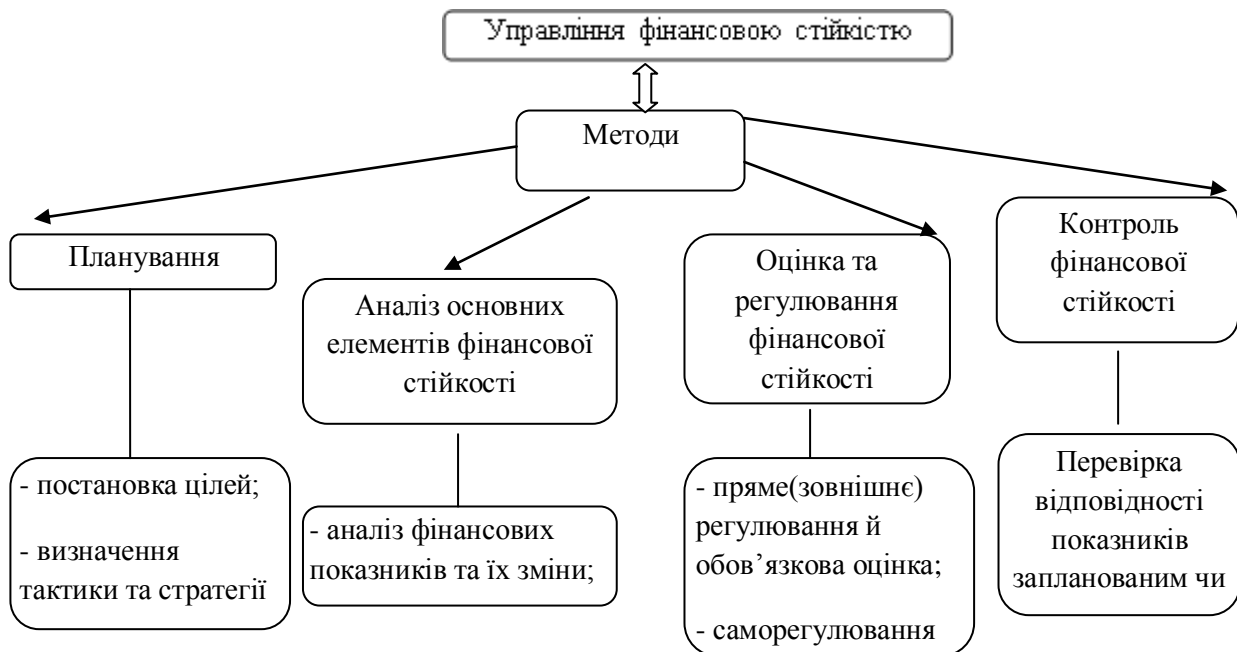


Рис. 1 Методи управління фінансовою стійкістю

Основною метою процесу управління ризиками є мінімізація, передача (трансфер) або ж повне уникнення ризику. Оскільки немає прямої залежності між ризиком і прибутком, це ускладнює формулювання мети та її однозначність. З цієї причини банк повинен мати за мету не тільки зниження ризиків, а й пошук оптимальних рішень щодо підтримки співвідношення між ризиком і прибутком, що в подальшому позитивно позначиться на фінансовій стійкості.

Базілева Н.О.

Науковий керівник – Собченко А.М., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ Й ПОРЯДОК ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Процес організації звітності складається з двох послідовних етапів – організації складання та організації подання звітності. Організація складання звітності, в свою чергу, включає:

– визначення пакета звітності;

– розподіл робіт зі складання звітних форм між виконавцями та

підготовка

- таблиці складання звітності;
- визначення складу облікових робіт, які потребують виконання, до початку складання звітності;
- розробка робочих інструкцій зі складання звітності;
- проведення інструктивних нарад зі складання звіту [1].

Завданнями організації бухгалтерської звітності є забезпечення повноти і достовірності останньої, своєчасності її подання, а також реалізації інших принципів формування і подання бухгалтерської звітності бюджетних установ [2, С. 94].

Звітність розпорядників бюджетних коштів про виконання кошторису складається у визначені законодавством терміни. В установі відповідальність за складання та подання звітності покладено на керівника та головного бухгалтера. В посадових інструкціях спеціалістів бухгалтерської служби вказано за складання яких звітів вони несуть відповідальність. Складання річної звітності розпорядників бюджетних коштів про виконання кошторису здійснюється після:

- узгодження доходів та видатків звітного періоду;
- внесення змін до кошторису доходів за реальним станом надходжень (до 10 грудня поточного року);
- проведення коригування залишків коштів на реєстраційних рахунках з їх використанням;
- перевірки правильності адресності та своєчасності відображення касових і фактичних видатків на однойменних картках аналітичного обліку в розрізі фондів (загального і спеціального);
- проведенням річної інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, розрахунків та статей балансу;
- відображення результатів інвентаризації в обліку;
- завершення записів на рахунках аналітичного обліку;
- проведенням нарахування зносу необоротних активів;
- перевірки даних бухгалтерського обліку про фактичну дебіторську та кредиторську заборгованість, яка виникла у зв'язку з виконаннями кошторису за поточний і минулі роки;
- перевірки повноти відображення зобов'язань у системі оперативного обліку бюджетної установи;
- закриття рахунків доходів та видатків установи загального та спеціального фонду та визначення результату виконання кошторису;
- складання книги Журнал-головна за грудень та зведеної оборотно-сальдової відомості по рахунках.

У тижневий термін після отримання Інструкції про порядок складання річних фінансових звітів головний бухгалтер має опрацювати даний інструктивний матеріал, скласти таблицю складання звітності, визначити склад підготовчих робіт до складання звітності та їх виконавців. На спеціальній інструктивній нараді головний бухгалтер докладно подає методику складання

звітності та ознайомлює виконавців із напрямками організації складання звітності з метою досягнення найвищого ефекту, доречним є підготовка головним бухгалтером наочних матеріалів формалізації основних методичних положень у вигляді схем, таблиць для роздачі учасникам наради. Учасники наради обговорюють визначені організаційні заходи, висловлюють свої пропозиції щодо їх нормування та ухвалюють їх до виконання. Для запобігання виникненню поточних накладок часовий термін проведення нарад має бути запланований у робочому навантаженні головного бухгалтера, його заступника та інших виконавців робіт зі складання звітних форм.

За результатами книги Журнал-головна за грудень та карток аналітичного обліку надходжень та видатків установи заповнюються форми фінансової звітності про виконання кошторису бюджетної установи. Заповнення форм фінансової звітності здійснюється у розрізі кодів економічної класифікації видатків, або як передбачено кошторисом.

Правильність складання квартальних та річних фінансових звітів визначається шляхом перевірки та порівняння окремих показників у формах фінансових звітів, визначених Порядком складання місячної та квартальної звітності. Дані форм звітності та довідок до пояснювальної записки співставляються та підлягають порівнянню та перерахунку згідно поданих рекомендацій в Порядку складання місячної та квартальної звітності. Датою подання фінансової звітності для установ і організацій вважається день фактичної її передачі за належністю, а у разі надсилання її поштою – дата одержання адресатом звітності, зазначена на штемпелі підприємства зв'язку, що обслуговує адресата.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України № 2478-VI від 08 лип. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Карпенко Н. Г. Звітність бюджетних установ : [навч. посіб.] / Карпенко Н. Г., Дорогань-Писаренко Л. О., Аранчій Я. С., Ліпський Р. В. – Полтава : ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2013. – 256 с.

Баран А.С.

Науковий керівник – Іванова Л.В., ст. викладач

Новокаховський гуманітарний інститут,

м. Нова Каховка

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Адекватність віднесення запланованих податкових даних до бюджету

досягається не тільки за допомогою використання науково обґрунтованого і практично апробованого апарату фінансового менеджменту, а й за наявності раціонально структурованої циркуляції інформаційних потоків між учасниками процесу бюджетування і податковими плановиками.

При побудові організаційної структури податкового планування необхідно виходити з подвійності даного процесу. З одного боку, планування податкових платежів є складовою діяльністю з фінансового планування, а значить повинно проходити в рамках останньої, всередині тієї організаційної структури, учасники якої розробляють фінансові плани.

З іншого боку, податкове планування покликане не тільки впорядкувати виплату податків відповідно до завдань фінансового менеджменту, а й оптимізувати їх, виходячи з наданих податковим законодавством варіативних припущень. У даному випадку, окрім застосування організаційного механізму фінансового планування, необхідне використання прямої допомоги юридичних, комерційних, економічних, ревізійних служб підприємства, які лише опосередковано беруть участь у процесі фінансового планування.

Виходом із ситуації може стати впровадження на підприємстві адаптивних організаційних структур, призначених для того, щоб компанія мала можливість швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Проектна структура організації податкового планування дозволяє в найбільш повною мірою використовувати потенціал самих кваліфікованих фахівців у своїй області діяльності при плануванні, реалізації та контролі заходів з податкової оптимізації, не виходячи разом з тим за рамки процесу бюджетування, який функціонує на основі лінійно-функціонального принципу організації управлінських взаємозв'язків. Формування команди, покликаної здійснювати оптимізацію податкових потоків підприємства, із співробітників різних служб підприємства, які одночасно з участю в проекті виконують свої основні обов'язки, крім усього іншого дозволяє усунути негативні моменти, пов'язані з відсутністю бази інформаційного забезпечення прийнятих в області податкового планування управлінських рішень, ліквідувати розриви інформаційного поля, що простежуються в практичній діяльності, встановити зворотний зв'язок між структурними підрозділами підприємства [1, с. 146].

Правильний вибір організаційної структури податкової стратегії, організація документообігу між її елементами тільки створюють передумови для ефективної роботи підрозділів податкового планування. Необхідно укомплектувати ці служби кваліфікованими фахівцями, правильно розподілити між ними обов'язки, наділити їх необхідними правами, створити прийнятні умови для роботи.

Серед усього переліку матеріально-технічних ресурсів, необхідних для успішного здійснення функцій податкового планування, істотне місце повинні займати:

- забезпечення податкової групи сучасними інформаційно-обчислювальними комплексами, необхідними для застосування статистико-

математичних методів визначення варіантів розподілу заходів щодо податкової оптимізації;

- використання в процесі роботи великого бібліотечного фонду, що складається з нормативної, наукової, практичної та періодичної літератури;
- застосування баз даних законодавства України, що полегшують пошук необхідної документації нормативно-правового характеру [2, с. 15].

Фінансова база організації податкового планування формується виходячи з потреб у здійсненні заходів щодо податкової оптимізації. Крім того, керівництво підприємства повинно сформулювати політику стимулювання працівників податкового сектору за досягнення позитивних результатів процесу податкового планування. З метою підвищення інтелектуального рівня фахівців системи податкового планування складається графік участі в тематичних семінарах, конференціях, навчальних курсах, курсах підвищення кваліфікації, на що відводяться додаткові фінансові ресурси. Зазначений графік також входить до податкового планування підприємства.

Таким чином, податковий план підприємства повинен мати такі розділи:

- календар платника податків по кожному податку;
- перелік заходів з оптимізації податкових потоків, тимчасові параметри реалізації оптимізаційних заходів, відповідальні виконавці, ресурси та інструментарій, необхідні для реалізації зазначених заходів;
- графік податкових виплат з урахуванням застосування заходів щодо оптимізації податкового портфеля і податкових пільг по конкретних податках;
- графік підвищення кваліфікації фахівців податкової сфери.
- інші питання.

Заключним етапом постановки податкової стратегії на підприємстві є організація роботи з формування, ведення і зберігання бази даних планово-економічної інформації, внесення змін у довідкову і нормативну інформацію, використовувану при обробці податкових даних.

Дана робота полягає, по-перше, у збиранні та обробці практичного досвіду по впровадженню тих чи інших заходів з податкової оптимізації, формування банку статей і наукових робіт по заданій тематиці, по-друге, в аналізі за допомогою засобів обчислювальної техніки основних індикаторів податкового планування та прийняття на основі цього аналізу висновків по формах і методах реформування системи планування податкових відрахувань, і, по-третє, в обробці статистичної податкової інформації з використанням прикладних програмних продуктів, таких як: Microsoft Excel, Microsoft Access, FoxPro.

Список використаних джерел

1. Планування діяльності підприємства: [навч.-метод. посібник] / [Белов М. А., Євдокимова Н. М., Москалюк В. Є., Москаліа В. Є.]. - К.: КНЕУ, 2002. - 252 с.
2. Сторожук О. Облік та оптимізація оподаткування / О.Сторожук //

Бартульова О.О.
Науковий керівник – Корчагіна В.Г., к.е.н.
Новокаховський гуманітарний інститут,
м. Нова Каховка

АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Аграрна галузь має значний потенціал економічного зростання і забезпечення державних доходів з огляду як на резерви підвищення конкурентоспроможності у короткостроковій перспективі, так і на сприятливі середньострокові тенденції світового попиту. Проте, щоби повною мірою використати цей потенціал, необхідно створити передбачувану і здорову основу для сталого розвитку сільського господарства та розв'язати добре усвідомлювані нагальні проблеми, такі як: завершення земельної реформи, впорядкування оподаткування і полегшення доступу до фінансування, покращення бізнес-клімату, реформування державного управління і контролю за ринками та виробництвом, сприяння інноваціям і вироблення раціональної та сталої політики розвитку сільських територій з метою вирішення потреб малих і середніх господарств, а також сільського населення в цілому.

Україна має значний зерновий потенціал, а зерно вітчизняного виробництва користується великим попитом з боку держав-експортерів. Отже Україна відіграє важливу роль на світовому ринку зернових. Зерновий потенціал і надлишки зерна в Україні суттєві. На щастя, держави нетто-експортери виказують інтерес до цього ресурсу. Україна залишається одним з найбільших виробників і постачальників зерна в світі. Більше того, галузь має високий інвестиційний потенціал, адже наша держава здатна збільшити врожайність та обсяги виробництва. Щороку експортується близько 3 млн.т. зернових до таких держав як Китай, Єгипет, Індонезія, Лівія, Іспанія, тощо.

Одним з головних конкурентних переваг України є висока якість зернових, які не містять ГМО. Для України як для держави-виробника надважлива якість зернових, які експортуються та постачаються на внутрішній ринок. Тому необхідно дотримуватися технологій. А це і якісний посівний матеріал, засоби захисту рослин та добрива. Держава не пропонує ринку ГМО-продукцію. А це, зі свого боку, головний пріоритет міжнародних експортерів. Але максимальної ефективності роботи ДПЗКУ досягне в разі її приватизації. На сьогодні державний статус корпорації перешкоджає реалізації визначного продовольчого потенціалу України на міжнародних ринках.

Сільське господарство є однією з найважливіших галузей економіки України, що забезпечує 13% ВВП і 11% доходів державного бюджету. Галузь

посідає друге місце поміж секторів економіки щодо товарної структури експорту, забезпечує значні валютні надходження і допомагає покращити баланс зовнішньої торгівлі.

Економічна ситуація в Україні погіршується, що робить очевидною нагальну потребу максимально збільшити потенційний внесок сільськогосподарської галузі у розвиток економіки України. Проте це неможливо без швидкої і результативної реформи. У галузі наростає відчуття нагальності. Виробники не відчують реального покращення умов для власного виробництва; багато основних питань (наприклад, земельна реформа, оподаткування, доступ до кредитів, державна власність) не вирішені. Держава відчайдушно потребує фінансів.

Проте фінансування з боку міжнародних донорів дедалі тісніше пов'язується з необхідністю твердого дотримання Україною сталого курсу на ефективний процес реформ.

Для подальшого розвитку АПК державою було розроблено проект єдиної комплексної Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки, яка спрямована на вирішення реальних потреб галузі через всеохоплюючий процес консультацій із зацікавленими сторонами, зокрема представниками громадянського суспільства, бізнесу, а також міжнародними донорами [1].

Стратегія окреслює першочергові та довгострокові заходи та очікувані результати, а також включає деталізований план дій до виконання. Загальною метою стратегії є підвищення конкурентоздатності сільського господарства і сприяння розвитку сільських територій на сталій основі відповідно до стандартів ЄС і міжнародних стандартів.

Стратегія та план дій окреслюють, яким чином реформи будуть розроблені та впроваджені в розрізі десяти головних стратегічних пріоритетів:

- діловий клімат і протидія корупції, створення стабільної правової системи, що відповідає міжнародним і європейським стандартам, зокрема шляхом виконання угоди про асоціацію між Україною та ЄС;
- земельна реформа;
- інституціональна реформа Міністерства аграрної політики та продовольства і пов'язаних державних агенцій та державних підприємств;
- продовольча безпека;
- оподаткування;
- розвиток агропродовольчих ланцюгів доданої вартості;
- сільський розвиток – відродження українського села;
- доступ до міжнародних ринків, управління імпортом, просування експорту та внутрішній ринок;
- аграрна наука, освіта, інновації та дорадчі послуги;
- захист довкілля та управління природними ресурсами, зокрема лісовим та рибним господарством.

Керівними принципами Стратегії розвитку сільського господарства та

сільських територій є:

- верховенство права і майнові права - дотримання законодавства і відповідальність згідно з ним, що справедливо застосовується і виконується; повага та захист прав власності осіб/та груп щодо їхньої приватної власності;
- прозорість, відповідальність і прогнозованість – щодо окреслених коротко-, та середньострокових цілей та заходів; оцінки зрушень та постійного діалогу зі всіма зацікавленими сторонами;
- орієнтація на ринок і регулювання – прийняття рішень орієнтуючись на ринок; скорочення до необхідного мінімуму нормативно-правове регулювання;
- всеосяжність – широке залучення всіх зацікавлених сторін, рівне та не дискримінаційне ставлення до них; сталий розвиток.

Дуже гостро на сьогодні стоять не вирішені але важливі проблеми АПК. Так, невідшкодування ПДВ при експорті зернових та олійних культур з України призведе до зменшення валового збору врожаю на 30,3%, зменшення валютних надходжень від експорту на 2,8 млрд. доларів США та звільнення 59,6 тис. працівників. Очевидно, що за відсутності прямої державної підтримки вкрай важливо зберегти діючі податкові стимули для аграріїв в частині спеціального режиму оподаткування виробників, принаймні до 2018 року. Необхідно запровадити автоматичне відшкодування ПДВ при експорті всіх видів аграрної продукції [2].

За рахунок різкої девальвації гривні вся галузь тваринництва стала збитковою. За останні 10 років скоротилось виробництво м'яса, яєць та молока, витрати на відгодівлю худоби не покриваються, відсутні мотиви до вирощування худоби в майбутньому. Тому щоб не допустити занепаду тваринництва, необхідно передбачити в Державному бюджеті України кошти на цільову підтримку тваринницької галузі.

Для забезпечення повноцінної продовольчої безпеки держави потрібно продовжувати дерегуляцію сектору, відмінити збільшення мит на імпорт насіння, засобів захисту рослин та техніки, внести зміни до методології обрахунку нормативної грошової оцінки земель, полегшити доступ аграріїв до зовнішніх фінансових ресурсів, повертати ПДВ при експорті зернових та технічних культур та залишити незмінною систему оподаткування в АПК.

Отже, на сьогодні дуже важливо підвищити конкурентоспроможності сільського господарства і сприяти розвитку села на сталій основі відповідно до стандартів ЄС і міжнародних стандартів. Необхідно сприяти експорту шляхом скасування не виправданих і обтяжливих адміністративних заходів, а також шляхом надання консультацій і допомоги експортерам, приділити увагу підвищенню ефективності регулюючих механізмів сільськогосподарської галузі.

Список використаних джерел

1. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та

сільських територій на 2015-2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/16015>.

2. Спецрежим для сільгоспвиробників по новій схемі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agroconf.org/content/specrezhim-dlya-selhozproizvoditeley-po-novoy-sheme>.

Берегова В.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Активізація і розширення фінансового забезпечення інноваційної діяльності аграрного виробництва є однією з головних передумов успішного сталого розвитку агроформувань та їх стабільного врівноваженого економічного зростання. Водночас нині в нестабільній економічній ситуації України, спостерігаються перешкоди, що блокує динамічний розвиток інноваційної діяльності аграрного виробництва.

Особливе значення, у контексті інноваційного розвитку підприємств, набуває пошук напрямів гармонізації фінансового забезпечення. Інновації не тільки змушують підприємства шукати нові форми, механізми і методи впливу, але і наповнюють новою сутністю сам розвиток підприємства, надаючи йому стратегічну спрямованість. Водночас, інноваційні перетворення, в результаті яких ростуть невизначеність і ризик, розширюють багатоваріантність підходів до фінансового забезпечення, що породжує дискусії в колах наукової спільноти.

В даний час спостерігається стримування інноваційної діяльності підприємств. Створенням і використанням передових технологій та об'єктів права інтелектуальної власності, а також використанням раціоналізаторських пропозицій займалися лише 2283 підприємства, майже дві третини з них це промислові підприємства. При цьому, третина промислових підприємств, які займалися передовими технологіями, зосереджена у м. Києві, 12,8% – у Харківській, 10,1% – Дніпропетровській, 8,4% – Донецькій, 3,9% – Луганській, 3,4% – Миколаївській областях. Цікаво, що інноваційна активність у підприємств за останні п'ять років не перевищувала 7,1 %. У країнах Великої сімки кількість підприємств, які впроваджують інновації становить 70 – 80%.

Підприємства України характеризуються технологічною відсталістю від більшості інших країн за показниками економічного розвитку: 69 місце за індексом конкурентоспроможного зростання (Growth Competitiveness Index), 83 місце з 99 країн за індексом технологічного розвитку рівня (Technology Index), 52 місце з 134 – у сфері формування факторів інноваційного розвитку і 65 – за оснащеністю сучасними технологіями. Однією з головних причин низької

інноваційної активності вітчизняних підприємств та їх технологічної відсталості є відсутність коштів на проведення інноваційної діяльності. Нині існує декілька джерел фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств. До власних джерел відносять прибуток, амортизацію, кошти від емісії цінних паперів, розміщення цінних паперів на вторинному ринку, додаткові внески в уставний фонд, кошти у контурі інтеграційних процесів підприємства, квазіінвестиційні ресурси.

В Україні діє Асоціація приватних інвесторів, які, крім надання стартового капіталу, також надають управлінський та професійний досвід, рекомендації, необхідні зв'язки та іміджеву підтримку. Однак, незважаючи на існування цілої асоціації інвесторів, основи діяльності „бізнес-ангелів” як альтернативної форми підтримки та розвитку інноваційної діяльності в нашій державі лише формуються. Цікаво, що є бренди, мережі яких в Україні розвиваються за франчайзингом, – це: Піца Челентано, Форнетті, Наша Ряба, FitCurves, New-York-Street-Pizza, Mexx, Nike, Bosch Service та ін. Інноваційно-інвестиційна привабливість підприємства, є фактором, який впливає на економічний ефект від ведення бізнесу, оцінка цього фактора є вирішальною при прийнятті рішення про інвестиційний напрямок розвитку діяльності.

Зауважимо, що інноваційно-інвестиційна діяльність в аграрному виробництві –це процес розширеного відтворення ресурсів виробництва, а також здійснення інвестицій в інноваційні об'єкти і процеси, види економічної діяльності в аграрному виробництві, які пов'язані з використанням населенням матеріальних і духовних благ, послуг, задоволення

Стан інвестиційної діяльності аграрного виробництва в Україні характеризується певними тенденціями та закономірностями. Аналіз існуючої структури джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні довів їх нестабільність (таблиці 1).

Таблиця 1

Фінансування інноваційної діяльності в Херсонській області

Показник	Роки		
	2012	2013	2014
Загальна сума витрат, млн.грн.: в т.ч.	415776,6	250022,2	281834,5
Власних, млн.грн.	415478,38	249993,1	196096,4
Питома вага, %	99,93	99,99	69,58
Державного бюджету, млн.грн.	14,3	8,8	210
Питома вага, %	0,003	0,004	0,075
Іноземних інвесторів, млн.грн.	33,5	20,4	490,6
Питома вага, %	0,008	0,008	0,174
Інші джерела, млн.грн.	250,0	252,0	85037,5
Питома вага, %	0,06	0,08	30,2

Найвищими обсяги фінансування інноваційної діяльності були в 2012 році. В 2013 р. обсяги фінансування інноваційної діяльності істотно зменшились. Хоча в 2014 р. загальне фінансування інноваційної діяльності збільшилось, проте так і не досягло рівня 2012 року. Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності були власні кошти підприємств, питома вага яких стабільно сягає 90-95%, хоча у 2014 р. зменшилась до 69,58%. Відмічаємо зростання частки коштів іноземних інвесторів на 265,0 млн. грн..

На сьогодні, враховуючи коливання курсу гривні, фінансування досліджень в Україні у 15-20 разів менше, ніж в середньому в Європейському союзі. Середній кошторис однієї НДР у 2014 році склав 233 тис. грн. (що за існуючого курсу менше, ніж, зокрема, річна стипендія одного німецького аспіранта).

Частка загального обсягу фінансування НДР у ВВП становила 0,77%, у т. ч. за рахунок коштів державного бюджету лише 0,33%. Загалом основні джерела фінансування НДР в Україні розподіляються між державним бюджетом (понад 48%), бізнесом (30%) та іноземними донорами (близько 22 %). В умовах жорсткого регулювання економіки практично нульовими є самофінансування наукових досліджень у ВНЗ, фінансування за рахунок місцевих бюджетів та неприбуткових громадських організацій. Звичайно в нинішніх умовах господарювання близько 80% підприємств відчують нестачу власних коштів для інноваційної діяльності.

Формування й оптимізація складу джерел фінансового забезпечення і механізмів фінансування інновацій підприємств доцільно виконувати поетапно: визначення обсягів фінансових ресурсів, необхідних для реалізації проєктів інноваційного розвитку; пошук можливих джерел і механізмів фінансування інновацій; визначення критеріїв ефективності використання конкретних джерел і механізмів фінансування новацій; аналіз і оцінка джерел і механізмів фінансування за прийнятними критеріями; визначення оптимальної структури джерел фінансування інновацій.

У розглянутій послідовності дій вирішальна роль належить порівняльному аналізу й оцінці джерел і механізмів фінансування інновацій, а також оптимізації структури фінансування як у контексті їх ефективності, так і у світлі супутнього їх ризику, що проявляється у вигляді можливих втрат одержувача інвестицій і інвестора.

Для поглибленого аналізу структури фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства доцільно використовувати підхід, що базується на застосуванні графоаналітичних побудов і відрізняється від існуючих простотою використання і наочністю при досить високій точності. У такий спосіб можна проводити багатофакторний аналіз альтернативних варіантів структури фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Такий підхід доцільно використовувати при оцінці варіантів структури фінансового забезпечення при багатоканальному фінансуванні проєктів інноваційного розвитку підприємств

Список використаних джерел

1. Гмиря В. П. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного виробництва регіону [Електронний ресурс]: Вісник Університету банківської справи Національного банку України / Гмиря В. П. -Черкаський інститут банківської справи –2011.-№ 3 (12) с.142-145.

2. Колодизев О. М. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку національної економіки: дис. док. економ. наук : спец. 08. 00. 08 –гроші, фінанси і кредит / О. М. Колодизев ; "Українська академія банківської справи Національного банку України". –Суми. -2014. –508 с;

Білошкуренко Н.І.

Науковий керівник - Танклевська Н.С., д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Малий бізнес є органічним структурним елементом ринкової економіки. Цей сектор економіки історично і логічно відігравав роль необхідної передумови створення ринкового середовища. Він був первинною вихідною формою ринкового господарювання у вигляді дрібнотоварного виробництва. Саме тому дрібнотоварне підприємництво відіграло структуроутворюючу роль в історії становлення економіки ринкового типу. Ця специфіка та своєрідне функціональне призначення малого бізнесу набуває особливого значення для країн, які йдуть шляхом відтворення ринкової системи господарювання.

Методи стосовно регулювання розвитку малого бізнесу можна поділити на адміністративні та економічні. Адміністративні методи регулювання реалізуються урядом і НБУ, ринкові методи – ринковими механізмами.

До системи адміністративних методів відносять:

- засоби грошово-кредитної політики ;
- засоби податково-бюджетної політики

Порівняно з адміністративними методами державного регулювання економічні сприяють розвиткові вільних ринкових відносин. З'являється стимул, щодо якого суб'єкт може реагувати на зміни ринку, залишаючи за собою право на оптимізований вибір управлінського рішення.

Малий бізнес - це самостійна, систематична господарська діяльність малих підприємств будь-якої форми власності та громадян-підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку. Практично, це будь-яка діяльність (виробнича, комерційна, фінансова, страхова тощо) зазначених суб'єктів господарювання, що спрямована на реалізацію власного економічного інтересу.

Роль та функції малого бізнесу з точки зору загальноекономічних позицій полягають не тільки у тому, що він є одним з найважливіших дійових факторів економічного розвитку суспільства, яке опирається на ринкові методи господарювання. Його важливою функцією є сприяння соціально-політичній стабільності суспільства, тобто він відкриває простір вільному вибору шляхів і методів роботи на користь суспільства та забезпечення власного добробуту.

Малий бізнес є невід'ємною рисою будь-якої ринкової господарської системи, без чого така економіка і суспільство в цілому не можуть не тільки розвиватися, але навіть й існувати. Великий капітал, безумовно, визначає рівень науково-технічного і виробничого потенціалу, але основою розвитку країн з ринковою системою господарювання є мале підприємництво як найбільш масова, динамічна та гнучка форма ділового життя. Саме в секторі малого підприємництва створюється і функціонує чимала маса національних ресурсів, яка є живильним середовищем для середнього та великого підприємництва. Одна з причин успішного розвитку малого підприємництва в країнах з розвинутою економікою полягає у тому, що велике виробництво не протиставляється малому. Тут дотримуються принципу кооперування великих та малих суб'єктів господарювання, причому великі підприємства не пригнічують малий бізнес, а взаємодоповнюють один одного.

Малий бізнес має не лише економіко-виробничі та соціально-економічні переваги, а саме: гнучкість, динамізм, пристосування до мінливостей технології, здатність оперативно створювати та упроваджувати нову техніку та технологію, забезпечення соціальної стабільності, насичення ринку праці новими робочими місцями, відкритість доступу та легкість входження до цього сектора економіки. Але малий бізнес має також і значні соціально-психологічні переваги, в основі яких лежить специфічна мотивація до праці, яка передбачає подолання елементів відчуження і залучення елементів економічного та неекономічного заохочення.

Відродження і розвиток малого бізнесу в аграрному секторі економіки Україні вкрай необхідні. Становлення значної кількості суб'єктів малого бізнесу має, безперечно, позитивне значення для національної економіки, що в значній мірі обумовить створення сучасної ринкової економіки з соціальною спрямованістю.

Список використаних джерел

1. Біловус Г. Мале підприємництво в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку / Г. Біловус // Регіональна економіка. – 2007. – №4. – С. 86-92.
2. Парсяк В. Проблеми малого бізнесу / В. Парсяк, М. Журавльова // Економіка України. – 2000. – №3. – С. 84-89.
3. Саблук П. Т. Основні напрями розвитку високоефективного агропромислового виробництва в ХХІ столітті : доповідь на Сьомому Всеукраїнському конгресі вчених економістів-аграрників / П. Т. Саблук. – К.: ІАЕ УААН, 2005. – 94 с.

Бойко М.С., аспірант
Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ

Діяльність суб'єктів господарювання є цілеспрямованою і здійснюється для задоволення суспільних потреб і одержання прибутку. Розвинені ринкові відносини потребують розумного сполучення обох цілей. При об'єднанні бажань клієнтів і власних виробничих резервів у підприємця з'являється можливість продемонструвати незаперечні переваги свого товару, або послуги. Саме тому збутова стратегія є важливою складовою у системі економічної стійкості роботи підприємства.

Новітній динамічний розвиток економіки спонукає підприємства та організації постійно еволюціонувати, щоб не залишитися за бортом бізнесу і прогресу. Абсолютно всі ринки насичені такою мірою, що компаніям доводиться буквально битися за покупців, і це призводить до розуміння виняткової ролі збуту в діяльності підприємства.

Вивченням проблем теоретичного обґрунтування збутової політики підприємства займалися такі вчені: Л. Балабанова, А. Балабанець, Г. Бетс, Б. Брайндлі, С. Уільямс, В. Бурцев, О. Годін, Г. Крилова, М. Соколова, Т. Маслова, В. Божук, Л. Ковалік, Т. Надтока, Жигуліна А. Ю., В. Наумов

Сучасні автори визначають поняття "збут" по-різному. Так, деякі розглядають збут як процес фізичного переміщення товару й ототожнюють його з поняттями «розподіл» і «товарорух». Інші автори розглядають збут як процес взаємодії з покупцем. А.П. Панкрухін вважає, що збут - це "безпосереднє спілкування продавця та покупця" [1]. Деякі автори ототожнюють поняття «збут» і «збутова діяльність». Так, П.І. Белінський зазначає, що «суть збутової діяльності в узагальненому розумінні полягає в тому, що це є процес просування готової продукції на ринок та організації товарного обміну з метою отримання підприємницького прибутку» [2].

В свою чергу Т.Д. Маслова зазначає, що «Збутова політика - це поведінкова філософія або загальні принципи діяльності, яких фірма збирається дотримуватись у сфері побудови каналів розподілу свого товару та переміщення товарів у часі та просторі» [3].

Збут - це система всіх заходів, які проводяться після виходу продукції за межі підприємства і завершуються продажем.

Збутова політика - це тип поведінки або загальні принципи діяльності, яких фірма збирається дотримуватись в сфері побудови каналів розподілу свого товару і переміщенні товарів у часі і просторі [2].

Збутовий потенціал підприємств – це один із найважливіших об'єктів прикладання управлінського впливу менеджерів, оскільки саме цей вид

економічного потенціалу суб'єктів господарювання безпосередньо визначає можливість досягнення головної мети їх діяльності – отримання достатньо високого рівня фінансових результатів, насамперед величини операційного прибутку, який для більшості підприємств є головним видом фінансових результатів, що визначають ефективність їх господарської діяльності. З іншого боку, висока величина збутового потенціалу підприємства є неможливою, якщо його виробничі можливості є низькими. Отже, наявність значного виробничого потенціалу підприємства є необхідною, але не достатньою умовою забезпечення отримання ним великих обсягів операційного прибутку, тоді як рівень збутового потенціалу безпосередньо визначає величину цих обсягів, однак при цьому він повинен бути підкріпленим відповідним розміром виробничих потужностей підприємства.

Значення збуту можна побачити, розглянувши основні функції, які він виконує. До таких функцій належать: формування стратегії збуту фірми; вибір каналу збуту для системи; формування і оброблення масиву інформації, що відображає потреби та пріоритети споживачів; формування партій товарів у відповідності з потребами споживачів; упакування товару у відповідності до вимог ринку; складування товару перед транспортуванням і необхідне дороблення товару на складах; організація транспортування продукції; допомога всім посередникам в організації ефективного продажу товарів; управління запасами товарів в межах фірми та її філіалів; збір, систематизація та оброблення думок кінцевих і проміжних споживачів про продукцію фірми та саму фірму.

Необхідність адекватного реагування управлінських процесів на зміну умов функціонування та підвищення ефективності збутових заходів зумовлює постійну зацікавленість вітчизняних товаровиробників до процесів збуту виготовленої продукції як важливої функціональної складової діяльності підприємства. Зважаючи на те, що від ефективної організації постачання та збуту залежить виробнича програма підприємства і результати його господарської діяльності, можна констатувати надзвичайну актуальність ґрунтовного дослідження цих процесів. А якщо обробку даних здійснювати за допомогою сучасних комп'ютерних технологій і програмного забезпечення, то це прискорить і полегшить роботу з організації збутової діяльності.

Таким чином, процес формування збутових можливостей підприємства повинен бути тісно пов'язаним з іншими складовими його економічного потенціалу, що потребує докладнішого вивчення сутності та особливостей збутового потенціалу як складової частини економічного потенціалу суб'єктів господарювання [5].

Список використаних джерел

1. Панкрухин, АЛ. Маркетинг: учебник. / А.П. Панкрухин. - М. : Ин-т междунар. права и экономики им. А.С. Грибоедова, 1999. - с. 322
2. Белінський, П.І . Менеджмент виробництва та операцій: підручник /

Пл. Белінський// - К . : Центр навчальної літератури, 2005. - с. 429

3. Балабанова Л. В. Управління збутовою політикою./ Балабанова Л. В., Ю.П. Митрохіна. // [Електронний ресурс] <http://pidruchniki.com/>

4. Поняття збуту і його функції.// [Електронний ресурс] <http://marketing-helping.com/>

5. Висоцький А.Л. Сутність та особливості збутового потенціалу як складової частини сукупного економічного потенціалу підприємств/ Висоцький А.Л.// Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.8 с. 225-233

Боліла С.Ю., к.с-г.н, доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

АГРОТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

В останні десятиріччя у світі та Європі все більшого визнання і прихильності набуває розвиток сільського та аграрного туризму.

В Україні аграрний туризм оцінюється та досліджується як один із пріоритетних напрямів забезпечення комплексного розвитку сільських територій. У своєму функціонуванні він орієнтується насамперед на ті регіони країни, де існують відповідні рекреаційні ресурси та соціально-економічна потреба у цьому виді господарювання. До таких регіонів повною мірою належить Херсонська область, де є сприятливі умови для його розвитку.

Як відзначають науковці, в таких умовах науково-методичне та практичне вдосконалення управління туристичною діяльністю на базі особистих селянських господарств з використанням феноменів самотності побуту, народних традицій і промислів, етнокультурних особливостей сільської місцевості, сільського способу життя набуває все більшого теоретичного та практичного значення [1, 2, 3]. Актуальним є виявлення чинників розвитку агротуризму; ідентифікація та класифікація його видів і напрямів; обґрунтування організаційно-економічного механізму здійснення; виявлення зв'язків між аграрною та туристичною діяльністю; впливу агротуризму на ефективність сільськогосподарського виробництва. Цей напрям економіки особистих селянських господарств, аграрної сфери, сільської місцевості розвинутий недостатньо. Особливо це стосується Херсонської області із її аграрною та рекреаційною спеціалізацією, де такі дослідження практично не проводилися.

Метою дослідження є обґрунтування науково-теоретичних засад та практичних напрямів розвитку туристичних послуг аграрних підприємств регіону з метою диверсифікації виробничо – економічної діяльності, підвищення рівня розвитку сільської місцевості та престижу сільського

способу життя.

До агротуризму відносяться підприємницька туристична діяльність, що здійснюється на базі аграрних підприємств та агроосель, пов'язана із сільським господарством та сільською місцевістю. Характерною особливістю агротуризму є його екологічність, м'який вплив на довкілля. Важливим результатом розвитку агротуризму є розширення можливостей реалізації продукції особистого господарства, збільшення зайнятості сільського населення; покращення облаштування сіл; відродження народних промислів і традицій.

Важливими елементами організаційно-економічного механізму надання туристичних послуг аграрними підприємствами та агрооселями є розробка номенклатури послуг та інших турпродуктів; ціноутворення та оподаткування; рекламно-освітня та інформаційно-дорадча діяльність. Соціально – економічний ефект від надання туристичних послуг аграрних підприємств, формується на місцевому та регіональному рівні. Він повинен спиратися на державну підтримку агротуристичної діяльності, у вигляді цільових програм розвитку туризму та агротуризму, державних замовлень на підготовку спеціалістів в галузі агротуризму, програм альтернативної зайнятості селян. Підвищенню ефективності агротуристичної діяльності сприятиме також її моделювання з урахуванням обсягів попиту, пропозиції та реакції ринку в умовах зміни цін від надлишкового попиту.

Сприятливими передумовами для надання туристичних послуг аграрними підприємствами та агрооселями в Херсонській області є: добре продовольче забезпечення регіонального споживчого ринку; достатнє автошляхове сполучення; велика кількість різних за формами власності господарств, значний рекреаційний потенціал. Одним з факторів, що стримує розвиток сільського туризму у Херсонській області, є надзвичайно слабка соціальна інфраструктура села.

Реалізація подальшого розвитку аграрного туризму у Херсонській області дозволить створити нові робочі місця у районах та селищах з потужним туристичним потенціалом, а також розпочати системний інноваційний розвиток аграрного туризму у фермерських господарствах.

Таким чином на основі проведеного дослідження пропонуємо створити організаційну модель управління об'єднаннями аграрних підприємств, що надають туристичні послуги. Вона може включати в себе взаємодію власників аграрних підприємств та агроосель, що надають агротуристичні послуги; органів місцевого самоврядування, громадських та неурядових організацій; закладів освіти; бізнесових об'єднань та окремих підприємців, та одночасно здійснювати інформаційне забезпечення, моніторинг ринку, бізнес-планування туристичних послуг. Зазначена структура може бути побудована на основі кластерного підходу. Кластерна технологія забезпечує можливість ведення конструктивного і ефективного діалогу між спорідненими організаціями, їх постачальниками і владою. Спрямовані на поліпшення умов

функціонування кластера, державні інвестиції приносять користь відразу багатьом учасникам. Завдання влади при цьому сприяти формуванню інституціонального механізму в законодавчому плані, об'єднанню наявного інтелектуального і науково-освітнього потенціалу, матеріально-технічних та інших ресурсів, визначення стратегічних основ розвитку тощо.

У своїй багатокомпонентній основі агротуристичний кластер формує додатковий синергетичний та компліментарний актив завдяки: координації сумісних дій, посиленню обміну інформацією, досвідом, інноваційними технологіями, сумісному використанню обслуговуваних інфраструктурних об'єктів рекреаційної території; підготовки та підвищення кваліфікації кадрів агротуристичного супроводу й обслуговування; стає можливим реальне порівняння роботи конкурентів, ефективності їхньої діяльності; наявності трудових ресурсів відповідної кваліфікації; застосування особливих режимів оподаткування, інвестування; правового регулювання, надання субвенцій та ін.

Складовою кластерної технології є: кластерна ініціатива, як організована спроба збільшити темпи росту і конкурентоспроможність кластера в певному регіоні шляхом залучення до процесу кластерних фірм, державних інституцій та освітніх закладів. В Херсонській області активним прихильником розвитку агротуристичного кластеру може виступити Херсонський державний аграрний університет, результатом співпраці якого в межах кластеру може стати: реалізація освітньої політики, погодженої з основними представниками кластера, забезпечення можливості комунікації й кооперації аграрних підприємств та агроосель й освітніх установ; обґрунтування науково-методичних розробок на замовлення аграрних підприємств та агроосель щодо стану та перспектив розвитку ринку агротуристичних послуг, ринків потенційних споживачів, вивчення потенційного попиту та його структури; розробка програмно-цільових заходів; планів та стратегій розвитку сільської рекреаційної зони, якнайкращого використання інфраструктури туризму та потенціалу аграрних підприємств та агроосель; розробка методики оцінки інвестиційно-інноваційної привабливості проектів та їх моніторингу для залучення цільових інвестицій в агротуристичну сферу; підготовка методичних рекомендацій підвищення конкурентного статусу агротуристичного кластеру; обґрунтування напрямів державно-приватного співробітництва у розбудові та оптимальному використанні агротуристичної інфраструктури Херсонщини; розробка методологічних документів регулювання, контролю та моніторингу якості надання агротуристичних послуг; інвентаризація об'єктів агротуристично-рекреаційної сфери Херсонщини та ведення реєстру рекреаційних ресурсів; рекламно-інформаційна діяльність, маркетингова діяльність з метою підтримання агротуристичного бренду Херсонщини.

Таким чином, запропоновані заходи будуть стимулювати позиціонування сільської місцевості як привабливої для туризму, сприятиме ідентифікації

клієнтських потреб, переваг, а, відтак, і якості агротуристичного обслуговування і відповідно економічному розвитку Херсонщини.

Список використаних джерел

1. Бабікова К.О. Нормативні засади агротуристичної діяльності в контексті збалансованого розвитку / К.О. Бабікова, К.Д. Ніколаєв, В.М. Ісаєнко // Таврійський науковий вісник, випуск 82.- Херсон, 2012: Грінь, с. 149-155.
2. Герасименко В.Г., Нездоймінов С.Г. Аграрний туризм як вид підприємництва: монографія / В.Г. Герасименко, С.Г. Нездоймінов.- Одеса: Пальміра, 2011.- 178 с.
3. Ткаченко Т.І. Сталий розвитку туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія / Т.І. Ткаченко.- 2-ге вид., випр. та доповн. – К.: КНТЕУ, 2009.- 463 с.

Борзда М.С.

Науковий керівник - Минкіна Г.О., к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Фінансовий аспект діяльності будь-якого суб'єкта господарювання являється одним з головних критеріїв оцінки його конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та економічної безпеки. За даними оцінки фінансового стану підприємства робляться остаточні висновки щодо інвестиційної привабливості того або іншого виду діяльності, а також визначається чи є підприємство кредитоспроможним.

Наукове і прикладне відпрацювання механізмів оцінки ефективності системи економічної безпеки суб'єктів аграрної сфери створює можливості для дотримання забезпечення продовольчої безпеки та стабільного функціонування та розвитку сільськогосподарського підприємства.

Серед функціональних складових належного рівняння економічної безпеки фінансова складова вважається провідною й вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є «двигуном» будь-якої економічної системи.

Специфіка господарської діяльності в аграрному секторі, пов'язана з сезонністю та низькою технологічністю виробництва, використанням природних ресурсів, низькою еластичністю попиту на сільськогосподарську продукцію та її здатністю швидко псуватися, спричиняє додаткові загрози існуванню та успішному функціонуванню сільськогосподарського підприємства. Постійна наявність таких ризиків та загроз обумовлює

актуальність проблеми формування системи фінансової безпеки суб'єкта господарювання [1].

Головною метою фінансової безпеки є гарантування стабільного та максимально ефективного функціонування підприємства тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому.

До основних функціональних цілей фінансової безпеки належать:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства;
- забезпечення технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу того чи того суб'єкта господарювання;
- досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством (організацією);
- забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства та відділів організації;
- ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів.

Більшість авторів, серед яких Богомолів В.А., Сухорукова Т. та Камлик М.І., розглядають економічну безпеку підприємства на базі фінансової стійкості. Оскільки найконкретніше уявлення про стан економічної безпеки надають такі характеристики як фінансова стабільність (фінансова стійкість), платоспроможність, маневреність і ліквідність. Існують багато методик визначення показників фінансового стану підприємства. Однак, один з головних, на нашу думку, недоліків цих методик лишається поза увагою, а саме - об'єктивність формування висновків за результатами оцінки для всіх без виключення видів економічної діяльності. Особливо це зауваження справедливе для сільськогосподарського сектору економіки, де для кризових явищ відсутня ефективна система діагностики їх глибини, що не дозволяє розробляти сценарії виходу з важкого фінансового становища [2].

Адекватність оцінки фінансової безпеки та комплекс необхідних заходів з попередження кризових явищ залежить, передусім, від правильної оцінки загроз фінансовому стану господарюючих суб'єктів, тобто системи індикаторів для їх моніторингу. Важливість вирішення питання побудови системи статистичних показників лежить в основі впровадження нових економічних показників фінансового стану підприємств

Аналіз наявних підходів до методики оцінки фінансової безпеки господарюючих систем виявив їх непристосованість до використання різних видів економічної діяльності. Адаптація існуючих методик до умов сільськогосподарського виробництва може бути здійснена за допомогою побудови комплексної статистичної організаційної моделі діагностики їх фінансового стану.

Враховуючи результати фінансової кризи в Україні та некерований вплив

її на забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств, який може мати негативні наслідки для економічної безпеки держави, проблема оцінки рівня фінансової стійкості господарювання потребує термінового ґрунтовного розгляду і пошуку її вирішення.

Серед організаційних заходів, що можуть сприяти цьому, слід назвати:

1. Формування обґрунтованої системи показників для побудови статистичної моделі аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств.

2. Розробку граничних значень величин показників для оцінки фінансової безпеки господарюючих суб'єктів з обов'язковим врахуванням виду їх економічної діяльності.

3. Виділення меж оцінки окремих кластерів підприємств з однаковим рівнем фінансової безпеки, що спростить процедуру прийняття управлінських рішень для забезпечення їх ефективної діяльності.

При цьому необхідно усвідомити, що в здійсненні цих організаційних заходів зацікавлені як підприємства, так і держава, а ігнорування їх може мати непрогнозовані наслідки для економіки України.

На рівні держави пропонується створити систему мотивації щодо підвищення рівня економічної безпеки шляхом включення відповідних заходів до програм фінансової підтримки підприємств. Дана підтримка повинна мати селективний характер – для підприємств із нижчим рівнем економічної безпеки, що сприятиме їх розвитку, підвищення рівня безпеки галузі та продовольчої безпеки країни.

Для зміцнення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств на мікрорівні пропонується здійснювати систематичний моніторинг її рівня, що дасть можливість вчасно ідентифікувати загрози та розробити заходи по їх усуненню та відповідно підвищенню рівня економічної безпеки. Накопичення знань через консультаційно-навчальні заклади щодо питань економічної безпеки допоможе вчасно розпізнати загрози діяльності підприємства, врахувати ймовірність настання небажаних подій та спрогнозувати поведінку у разі зміни ситуації.

Система моніторингу фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств повинна:

- задовольняти потреби в об'єктивних даних користувачів всіх рівнів управління;

- охоплювати всі основні процеси, що формують стан та тенденції економічного розвитку господарюючих систем у сільському господарстві;

- забезпечувати логічну послідовність розміщення показників у системі відповідно з їх змістовним призначенням;

- відповідати наявній інформаційній базі фінансового, статистичного, податкового і управлінського обліку;

- забезпечувати розуміння та однозначність показників, тобто допускати тільки одне їх тлумачення;

- враховувати особливості господарювання різних видів економічної діяльності;
- забезпечувати здійснення класифікації підприємств за рівнем їх фінансової безпеки з метою розробки сценаріїв управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Єлістратова Ю.О. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств та її складові на макро- та макрорівнях [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_5/81.pdf
2. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. - К.: Хай-Тек Прес. - 2008. - 336 с.

Боровік Л.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНІВ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РАЙОНУ УКРАЇНИ

Аналізуючи стан економічного розвитку аграрного сектору регіонів Причорномор'я, слід зазначити, що виробляючи 22,0 - 23,0% соняшнику, 15,0 – 20,0% зерна, біля 25,0 – 26,0% овочів від загальнодержавного виробництва, Причорноморський економічний район посідає значне місце у формуванні продовольчої безпеки України та розвитку сільськогосподарської галузі держави [1]. Рівень рентабельності аграрних підприємств та фермерських господарств щорічно зростає, що позитивно впливає на підвищення їх конкурентоспроможності. Разом з цим, ми відмічаємо, що економічне зростання сільського господарства регіонів відбувається за рахунок галузі рослинництва. При цьому, галузь тваринництва занепадає і перебуває у стані стогнації. З 2000 року по 2015 рік в аграрному секторі Причорномор'я поголів'я великої рогатої худоби та свиней скоротилося відповідно на 50 і 40 відсотків, що негативно позначається на збільшенні рівня безробіття у сільській місцевості, особливо в зимовий період року. Крім того, галузь тваринництва не забезпечує в повному обсязі потреби населення в такій продукції як молоко, м'ясо, риба що призводить до неповноцінного харчування та погіршення рівня життя населення.

На наш погляд, одним з чинників, який впливає на спад виробництва продукції тваринництва, є скорочення зрошуваних земель на півдні України, на яких вирощувались кормові культури. Якщо, наприклад, в Херсонській області в 90-х роках минулого століття площа зрошуваних земель становила 425,6 тис. га, на якій, в основному, вирощувались кормові і зерно-фуражні культури, то

тепер поливні землі скоротились майже втричі, а кормові культури на зрошені майже не вирощуються, що сприяє скороченню поголів'я худоби. Враховуючи те, що більшість зрошуваних земель розташовані в Причорноморському економічному районі України, на яких можливо отримувати не менше 2-х врожаїв кормових культур на рік, держава повинна не тільки знайти можливості з відновлення зрошуваних земель до рівня 90-х років минулого століття, а й створити сприятливі умови для розвитку тваринництва на півдні України шляхом залучення інвестицій, розвитку спеціалізованих господарств та збільшити рівень пільгової підтримки товаровиробників (не посередників) тваринницької продукції. Держава має активно стимулювати науково-технологічне забезпечення сільськогосподарських підприємств, які будуть спеціалізуватись на виробництві тваринницької продукції. Це дозволить значно підняти рівень механізації і автоматизації виробничих процесів, знизити рівень ручної праці, підвищити рентабельність тваринництва.

Сільське господарство повинно постійно перебувати у стані інтенсивного ресурсно-технологічного оновлення: впровадження у виробництво інтенсивних інноваційних технологій; забезпечення замкнутого цикла виробництва; заміні застарілих систем управління виробництвом на сучасні та ін. Зайнявши одне з ведучих місць в експорті зернових культур, сої, соняшникової олії на світовому ринку, галузь відстає від економічно розвинених країн за якістю виробленої продукції, особливо тваринницького походження. Тому необхідно звернути належну увагу на поліпшення селекційної роботи, зміцнивши науковий і кадровий потенціал та впровадивши додаткове фінансування селекційних програм. Впровадження нових сортів і гібридів сільськогосподарських культур, заміна малопродуктивних порід тварин на більш продуктивні це один з основних напрямів економічного зростання сільського господарства регіонів. Треба більш серйозно звернути увагу на розвиток аграрної науки. Доки не будуть розроблені і впроваджені сучасні технології виробництва дешевої сировини і її переробки, наша країна далі буде лише сировинним додатком іноземних держав. Актуальність впровадження нововведень у виробничу діяльність аграрних підприємств постійно посилюється в умовах зростання конкуренції як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках. Практичний досвід господарювання в ринкових умовах підтверджує, що аграрні підприємства, які не приділяють увагу інноваційній діяльності, «морально застарівають і вибувають із боротьби за споживача» [2]. Тому одним з основних завдань держави на сучасному етапі трансформаційних перетворень є поліпшення економічного стану суб'єктів аграрного виробництва шляхом інноваційного оновлення виробничої бази, збереження і примноження інноваційного потенціалу у сільському господарстві.

Стратегічним інноваційним напрямком розвитку сільського господарства регіонів Причорноморського економічного району повинно бути виробництво органічних продуктів харчування, основою якого є покращення екологічного стану району, розвиток тваринництва, збільшення обсягів внесення органічних

добрив та науково-обґрунтовані сівозміни, які б давали можливість отримувати високі врожаї сільськогосподарських культур при мінімальному застосуванні мінеральних добрив і обмеженій кількості обробок посівів пестицидами і гербіцидами. Такий напрямок ведення сільського господарства є надзвичайно популярним у світі і швидко розвивається.

Список використаних джерел

1. Качан Є.П. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: [Навч. посібник] / Є.П.Качан, Т.Є.Царик, Д.В.Ткач та ін. – К.: Видав. Дім «Юридична книга». – 2005. – 704с.
2. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектору економіки України: [Монографія] / Н.М.Сіренко. – Миколаїв, 2010. – 416с.

Бритвенко С.В., аспірант
Науковий керівник - Рунчева Н. В., к.е.н., доцент
Бердянський університет менеджменту і бізнесу,
м. Бердянськ

СТРАТЕГІЧНИЙ МАРКЕТИНГ РИНКУ МАСЛОЖИРОВОЇ ПОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Галузь виробництва рослинної олії в Україні є потужним агропромисловим комплексом, який об'єднує виробників насіння і масложирової продукції. В основному ця галузь орієнтована на виробництво соняшникової олії і пов'язаних з нею продуктів [1].

Підприємства масложирової галузі України можна розділити на три категорії. До першої категорії належать підприємства, що виробляють рослинну олію: масложирові і маслоекстракційні комбінати. До другої категорії належать дрібні виробники рослинної олії в компаніях, для яких виробництво рослинної олії не є основним видом діяльності. Ці переробні підприємства, більш залежні від ситуації на внутрішньому ринку, оскільки на них налагоджено виробництво дрібних партій рослинної олії і вони використовуються для потреб сільського населення.

Масложирова промисловість займає провідне місце серед галузей, що переробляють рослинну сировину за обсягами його переробки, різноманіттю і особливостям одержуваної продукції, понад 50% якої використовується в харчуванні населення. Значна частина цього обсягу представлена рослинними оліями, серед яких лідером є соняшникова олія. Найбільш поширеною олійною сировиною є насіння соняшнику, яке виробляється з сучасних високоолійних сортів насіння соняшнику і масло відповідає основним вимогам, що пред'являються до харчових рослинних масел згідно складу і властивостям.

За перше півріччя 2013/2014 маркетингового року Україна експортувала в країни ЄС до 12% від загального обсягу олії. На сьогоднішній день на соняшникову олію в ЄС діє двопроцентна ввізне мито [2].

Українська масложирова галузь представлена підприємствами, що входять до асоціації «Укроліяпром», а також великими компаніями, такими як: Група компаній (ГК) «Кернел», ГК «Каргіл», ГК «Креатив», компанія «Бунге Україна» та ін. Так, протягом 2014 р. на зовнішні ринки було експортовано понад 20% масла ГК «Кернел», 12,08% – ГК «Каргілл», 11,48% – ГК «Креатив». Найбільшими експортерами є: ГК «Віойл» – 5,89%, Запорізький масложировий комбінат – 8,3%, компанія «Бунге Україна» – 5,1% від загального виробництва в Україні [2].

Територіальне розташування цих підприємств дозволяє виробляти масло тільки з кращих сортів насіння соняшнику. Основні промислові споживачі масложирової продукції: кондитерські та хлібопекарські виробництва, підприємства громадського харчування [4].

Наявність успішного бренду – це ще одна умова забезпечення конкурентоспроможності підприємств із виробництва та переробки насіння соняшнику. Суб'єкти ринку масложирової продукції поки мало уваги приділяють цьому напрямку роботи. Брендінг – це використання дизайну, символу, імені та деякого поєднання цих елементів для того, щоб ідентифікувати продукцію. Усі ці деталі існують для того, щоб відрізнити свою продукцію від подібної продукції конкурентів.

Наведемо деякі вигоди від використання торгової марки для виробника:

торгова марка сприяє повторним купівлям і забезпечує відданість споживача до того, поки споживачі задоволені продукцією цієї марки; торгова марка також сприяє позиціонуванню продукції та фірми на ринку; торгова марка як елемент маркетингової стратегії, використовується виробниками для виходу на нові, ефективніші ринки, або при виробництві нової продукції для заняття певного сегменту ринку та захисту продукції; як показує практика, торгова марка дає можливість продавцю отримувати додатковий прибуток, спрощує процедуру вироблення товару споживачем, скорочує витрати на рекламу, захищає виробника в процесі роботи з партнерами.

Бренд також ідентифікує підприємство виробника та його продукцію серед продукції конкурентів, полегшує вихід виробника з новими товарами на суміжні ринки. Підприємство-виробник самостійно орієнтує свою збутову політику та обирає інструменти, за допомогою яких буде здійснюватися дистрибуція продукції та комунікація зі споживачем. В умовах дефіциту власних фінансових, а також кредитних і інвестиційних ресурсів товарний кредит, в даний час, є однією з найбільш доступних форм задоволення своїх ресурсних потреб для сільськогосподарських підприємств [3, С. 147–148]. Існують популярні торгові марки (ТМ), що виробляють масложирову продукцію в Україні, а саме: Компанія «Бунге Україна»: ТМ «Олейна», ТМ «Розумниця», ГК «Кернел»: ТМ «Щедрий Дар», ТМ «Стожар», ТМ «Чумак

Домашня», ТМ «Чумак Золота», ГК «Креатив»: ТМ «Сонола», ТМ «Дивне», ТМ «Делікон», ТМ «Кум».

На сьогодні основним інструментом державного регулювання масложирової промисловості є кредитування і регулювання експорту та імпорту шляхом підвищення або зниження митної ставки на ввезення чи вивезення насіння соняшнику і соняшникової олії.

Досить проблематичним для багатьох виробників насіння соняшнику є фінансування майбутнього урожаю. Процентні ставки в Україні дуже високі. Отримання кредитів фермерами ускладнено через неможливість іпотечного кредитування і кредитування під заставу землі [5]. Так, найбільшими споживачами української соняшникової олії в 2014 році є Індія (782 тис. тонн), Китай (322 тис. тонн), Єгипет (198 тис. тонн), Іран (91 тис. тонн) та Іспанія (90 тис. тонн). Це пов'язано з рядом факторів, обумовлених територіальним розміщенням країн, природно-кліматичними умовами, низьким рівнем доходів населення, зниженням курсу національної валюти і т.д. Необхідно також відзначити нестабільну цінову ситуацію на ринку соняшникової олії, питання якості продукції, наявність значної кількості посередників.

Основні тенденції розвитку ринку соняшнику характеризуються подальшим нарощуванням обсягів виробництва, зменшенням працемісткості виробничих процесів внаслідок надконкуренції виробництва та переробки соняшнику, зростанням затрат на модернізацію галузі, значними структурними зрушеннями у розміщенні культури соняшнику у північні та західні регіони. При цьому вплив агрокліматичних умов на стійкість виробництва залишається досить значним. Необхідно відзначити також великий внутрішній попит та експортну орієнтацію ринку та її посилення, а також досить високу якість вітчизняної продукції. Також спостерігається значна монополізація ринку, особливо у сфері пропозиції соняшникової олії [3, С. 169].

Прийняття обґрунтованих рішень можливе лише на основі вивчення макро- і мікросередовища підприємства. У процесі вивчення макросередовища встановлюють зміни та вплив чинників цього середовища (економічних, природних, науково-технічних, політико-правових, соціально-культурних) на формування і вибір відповідних ринків. З позицій маркетингу, оцінка конкурентоспроможності повинна враховувати такі вимоги споживача стосовно комерційної сфери, як репутація виробника і конкретного продавця, сервіс, оперативність покупки та ін. На різних ринках питома вага кожного з цих критеріїв може відрізнятися, тому оцінку конкурентоспроможності треба здійснювати окремо для кожного ринку.

Список використаних джерел

1. Поняття галузі економіки. Класифікація галузей народного господарства. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ukrefs.com.ua/205410-Ponyatie-otrasli-ekonomiki-Klassifikaciya-otraslei-y-narodnogo-hozyaiystva.html>

2. Топ-10 крупнейших экспортеров подсолнечного масла из Украины [Электронный ресурс] / Режим доступа : http://delo.ua/business/top-10-krupnejshih-eksporterov-podsolnechnogo-masla-iz-ukrainy-232824/?supdated_new=1397027878

3. Бритвенко А.С. Регіональні аспекти формування структури і регулювання розвитку ринку соняшнику : дис. кандидата екон. наук : 08.00.05 / А.С. Бритвенко. – Бердянськ, 2013. – 170 с.

4. Українські реферати [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ukrefs.com.ua/page,4,136993-Razrobotka-programmy-marketingovogo-issledovaniya-dlya-OAO-MZHK-Krasnodarskiiy.html>

5. Топ-10 крупнейших производителей подсолнечного масла по итогам первой половины сезона [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.agriagency.com.ua/comments/10024.html>.

6. Маркетингові дослідження [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://alpina.kiev.ua/marketing-ua/>

Булгаков О. С.

Науковий керівник – Романченко Ю. О., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Актуальність проблеми обліку витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції, яка може визначається для різних потреб (фактичних результатів діяльності господарства, ціноутворення, ефективності технологічних та організаційних рішень, установа раціональності затрат тощо), обумовлена тим, що вони визначають рівень економічного управління підприємством, ефективність виробництва, об'єктивність та адекватність показників його діяльності тощо. Відповідно, дослідження цієї проблематики постійно знаходиться в центрі уваги українських науковців [1, 2, 3].

Об'єктивне відображення в обліку вартісних характеристик продукції потребує дотримання певної калькуляційної процедури, що дозволить визначити фактичну виробничу собівартість продукції за певними калькуляційними фінансовими та галузевими елементами (статтями затрат).

Важливими складовою калькуляційного процесу є калькуляційні одиниці вимірювання, які дозволяють обчислити собівартість окремого виду продукції, зокрема: сукупна собівартість усієї продукції господарства та його виробничий підрозділ (цех, бригада, дільниця тощо); собівартість окремого виду продукції (виробу, напівфабрикату тощо); собівартість кількісної (метр, маса, пари, тонни тощо) або якісної (сухих речовин, вологості тощо) натуральної одиниці вимірювання).

Під методом обліку витрат на виробництво слід розуміти сукупність

способів побудови аналітичних рахунків з формування витрат з метою обґрунтованого калькулювання собівартості продукції і управління витратами [3]. Для визначення собівартості продукції використовують наступні методи обліку витрат і калькулювання: простий, нормативний, передільний і позамовний.

В практичній діяльності на підприємствах для оптимізації витрат застосовують наступні способи впливу на зниження собівартості одиниці готової продукції [1]: нормування виробничих витрат на основі технологічного обґрунтування розрахунків; планування собівартості виробництва кожного центру відповідальності (затрат) з урахування обґрунтованих норм і нормативів; мотивація праці, що взаємопов'язана з плановими завданнями зі зниження виробничих витрат; впровадження прогресивної форми організації і стимулювання праці на основі внутрішнього комерційного розрахунку.

Суттєвим аспектом калькуляційних процесів є оцінка відходів переважно, за цінами можливої реалізації. Окрім того, вони повинні бути здані на склад, оформлені накладними і потребують постійного контролю за утворенням та використанням.

Отже, об'єктом калькуляції (визначення розміру затрат у вартісному вираженні, що припадають на калькуляційну одиницю) є собівартість продукції. Разом з тим, калькуляційний процес не охоплює всієї складності калькуляції в господарстві, оскільки крім основної продукції воно має калькулювати також продукцію допоміжного виробництва, яка використовується основним виробництвом, а також напівфабрикати (якщо вони випускаються).

Список використаних джерел

1. Білоус І. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції/ І.Білоус // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - № 9. –С. 3.
2. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: підручник. / За ред. В.Я. Амбросова. – [3-є вид.]. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 896 с.
3. Одінцова Л.М. Методи обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції / Одінцова Л.М., Книш А.С., Осіпа О.В. // Економіка і регіон. – 2008. - №1 (16) – С. 135 – 137.

Бурмецька К.В.

Науковий керівник – Подаков Є. С., к. е. н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ДЛЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вплив податкової системи на здатність аграрних підприємств забезпечити відтворення капіталу і своєчасно проводити розрахунки з бюджетом є одним із

напрямів досліджень щодо забезпечення сталого розвитку галузі. У цій системі важливе місце належить обліку і контролю за достовірністю облікових даних, без яких неможливо отримати репрезентативну інформацію про реальний фінансовий стан підприємства та його спроможність у повному обсязі й своєчасно сплачувати податки. Питання ускладнюється з причини формування інформації про податки за методикою податкового і бухгалтерського обліку, що створює додаткові труднощі при її використанні та контролі достовірності.

Проблеми розвитку теорії і методології обліку і контролю знайшли своє відображення у працях вітчизняних і зарубіжних вчених: Ф.Ф. Бутинця, Г.А. Велша, П.М. Гарасима, Д.І. Деми, М.Я. Дем'яненка, Г.Г. Кірейцева, М.Ф. Огійчука, Л.К. Сука, П.Я. Хомина, Л.С. Шатковської та інших. Проте в контексті триваючої дискусії щодо визначення подальших напрямів удосконалення національної системи обліку і контролю та податкової системи потребує окремого дослідження обліково-контрольний аспект адаптації оподаткування до умов сільського господарства.

Облікове відображення нарахування та сплати податків сільськогосподарськими підприємствами здійснюється відповідно до нормативних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та податкового законодавства з урахуванням специфіки сільськогосподарського виробництва. Виділення об'єктів бухгалтерського обліку та контролю розрахунків за податками дало можливість встановити їх особливість, зокрема: – об'єктами бухгалтерського обліку розрахунків із Єдиного Податку (далі - ЄП) четвертої групи є: площа сільськогосподарських угідь; нормативна грошова оцінка 1 га сільськогосподарських угідь; зобов'язання з ЄП четвертої групи перед бюджетом, яким не притаманні розбіжності у підсистемах бухгалтерського обліку. Проте для повноти та достовірності визначення розрахунків за цим податком необхідно забезпечити бухгалтерський облік земельних ділянок на підприємстві як об'єкта оподаткування; – об'єктами обліку розрахунків із податку на прибуток відповідно до положень бухгалтерського обліку є доходи і витрати, а податкового законодавства – доходи, витрати (розраховані за правилами бухгалтерського обліку) та податкові різниці. Останні зумовлені відмінностями нормативного регулювання бухгалтерського обліку й податкових розрахунків та є особливим об'єктом обліку, який потребує додаткового методичного забезпечення; – об'єктами бухгалтерського обліку розрахунків із ПДВ є: податкове зобов'язання і податковий кредит із ПДВ у розрізі видів діяльності (сільськогосподарська та несільськогосподарська); зобов'язання перед бюджетом, акумульовані суми ПДВ за спеціальним режимом оподаткування. Їм не притаманні розбіжності, проте залишається характерною недостатня їх аналітичність, посилення потребує організація та методика контролю.

Дослідження ЄП четвертої групи виявило необхідність посилення вимог до користування цим податком підприємствами різної спеціалізації. Встановлено, що чинна система визначення податку необ'єктивна, оскільки в

основу диференціації його ставок покладено виключно види угідь і не враховуються якісні параметри ґрунту, які не відображаються в обліку, що й зумовлює нерівномірне податкове навантаження на платників і призводить до втрати контролю за станом земель як об'єкта оподаткування. Діюча система бухгалтерського обліку сільськогосподарських угідь не задовольняє інформаційні потреби оподаткування, ускладнюючи процес розрахунку податку і впливає на його достовірність. Установлено особливості обліку розрахунків із податку на прибуток згідно з нормативними документами з бухгалтерського обліку та податковим законодавством, що полягають в застосуванні механізму податкових різниць. Для поліпшення аналітичності обліку постійні податкові різниці пропонуємо відображати на рахунках бухгалтерського обліку та наведено субрахунки для груп доходів і витрат, що збільшують (зменшують) фінансовий результат до оподаткування. Практичне застосування запропонованого підходу забезпечує більш повне, достовірне та систематичне відображення постійних податкових різниць в обліку завдяки методу подвійного запису. З метою розкриття інформації про податкові різниці у звітності пропонуємо розширити склад інформаційних показників Приміток до річної фінансової звітності, що дозволяє систематизувати інформацію про податкові різниці за їх видами та відобразити методику розрахунку податку на прибуток із урахуванням системи коригування фінансового результату.

Результати дослідження підтвердили, що спеціальний режим оподаткування ПДВ сільськогосподарських підприємств має позитивний вплив на їх фінансовий стан. Однак, це вимагає ведення досконалої аналітики об'єктів обліку розрахунків, як за загальним механізмом, так і спеціальним режимом ПДВ і зумовлює необхідність посилення контролю за правильністю формування податкового кредиту з ПДВ. З огляду на це запропоновано вдосконалити чинні облікові регістри з відображення податкового кредиту з ПДВ, доповнивши їх реквізитами, що підтверджують правильність його визнання та дозволяють здійснювати поточний контроль за отриманням податкових накладних і формуванням сум податкового кредиту протягом звітного періоду. Окрім того, для підвищення рівня обліково-контрольного забезпечення управління розрахунками з ПДВ удосконалено аналітичні рахунки із відображення ПДВ, практичне застосування яких дозволяє організувати досконалий аналітичний облік розрахунків з ПДВ у частині розподілу операцій загального та спеціального режиму оподаткування, а також посилює контроль за наявністю заборгованості перед бюджетом. Практична реалізація наведених пропозицій розширює інформаційне забезпечення запитів користувачів для прийняття управлінських рішень у частині розрахунків із ПДВ.

Оподаткування є системоутворюючим чинником формування облікової політики сільськогосподарських підприємств, який визначає порядок відображення в обліку розрахунків за податками. Як наслідок, запропоновано зміст положень податкової політики, які необхідно включати до наказу про

облікову політику у вигляді окремого розділу «Організація та методика обліку розрахунків із бюджетом», у якому доцільно виокремити підрозділ «Організація контролю розрахунків за податками». Це підвищить ефективність внутрішнього контролю розрахунків за податками, суб'єктом якого є спеціальна служба або особа з відповідними повноваженнями. Контроль за розрахунками з бюджетом необхідно проводити в розрізі видів податків за такими стадіями: організаційна (підготовча), методична, заключна й інспекційна. Для підвищення дієвості контролю й аналітичності обліку за нарахуванням і сплатою податків пропонуємо такі спеціальні документи: Картка аналітичного обліку розрахунків з ЄП четвертої групи, Картка аналітичного обліку розрахунків із ПДВ і Реєстр облікового відображення розрахунків за податками в реєстрах синтетичного обліку. Їх ведення забезпечує користувачів своєчасною, повною і достовірною інформацією про нараховані та сплачені суми податків. При здійсненні внутрішнього контролю виявлені порушення запропоновано фіксувати у розробленому «Описі виявлених порушень під час внутрішнього контролю розрахунків за податками», що дозволяє отримувати оперативну інформацію в розрізі встановлених порушень фінансово-господарської діяльності, а отже приймати своєчасні та вмотивовані управлінські рішення. Таким чином, узагальнення теоретичних положень і результатів проведених досліджень дає підстави для висновку, що реалізація розроблених рекомендацій дасть змогу підвищити ефективність обліково-контрольного забезпечення управління оподаткуванням сільськогосподарських підприємств шляхом раціональної організації обліку та сприятиме вдосконаленню методичних підходів до проведення контролю розрахунків за податками в діяльності аграрних підприємств.

Список використаних джерел

1. Прокопенко Н.С. Податкове регулювання агропромислового виробництва: Монографія. – К. ННЦ ІАЕ, 2009. – 316 с.
2. Подаков Є.С. Шляхи удосконалення оподаткування сільськогосподарських товаровиробників // Таврійський науковий вісник. – 2015. - № 91. – С.307-312.
3. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року /за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка/ Наукове видання К.: ННЦ ІАЕ, 2012. - 112 с.
4. Лупенко Ю.О., Тулуш Л.Д. Стратегічні напрями податкового регулювання розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року. - К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 38 с.
5. Герасимук І. В. Удосконалення порядку розрахунків сільськогосподарських підприємств з бюджетом // Економіка АПК. – 2004. - № 1. – С. 130-134.

Веремєєнко М. І.
Науковий керівник - Ковальов В.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Розвиток країни певною мірою залежить від чіткої економічної політики де головною складовою є амортизаційна політика. Формування і реалізацію амортизаційної політики неможливо здійснити без аналізу створення національної амортизаційної системи. Амортизаційна політика виступає, як найпотужніший важіль регулювання економіки країни і стимулювання її розвитку, як на мікро так і на макрорівні.

Амортизаційна політика, як будь-яка політика має свою стратегію і тактику. Стратегія амортизаційної політики сполучає в собі цілі і методи довгострокового характеру і направлена на ліквідацію причин, що породили недоліки в процесі відшкодування і відтворення основного капіталу. Мета амортизаційної стратегії полягає в тому, щоб змінити темпи і спрямування інвестиційного процесу в економіці і вивести її на траєкторію довгострокового економічного зростання, причому досягнення цього можливо тільки шляхом структурно – технологічній перебудови промислового виробництва, за рахунок селективного підходу до галузей і напрямом в них засобів, накопичених за допомогою амортизації [1].

Амортизаційна політика є складовою частиною системи зовнішнього керування відтворення зношених основних засобів підприємства.

Отже амортизаційну політику можна визначити не тільки, як комплекс мір і лінію дії держави у сфері відтворення основного капіталу, але і як відносини між господарюючими суб'єктами в процесі формування умов здійснення відтворювального процесу шляхом визначення норм амортизації, способу перенесення вартості основного капіталу на виробничий продукт, формування, розподіл і використання засобів амортизації з метою задоволення потреб економіки в основному капіталі [4, с.156].

Амортизаційну політику на макрорівні, яка приводить в дію певні важелі, що впливають на ступінь оновлення основного капіталу, та прискорення НТП, створює сприятливий інвестиційний клімат в країні, вдосконалює податкову систему. Основними елементами амортизаційної політики на макрорівні, є:

- розробка економічно доцільних термінів корисного використання основного капіталу;
- реалізація ефективних механізмів нарахування амортизації;
- створення умов, що забезпечують цільове використання амортизаційних відрахувань;
- податкове стимулювання, прискорення оновлення основного капіталу;

- моніторинг реалізації амортизаційної політики держави.

При здійсненні амортизаційної політики на мікрорівні йде процес оновлення активної частини основного капіталу і підвищується технічний рівень виробництва. Все це, у свою чергу, створює достатні передумови для зниження собівартості продукції і максимізації прибутку, які є основними напрямками стійкої діяльності підприємств. Основними складовими елементами амортизаційної політики, на мікрорівні є:

- оцінка і переоцінка основного капіталу;
- визначення термінів корисного використання основного;
- вибір і обґрунтування методів нарахування амортизації;
- забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань.

Отже, амортизаційна політика - це управління процесом відтворення основного капіталу, направлене на підвищення технічного рівня виробництва, запобігання надмірному зносу його активної частини, вдосконалення видової, технологічної і вікової структури основного капіталу, нарощування основного капіталу і об'єму випуску продукції, підвищення продуктивності праці і зниження собівартості продукції, максимізацію прибутку і активізацію інвестиційної діяльності підприємств [2].

Таким чином механізм національної амортизаційної системи не вписується в рамки типів амортизаційних механізмів, оскільки не функціонують дві підсистеми: накопичення амортизаційних засобів і їх цільове використання. Збереження ідеології соціалістичної форми господарювання, економічна криза, ресурсозатратний механізм відтворення, некоректність оцінки і переоцінки основного капіталу, неможливість варіювання методами нарахування амортизації, відсутність ефективного власника не дозволили повною мірою адаптувати позитивний інструментарій амортизації до економічних умов, що змінюються, і нормалізувати відтворення основного капіталу.

Список використаних джерел

1. Хмельовський Н. Н. Шляхи і методи вдосконалення системи амортизації // Сб. Проблеми вдосконалення системи амортизації (матеріали наукової конференції) – М.: Думка, 1970. – с. 34 – 42.
2. Орлов П., Орлов С. Прискорена амортизація і прискорене зношення основних фондів. // Економіка України, 1999. - № 5.
3. Хомин П. Відмінності фінансового і податкового обліку основних засобів, як наслідок неузгодженості звітності // Бухгалтерський облік і аудит, К.: , 2003. – № 9. – С. 24–30.
4. Николенко С. С. Современный капитализм: товарное производство и закон стоимости. - К.: Вища шк., 1991-156с.
5. Податковий кодекс від 2 грудня 2010 року [Із змінами, внесеними згідно із Законами N 2856-VI (2856-17) від 23.12.2010, N 3221-VI (3221-17)] від 07.04.2011. – К.: Голос України 2011. – с.541

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах економічного розвитку України та формування реальної самостійності суб'єктів господарювання відбуваються значні зміни у ставленні до прибутку на користь зростання його ролі в господарському механізмі підприємства, тому що прибуток є не тільки стимулом його діяльності, а й основним джерелом розвитку.

В умовах ринкових трансформацій, функціонування аграрних підприємств усе більше ускладнюється під впливом динамічних змін різних факторів навколишнього середовища. Критично оцінюючи загальну тенденцію позитивних зрушень за останні роки, слід зазначити, що реальний сектор поки не є вирішальним чинником росту національної економіки. Ефективне управління прибутком базується на всебічному аналізі його динаміки, структури, джерел надходження та напрямів розподілу. Дослідження тенденцій змін та факторів впливу, і прийняття на їх базі оперативних дієвих рішень, дає змогу для підвищення прибутковості підприємства. [1]

В контексті дослідження значення прибутку слід виділити проблеми грамотного та ефективного управління ним в сучасних умовах, які є наступними: в достатній мірі не здійснюється фінансові вкладення в розвиток виробництва, не вистачає обігових коштів, високі ставки та нестабільність законодавства й державного регулювання загальнодержавних податків, постійне підвищення собівартості промислової продукції, низький рівень управління та менеджменту, низька ефективність використання основних виробничих засобів, високий рівень матеріаломісткості й трудомісткості продукції, неефективна цінова політика, неефективна структура капіталу, надмірне залучення позикових коштів.

Залежно від величини можливих фінансових втрат і недоотримання прибутку підприємством можна виділити чотири основні зони фінансового ризику:

- 1) безризикова зона: ризик зовсім незначний, фінансових втрат практично немає, гарантується фінансовий результат в обсязі розрахункової суми прибутку;
- 2) зона допустимого ризику: ризик середній, можливі фінансові втрати в обсязі розрахункової суми прибутку;
- 3) зона критичного ризику: ризик високий, можливі фінансові втрати в обсязі розрахункової суми валового доходу;
- 4) зона катастрофічного ризику: ризик дуже високий, можливі фінансові втрати в обсязі суми власного капіталу підприємства [3].

З метою нейтралізації фінансових ризиків діяльності підприємства,

здобуття належного рівня фінансової автономії та розвитку його економічного потенціалу пропонуються наступні напрямки покращення управління прибутку, зокрема: раціонально вибирати напрямки вкладання коштів, здійснювати розподіл прибутку відповідно до стратегії розвитку підприємства, підвищувати інвестиційну привабливість, шукати альтернативні джерела поповнення фінансових ресурсів підприємства, планувати розмір прибутку на перспективу, підвищувати якість продукції, застосовувати найсучасніші механізовані та автоматизовані засоби для аналізу прибутку і рентабельності, забезпечувати розвиток матеріально-технічної бази внаслідок капіталізованої частини прибутку, проводити чіткий контроль за виконанням поставлених завдань у плані використання та розподілу прибутку.

Для зростання прибутку підприємствам необхідно:

- підвищувати обсяги виробництва і реалізації товарів, робіт, послуг, що є основним джерелом надходження прибутків;
- розширювати свій асортимент і поліпшувати якість продукції, так як на споживчому ринку пропонується широкий асортимент товарів, тому для підвищення обсягів реалізації важливим є поліпшення якості товарів, що дасть можливість виробникам піднімати ціни на свою продукцію;
- зменшувати витрати на виробництво, метою якого є зменшення собівартості, зниження непродуктивних витрат;
- впроваджувати стимулюючі заходи для підвищення продуктивності праці персоналу, так як це має вплив на підвищення продуктивності виробництва;
- впровадження системи управління витратами.

Також без фінансової підтримки з боку держави неможливе забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств, яка повинна включати такі заходи, як надання державних дотацій, закупівля державою за відповідними цінами сільськогосподарської продукції та зменшення податкового тиску. Лише комплексні дії аграрних підприємств та держави, спрямовані на підтримання фінансової безпеки шляхом створення умов і вживання заходів для отримання прибутку необхідного рівня, забезпечать бажаний результат.

Отже, основною задачею для будь-якого аграрного підприємства постає адаптація до нових, досить складних і жорстких умов господарювання. Існує реальна потреба в опрацюванні інноваційних підходів до оцінки прибутковості з урахуванням стратегій розвитку підприємства, типу управління та системи позиціонування на ринку; розробці і впровадженні ефективного механізму управління прибутковістю підприємства, цілеспрямованого не стільки на зростання поточних прибутків, скільки на формування і використання потенціалу прибутковості, що є визначальним для створення передумов сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Пецкович М.Д. Методи контролювання діяльності підприємства / М.Д. Пецкович // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2011. – №1(13). – С.100-108.
2. Зінченко О.А. Управління якістю фінансового результату підприємства /О.А. Зінченко// Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №1. – С.109-115.
3. Присяжнюк Н. Управління прибутком підприємства в сучасних умовах господарювання / Н. Присяжнюк // Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні засади сталого розвитку національного господарства». – м. Хмельницький, 2012. – С. 137-139.

Вініченко Л.І., викладач

Каховський державний агротехнічний коледж,
м. Каховка

РОЛЬ МАЛОГО БІЗНЕСУ У ФОРМУВАННІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ринкові перетворення в економіці України потребують нових підходів до розвитку підприємництва та агробізнесу. Подальше реформування аграрного сектору має ґрунтуватися на глибокому аналізі та врахуванні всіх чинників, які можуть вплинути на ефективність підприємництва і агробізнесу.

Світовий досвід і практика господарювання показують, найважливішою ознакою ринкової економіки є існування і взаємодія великих, середніх і малих підприємств, їх оптимальне співвідношення. Важливим елементом структури народного господарства, що постійно змінюється, є малий бізнес.

Малий бізнес формується, розвивається на засадах дрібнотоварного виробництва всіх форм власності і на сучасному етапі розвитку стає провідним сектором економіки. Перевагою малого бізнесу над великим є: маневреність та гнучкість, здатність легко пристосовуватись до коливань попиту на продукцію, швидко освоювати випуск нової високоякісної продукції, спроможність виживання при поширенні економічної кон'юнктури ринку, простоту створення та високу швидкість окупності витрат, невеликі капіталовкладення в інфраструктуру, його швидку організаційну перебудову. Характерною особливістю малого бізнесу в Україні у порівнянні з економічно розвинутими країнами, є те, що він в більшості випадків орієнтований на регіональні економічні інтереси.

Найпоширенішими формами малого бізнесу в АПК є особисті селянські господарства, селянські (фермерські) господарства, різноманітні товариства і кооперативи, малі та спільні підприємства.

Роль та значення малого бізнесу в період формування ринкових відносин

в економіці визначають такі положення:

- створення нових робочих місць та поповнення загальнодержавного регіонального бюджетів за рахунок податків;
- поповнення ринку новими і потрібними товарами та послугами;
- сприяння підвищенню якості і зниження цін товарів і послуг за рахунок кооперації;
- доповнення «пустих ніш» на ринку товарів і послуг.

Особливого значення набуває нині розвиток особистих підсобних господарств громадян України і перетворення найбільших із них у товарні господарства, селянські фермерські господарства. За останні роки приватний сектор забезпечив відчутне зростання обсягів виробництва. Отже, підсобне господарство населення сьогодні є стабілізуючою формою господарювання і уповільнює спад виробництва сільськогосподарської продукції в державі й за умов безробіття стримує від різкого спаду рівень життя сільського населення, забезпечує додатковий заробіток до мізерного пенсійного забезпечення.

На селі можуть формуватися також інші форми господарювання: малі підприємства з перероблення сільськогосподарської продукції, надання послуг населенню щодо технічного, ветеринарного, соціально-побутового обслуговування, з організації пунктів по заготівлі і худоби, тощо.

В Україні сформувався комплекс проблем у розвитку малих та середніх підприємств, які можуть бути використанні, як основа для формування пріоритетних напрямів державної політики.

Головними проблемами розвитку малих та середніх підприємств в Україні сьогодні є:

- зарегульованість підприємницької діяльності і неможливість здійснювати її прозоро:
- широко укорінена корупція;
- обмежений доступ до фінансів.

Крім того, загальна незахищеність бізнесу, непрофесійний менеджмент малих та середніх підприємств і організаційно слабкі бізнес об'єднання також сповільнюють розвиток сектору малих та середніх підприємств в Україні.

Розвиток малих та середніх підприємств загалом може мати дуже позитивний ефект для України, як запорука соціальної стабільності, економічної конкуренції і розвитку політичної демократії.

Важливим питанням є забезпечення якості, розвиток внутрішньої структури сектору малих та середніх підприємств і протидія зростанню корупційної складової в їхній діяльності.

Ситуацію щодо підтримки малих та середніх підприємств погіршує відсутність послідовної державної політики, спрямованої на підтримку і розвиток сектору. На сьогодні незавершений процес реформування державної системи підтримки розвитку підприємництва, не розподілені функції між центральними органами виконавчої влади, а також державними службами та агенціями. На думку багатьох експертів в країні слід створити спеціалізовану

державну агенцію, відповідальну за політику в сфері підтримки малих та середніх підприємств.

Децентралізація, як задекларований напрям реформ з передачею як відповідальності, так і необхідних повноважень та фінансових ресурсів на рівень місцевої влади.

Україна потребує рішучої дерегуляції. Слід відмітити, що це завдання можна реалізувати без особливих витрат в нормативному полі при наявності відповідної політичної волі. Деретуляція як пріоритетний напрям реформ потребує політичної волі і комплексного підходу.

Врегулювання взаємовідносин органів державної влади і малих та середніх підприємств, а також загальне спрощення правил здійснення підприємницької діяльності.

Сьогодні найважливішим питанням у сфері державної, так і недержавної підтримки підприємств малого бізнесу в Україні є допомога українським компаніям у виході на ринки ЄС. Існує попит на ефективну інформаційну і консультаційну підтримку супровід та сприймання контактам між вітчизняними і європейськими компаніями.

Реформи спрямовані суто на сектор малих та середніх підприємств є необхідними і повинні здійснюватись разом з реформами в інших секторах, наприклад, з реформою судової системи, правоохоронної системи, покращання захисту прав власності і т.ін.

Отже, відродження і розвиток малого бізнесу в Україні вкрай необхідні. Становлення значної кількості суб'єктів малого бізнесу має важливе значення для національної економіки, що в значній мірі обумовить створення сучасної ринкової економіки з соціальною спрямованістю.

Список використаних джерел

1. Ільчук М.М., Іщенко Т.Д. Підприємницька діяльність та агробізнес.- Вища освіта, 2006 - 544с.
2. Зиновьев Ф.В., Горда О.С., Ляшенко И.В. Малые формы хозяйствования.- Таврия, 2003 - 164с.
3. Рудинська І. Стратегія соціально економічного розвитку села на сучасному етапі /І. Рудинська// Матеріали Всеукр. наук. конф. молодих вчених. 4.2: Економіка/редк.: П.Г.Копитко (відп.ред.) та ін.-Умань, 2007 - 156-158с.

Волкова К.В.
Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Важливою умовою успішної діяльності аграрних підприємств є досягнення оптимального рівня витрат на виробництво, внаслідок чого зросте конкурентоздатність продукції та стане реальним досягненням довгострокового економічного зростання підприємств. Послаблена увага до управлінського обліку є невиправданою і негативно впливає на управління виробництвом. Саме управлінський облік на рівні підприємства виступає головною ланкою інформаційного забезпечення управління. При управлінні підприємством найбільш важливе значення має управління витратами, яке включає контроль і регулювання витрат.

Управлінський облік витрат виробництва складається з двох розділів - власне обліку витрат виробництва і калькуляційного обліку собівартості продукції. Перший охоплює облік витрат виробництва за економічними елементами, видами, місцями виникнення і об'єктами обліку, а другий - облік собівартості по калькуляційних статтях витрат, визначення собівартості продукції за місцями виникнення витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції по видах і калькуляційних одиницях, а також складання звітних калькуляцій фактичної собівартості готової продукції підприємства.

Витрати на виробництво продукції рослинництва в управлінському обліку поділяються на прямі та непрямі, на відміну від П(С)БО 16 «Витрати», який не враховує особливості щодо загальновиробничих витрат у сільському господарстві. Загальновиробничі витрати у відповідності до Методичних рекомендацій з планування обліку і калькулювання не поділяються на постійні та змінні.

У процесі вирощування продукції рослинництва, предметом обліку є витрати, понесені на кожному етапі технологічного процесу (передпосівний обробіток ґрунту, рілля, сівба, післяпосівний обробіток ґрунту, догляд за посівами, збирання врожаю). Так, калькулювання за процесами на підприємстві складається з наступних стадій:

а) узагальнення даних про рух фізичних одиниць продукції – особливістю даного етапу у сільськогосподарському виробництві є те, що можна розрахувати на основі відповідних нормативів урожайності загальний обсяг отриманої продукції рослинництва;

б) обчислення еквівалентних одиниць готової продукції для кожної статті витрат – культури, які вирощує підприємство, дозрівають за різні проміжки часу, виходячи з цього визначають еквівалентні одиниці готової продукції;

в) визначення загальної суми витрат на виробництво – накопичення інформації про понесені витрати на відповідних аналітичних рахунках обліку;

г) розрахунок собівартості еквівалентної одиниці готової продукції – віднесення прямих та розподіл загальновиробничих витрат на вироблену продукцію;

д) розподіл виробничих витрат між готовою продукцією, браком та незавершеним виробництвом – розподіл витрат між основною (наприклад, зерном) та побічною (наприклад, соломою) продукцією.

При калькулюванні видів робіт за періодами року можливий не тільки оперативний контроль витрат, а й визначення до кінця збору врожаю собівартості продукції з високою точністю, так як на рівні виробничих підрозділів об'єктами обліку витрат є окремі етапи технологічних процесів підрозділу, а об'єктами калькулювання – види робіт та види продукції.

У цілому ж по підприємству об'єктами обліку витрат є конкретні технологічні процеси, види робіт, види та групи сільськогосподарських культур, а об'єктами калькулювання – види незавершеного виробництва, робіт та послуг. Контроль за витратами на підприємстві здійснюється відповідно до періодів сільськогосподарських робіт. При такому контролі результати роботи на вирощування кожної культури можна оцінити лише три рази, а під час догляду за культурами по окремих з них (цукрові буряки) контроль можна здійснювати один раз на 4–5 і навіть 6 місяців, що явно недостатньо.

На підприємстві управлінський облік витрат ведеться в розрізі внутрішньгосподарських підрозділів (бригад) за технологічними процесами щомісяця, за статтями і елементами витрат, а зведений облік витрат – наростаючим підсумком за підрозділами. Для оперативного управління витратами ведеться додатково облік відхилень фактичних витрат від планових (їх нормативів). У сільськогосподарському виробництві ефективнішим буде використовувати позамовний метод у зв'язку зі специфікою продукції, яка виготовляється на підприємстві, особливостями виробничого процесу, досить високим рівнем ризику.

В результаті запровадження позамовного методу на підприємстві основними кроками складання фактичної калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг) будуть наступні: а) на підставі підписаного договору на відкриття замовлення бухгалтерія направляє у відповідні структурні підрозділи повідомлення про відкриття замовлення; одночасно в бухгалтерії відкривається картка на замовлення, записи в якій здійснюються в міру виконання замовлення; б) наступним кроком є накопичення прямих витрат за об'єктами витрат.

Список використаних джерел

1. Костякова А.А. Удосконалення обліку та контролю витрат рослинництва / А.А. Костякова // Економічні науки : збірник наукових праць. Серія: облік і фінанси. – 2012. – № 9 (33). Ч. 2. – С. 98–104.

2. Лишиленко М. О. Проблеми обліку та аналізу витрат і виходу продукції рослинництва / Лишиленко М. О., Білоножко В. В. // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2011. – № 2. – С. 15 – 19.

Гаран О.С.
Науковий керівник – Пристемський О.С., к. е. н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

В сучасний період принципово змінилось концептуальне поняття суті бухгалтерського обліку, яке направлене на забезпечення обліковою інформацією не абстрактного користувача, а на задоволення специфічних потреб конкретних користувачів: зовнішніх (кредиторів і ін.) та внутрішніх (керівників різних рівнів управління). Переорганізація завдань та функцій бухгалтерського обліку повинна здійснюватись з однієї сторони, в інтересах зовнішніх споживачів інформації, з іншої сторони необхідно враховувати інтереси і внутрішніх споживачів облікової інформації, що містяться в наявності ефективного механізму рішення проблем, які виникають перед підприємством та впровадження для цього управлінської бухгалтерії, робочого плану рахунків, відповідної методології організації обліку, контролю та аналізу витрат по місцях виникнення і центрах відповідальності.

Одним із методів та шляхів удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, та облікової політики підприємства є удосконалення управлінського обліку. А саме головна увага в управлінні обліку повинна приділятися управлінню.

Управлінський облік на підприємстві організовується з метою виконання наступних функцій:

- інформаційної;
- комунікаційної;
- контрольної;
- прогнозної.

Для правильного відображення даних первинних документів в обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками необхідним є дотримання наступних обов'язкових правил:

- а) чітке відокремлення бухгалтерських документів від небухгалтерських;
- б) суворе дотримання порядку обробки документів.

Особливу увагу слід звертати на точність зазначення одиниць виміру та їх відповідність кількісним показникам.

Види робіт та операції, методичні і технічні прийоми в сукупності визначають технологію обліку, контролю та аналізу, яка повинна бути

організована як в часі, так і у просторі.

Першим об'єктом організації є технологічний процес обліку, контролю та аналізу. Складові технології бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками:

- документування господарських фактів-явищ та процесів,
- реєстрація господарських фактів-явищ та процесів в системі рахунків,
- формування результативної інформації.

В будь-якому технологічному процесі предмети праці перетворюються на готовий продукт. Предметами праці в обліковому, контрольному та аналітичному процесах є інформація (первинна або проміжна), яка підлягає переробці на результативну. Особливістю облікового процесу є те, що предмети його праці створюються безпосередньо в технологічному процесі як первинні документи - носії інформації.

Обробка інформації в обліковій системі - це проходження інформації протягом кожного облікового періоду через відповідні фази (цикли). Обробка інформації може забирати досить багато часу і чимало коштувати підприємству. Добре побудована система обліку забезпечує ефективне просування інформації від щоденно проведених операцій до інформації фінансових звітів, що складаються наприкінці облікового періоду. Обробка інформації може здійснюватися одним з трьох методів, до яких належать: ручний, механізований, комп'ютерний. Але найчастіше вона проводиться за допомогою комбінацій цих методів.

Правильна організація обліку розрахунків з постачальниками є важливою, оскільки від постачальників надходять послуги, які необхідні для нормальної життєдіяльності підприємства. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками на належному рівні забезпечить своєчасне відвантаження товару, уникнення штрафних санкцій за недотримання договірних зобов'язань, а головне - вчасне отримання коштів за продукцію, тобто отримання доходу.

Список використаних джерел

1. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 576 с.
2. Лень В.С. Управлінський облік: Навчальний посібник. - К.: Знання-Прес, 2003. - 287 с. (Вища освіта ХХІ століття)
3. Марчак Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік: завдання, ситуації, тести: Навч. посіб. – Донецьк: ДонУЕП, 2004. – 277 с.

ФАКТОРИ, ЯКІ ПРОВОКУЮТЬ ПЛАТНИКІВ ДО УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

У практиці виокремлюють такий чинник як негативне відношення до існуючої податкової системи – жорстка податкова система багато в чому не стимулює працю виробника, а, навпаки, підштовхує його до утаювання прибутків та несплати податків. Платник податків не поважає систему, яка не поважає його як платника, не враховує його можливості по сплаті податків. Також низька віддача з боку держави у виді суспільних благ. Враховуючи сферу вчинення ухилення від сплати податків, заслуговує на увагу така ознака злочинців, як статус суб'єкта підприємницької діяльності. Підприємство, як фактор сучасної економіки, приваблює саме можливістю виконання специфічних дій для здійснення незаконних фінансово-господарських операцій, використання реквізитів, створення відомості фінансової спроможності.

Злочинцем може бути і представник загальнокримінальної злочинності, перед яким постала необхідність легалізувати прибутки від первинного злочину, й учасник фінансово-господарської та зовнішньоекономічної діяльності. За ст. 209 Кримінального кодексу України (ККУ) підлягає відповідальності особа, яка не брала участь у вчиненні ухилення від сплати податків, але усвідомлювала злочинну природу прибутків і легалізувала їх [1]. Виходячи з цієї обставини можна класифікувати злочинців на тих, які:

- вчинили певний злочин та використали отримані від нього прибутки у легальному обігу;
- не брали безпосередньої участі у предикатному злочині, але активно сприяли наступному відмиванню чи вчинювали його.

Такого злочинця слід розглядати у поєднанні різноманітних ознак: ділка-керівника, депутата, крадія, шахрая, наркоділка, корумпованого службовця з різних сфер державної чи суспільної діяльності, підприємця.

Основні причини ухилення від сплати податків різні, прагнення уникнути їх є своєрідна реакція на будь-які податкові заходи держави і обумовлена спробою власника, так чи інакше, захистити своє майно, капітал або доходи від будь-яких посягань, навіть від тих, які освячені законом. Серед основних чинників, котрі спонукають платників уникати сплати податків та причини, які підштовхують підприємців до ухилення від сплати податків наведені на рис.1.

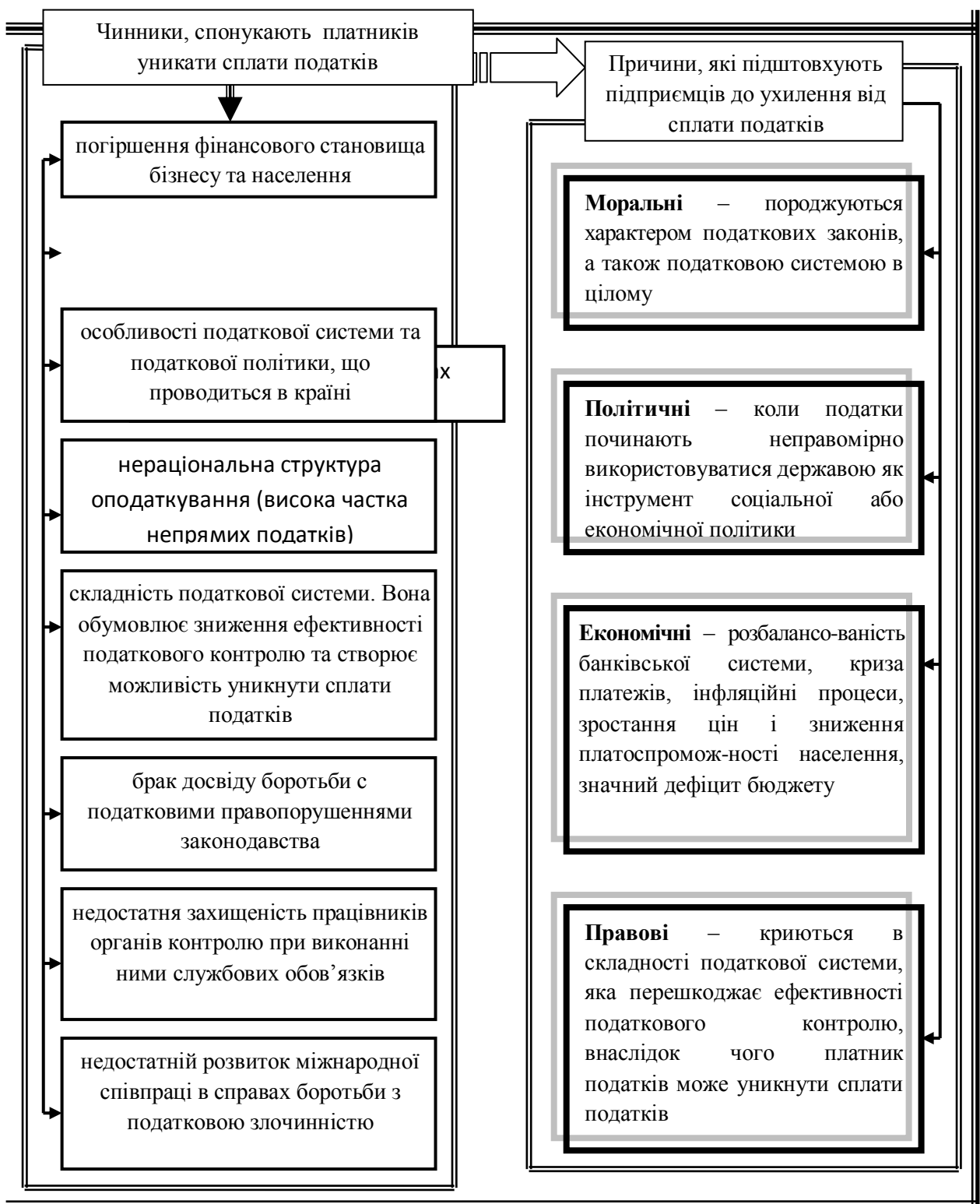


Рис. 1 Чинники уникнення сплати податків та причини, які підштовхують підприємців до ухилення від сплати податків

*Джерело: узагальнено автором на підставі [1, 2]

Таким чином існує певне коло пов'язаних осіб в ухиленні від сплати податків. Тож, що спонукає на порушення закону, як безпосередньо винних в ухиленні від сплати податків, так і їх співучасників, та чи існує межа вини між

ними. Проблемою інституту співучасті в ухиленні від сплати податків завжди вважалась навіть не кількість форм співучасті, а відсутність чітких критеріїв їхнього розмежування. Таке становище викликає труднощі на практиці, що вимагає подальших досліджень у цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Іванов Ю.Б. Податковий менеджмент/ Ю.Б. Іванова, А.І. Крисоватий, А.Я. Кізіма, В.В. Карпова. – К.:2008. – 525 с., с. 258.
2. Іванов Ю. Б. Податкова система/ Ю.Б. Іванов, А.І. Крисоватий, О.М. Дисятнюк. – К.: Атіка, 2007. – 920 с
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Гогішвілі В.

Науковий керівник – Нікітенко К.С., к. е. н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність нашої держави, дає значній частині сільського населення робочі місця. Він формує 16-17% валового внутрішнього продукту. У Білорусії та Казахстані, наприклад, цей показник становить 13%, в Росії - майже 7%, в Грузії - більше половини, Вірменії, Киргистані та Узбекистані - близько третини. Але економічні можливості аграрного сектора України використовуються не повністю. Аграрний сектор забезпечує близько 60% фонду споживання населення, займає друге місце серед секторів економіки у товарній структурі експорту і залишається практично єдиною галуззю, яка багато років поспіль забезпечує позитивне зовнішньоторгівельне сальдо.

Незважаючи на певні досягнення в розвитку аграрної сфери, в Україні ще багато питань чекають на вирішення. Для того щоб сільське господарство в нашій країні розвивалося і процвітало потрібні суттєві зміни у ціновій політиці. Сільському господарству потрібні стабільні ціни, орієнтуючись на які фермери могли б визначати оптимальний обсяг виробництва продукції. Ціновий механізм повинен стати головною ланкою постреформованого аграрного виробництва.

Важливу роль відіграє утворення у сільському господарстві кластерів. Кластерні локальні мережі територіально-виробничих систем є джерелами і

факторами забезпечення високого рівня та якості життя населення, економічного зростання й сталого розвитку території. У центральних, південних і східних областях України формуються зерново-олійні кластери, які мають високу ефективність.

Щодо земельних відносин, в Україні ще не в повній мірі вирішені питання щодо формування ринку землі:

- не визначено місце землі в системі економічного обігу;
- не створено належних умов для реалізації громадянами права власності на землю;
- потребує удосконалення інфраструктура ринку землі.

Необхідно звернути увагу на розвиток фермерських господарств. Держава повинна запровадити заходи, які б сприяли збільшенню кількості такого виду господарств, адже за даними статистики, в Україні спостерігається тенденція до зменшення кількості фермерств. Найважливішою проблемою у створенні фермерських господарств є відсутність стартового капіталу, на основі якого можна було б побудувати ефективно функціонуюче виробництво. Цю проблему можна усунути шляхом надання підприємцям вигідних кредитів. Потрібно забезпечити гарантії збуту всієї виготовленої сільськогосподарської продукції за вигідними цінами; створити умови за яких фермерські господарства матимуть можливість змінювати свою технічну базу на сучаснішу.

Сьогодні фінансово-економічна підтримка аграрного сектора здійснюється переважно через комплекс програм, кожна з яких має на меті підвищення ефективності виробництва та дохідності товаровиробника. При цьому, через брак коштів Державного бюджету України, ця підтримка на 80 % здійснюється за рахунок сприятливої податкової політики, що є непрямим формою субсидіювання галузі.

Відомо, що сільське господарство є специфічною галуззю економіки. Це проявляється в тому, що, на відміну від багатьох інших галузей економіки, результати його діяльності значно залежать від природно-кліматичних умов. Тому одним із важливих напрямків розвитку сільськогосподарського виробництва є зменшення ризиків від природно-кліматичних умов та забезпечення подальшого розвитку аграрного сектора шляхом удосконалення системи захисту господарств.

Значним бар'єром для успішного розвитку і функціонування аграрного сектору в Україні є недосконалість нормативно-правових актів щодо аграрної політики держави. Тому їх необхідно переглянути і сформувавати правову базу, яка б захищала інтереси виробників сільськогосподарської продукції. Особливістю функціонування організаційно-правового механізму підтримки розвитку аграрного сектора сьогодні в Україні є те, що, з одного боку, відсутнє в повному обсязі фінансове забезпечення законів, що приймаються, а з іншого – невиконання вже прийнятих законів та інших нормативно-правових актів, тобто низька виконавча дисципліна в державних органах влади.

Значну роль повинна відігравати інноваційна діяльність. Пріоритетним

напрямом інноваційної діяльності в аграрному секторі є впровадження найбільш перспективних агротехнологій і на цій основі підвищення продуктивності виробництва з метою зниження витрат на одиницю продукції та зміцнення її конкурентоспроможності на внутрішньому і світовому ринках.

Серед напрямків інноваційного розвитку аграрного сектора слід визначити такі:

- 1) створення та впровадження у виробництво високопродуктивних сортів і гібридів сільськогосподарських культур, нових порід тварин і птиці;
- 2) стимулювання агроекологічної діяльності, зокрема розвитку альтернативного органічного агровиробництва;
- 3) формування високоосвічених професійних кадрів.

Отже, незважаючи на проблеми, які притаманні сучасному етапу розвитку сільськогосподарського виробництва, Україна повинна розвивати виробничі потужності сільського господарства, щоб у найближчі декілька років наша сільськогосподарська продукція могла вийти на світовий ринок і конкурувати з продукцією інших розвинутих країн світу.

Список використаних джерел

1. Молдаван Л.В. Інноваційні трансформації аграрного сектора економіки: моногр. / [О.В. Шубравська, Л.В. Молдаван, Б.Й. Пасхавер та ін.]; за ред. д.е.н. О.В. Шубравської; Ін-т екон. та прогнозів. - К., 2012.
2. Нелеп В.М. Перспективи експорту продукції сільського господарства і харчової промисловості України / В.М. Нелеп, О.М. Висоцька // Економіка АПК. - 2014. - № 3. - С. 72-78.
3. Нелеп В.М. Земля України і здоров'я нації / В.М. Нелеп, Я.В. Бойко // Економіка АПК. - 2011. - №1. - С. 20-27.
4. Сільське господарство України за 2013 р. : [стат. збірник] / [за ред. Н.С. Власенка, відп. за вип. О.М. Прокопенко]. - Державна служба статистики України. - К., 2014. - 400 с.

Городецька В.

Науковий керівник – Морозов Р.В., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ШЛЯХИ ПОГАШЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

На сьогоднішній день, особливо актуальним є вивчення обліку та дослідження аналізу і аудиту дебіторської заборгованості з метою забезпечення максимальних гарантій для користувачів фінансової звітності щодо достовірності, реальності, повноти і законності наведеної інформації.

Здійснюючи підприємницьку діяльність, учасники майнового обороту припускають, що в міру здійснення господарських операцій вони не тільки повернуть вкладені кошти, але й одержать доходи.

Однак у реальній практиці, особливо з переходом до ринкових відносин зі спадом виробництва, нерідко, а точніше постійно виникають ситуації, коли залежно від тих чи інших причин підприємство не може стягнути борги з контрагентів. Дебіторська заборгованість „зависає” на довгі місяці, а іноді навіть на роки. Ріст дебіторської заборгованості погіршує фінансовий стан підприємств, а іноді і призводить до банкрутства.

Будучи частиною оборотних коштів, а саме частиною оборотних фондів, дебіторська заборгованість, а особливо невиправдана, „зависла”, різко скорочує оборотність оборотних коштів і тим самим зменшує доход підприємства.

Тому на сьогоднішній день найважливішими проблемами, вирішення яких повинно сприяти поліпшенню фінансового стану суб'єктів господарювання, є: правильна організація обліку дебіторської заборгованості; перевірка достовірності інформації про дебіторську заборгованість у фінансовій звітності; аналіз дебіторської заборгованості, який повинен бути спрямований на виявлення факторів, що впливають на її ріст, визначення резервів спрямованих на ліквідацію невиправданої заборгованості і зниження її росту.

На сучасному етапі економічного розвитку вітчизняні підприємства неспроможні ефективно управляти дебіторською заборгованістю, яка займає вагомому частку в оборотних активах, що спричиняє кризу взаємо неплатежів. Більшість підприємств практично не мають можливості нормально функціонувати у зв'язку з наявністю дебіторської заборгованості, адже це відволікає кошти з обороту. В таких умовах особливо зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів.

Саме тому одним з етапів вирішення нагальної проблеми є розробка дієвого алгоритму щодо управління дебіторською заборгованістю. В його основі лежить поділ управління дебіторською заборгованістю на два загальноприйняті блоки. Перший включає кредитну політику та політику управління дебіторською заборгованістю, другий – класифікацію дебіторської заборгованості за можливістю її повернення. Використання запропонованого алгоритму дає можливість впроваджувати ефективну кредитну політику, організувати збут та управляти поточною дебіторською заборгованістю, не допускаючи при цьому ті перетворення в інші види дебіторської заборгованості, які призводять до погіршення фінансового стану підприємства. Поділ дебіторської заборгованості на безнадійну, прострочену та сумнівну дає змогу розробити заходи щодо її мінімізації та ліквідації, на основі визначених методів.

Несвоєчасність погашення дебіторської заборгованості і призводить до виникнення платіжної кризи: зростання заборгованості за комерційним кредитом зумовлює збільшення попиту на короткострокові позики, скорочення

їх пропозицій і зростання їхньої вартості.

Розмір дебіторської заборгованості визначається умовами підприємства щодо розрахунків зі своїми клієнтами. Якщо ці умови суворі, менше клієнтів купують товар в кредит, зменшується обсяг реалізації, отже, зменшується величина дебіторської заборгованості по розрахунками з клієнтами. З іншого боку, якщо розрахункові умови послаблюються, з'являється більше замовників, зростає обсяг реалізації і сума дебіторської заборгованості за розрахунками. Послаблення умов розрахунків має переваги і недоліки.

Для управління дебіторською заборгованістю необхідно:

- контролювати стан розрахунків з покупцями при відстроченій (простроченій) заборгованості;
- по можливості орієнтуватися на більшу кількість покупців для зменшення ризику несплати одним або кількома великими покупцями;
- стежити за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості (значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості підприємства);
- використовувати метод надання знижок при довгостроковій оплаті та інше.

Зарубіжні економісти-аналітики пропонують такі методи управління рахунками дебіторів:

- визначати термін прострочених залишків на рахунках дебіторів і порівнювати цей термін з нормами в галузі, показниками конкурентів та даними минулих років;
- періодично переглядати граничну суму реалізації продукції, виходячи з фінансового стану клієнтів;
- якщо виникають проблеми з одержанням грошей, вимагати заставу на суму, не меншу, ніж сума на рахунку дебітора;
- використовувати установи, які стягують борги;
- продати рахунки дебіторів факторинговій компанії, якщо при цьому можна отримати економію.

Голубенко Ю.А.
Науковий керівник – Скрипник С.В ., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

МІСЦЕ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ

Масове застосування договору як універсальної форми планування господарської діяльності та його використання як інструменту переміщення матеріальних і фінансових ресурсів свідчить про важливу роль юридичних фактів в господарських процесах підприємств. Вони обумовлюють і виступають формою відносин власності, розподілу, обміну і споживання,

передбачають взаємні права і обов'язки суб'єктів цих відносин. В бухгалтерському обліку відносини власності потрібно розглядати через систему фактів господарського життя, що в динаміці представляють собою господарські процеси. Останні породжують господарську інформацію, під якою в даному випадку розуміють дані про юридичні та економічні відносини, що виникають на підприємстві і які обумовлюють зміст бухгалтерського обліку. Все це означає, що в сучасних умовах нового змістовного наповнення набуває правовий аспект бухгалтерського обліку. Правовий аспект обліку потрібно розкривати через дві складові – об'єкти обліку і його організаційно-правові засади. До першої належать правові складові фактів господарського життя або власне юридичні факти, що потребують обліку. До другої – нормативне забезпечення державного регулювання і регламентації основних принципів та організаційних засад бухгалтерського обліку, надання нормативно закріпленої обов'язковості його звітності.

Організація бухгалтерського обліку договірному процесу ґрунтується на науково побудованій класифікації, яка визначає розрізи побудови аналітичного обліку за договорами. Договори науковці класифікують за різними ознаками, не дотримуючись загальних вимог до побудови науково обґрунтованої класифікації, що призводить до помилок у класифікації та складнощів її практичного застосування обліково-аналітичними підрозділами підприємства.

Для класифікації договорів, окрім загальнонаукових підходів, необхідно керуватися призначенням такої класифікації. На нашу думку, необхідно класифікувати договори з урахуванням потреб ведення бухгалтерського обліку, економічного аналізу та внутрішньогосподарського контролю за наступними ознаками:

- за предметною ознакою (про передачу майна, про виконання робіт, про надання послуг);
- за характером відносин (платні, безоплатні);
- за формою укладання (усні, письмові);
- за наявністю в сторін прав та зобов'язань (двосторонні, багатосторонні);
- за моментом виникнення зобов'язань (консенсуальні, реальні);
- за суб'єктами (з резидентами, з нерезидентами).

Договір як правова основа обміну, необхідність в якому виникає в результаті спеціалізації діяльності суб'єктів господарювання, посідає важливе місце в економіці. У зв'язку з цим договірний процес вимагає ефективного управління.

Договір є засобом, що регулює відносини партнерів у здійсненні господарської діяльності і визначається як згода сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення зобов'язань. Договір виконує такі функції:

- юридично закріплює відносини між партнерами, що надає характер зобов'язань, виконання яких захищено законом;
- визначає порядок, способи і послідовність здійснення дій партнерами;
- передбачає способи забезпечення зобов'язань і наслідки їх невиконання.

Договір повинен складатись з урахуванням чинного законодавства. Він сприяє чіткої та раціональної організації господарсько-договірних зв'язків. Нормативні акти створюють правовий режим, що забезпечує рівність партнерів і захист їхніх інтересів. Правовими джерелами, що регламентують договірні відносини, є Цивільний та Господарський кодекси України, закони, відомчі нормативні акти, статути.

Дані бухгалтерського обліку є однією з важливих складових інформаційного забезпечення діяльності підприємств, суспільства та держави. Отримані дані є основним підґрунтям оцінки економічного стану всіх суб'єктів господарювання. Вагомою складовою фінансового стану суб'єкта господарювання є інформація про зобов'язання, їх динаміку зміни, що застосовується при оцінці платоспроможності чи фінансової стабільності підприємства. Інформація отримана з даних бухгалтерського обліку є важливою для аналізу та контролю господарських операцій та планування діяльності підприємства.

Отже, договори, угоди, контракти – основні документи, що передбачають права й обов'язки сторін. Вони є підставами виникнення зобов'язань. Останні також можуть виникати в результаті статутних вимог або бажання підприємства підтримувати свою ділову репутацію.

Список використаних джерел

1. Пятов М.Л. Бухгалтерский учет обязательств предприятия [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.buh.ru/document.jsp?ID=188>.
2. Ткач В.И. Бухгалтерское оформление хозяйственных договоров: Практическое пособие / В.И. Ткач, И.Н. Богатая, А.Н. Щемелев., Д.В. Курсеев, Г.Е. Крохичева, Е.П. Шумилин. – М.: Издательство „Приор”, 2001. – 144 с.

Грицай А.

*Науковий керівник – Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ

Зобов'язанням є правовідносини, в яких одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь іншої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку. Зобов'язання має ґрунтуватися на засадах добросовісності, розумності та справедливості.

Сторонами у зобов'язанні є боржник і кредитор. На стороні боржника або

кредитора можуть бути одна або водночас кілька осіб. Якщо кожна із сторін у зобов'язанні має водночас і права, й обов'язки, вона вважається боржником у тому, що вона зобов'язана вчинити на користь другої сторони, і водночас кредитором у тому, що вона має право вимагати від неї.

Договірні зобов'язання виникають на підставі домовленості його учасників (дво- або багатосторонній договір). Зміст договірних зобов'язань визначається не тільки законом, але, насамперед, домовленістю їх учасників.

З особливістю договорів певного виду пов'язані зміст прав і обов'язків сторін, особливості їх виконання, а також і наслідки їх порушення. На зміст прав і обов'язків можуть впливати і інші обставини, зокрема склад учасників, цільова спрямованість, особливості майна тощо. Тому деякі найбільш суттєві особливості договору, як зобов'язання, і лежать в основі класифікації:

1. По предмету:

- договори, предметом яких є передача майна (серед яких виділяють договори з передачі майна у власність (інше речове право) і в користування);
- договори про надання послуг;
- договори про виконання робіт;
- договори про використання результатів інтелектуальної діяльності.

Класичними договорами з передачі майна у власність є купівля-продаж, міна, дарування, позика, в користування - оренда, найм, позика.

2. За розподілом прав і обов'язків: односторонні договори; взаємні договори. Класичним одностороннім договором є позика - у позичальника тільки обов'язки - повернути борг і сплатити відсотки, якщо позика процентний, у позикодавця тільки права (зажати борг і відсотки).

3. За моменту укладення: консенсуальні; реальні.

Для укладення консенсуального договору необхідно тільки досягнення сторонами угоди з усіх його істотних умов. Для виникнення прав та обов'язків сторін у реальному договорі поряд з досягненням угоди з усіх його істотних умов необхідно також передати річ. Якщо передача речі в консенсуального договору означатиме його виконання, то в реальному - тільки укладення договору.

Так, договір позики виникає не з моменту досягнення угоди, а тільки після передачі відповідної суми грошей (чи інших у визначеному договором кількості родових речей). Аналогічно, договір зберігання виникає тільки після передачі речі зберігачу - після досягнення угоди, особа, яка виступає на стороні зберігача не має право вимагати передачі йому речі на зберігання, а поклажодавець не вправі вимагати до передачі речі виконання договору, наприклад, забезпечити передбачені договором умови зберігання. До реальних договорами, крім позики та зберігання, відносяться довірче управління, перевезення вантажів, позички.

4. За умовою, в залежності від якого може бути поставлено припинення прав і обов'язків, договори можуть бути: під умовою; звичайні.

У договорах (угодах) під умовою (іноді такі угоди іменують умовними)

сторони ставлять виникнення або припинення прав або обов'язків у залежність від обставин, про настання яких заздалегідь нічого не відомо.

5. За наявності або відсутності зустрічного (взаємного) задоволення, договору поділяються на: оплатне; безоплатні.

У оплатному договорі покладається плата або інша компенсація за виконання обов'язків. У безоплатному договорі плата або інша компенсація за виконання обов'язків не надається. Прикладом договорів, за своїм характером безоплатних, можуть служити договори безоплатного користування майном (позичка), дарування. Оплатні договори поділяються на: мінові; ризикові.

Мінові - це ті, в яких кожна сторона отримують еквівалентну задоволення самостійну цінність. У ризикових угодах матеріальний результат і те, яка зі сторін договору отримає вигоду, завжди поставлені в залежність від випадкової події.

6. За способом визначення умов договору: основні; попередні. Основний договір - це звичайний договір, в якому сторони остаточно визначили свої права та обов'язки майнового характеру. За попереднім договором сторони зобов'язуються укласти в майбутньому договір про передачу майна, виконанні робіт чи наданні послуг (основний договір) на передбачених у попередньому договорі умовах.

7. По тому, в чиїх інтересах здійснюються передбачені договором дії: на користь учасників договору; на користь третьої особи.

8. За самостійності, договори (зобов'язання) поділяються на: основні; акцесорні (додаткові). Основні договори (зобов'язання) виникають, існують, змінюються і припиняються незалежно від інших зобов'язань (договорів), вони повністю самостійні. Акцесорні зобов'язання не можуть виникнути без основного.

9. За сферою цивільного обороту можна виділити наступні договори: договори, що впливають із здійснення сторонами підприємницької діяльності; договори, пов'язані із споживчими інтересами; договори в сфері творчої діяльності.

Гродська А.С.

Науковий керівник – Собченко А.М., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА УПРАВЛІННЯ ЇЇ РОЗМІРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Виникнення заборгованості пов'язане з тим, що одночасне виконання обома сторонами зустрічних зобов'язань за договором відбувається дуже рідко.

Як правило, спочатку свої зобов'язання виконує одна зі сторін, внаслідок чого у неї виникає право вимагати компенсації за заборгованістю, а з іншої сторони – обов'язок оплатити цю заборгованість [8, с. 192]. Якщо розглядати зобов'язання з позиції бухгалтерського обліку, то в більшості випадків це не що інше, як кредиторська заборгованість особи - суб'єкта цивільно-правових відносин. Проте заборгованість зазвичай припускає наявність двох суб'єктів – сторін правочину. Тому виникнення кредиторської заборгованості у однієї сторони, як правило, означає появу дебіторської заборгованості у іншій.

У податковому законодавстві можна зустріти термін «заборгованість» у статтях, які регулюють порядок оподаткування сумнівної та безнадійної заборгованості, зокрема заборгованості зі строком позовної давності, що минув [6]. Але суть поняття «заборгованість» найповніше розкрито в стандартах бухгалтерського обліку. Хоча сам термін не визначено, проте НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» дає визначення поняття «зобов'язання». Це – «заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди» [4].

Правильна організація розрахунків потребує суворого дотримання фінансової дисципліни, власної оплати боргів за зобов'язаннями і забезпечення своєчасного одержання коштів за реалізовану продукцію та надані послуги. Дебіторська заборгованість спричиняє вилучення коштів з обороту підприємств, що негативно позначається на фінансовому стані, а несвоєчасна оплата боргів і зобов'язань веде до залучення в оборот коштів, які належать ін. підприємствам [8, с. 83].

Аналіз останніх досліджень в огляді економічної літератури щодо дебіторської заборгованості показує, що незважаючи на ґрунтовні теоретичні та практичні дослідження питань організації обліку, управління розмірами поточної дебіторської заборгованості, зокрема таким її видом, як заборгованість за товари, роботи, послуги, останнім часом поза увагою науковців залишилися практичні розробки процедури організації обліку дебіторської заборгованості, загалом, тобто з врахуванням усіх її видів (табл. 1). Дебіторська заборгованість розглядається як кошти, вилучені у підприємства або які певний термін знаходяться у інших осіб. Таке трактування дебіторської заборгованості ставить проблему відображення в обліку коштів, які фактично перебувають у розпорядженні іншої особи.

Пропозиції вітчизняних авторів щодо питань організації обліку дебіторської заборгованості та управління її розмірами на підприємстві

Автор, джерело інформації	Дослідження та пропозиції різних авторів
Бондаренко О.С. [1]	Запропоновано методику ефективного управління портфелем дебіторської заборгованості на підприємстві
Городянська Л. [2]	Визначено особливості організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві.
Матицина Н. [3]	Обґрунтовано пропозиції щодо регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю на підприємствах.
Нашкерська Г. [5]	Розглянуто особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги, практичні аспекти обліку дебіторської заборгованості та формування резерву сумнівних боргів
Сук Л., Сук П. [8]	Розглянуто облік розрахунків з різними дебіторами в розрізі субрахунків

Згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість — це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Під дебіторами слід розуміти юридичних та фізичних осіб, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [7].

Спочатку поняття «дебітор» ототожнювалося не лише з особою, товаром, грошима, рахунком. Як зазначає Я. В. Соколов у навчальному посібнику «Бухгалтерський учёт: от истоков до наших дней», «подвійний аспект кожної операції став можливим тому, що як дебітори і кредитори почали фігурувати не лише особи, а й предмети». Водночас слід наголосити, що значних змін у трактуванні поняття «дебіторська заборгованість» протягом тривалого часу не відбулося.

Дещо по-іншому підходить до визначення цього терміна С.І. Корецький (1926 р.): «взаємовідносини двох осіб, що укладають угоду, можна подати латинськими термінами: «дебет» (винен). Так, у разі, коли особа яка одержує позику, стає винною – це дебет, і тоді вона іменується дебітором» [1].

За довгий період свого розвитку визначення понять «дебітор» і, відповідно, «дебіторська заборгованість» суттєвих змін не зазнали, але з розвитком бухгалтерського обліку й фінансів ці поняття все-таки удосконалювалися. Проведений нами аналіз визначення сутності поняття «дебіторська заборгованість» у спеціальній економічній літературі свідчить про відсутність єдиного його розуміння авторами.

Перша група авторів – А. Ф. Вещунова, А. Ю. Редько та автори-розробники Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» – до останньої відносить тільки грошові кошти до оплати. На наш погляд, таке визначення неповне, оскільки дебітори можуть заборгувати підприємству не лише кошти, а й інші активи [7]. Друга група

авторів – Л. Е. Алексєєва, О. М. Бандурка, І. О. Бланк, Е. П. Козлова, М.Я. Коробов, Е.М. Причепій, А.М. Черній, В.Д. Гвоздецький, Л.А. Чекаль та інші – визначає дебіторську заборгованість як борги. Вважаємо такий підхід виправданим, бо слово «дебітор» походить від слова «дебет» (борг) [3, 5]. Отже, оцінка визначень різними авторами дебіторської заборгованості свідчить про найобгрунтованішу точку зору другої групи авторів, котрі характеризують дебіторську заборгованість як борги. Борги – це зобов'язання особи перед іншою щодо передачі майна чи сплати певної суми коштів.

Таким чином, дебіторська заборгованість – сума боргів юридичних і фізичних осіб підприємству. Дебіторська заборгованість є наслідком господарських операцій, що мали місце в минулому, але підлягають погашенню в майбутньому, оскільки по суті незавершеною залишається така угода. Однак, як нам здається, зрозумілішим було б таке визначення: «дебіторська заборгованість – це матеріальні ресурси, не оплачені контрагентами або готівка, що вилучена у підприємства».

Список використаних джерел

1. Бондаренко О. Методика управління портфелем дебіторської заборгованості / О. Бондаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - № 4. - С. 17-23.
2. Городянська Л. Особливості організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007 - № 6. – С. 9-16.
3. Матицина Н. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю / Н. Матицина // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 12. – С. 38-42.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
5. Нашкерська Г. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги / Г. Нашкерська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 11. – С. 31-37.
6. Податковий Кодекс України: Затверджений Верховною радою України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 237 від 8 жов. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
8. Сук Л. К. Організація бухгалтерського обліку: [підручник] / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – К.: Каравела, 2009. – 624 с.

Губар О.В.

Науковий керівник – Морозов Р.В., д.е.н., професор

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Документами, що фіксують облік фінансових результатів, є довідки, або розрахунки, бухгалтерії, які складають в довільній формі. Необхідним є розробка типової для сільськогосподарських підприємств форми бухгалтерської довідки-розрахунка, яка надасть аналітичності та наочності розрахунку та забезпечить відсутність помилок при віднесенні тих чи інших витрат і доходів. Таку форму розрахунка можна також використовувати для своєрідного контролю формування та обліку фінансових результатів та складання фінансової звітності форми № 2 «Звіт про фінансові результати». Документ має заповнюватися за даними реєстрів синтетичного обліку та оборотно-сальдових відомостей за рахунками доходів і витрат, які мають місце в господарствах. У звіті про фінансові результати не дозволяється згортання доходів і витрат. Доходи і витрати від звичайної діяльності відображаються розгорнуто, за окремими рядками, а результати діяльності від надзвичайних подій — згорнуто, тобто показується кінцевий результат.

Для відображення фінансового результату — прибутку — за видами діяльності в господарствах використовують субрахунки до рахунка 79 «Фінансові результати» за видами діяльності, що знаходять відображення в оборотно-сальдовій відомості та формі фінансової звітності № 2 «Звіт про фінансові результати». Прибуток сільськогосподарських підприємств можна класифікувати за такими ознаками: за видами діяльності (від основної діяльності; від іншої операційної діяльності; від фінансової діяльності; від надзвичайних подій); за характером використання (розподілених; нерозподілених); за напрямками використання (на формування капіталу та на інші цілі). Для відображення прибутку за характером використання до рахунка 44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)» використовують субрахунки, на яких відображають суму прибутку, який розподіляється в кореспонденції з рахунками непрямого розподілу прибутку, а також відображують суму прибутку, який залишився нерозподіленим. Зазначені операції знаходять своє відображення у формах фінансової звітності № 1 «Баланс» та № 4 «Звіт про власний капітал» на основі бухгалтерських довідок та оборотно-сальдової відомості за зазначеними субрахунками. Якщо ж прибуток використовується в підприємстві на інші цілі, то це не знаходить відбиття в існуючих формах звітності, а внутрішньої звітності на більшості сільськогосподарських підприємств не ведуть.

Аудит фінансових результатів сільськогосподарських підприємств має

ряд особливостей, на які доцільно звернути увагу.

Так, по-перше, застосування пільгового механізму оподаткування сільськогосподарських підприємств, передбачений Податковим кодексом України «Фіксований сільськогосподарський податок». Оскільки для розрахунку бази оподаткування використовуються два показники: площа сільськогосподарських угідь та їх грошова оцінка, то оцінюючи ці показники аудиторю слід перевірити наявність умов, які дають змогу перейти на сплату фіксованого сільськогосподарського податку (правильність розрахунку частки доходу (виручки) від реалізації сільськогосподарської продукції; наявність виробництва підакцизних товарів тощо) при перевірці необхідно встановити правильність обчислення, сплати та здачі податкової звітності за фіксованим сільськогосподарським податком.

По-друге, галузеві особливості обліку фінансових результатів на основі П(С)БО 30, у відповідності до якого фінансовий результат від основної діяльності складається з трьох його складових, що значно ускладнює їх аудит. Але при дотриманні вимог П(С)БО 30 виникає можливість маніпулювання фінансовими результатами, а внаслідок, і розміром прибутку сільськогосподарських підприємств.

По-третє, при аудиті фінансових результатів досить важливим є вивчення та перевірка прийнятої на підприємстві облікової політики щодо обліку фінансових результатів. Даний процес проводиться на основі наказу про облікову політику. На галузевому рівні діють Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику підприємства. Проте, слід зазначити, що дані рекомендації є обов'язковими лише для державних підприємств, у сфері управління Мінагрополітики, а для інших аграрних підприємств вони носять рекомендаційний характер, а відтак часто ігноруються на практиці. Також важливим є те, що методичні рекомендації в частині фінансових результатів висвітлюють лише питання щодо обліку витрат, а щодо обліку доходів в них нічого не вказано.

Отже, з усього вищесказаного можна зробити висновок про те, що врахування особливостей обліку і аудиту фінансових результатів підприємств аграрної сфери економіки забезпечить достовірність бухгалтерського обліку та звітності про фінансові результати, сприятиме підвищенню загального рівня рентабельності діяльності сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про аудиторську діяльність" // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №23. - С. 243-258.
2. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - №17. - С. 158-161.
3. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник / За ред. М.Ф. Огійчука. - К.: Аграрна освіта, 2001. - 605 с.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Глобальні трансформації світового господарства здійснюють визначальний вплив на розвиток сучасного аграрного сектора України. Перспективність та необхідність нарощування обсягів експорту агропродовольчих товарів зумовлена, по-перше, світовою демографічною ситуацією та проблемою продовольчої безпеки, а по-друге, необхідністю капіталізації вітчизняних суб'єктів агробізнесу. Агропродовольча система України, що об'єднує у собі агропродовольче виробництво і продовольчий ринок, є однією з найважливіших складових національної економіки та формують значну частку внутрішнього валового продукту України. Крім того, сільське господарство України виступає основою забезпечення продовольчої безпеки держави.

У 2014р. загальний обсяг виробництва валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2010р.) склав 252,9 млрд. грн., у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 139,2 млрд. грн., господарствах населення – 113,7 млрд. грн. У галузевій структурі валової продукції сільського господарства провідне місце (70,2% від загального обсягу виробництва) традиційно належить продукції рослинництва. У сільськогосподарських підприємствах її частка становить 75,7%, у господарствах населення – 63,4%. Загалом у 2014р. вироблено рослинницької продукції (у постійних цінах 2010р.) на 177,4 млрд.грн., у т.ч. аграрними підприємствами – на 105,3 млрд. грн., господарствами населення – на 72,1 млрд. грн. У галузі тваринництва обсяг виробництва за 2014р. становив 75,5 млрд. грн. [1].

Ефективне функціонування внутрішнього агропродовольчого ринку в умовах розвитку ринкових відносин обумовлено напрямами діяльності в економічній системі координат області, регіону, країни, світу. Необхідний рівень продовольчого забезпечення, насамперед, досягається за рахунок функціонування вітчизняного агропродовольчого виробництва, що характеризується обсягами випуску відповідної продукції і використуваних ним ресурсів, а також їх питомою вагою у загальнонаціональних витратах. На ефективність функціонування вітчизняного агропродовольчого ринку справляє безпосередній вплив ринок землі, ринок праці, ринок інвестиційних товарів та інші важливі складові елементи. Його стабільність і насиченість є завданням і метою розвитку агропромислового комплексу в цілому.

Специфічним негативним чинником формування внутрішнього продовольчого ринку України є суттєве зниження рівня доходів населення і

відповідне звуження агропродовольчого ринку, в результаті чого скорочується споживання усіх продуктів харчування, погіршується його структура, знижується рівень життя населення. Найбільше скорочується споживання висококалорійних видів продовольства – молока та молочних продуктів, м'яса, плодоовочевих продуктів і рибних продуктів, середньорічний рівень споживання яких в розрахунку на одну особу є нижчим від науково обґрунтованих фізіологічних нормативів. Аналіз та динаміка показників рівня споживання основних продовольчих продуктів демонструє безпосередній вплив їх на формування калорійності середньодобового раціону харчування населення. У багатьох країнах світу витрати на харчування становлять 10-15% сукупних доходів населення [2]. В Україні витрати на харчування, безалкогольні й алкогольні напої, тютюнові вироби становлять 54-55% сукупних доходів [1].

Концепція продовольчої безпеки на світовому рівні передбачає узгоджені усіма країнами необхідні і зростаючі обсяги виробництва продовольства. На регіональному рівні продовольча безпека передбачає міжнародний поділ праці - розміщення виробництва продовольства, згідно з наявними відносними перевагами тієї чи іншої країни, і торгівля без перешкод за доступними цінами. Тобто, окремі країни можуть і повинні виробляти найбільш придатні для їх умов продукти харчування, надлишки - експортувати, а деяку частину - імпортувати, що означає необов'язковість виробляти всі без винятку види сільськогосподарської продукції. Завданням держави є створення таких соціально-економічних відносин, при яких буде гарантуватися доступ до продуктів харчування всього населення країни. Адже можна виробляти обсяги сільськогосподарської продукції з надлишком, змінити структуру виробництва на експортно-спрямовану, підвищувати заробітну плату і пенсії, а продовольча безпека не буде забезпечуватися.

Протягом останніх років зовнішньоекономічна діяльність аграрного сектора України характеризується позитивним сальдо та зростаючими темпами міжнародної торгівлі. Продукція сільського господарства і харчової промисловості формує значну частину українського експорту. За 2014р. експортовано продукції сільського господарства і харчової промисловості на 16,7 млрд. дол. США, що становить 30,9% вартості експорту України, імпортовано сільськогосподарської продукції і продовольства на 6,1 млрд. дол. США що становить 11,2% імпорту всіх товарів [1]. В подальшому при впровадженні обґрунтованої стратегії розвитку експортна орієнтація може забезпечити Україні стійкі конкурентоспроможні позиції на міжнародних ринках. Враховуючи динамічність зовнішнього середовища, постає необхідність дослідження новітніх факторів, форм, передумов та параметрів розвитку експортоорієнтованої діяльності суб'єктів господарювання для формування пріоритетних напрямів та механізмів ефективного функціонування аграрного сектора в умовах глобалізації.

Вітчизняний внутрішній ринок агропродовольчої продукції відносно

слабо залежить від імпорتنих закупівель зерна і зернопродуктів, картоплі, овочів та продовольчих баштанних, молока та молокопродуктів, яєць, про що свідчить наявність цих продуктів на ринку. Сильна залежність національного агропродовольчого ринку від імпорту з року в рік спостерігається по плодах, ягодах і винограду, м'ясу та м'ясних продуктах, рибної продукції.

З метою подальшої інтеграції агропродовольчого ринку України у світове економічне співтовариство, необхідно враховувати традиції, які склалися у зовнішньоекономічних стосунках, географічне розміщення агропродовольчих ринків щодо України, досягнутий рівень міжнародної взаємодії у сфері реалізації сільськогосподарської і продовольчої продукції. Зовнішньоекономічні орієнтири України мають бути спрямовані, як на збереження традиційних ринків збуту української продукції, так і на цілеспрямоване залучення нових перспективних ринків. Такий підхід створює можливості щодо доступу до різних регіональних ринків, забезпечує диверсифікацію торгівлі та капіталовкладень, зменшуючи тим самим залежність від головних торговельних партнерів.

Для забезпечення стабільного розвитку внутрішнього продовольчого ринку, насичення його конкурентоспроможною продукцією для задоволення внутрішніх потреб і розширення експортного потенціалу, нагальною потребою є застосування ефективних механізмів державного регулювання, які б сприяли збалансованості кількісних і якісних параметрів попиту і пропозиції, їхньому оптимальному співвідношенню. В умовах розвитку ринкової економіки державне регулювання як аграрного сектора, так і агропродовольчого ринку повинно здійснюватися чіткою системою управління соціально-економічними процесами за допомогою перевірених світовою практикою економічних і правових важелів: цін і тарифів, податків, кредитів, цінних паперів, амортизаційної політики, пільг, державного замовлення і контракту, субсидій, субвенцій тощо. Основним чинником забезпечення продовольчої безпеки виступає національний потенціал виробництва сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, що спонукає вирішення стратегічного завдання – створення в Україні потужної харчової індустрії для задоволення потреб внутрішнього і зовнішнього ринків у продовольстві, забезпечення продовольчої безпеки держави, формування потужного експортного потенціалу, збільшення валютних та бюджетних надходжень.

Ринок агропродовольчої продукції – це ефективний механізм задоволення потреб товаровиробників і запитів споживачів, найважливішою властивістю якого є те, що він виступає чутливим регулятором і координатором системи комерційних зусиль суб'єктів ринку, спрямованих на виробництво і реалізацію конкурентоспроможних агропродовольчих товарів для забезпечення продовольчої безпеки і формування експортного потенціалу держави.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс].–

Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

2. Дудар Т.Г., Дудар В.Т. Формування ринку конкурентоспроможної агропродово-льчої продукції: теорія, методика, перспективи: Монографія. / Т.Г.Дудар, В.Т. Дудар//– Тернопіль: Економічна думка, 2009. – 246 с.

Гуман А.М.
Науковий керівник – Морозов Р.В., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СУТНІСТЬ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЮ РОЗРАХУНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В сучасних умовах підприємства вимушені постійно шукати нові моделі оплати праці, які б задовольняли одночасно зростаючі потреби найманих працівників та дозволяли отримати достатню норму прибутку. Отже, сучасне соціально-економічне становище у сфері оплати праці та управління трудовими ресурсами потребує негайних конструктивних, і головне, комплексних перетворень з боку держави, які б базувались на глибоких наукових дослідженнях, враховуючи позитивний зарубіжний та вітчизняний досвід. Провідна роль у таких дослідженнях відводиться системі обліку, аудиту та аналізу з огляду на їх інформативність і контрольованість процесів праці та її оплати безпосередньо на підприємстві та на рівні держави в цілому.

Для обґрунтування механізму організації оплати праці, слід визначити сутність розрахунків з оплати праці у контексті сучасного соціально-ринкового реформування економіки України та як об'єкт обліку, аудиту, аналізу.

Опрацювання наукової літератури та діючих законодавчо-нормативних документів довело, що питання визначення термінів «оплата праці» і «заробітна плата», а отже вияву сутностей і сфер застосування цих економічних та обліково-аналітичних категорій є дискусійним.

В сучасній науковій літературі не існує єдиного трактування понять «оплата праці» та «заробітна плата», що прослідковується й у діючому законодавстві України. У нормах ст. 1 Закону України «Про оплату праці» [1], розділів VII «Оплата праці» та VIII «Гарантії і компенсації» КЗпПУ (у редакції від 07. 08. 2015 р.) [2] йдеться про ідентичність понять «оплата праці» та «заробітна плата». Вони означають винагороду, обчислену, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу. Та опрацювання положень Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб» ([3] і наукової літератури дало змогу зробити висновок, що поняття, а отже і обліково-аналітична категорія «оплата праці» ширше за своїм значенням, ніж «заробітна плата».

Болотіна Н. Б. [4, с. 381] визначає цільове призначення терміну «оплата праці», спрямоване на її організацію на підприємстві та регламентацію всієї системи правових засобів у цій сфері. По суті це означає, що термін «оплата праці» вказує на процес, дію роботодавця, яку він повинен здійснити у силу наявності відповідних правовідносин.

Хіжний Е.К. [5, с. 192-205], детально дослідивши структуру заробітної плати зарубіжних країн, пропонував розглядати її з двох позицій: виходячи із поняття заробітної плати як елементу ФОП з точки зору бухгалтерського обліку та як перетвореної форми вартості робочої сили через відшкодування усіх необхідних затрат на її фізичний та моральний елементи. З першої позиції заробітна плата формується за рахунок фонду індивідуальної оплати праці, а з другої – включає індивідуальну оплату та соціальні виплати, тобто є витратами підприємців та держави на робочу силу.

У Інструкції № 5, на якій фактично ґрунтується увесь механізм бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці та витрат, пов'язаних з ними, визначено порядок оцінки розміру заробітної плати найманих працівників через показник ФОП. Це фактично означає, що заробітна плата окремого найманого працівника є складовим елементом оплати праці.

Тобто, об'єкт бухгалтерського обліку «розрахунки з оплати праці» пов'язаний із зобов'язанням роботодавця оплатити, надати винагороду за працю, а отже включає розрахунки із заробітної плати працівників, які працюють за трудовим договором і оплати усіх гарантій і компенсацій, передбачених трудовим законодавством, за винагородою й авторськими гонорарами. Розрахунки із заробітної плати стосуються виключно винагороди працівника, який працює за трудовим договором.

Оплату праці як об'єкт бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу важливо також представити у світлі впливу на неї норм основних законодавчо-нормативних актів, що пов'язано з відповідністю формування вихідної інформації для цілей управління нею.

Економічна складова категорії «заробітна плата» полягає у адекватності оплати праці трудовим затратам й у тому, щоб вона забезпечувала об'єктивно необхідні для відтворення робочої сили та ефективного функціонування виробництва життєві матеріальні та духовні блага. З цієї позиції заробітну плату доцільно розглядати на макро- і мікроекономічному рівнях.

Значний інтерес представляє дослідження мікроекономічної категорії «заробітна плата». На цьому рівні вона обумовлена одночасно потребами працівника, виробничим процесом і його результатами та розглядається у двох напрямках: відображає відносини між роботодавцем і працівником з приводу розподілу новоствореної доданої вартості; є елементом витрат виробництва і загальногосподарських витрат підприємства та, водночас, головним чинником матеріального стимулювання працівників у покращенні своїх трудових результатів. Витрати роботодавця на оплату праці усіх працівників загалом формують ФОП.

Дискусійним і важливим питанням, що потребує уточнення з погляду оплати праці як обліково-аналітичної категорії, є сучасна структура ФОП за Інструкцією № 5, яка у повній мірі, але більш деталізовано відповідає структурі заробітної плати, визначеній Законом про оплату праці.

Винятково важлива роль заробітної плати в механізмі функціонування соціально-ринкової економіки зумовлена тим, що вона повинна виконувати соціально-економічні та правові функції. Визначена багатоаспектність категорії «заробітна плата» передбачає виконання нею наступних функцій, які виявляють її дійсну сутність в умовах становлення соціально-ринкової економіки:

- відтворювальна, яка впливає з її економічної природи як ціни праці;
- мотиваційна, яка полягає у встановленні залежності (диференціації) її розміру від кількості і якості праці працівника, його трудового внеску в результати роботи підприємства (від продуктивності праці);

- регулююча, що забезпечує балансування інтересів найманих працівників і роботодавців і полягає в оптимізації розміщення робочої сили за регіонами, галузями господарства, підприємствами з урахуванням ринкової кон'юнктури;

- обліково-вимірювальна функція відображає обліковану у витратах виробництва міру живої праці при розподілі фонду споживання між найманими працівниками і працедавцями;

- забезпечення соціальної справедливості при розподілі доходу між найманими працівниками і роботодавцями, між найманими працівниками у відповідності з результатами їхнього трудового внеску, а також як недопущення дискримінації у оплаті праці за статтю, віком тощо;

- функція впливу на розвиток соціальних процесів шляхом перерозподілу доходної частини бюджету та соціальних фондів за рахунок утримань та нарахувань на заробітну плату між бюджетною сферою та соціальним забезпеченням;

- функція виховування і розвитку творчих здібностей до праці, бо зарплата спонукає продуктивно і ефективно працювати, удосконалювати свої загальні і професійні знання, навички (теорія «ефективної» заробітної плати);

- стимулювання розвитку почуття колективізму і відповідальності за покращення загальних результатів справи, особливо за колективних форм організації та стимулювання праці;

- узгодження розміру заробітку найманого працівника з встановленими законодавчо-договірними нормами праці;

- гарантування мінімального рівня оплати праці;

- забезпечення оплати за особливі умови праці та оплати праці окремих категорій громадян.

На сьогоднішній момент жодна із функцій заробітної плати не виконується у повному обсязі. Забезпечення їх реалізації вимагає дотримання найважливіших принципів організації оплати праці.

Список використаних джерел

1. Про оплату праці: Закон України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу. - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>.
2. Кодекс законів про працю України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу. - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Про податок з доходів фізичних осіб: Закон України від 22.05.2003 р. № 889-IV з наступними змінами і доповненнями / [Електронний ресурс]. – Режим доступу. - <http://zakon3.rada.gov.ua>.
4. Болотіна Н. Б. Трудове право України: підручник; 2-ге вид. / Н. Б. Болотіна. – К.: Вікар, 2004. – 725 с.
5. Хижный Э. К. Заработная плата трудящихся при капитализме: современные тенденции / Э. К. Хижный. – М. : Наука, 1980. – 240 с.

Гулик І.В.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

МІСЦЕ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Для адаптації до загальноприйнятих у світовій практиці принципів та методів ведення обліку в Україні здійснюється його реформування, започатковане «Програмою реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів», затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.98 р. № 1706.

Необхідність цього процесу в Україні викликана:

- об'єктивними факторами реформування всього економічного сектора держави;
- формуванням нових економічних стосунків між суб'єктами господарювання;
- підтримкою курсу України, як європейської держави, на всебічну інтеграцію у світове товариство [1].

Останнє і стало головним чинником розробки і прийняття законодавчих актів, направлених на реформування системи бухгалтерського обліку в Україні та приведення її до міжнародних стандартів.

Управління будь-яким підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяг, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, про фінансові результати діяльності. Основним джерелом такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, які систематизуються у звітність. Така звітність має велике значення, оскільки використовується не тільки для економічного аналізу

діяльності окремого підприємства з метою одержання інформації, необхідної для управління, а й для узагальнення результатів у масштабі галузей і народного господарства в цілому.

Розвиток господарських зв'язків в умовах ринку значно розширює кількість користувачів обліковою і звітною інформацією. Ними є не тільки працівники управління, безпосередньо пов'язані з підприємництвом, а й зовнішні користувачі інформації, які мають прямий фінансовий інтерес:

- банки — при вирішенні питання про надання кредитів;
- постачальники — при укладенні договорів на поставку товарно-матеріальних цінностей;
- інвестори, засновники, акціонери, яких інтересує рентабельність вкладеного капіталу і можливість одержання доходів (дивідендів).

Значний інтерес облікова інформація має також для працівників податкових і фінансових служб, органів державної статистики й управління.

Бухгалтерський облік можна визначити як організований цілеспрямований процес одержання і передавання інформації про факти господарської діяльності. Мета цього процесу — надання інформації користувачам для прийняття оптимальних управлінських рішень. Отже, бухгалтерський облік має як науковий (теоретичний), так і практичний (прикладний) бік. Бухгалтерський облік є одночасно і наукою і мистецтвом, яке опирається на певні принципи та методи.

Підкреслюючи значення бухгалтерського обліку в управлінні господарською діяльністю, німецький учений-економіст І.Ф. Шерр ще наприкінці ХІХ ст. писав, що «Бухгалтерський облік — непогрішний суддя минулого, необхідний керівник сучасного і надійний консультант майбутнього кожного підприємства» [2].

У цьому зв'язку важливе значення набуває вивчення теоретичних основ, тобто змісту основних категорій і принципів організації бухгалтерського обліку, знання яких є невід'ємною умовою для чіткого розуміння питань практики бухгалтерського обліку.

Економічний бік бухгалтерського обліку дає можливість розкрити ефективність господарських процесів, юридичний — законність і доцільність їх здійснення. Таким чином, бухгалтерський облік встановлює взаємозв'язок між економікою і правом у процесі господарської діяльності.

З погляду теорії облік має зміст і форму. Зміст охоплює те загальне, що є за будь-якої організації обліку, зокрема вивчення предмета, методу, техніки, форм і організації бухгалтерського обліку (те, що становить зміст теорії бухгалтерського обліку). До форми належать особливості практичної реалізації методу бухгалтерського обліку в окремих галузях народного господарства, виходячи із специфіки їхньої діяльності [3].

Наука про бухгалтерський облік, розробляючи властиву їй систему конкретних способів відображення фактів господарської діяльності підприємств і організацій, ґрунтується на діалектичному методі та економічній

теорії. Використання наукових принципів забезпечує економічно обґрунтовану методологію відображення обліковуваних об'єктів, залежно від їхньої ролі у господарських процесах і вимог управління діяльністю підприємств.

Критерієм наукового рівня обліку є його дієвість, тобто здатність своєчасно надавати вичерпну інформацію, необхідну для управління, контролю й аналізу. При цьому показники обліку повинні забезпечувати інформацію не тільки для внутрішнього управління, а й для зовнішніх споживачів (податкових і фінансових органів, банків, інвесторів, ділових партнерів тощо).

Список використаних джерел

1. Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики / За ред. проф. М. П. Войнаренка. — К.: Наукова думка, 2008. — 718 с.
2. Малюта Н. М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. — Житомир: ПП «Рута», 2009. — 476 с.
3. Сопко В. В., Завгородній В. М. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2008. — 411 с.

Дзеверіна К.Б.

Науковий керівник - Пилипенко К.А., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

У теперішній час фінансовий облік, фінансова звітність та фінансовий аналіз діяльності підприємств, які своєю нормативною основою мають Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, можна вважати першими кроками впровадження в Україні досвіду управління фінансовою діяльністю підприємств країн з розвинутою ринковою економікою [4].

Однією з важливих проблем, що стоять перед системою управління підприємством є створення на підприємстві дієвої системи управління його майном. Тому одним з найважливіших завдань, що має ставитися при побудові системи ефективного та раціонального використання майна суб'єктів господарювання є формування на підприємстві достовірної інформації про рівень забезпеченості та ефективність використання основних засобів. Визначальне місце в такій системі належить фінансовій звітності.

Основною формою фінансової звітності, що надає інформацію про стан майна підприємства та джерела його утворення, є Баланс (Звіт про фінансовий стан). Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Метою складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

У Звіті про фінансовий стан відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу. Зобов'язання відображається у балансі, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

У статті «Запаси» Звіту про фінансовий стан відображається загальна вартість активів, які визнаються запасами згідно з П(С)БО 9 «Запаси», зокрема, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [3].

У разі відповідності ознакам суттєвості може бути окремо наведена у додатковій статті «Виробничі запаси» інформація про вартість виробничих запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу.

Собівартість реалізованих виробничих запасів, втрати від знецінення запасів відображається у статті «Інші операційні витрати» Звіту про фінансовий стан за відповідний період.

У статті «Зменшення (збільшення) оборотних активів» у графі «Надходження» відображається зменшення, у графі «Видаток» - збільшення статей оборотних активів в т.ч. виробничих запасів, що відбулись протягом звітного періоду. При цьому не враховуються зміни в складі оборотних активів, які є наслідком негрошових операцій інвестиційної діяльності (обмін на необоротні активи, фінансові інвестиції тощо) та фінансової діяльності (виплата дивідендів або погашення зобов'язань з фінансової оренди виробничими запасами, продукцією, товарами тощо, негрошові внески до статутного капіталу, включення фінансових витрат до собівартості продукції тощо) або виправлення помилок минулих років.

У разі відповідності ознакам суттєвості інформації про складові цієї статті для її розкриття підприємство може окремо навести такі додаткову статтю «Збільшення (зменшення) запасів» [2].

Узагальнена інформація про величину виробничих запасів знайшла відображення у Звіті про фінансовий стан підприємства (стаття 1100).

Метою складання Звіту про сукупні доходи є надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період [1].

Взаємозв'язок залишків на рахунках бухгалтерського обліку та статей балансу, за якими відображаються запаси

Назва статті	од рядка	Визначення статей з П(С)БО 2	Рахунки, сальдо яких відображено у статтях
Запаси:			
виробничі запаси	101	У статті «Виробничі запаси» показується вартість запасів малоцінних та швидкозношуваних предметів, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу	Дт 20 «Виробничі запаси», Дт 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»
поточні біологічні активи	110	У статті «Поточні біологічні активи» відображається вартість: тих запасів, які слід відносити до біологічних активів	Дт 21 «Поточні біологічні активи»
незавершене виробництво	102	У статті «Незавершене виробництво» показуються витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), а також вартість напівфабрикатів власного виробництва	Дт 23 «Виробництво», Дт 25 «Напівфабрикати» Дт 24 «Брак у виробництві»
готова продукція	103	У статті «Готова продукція» показуються запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками і відповідають технічним умовам і стандартам. Продукція, яка не відповідає наведеним вимогам, та роботи, які не прийняті замовником, показуються у складі незавершеного виробництва	Дт 26 «Готова продукція», Дт 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва»
товари	104	У статті «Товари» показується без суми торгових націнок вартість товарів, які придбані підприємствами для наступного продажу	Дт 28 «Товари»

У статті «Інші операційні витрати» відображаються собівартість реалізованих виробничих запасів, необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття, відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суми списаної безнадійної дебіторської заборгованості відповідно до П(С)БО 10, втрати від знецінення запасів, втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні (фінансові) санкції, відрахування для забезпечення наступних операційних витрат, а також усі інші витрати, що виникають в процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, що включаються до собівартості продукції (товарів, робіт, послуг)).

До цієї статті можуть наводитись додаткові статті:

«Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю», в якій відображаються витрати від зміни вартості всіх активів (фінансових інструментів, інвестиційної нерухомості, біологічних активів та інших), які оцінюються за справедливою вартістю;

«Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції», в якій відображаються витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності [2].

До розрахунків приймається загальна сума інших операційних витрат.

У Примітках до фінансової звітності наводиться інформація про:

методи оцінки запасів;

балансову (облікову) вартість запасів у розрізі окремих класифікаційних груп;

балансову (облікову) вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації;

балансову (облікову) вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу;

суму збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів відповідно до п. 28 П(С)БО 9 [3].

Таким чином, у НП(С)БО 1 визначено мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Норми даного нормативного документу застосовуються до фінансової звітності і консолідованої фінансової звітності юридичних осіб усіх форм власності (крім банків та бюджетних установ), які зобов'язані подавати фінансову звітність згідно із законодавством [2].

Сільськогосподарське підприємство також подає статистичну звітність, основними видами якої є:

Звіт про збір урожаю сільськогосподарських культур;

Звіт про стан тваринництва;

Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств (ф. 50 с.-г.);

Звіт про заготівлю кормів.

Основною формою є форма 50 с.-г. «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств», що охоплює всю виробничо-фінансову діяльність підприємства. У розділі 2 даного звіту по рядку 0290 відображається сума матеріальних затрат, до складу яких входять насіння та посадковий матеріал, корми, інша продукція сільського господарства (гній, підстилка, яйця для інкубації), мінеральні добрива, електроенергія, паливо, запасні частини [1].

Згадана вище фінансова та статистична звітність підприємства повинна подаватися до відповідних органів у встановленому порядку і не пізніше термінів, визначених законодавством.

Список використаних джерел

1. Верига Ю. А. Звітність підприємств : [навч. посіб.] / Верига Ю. А., Левченко З. М., Ватуля І. Д. - [2-ге вид., доп. і перер]. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 776 с
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Мінфіну України № 73 від 7 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 87 від 31 берез. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підручник] / [М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін.] ; під ред. проф. М. Ф. Огійчука. – [5-те вид., перероб. і допов.]. – К. : Алерта, 2010. – 1056 с.

Драганова Е.М.

Науковий керівник - Колесник Н.В., асистент
Бердянський університет менеджменту і бізнесу,
м. Бердянськ

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У сучасних ринкових умовах питання обліку та аудиту дебіторської заборгованості є досить важливим для підприємств, оскільки часто контрагенти не відповідально ставляться до виконання платіжних зобов'язань перед своїми партнерами. Проблема неплатежів зумовлює актуальність дослідження методики та організації обліку дебіторської заборгованості для вітчизняних підприємств.

В процесі здійснення своєї фінансово-господарської діяльності у підприємства встановлюються певні партнерські відносини з постачальниками, покупцями, організаціями та іншими особами. Відвантажуючи вироблену продукцію, товари або надаючи послуги, підприємство в більшості випадків не отримує гроші відразу [2].

Контроль дебіторської заборгованості є необхідним елементом діяльності будь-якого підприємства. Виходячи із світової практики, важливим пунктом управління дебіторською заборгованістю є вибір методу надання відстрочки платежу. Системний підхід до визначення політики щодо відстрочки платежу може бути заснований виключно на розробленні кредитної

політики підприємства.

Метою аудиту дебіторської заборгованості є отримання достатніх доказів, які підтверджують достовірність, реальність дебіторської заборгованості, відображеної у фінансових звітах. Не менш проблематичним є питання ефективного контролю за своєчасним стягненням сум з дебіторів з метою запобігання зростанню простроченої дебіторської заборгованості. Для цього підприємство має створити відділ внутрішнього аудиту, головним завданням якого є здійснення контролю за проблемною дебіторською заборгованістю [1].

Одним з головних аспектів внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості є перевірка її юридичного оформлення та обґрунтування.

На сьогодні практично на всіх підприємствах ведеться автоматизований облік. З метою удосконалення обліку дебіторської заборгованості, при його автоматизації, можливо здійснити наступні заходи: створити інформаційну базу кредиторської та дебіторської заборгованості учасників розрахунків; звірити в електронній формі взаємні вимоги та зобов'язання і знайти найбільш раціональні способи погашення взаємної заборгованості; провести взаємозаліки, поступово скорочуючи обсяги заборгованості; вести облік та звітність проведених взаєморозрахунків.

Важливим в організації ефективної системи внутрішнього контролю розрахунків з контрагентами є забезпечення надійності збереження інформації від сторонніх осіб, зокрема перевірка системи зберігання документації, функціонування архівної служби, порядку інвентаризації документів в архіві і забезпечення доступу до документів тощо [3].

Отже, удосконалення обліку та внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості необхідно здійснювати у таких напрямках: удосконалення нормативного забезпечення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві; здійснення обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості; створення відділу внутрішнього аудиту для контролю за сумнівною та безнадійною заборгованістю; забезпечення своєчасного контролю співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; визначення та підтримка оптимального розміру дебіторської заборгованості.

Удосконалення обліку та внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості за вказаними напрямками має підвищити їх ефективність, що забезпечить своєчасність, повноту та юридичну обґрунтованість розрахунків з дебіторами як запоруку успішного розвитку, стабільності та стійкості вітчизняних підприємств у сучасних ринкових умовах.

Список використаних джерел

1. Буфатіна, І. Облік і аудит дебіторської заборгованості / І. Буфатіна // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 52. – С.41–45.
2. Лищенко О. Г. Управління дебіторською заборгованістю як фактором фінансової стійкості підприємства / О. Г. Лищенко, І. С. Серeda // Держава та регіони. Серія : Економіка і підприємництво. – 2010. – № 3. – С.84–

89.

3. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2004. – С. 145-148.

Єретик В.О.

Науковий керівник – Пилипенко К.А., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія,

м.Полтава

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ

Суцільне і безперервне спостереження за всіма господарськими операціями на підприємстві здійснюється за допомогою документування. Без належно оформленого документа не може бути бухгалтерського запису, від нього залежать повнота і достовірність облікової інформації для користувачів [1].

За тривалий історичний період значення поняття «документ» постійно змінювалося. До сьогодення часу застосовуються різні визначення, то надаючи йому найширше значення, то звужуючи його розуміння до одного якого-небудь виду.

Документ - це діловий папір, що підтверджує який-небудь факт або право на що-небудь; це те, що офіційно засвідчує особу пред'явника; це письмові свідчення про що-небудь.

З наукової точки зору документ - це засіб закріплення різними способами на спеціальному матеріалі інформації про факти, події, явища об'єктивної дійсності і розумової діяльності людини.

Основними джерелами даних для контролю розрахункових відносин за товарними операціями є первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. При купівлі товарів укладається договір купівлі-продажу. Первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій, є підставою для бухгалтерського обліку цих операцій. Первинні документи мають бути складені під час господарської операції.

Надходження товарів від постачальників оформляється на підставі товарно-транспортних накладних, рахунків-фактур. Складається у чотирьох примірниках відповідно, два з яких залишаються у перевізника. Кожна із сторін повинна заповнювати відповідні рядки документа.

Розрахунки з постачальниками (підрядниками) ведуться як правило в безготівковій формі. Основним документом в розрахунках є рахунок-фактура.

Рахунок-фактура складається підприємством (постачальником) на ім'я покупця на підставі договору. Він виписується у двох примірниках, один із

яких залишається у постачальника, інший передається покупцеві. Підприємство-покупець перераховує кошти зі свого рахунку на рахунок підприємства відповідно до виписаного рахунку. Обов'язковими реквізитами рахунку є дані про банківські реквізити і особу одержувача коштів. Підписується рахунок керівником, головним бухгалтером та ставиться печатка підприємства.

Рахунок-фактура є підставою для оформлення відповідних банківських розрахункових документів: платіжних доручень, платіжних-вимог доручень, розрахункових чеків [2].

Платіжне доручення є розпорядженням обслуговуючому банку про перерахування визначеної суми на рахунок іншого підприємства, оформлене на спеціальному бланку.

Рахунок і рахунок – фактура є розрахунковими документами, які повинні бути акцептовані.

Акцепт розрахункових документів – це надпис уповноваженої особи на рахунку, який засвідчує згоду оплатити рахунок. Після цього покупець надає своєму банку платіжне доручення на оплату придбаного товару та отримує виписку уповноваженого банку про списання грошових коштів з поточного рахунку.

Відображення в бухгалтерському обліку зобов'язань за виконані роботи (надані послуги) здійснюється на підставі акту приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг) [3].

Цей документ, як додаток до укладеного договору, має широке застосування в різних областях виробництва і будівництва, а часто використовується і звичайними громадянами для захисту своїх прав при замовленні або наданні послуг. Правильно складений акт допоможе уникнути проблем у відносинах між замовником і виконавцем робіт, а також спростить вирішення спірних питань. Довіреність на одержання матеріальних цінностей видається тільки посадовим особам і підписується керівником та головним бухгалтером або їх заступниками, та особами, які на те уповноважені керівником підприємства. Строк дії довіреностей встановлюється залежно від можливості одержання та вивозу відповідних цінностей однак не більше як на 10 днів. Оприбуткування товару від постачальника залежить від наявності розбіжностей між фактичними даними, та даними, зазначеними в документах постачальника, і оформлюється: прибутковою накладною чи проставленням штампу «оприбутковано» на документі постачальника (якщо розбіжності відсутні), або актом приймання (якщо є розбіжності).

Документи, які оформлюються при перерахуванні коштів, залежать від форми розрахунків: платіжне доручення, акредитив, інкасо, ВКО та інші платіжні документи.

Важливим організаційним моментом щодо фіксування інформації в носіях облікової інформації є розробка робочих інструкцій щодо їх складання. За функціональним призначенням вони є додатковим довідковим

інформаційним матеріалом, який разом з обліковими номенклатурами та графіками документообігу становлять повний пакет інструментів організації носіїв облікової інформації. Робоча інструкція містить вказівки щодо порядку складання кожного носія облікової інформації за виконавцями. Здебільшого зразок правильно оформленого документа додається до інструкції або в ній вказується сторінка альбому форм носіїв облікової інформації, на якій розміщено відповідний документ чи реєстрацію обліку. Розробка робочих інструкцій є особливо необхідною в умовах часткової чи обмеженої автоматизації облікового процесу. Зауважимо, що саме так можна охарактеризувати стан і ступінь оснащеності його засобами комп'ютерної техніки. Робочі інструкції не варто підміняти усним інструктажем з огляду на притаманну йому ірраціональність чи витягами з інструкцій керівних органів, оскільки вони надто загальні.

Розроблені в належному порядку робочі інструкції розмножуються і надаються кожному з виконавців функцій за відповідними носіями облікової інформації. Для узагальнення процесу розробки робочих інструкцій носіїв облікової інформації контрольні їх примірники включаються до складу альбома форм носіїв облікової інформації у формі останнього розділу.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський фінансовий облік в сільськогосподарських підприємствах / [наук. ред. М. Г. Михайлов]. - К. : ЦУЛ, 2008. - 472 с.
2. Марченко В. Бухгалтерський аспект обліку розрахункових операцій / В. Марченко // Дебет - кредит. - 2012. - № 25. - С. 15-18.
3. Наказ «Про затвердження змін до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні» № 983 від 05 груд. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

Єрохіна Д.С.

*Науковий керівник - Круковська О.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
Херсон*

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИНИЦТВА

Сільське господарство як галузь матеріального виробництва має ряд особливостей, що позначаються на його функціонуванні в умовах ринкової економіки. На відміну від промисловості до процесу сільськогосподарського виробництва залучено не три а чотири ресурси – основні й оборотні засоби, жива праця і земля, причому земля в сільському господарстві є головним засобом виробництва, тоді як в інших галузях (крім добувної) вона є лише

просторовим базисом. Як основний засіб виробництва земля вимагає свого відтворення на розширеній основі, що породжує ряд специфічних проблем, пов'язаних зі збереженням і підвищенням родючості ґрунту.

Аналіз витрат виробництва продукції рослинництва дає змогу скоротити непродуктивні витрати, що в свою чергу призводить до збільшення прибутку підприємства і підвищення рентабельності виробництва.

Вагомий внесок у розвиток теорії і практики обліку витрат належить працям вітчизняних вчених, зокрема Ф.Ф. Бутинця, В.Б. Моссаковського, М.Ф. Огнійчука, П.Т. Саблука, А.А. Костякової, П.Л. Сука та ін. Метою даної роботи є з'ясування особливостей методики обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва та їх порівняння з іншими галузями сільськогосподарського виробництва.

У сільському господарстві робочий період (час безпосереднього використання живої і уречевленої праці) не збігається з періодом виробництва (час від початку виробництва до одержання готової продукції). У результаті такого незбігу виникає сезонність виробництва, яка виявляється в нерівномірному надходженні продукції і доходів протягом року. Це вимагає розробки заходів щодо пом'якшення сезонності. Крім того, така залежність від природних умов викликає необхідність створювати на аграрних підприємствах значні страхові резерви насіння на випадок неврожаю, спричиненого форс-мажорними обставинами – посухою, градобоєм, повеннями тощо.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» визначає витрати підприємства як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Для обліку витрат і виходу продукції основного виробництва використовують рахунок 23 «Виробництво», субрахунок 231 «Рослинництво». Даний рахунок є балансованим, активним, операційним та калькуляційним. За дебетом обліковують збирання витрат, а за кредитом вироблену продукцію.

Облік витрат у рослинництві ведеться за єдиним з іншими галузями економіки принципами, але ця галузь є динамічною системою. Вона знаходиться в постійному прогресі розвитку і їй характерні істотні відмінності, що визначають організацію та формування облікових даних.

Важливого значення набуває врахування в обліку витрат техніко-економічних, технологічних, агробіологічних та агроекологічних особливостей, характерних рослинництву. Ці особливості вирощування продукції рослинництва впливають на побудову обліку витрат виробництва та вимагають відповідальності. Останнє вимагає значення та відображення в обліку витрат виробництва продукції рослинництва здійснювати на субрахунку 241 «Втрати у рослинництві», а при потребі використовувати субрахунок 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» за винними особами. Наведені

організаційно-технологічні, агротехнічні та біологічні особливості вирощування продукції рослинництва істотно впливають на склад витрат виробництва, вимагаючи розширення та деталізації витрат за статтями, зокрема: витрати на оплату праці штатних працівників і окремо сезонних працівників; вартість насіння та посадкового матеріалу: власного виробництва поточного року, куповані та парку і окремо комбайнів та інших самохідних машин; резерви (витрати на відтворення природної родючості ґрунту) . Застосування такої деталізації статей витрат дає змогу отримувати достовірну інформацію для контролю та прийняття управлінських рішень по підприємству і в структурних підрозділах в розрізі кожного технологічного циклу вирощування кожної культури .

Отже, основними особливостями у рослинництві є: використання землі, як основного засобу виробництва; залежність виробничого процесу від природних процесів передбачає сезонність застосування засобів праці та трудових ресурсів при виконанні сільськогосподарських робіт; одночасний вихід декількох видів продукції тощо.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: [підручник] / В. Г. Андрійчук. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002 – 624 с.
2. Костякова А. А. Облік витрат на виробництво продукції рослинництва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / А. А. Костякова – К., 2010 – 17 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом МФУ № 318 від 31 груд. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

Захарченко О.О.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ЗАСТОСУВАННЯ БЕНЧМАРКІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

У ринковій економіці кожен крок та дія суб'єкта господарювання пов'язані з ризиком. Вони можуть спричинити втрати або забезпечити позитивний ефект у ході зміни кон'юнктури ринку та методів господарювання. У такій ситуації важливим стає прийняття обґрунтованих управлінських рішень та їх реалізація з урахуванням кінцевих результатів, що досягається за умов належної системи управлінського обліку. Позитивний кінцевий результат діяльності підприємства не може бути досягнутий без вживання відповідних

методів й інструментів управління, які дозволять оцінювати ефективність роботи підприємства на рівні окремих бізнес-процесів і, крім того, проводити оптимізацію бізнес-процесів до максимально ефективного рівня. Одним із таких інструментів управління є бенчмаркінг, який на сьогодні є певною «новинкою» в управлінському обліку.

Усі бізнес-процеси повинні постійно вдосконалюватись. Особливо гостро стоїть проблема управління бізнес-процесами в сучасних умовах економічної кризи, що охопив усі галузі економіки. Це пов'язано, у першу чергу, з тим, що українські підприємства не були готові до різкого зниження попиту на їх продукцію, збільшення цін на ресурси і якісну зміну кон'юнктури ринку. У таких умовах застосування такої технології управління, як бенчмаркінг дає можливість підприємствам поліпшити результати своєї фінансово-господарської діяльності та прискорити процес подолання наслідків впливу світової економічної кризи.

В практиці вітчизняних підприємств бенчмаркінг поки не завоював належної довіри й дотепер часто асоціюється з методами бізнес-розвідки, або шпигунства. Однак, бенчмаркінг ефективно стали застосовувати великі українські компанії, саме при реалізації елементів управлінського обліку.

Термін «бенчмаркінг» (англ. Bench - місце, marking - відзначати) не має однозначного перекладу українською мовою. Найчастіше його перекладають як «контрольні порівняння». У найбільш загальному значенні benchmark - це щось, що має певну кількість і якість та здатне бути стандартом (еталоном) щодо інших предметів чи сфер діяльності. Під бенчмаркінгом, зокрема, розуміють комплекс засобів, які дають змогу систематично знаходити, оцінювати позитивний досвід інших підприємств, що є лідерами в галузі та використовувати його у своїй роботі [2].

Основний зміст бенчмаркінгу полягає у виявленні еталонних конкурентів у галузі, що досягли значних успіхів у цьому напрямі, ретельному вивченні їх бізнес-процесів і адаптації отриманих знань до власного підприємства з метою істотного поліпшення його діяльності. У цілому, універсальність методів бенчмаркінгу й успішність їх вживання за кордоном дозволяють зупинитися на бенчмаркінгу, як на перспективному управлінському інструменті, що має всі шанси на визнання та широке використання в практиці роботи провідних українських підприємств.

В сучасних умовах поняття «бенчмаркінг» стало більш багатограним і змістовним. У ньому відображено безліч аспектів діяльності суб'єкта господарювання, що має намір поліпшити свій бізнес, спираючись на творче сприйняття вдалого досвіду інших господарських структур. Бенчмаркінг є процесом, який розвивається в часі та становить частину управлінської діяльності підприємства.

Так, наприклад, С. Пашутін визначає бенчмаркінг як систематичну діяльність, спрямовану на вивчення кращих технологій, виробничих процесів і методів організації виробництва та збуту продукції [3].

В цілому, процес бенчмаркінгу складається з таких етапів:

- аналіз діяльності своєї організації та визначення об'єкта бенчмаркінгу, яким може бути підприємство в цілому, окремі підрозділи, процеси, продукція, товари;
- вибір партнерів з бенчмаркінгу, тобто кращих суб'єктів господарювання, досвід яких стане предметом дослідження;
- збір інформації, що припускає вивчення якісних і кількісних характеристик діяльності партнерів, які пояснюють їх переваги;
- аналіз отриманої інформації, виявлення можливостей поліпшення діяльності свого підприємства, розробка відповідних рекомендацій.

Залежно від вибору партнерів виокремлюють такі види бенчмаркінгу:

- внутрішній - вивчення досвіду власних підрозділів, філій організації;
- конкурентний - дослідження діяльності безпосередніх конкурентів;
- зовнішній - вивчення роботи аналогічних підприємств, що обслуговують інші ринки;
- функціональний - дослідження досвіду організацій, що мають найкращі продукцію, товари, послуги, процеси.

Разом з тим, розрізняють бенчмаркінг за складністю поставлених завдань (простий й складний), спрямованістю (внутрішній й зовнішній), рівнем, на якому передбачається здійснювати бенчмаркінг (стратегічний й операційний). Зокрема, бенчмаркінг процесів (операційний бенчмаркінг) - спрямований на конкретні функціональні сфери діяльності підприємства в поточному періоді та визначення досягнення в статусі «кращий у класі» у конкретній предметній галузі. У свою чергу, стратегічний бенчмаркінг є інструментом стратегічного планування для забезпечення цілеспрямованого та прибуткового розвитку підприємства. Знання про методи роботи кращих підприємств галузі та вимоги споживачів продукції, отримані в процесі стратегічного бенчмаркінгу, є важливою інформацією, необхідною для розвитку підприємства та забезпечення підвищення його конкурентоспроможності [1].

Однак, бенчмаркінг не повинен розглядатись тільки як інструмент для збору інформації, адже в ньому задіяна значна кількість кваліфікованих співробітників підприємства, досягається можливість одержання великої кількості корисних пропозицій, використання яких може змінити не тільки тактичні, але й стратегічні цілі.

Використання бенчмаркінгу в системі управлінського обліку підприємства дозволяє:

- подивитись підприємству на себе з боку - об'єктивно проаналізувати свої сильні і слабкі сторони;
- вивчати підприємства, які є галузевими лідерами, визначитися зі стратегічними орієнтирами для ліквідації відставання та виходу на провідні позиції;
- сформувати нові ідеї як у виробничій сфері, так і в сфері збуту;

- регулярно «тримати руку на пульсі» конкурентів, діяти активно та приймати ефективні управлінські рішення;
- володіти альтернативою традиційного стратегічного планування від досягнутого;
- застосовувати поточне планування (бюджетування) на основі переваг конкурентів та власних недоліків.

Разом з тим, важливе значення в бенчмаркінгу відіграє не лише зовнішнє інформаційне забезпечення (дані конкурентів), а й внутрішнє, яке формується саме в управлінському обліку, так як дані фінансового обліку не несуть в собі такого роду інформаційного забезпечення. Особлива увага має приділятися системі збору достовірної інформації (оперативної, поточної, стратегічної) та її відображення у внутрішній звітності, що дозволить порівнювати дані підприємства з даними конкурентів, виявити переваги і недоліки та приймати рішення щодо подальшої роботи. Однак, проблемою залишається і отримання зовнішньої інформації конкурентів.

Отже, бенчмаркінг сприяє формуванню іншого стилю роботи, нової стимулюючої та конкурентної внутрішньої культури ведення бізнесу. Технології бенчмаркінгу дають змогу підприємству об'єктивно оцінювати результати своєї поточної діяльності, ретельно вивчати досвід конкурентів та партнерів і визначати напрями вдосконалення бізнес-процесів, у тому числі пов'язаних із вдосконаленням управління в цілому.

Список використаних джерел

1. Аренков И.А. Бенчмаркинг и маркетинговые решения / И.А. Аренков, Е.Г. Багиев. - СПб.: СПбУ^Ф, 2007. - 56 с.
2. Вахрушев Е.А. Развитие бизнес-процессов в промышленности в условиях мирового экономического кризиса / Е.А. Вахрушев // Вестник Удмуртского университета. - 2009. - № 1. - С. 28–32.
3. Пашутин С. Бенчмаркинг на выживание. Роль конкурентного анализа в создании преимуществ на рынке / С. Пашутин // Маркетолог - 2006. - № 6(80). - С. 24-28.
4. Федулова Л.І. Сучасні концепції менеджменту: навч. посіб. / за ред. Л.І. Федулової. - К. : Центр навч. літ-ри, 2007. - 533 с.

Землянухіна О.О.
Науковий керівник – Подаков Є. С., к. е. н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Фінансовий результат – це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток.

Позитивним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів. Збиток підприємства навпаки означає втрату фінансових ресурсів підприємств, якщо збитки носять регулярний характер, то врешті–решт будуть витрачені всі фінансові ресурси і підприємство збанкрутує.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві залежить від ефективності його організації. Оскільки фінансовий результат – прибутки або збитки – є арифметичним результатом порівняння доходів із затратами, організація обліку фінансового результату залежить уже від конкретних умов двох попередніх об'єктів організації: доходів та витрат.

Достовірність формування фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, обов'язкове дотримання яких вимагає законодавча база, зокрема концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України - Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, План рахунків, Інструкція про застосування плану рахунків, національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, накази Міністерства статистики тощо. Визнані доходи класифікуються в бухгалтерському обліку згідно з вимогами П(С)БО 15 "Дохід". Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати".

Діюча нормативно–правова база передбачає, що методика обліку в багатьох питаннях визначається обліковою політикою, яка обирається кожним підприємством самостійно. Тому від правильно сформованої облікової політики залежать кінцеві результати діяльності підприємства та стратегія його розвитку в майбутньому.

Облікова політика – це сукупність облікових принципів, методів, процедур та заходів для забезпечення якісного, безперервного проходження інформації від етапу первинного спостереження до узагальнюючого – складання фінансової звітності. Наказ про облікову політику – це документ внутрішнього користування, який має повно відображати особливості

організації та ведення обліку і складання звітності на підприємстві. Що стосується фінансових результатів, то в наказі про облікову політику слід розкрити, на нашу думку, чіткий і ефективний алгоритм визначення фінансових результатів в розрізі видів діяльності – звичайної й надзвичайної. Підприємство, обираючи конкретну облікову політику на поточний фінансовий рік, забезпечує організацію бухгалтерського (особливо аналітичного) обліку відповідно до показників форм річної фінансової звітності, знижує трудомісткість і тривалість формування фінансової звітності, забезпечує використання оптимальних методів облікових робіт із метою отримання очікуваних результатів фінансово-економічної діяльності підприємства [4]. При дослідженні впливу методів облікової політики, облікових оцінок на фінансовий результат доведено, що облікова політика сформована адміністрацією підприємства, відкриває можливості для обрання методологічних прийомів, що може радикально змінити фінансовий стан підприємства. Вибір методу амортизації, методу оцінки вибуття запасів, нарахування резерву сумнівних боргів змінює фінансовий стан, що відображений у балансі чи у звіті про фінансові результати [2].

Отже, вибір конкретних методів щодо елементів облікової політики обумовлює те, що рівень фінансових результатів можна змінити через методи оцінки. У кінцевому підсумку це призводить до того, що на розмірі прибутку позначається суб'єктивний характер, оскільки він залежить від вибору процедур і методів обліку [3]. Обліковий процес стає можливим лише за належної організації таких об'єктів як: облікові номенклатури, носії облікових номенклатур, технологія облікового процесу. Вихідна номенклатура первинного обліку фінансових результатів визначається характером надходження доходу та складовими затрат з відповідного виду діяльності: виробничої, комерційної, фінансової тощо. Основу організації поточного обліку фінансових результатів формують дані аналітичного і синтетичного обліку. Розроблення номенклатур поточного обліку фінансових результатів здійснюється загальноприйнятим методом відбору показників (даних) шляхом складання таблиці. Основними носіями поточного обліку фінансових результатів є облікові реєстри аналітичного та синтетичного обліку, де фінансові результати відображаються за відповідними даними. Для раціональної організації бухгалтерського обліку фінансових результатів, своєчасного і повного відображення в обліку всіх його об'єктів на підприємстві повинен бути чітко організований документообіг.

Рух документів у процесі їх оперативного використання і бухгалтерського опрацювання з моменту складання або одержання документа від інших підприємств до передачі на зберігання в архів називається документообігом. З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання для записів у бухгалтерському обліку первинних документів наказом керівника підприємства повинен бути розроблений графік документообігу, в якому вказуються дата створення або одержання від інших підприємств документів, прийняття їх до

обліку, передача в обробку та до архіву. Порядок документообігу залежить від характеру й особливостей господарських операцій та їх облікового оформлення, а також від структури підприємства і його облікового апарату. Такий порядок розробляє бухгалтерська служба підприємства і затверджує керівник підприємства при визначенні облікової політики підприємства. Для ефективної організації обліку фінансових результатів будь-яке підприємство аграрного сектора економіки повинно розробити власний робочий план рахунків.

При складанні робочого плану рахунків необхідно максимально забезпечувати потрібною фінансово-економічною інформацією управлінські структури підприємства, гарантувати прозорість фінансового обліку та фінансової звітності, сприяти збереженню комерційної таємниці. Відзначимо, що відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків визначення фінансових результатів проводиться через закриття субрахунків за окремими видами діяльності рахунку 79 «Фінансові результати», а разом з тим, визначення кінцевого сальдо, яке списують на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Таким чином, до Робочого плану рахунків підприємства слід включити рахунки 7 класу «Доходи і результати діяльності», рахунки 9 класу «Витрати діяльності» та рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Узагальнюючою формою фінансової звітності, в якій формуються фінансові результати є форма № 2 «Звіт про фінансові результати», який складають відповідно до затвердженого НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.

Отже, правильне і достовірне визначення фінансового результату у системі бухгалтерського обліку забезпечується через використання загальноприйнятих принципів визнання доходів, витрат і їх розподілу за звітними періодами.

Список використаних джерел

1. Станівчук Г.В. Організація обліку фінансових результатів діяльності підприємства / Г.В. Станівчук // Збірник Вінницького національного аграрного університету. – 2011. – С. 45 – 48.
2. Коришко Н. Організація обліку фінансових результатів суб'єктів підприємницької діяльності / Н. Коришко // Економічний аналіз. – 2010. – №6. – С. 84–86.
3. Будко О. Облікова політика як інструмент впливу на фінансові результати діяльності підприємства / О. Будко // Економічний аналіз. – 2010. – №5. – С. 232–235.
4. Ратушна М. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати / М. Ратушна // Економічний аналіз. – 2010. – №5. – С. 323–324.478
5. Параскевич Л.В. Проблеми обліку фінансового результату

Здоровець М.Б.
Науковий керівник – Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

В даний час, коли Україну охоплює криза платежів, коли дебіторсько-кредиторська заборгованість підприємств один одному досягла величезних сум, дослідження кредиторської заборгованості має велику актуальність. Кредиторська заборгованість, хоча і є тимчасовим залученням позикових засобів, в результаті негативно впливає на стан підприємств, оскільки наявність кредиторської заборгованості говорить про неплатоспроможності підприємства і підриває авторитет підприємства у покупців і замовників.

Більшість функціонуючих підприємств за останні роки не можуть похвалитися достатньою прибутковістю, а все більше збільшують кредиторську заборгованість. Цей факт є показником підвищеної активності суб'єктів підприємництва на ринку, що спричиняє за собою тенденцію значного зростання зобов'язань над борговими вимогами. Проте залучення позикових засобів в основній масі спрямоване не на реструктуризацію виробництва, а, навпаки, на погашення своїх зобов'язань перед іншими кредиторами.

Виходячи з такого положення, більшість підприємств все частіше вдаються до питання "Як реанімувати себе?", досить ретельно підходять до теми кредитування і продумують, чи збільшувати капітал за рахунок позикових засобів, тим самим погіршуючи показники свого фінансового стану, чи ні? Хоча той, хто ризикує і неодноразово вдається до використання позикових засобів, дійшли висновку, що це джерело є найпривабливішим і відносно не витратним, якщо навчитися розумно управляти ним.

Істотний внесок у вивчення проблем управління оборотним капіталом підприємств зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Л. Бабич, О. Білейченко, Є. Бикова, І. Бланк, Є. Брігхем, О. Василик, Дж. Ван Хорн, Л. Драгун, О. Єфімова, А. Золотарьов, І. Зятковський, К. Ізмайлова, А. Карбовник, В. Ковальов, М. Крейніна, Л. Лігоненко, А. Мазаракі, Л. Мартюшева, П. Орлов, Л. Павлова, А. Поддєрьогін, Г. Поляк, Р. Слав'юк, В. Столяров, Є. Стоянова, Є. Хелферт, А. Шеремет та інші. Незважаючи на те, що зобов'язання є одним із трьох визначальних елементів у системі бухгалтерського обліку, багато питань, пов'язаних з обліком, аналізом і управлінням кредиторською заборгованістю підприємств, нині залишаються недостатньо вивченими.

Для успішного впровадження і ефективного використання системи

управління дебіторською й кредиторською заборгованістю на підприємстві доцільно створити спеціалізований відділ кредитного контролю, основною функцією якого буде зменшення обсягів дебіторської заборгованості.

Створюючи відділ кредитного контролю, потрібно дотримуватися принципу незалежності. Працівники відділу будуть одними з основних контактних осіб при співробітництві з клієнтами. Тому важливо, щоб персонал, задіяний у цьому процесі, проявляв одночасно непоступливість і ввічливість при роботі з клієнтами, які не повернули борг. Також важливо, щоб відділ мав можливість діяти незалежно і під керівництвом заступника керівника підприємства, який очолює економічну й фінансову служби. У роботі відділу важливо поєднати бажання підтримувати комерційні відносини з клієнтами із зусиллями, направленими на повернення боргів.

Для того щоб ефективно керувати боргами компанії необхідно, у першу чергу, визначити їхню оптимальну структуру для конкретного підприємства й у конкретній ситуації: скласти бюджет кредиторської заборгованості, розробити систему показників (коефіцієнтів), що характеризують, як кількісну, так і якісну оцінку стану і розвитку відносин із кредиторами компанії і прийняти визначені значення таких показників за планові. Другим кроком у процесі оптимізації кредиторської заборгованості повинний бути аналіз у відповідності фактичних показників їх рамовому рівню, а також аналіз причин виниклих відхилень. На третьому етапі, у залежності від виявлених невідповідностей і причин їхнього виникнення, повинний бути розроблений і здійснений комплекс практичних заходів щодо приведення структури боргів у відповідність із плановими (оптимальними) параметрами.

Для того, щоб відносини з кредиторами максимально відповідали цілям забезпечення фінансової стійкості (безпеки) компанії і збільшенню її прибутковості і конкурентноздатності, менеджменту компанії необхідно виробити чітку стратегічну лінію у відношенні характеру залучення і використання позикового капіталу.

Перше основне питання, що у зв'язку з цим постає перед керівництвом фірми це: вести бізнес за рахунок власних чи притягнутих засобів? Другою "дилемою" є кількісне співвідношення власного і позикового капіталу. Відповіді на дані питання залежать від безлічі факторів як зовнішнього (галузеві особливості, макроекономічні показники, стан конкурентного середовища і т.д.), так і внутрішнього (корпоративного) порядку (можливості засновників, кредитоспроможність, оборотність активів, рівень рентабельності, дефіцит коштів, короткострокові цілі й задачі, довгострокові плани компанії і багато чого іншого).

Одним з найбільш оптимальних рамових показників здорового стану компанії можна назвати ситуацію, коли кредиторська заборгованість не перевищує дебіторську. При досягненні даного "тимчасового балансу" дебіторської і кредиторської заборгованості, необхідно також досягти і "балансу їхньої вартості": тобто в даній ситуації процентні та інші витрати,

зв'язані з обслуговуванням кредиторської заборгованості (як мінімум) не повинні перевищувати доходи, викликані вигодами, що зв'язані із самим фактом відстрочки власної дебіторської заборгованості.

Зябко О.В.

*Науковий керівник – Танклевська Н.С., д. е. н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
Херсон*

НОВОРІЧНІ ПОДАРУНКИ: ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Що найбільше чекають діти від Нового року, який незабаром настане? Звичайно - подарунків. І це те маленьке диво, яке кожен із нас може здійснити. І не лише батьки, а й керівники підприємств, профспілки та держава. Які подарунки під ялинку можуть отримати від них діти, чи оподаткуватимуться вони і як відобразити їх в обліку, розглянемо в статті.

Надання дитячих новорічних подарунків Фондом страхування є одним із видів матеріального забезпечення та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням (п. 6 ст. 34 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 р.). Порядок придбання та забезпечення новорічними подарунками дітей застрахованих осіб за рахунок коштів Фонду затверджено постановою Правління Фонду від 25.10.2007 р. № 48 (*далі* — Порядок № 48).

Право на отримання подарунка має застрахована особа: батько, мати, усиновлювач, опікун/піклувальник. Дідусі й бабусі такого права не мають. Під дитячими святковими подарунками слід розуміти набори товарів, які містять лише кондитерські вироби та іграшки вітчизняного виробництва і фрукти загальною вартістю не більше ніж 8% прожиткового мінімуму для працездатної особи, установленого законом на 1 січня звітного податкового року. Тобто неоподаткований розмір новорічних дитячих подарунків наданих у періоді 15.11.14р. по 31.12.14р., - 97,44 грн(1218×8%). А неоподатковуваний розмір подарунку, які надаватимуть дітям у період із 01.01.16р., поки не відомий адже Закон про Держбюджет на 2016рік наразі не прийнятий. Дитячий новорічний подарунок у цьому році працівник може отримати тільки при одночасному дотриманні двох умов: його дитині станом на 01.01.2016 р. не виповниться 14 років (п. 1.5 Порядку № 48); місце отримання подарунка є основним місцем роботи батька (п. 3.4 Порядку № 48).

Документальне оформлення. Почнемо з того, що керівництво видає наказ по підприємству, в якому доручає певним співробітникам організувати закупівлю та видачу подарунків. У наказі визначають коло претендентів на подарунки, можливі різні варіанти – кому як зручніше. Зазвичай установлюють

вікову межу – передбачають видачу подарунків дітям, яким на певну дату не виповниться 16 років(або ж18 років, як це передбачає ЦКУ). А далі за сформованим списком визначають кількість новорічних презентів і, власне закупають їх. Факт видачі фіксують у сформованій для цього відомості. В останній батьки ставлять підпис про одержання подарунків для своїх дітей.

Розглянемо, які саме податкові пільги надані державою платникам податків.

Податок на прибуток. Як відомо, неприбуткові організації, до числа яких належат профспілки є платника цього податку в разі отримання прибутку від неосновної діяльності та доходів, що підлягають оподаткуванню відповідно до розділу III ПКУ, і сплачують його з урахуванням статті 157 цього документа(пп. 133.1.4 , п.152.6 ПКУ). А оскільки надання дитячих подарунків обумовлено статутом(положенням) профорганізації і не передбачає отримання оподаткованого доходу, ця операція жодним чином не зачіпає податок на прибуток.

Податок на доходи. Норма щодо подарунків із п.п. 165.1.39 ПКУ. За нею подарунки не оподатковують у межах вартості, дорівнює 50% мінімальної заробітної плати станом на 1 січня поточного року в розрахунків на місяць на одну особу - отримувача. Для 2014 року місячна неоподатковувана вартість подарунку – 609 грн. Якщо подарунок дорожчий, вартість перевищення оподатковують із застосуванням натурального коефіцієнта з п.164.5 ПКУ(1,176471 – для ставки 15%). Також слід пам'ятати, що неоподатковану вартість подарунків відображають за ознакою доходу, а оподатковувану(за наявності) – з ознакою 127. звільнення від податку на доходу за Законом №2117 має такі специфічні нюанси:

1. Поширюється лише на подарунки, надані в період із 15 листопада поточного року до 15 січня наступного року.

2. Працює тільки в разі надання цінностей для дітей та підлітків(особам до 18 років).

3. Квитки на новорічно-різдвяні заходи не обкладають податком незалежно від їх вартості. Це чи не найпривабливіший аспект Закону №2117 – ПКУ подібного «безліміту» для квитків не передбачає. Звісно, тут мають виконуватись перші дві вимоги - щодо періоду надання та віку та отримувача.

Військовий збір. Із вартості дитячого подарунка його точно не утримують. Дарунок надано особі, яка не перебуває в трудових відносинах із підприємством, і підвести його під жоден з об'єктів оподаткування з пп.1.2 п.16 підрозділу 10р. XX ПКУ неможливо. А от якщо отримувачами дарунків визначити батьків співробітників, то з огляду на трактування податківцями щойно названої норми, цілком імовірно, військовий збір доведеться сплатити. Тому краще оформлювати видачу подарунків саме на дітей.

Єдиний внесок. Нараховувати й утримувати його не потрібно. Знову таки, через те що такий дохід не належить до об'єктів стягнення цього платежу, визначених у ч.1 ст. 7 Закону про ЄСВ(не є зарплатою чи винагородою за

роботи або послуги). Отож ані нараховувати, ані утримувати єдиний внесок не потрібно.

Бухоблік. Жодних складнощів у бухгалтерській кореспонденції не виникає. Наголосимо лише: якщо профспілка придбавала подарунки з рахунок цільових надходжень, то одночасно з відображенням витрат слід визнати дохід від цільового фінансування.

Приклад. Профспілка за рахунок цільових надходжень закупила 27 подарункових наборів із кондитерських виробів на умові передплати. Ціна – 80 грн за одиницю, відповідно загальна вартість – 2160 грн. усі подарунки видали під підпис батьків – членів профспілки. Розглянемо в таблиці 1.

Таблиця 1

Кореспонденція рахунків з обліку новорічних подарунків

Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн
Перераховано постачальнику кошти	371	311	2160
Оприбутковано подарунки	209	631	2160
Закрито розрахунки з постачальником	631	371	2160
Видано подарунки і списано на витрати їх вартість	949	209	2160
Відображено дохід у вигляді використаного цільового надходження	48	718	2160

Таким чином, питання обліку й оподаткування новорічних подарунків є актуальними та мають практичне значення.

Ільченко Ю. Ю.
Науковий керівник - Ковальов В.В., к.е.н., доцент
 Херсонський державний університет,
 м. Херсон

ПОЛІТИКА ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ефективність політики ціноутворення залежить від її функціональної спрямованості при вирішенні відповідних маркетингових задач. Функціональні аспекти цінової політики визначаються функціями ціни на підприємстві, яка повинна формуватися у відповідності з потребами та запитамі споживача.

Ціна є одним з найбільш важливих інструментів регулювання економіки, її регуляторний вплив на економіку охоплює багато напрямів. Зокрема, за

допомогою цін виробництво продукції підпорядковується суспільним потребам, вираженим у формі платоспроможного попиту, ціни стимулюють зниження витрат на виробництво і реалізацію товарів, упровадження досягнень науково-технічного прогресу і підвищення якості самих товарів. Ціна є складовою загальної економічної й соціальної політики держави та забезпечує рівні економічні умови і стимули для розвитку всіх форм власності, економічної самостійності підприємств, позитивно впливає на збалансування ринку засобів виробництва, товарів і послуг та сприяє підвищення якості продукції.

Фінансова криза в Україні має багато негативних проявів, серед яких можна назвати зростання цін та інфляцію, що зумовлені не лише внутрішніми а і зовнішніми чинниками, в першу чергу – імпортом загальносвітової інфляції, темпи якої прискорилися з моменту початку світової фінансової кризи. На сьогодні розвиток інфляції посилюється через різке коливання валютних курсів та підвищення вартості енергоносіїв і продуктів харчування [5].

Будуючи систему ціноутворення на підприємстві, необхідно звернути увагу на такі категорії, як попит, пропозиція, витрати, і розуміти вплив інших макрочинників та їх співвідношення між собою. Надзвичайно важливим є визначення ціни на продукт або послугу відповідно до конкурентної ситуації на ринку. Для того щоб зробити це правильно, слід проаналізувати, як покупці сприймають всі ринкові пропозиції, зокрема які якісні характеристики товару або послуги стимулюють їх придбання. Володіючи цими знаннями можна встановити такі відпускні ціни, які відобразатимуть конкурентні переваги.

Класичний підхід у формуванні цін в сучасних умовах не можна назвати оптимальним, проте без його застосування не буде бажаного результату. Класичний метод ціноутворення дає змогу апарату управління підприємством створити для своїх підлеглих чіткий алгоритм розв'язування задач ціноутворення та гарантовану схему повернення вкладеного капіталу. Він буде ефективним, якщо ситуація на ринку залишатиметься стабільною, на підприємстві проводитиметься певна робота, спрямована на мінімізацію витрат виробництва. Даний метод нелогічний, оскільки не враховує поточного попиту і тому не дає можливості встановити оптимальну ціну.

Маркетинговий підхід ґрунтується на аналізі власних витрат і враховує інформацію про думку споживачів та конкуренцію. Але цей підхід діє можливість уникнути затоварювання і утримувати ціну на максимальному рівні. Знижуючи ціну, підприємство не отримає постійної переваги, а збільшуючи її ризикує, адже конкуренти не наслідуватимуть його. Доведеться обирати: втратити споживачів або повернутися до попередніх цін [3].

Для досягнення поставлених цілей з найменшими витратами й найбільшою ефективністю необхідна вибрати найбільш ефективну цінову стратегію та її розробку. Найпоширенішим підходом, відповідно до якого вибір цінової стратегії ціноутворення на підприємстві визначається товаром, на який встановлюється ціна. Щороку провідні менеджери створюють і реалізують

різноманітні стратегії. Але найпопулярнішими досі залишаються: збирання вершків, стратегія престижних цін, стратегія низьких цін або стратегія проникнення на ринок, стратегія встановлення цін у рамках товарного асортименту та стратегія диференційованого ціноутворення. Але багато компаній вдаються до комбінування цінових стратегій [1].

Успішне здійснення ціноутворення на підприємстві неможливе без заходів державного регулювання та ефективного контролю за додержанням цін. Під цим розуміють дотримання всіх нормативно-правових актів [3], що регулюють формування цін, їх встановлення та використання за умов регульованої ринкової економіки. В умовах невизначеності, світової кризи та проаналізувавши сучасний ринок слід детально продумувати методологію розрахування цін на продукцію та послуги підприємства.

Список використаних джерел

1. Безкоровайна С.В. Дослідження підходів до формування цінової стратегії підприємства / С.В. Безкоровайна //Актуальні проблеми економіки. – 2003. - №2(20). – с.49-52
2. Волошенко А.В. Визначення та принципи цінової політики України/ А.В. Волошенко //Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №12. – с.45-50.
3. Корінев В.Л. Маркетингова цінова політика: Навчальний посібник/ В.Л.Корінев, М.Х. Корецький, О.І. Дацій. – К.: Центр навчальної літератури, 2007 – 200с.
4. Негода Н. Ціноутворення: оптимальні рішення в сучасних ринкових умовах / Н. Негода //Справочник економіста. – 2005. – №2. – с.69-71.
5. Покатаєва О.В. Державна регуляторна політика щодо механізму ціноутворення на товари і послуги для населення / О.В. Покатаєва //Держава та регіони. Серія. Економіка та підприємництво. – 2009. - №3. – с.142-150.

Каленик В.О.

*Науковий керівник – Морозов Р.В., д. е. н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
Херсон*

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УДОСКОНАЛЕННІ АНАЛІЗУ ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

За сучасних умов, стан сільськогосподарської галузі показує, що майбутнє української економіки багато в чому залежить від достовірності інформації, яка забезпечує реальне відображення фінансового стану та фінансових результатів виробничої діяльності сільськогосподарських

підприємств.

Ми вважаємо, що у цьому зв'язку фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на підставі даної звітності.

Визначено, що основним джерелом інформації про доходи і витрати діяльності на підприємстві виступає «Звіт про фінансові результати діяльності підприємства» (Форма №2).

За сучасних умов формування звітності, в тому числі і Форми № 2, відбувається на більшості підприємств за рахунок комп'ютеризації бухгалтерського обліку, тобто за допомогою комп'ютерних програм.

На нашу думку, це дозволяє полегшити і без того трудомістку роботу, виконувану бухгалтерською службою підприємства. А також чітко відслідковувати всі поточні зміни, що стосуються фінансового стану підприємства.

Зважаючи на тему нашого дослідження, ми вважаємо за доцільне зазначити, що в українській бухгалтерській практиці на сьогоднішній момент на більшості підприємств є елементи системи обліку з розрахунком собівартості продукції, формуванню маржинального доходу, однак, єдиної системи відображення даних показників у звітності не існує. Як наслідок оперативність прийняття управлінських рішень значно ускладнюється, отже, більшість прийнятих рішень є не ефективними.

Таким чином, на нашу думку, питання розробки інформаційної підтримки і моделі розрахунку собівартості з визначенням маржинального доходу по підприємству, а також відображення у звітності маржинального аналізу за цими показниками на базі комп'ютерних технологій є досить актуальним.

Зазначимо, що на сьогоднішній день в Україні серед програмних продуктів щодо забезпечення автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві найпоширенішим є програмний продукт на платформі "1С: Підприємство".

Програма "1С: Бухгалтерія" – універсальна бухгалтерська програма. "1С: Бухгалтерія" може бути налагоджена самим бухгалтером на особливості бухгалтерського обліку на своєму підприємстві, на будь-які зміни законодавства і форм звітності. Вивчивши універсальні можливості програми, бухгалтер зможе автоматизувати різні розділи обліку: касу, банк, матеріали, товари, основні засоби, розрахунки з організаціями, зарплату і т.д.

Слід зазначити, що крім згаданого продукту, існують і інші автоматизовані системи: "Універсал", "АУБИ", Супер Менеджер, ІНФО-Бухгалтер, ПАРУС-підприємства, ФОЛЮ, Інфін-Бухгалтерія, БОС, БЕСТ, АККОРД. Кожна з цих програм в основному містить аналогічний з програмою "1С" набір функцій, що дозволяють налаштувати вибрану програму під конкретне підприємство [1].

Зазначимо, що у 2006 році на українському ринку комп'ютерних

бухгалтерських програм вийшла нова версія продукту 1С: Підприємство, 1С-Бухгалтерія 8.0. Тому в ході дослідження для вибору найбільш ефективної платформи 1С-Підприємство був проведений порівняльний аналіз останньої 8 версії програми і попередньої 7 версії.

За результатами дослідження з'ясувалося, що 8 версія програми 1С: Підприємство перед версією 7 має ряд переваг, а саме:

- Відповідність форми звітності звітному періоду відстежується автоматично;
- Користувач може скорегувати показники звітів, заповнені автоматично (зроблені коректування зберігаються і при подальшому автоматичному заповненні звіту);
- Більшість звітних форм є багатосторінковими, мають кілька розділів. Всі розділи складного звіту доступні в одній екранній формі – можна швидко перейти до потрібного розділу звіту для перегляду і заповнення;
- Перевірка правильності заповнення звітності, в тому числі і звіту про фінансові результати, виконується автоматично (при цьому перевіряються співвідношення окремих показників звітності як в рамках однієї форми, так і в ув'язці з іншими формами);
- Відправляти звітність можна безпосередньо з програми, додаткових програм для цього не потрібно;
- Підтримується автоматичне визначення сумм нарахувань і відрахувань з придбаних товарів, реалізованим із застосуванням ставки ПДВ 0 % та без ПДВ, при будівництві господарським способом, при виконанні обов'язків податкового агента та ін.;
- Експрес-перевірка ведення обліку перевіряє дані на відповідність закладеної методології обліку та законодавству, допомагає виявити помилки у веденні обліку, підказує можливі причини виникнення помилок, дає рекомендації по їх виправленню і формує докладний звіт з детальним описом виявлених помилок.

Таким чином, результати дослідження з удосконалення методології і організації бухгалтерського обліку доходів підприємства доцільно застосовувати на основі платформи 8 програми 1С: Підприємство [2].

Достатньо поширеною є думка, що іншим альтернативним варіантом програмного продукту може бути придбання нової програми для подання звітності і електронного документообігу – М.Е.Дос («Медок»). Корпорація «Інтелект - Сервіс» розробила програму нового покоління «М.Е.Дос» – мій електронний документ» – мобільного та компактного комплексу, котрий став не тільки програмою для роботи с електронними звітами.

На нашу думку, основна перевага «М.Е.Дос» - втілення всіх останніх змін в законодавстві України щодо бухгалтерської документації та ведення електронного документообігу: робота з «первинкою», в тому числі і з податковими накладними, створення, обмін з контрагентами, ведення Реєстру

та ін. «М.Е.Дос» дозволяє працювати з будь - якими електронними документами так, щоб уникнути санкцій з боку контролюючих інстанцій і завжди бути спокійним у відносинах з державою [3].

Слід зауважити, що вартість послуг з видачі сертифікату електронного цифрового підпису та придбання, обслуговування програмних продуктів різних компаній приблизно однакові.

Узагальнюючи викладене, можна дійти до висновку, що так як комп'ютерні технології на сьогоднішній момент служать для автоматизації складання різного роду графіків, діаграм, таблиць, то це дозволить нам своєчасно відстежувати позитивні та негативні зміни показників звітності сільськогосподарських підприємств, зокрема показники доходу і чистого прибутку та класифіковані показники аналізу фінансових результатів.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 “Звіт про фінансові результати” із змінами та доповненнями, останні з яких унесено наказами Міністерства фінансів України від 9 грудня 2011 року № 1591 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/info/instrbuh/psbu>.

2. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту / Завгородній В.П. – К.: А.С., 2002. – 256 с.

3. Пастушок Т.Л., Ступарик Г.С. Автоматизація економічного аналізу як одна з основних проблем сучасної аналітики[Електронний ресурс] режим доступу: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Economic/76108.doc.htm

Камінська А.А.

Науковий керівник – Вермієнко Т.Г., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах розвитку ринкових відносин функціонування сільського господарства оптимальне формування і використання фінансових ресурсів неможливе без організації раціональної системи управління. Від того, наскільки ефективно вони трансформуються в матеріальні та трудові ресурси, залежить фінансовий стан сільськогосподарського підприємства й перспективи його стратегічного розвитку.

Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності.

У найконцентрованішому вигляді фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими

ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків із постачальниками, працівниками, кредиторами та державою.

Оцінка фінансового стану дає можливість керівництву підприємства спрогнозувати, спланувати роботу таким чином, щоб досягти максимальних результатів. Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи сільськогосподарського підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами. Оцінка стану управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств дала можливість встановити, що удосконалення потребують: система кредитування сільськогосподарських підприємств та механізм державної фінансової підтримки; організація управління власним капіталом та податкова політика; система лізингу та інші елементи фінансового механізму.

Фінансовий стан аграрного підприємства залежить від результатів його виробничої комерційної і фінансової діяльності, тобто чим вищими є показники виробництва і реалізації продукції робіт та послуг, тим нижча їх собівартість, якщо вища рентабельність і вищий прибуток, то фінансовий стан аграрного підприємства є кращим, і навпаки. Фінансова стійкість є віддзеркаленням стабільного перевищення доходів над витратами, дає змогу вільно маневрувати грошовими коштами сільськогосподарських підприємств і шляхом ефективного їх використання сприяє безперебійному процесу фінансово-господарській діяльності. Унаслідок чого забезпечуються платоспроможність сільськогосподарських підприємств і можливість залучення ними кредитів. Відповідно, сутність фінансової стійкості – це стабільна наявність фінансових ресурсів, що дає змогу забезпечувати платоспроможність сільськогосподарських підприємств, її кредитоспроможність і здійснювати розширене відтворення на основі оптимального формування і збалансованого поєднання власних і позикових фінансових ресурсів. Унаслідок цього змістовний аспект фінансового стану сільськогосподарських підприємств відображає результат фінансових відносин з формування, розподілу і використання фінансових ресурсів, що характеризує ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість і результативність діяльності сільськогосподарських підприємств на конкретну дату.

Встановлено, що для покращення фінансового стану досліджуваного сільськогосподарського підприємства слід поповнити джерела власних коштів, здійснити пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, яке забезпечує рентабельність власного капіталу, поступово погашати попередні борги, підвищувати коефіцієнти оборотності.

Збільшення обсягу грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду, продажу деяких застарілих основних фондів. Таким чином, для успішного розв'язання нагальних проблем фінансового управління сільськогосподарських

підприємств необхідна концентрація зусиль як державних органів управління, так і внутрішнього управлінського персоналу кожного підприємства. Результатом такої спільної роботи має стати ефективний механізм управління власними фінансовими ресурсами при раціональній державній підтримці та при умові створення сприятливих передумов залучення зовнішніх коштів.

Список використаних джерел

1. Економічний аналіз : навч. посібн. для студ. вищих навч. закладів спеціальності 7.050.106 "Облік і аудит" / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП Рута, 2003. – 680 с.
2. Мішина С. В. Аналіз у галузях виробництва та послуг : навчальний посібник / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 240 с.
3. Жидяк О. Р. Фінансовий стан та вдосконалення контролю за фінансовими показниками аграрного підприємства / О. Р. Жидяк // Вісник Таврійського державного аграрного університету. – 2011. – № 10. – С. 138–142.
4. Демченко О. В. Фінанове оздоровлення сільськогосподарських підприємств / О. В. Демченко // Інноваційна економіка. – 2013. – № 2 [40]. – С. 289–298
5. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.

Карпенко І.М.

Науковий керівник - Круковська О.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

Херсон

ПРОБЛЕМНІ УМОВИ НАРАХУВАННЯ, СПЛАТИ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ В ОБЛІКУ

З метою збереження суверенітету і територіальної цілісності держави, а також відновлення обороноздатності України в серпні 2014 року уряд запровадив військовий збір. Кошти, які надходять до бюджету від цього податку, призначені для фінансування потреб оборони України, тому своєчасна та повна сплата цього збору є надзвичайно важливою. Саме тому вивчення проблем нарахування та сплати військового збору є актуальним. Законом України „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи”, який набрав чинності з 01.01.2015 р., внесено зміни до Податкового кодексу України (надалі – ПКУ) у частині оподаткування військовим збором. Відповідно до п. 161 Розділу XX Перехідних положень ПКУ оподаткування військовим збором подовжено до набрання чинності рішення Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України [4]. Ставка збору становить 1,5% від об'єкта

оподаткування. Відповідно до змін ПКУ розширено перелік об'єктів, що підлягають оподаткуванню збором. Так, з 1 січня 2015 року об'єктом оподаткування військовим збором є і такі види доходів як проценти, дивіденди, роялті та будь-які інші пасивні доходи, сплачені резидентами України; доходи від надання резидентам або нерезидентам в оренду; доходи від продажу рухомого та нерухомого майна, доходи від відчуження корпоративних прав, цінних паперів, у тому числі акцій українських емітентів; доходи, отримані як внески та премії на страхування і перестраховання ризиків на території України; доходи страховиків-резидентів; інші доходи; доходи від спадщини, подарунків, вигравів, призів. Таким чином, оподаткуванню військовим збором підлягає загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід, який також оподатковують податком на доходи фізичних осіб [2, с. 202]. Проте, на відміну від податку на доходи фізичних осіб, базою оподаткування є повністю розмір загального доходу, який не зменшується на суми єдиного соціального внеску чи будь-яких інших пільг.

Важливим питанням є не лише порядок нарахування та сплати військового збору, а й відображення його у бухгалтерському обліку. Так, у Плані 41 рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про його застосування не передбачено окремого субрахунку щодо обліку військового збору [1, с. 251]. Тому підприємства та організації здебільшого відображають облік військового збору по субрахунку 642 "Розрахунки за обов'язковими платежами" як інші платежі. Суму нарахованого збору необхідно відображати за кредитом субрахунку 642 в кореспонденції з дебетом відповідних рахунків з яких стягується збір, а сплата збору відповідно відображається по дебету субрахунку 642. На сьогодні не має законодавчо-нормативного акту, який регламентує бухгалтерський та податковий облік з нарахування та сплати військового збору. Також, варто зазначити, що немає й окремої форми звітності для звітування по нарахуванні і сплаті військового збору. Відображення податковим агентом загальної суми доходу, з якого утримано військовий збір за звітний період, передбачено у податковому розрахунку форми № 1ДФ "Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку" [3]. Визначену суму збору слід перераховувати до бюджету за правилами, встановленими для податку на доходи фізичних осіб. Враховуючи вище сказане, необхідно якнайшвидше доопрацювати та вдосконалити законодавчо-нормативну базу щодо справляння військового збору, відображення його в обліку, що полегшить роботу бухгалтерської служби. Адже, військовий збір є важливим елементом надходжень до бюджету, особливо в такі важкі часи для нашої країни.

Список використаних джерел

1. Овчарик З. Д. Актуальність введення і продовження терміну стягнення військового збору та його облік /З. Д. Овчарик // Збірник наукових праць.

Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». ЛНТУ. Випуск 11(41). – Ч. 2. – Луцьк, 2014. – 248-254 с.

2. Острівна Л. В. Проблемні аспекти нарахування та сплати військового збору /Л. В. Острівна // Збірник наукових праць. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Випуск 26. – Кіровоград: КНТУ, 2014. – 200-207 с. 3.

3. Про внесення змін в адміністрування податку на доходи фізичних осіб та військового збору: Лист ДФС України № 1665/7/99-99-17-02-01-17 від 21.01.2015 р. 4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України №71-VIII від 28 грудня 2014 року.

Карташова О.Г., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах динамічного розвитку ринкового середовища перед підприємницькими структурами постають проблеми підвищення їх конкурентоспроможності. Важливою передумовою для цього є оптимізація витрат підприємства за усіма комплексними статтями, елементами витрат, конкретними об'єктами, операціями, бізнес-процесами, що формує можливості для досягнення бажаного рівня фінансової результативності та раціонального розподілу обмежених організаційних ресурсів. Особливо актуальними проблеми ефективного управління витратами є для аграрних корпорацій, оскільки вони характеризуються значними обсягами виробничо-господарської діяльності, високим рівнем диверсифікації діяльності, складністю вертикальних та горизонтальних взаємозв'язків, наявністю широкого кола постачальників та споживачів, розвиненістю зовнішньоекономічних зв'язків, неоднорідністю технологічних циклів виробничо-господарської діяльності; специфікою умов вирощування продукції. Усе це значно ускладнює процедури планування, обліку, аналізу, контролювання та регулювання витрат у корпораціях. Окрім цього, особливості формування та розвитку в Україні податкового, бухгалтерського, управлінського обліку зумовили виникнення значних суперечностей та невідповідностей щодо ідентифікації сутності та складу витрат, можливостей перенесення їх на собівартість чи визнання такими, що можуть фінансуватись лише з прибутку.

Створення організацій у вигляді акціонерних товариств передбачає виникнення притаманних та властивих лише цій формі підприємницької діяльності витрат, що пов'язані із емісією акцій, формуванням та розміщенням

акціонерного капіталу, забезпеченням проведення зборів акціонерів, оприлюдненням річної фінансової звітності, проведенням аудиторських перевірок тощо. Акціонерна форма організування діяльності є достатньо дорогавартісною. Це підтверджується існуючою тенденцією до реорганізації акціонерних товариств у товариства з обмеженою відповідальністю.

На сучасному етапі корпорації займають провідну роль у формуванні валового національного продукту, особливо це стосується машинобудівних корпорацій, які в умовах сьогодення є локомотивом економіки України. Аграрна сфера є основою промисловості та відіграє вирішальну роль у реалізації досягнень науково-технічного прогресу в усіх галузях господарства. На частку аграрного сектора припадає близько 40% від загального обсягу виробленої продукції. В Україні на сучасному етапі є великі перспективи для розвитку галузі.

Варто зауважити, що в українській правовій базі поняття «корпорація» істотно відрізняється від загальноприйнятого у світовій практиці, але за усіма ознаками, що відповідають ідентифікації корпорацій у міжнародному праві (відокремлення власності від управління й обмежена відповідальність, тобто відповідальність перед власниками обмежена її ресурсами, на відміну від структур, де зберігається необмежена відповідальність власників; здатність укладати контракти і володіти власністю; право власності, що може передаватись, забезпечуючи функціонування корпорації за межами життя її власників), корпорація ототожнюється із акціонерним товариством [1].

Слід розрізнити поняття „витрати корпорації” та „корпоративні витрати”. Якщо „витрати корпорації” відображають усі сукупні витрати організацій, то „корпоративні витрати” мають специфічний характер, оскільки створення організацій у вигляді акціонерних товариств передбачає виникнення притаманних та властивих лише цій формі підприємницької діяльності витрат, що пов’язані із емісією акцій, формуванням та розміщенням акціонерного капіталу, забезпеченням проведення зборів акціонерів, оприлюдненням річної фінансової звітності, проведенням аудиторських перевірок тощо. Сутність, перелік та визнання корпоративних витрат чітко не закріплено та не визначено нормативно-правовими чи законодавчими документами. Як правило, вони розглядаються у контексті адміністративних чи інших витрат. Відповідно у акціонерних товариствах їх розглядають у розрізі обов’язкових, що не підлягають плануванню та регулюванню, вони не достатньо жорстко контролюються та не оптимізуються [2].

Управління витратами – це динамічний процес, який включає управлінські дії, мета яких полягає у досягненні високого економічного результату діяльності підприємства. Воно не зводиться лише до зниження затрат, а поширюється на всі елементи управління.

Актуальність проблеми посилюється ще й тим, що інфляційні процеси, які мають місце впродовж останніх років, не сприяють зниженню рівня витрат. Прибуток досягається, в основному, не шляхом зменшення затрат на

виробництво продукції, а за рахунок зростання відпускних цін.

Сутність системи управління витратами окремі автори ототожнюють з питаннями точного визначення величини собівартості продукції, рівня виробничих затрат та на цій основі пошуку шляхів їх зниження. Проте це не зовсім так. Процес управління витратами має на меті виявити, як саме сформувалася собівартість, які чинники мали на неї позитивний, а які – негативний вплив. Це, по-перше, а по-друге, процес управління витратами має бути направлений на прогнозування можливої величини витрат, максимально точно передбачення їх рівня та поточне оперативне втручання у діяльність підприємства в разі виявлення відхилень від наперед визначеного бажаного стану.

Сучасний період характеризується високим рівнем затрат та зростанням ринкових цін. Не зважаючи на серйозні негативні наслідки цих явищ, висока вартість товарів у сучасних умовах має і свої позитивні моменти. Вона змушує, з однієї сторони, вигідно розміщувати всі види ресурсів, а з іншої, – спрямовувати діяльність на виробництво потрібної та вигідної продукції. Здорова конкуренція, у свою чергу, буде сприяти зниженню цін на продукцію, що змусить підприємців шукати різні шляхи зниження собівартості продукції. Керівництво виробництвом на засадах мікроекономіки «з центру» ні до чого позитивного не привело і не приведе.

Роль і значення управління витратами в сучасних умовах господарювання зумовлені місцем виробничих затрат та увагою до працівників апарату управління. Витрати на виробництво у певні періоди часу перебували і особливо зараз перебувають у центрі уваги управлінського апарату, що пояснюється багатьма причинами, основними серед яких є: необхідність раціонального використання обмежених ресурсів; забезпечення зростання прибутків за рахунок економії ресурсів. У названих випадках інформація потрібна для прийняття управлінських рішень, які базуються на економічній доцільності тих чи інших альтернатив.

Забезпечення оптимального рівня затрат дасть змогу створити належні умови для росту конкурентоздатності продукції, а також з'явиться підґрунтя для довгострокового і економічного зростання підприємств та організацій.

На необхідність створення такого цілісного процесу, цілісної системи управління вказує ще й те, що інфляційні процеси, які продовжуються протягом останніх років, не сприяють зниженню собівартості продукції, рівня виробничих затрат. Прибуток на переважній більшості підприємств досягається, на превеликий жаль, не шляхом зменшення затрат на виробництво продукції, а за рахунок зростання відпускних цін[1].

Такий стан справ має, як правило, серйозні негативні наслідки як для громадян нашої держави, так і суспільства в цілому. Проте, незважаючи на зазначені недоліки цих явищ, висока вартість товарів у сучасних умовах має і свої позитивні моменти. Найбільш вигідною і прийнятною у цьому відношенні повинна стати система управління витратами, як об'єктивна необхідність

успішного функціонування підприємства чи організації.

З огляду на роль та значення корпоративних витрат у діяльності аграрних корпорацій виникає необхідність у формуванні системи показників, що визначають ефективність корпоративних витрат, з метою створення інформаційної бази стосовно їхнього впливу на основні економічні показники діяльності. При цьому варто зауважити, що для переважної більшості показників неможливо встановити нормативних значень, потребує вивчення їхня динаміка, тенденції тощо.

Список використаних джерел

1. Давидович Управління витратами: навч. посіб. / І. Є. Давидович. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
2. Дідик А. М. Витрати у корпораціях: сутність та підходи до визнання / А. М. Дідик // Логістика. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Львів: Видавництво НУ «ЛП», 2006. – № 552 – С. 29-35.

Катасонова Л.В.

Науковий керівник –Шепель І.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ВРАХУВАННЯ ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ

Однією із складових організації обліку є облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовується підприємством для складання й подання фінансової звітності. Облікова політика як категорія набула поширення внаслідок формування ринкової економіки, розвитку різних форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків і наявності права вибору підприємств та його реалізації у сфері обліку.

У міжнародній практиці зміст і порядок формування облікової політики регулюють різні органи [1, с.154]. Для США ними є SEC і FASB, Рада з розроблення стандартів національного обліку (галузева), Центр транснаціональних корпорацій, Державний департамент постачання і податків, Національна асоціація бухгалтерів. Кожна з цих організацій відіграє певну роль, має свою структуру і відстоює власну позицію у вирішенні питань формування облікової політики.

Політика державних органів щодо розвитку обліку враховує ступінь взаємодії міжнародних і національних стандартів звітності, вирішує питання щодо регламентації обліку, розробляє План рахунків, сприяє підготовці кадрів і розвитку наукових досліджень з обліку, забезпечення методичною літературою, керує процесом уніфікації форм обліку.

Друга сфера облікової політики є набором принципів, правил і процедур, методів, умовних погоджень, прийнятих керівниками підприємства й опрацьованих та відображених у фінансовій звітності. Облікова політика на рівні підприємства розкриває ступінь його свободи в дотриманні загальноприйнятих облікових принципів. Про це зазначається у МСФЗ №1 “Подання фінансової звітності” [2]. Політика обліку конкретного підприємства передбачає розроблення робочого плану рахунків, вибору форм первинних документів, визначення порядку проведення інвентаризації, матеріальної відповідальності, методів оцінки активів і зобов’язань, встановлення правил документообороту й технології обробки облікової інформації, визначення порядку контролю за господарськими операціями.

Розкриття суті облікової політики неможливе без урахування факторів, що справляють на неї свій вплив. На підставі досліджень ряду авторів [3, 4] нами виділено ряд факторів (рис.1). Безперечно, коло факторів, які впливають на вибір й обґрунтування облікової політики, “надзвичайно широке та охоплює як вагомі укрупнені характеристики господарського суб’єкта, так і окремі показники господарської діяльності” [5, с.28]. Отже, при формуванні облікової політики необхідно враховувати сукупну характеристику господарського процесу.

Кожному підприємству надане право самостійно формувати власну облікову політику, тому воно може вибрати певний варіант обліку, в тому числі й за елементами методики визначення фінансових результатів. Такий підхід, як свідчать результати дисертаційного дослідження, впливає на розмір фінансових результатів різних підприємств, тому необхідно розглянути облікову політику з погляду її впливу на порядок формування фінансових результатів агропромислових підприємств.

Визначити силу або величину впливу елементів можна тільки для конкретного сільськогосподарського підприємства. Проте із загального переліку факторів, що впливають на формування облікової політики сільськогосподарських підприємств, можна визначити їх конкретний перелік, що впливає на фінансові результати. Ці фактори нерозривно пов’язані з елементами облікової політики, а елементи облікової політики, у свою чергу, впливають на фінансові результати, отже, в сукупності вони є системою формування фінансових результатів підприємства.

Отже, врахування в обліковій політиці факторів управління величиною фінансових результатів сприятиме розвитку виробництва й інших сегментів діяльності підприємств, вибору найперспективніших галузей, стратегії максимізації прибутку і соціального зростання. Основним критерієм при прийнятті певного варіанта обліку по елементах облікової політики є максимізація прибутку й поліпшення фінансових результатів агропромислової корпорації. Завдання вибору оптимального способу функціонування системи формування фінансових результатів агропромислових підприємств зводиться до вибору варіантів обліку за кожним елементом облікової

політики, при яких прибуток буде максимальним.

Фактори	Розкриття на рівні	
	держави	підприємства
Економічні потреби	Перерозподіл ресурсів у народному господарстві	Збереження майна власника
Економічна ситуація	Законодавство, інвестиційний клімат, розрахункова дисципліна між учасниками ринкового процесу	Стан господарства у конкурентному середовищі, можливості його самофінансування
Форма власності	Забезпечення пропорційності у розвитку форм господарювання	Реалізація власного інтересу форми власності
Галузь та вид діяльності	Нормативне та правове поле галузевої діяльності. Подібність побудови обліку й методики обчислення облікових даних для підприємств галузі	Робочий план, документування, можливість підсумовувати роботу окремих підрозділів господарства
Система оподаткування	Врахування в методології обліку вимог законодавства щодо особливостей оподаткування галузі	Вибір найбільш оптимальної форми збору облікових даних з метою складання податкової звітності
Стратегія господарського розвитку	Цілі й завдання галузі, очікувані напрями вкладення інвестицій, забезпечення ефективності аграрного сектору та продовольчої безпеки країни	Розвиток виробництва й інших сегментів діяльності, вибір найперспективніших галузей, стратегія максимізації прибутку та соціального зростання
Обсяг діяльності	Охоплення методичними розробками діяльності підприємств галузі з постачання, виробництва та збуту	Відображення виконання бухгалтерією усіх факторів виробництва й визначених управлінським персоналом завдань
Технічні й організаційні передумови	Розробка адекватної теорії й методології бухгалтерського обліку, їх поширення, розвиток наукових шкіл	Рівень професійної підготовки, наявність обчислювальної техніки

Рис. 1 Фактори, що впливають на формування облікової політики [3, с.51].

Насамперед, облікова політика стає засобом поєднання інформаційних потреб та інтересів держави й кожного підприємства. Вимоги, які ставляться при цьому до професійного судження бухгалтерів, надзвичайно високі. Тому

розв'язання таких завдань як “оцінка спроможності того чи іншого активу бути джерелом майбутніх економічних вигод” здійснюється саме засобами облікової політики. Таким чином, питання формування й обґрунтування облікової політики є актуальними, а на рівні методології та методики залишаються майже не висвітленими, тому потребують подальшого опрацювання як з боку держави, так і творчих підходів бухгалтерів підприємств.

Від обраних методів обліку, відображених в обліковій політиці, залежать бухгалтерські записи, а саме сфера обліку – середовище, сукупність умов, в яких ведеться облік, то виникає потреба розкриття деталей цієї сфери.

Список використаних джерел

1. Хендриксен Э.С. Теория бухгалтерского учета / Хендриксен Э.С. Ван Бреда М.Ф.: Пер. с англ. /Под ред. Проф. Я.В.Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку - 2000 /Пер. з англ.; за ред С.Ф.Голова. - К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. - 1272 с.
3. Організація бухгалтерського обліку: Підручник /За ред. Бутинця Ф.Ф. - Житомир: ПП "Рута", 2002. - 592 с.
4. Партин Г.О. Вплив облікової політики підприємства на фінансові результати його діяльності / Партин Г.О. //Вісник ЖІТІ. – 2000. - №12. – с.211-214.
5. Барановська Т.В. Вплив факторів на формування облікової політики/ Барановська Т.В. //Вісник ЖІТІ. - 2002. - №20. - с.26-33.

Клименко А.Д.

Науковий керівник - Клименко А.А., к.е.н., доцент

*Бердянський університет менеджменту і бізнесу,
м. Бердянськ*

ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АПК

Розвиток вітчизняної аграрної науки в даний час направлений на вирішення проблем підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, зростання продуктивності тварин, підвищення врожайності основних видів сільськогосподарських культур, ресурсозбереження, вдосконалення кадрового потенціалу і т.д. Проте, всі розробки ув'язуються з необхідністю забезпечення продовольчої безпеки країни і забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного сільськогосподарського виробництва. При цьому, недостатньо уваги приділяється методичним і практичним розробкам забезпечення економічної безпеки агропромислового комплексу. Продовольча безпека країни не може бути забезпечена, якщо

сільськогосподарські виробники і переробні підприємства не виробили єдиний ефективний механізм організаційно-економічних взаємозв'язків, а рівень державної підтримки не приводить до підвищення самозабезпечення в основних видах продуктів харчування.

Слід зазначити, що головною метою економічної безпеки АПК, повинне бути забезпечення такого рівня розвитку виробничо-економічних відносин в системі «постачання – виробництво – переробка – збут продукції», при якому створилися б прийнятні умови для життя і розвитку особи, соціально-економічної і політичної стабільності суспільства.

Оцінка економічної безпеки АПК базується на системі індикаторів, які повинні групуватися залежно від учасників взаємин в системі аграрного виробництва.

Як відомо, в системі АПК виділяють декілька сфер:

- галузі, що забезпечують агропромисловий комплекс засобами виробництва, а також зайняті виробничо-технічним обслуговуванням сільського господарства;

- підприємства і організації, що безпосередньо займаються виробництвом сільськогосподарської продукції;

- підприємства, що забезпечують первинну обробку сільськогосподарської сировини, її заготовку і зберігання, а також вторинну переробку сировини і доведення її до готовності для реалізації населенню [1].

Підвищення економічної безпеки АПК в першу чергу можливе за рахунок вдосконалення системи управління регіональним аграрним сектором. Адже слід зазначити, що конкурентоспроможність вітчизняного аграрного виробництва і забезпечення його економічної безпеки, перш за все, залежить від стану регіональних АПК [2].

Недоліком діючої стратегії розвитку АПК України, є невизначеність пріоритетів. З одного боку, є потенціал. З іншого, не враховується взаємозв'язок елементів економіки. Так, розвиток АПК регіону, здатний дати поштовх ряду галузей народного господарства: харчовій промисловості, виробництву мінеральних добрив, машинобудуванню, освіті, будівництву, транспорту і зв'язку. Таким чином, виникають передумови вирішення ряду соціальних питань. Отже, необхідно активно розвивати АПК. Це створить додаткові робочі місця, збільшить міграцію жителів з міст в села, далі зросте доступність житла, підвищиться народжуваність і збільшиться тривалість життя [3].

Відсутність стратегічності в системі управління АПК, не дає ефективно використовувати існуючий в аграрному секторі виробничий потенціал, який в даний час характеризується низьким рівнем модернізації техніки і технології, недостатньою інвестиційною активністю. Не використовується потенціал економічного механізму державного управління. У галузі немає науково обґрунтованої нормативної бази розрахунку фінансової підтримки сільського господарства, діюча фінансово-кредитна система, не забезпечує необхідний

рівень залучення фінансових коштів в аграрну сферу регіону.

Вдосконалення системи управління в регіональному АПК, в цілях підвищення його економічної безпеки, повинне сприяти вирішенню наступних завдань:

- розвитку виробничої кооперації у технологічних ланцюжках АПК і у сфері реалізації готової продукції;
- встановленню довготривалих партнерських відносин між сільськими товаровиробниками і підприємствами харчової промисловості, а також кредитно-фінансовими установами, через розвиток товарного кредиту і фінансового лізингу;
- поліпшенню інвестиційних умов в АПК, концентрації інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку цього комплексу;
- впровадженню прогресивних технологій в сільськогосподарське виробництво, технологічному оновленню харчової промисловості;
- розвитку ринкової інфраструктури в АПК;
- вдосконаленню організації закупівель і постачань продовольства до державного і регіонального фондів.

У той же час, практичне використання заходів, щодо вдосконалення структури, вимагає проведення додаткового аналізу з використанням комплексного і системного підходів до дрібніших ієрархічних одиниць: у районах – по підприємствам; в областях – по зонам і районам. Тому необхідно побудувати чітку ієрархію і провести систематизацію всіх рівнів структури, від конкретного сільськогосподарського виробника, до регіону в цілому [4].

Вирішальним моментом в створенні оптимальної структури сільськогосподарського виробництва, є виділення структурних параметрів, на основі певних чітких критеріїв, які можуть бути об'єднані в наступні групи:

Економічні критерії: взаємовигідність (галузі повинні сприяти взаємному ефективному функціонуванню); взаємодоповнюваність (галузі можуть найповніше проявити свій потенціал при певних кількісних і якісних значеннях структурних елементів усередині них); ринковий попит на продукцію.

Екологічні критерії визначають екологічну стійкість галузей, що вступають у взаємовідносини: прагнення до бездефіцитного балансу гумусу в ґрунті; оптимальна утилізація відходів рослинницької продукції; екологічна сумісність галузей; оптимум екологічного навантаження; можливість виробництва «чистої» продукції на радіоактивно заражених територіях (наприклад, застосування препаратів у яких міститься ферроцин, на радіоактивно заражених територіях, дозволить отримувати екологічно чисте молоко і м'ясо крупного рогатого скота);

Критерії продовольчої безпеки: достатність обсягів виробництва сільськогосподарської продукції для задоволення населення в життєво-необхідних продуктах харчування; різноманітність вироблюваної продукції за видами, якістю, що є основою збалансованого харчування населення.

Підвищення економічної безпеки АПК в першу чергу можливе за рахунок

вдосконалення системи управління регіональним аграрним сектором. Адже конкурентоспроможність вітчизняного аграрного виробництва і забезпечення його економічної безпеки, перш за все, залежить від стану регіональних АПК.

Особливе місце в системі забезпечення економічної безпеки АПК повинне зайняти держава, яка через розробку державних цільових програм реалізує аграрну політику. Тільки державна підтримка дозволить сфері АПК забезпечити розширене виробництво та забезпечити потреби населення країни в якісних продуктах харчування.

Крім того, при розробці стратегії розвитку вітчизняного АПК в умовах забезпечення його економічної безпеки, слід приділити увагу оптимізації структури сільськогосподарського виробництва. Адже, створення оптимальної структури сільськогосподарського виробництва, буде направлене на ліквідацію структурних диспропорцій, і на підвищення на цій основі ефективності сільськогосподарського виробництва регіонів, і країни в цілому.

Список використаних джерел

1. Лузан Ю.Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку АПК виробництва України / Ю.Я. Лузан // Економіка АПК – 2011 – № 2 – С. 3.
2. Макаренко П.М. Моделі аграрної економіки / П.М. Макаренко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – С. 682.
3. Агропромисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку. Науковий збірник – За заг. ред. В.В. Оскольського. – К. : Аратта, 2009. – С. 350.
4. Береза І.В. Економічна безпека АПК / І.В. Береза // Вісник аграрної науки – 2010 – № 9 – С. 73.

Кобзарь О.А.

Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

РОЗВИТОК ПОДАТКУ НА ДОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ

Податок на додану вартість – головний непрямий податок в Україні, це один із найпоширеніших непрямих податків у світі. Початок його популярності пов'язують із введенням оподаткування доданої вартості у Франції в 1955 р. Однак найбільший вплив і поширення податок на додану вартість отримав у зв'язку із створенням у 1957 р. Європейського економічного співтовариства. Усі країни, що входять у співтовариство, застосовують податок на додану вартість. Більше того – це єдина форма універсального податку на продаж, яку їм дозволено застосовувати [1]. Додану вартість, яка є об'єктом оподаткування,

визначають по-різному. Відповідно виділяють і різноманітні форми податку на додану вартість: продуктова, дохідна, споживча.

У відповідності з продуктовою формою додана вартість на кожній стадії виробництва та обігу товарів визначається шляхом зменшення ціни реалізації на вартість використаних для цього матеріальних ресурсів. Витрати, що пов'язані з купівлею та експлуатацією основних фондів, не обчислюються і, таким чином, підпадають під оподаткування разом з іншими елементами вартості.

Визначення зобов'язань з податку на додану вартість також може проводитися різними способами. Якщо використовувати метод віднімання, то спочатку розраховується розмір доданої вартості як різниця між сумами продажу та купівлі, а потім вже до неї застосовується встановлена законом ставка оподаткування. Додану вартість, що належить оподатковувати, і відповідно суму податку визначають також шляхом додавання її окремих елементів. Такий метод називається методом додавання. Але найдосконалішим технічно, на нашу думку, є кредитний метод, коли попередньо сума доданої вартості не розраховується, а зобов'язання щодо податку на додану вартість визначаються шляхом віднімання з податку на продаж податку, який вказано у накладній на купівлю.

Кредитний метод має дві важливі переваги. Перша полягає у тому, що він сприяє скороченню адміністративних витрат, пов'язаних з обслуговуванням механізму дії податку. Покупець товару завжди зацікавлений у тому, щоб продавець правильно обчислював та вказував податок на додану вартість у накладній на товар, оскільки від цього залежить, на яку суму будуть зменшені зобов'язання із сплати податку на додану вартість. Тим самим забезпечується самоконтроль платників за правильністю розрахунку податку. Друга полягає в тому, що кредитний метод зручний, якщо законодавство передбачає можливість застосування декількох ставок податку на додану вартість. Справа в тому, що для стимулювання зовнішньоекономічної діяльності експорт товарів, як правило, звільняється від податку на додану вартість тому, що продукція на зовнішньому ринку з урахуванням податку на додану вартість може бути неконкурентоспроможною. При цьому експорт повинен отримувати з бюджету відшкодування у розмірі суми податку, який було сплачено постачальникам у вартості товару. У випадку ж використання в країні декількох ставок податку на додану вартість визначити розмір цих сум можливо тільки тоді, коли вони вказані у накладних.

В Україні податок на додану вартість застосовується починаючи з 1 січня 1992 р., коли він прийшов на зміну введеному у 1991 р. податку з продажу та податку з обороту. Заміна в Україні податку з обороту та з продажу податком на додану вартість та акцизним збором для підакцизних товарів стала предметом гострої критики. Основним із аргументів було те, що український податок на додану вартість збільшував податкове навантаження.

Починаючи з 1 жовтня 1997 р. став діяти Закон України "Про податок на

додану вартість" [2]. Важливо відзначити, що він зберігає головну особливість попереднього, а саме розрахунок податкових зобов'язань за прийнятим у європейських країнах методом накладних шляхом вирахування з податку на додану вартість на продаж податку на додану вартість із закупівлі. Основними законом системи обов'язкових платежів є Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755. [3]. Так порядок визначення платежів з податку на додану вартість може бути проілюстровано на рис 1.

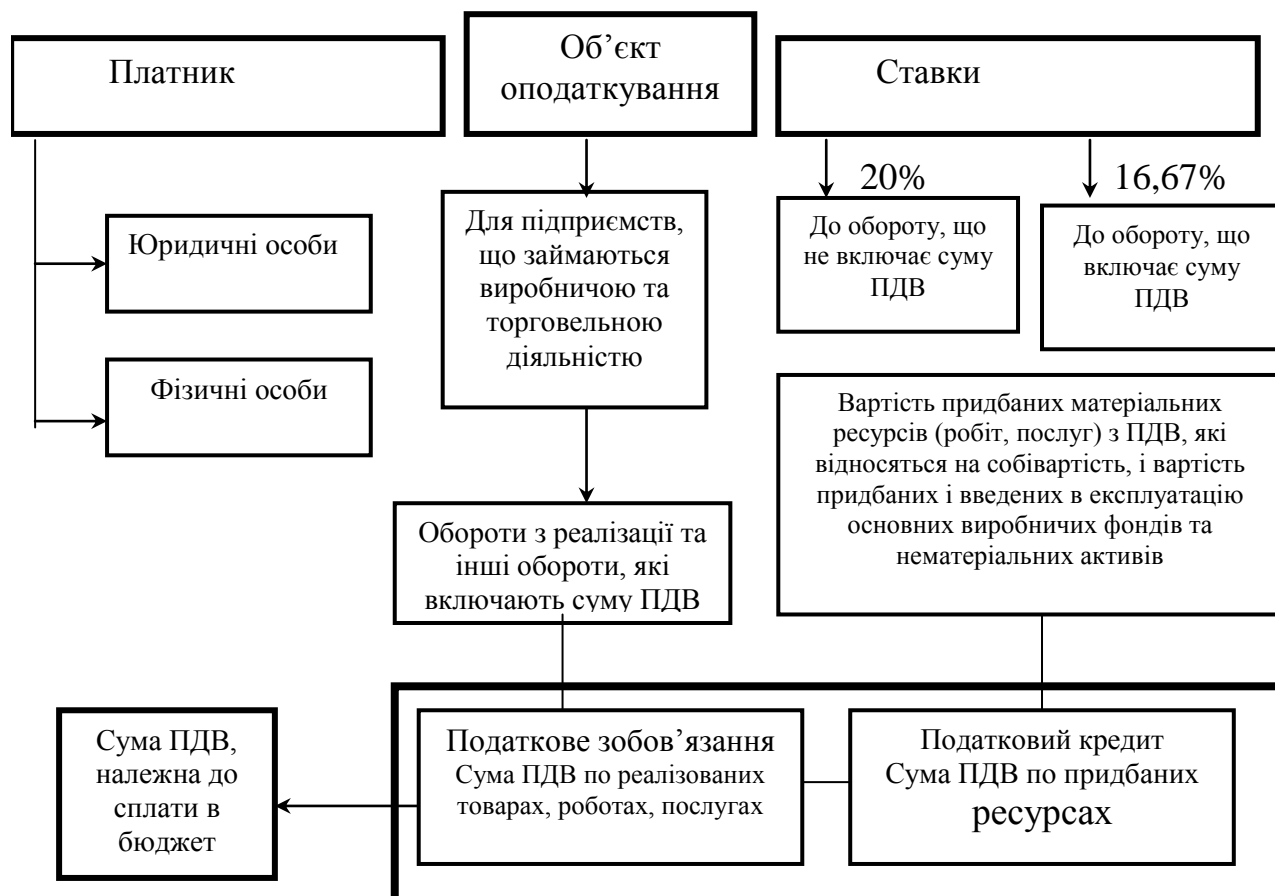


Рис. 1 Структурно-логічна схема сплати податку на додану вартість

Сьогодні щодо оподаткування немає різниці, якою діяльністю займається та чи інша особа, тобто при визначенні об'єкта оподаткування відсутній поділ на виробництво й торгівлю. Схема обчислення певною мірою спрощена (рис. 1.). Запроваджено нові терміни – податкове зобов'язання та податковий кредит. Саме різниця між останніми незалежно від виду діяльності і визначає суму до сплати. У цьому випадку всі суб'єкти підприємницької діяльності складають типовий податковий звіт єдиного зразка, що значно спрощує і скорочує таку працю [4].

У процесі господарської діяльності нерідко виникає така ситуація, коли платники податку на додану вартість мають дебетове сальдо, що, в свою чергу, вилучає зайві кошти з господарського обігу. Таке сальдо можливе, коли застосовуються нульові ставки податку до експортних операцій і коли

закупівель більше, ніж продажу (особливо це стосується тих моментів, коли оборот вважається завершеним після надходження коштів). На нашу думку, прогресивним моментом у новому законі є можливість відшкодування коштів платнику податку з бюджету у зв'язку з надмірною сплатою податку.

Проте на практиці позитивні моменти використання цієї схеми розрахунків між державою і платниками податку на додану вартість були дискредитовані зловживаннями за розрахунками з бюджетом, але це не може бути підставою для того, щоб відмовитися від цього важливого для доходів бюджету податку. Інша справа, що механізм дії податку потрібно удосконалювати.

Принциповим недоліком податкової системи України є нерівність в оподаткуванні, яка виникає від застосування пільгового оподаткування окремих підприємств, територій, видів товарів, робіт, послуг. Пільги вводяться не лише згідно з базовими законами з питань оподаткування, а й через окремі закони, укази, постанови і розпорядження уряду.

Таким чином, розглянувши податкову систему в Україні у розрізі часу, можна зробити висновки стосовно функціонування системи оподаткування підприємницької діяльності та механізму дії основних податків. Звісно, є ще чимало недоліків, але основа податкової системи, яка вже довела свою життєздатність, загалом побудована. З іншого боку, постійний процес удосконалення механізму оподаткування свідчить про поліпшення податкових умов у діяльності підприємницьких структур, про створення сприятливіших податкових умов процесу розширеного відтворення.

Удосконалення системи оподаткування має відбуватися шляхом поступового зниження податкового тягаря у процесі довгострокової поетапної податкової реформи. Основними відправними елементами цієї реформи повинні бути:

- науково обґрунтована державна політика доходів, законодавче закріплення якої має бути відображене в Податковому кодексі;

- система оподаткування повинна бути складовою державного механізму регулювання розвитку окремих галузей економіки. Потрібне посилення податкових методів регулювання темпів і пропорцій розвитку економіки. Держава повинна мати можливість впливати на всі три складові процесу виробництва – оплату праці, необоротні й оборотні активи, рівень прибутковості;

- система оподаткування повинна мати інвестиційну й соціальну спрямованість;

- зміни в системі оподаткування мають здійснюватись одночасно з реформуванням системи оплати праці, пенсійного забезпечення, удосконалення соціальної сфери;

- розширення неподаткових форм і методів мобілізації доходів бюджету має відбуватися за рахунок оренди державного майна, дивідендів від частки державної власності в акціонованих підприємствах, реалізації

державного майна;

– основу податкової системи мають становити прямі податки, тобто податки, де об'єктом оподаткування є дохід фізичної особи, прибуток юридичної особи, земля, майно і капітал;

– застосування при оподаткуванні обґрунтованої диференціації ставок податків залежно від виду діяльності й розміру одержуваного прибутку або доходу;

– ліквідація податкових пільг, які сприяють перерозподілу доходів, деформують вартісні показники в економіці і знижують конкурентоспроможність товаровиробників. Пільги можуть надаватися на певний строк і з умовою використання коштів на визначені державою цілі;

– умови оподаткування мають бути прості й зрозумілі платникам, податок має стягуватися у зручний для платника час і прийнятним методом.

Одним із основних джерел потоків інформації на підприємствах є система обліку та аналізу господарських процесів на підприємстві, у тому числі й розрахунків із бюджетом. Таким чином, здійснення управління можливе лише на підставі інформації про об'єкт управління, що відповідає переліченим вище вимогам. Зазначене призводить до необхідності спостереження, виміру та реєстрації інформації, тобто до необхідності ведення обліку господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Сутормина В.М. Держава – податки – бізнес/. Сутормина В.М., Федосов В.М., Андрущенко В.Л. (Із світового досвіду регулювання ринкової економіки). -К.: Либідь, 2012. -328 с.

2. Закон України від 03.04.97р. №168/97-ВР "Про податок на додану вартість", зі змінами та доповненнями

3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

4. Василик О.О. Відображення сум ПДВ у фінансовій звітності/ Василик О.О. // Фінанси України. - 2014. - № 6. - С. 103-105.

Коваль Д.О.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ПРОБЛЕМИ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГОПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Мале підприємництво є найбільш розповсюдженою організаційною

формою підприємництва, що дозволяє позитивно вирішувати ряд економічних та соціальних проблем. Проте, в Україні розвиток малого підприємництва стримується різними факторами. В першу чергу це зумовлено існуванням суперечливої нормативно-правової бази, відсутністю фінансово-технічної підтримки, обтяжливою системою оподаткування тощо. В таких умовах зростає роль інформації, яка накопичується в системі бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання. Але і ведення обліку малими підприємствами країни є не зовсім прозорим та зрозумілим, особливо в умовах застосування міжнародних стандартів обліку та звітності. Тому, виникає необхідність у проведенні комплексного та глибокого дослідження проблемних аспектів ведення обліку малими підприємствами та застосування ними вимог міжнародних стандартів.

Проблеми ведення обліку на малих підприємствах досліджувалися низкою науковців, серед яких варто виділити Г.М. Мадригу [4], Т.А. Гоголь [2] та ін. Питання застосування міжнародних стандартів малими підприємствами стали предметом дослідження О. Харламової, С.Ф. Голова [3], К.В. Безверхого [1], І.І. Мельничук [5] та ін. Однак, постійна зміна законодавчої бази вимагає подальших досліджень у сфері ведення обліку та складання звітності малими підприємствами.

Для суб'єктів малого підприємництва, які відповідають вимогам П(С)БО 25 [8], Міністерством фінансів України розроблено Методичні рекомендації, що дозволяють вести спрощений бухгалтерський облік та подавати спрощену фінансову звітність. Зокрема:

- методичні рекомендації щодо застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 422 [6] застосовують юридичні особи, що зареєстровані платниками ПДВ та відповідають критеріям, визначеним пунктом 154.6 статті 154 ПКУ, а також платники єдиного податку 4 та 6 груп за ставкою 3 та 5 % відповідно. Такі малі підприємства мають право на спрощений облік доходів і витрат із застосуванням спрощеного плану рахунків, ведення обліку в облікових реєстрах форми 1-м - 5-м та складання фінансового звіту суб'єктів малого підприємництва;

- методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 720 [7] застосовують юридичні особи, які не зареєстровані платниками ПДВ та відповідають критеріям, визначеним пунктом 154.6 статті 154 Податкового кодексу України, а також платники єдиного податку 4 та 6 груп за ставкою 5 та 7 % відповідно. Такі малі підприємства мають право на спрощений облік доходів і витрат без застосування подвійного запису, ведення обліку в облікових реєстрах журналах 1-мс - 4-мс і відомостях 1.1-4.1 та складання спрощеного фінансового звіту суб'єктів малого підприємництва.

Проте, використання наявних розроблених спрощених облікових реєстрів не є можливим в умовах внесення змін до спрощеного плану рахунків та відсутності комп'ютерних бухгалтерських програм, які б дозволили автоматично їх формувати. Зазначене актуалізує необхідність внесення змін до

форм спрощених облікових реєстрів та перегляду самого порядку ведення обліку суб'єктами малого бізнесу. Останнє є доречним за умов застосування норм міжнародних стандартів, які забезпечують можливість складання більш якісної та прозорої звітності. Однак, вітчизняні СМП, які самостійно вирішили вести облік за міжнародними стандартами, зобов'язані складати звітність відповідно до норм НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Така невідповідність в нормативно-правовому полі стримує розвиток малого бізнесу в Україні. Тому, першочерговими завданнями є врегулювання законодавчої бази та приведення її до норм міжнародних стандартів. Такий підхід забезпечить значні переваги для малого бізнесу країни.

Список використаних джерел

1. Безверхий К. В. Застосування МСФЗ для малих і середніх підприємств: реалії сьогодення та вимоги часу [Текст] / К. В. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. - 2013. - № 5. - С. 8-12.

2. Гоголь Т. А. Аналіз нормативно-правової бази з регулювання бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу [Електронний ресурс] / Т. А. Гоголь, Н. І. Ніпорко // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2012. - Вип. 9(1). - С. 208-216. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecmf_2012_9\(1\)](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecmf_2012_9(1))

3. Голов С.Ф. МСФЗ у форматі Мінфін [Текст] / С. Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. - 2013. - №- С. 3-8.

4. Мадрига Г. М. Поняття, місце і роль малих підприємств в економіці: економічні та соціальні аспекти [Електронний ресурс] / Г. М. Мадрига // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2013. - № 767. - С. 154-163. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VNULPM_2013_767_24.pdf

5. Мельничук І.І. Особливості застосування міжнародних стандартів обліку та звітності в малому бізнесі // І.І. Мельничук, О.Л. Явтушкевич / Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Сучасний менеджмент : проблеми та перспективи». Харків, 18 березня 2014 р. - С. 172-173.

6. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: наказ Міністерства фінансів України від 25.06.03 р. № 422 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=196041.

7. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: наказ Міністерства фінансів України» від 15.06.11 р. № 720 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/2081-720.html>

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Бухгалтерський облік відіграє дуже важливу роль в діяльності суб'єктів всіх форм власності та господарювання аграрної сфери економіки. Він є основою для прийняття управлінських рішень, здійснення контролінгу і аудиту, планування і прогнозування виробничо-економічної та інших видів діяльності. В Україні організація бухгалтерського обліку врегульовується Законом “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [1], національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, іншими нормативно-правовими актами. Так, Законом передбачається, що бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться аграрним підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошові вимірники, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття інвестиційних, маркетингових, стратегічних рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про статутний капітал, фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів. Питання організації бухгалтерського обліку в аграрних підприємствах належать до компетенції його власників (власників) або уповноважених органів (посадових осіб) відповідно до статутних та законодавчих документів. Практика показує, що насправді суб'єкти господарювання не завжди зацікавлені у належному веденні бухгалтерського обліку, як це вимагає Закон, насамперед, через прагнення уникнути надмірних податків та дії інших фіскальних регуляторів.

Дійсно, першочергове місце в обліку займає саме податковий облік. Його виникнення та використання зумовлене прийняттям Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств” [2], яким було підкреслено важливість даних бухгалтерського обліку для цілей оподаткування і всі господарюючі суб'єкти повинні були вивчати та виконувати вимоги щодо організації та ведення вимог зазначеного закону щодо записів про виникнення валових доходів, валових витрат, амортизацію та ін. з метою оподаткування. Дані оперативного бухгалтерського обліку, порядок його організації та ведення залишалися у компетенції господарюючих суб'єктів агросфери.

Для уникнення оподаткування або зменшення суми оподаткованого прибутку підприємства вдавалися (і вдаються) до різних бізнесово-фінансових схем, наприклад, створення так званих “одноденних підприємств”, через які можна оформити різні господарські операції; проводилось переписування документів за фактичними операціями, але за іншою датою чи сумою,

оформлення та проведення неіснуючих господарських операцій по витратах, адже на реальний фінансовий результат підприємства це ніяк не впливає [4, с. 176]. Декларативність бухгалтерського обліку призвела до появи необліковуваних активів, господарських операцій; навіть окремих виробництв, продукції, послуг, а отже, і доходів, що не оподатковувались. В результаті до бюджету не надходили або не надходять значні відрахування, що є однією з вагомих причин його дефіциту, недостатнього фінансування бюджетної сфери, соціального захисту малоімущих громадян, занепаду сільських територій, соціальної сфери села, ігнорування екологічних проблем, повільної модернізації галузей національного господарства загалом.

Отже, в сучасних умовах бухгалтерський облік у повному обсязі здійснюється переважно в бюджетних установах та державних підприємствах завдяки суворому державному контролю. У підприємствах, що створені на засадах приватної власності, бухгалтерський облік часто поділений на дві бухгалтерії: для себе та для звітності, а його дані не є або є не завжди публічними. Основна спрямованість праці бухгалтера таких бухгалтерій направлена на задоволення вимог податківців щодо надання податкової звітності та обґрунтування сплати податків різного роду або уникнення її.

Незалежному аудиторському контролю підлягають незначний перелік підприємств, зокрема: відкриті акціонерні товариства, підприємства-емітенти облігацій, професійні учасники ринку цінних паперів, фінансові установи та інших суб'єкти господарювання, звітність яких відповідно до законодавства України підлягає офіційному оприлюдненню [3, с. 59]. Звітність за національними й міжнародними стандартами ведеться для спільних підприємств.

Таким чином, певна декларативність ведення бухгалтерського обліку в господарських суб'єктах країни зумовила виникнення та існування таких негативних явищ: 1. Розвиток тіньової економіки. 2. Виплати заробітної плати в конвертах. 3. Недовіра та упередженість до економічних показників бухгалтерської й статистичної звітності. 4. Неможливість отримати об'єктивні дані про собівартість продукції, а значить, про економічно обґрунтований рівень цін та товари та послуги. 5. Корупційні дії.

Багато науковців та практиків, громадських діячів, аналітиків аграрних та інших ринків, представників преси вбачають в цих процесах прояви корумпованості та зв'язок бізнесу і влади. Як вихід із ситуації, що склалась, вважаємо за актуальні та необхідні наступні заходи:

- постановки питання на державному рівні про обов'язковість ведення повного бухгалтерського обліку всіма суб'єктами господарювання;
- забезпечити керівникам підприємств відповідність даних податкової та статистичної звітності даним бухгалтерського обліку;
- оподаткування прибутку підприємств здійснювати за даними бухгалтерського обліку;
- в умовах кризи важливим буде відновити державний контроль за

достовірністю даних бухгалтерського обліку для всіх суб'єктів господарювання.

- застосовувати до порушників ведення бухгалтерського обліку суворі міри покарання у вигляді значної суми штрафів, санкцій, що спонукатиме до дотримання правильності ведення бухгалтерського обліку та оподаткування.

Вважаємо, що обґрунтована ревізія (контроль) бухгалтерського обліку не є втручанням у його господарську діяльність, як це здійснюють окремі чиновники й трактують підприємців [5, с. 321]. Дійсно, на певні суб'єкти господарювання може чинитися фіскальний тиск через політичні позиції їх власників, суб'єктивні причини контролюючих представників, рейдерські захоплення тощо. Відсутність будь-якого контролю також не можна вважати проявом демократії та ринкових свобод. Вона перетворюється на безвідповідальність, всездозволеність, верховенство "телефонного" права та призводить до відсутності об'єктивних економічних показників, виникнення тіньової економіки та інших негативних явищ, поганої керованості економіки загалом. Тому удосконалення інституційних засад ведення обліку на всіх управлінських рівнях має винятково важливе значення не тільки для власне обліку, але й для підвищення економічної ефективності й конкурентоспроможності суб'єктів господарювання агросфери, інших галузей та видів діяльності, національного господарства загалом.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" / Відомості Верховної Ради України (ВВР). Із змінами, внесеними згідно із Законами № 675-VIII ([675-19](#)) від 03.09.2015, ВВР, 2015. – № 45. – ст. 410.
2. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" / Відомості Верховної Ради України (ВВР). № 3118-III (3118-14) від 07.03.2002, ВВР. – 2002. – № 33. – ст. 238.
3. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: [монографія] / В.М. Жук. – К.: ННЦ "Інститут аграрної економіки" УААН, 2009. – 648 с.
4. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: [монографія] / Г.Г. Кірейцев. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 236 с.
5. Мармуль Л.О. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах: [монографія] / Л.О. Мармуль, В.Я. Плакісенко, Т.Г. Маренич [та ін.] – Житомир ЖДТУ, 2005. – 548 с.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВЕЛИКИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На сучасному етапі економічного розвитку України в умовах реальної самостійності суб'єктів господарювання все більшого значення набуває реалізація принципів самоокупності та самофінансування.

Найважливіша роль фінансових результатів у розвитку підприємств визначає необхідність безперервного управління ними з метою максимізації їх розміру, оптимізації розподілу та ефективності використання. Управління фінансовими результатами являє собою багатогранний, комплексний процес розробки та прийняття управлінських рішень керівництвом підприємств за всіма основними аспектами. Одним з таких аспектів є процес формування фінансових результатів, що спрямований на досягнення необхідного їх розміру за рахунок реалізації всіх резервів, в першу чергу, операційної діяльності, а також за рахунок фінансової та інвестиційної діяльності.

Механізм формування фінансових результатів та прибутку на рівні підприємств приділяється увага в роботах з економічної теорії, економіки підприємств, економічного аналізу, фінансового менеджменту, управлінського обліку й ін. Але ще багато проблем вимагають уточнення та конкретизації.

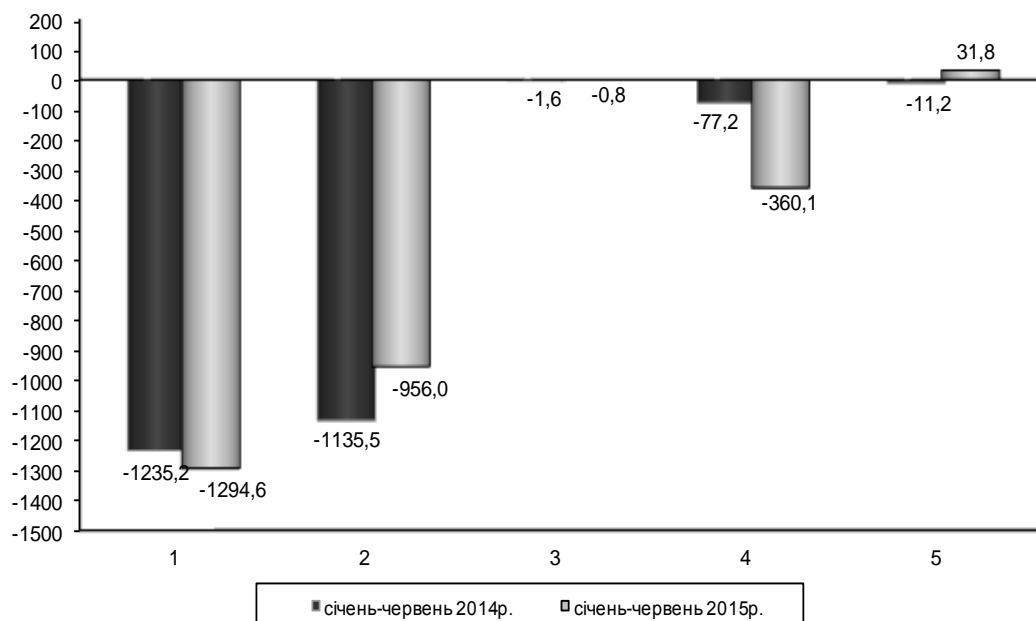
Формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі залежить від великої кількості факторів, знання про які дозволяє цілеспрямовано управляти даним процесом. Знання про значимість, пріоритетність того або іншого фактору, можливостях його використання підвищують ефективність процесу управління та обґрунтованість управлінських рішень. Впливаючи на ті з них, які найбільше тісно пов'язані з параметрами, що управляються, можна формувати фінансові результати, які задовольняють цілям підприємства.

В економічних явищах розрізняють два види зв'язків: функціональні та статистичні. Функціональні зв'язки характеризуються повною відповідністю між факторними та результативними ознаками, а при статистичних зв'язках між фактором і результатом спостерігається лише певне співвідношення. Останній вид зв'язку найбільш характерний для економічних відносин, які складаються під впливом безлічі факторів, що діють одночасно й часто за різними напрямками.

Фінансові результати як комплексна система взаємозалежних показників, що формуються поетапно, у вигляді різниці між доходами та відповідними їм витратами, визначаються практично всім різноманіттям факторів, які впливають на всі аспекти діяльності підприємства. Системне подання про їх дозволяє більш ефективно управляти процесом формування фінансових

результатів.

Фінансовий результат до оподаткування великих та середніх підприємств (крім сільськогосподарських підприємств та бюджетних установ) за січень–червень 2015р. у Херсонській області становив 1294,6 млн. грн. збитків (загальна сума прибутку – 315,7 млн.грн., збитків – 1610,3 млн.грн.).



1 – область, 2– промисловість, 3 – будівництво, 4 – торгівля, 5 – транспорт

Рис.1 Фінансовий результат до оподаткування за провідними видами економічної діяльності (млн. грн.)

Прибутковими підприємствами, частка яких у загальній кількості становила 58%, отримано 315,7 млн.грн. прибутку, що у 2,7 раза більше, ніж за січень – червень 2014р. Найбільші суми прибутків спостерігаються у промисловості (74,0% від загальної суми прибутку).

Найбільша частка у формуванні прибутку промислових підприємств належить підприємствам з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (30%) та з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (28,3%).

За січень - червень 2015р. збитково спрацювало 42% підприємств, що на 10,8 в.п. менше, ніж за січень - червень 2014 р. Цими підприємствами отримано 1610,3 млн.грн. збитків, що на 19% більше, ніж за відповідний період минулого року. Найбільший відсоток збиткових підприємств спостерігається на транспорті (58,3%), а найбільші суми збитків – у промисловості (1189,6 млн.грн.).

Серед промислових підприємств найбільша частка збитку належить підприємствам з виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів (38,3%) та з виробництва

харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (21,4%).

Фінансові результати залежать від відповідних доходів і витрат. На їх величину впливають такі зовнішні фактори як ставка національного банку; стан кон'юнктури фінансових ринків; темпи інфляції; державна політика в області стимулювання інвестиційної діяльності; рівень розвитку фінансової та інвестиційної інфраструктури й ін. До основних внутрішніх факторів, що не пов'язані із процесом управління, відносяться: розмір та склад активів підприємства; фінансова структура капіталу; наявність дочірніх підприємств й ін. Фактори, які обумовлені ефективністю управлінських рішень, складаються з рішень в області розробки та реалізації політик формування активів й їх фінансування; оптимізації структури капіталу; участі підприємства в реальних та фінансових інвестиціях; зниження втрат, пов'язаних з високими темпами інфляції й ін.

Формування фінансових результатів підприємств відноситься до найбільш складних проблем фінансового управління. Фінансові результати фокусують результати всіх видів діяльності підприємств і одночасно є необхідним джерелом самоокупності й самофінансування; рентних, процентних та дивідендних виплат; створення резервних та страхових фондів. Як показав попередній аналіз, на величину фінансових результатів впливає безліч різноспрямованих факторів, що ускладнює процес управління, спрямований на досягнення необхідного їх розміру, темпів росту, рівня рентабельності.

Формування фінансових результатів у процесі поточного управління припускає наявність таких обов'язкових етапів, як: визначення необхідного (цільового) розміру, виходячи із цілей розвитку підприємства; аналіз поточного стану та виявлення найбільш істотних зовнішніх і внутрішніх факторів, що вплинули на їх зміни; розрахунок планових або прогнозних величин фінансових результатів, що найбільше повно відповідає цільовим настановам; розробка конкретних заходів щодо досягнення розрахованих величин; моніторинг усіх вище перерахованих етапів та внесення корективів у ході реалізації намічених заходів.

Список використаних джерел

1. Гинзбург А.И. Экономический анализ. – СПб.: Питер, 2004. – 480 с.
2. Бланк И.А. Управление прибылью. – К.: «Ника-Центр», 1998. – 544 с.
3. Лепейко Т.И., Котлик А.В. Методический подход к измерению 151 результативности деятельности компании при оценке ее эффективности // Экономика розвитку. – 2005. - № 2. – с.13-16.
4. Статистичний щорічник Херсонської області за 2014 рік / Головне управління статистики у Херсонській області, – 2015. – 494 с.
5. Власова Н.О., Мелушова І.Ю. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі: монографія. – Харків: Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2008. – 158 с.

Ковальова А.О., аспірант
Науковий керівник – Морозов Р.В., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Важливим фактором функціонування сільськогосподарських підприємств є рівень забезпеченості фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси представляють собою частину всієї сукупності засобів підприємства, то джерела їх формування виражають частину фінансових засобів, які використовуються на утворення цих фінансових ресурсів. При створенні підприємства до формування майна суб'єкта господарювання відносять: грошові та матеріальні внески засновників; доходи від реалізації продукції (робіт, послуг); доходи від цінних паперів; капітальні вкладення і дотації з бюджетів; надходження від продажу (здачі в оренду) майнових об'єктів (комплексів), що належать їм, придбання майна інших суб'єктів; кредити банків та інших кредиторів; безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій і громадян [1 с.65]. Фінансове забезпечення полягає у виділенні певної суми фінансових ресурсів на розв'язання окремих завдань фінансової політики господарюючого суб'єкта [2, с.20].

У фінансовій науці поняття механізму використовується у переносному значенні – "як внутрішня будова, як система функціонування, як апарат виду діяльності". Сьогодні в економічній літературі є два підходи до розуміння цього поняття. За першим напрямом механізм – організація. Налагодження роботи економіки і фінансів. А отже, механізм є важливою складовою виробничого і фінансового механізму. Інший підхід – це розуміння механізму як засобу зовнішнього впливу держави і підприємств на економіку та суспільство [3, с.71].

Ефективність фінансової діяльності, підтримка рівня виробництва забезпечується формуванням фінансового механізму підприємства. У фінансовій літературі термін "фінансовий механізм" використовується досить часто, але трактування його сутності науковцями є різними.

За ствердженням Г.Г. Кірейцева "фінансовий механізм – це сукупність методів реалізації економічних інтересів шляхом фінансового впливу на соціально-економічний розвиток підприємства" [4, с.50].

І.Р.Чуй, М.В. Сороківська визначають фінансовий механізм як сукупність форм і методів, за допомогою яких відбувається формування та використання фондів грошових ресурсів для забезпечення різноманітних потреб державних структур, суб'єктів господарювання та населення [5, с.50].

О.М. Ковалюк стверджує, що фінансовий механізм це система

фінансових форм, методів, важелів та інструментів, які використовуються у фінансовій діяльності держави і підприємств за відповідного нормативного, правового та інформаційного забезпечення, в контексті відповідної фінансової політики на мікроекономічному та макроекономічному рівнях [6, с. 396].

Фінансовий механізм, як економічна категорія, має складну структуру взаємопов'язаних елементів, а саме фінансові методи, фінансові інструменти, фінансові важелі та нормативне правове, інформаційне, організаційне забезпечення. Фінансові методи є способом впливу фінансів на господарський процес. Основними фінансовими методами є фінансове планування, оперативне фінансове управління, фінансовий контроль, фінансове забезпечення, фінансове регулювання. Реалізація фінансової політики ґрунтується на використанні фінансових інструментів, до яких відносять податки і збори, відрахування і внески, державні позики, кредити фінансових установ, депозити, державні субсидії, цінні папери. В свою чергу використання останніх пов'язане із відповідними важелями, що визначають характер їх дій, і до яких належать ставки та нормативи, а також умови проведення тих чи інших фінансових операцій (умови залучення депозитів і видачі кредитів, умови надання державних субсидій, умови випуску і погашення цінних паперів). Нормативно-правове забезпечення регулює взаємодію елементів фінансового механізму (Конституція України, закони ВРУ, Укази Президента, положення міністерств з питань економіки та фінансів та ін.), інформаційне забезпечення є вичерпна своєчасна інформація для ухвалення фінансових рішень (показники, що характеризують стан розвитку підприємства та галузей, фінансова звітність суб'єктів господарювання), організаційне забезпечення здійснюють створені відповідні фінансові органи та інституції зі своїми функціями та повноваженнями, які впроваджують фінансову політику та координують дії усіх суб'єктів [5, с.51-52].

Найважливішою складовою фінансового механізму є принципи його функціонування та формування:

1. принцип обґрунтування потреби в джерелах фінансових ресурсів полягає в тому, що в процесі господарської діяльності суб'єкти сільського господарства зобов'язанні економічно обґрунтувати обсяги фінансового капіталу на всіх етапах життєвого циклу з урахуванням його особливостей для сільськогосподарських підприємств;

2. принцип оцінки ціни окремих джерел фінансового капіталу та доцільності їх залучення ґрунтується на тому, що всі джерела формування капіталу необхідно оцінювати з позиції їхньої вартості або ціни;

3. принцип пошуку і відбору найбільш оптимальних джерел формування капіталу полягає в тому, що пошук і вибір джерел формування фінансового капіталу повинен здійснюватися на основі проведеної раніше його вартісної оцінки;

4. принцип формування різних джерел та механізмів формування капіталу полягає в тому, що за рахунок різних джерел, механізмів та

фінансових інструментів формуються окремі елементи, підгрупи і групи капіталу у процесі фінансової діяльності сільського господарства;

5. принцип формування раціональної структури капіталу визначає постійну потребу об'єктивно обґрунтувати і формувати раціональну структуру фінансового капіталу;

6. принцип раціонального використання капіталу полягає в тому, що капітал повинен використовуватися раціонально для фінансування оборотних та необоротних активів суб'єктів господарювання;

7. принцип врахування фінансового ризику в процесі формуванні використання капіталу – формування і використання фінансового капіталу поєднане зі значним ризиком, що проявляється. Тому найважливішою умовою його функціонування є урахуванням можливих фінансових ризиків, їх мінімізації і можливість страхування.

8. принцип активної ролі кредитора в процесі формування і використання капіталу суб'єктами сільського господарства полягає в тому, що результат формування і використання фінансового капіталу значною мірою визначається діяльністю зовнішніх суб'єктів, що активно приймають участь у фінансовій підтримці суб'єкта господарювання (держава, банки, фінансові установи) [7, с.18].

Отже, слід відзначити, що фінансовий механізм є складною системою процесу управління, яка включає нормативно-правове, адміністративно-організаційне й інформаційне забезпечення, фінансові важелі, інструменти і методи. Фінансова політика сільськогосподарських підприємств ґрунтується на відповідних елементах фінансового інструментарію цього механізму, які є тісно взаємопов'язані та підпорядковані один одному. Важливою основою формування фінансового механізму є наявність фінансових ресурсів та достатній рівень фінансового забезпечення для стійкого розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України. – К.: Правова Єдність, 2011. – 65 с.
2. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / За ред. д.е.н. проф. Г.Г. Кірейцева. – Київ: ЦУД, 2002. – 268 с.
3. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: Монографія / Н.С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – 71 с.
4. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / Г.Г. Кірейцев. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с.
5. Чуй І.Р. Фінанси [Навч. посіб.] / І.Р. Чуй, М.В. Сороківська. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2015. – 50-52 с.
6. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики): моногр. / О.М. Ковалюк. – Львів: Вид. центр Львівського нац. ун-ту ім. Івана Фпанка, 2002. – 396 с.
7. Шлебат А. Фінансовий механізм формування і функціонування капіталу у

сільському господарстві України : [монографія] / А. Шлебат. – К.: Ліга-Прес, 2014. – 18с.

Ковальова В. В.
Науковий керівник - Пристемський О. С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток ринкових відносин супроводжується істотними зрушеннями у складі та структурі джерел фінансового забезпечення господарської діяльності підприємства. Одним із головних показників, що характеризують його фінансову стійкість, стає величина власного капіталу підприємства. Змістовність аналізу власного капіталу підприємства значною мірою визначаються станом інформаційного забезпечення.

Інформаційне забезпечення аналізу власного капіталу являє собою систему даних і способи їх опрацювання, що дозволяють вивчити реальний стан об'єкта управління, виміряти вплив факторів, які його визначають, а також виявити можливості здійснення управлінських дій. Відповідно цього, придатність інформації для прийняття рішень залежить від її відповідності наступним вимогам: державна регламентація, практичність інформації, своєчасність подання, зіставність показників, доступність і гласність, раціональність, обов'язковість подання, вірогідність, методологічна єдність розрахунків показників, дієвість.

Основними джерелами інформації про формування і рух власного капіталу підприємства є фінансова звітність, а саме, Звіт про власний капітал і Баланс. Зміст і форма Звіту про власний капітал, а також загальні відомості до розкриття його статей визначаються П(С)БО №5 «Звіт про власний капітал», який складений на основі окремих параграфів МСФО 1 «Подання фінансової звітності», 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу», 32 «Фінансові інструменти: подання». Звіт про власний капітал(ф. №4) містить інформацію про види власного капіталу підприємства і операції, що призвели до змін (збільшення, зменшення) у капіталі. Він вирізняється заочною деталізацією і враховує усі коригування, пов'язані зі зміною облікової політики підприємства, виправленням помилок, будь-які інші зміни в обліку, що впливають на оцінку елементів власного капіталу.

Слід зазначити, що особливість заповнення Звіту про власний капітал полягає у тому, що зміна одного виду капіталу одночасно призводить до зміни іншого виду капіталу. При цьому показники, які призводять до зменшення залишку відповідного елемента власного капіталу в Звіті відображаються у

дужках. Не виключаються і зміни, які в цьому Звіті зачіпають тільки один вид капіталу, наприклад, таке витрачання прибутку як нарахування дивідендів слід показати тільки зменшенням нерозподіленого прибутку.

Звіт про власний капітал побудований за принципом перетину граф та рядків, та відповідно до структури Плану рахунків. Такий порядок побудови Звіту передбачає розміщення по горизонталі форми джерел утворення власного капіталу, а по вертикалі статей з відображенням інформації про його зміни. Таким чином, у графах Звіту про власний капітал відображаються складові власного капіталу підприємства – статутний, пайовий, додатковий вкладений, резервний, інший додатковий, неоплачений та вилучений капітал, а також нерозподілений прибуток. У рядках Звіту відображаються залишки за кожним із видів капіталу на початок та кінець року, а також зміни у капіталі за рахунок різних факторів: корегування залишків на початок року, переоцінка активів, розподіл прибутку, внески учасників та вилучення капіталу, інші зміни в капіталі. На підставі таких даних у Звіті про власний капітал визначається величина змін в капіталі за звітний період. Алгебраїчна сума, що відображає початковий залишок (сальдо) з урахуванням змін за кожним видом власного капіталу повинна дорівнювати залишкам на кінець періоду (сальдо), що відображено в балансі.

Для складання звіту про власний капітал необхідно мати підготовлені реєстри бухгалтерського обліку та інші форми річної звітності, зокрема, Баланс та Звіт про фінансові результати. Величина власного капіталу підприємства також відбивається у 1 розділі пасиву Балансу, що перетерпів значні зміни в процесі формування системи бухгалтерського обліку. У підсумках балансу включається оплачена вартість статутного капіталу, що визначається вирахуванням із загальної вартості випущених акцій, тобто зареєстрованого статутного капіталу, суми дебіторської заборгованості власників (учасників) за внесками у капітал (неоплачений статутний капітал). Окремою статтею виділений пайовий капітал, формування і використання якого має деякі особливості відповідно до діючого законодавства України. Додатковий капітал розділений на додатковий капітал, що дорівнює емісійному доходу, та інший додатковий капітал.

Отже, діюча методологія обліку робить інформацію фінансової звітності більш зрозумілою. У ній міститься інформація про всі складені елементи власного капіталу, а також суми неоплаченого і вилученого капіталу, що зменшує його до фактично сплаченого, тобто, реального рівня.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
2. М.Ю. Рогожин «Офіс-майстер». - Додаток до журналу «Довідник секретаря та офіс-менеджера», 2012. – М.:МЦФЕР, 2012. – 325 с.
3. «Діловодство» (Організація і технології документаційного

забезпечення управління): Підручник для вузів/ Кузнєцова Т. В., Санкіна Л.В., Бикова Т. А. та ін.; Під ред. проф. Т. В. Кузнєцової. – М.:ЮНИТИ- ДАНА, 2013. – 359 с.

Ковальова О.В.

Науковий керівник – Іванова Л.В., ст. викладач

Новокаховський гуманітарний інститут,

м. Нова Каховка

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ

Політика управління фінансовими ризиками є складовою загальної фінансової стратегії підприємства і полягає у розробці цілої системи заходів з виявлення фінансових ризиків, оцінювання рівня їх концентрації та імовірності виникнення, попередження небажаних наслідків ризикових подій та компенсації понесених втрат.

Ідентифікація окремих видів ризиків пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємства. Процес ідентифікації здійснюється за наступними трьома етапами:

1) в розрізі кожного напрямку фінансової діяльності (окремих видів фінансових операцій) визначають властиві їм зовнішні (систематичні) види фінансових ризиків;

2) визначається перелік внутрішніх (несистематичних) фінансових ризиків, які властиві окремим видам фінансової діяльності, або намічених фінансових операцій підприємства (ризик зниження фінансової стабільності, ризик неплатоспроможності, структурний ризик, кредитний ризик);

3) формується загальний портфель фінансових ризиків, що пов'язані з майбутньою фінансовою діяльністю підприємства [1, с.347].

Метою встановлення основних факторів впливу на рівень фінансових ризиків є виявлення рівня керованості окремих видів фінансових ризиків, а також визначення шляхів можливої нейтралізації їх негативних наслідків. Фактори впливу на рівень фінансових ризиків поділяють на об'єктивні (фактори зовнішнього характеру) і суб'єктивні (фактори внутрішнього характеру).

Оцінка можливих фінансових втрат, пов'язаних з окремими ризиками, залежить від характеру фінансових операцій, що здійснюються, обсягу задіяних в них активів (капіталу) і рівнем коливання доходів при відповідних їм фінансових ризиках.

За рівнем можливих фінансових втрат, пов'язаних з окремими фінансовими ризиками, виділяють чотири групи фінансових операцій

Граничне значення рівня ризиків по окремих фінансових операціях встановлюється в розрізі окремих видів фінансових операцій з врахуванням

відповідного менталітету керівників і фінансових менеджерів підприємства (їх схильність до здійснення консервативної, помірної або агресивної фінансової політики по окремих видах діяльності).

При здійсненні помірної фінансової політики граничними значеннями рівня ризиків окремих фінансових операцій за оцінками спеціалістів є:

- 1) по фінансових операціях з допустимим рівнем втрат – 0,1;
- 2) по фінансових операціях з критичним рівнем втрат – 0,01;
- 3) по фінансових операціях з катастрофічним рівнем втрат – 0,001.

Це означає, що фінансова операція має бути відхилена, якщо в одному випадку з 10 по ній може бути втрачений весь розрахунковий прибуток; в одному випадку із 100 – втрачений весь розрахунковий валовий дохід; в одному випадку із 1000 – втрачений весь власний капітал в результаті банкрутства.

Попередження окремих фінансових ризиків здійснюється тільки при несистематичних (специфічних) фінансових ризиках в розрізі окремих операцій. Основною метою профілактики окремих фінансових ризиків є забезпечення зниження ймовірності їх виникнення. Профілактика фінансових ризиків полягає в розробці і реалізації підприємством системи відповідних превентивних заходів.

Нейтралізація ризиків за рахунок внутрішніх механізмів фінансової стабілізації у ряді випадків є неможливою. В цьому разі єдиним запобіжним заходом по усуненню збитків від настання ризиків є зовнішня їх нейтралізація.

Розроблена на підприємстві політика управління фінансовими ризиками може бути оформлена у вигляді спеціального документу – бізнес-плану ризик-менеджменту”, в якому відображаються такі основні розділи:

- фінансова ідеологія підприємства щодо прийняття ризиків, що відображена у фінансовій стратегії і фінансовій політиці по основним аспектам його діяльності;
- основні види ризиків, притаманні фінансовій діяльності підприємства (портфель фінансових ризиків підприємства, створений за результатами їх ідентифікації в розрізі видів фінансової діяльності і основних фінансових операцій);
- групування видів фінансових ризиків за ступенем ймовірності їх виникнення і можливому розміру фінансових втрат у разі настання ризикової події;
- рекомендовані форми нейтралізації ризиків окремих напрямів фінансової діяльності і основних фінансових операцій;
- проект бюджету по нейтралізації фінансових ризиків з розрахунком ефективності витрат;
- проект заходів (з зазначенням строків виконання і відповідальних осіб) по забезпеченню нейтралізації фінансових ризиків і їх моніторингу [2, с.24].

Розроблений документ дозволяє в концентрованій формі викласти принципи і механізми політики управління фінансовими ризиками та їх

ефективність.

Список використаних джерел

1. Скібіцький О.М. Антикризовий менеджмент: [навч. посібник]. – К.: ЦУЛ, 2009. – 568с.
2. Кравченко В.А. Стан управління підприємницькими ризиками: українська специфіка / В.А. Кравченко // Проблеми системного підходу в економіці. -2012. -№3. – С.21-29.

Ковальова Є.В.

Науковий керівник - Пристемський О.С., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ГРОШОВІ КОШТИ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТИ В БЮДЖЕТНОМУ ОБЛІКУ

Грошові кошти та їх еквіваленти, які застосовуються у бухгалтерському обліку, потребують уточнення. Це зумовлено такими причинами: виокремлення у складі грошових коштів електронних грошей як платіжного засобу, що розвивається останніми роками; уточнення факту включення до їхньої категорії лише тих активів, які можуть бути використані для здійснення розрахунків у будь-який момент, з максимальним рівнем ліквідності.

Організації обліку грошових коштів у бюджетних установах присвятили свої публікації вітчизняні вчені: П.Й. Атамас, Ф.Ф. Бутинець, Р.Т. Джога, Т.П. Остапчук, Н.А. Остап'юк, С.В. Свірко, С.В. Сисюк та ін.

У підприємствах і організаціях до грошових коштів, як об'єктів обліку, відносять: касову готівку, кошти на рахунках в банках, інші кошти, які відповідають визначенню згідно з П(С)БО 4 "Звіт про рух грошових коштів". У зазначеному положенні вказується, що грошові кошти – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. Еквіваленти грошових коштів

– короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості [1, с. 977]. Еквівалентами грошових коштів можуть вважатися активи підприємства, які відповідають таким трьом вимогам:

– належать до фінансових інвестицій;

– мають короткий термін обігу;

– є високоліквідними, тобто: швидко конвертуються у грошову форму, характеризуються свободою конвертації і мінімальним ризиком втрати вартості у разі конвертації у грошові кошти.

Для бюджетних установ визначення грошових коштів та їх еквівалентів в інструкціях державного казначейства не встановлено. Проте на рівні

практикуючих бухгалтерів відомо, що до них відносяться грошові кошти в касі, на поточному та реєстраційному рахунках й інші кошти.

Грошові кошти бюджетних установ можна класифікувати за джерелами їх надходження:

- фінансування із загального фонду бюджету;
- спеціальні кошти бюджетної установи, які поділяються на власні надходження бюджетної установи (кошти отримані як плата за послуги, інші власні надходження) та інші надходження спеціального фонду [2].

За формою існування розрізняють готівкові та безготівкові грошові кошти, за видом валюти – грошові кошти у національній валюті та грошові кошти в іноземних валютах. Під готівковими грошовими коштами розуміють валюту України та іноземну валюту. Безготівкові – гроші юридичних або фізичних осіб на розрахункових рахунках у банках, що використовуються як засіб платежу для оплати торговельних операцій чи при здійсненні інших платежів, взаєморозрахунків без участі готівкових грошей; кредитні картки, "пластикові" гроші, чеки, векселі [3].

До еквівалентів у бюджетних установах відносяться інші кошти, які відображаються на рахунку 33 "Інші кошти". На цьому рахунку обліковуються оборотні активи бюджетних установ у формі еквівалентів грошових коштів, тобто коштів, що містяться в акредитивах, у чекових книжках, в оплачених талонах на бензин (старт-картках), оплачених путівках до санаторіїв, будинків відпочинку, турбаз, пансіонатів, в оплачених проїзних документах, талонах на харчування, у повідомленнях на поштові перекази, поштових марках і марках держмита, облігаціях позик, у бланках трудових книжок і вкладишах до них, атестатів, дипломів, студентських та учнівських квитків, залікових книжок, бланках посвідчень і інших грошових документах. Також на рахунках цієї групи обліковують кошти в дорозі [4].

Звідси випливає, що визначення грошових коштів та їх еквівалентів у бюджетному обліку немає. Проте на практиці використовується визначення, яке подається в ПСБО 4 "Звіт про рух грошових коштів", в якому зазначається, що грошові кошти – це готівка, кошти на рахунках у банках, інші грошові кошти, тобто еквіваленти які виступають у національній та іноземній валюті.

Список використаних джерел

1. Хом'як Р.Л., Лемішовський В.І. Бухгалтерській облік та оподаткування: Навч. посібник // За ред. Р.Л.Хом'яка, В.І. Лемішовського. – Львів: Бухгалтерській центр "Ажур", 2010. – 1220 с.

2. Телегунь М.І. Облік грошових коштів в бюджетних установах/ М.І. Телегунь // Вісник Сумського аграрного університету "Фінанси та кредит", 2009. Електронний ресурс: URL:www.nbuv.gov.ua

3. Свірко С. В. "Облік виконання бюджету": Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. (для студентів магістерської програми "Облік і аудит" К.: КНЕУ, 2005. Електронний ресурс:URL:www.buklib.net

4. Інструкція з обліку коштів, розрахунків та інших активів бюджетних установ. Затверджена наказом Держказначейства України від 26.12.2003 року № 242. Електронний ресурс: URL:www.dtkk.com.ua

Ковальська Т.О.
Науковий керівник – Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

Від раціональної організації бухгалтерського обліку залежить можливість отримання й представлення зацікавленим користувачам всієї необхідної інформації.

Організація бухгалтерського обліку сприяє створенню будь-якого підприємства, та забезпечує його підготовку до ефективної діяльності. Без організованого бухгалтерського обліку не можлива діяльність суб'єктів господарювання, оскільки це суперечить чинному законодавству України [4].

В умовах ринкової економіки аграрні підприємства здійснюють свою діяльність самостійно, але за умов конкуренції, коли їх самостійні дії обмежуються можливістю кожного з них впливати на загальні умови обігу товарів на ринку, коли підприємство повинне стимулювати виробництво саме тих товарів, яких потребують споживачі. Для ринкової економіки притаманними є такі процеси і явища, як конкуренція, вільне ціноутворення, що складаються під впливом витрат, попиту або на їх поєднанні. У зв'язку з цим виникає потреба в організації такого внутрішньогосподарського обліку, який, будучи часткою бухгалтерського (фінансового) обліку, виконував би завдання, пов'язані з управлінням як підприємства в цілому, так і внутрішніми підрозділами, починаючи із ступеня проектування нового виду продукції і закінчуючи його реалізацією.

Організація бухгалтерського обліку – це комплекс заходів власника підприємства, направлених на забезпечення реєстрації фактів господарського життя, узагальнення їх з метою отримання необхідної інформації для складання звітності та прийняття управлінських рішень [3].

Однією з важливих передумов раціональної організації обліку є розробка систем організації бухгалтерського обліку, яким визначається зміст, послідовність і строки виконання облікових робіт на підприємстві, порядок одержання інформації, складання і додання звітності [1].

Однією зі складових технічного напрямку організації бухгалтерського обліку сфери аграрного бізнесу є вибір форми його ведення.

Важливою передумовою раціональної організації обліку на аграрному

підприємстві є правильна розстановка кадрів на окремих ділянках облікового процесу, встановлення такої структури апарату бухгалтерії, яка як найбільше відповідає конкретним умовам роботи підприємства. Чисельність облікового апарату і його структура значною мірою залежать від обсягу облікових і контрольних робіт, від форми організації й автоматизації обліку.

Роль головного бухгалтера як організатора бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві проявляється у створенні раціонального документообігу [2].

Отже, збільшення і ускладнення господарських зв'язків в умовах ринку, а звідси – зростання оперативної інформації, необхідної для управління, вимагають подальшого удосконалення організації бухгалтерського обліку, а також підвищення рівня економічних знань та ділової кваліфікації всіх облікових працівників. Раціонально організувати облік можуть тільки спеціалісти, які володіють глибокими знаннями як з методології і техніки бухгалтерського обліку в сільському господарстві, так і з економіки, права, аналізу й аудиту.

Для успішного розвитку підприємницької діяльності та ефективної організації бухгалтерського обліку на аграрному підприємстві необхідною умовою є розвиток соціальної інфраструктури.

Не менш необхідним для ефективної організації бухгалтерського обліку на цих підприємствах є заохочення персоналу, а саме підвищення оплати праці, стимулювання праці персоналу преміями, путівками на відпочинок, одноразовими допомогами.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999р., № 999 – XIV. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.liga.ua
2. Кундря - Висоцька О. П. Організація обліку: Навчальний посібник / О. П. Кундря – Висоцька. – К.: Алеута, 2007. – 223 с.
3. Лень В. С. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник / за ред.. В. С. Лєня. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 696 с.
4. Сльозко Т. М. Організація обліку: Навчальний посібник / Т. М. Сльозко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

Ковач І.
Науковий керівник – Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОЦІНКА ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні ринкові відносини економічних суб'єктів потребують об'єктивної зміни бухгалтерського обліку, наближення його до міжнародних стандартів, правильної організації бухгалтерського обліку запасів, що є необхідною умовою для діяльності підприємства. Від вирішення цієї проблеми залежить фінансовий стан підприємства, конкурентоспроможність його продукції на ринку. Раціональне керування матеріальними ресурсами і виробничо-господарським процесом в нинішніх умовах можливе лише за допомогою детального обліку і обґрунтованої економічної оцінки. У цьому зв'язку будь якому підприємству необхідна інформація про склад, кількість, вартість матеріальних ресурсів, які використовуються в господарській діяльності.

В обліковій літературі зустрічаються багато різних понять, пов'язаних із запасами, проте, слід врахувати, що кожне з них має власне тлумачення. Таким чином часто застосовуються поняття «виробничі запаси», замінене поняттям «матеріали». Деякі автори при визначенні поняття «матеріальні оборотні активи» застосовують термін «цінності». Однак, поняття «цінність» є описовою категорією, ознакою, якісним показником, що характеризує запаси як економічні елементи, які мають користь для їх власника і можуть принести йому економічні вигоди.

Застосування терміну «матеріально-виробничі запаси» пов'язано з певними суперечливими моментами, адже матеріальними запасами є не тільки предмети праці, але й засоби праці. Тому це поняття є ширшим, оскільки охоплює усі активи, що мають матеріальну форму та використовуються у виробничому процесі.

Терміни «товарно-матеріальні активи» і «товарно-матеріальні запаси» не досить прийнятні для застосування з причини охоплення ними активів, що мають матеріальну форму, які можуть бути як оборотними, так і необоротними. При цьому акцент робиться на можливість продажу таких активів.

Термін «товарно-виробничі запаси» найбільшою мірою відображає характерні властивості матеріальних елементів виробництва, основне призначення яких - обробка у процесі виробництва, формування основи виробів, при цьому враховується можливість перебування їх у складі резервів у вигляді виробничих запасів на складі або готових виробів (товарів), що перебувають на складах.

Запаси - це активи, які призначені для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності або перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва або утримуються для

споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством. Товарні запаси - придбані підприємством товари, призначенні для подальшого перепродажу; при цьому підприємство, як правило, не вносить суттєвих змін у їх фізичну форму, вони є головними виробами вже при закупці у постачальника.

Необхідними умовами правильної організації обліку запасів є: правильна організація складського господарства; наявність інструкцій з обліку запасів; правильне групування (класифікація) запасів; розробка номенклатури запасів; розробка норм запасу і норм витрат запасів.

Товарні запаси, які були придбані за грошові кошти, або були вироблені обліковуються за первісною вартістю.

Первісна вартість запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат: суми, що сплачуються за інформаційні, посередницькі та інші подібні послуги у зв'язку з пошуком і придбанням запасів; суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; витрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування; інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. До таких витрат зокрема належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання підвищення якості технічних характеристик запасів.

На підприємстві для поточної оцінки руху матеріалів протягом визначеного періоду використовують облікові ціни. Облікові ціни визначаються або як середня зважена величина фактичної заготівельної собівартості за тривалий минулий період, або як планова заготівельна собівартість, що визначається на основі преїскурантних цін (договірних) і запланованого розміру транспортно-заготівельних витрат.

Фермерські господарства при відпуску товарних запасів у виробництво, на господарські потреби, на переробку та реалізацію використовує такі методи оцінки, як ФІФО та середньозважена собівартість.

Аналітичні рахунки групуються за групами матеріалів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами, за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку і субрахунками. Відповідно до прийнятих на підприємствах групувань матеріальних цінностей дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях. Використовують аналітичний бухгалтерський облік на рахунках для контролю зберігання і руху матеріальних цінностей, їх оцінки, звірки з даними складського обліку, а також для підбиття підсумків інвентаризації.

Суть аналітичного бухгалтерського обліку товарних запасів полягає в тому, що на кожний вид матеріальних цінностей (за номенклатурними номерами) відкривається аналітичний рахунок, в якому об'єкти обліку

відображаються за їх кількістю, (за прийнятими одиницями виміру) і сумою вартості (за прийнятою системою оцінки).

Ковтун А.П.,
Ковтун В.А., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Досить тривалий період часу на сільськогосподарських підприємствах України здійснювалося реформування бухгалтерського обліку. Причиною цього є введення в дію П(С)БО. З 01 січня 2007 року сільгосппідприємства почали вивчати та застосовувати новий стандарт бухгалтерського обліку, що стосується безпосередньо їхньої основної діяльності, — П(С)БО 30. Найбільших та кардинальних змін в обліку аграрна галузь зазнала саме із введення в дію П(С)БО 30 «Біологічні активи», який регламентує основні напрямки організації обліку у сільському господарстві.

Впровадження нового галузевого стандарту зумовлювало формування принципово нових методологічних засад обліку сільськогосподарської діяльності, заснованих на ринковій вартості активів, визначенні фінансових результатів діяльності на протязі господарського циклу.

Згідно даного стандарту, біологічні активи на дату проміжних та річного балансу потрібно відображати за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу [2].

На сьогоднішній день активний ринок біологічних активів в Україні майже не сформовано, і тому, проблемним залишаються питання визначення справедливої вартості біологічних активів, реальної вартості незавершеного виробництва. Дослідження засвідчили, що вимоги П(С)БО 30 щодо цього виконують лише поодинокі підприємства. Серед причин: не тільки відсутність ринку поточних біологічних активів, але, і в першу чергу, доцільність для підприємства таких складних бухгалтерських дій.

Аграрним підприємствам особливо необхідні зовнішні інвестиції. Проте інвесторів цікавлять не минулі витрати на створення активів, а здатність їх генерувати грошові потоки в майбутньому. В цьому випадку сільськогосподарське підприємство за власної ініціативи буде шукати можливість визначити справедливу вартість не лише біологічних активів та сільськогосподарської продукції, а й інших активів [3].

На кожен дату складання балансу біологічні активи, необхідно переоцінювати за справедливою вартістю. Така оцінка дає можливість відобразити реальні показники фінансової звітності, які використовуються при

отриманні сільськогосподарськими підприємствами інвестицій і кредитів банків. Собівартість реалізованих біологічних активів, яка також обліковується за справедливою вартістю дорівнює їх справедливій вартості без витрат на місці продажу на останню дату складання балансу, по тій вартості за якою вони відображені в обліку на дату реалізації [4].

Відповідно до пункту 4 П(С)БО 30, біологічним активом є тварина або рослина, яка у процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Основними умовами визнання біологічних активів або сільськогосподарської продукції є ймовірність отримання аграрним підприємством економічних вигід, пов'язаних з їх використанням, та можливість достовірної оцінки їхньої вартості.

Біологічні активи поділяються на поточні (рахунок 21 «Поточні біологічні активи») та довгострокові (рахунок 16 «Довгострокові біологічні активи»).

Поточними вважаються біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі.

За характерними ознаками виокремлюють три групи біологічних активів субрахунків: 211 - «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю»; 212 - «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю» та 213 - «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю».

До довгострокових належать біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та додаткові біологічні активи або в інший спосіб приносити економічні вигоди протягом періоду, що перевищує 12 місяців (або операційний цикл, у разі коли він більший за 12 місяців), та біологічні активи, що створюються протягом періоду, більшого, ніж один рік, за винятком тварин на вирощуванні та відгодівлі (незрілі довгострокові біологічні активи). До довгострокових біологічних активів належать робоча та продуктивна худоба, багаторічні насадження тощо.

Облік довгострокових біологічних активів здійснюється за рахунком 16 «Довгострокові біологічні активи», який має 6 субрахунків: 161 - «Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю»; 162 - «Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю»; 163 - «Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю»; 164 - «Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю»; 165 - «Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю»; 166 - «Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю».

Визначення справедливої вартості ґрунтується на цінах активного ринку.

За

наявності кількох активних ринків біологічних активів їхня оцінка базується на даних того ринку, на якому підприємство передбачає продавати такі біологічні активи. Особливими способами визначення справедливої вартості біологічних активів, у разі коли немає активного ринку є такі: останні ринкові ціни операції з такими активами; ринкові ціни на подібні активи та додаткові показники, які характеризують рівень цін на біологічні активи та сільськогосподарську продукцію.

Використання ринкової (справедливої) вартості для оцінки поточних біологічних активів у рослинництві сприяє більш точному та реальнішому відображенню їх вартості в балансі, що дає можливість об'єктивно відображати склад та структуру активів підприємств. Останнє є досить важливим фактором при залученні інвестицій, отриманні кредитів сільськогосподарськими підприємствами, їх реорганізації, при виході їх із складу засновників.

Зміни в обліку сільськогосподарської діяльності за П(С)БО 30 призвели до виникнення ряду проблем, пов'язаних із складністю практичного застосування нововведень. Недосконалість методологічного та методичного забезпечення призводить до перекручування процедур відображення інформації в обліку та звітності. На сьогоднішній день підприємства не роблять балансового узагальнення поточних біологічних активів у рослинництві оскільки методологічні та методичні забезпечення цих процедур є складними та не завжди доречними

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Мінфіну № 1315 від 29.12.2006р.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». Затверджено Наказом міністерства фінансів України від 18.11.2005р. № 790.

3. Жук В.М. Методологічний супровід застосування П(С)БО 30 «Біологічні активи»//Облік і фінанси АПК.-2008.-№2.-С.75-83.

Козленко Ю.В.

Науковий керівник – Тютюнник С. В., к.е.н., доцент

*Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава*

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Система бухгалтерського обліку являє собою певний механізм щодо підготовки і відображення інформацію, що стосується майнового та

фінансового стану підприємства. Дана інформація спрямована на своєчасне забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів реалами даними про стан справ на підприємстві з метою прийняття управлінських рішень.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [2, 4].

Облікова політика має бути розроблена на кожному підприємстві, яке зареєстроване у порядку, встановленому законодавством. Підприємство самостійно розробляє свою облікову політику.

Використання різних варіантів облікової політики, на думку В. А. Кулик, дозволяє маніпулювати фінансовим результатом, що зумовлює незіставність показників фінансової звітності, створення можливостей вуалювання фінансового результату, неможливість об'єктивного обчислення національного доходу у системі національних рахунків. Тому, завданням управлінського персоналу є формування такої облікової політики, яка б забезпечувала створення у системі бухгалтерського обліку неупередженої та правдивої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [3].

За формою облікова політика підприємства має вигляд наказу керівника (власника), відповідно до якого головний бухгалтер складає проект наказу, а потім з усіма додатками та розрахунками передає на затвердження власнику (керівнику) підприємства. Наказ набирає юридичної сили з того дня коли був підписаний власником (керівником) підприємства і є обов'язковим для виконання всіма службами і працівниками підприємства.

Причинами появи облікової політики в ринкових умовах є:

- 1) альтернативні варіанти щодо організації і ведення бухгалтерського обліку передбачені законодавчими документами;
- 2) розширення видів діяльності та організаційно-правових форм суб'єктів господарювання;
- 3) зміна ролі бухгалтера в господарському житті підприємства від простого реєстратора господарських операцій до активного його учасника [1].

Облікова політика підприємства має три складові: організаційну, методичну і технічну. У свою чергу, кожна складова об'єднує в собі певні об'єкти, відповідно до яких існують альтернативні варіанти – елементи. Елементи облікової політики підприємства щодо окремих об'єктів обліку регламентуються Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Інструкцією до його використання, Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства, іншими нормативно-правовими актами.

Основними елементами облікової політики щодо обліку виробництва продукції рослинництва є:

1) об'єкти обліку витрат на виробництво продукції – система обліку витрат на підприємстві повинна відповідати його організаційній структурі; кожен підрозділ підприємства здійснює витрати і його можна кваліфікувати як центр витрат; для забезпечення обліку витрат за кожним центром відповідальності необхідно визначитись з робочим планом рахунків, на яких будуть накопичуватись витрати відповідних підрозділів;

2) перелік калькуляційних одиниць – призначення виробничих підрозділів – виробництво певних видів продукції (виконання робіт, надання послуг); кожен вид продукції, що виробляється підрозділом може бути калькуляційною одиницею; якщо обрано за калькуляційну одиницю окремих вид продукції, то необхідно теж визначитись з робочим планом рахунків для накопичення витрат за кожною калькуляційною одиницею.

3) методи обліку витрат – обираються підприємством самостійно; метод обліку витрат тісно пов'язаний з калькуляційними одиницями і часто залежить від їх визначення; пливають на вибір методу обліку витрат і інші фактори (застосовувана техніка, технологія, організація тощо);

4) методи калькулювання собівартості продукції – для внутрішньої звітності обираються підприємством самостійно; калькулювання – це процес визначення собівартості певного об'єкта витрат; виділяють наступні основні методи калькулювання собівартості продукції: простий; позамовний; за процесами (попередільний); виключення витрат на побічну чи супутню продукцію; метод коефіцієнтів; нормативний; за змінними витратами; повного розподілу витрат між виробами; параметричний; комбінований;

5) перелік і склад статей калькуляції собівартості продукції – обирається підприємством самостійно; при визначенні статей обліку і калькулювання слід виходити з їх суттєвості; поріг суттєвості для виділення окремих статей обліку визначається підприємством самостійно;

6) оцінка відходів та супутньої продукції – при виготовленні ряду видів продукції можуть виникати відходи, які можуть бути використані у інших виробництвах, або реалізовані іншим підприємствам; такі відходи можуть бути оцінені за ціною можливого використання або за ціною продажу відповідно; крім відходів може одночасно вироблятися супутня чи побічна продукція;

7) перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат – обираються підприємством самостійно;

8) методи оцінки запасів при вибутті – можуть суттєво вплинути на величину витрат, особливо у матеріалоємних галузях і обираються підприємством самостійно, виходячи з принципу обачності;

9) метод оцінювання незавершеного виробництва;

10) перелік витрат майбутніх періодів;

11) бази розподілу непрямих витрат основного виробництва – визначається підприємством самостійно; розподіл непрямих витрат можна здійснювати за наступними методами: прямого розподілу; послідовного розподілу; одночасного розподілу.

12) розробка калькуляційних листів – наводять суттєві статті обліку і калькулювання, дані про обсяги продукції та її загальну вартість за статтями калькуляції, собівартість одиниці продукції; у калькуляційних листах може відобразитись й інша інформація, яка необхідна для управління

13) калькулювання;

14) розробка внутрішньої звітності – форми внутрішньої звітності мають містити інформацію про витрати, які контролюються відповідним центром витрат; періодичність подання інформації про витрати має бути такою, щоб на її основі можна було вчасно приймати коригуючі управлінські рішення; найчастіше встановлюються тижнева, двотижнева або місячна періодичність подання.

Отже, створення системи бухгалтерського обліку неможливе без використання такого елементу як облікова політика, яка виступає інструментом організації обліку. Облікова політика покликана виконувати не лише функції обліку та формування звітності, а й забезпечувати інші функції управління – планування, організації, координації, мотивації та контролю [3]. Ефективне управління потребує надійного інформаційного забезпечення, інструментом формування якого у сучасних умовах виступає облікова політика підприємства. Формування інформаційної системи на підприємстві повинно враховувати всі аспекти його фінансово-господарської діяльності і забезпечувати оптимізацію взаємозв'язків і залежності між всіма основними функціями управління. Питання змісту та структури розпорядчого документу про облікову політику підприємства вирішується на підприємстві під впливом багатьох чинників, а правильність їх використання перевіряється часом і результатом діяльності.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник / Ф. Ф. Бутинець, О. П. Войналович. – Житомир : ПП. «Рута», 2009. – 528 с.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996 від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.au>.
3. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : [монографія] / В. А. Кулик. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. – 373 с.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. // Все про бухгалтерський облік. – 2013. – № 27. – С. 36–58.

Козубенко Т.А.
Науковий керівник – Петренко В.С., к.е.н., ст. викладач
Херсонський державний університет,
м. Херсон

РЕФІНАНСУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Світова фінансово-економічна криза, не оминувши Україну, значною мірою порушила функціонування кредитної системи і стала причиною банківської кризи: виникли проблеми з ліквідністю та платоспроможністю банківських кредитних установ. У такій ситуації вирішальною є роль НБУ як кредитора останньої інстанції, який здійснює підтримку ліквідності банків шляхом рефінансування.

Розглядаючи сутність поняття рефінансування, звернемо увагу на тлумачення цього поняття в загальному вигляді. Можна визначити класичне визначення рефінансування (від англ. refinancing) – погашення позикового капіталу за допомогою отримання нових позик. У зарубіжних авторів рефінансування – це зміна старого облігаційного випуску новим, при настанні терміну погашення старого випуску, задля зменшення процентної ставки по боргу [1, с. 142]. У словниках фінансових термінів повідомляється, що рефінансування – це погашення старої заборгованості, шляхом отримання нових зобов'язань [2]. У англійських авторів Дж. Бейлі, Р. Александера та У. Шарпа рефінансування визначається як заміна засобів, які були витрачені на певний момент часу, іншими фінансовими ресурсами для продовження надання кредиту, коли всі засоби розподілені або погасити заборгованість, що утворилась. Таким чином, можна відзначити що одні автори розглядають рефінансування з боку комерційних банків, включаючи міжбанківські кредити, кредити центрального банку та інші, а інші досліджують рефінансування з боку кредитування центральним банком комерційних банків. Для комерційних банків рефінансування в центральному банку – це останній спосіб регулювання їхньої ліквідності, і НБУ виступає для них у ролі кредитора останньої інстанції. Для НБУ рефінансування комерційних банків – це по-перше, канал безготівкової емісії, а по-друге – спосіб запобігання банківській паніці. У випадку кризової ситуації на грошовому ринку НБУ надає негайно додаткові резерви на кредитній основі тим банкам, котрі потребують їх найбільше. Слід при цьому відзначити, що НБУ має право, але не зобов'язаний рефінансувати комерційні банки, тому і банки повинні розуміти отримання кредитів від НБУ як привілей, а не право. Сутність політики рефінансування у широкому розумінні полягає у зміні НБУ умов рефінансування комерційних банків і в регулюванні у такий спосіб попиту з їхнього боку на додаткові резерви, тобто на кредити НБУ.

Основною метою рефінансування є регулювання ліквідності банків на виконання Національним банком функції кредитора останньої інстанції. Для

цього Національний банк використовує такі кредити рефінансування:

1) постійно діюча лінія рефінансування для надання банкам кредитів овернайт;

2) кредити рефінансування строком до 90 днів.

За потреби підтримки ліквідності банків на більш тривалий строк Національний банк України може прийняти рішення щодо здійснення рефінансування шляхом проведення тендерів строком до 360 днів.

На основі постійно діючої лінії рефінансування. Національний банк здійснює підтримку короткострокової (миттєвої) ліквідності банку в національній валюті шляхом надання кредиту овернайт:

1) під забезпечення державними облігаціями України (крім облігацій зовнішньої державної позики) або депозитними сертифікатами;

2) без забезпечення (бланковий кредит).

Рефінансування банків здійснюється шляхом проведення кількісного або процентного тендера. Тендери проводяться з такою періодичністю: 3 середні підряд – рефінансування строком до 14 днів і одна середня – рефінансування строком до 90 днів.

Національний банк України здійснює рефінансування банків шляхом проведення тендерів лише під відповідне забезпечення. Перелік прийнятного забезпечення щоквартально доводиться до відома банків.

Національний банк України здійснює рефінансування банків за процентною ставкою, що не нижча, ніж облікова ставка Національного банку України, та яка протягом дії кредитного договору не підлягає коригуванню.

Національний банк України у 2014 році розподілив 222 млрд гривень, у тому числі довгострокових кредитів – 115,6 млрд гривень. Станом на 1 січня 2015 року загальний обсяг заборгованості за кредитами рефінансування Національний банк України становив 109 млрд гривень. З даних Національного банку України випливає, що найбільше "рефінансу" в 2014 році отримали державні банки, яким кошти були потрібні в основному для фінансування "Нафтогазу".

Приватні ж банки за рахунок рефінансу вирішували проблеми із відтоком депозитів. Більше за інших отримав найбільший банк країни - "Приватбанк", приблизно 20 млрд грн. Так, "Дельта Банк" отримав протягом року більше 10 млрд. Але все одно відчуває труднощі. У самому банку таку ситуацію пояснюють гігантськими неплатежами з боку великих позичальників. "ВіЕйБі Банк" отримав 5,5 млрд грн. та КБ "ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА" 8,3 млрд грн. З цих коштів, наприклад, "ВіЕйБі Банк" виплачував депозити у листопаді, але того ж місяця в нього ввели тимчасову адміністрацію, так що майбутнє стабкредиту підпитанням.

Були у НБУ інші невдалі приклади рефінансування. Займи отримали півтора десятка банків, в які потім була введена тимчасова адміністрація. Прес-служба НБУ повідомила, що серед банків-одержувачів кредитів рефінансування на строк більше 30 календарних днів є 16 банків, які згодом були визнані

неплатоспроможними, і на даний час у них здійснюється тимчасова адміністрація або ліквідація.

Тобто головною проблемою діючого механізму рефінансування є недостатній контроль за цільовим використанням кредитів. Важливою проблемою для системи може стати те, що кредити надані НБУ використовуються не за призначенням. Це означає, що отримані кошти банки можуть використовувати з метою спекуляції на валютному ринку, та виведення її за кордон країни. Зокрема, досі існують корупційні чинники при наданні кредитів рефінансування, не розроблений порядок звіту та контролю за використанням раніше отриманих коштів тощо. Водночас, для обмеженого кола банківських установ проводяться нетранспарентні тендери з підтримки ліквідності за зниженою ставкою (майже вдвічі). Отже вирішення цієї проблеми може бути здійснено шляхом посилення контролю та вдосконалення фінансової та статистичної звітності про використання наданих кредитів рефінансування.

Список використаних джерел

1. Салтикова Г.В. Рефінансування банків: світова практика та напрями розвитку. Наука й економіка / 2014, № 3 (35) 59 України / Г.В. Салтикова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 2(14). – С. 142–145.
2. Карпінський Б.А. Фінанси: термінологічний словник / Б.А. Карпінський, Т.Б. Щира / Мін-во освіти і науки України. – К. : Професіонал, 2007. – 608 с
3. Про Національний банк України : закон України : прийнято ВР 20.05.1999 р. № 679- XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
4. Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України шляхом рефінансування, депозитних та інших операцій : постанова Правління НБУ від 30.04.2009 р. № 259 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0410-09>.
5. Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України : постанова Правління НБУ від 13.07.2010 р. № 327 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0540-10>.

ВЗАЄМОДІЯ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ПРИ ОБЧИСЛЕННІ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Одним із важливих напрямів розвитку вітчизняної системи бухгалтерського обліку в сучасних умовах є інтеграція різних облікових підсистем – власне бухгалтерського обліку і обліку для цілей податкових розрахунків. У цілому перспективи інтеграційних процесів в бухгалтерському обліку пов'язані із поглибленням зв'язків між цими підсистемами. Запровадження Податкового кодексу України та подальші його зміни передбачають можливість такої інтеграції. В той же час певна зміна законодавчої бази потребує аналізу та визначення можливостей та обмежень, в яких повинні діяти підприємницькі структури.

Тому забезпечення інтеграції обліку для різних цілей – управління і оподаткування - можливе не лише за рахунок визнання єдності і цілісності об'єктів, які відображаються в окремих облікових підсистемах, але і за рахунок побудови адекватної системи обліку і звітності щодо такого важливого економічного об'єкту, яким є податок на прибуток.

Введення в дію Податкового кодексу України (ПКУ) з початку 2011 року передбачало можливість максимально наблизити фінансовий і податковий облік. Передбачено, що методика розрахунків сум податку на прибуток та документальне оформлення податкових відносин у цілому майже повністю базуються на основах бухгалтерського обліку.

Однак, існували певні розбіжності щодо визначення оподаткованого прибутку відповідно до норм податкового законодавства та нормативного регламентування фінансового обліку.

Норма, що забезпечує узгодження показників різних видів звітності, визначається Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: бухгалтерський облік є обов'язковим і ведеться підприємством у відповідності із нормативними вимогами, а фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що застосовують грошовий вимірник, ґрунтуються на використанні облікової інформації [1].

Однак на практиці зазначена норма не завжди виконується. Так, згідно нормативних вимог, підприємства, що знаходяться на загальній системі оподаткування, мають обов'язково вести облік розрахунків за податками відповідно з обліковими правилами, які зазначені в Законі України про бухгалтерський облік і Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (П(С)БО), та облік розрахунків за податками згідно з правилами визначення оподаткованого результату, встановленими ПКУ. У зв'язку з викладеним,

виникають так звані податкові різниці.

Процедура формування фінансової звітності з урахуванням податкових різниць відповідно до Перехідних положень ПКУ спочатку передбачалась застосовуватись у звітних періодах 2012 року. Пізніше дату запровадження податкових різниць перенесли на 1 січня 2013 року. Далі зміни ПКУ щодо відображень податкових різниць стосувались наступного: з 1 січня 2014 року у складі фінансової звітності платник мав право зазначати (тобто, не зобов'язаний) тимчасові та постійні податкові різниці за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну фінансову політику. Останні зміни податкового законодавства відбулися в кінці 2014 року і передбачають наступне.

З 1 січня 2015 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» [2]. Відповідно до прийнятих нововведень зазнали зміни і положення Податкового кодексу України щодо оподаткування податком на прибуток підприємств. Ці зміни стосуються наступного.

Об'єкт оподаткування – скоригований на податкові різниці фінансовий результат до оподаткування визначений у фінансовій звітності підприємства.

Якщо дохід не перевищує 20 млн. грн., то платник податку на прибуток має право прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкту оподаткування минулих років).

До основних податкових різниць належать різниці, які виникають у зв'язку з амортизацією основних засобів; уцінкою та зменшенням корисності основних засобів та нематеріальних активів; ліквідацією або продажем основних засобів; формуванням резервів (крім формування резерву відпусток); здійсненням фінансових операцій.

Відповідно до останніх змін з ПКУ також вилучено визначення категорій податкової різниці, тимчасової та постійної різниці.

Отже, податок на прибуток розраховується на підставі даних бухгалтерського фінансового результату (за П(С)БО чи МСФЗ), відкоригованого на різниці, передбачені Податковим кодексом України. Можна стверджувати, що скасовується як такий окремий податковий облік і значно зростає важливість і точність ведення бухгалтерського обліку у податкових цілях. У зв'язку з цим важливим є аналіз сутності та особливостей відображення в обліку податкових різниць, які ускладнюють ведення на підприємстві єдиного обліку.

Враховуючи, що базовим нормативним документом, який в Україні регламентує облік податкових різниць є ПБО «Податкові різниці», варто відзначити, що аналогу даного П(С)БО у складі МСФЗ немає. У системі МСФЗ є лише МСФЗ 12 «Податки на прибуток», з яким співвідноситься П(С)БО 17 «Податок на прибуток». Відповідно до МСФЗ 12 «Податок на прибуток» і відповідного П(С)БО 17 для обліку відстрочених податків в цих стандартах

передбачається застосування так званого балансового методу, або методу зобов'язань. При цьому П(С)БО 17 спрямовано на формування методологічних засад розкриття, насамперед, в балансі інформації про залишки не анульованих тимчасових податкових різниць, які так би мовити «матеріалізовані» в активах та зобов'язаннях». Дійсно, П(С)БО17 в повній мірі достатньо для того, щоб:

- визначити суми відстрочених податків, тобто сальдо відстрочених податкових зобов'язань і відстрочених податкових активів на дату балансу;
- на підставі цього з'ясувати суму витрат з податку на прибуток, що має бути відображена у фінансовій звітності, а саме Звіті про фінансові результати.

Отже, для визнання що балансових статей з відстрочених податків, що статті витрат «Податок на прибуток» П(С)БО 17 достатньо. Балансовий метод чи метод зобов'язань фактично полегшує облікову практику за рахунок того, що дозволяє здійснювати визнання відстрочених податків лише на дату балансу. Водночас, підприємства мають розкривати в примітках до фінансової звітності «пояснення різниці між витратами (доходом) з податку на прибуток та добутком облікового прибутку (збитку) на застосовану ставку податку на прибуток». Аналогічна норма міститься в МСФЗ 12.

Фактично в Україні одночасно можливі наступні методи розрахунку відстрочених податків і податкових різниць:

- балансовий метод або метод зобов'язань, який відповідає вимогам діючих П(С)БО 17 і МСФЗ 12;
- метод визначення податкових різниць за кожною статтею доходів і витрат, що передбачає систематичний, накопичувальний облік податкових різниць відповідно до ПБО «Податкові різниці».

Перший метод відповідає сучасним тенденціям обліку податку на прибуток згідно МСФЗ, а другий – механізм збільшення обсягу звітної інформації для фіскальних цілей.

Основна мета обчислення податкових різниць при встановленні величини оподаткованого прибутку заключається не в тому, щоб розкривати чи не розкривати податкові різниці безпосередньо у звітності, а в тому, щоб через механізм чіткого визначення їх складу в нормативних документах з питань оподаткування уникнути проблем в різному тлумаченні діючого законодавства для різних цілей різними особами. Тому розкриття інформації щодо податкових різниць слід залишити виключно на рівні підходів, визначених в обліковій політиці з урахуванням вимог національних або міжнародних стандартів обліку та звітності. Відповідно представляти інформацію відносно податкових різниць доцільно в Примітках до фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ 12 або П(С)БО 17.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України №71-VIII від 28.12.2014р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.

Котова Х.В.

Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У РІЗНИХ КРАЇНАХ

У бухгалтерському обліку класифікація є необхідною умовою систематизації облікових об'єктів для побудови системи бухгалтерського обліку з подальшим використанням її для прийняття управлінських рішень. Від того, наскільки правильно здійснено поділ та класифікацію об'єктів обліку, а також, наскільки правильно обрано класифікаційні ознаки, залежить якість облікової інформації та ефективність управління підприємством. Зобов'язання не є виключенням, тому що їх поділ на окремі категорії – необхідна частина забезпечення розуміння агрегованої облікової інформації, яка повинна сприйматись користувачем фінансової звітності для прийняття рішень.

Наукова класифікація є методом дослідження множини об'єктів шляхом їх поділу на класи (групи) за відповідною загальною ознакою, способом пізнання сутності, змісту, ступеня схожості і відмінностей об'єктів. Класифікація (від лат. *clasis* – розряд, клас і *facio* – роблю) – результат упорядкованого розподілу об'єктів заданої множини. Тобто термін “класифікація” застосовується у двох значеннях: метод дослідження, що полягає в розподілі досліджуваних об'єктів на підмножини, і результат, одержаний завдяки такому розподілу [1].

Метою класифікації інформації про зобов'язання в балансі є надання користувачам даних про платоспроможність підприємства та ліквідність його балансу, тобто ймовірності погашення заборгованості у випадку ліквідації даного підприємства.

Результати проведеного дослідження літературних джерел, що розглядають питання обліку й аналізу поточних зобов'язань, дозволяють виявити наступні проблеми, що виникають при класифікації поточних зобов'язань:

– відсутність єдиного комплексного підходу при розробці різних ознак класифікації поточних зобов'язань;

– відсутність систематизації всіх ознак класифікації поточних зобов'язань з урахуванням особливостей антикризового регулювання фінансово-майнового стану підприємства.

– потреба в розробці додаткових ознак класифікації на підставі ознак, що не розглядалися раніше. Виникнення додаткових критеріїв класифікації обумовлено динамічністю економічних процесів, що відбуваються в сучасному світовому співтоваристві, зростанням і удосконаленням міжнародної наукової думки.

В той же час, за результатами такого аналізу приходимо до висновку про те, що класифікація зобов'язань, зокрема обліковцями, частіше за все здійснюється за Положеннями (Стандартами) бухгалтерського обліку, причому вона є неповною і охоплює лише декілька основних ознак класифікації, а саме термін погашення, об'єкти зобов'язань, суб'єкти зобов'язань.

Основою класифікації зобов'язань є їх розподіл залежно від строку, що визначається від дати балансу до дати погашення, яка визначена умовами виникнення зобов'язання (контрактом, умовами постачання, законодавством тощо). Така класифікація зобов'язань для цілей бухгалтерського обліку використовується у закордонній практиці та наводиться у Міжнародних стандартах фінансової звітності. За часовим критерієм виділяються дві основні групи зобов'язань – довгострокові та поточні. Крім того, згідно МСФЗ зобов'язання поділяються на забезпечені та непередбачені зобов'язання.

Тобто, класифікація поточних зобов'язань також мало чим відрізняється у вітчизняному обліку від класифікації зарубіжних країн. Різниця більше спостерігається у назві видів поточної заборгованості та конкретизації окремих видів зобов'язань. Для порівняння класифікація поточних зобов'язань в різних країнах згрупована у таблиці 1.

На думку автора, різна класифікація зумовлено наступними причинами:

– використання кредитів є засобом збільшення оборотних коштів підприємства;

– кредиторська заборгованість перед постачальниками є теж засобом кредитування, але в більшості випадків безвідсоткового;

– вексельні розрахунки використовуються як застава під кредит, так і при розрахунках з постачальниками, тобто їх наявність відображає відстрочку платежу;

– аванси одержані є однією з форм розрахунків з покупцями на умовах передоплати, тобто їх наявність підтверджує довіру покупців до даного господарюючого суб'єкта в плані обов'язкового виконання своїх зобов'язань щодо отриманого авансу;

– окреме відображення зобов'язань за податками та платежами в балансах усіх вищезазначених країн є показником платіжної дисципліни платників податків та страхувальників;

– зобов'язання перед учасниками є показником привабливості для інвесторів та нових акціонерів.

Класифікація поточних зобов'язань у різних країнах

Країна	Класифікація поточних зобов'язань*
1	2
Великобританія [2, с.385]	Короткострокові зобов'язання: письмово оформлені забезпечені позики, кредити банків та овердрафти; аванси отримані; торгові кредити; переказні векселі до оплати; заборгованість перед іншими компаніями, в яких є частки участі; Інші кредитори, доходи майбутніх періодів; Інвентаризація
США [2, с.386, 387]	Короткострокові зобов'язання: кредиторська заборгованість; короткострокові векселі; дивіденди до виплати; нараховані зобов'язання, віднесені до витрат періоду; аванси та депозити, що повертаються; попередньо оплачені незароблені доходи; податкові платежі; умовні платежі; частина довгострокової заборгованості, що підлягає погашенню в поточному періоді; кредиторська заборгованість до запитання.
Німеччина [3, с.416]	Короткострокові зобов'язання: займи (в тому числі конвертуєми); зобов'язання перед кредитними інститутами; аванси одержані; зобов'язання перед постачальниками та підрядниками; вексельні зобов'язання; зобов'язання перед дочірніми організаціями; зобов'язання перед залежними організаціями; інші зобов'язання, в тому числі за податками та в рамках соціального забезпечення
Росія [2, с.130]	Короткострокові зобов'язання: позики та кредити, в тому числі: кредити банків, що належать до погашення протягом 12 місяців після звітної дати; позики, що належать до погашення протягом 12 місяців після звітної дати; кредиторська заборгованість, в тому числі: постачальники та підрядники; векселя до сплати; заборгованість перед дочірніми та залежними товариства; заборгованість перед персоналом організації; заборгованість перед державними позабюджетними фондами; аванси одержані; інші кредитори; заборгованість учасникам з виплати доходів; доходи майбутніх періодів; резерви наступних витрат; інші короткострокові зобов'язання.
Україна [4]	Поточні зобов'язання: короткострокові кредити банків, поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, короткострокові векселі видані, кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, поточна заборгованість за розрахунками з одержаних авансів, по розрахунках з бюджетом, по розрахунках за позабюджетними платежами, по розрахунках зі страхування, по розрахунках з оплати праці, по розрахунках з учасниками, по внутрішнім розрахункам, інші поточні зобов'язання

Інші види поточних зобов'язань, що не є спільними серед проаналізованих країн, або взагалі не існують у даній країні або ж входять до складу іншої заборгованості. Крім того, враховуючи вищевикладене, залежно від інформаційного інтересу користувачів інформації про поточні зобов'язання за вищенаведеними ознаками класифікації, інформація може подаватись і в розгорнутому вигляді окремо у пояснювальній записці до річного звіту.

Список використаних джерел

1. Глосарій (тлумачний словник) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/glossary/>
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” / Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. – Житомир : ПП “Рута”, 2002. – 544 с.
3. Йорг Бетге. Балансоведение / Бетге Йорг. – М. : Бухгалтерский учет, 2000. – 454 с.
4. Національні Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні положення складання фінансової звітності», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Кравчук А.Ф.

Науковий керівник – Іванова Л.В., ст. викладач

Новокаховський гуманітарний інститут,

м. Нова Каховка

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Удосконалення системи управління персоналом на вітчизняних підприємствах (в організаціях) має спиратися на накопичений зарубіжний досвід. Ідеться передусім про узагальнення й запозичення керівниками підприємств та організацій зарубіжного прогресивного досвіду стосовно державного фінансування і стимулювання внутрішньо фірмової підготовки кадрів, використання сучасних систем оцінювання персоналу, формування й застосування сучасних систем заохочення різних категорій працівників до високоефективної трудової діяльності, а також залучення значної частини персоналу управління виробництвом.

У країнах з розвинутою ринковою економікою держава, беручи на себе основний фінансовий тягар підготовки та перепідготовки кадрів, створює єдиний механізм забезпечення зайнятості через взаємодію держави та підприємств. Цей механізм включає стимулювання з боку держави освітянської активності самих підприємств, кооперацію останніх з навчальними закладами, а також акумулювання та перерозподіл коштів підприємств з метою підготовки й перепідготовки робочої сили. Взаємодія держави і підприємств передбачає використання різного інструментарію: фінансування, податкової політики, регулювання соціального страхування та забезпечення, створення інформаційної та правової інфраструктури [1, с.24].

У країнах із розвинутою ринковою економікою широко застосовуються

найрізноманітніші системи матеріального заохочення працівників і стимулювання їх щодо підвищення результативності праці. Розглянемо деякі з них.

Система матеріального стимулювання США побудована так, що фіксована заробітна плата може тільки зростати і ніколи не зменшуватися. Визначена частина заробітку стає залежною від загальної ефективності роботи, забезпечує можливість уникнути звільнень і разових скорочень базової заробітної плати і тим самим підвищує продуктивність праці. У наш час в американських компаніях система матеріального стимулювання знаходить нові форми, поступово відмовляючись від діючої системи оплати праці у вигляді: погодинної заробітної плати робітників; річного жалування службовців і одноразової винагороди керівників, при цьому керівники компаній постійно шукають нові системи оплати праці, які підвищують стимулюючий ефект продуктивності праці та знижують виробничі витрати.

Становить інтерес методика оцінки праці у Франції, що має, як правило, багатофакторний аналіз. У політиці оплати праці більшості французьких компаній спостерігається дві тенденції: індексація заробітної плати залежно від вартості життя, при цьому індекси цін на споживчі товари враховуються в колективних договорах, й індивідуалізація оплати праці, що заснована на рівні професійної кваліфікації та відповідає виконуваній роботі та кількості внесених раціоналізаторських пропозицій. На думку багатьох французьких фахівців, поряд зі стимулюванням продуктивності праці, індивідуалізація оплати праці призводить до збільшення конфліктних ситуацій із приводу справедливості в одержанні надбавок. Найбільший інтерес викликає бальна оцінка ефективності праці працівника (від 0 до 120 балів) на основі шести показників: професійні знання, продуктивність праці, якість роботи, дотримання правил техніки безпеки, ініціативність, етика виробництва. При цьому персонал підприємства поділяється на 5 категорій. До найвищої, першої, належать працівники, які набрали від 100 до 120 балів, до другої - ті, що набрали до 80 % від максимальної кількості балів, до третьої - 60, до четвертої - 40, до п'ятої - менше 20 % від максимальної кількості балів. У випадку відсутності на роботі від 8 до 5 днів на місяць надбавка скорочується на 25 %, протягом 10 і більше днів - на 100 %.

Шведська модель матеріального стимулювання персоналу полягає в так званій солідарності оплати праці, що виражена в рівній заробітній платі за однакову працю, скороченні розриву між розмірами мінімальної і максимальної заробітної плати. Принцип рівної заробітної плати за рівну працю має на увазі, що працівники, які мають однакову кваліфікацію і виконують аналогічну роботу, одержують однакову заробітну плату не залежно від результатів господарської діяльності підприємства. Подібний принцип нарахування заробітної плати, з одного боку, призводить до значних витрат низькорентабельних підприємств, а з іншого боку - сприяє зростанню рентабельних підприємств і стимулює структурні зміни в економіці. На

підприємствах Швеції діє біля тисячі систем матеріального заохочення.

На підприємствах Японії розмір заробітної плати визначається за чотирма показниками: віком, стажем, професійним розрядом і результативністю праці. Вік і стаж є базою для традиційної особистої ставки, а професійний розряд і результативність праці - розміром трудової тарифної ставки, названою "ставкою за кваліфікацію". Відповідно до думки багатьох ведучих японських економістів, введення в тарифну систему результативності праці має велике значення, оскільки на основі отриманої оцінки за рік працівник може бути переміщений на кілька порядків (1 - 3) у тарифній сітці, що надасть можливість кожному працівникові в межах своєї кваліфікації безпосередньо і самостійно впливати на розмір свого заробітку. Таким чином, використання трудової ставки виключає можливість автоматичного зростання заробітної плати без обліку таких факторів, як підвищення рівня кваліфікації і трудовий внесок працівника, підсилюючи тим самим у них стимулювання до праці, що прямо залежить від результативності їх праці і має місце на українських підприємствах [2, с.25].

Тому необхідно вдосконалити складові існуючих систем матеріального стимулювання персоналу, використовуючи комплексний підхід, що дасть змогу визначити найбільш прийнятні для України системи оплати і преміювання праці персоналу, перероблені з урахуванням особливостей економічних процесів, що протікають в Україні і продовжувати вивчати зарубіжний досвід з метою його творчого застосування в умовах вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Колот А.М Оплата праці на підприємстві: організація та удосконалення. - К., 2011. – 86с.
2. Петрова І. Оплата праці в мотиваційній системі сучасного підприємства / І. Петрова // Україна: аспекти праці. - 2014. - № 7. - С. 22-27.

Красота О.Г., к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ: РЕЖИМИ ВІДШКОДУВАННЯ

Бюджетне відшкодування являє собою відшкодування від'ємного значення ПДВ з Держбюджету за результатами перевірки платника податків, що підтверджує правомірність сум бюджетного відшкодування податку. На сьогодні можливо бюджетне відшкодування ПДВ в загальному або в автоматичному порядку. Загальний порядок діяв і раніше, а ось автоматичне відшкодування ПДВ є нововведенням для податкового законодавства, і стало

можливим лише з моменту набуття чинності Податкового кодексу України.

Для отримання бюджетного відшкодування ПДВ платнику необхідно своєчасно подати до податкового органу декларацію та заяву про повернення суми бюджетного відшкодування, яка відображається в такій декларації. Також необхідно докласти розрахунок суми бюджетного відшкодування та інші передбачені законодавством документи.

Надалі податковий орган протягом 30 календарних днів, наступних за граничним терміном отримання податкової декларації, повинен провести камеральну перевірку заявлених у ній даних. Можливо також проведення і документальної позапланової виїзної перевірки платника протягом 30 календарних днів, наступних за граничним терміном проведення камеральної перевірки.

Після закінчення перевірки орган ДФС зобов'язаний у п'ятиденний термін надати органу Держказначейства висновок із зазначенням суми, яка підлягає відшкодуванню з бюджету. Після цього Держказначейство протягом п'яти операційних днів перераховує зазначену суму бюджетного відшкодування з бюджетного рахунку на поточний банківський рахунок платника.

Якщо за результатами якої-небудь з перевірок буде виявлено невідповідність суми бюджетного відшкодування заявленої у податковій декларації сумі, то податковий орган надсилає платнику податків податкове повідомлення, в якому зазначаються сума заниження / перевищення та підстави для її вирахування чи підстави для відмови у наданні бюджетного відшкодування.

Оспорювання платником зазначеного вище податкового повідомлення в адміністративному або судовому порядку тимчасово припиняє процедуру відшкодування в частині оскаржуваної суми до закінчення процедури оскарження. Отримавши відповідне рішення (вищого органу або суду), податковий орган протягом наступних п'яти робочих днів зобов'язаний подати органу Державного казначейства України висновок із зазначенням суми податку, що підлягає відшкодуванню з бюджету.

Що стосується автоматичного відшкодування ПДВ, то необхідно своєчасно подати декларацію з ПДВ та відповідну заяву, а надалі спеціальна комп'ютерна програма в автоматизованому режимі здійснить вибір тих платників податків, які відповідають передбаченим Кодексом критеріям для автоматичного відшкодування. Перелік «відповідних» платників податків ДФС передає до Держказначейства.

Згідно Податкового кодексу України платник податку (юридична особа або СПД) має право на автоматичне відшкодування, якщо відповідає одночасно таким критеріям [1]:

- не знаходиться в процедурі банкрутства;
- включений до ЄДРПОУ та до реєстру не внесено запису про відсутність за місцем знаходження / проживання, прийняття рішень про виділ,

припинення юридичної особи / підприємницької діяльності СПД, визнання недійсними статутних документів або змін до них, припинення держреєстрації юрособи / підприємницької діяльності СПД;

- здійснює операції, до яких застосовується нульова ставка, і питома вага яких протягом попередніх дванадцяти послідовних звітних податкових періодів (місяців) сукупно становить не менше 40 відсотків загального обсягу поставок (для платників податку з квартальним звітним періодом – протягом попередніх чотирьох послідовних звітних періодів));

- загальна сума розбіжностей між податковим кредитом платника податків та податковими зобов'язаннями його контрагентів за даними податкових накладних, що виникли протягом трьох попередніх звітних періодів (кварталу), не перевищує 10 відсотків заявленої платником податку суми бюджетного відшкодування;

- середня заробітна плата не менше ніж у два з половиною рази перевищує розмір мінімальної заробітної плати в кожному з останніх чотирьох звітних податкових періодів (кварталів);

- не має податкового боргу.

Крім зазначених критеріїв платник податків також повинен відповідати одному з таких критеріїв, а саме: мати більш ніж 20 офіційних працівників в кожному з останніх чотирьох звітних податкових періодів (кварталів) або основні фонди, залишкова балансова вартість яких на звітну дату перевищує суму податку, заявлену до відшкодування за попередні 12 календарних місяців; або рівень визначення податкового зобов'язання з податку на прибуток до сплати до бюджету (відношення сплаченого податку до обсягу отриманих доходів) вище середнього по галузі в кожному з останніх чотирьох звітних податкових періодів (кварталів).

За результатами проведення автоматизованої звірки відповідності даних платника критеріями на автоматичне відшкодування центральний орган ДФС протягом 15 днів після граничного терміну подання звітності формує два переліки платників податків: перелік платників податків, що відповідають визначеним у Кодексі критеріям і мають право на автоматичне бюджетне відшкодування ПДВ; перелік платників податків, які таким критеріям не відповідають і, відповідно, не мають права на автоматичне бюджетне відшкодування податку.

При цьому необхідно враховувати, що не мають права на бюджетне відшкодування ПДВ особи, які були зареєстровані як платники цього податку менш ніж за 12 календарних місяців до місяця, за наслідками якого подається заява на бюджетне відшкодування, а також особи, які мали обсяги оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців менші, ніж заявлена сума бюджетного відшкодування (в обох випадках, крім нарахування податкового кредиту внаслідок придбання або спорудження (будівництва) основних фондів).

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

Куліш В.Ю.

*Науковий керівник - Минкіна Г.О., к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон*

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Головною проблемою вітчизняних підприємницьких структур є недостатність фінансових ресурсів для підтримки і розвитку власного бізнесу. Важливою умовою стимулювання господарської діяльності аграрних підприємств є наявність відповідних джерел їх фінансового та кредитного забезпечення. Одним із таких джерел є банківське кредитування. Враховуючи особливості аграрного сектору економіки України, треба відмітити наявність високого кредитного ризику, пов'язаного із збитковістю національного агробізнесу. Проте, вивчення проблеми кредитного ризику є одним із важливих завдань банківського кредитування агровиробників.

Кредитний ризик – це імовірність фінансових збитків у виробничій діяльності позичальника, що спричинює несвоєчасне повернення кредиторів основного боргу та несплати процентів за наданий кредит. Неповернення боргу може зумовлюватися фінансовою неспроможністю позичальника або ж ухилянням від виконання своїх зобов'язань [2, с.313]. Ризик є вартісним виразом вірогідних обставин, які можуть призвести до збитків, тобто до відхилення фактичних показників від передбачуваних [4, с.121].

Управління кредитним ризиком – один з елементів кредитної політики – це комплекс заходів, метою яких є мінімізація кредитних ризиків. Управління кредитними ризиками – це пошук оптимального співвідношення дохідності й ризику, оцінка, прогноз і страхування відповідного ризику. Управління кредитним ризиком включає в себе: виявлення ризику та джерел його виникнення; визначення джерел інформації для оцінки рівня ризику; вибір критеріїв і методів оцінки ризику; аналіз і оцінка ризику; розроблення і впровадження комплексу заходів для мінімізації дії кредитного ризику, в тому числі шляхом його страхування та створення резервів на покриття можливих збитків; розроблення та реалізація заходів з корекції кредитної політики, в тому числі шляхом встановлення оптимального рівня ризику [1, с.87-88].

Управління кредитним ризиком відкриває можливість здійснювати аналіз кредитоспроможності позичальників; контроль за дотриманням нормативів

кредитного ризику, встановлених НБУ, та за якістю портфелів; дає змогу встановлювати і контролювати дотримання системи лімітів; здійснювати диверсифікацію портфелів; будувати фактичні та прогнозні системи рейтингів клієнтів; оцінювати облік застав; висвітлювати тенденцію розвитку портфелів та проблемних активів, вартості кредитів [5, с.20-21].

Оперуючи поняттям кредитного ризику комерційного банку, необхідно розрізняти: кредитний ризик щодо кредитної угоди та портфельний кредитний ризик. З кредитним ризиком пов'язані не лише кредитні операції комерційного банку, а й інвестиційні, гарантійні послуги, операції з деривативами, а також послуги кредитного характеру (лізинг, факторинг та інші) [3, с.67].

Причинами виникнення кредитного ризику для агровиробників є наступні: сезонність виробництва продукції, особливо у рослинництві; несприятливі погодно-кліматичні умови; зміни у кон'юнктурі пропозицій та попиту на продукцію рослинництва і тваринництва; висока зношеність основних фондів; зміни в обсягах грошових потоків позичальників; зниження платоспроможності позичальників; неефективне державне регулювання агропромислового ринку; зниження або недостатньо висока ліквідність застави; зміни у розмірі відсоткових ставок; недостатній рівень менеджменту та організації сільськогосподарського виробництва, а також відсутність висококваліфікованих кадрів. Таким чином, фінансова неспроможність сільськогосподарських підприємств може виникнути через різні непередбачені обставини в діяльності позичальника.

Згідно світового досвіду регулювання кредитних ризиків у банках здійснюється такими способами: врахування факторів виникнення кредитних ризиків та їх достовірна оцінка (визначення внутрішнього кредитного рейтингу позичальника), вдосконалення організаційної структури і адекватний розподіл повноважень у процесі регулювання кредитних ризиків, а також сек'юритизація кредитів.

Західні банки прагнуть мінімізувати втрати, отримані при кредитуванні корпоративних та індивідуальних клієнтів. У сучасних умовах розвитку світової банківської системи найдосконалішими та найскладнішими моделями оцінки кредитних ризиків для подальшого регулювання їх рівня у банках вважаються математичні моделі оцінки кредитних ризиків. В основі цих моделей є визначення можливості (ймовірності) втрат від дефолту контрагентів, величина яких залежить від кредитних рейтингів, що присвоюються позичальникам міжнародними рейтинговими агентствами чи розраховуються самими банками. Застосовуючи ці моделі регулювання ризиків до своїх кредитних портфелів, банки, насамперед, розраховують частину коштів, яка не буде повернена, і встановлюють процентні ставки таким чином, щоб покрити ці збитки і отримати прибуток за рахунок тих кредитів, які будуть успішно повернені.

Для уникнення кредитного ризику банківські установи України сформували ряд заходів, направлених на їх запобігання: створення кредитного

меморандуму; розроблення положення про кредитний комітет; установлення лімітів кредитування на контрагентів та одного позичальника; лімітування по галузях і регіонах; проведення суворого і ретельного аналізу заявок на кредит; відвідання позичальника, контроль його фінансового стану тощо - супровід кредитних угод; застосування штрафів і стягнення пені за невчасне погашення позики та порушення інших умов договору; списання безнадійних кредитів із суми резервів, а якщо недостатньо – із прибутку; проведення маркетингу ринку кредитних ресурсів та прогнозування стану ринку кредитів.

Методи зниження кредитного ризику комерційного банку можна поділити на дві групи: зовнішні та внутрішні.

Зовнішні механізми зниження ступеня кредитного ризику полягають в адміністративному та економічному регулюванні ризиків з боку держави і переданні ризику іншим суб'єктам господарювання. Використання цих механізмів свідчить про те, що банк прагне певну частку відповідальності за ризик перекласти на третю сторону, яка здатна його контролювати. Найпоширенішими зовнішніми способами зниження кредитного ризику є застава, гарантія (порука) та страхування.

Внутрішні механізми зниження ступеня кредитного ризику полягають у самострахуванні банком можливих втрат. Основними внутрішніми способами є: лімітування, диверсифікація та створення резервів.

В цілому, ми вважаємо, що на практиці ефективним є використання комбінації зовнішніх та внутрішніх механізмів зниження кредитного ризику.

Напрями щодо зменшення кредитного ризику при кредитуванні сільськогосподарських підприємств, в основі яких лежить проведення науково-технічної модернізації та реструктуризації сільськогосподарського виробництва, шляхом впровадження інновацій, що дасть можливість підвищувати конкурентоздатність виробництва товарної продукції рослинництва і тваринництва та формування надійної системи страхового покриття кредитних ризиків, пов'язаних із сезонним характером аграрного виробництва і мінливими погодно-кліматичними умовами.

Єдність зусиль щодо подолання кредитного ризику на всіх рівнях створює об'єктивне підґрунтя для розширення сфери кредитування аграрного сектора економіки.

Отже, регулювання кредитних ризиків є об'єктивною необхідністю та засадою забезпечення стабільності банківської системи.

Список використаних джерел

1. Березовик В.М. Управління кредитним ризиком аграрних позичальників / В.М. Березовик // Фінанси України. – 2006. – № 1. – С. 86–93.
2. Енциклопедія банківської справи України: Довідкове видання / [редкол.: В.С. Стельмах (голова) та ін.]. – К.: Молодь, Ін Юре, 2001. – 680 с.: іл. + вкл. 88 с.
3. Кредитний ризик комерційного банку: навч. посібник / В.В.

Вітлінський, О.В. Пернарівський, Я.С. Наконечний, Г.І. Великоіваненко; за ред. В.В. Вітлінського. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2000. – 251 с.

4. Романенко Л.Ф. Ризики у банківській діяльності / Л.Ф. Романенко, А.В. Коротеєва // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С. 121–127.

5. Тичина В. Впровадження системи управління ризиками в банку / В.Тичина, О. Задніпровська // Вісник НБУ. – 2004. – № 8. – С. 18–22.

Купрієнко О. М.

Науковий керівник – Левченко З. М., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ОБМЕЖЕННІ ГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

Наша країна як повноправний учасник міжнародної платіжної системи упевнено рухається до зниження частки готівки в загальному грошовому обігу. Для досягнення цієї мети вона використовує різні інструменти, прийняті у світовій практиці. Один із них – обмеження готівкових розрахунків. За твердженням експертів, саме такий захід дає можливість збільшити надходження фінансових ресурсів до банківської системи та підвищити ліквідність банків. А це в результаті позитивно впливає на економіку держави.

Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні № 637 передбачає, що підприємства (підприємці) мають право розраховуватись готівкою між собою або з фізичними особами протягом одного дня за одним або декількома платіжними документами тільки в певних межах [2]. Дані межі запроваджені постановою про встановлення граничної суми розрахунків готівкою № 210 і становлять при розрахунках готівкою:

– підприємств (підприємців) між собою протягом одного дня – 10 тис. грн;

– фізичної особи з підприємством (підприємцем) протягом одного дня за товари (роботи, послуги) – 150 тис. грн;

– фізичних осіб між собою за договорами купівлі-продажу, що підлягають нотаріальному посвідченню, – 150 тис. грн [3].

Кількість підприємств (підприємців) та фізичних осіб, з якими здійснюються готівкові розрахунки протягом дня, не обмежена. Готівковий ліміт застосовується щодо кожного контрагента окремо.

Дотримуватись обмеження готівкових розрахунків у зазначених розмірах потрібно з 01.09.2013 р. незалежно від дати укладення договору, за яким вони здійснюються.

Отже, якщо підприємству необхідно купити товарно-матеріальні цінності на суму, що перевищує 10 тис. грн (наприклад, на 12 тис. грн), то оплатити їх

готівкою в один день можна в сумі, що не перевищує 10 тис. грн. Решту 2 тис. грн підприємство може доплатити:

- або в той самий день безготівковим способом;
- або наступного дня готівкою, попередньо знятою в банкоматі або пункті видачі готівки.

Обмеження у 10 тис. грн не поширюється на:

- розрахунки підприємств (підприємців) із бюджетами та державними цільовими фондами;
- добровільні пожертвування і благодійну допомогу;
- використання коштів, виданих на відрядження (для оплати проїзду, проживання, харчування тощо) [1, с.75].

Головними правилами застосування 10-тисячного обмеження є:

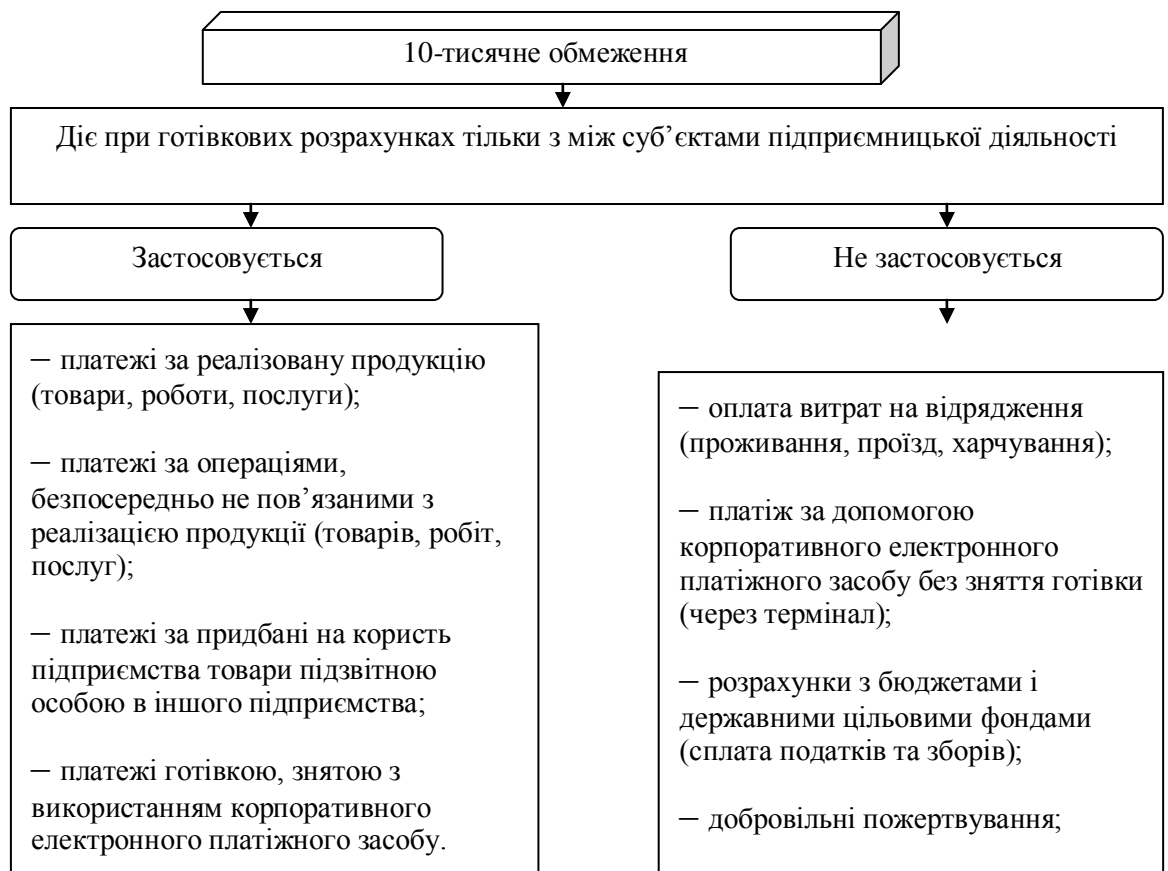


Рис. 1. Правила застосування 10-тисячного обмеження

150-тисячне обмеження стосується розрахунків при оплаті за товари (роботи, послуги), придбані для виробничих (господарських) потреб за рахунок готівкових коштів, отриманих за допомогою електронного платіжного засобу.

Дане обмеження не поширюється на:

- добровільні пожертвування і благодійну допомогу;
- використання коштів, виданих на відрядження [1, 78].

Тобто не поширюється на розрахунки фізичних осіб з підприємствами (підприємцями), які не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт,

послуг). До таких операцій відносять: кошти, отримані від погашення дебіторської заборгованості, заборгованості за позиками; безоплатно отримані кошти; відшкодування матеріальної шкоди; внески до статутного капіталу; платежі за наданням майна в лізинг; роялті; дохід (проценти) від володіння корпоративними правами; повернення невикористаних підзвітних сум та ін.

Головні правила застосування 150-тисячного обмеження подано на рис. 2.

Отже, для раціональної організації діяльності підприємства при обмеженні готівкових розрахунків необхідно:

- врахувати всі норми чинного законодавства України з детальним аналізом їх взаємозв'язку та залежності окремих елементів;
- затвердити шляхи розрахунків підприємства готівковим способом відповідним наказом по підприємству;
- встановити відповідну кількість контрагентів на день, з якими проводяться розрахунки готівкою;
- оформити інструкцію про порядок та цілі застосування готівкових обмежень.



Рис. 2. Правила застосування 150-тисячного обмеження

Тому, щоб не наражатися на значні штрафні санкції, всім суб'єктам господарювання бажано впровадити систему попереджувального контролю в межах внутрішніх засобів регламентації роботи облікового апарату.

Список використаних джерел

1. Білова Н. Обмеження готівкових розрахунків: у яких випадках та

скільки / Н. Білова // Податки та бухгалтерський облік. – 2014. – № 49. – С. 73 – 80.

2. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні № 637 від 15 груд. 2004 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Постанова «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою» затверджена Правлінням НБУ № 210 від 06 черв. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

Кушнір С.О.

Науковий керівник - Круковська О.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м.Херсон

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ : ПЕРЕВАГИ АВТОМАТИЗАЦІЇ

Проблема автоматизації обліку стає дедалі актуальною , що пов'язано , перш за все , із збільшенням облікової інформації та вимогами до швидкості обробки інформації для прийняття управлінських рішень. Вирішенню цієї проблеми сприятиме використання програмних засобів обробки інформації.

Інвентаризація основних засобів – це перевірка відповідності облікових записів про основні засоби . Основні засоби підприємства – це всі матеріальні активи підприємства , які використовуються в процесі виробництва продукції або надання послуг , строк експлуатації яких більше одного року . Можливість автоматизації інвентаризації основних засобів виявляється у створенні інформаційної бази даних, яка включає всю наявну інформацію про основні засоби , яка в момент перевірки звіряється з фактично виявленими об'єктами .

Одним з варіантів інвентаризації основних засобів який є найпопулярнішим це маркування основних засобів . Яким чином це робиться ? Пропонується простий спосіб маркування – на принтері друкуються етикетки зі штрих-кодом , які будуть містити найменування , інвентарний номер і місце розташування кожної одиниці основних засобів . Наносяться етикетки за допомогою ручного аплікатора етикеток. Коли прийде час провести інвентаризацію , цей процес не складе особливих труднощів . Беремо термінал збору даних і зчитуємо всі штрих-коди , нанесені на основні засоби . Після чого термінал підключається до автоматизованого робочого місця тобто персонального комп'ютера з відповідним програмним забезпеченням «Агент ПЛЮС» або іншим .

Програма «Агент ПЛЮС : Інвентаризація основних засобів», що працює на мобільних пристроях на базі ОС Android , дозволяє ефективно

автоматизувати процес інвентаризації основних засобів, що значно скорочує час збору та обробки інформації, а також потребує залучення меншої кількості людей. Основними перевагами рішень на платформі «Агент ПЛЮС 2.0» є доступність пристроїв, що працюють на Андроїді, а також можливість внесення необхідних змін без особливих труднощів (завдяки відкритому конфігуратору).

Програмний продукт «Агент ПЛЮС : Інвентаризація основних засобів» призначений для автоматизації роботи учасників інвентаризаційної комісії, бухгалтерів, матеріально відповідальних осіб, керівників та дозволяє: виявляти фактичну наявність майна; співставляти фактично отримані дані про наявність майна з даним бухгалтерського обліку, а також контролювати утримання і експлуатацію основних засобів.

Основні функціональні можливості:

- формування інвентарних номерів відповідно до реєстру;
- маркування об'єктів: друк самоклеючих етикеток (з найменуванням об'єкта інвентаризації);
- зчитування маркування (з використанням вбудованого або підключеного сканера штрих-коду);
- звірка номерів та зовнішнього вигляду об'єкту інвентаризації (автоматична видача опису об'єкта по штрих-коду, його зображення, географічне розташування (якщо пристрій має GPS-приймач)) і оцінка змін його стану або розташування;
- формування звітів за різними критеріями (категорія об'єкта інвентаризації, матеріально-відповідальна особа, місце розташування тощо) в залежності від вимог, що пред'являються керівництвом до самого процесу інвентаризації.

Автоматизація інвентаризації основних засобів передбачає наступні процедури.

Основним недоліком автоматизації основних засобів сільського господарства підприємства є використання штрих-кодів лише для адміністративних приміщень та засобів, які незайняті безпосередньо у виробничому процесі. Тому автоматизація інвентаризації основних засобів у сільськогосподарській діяльності забезпечується частково.

Вищевикладений варіант проведення інвентаризації основних засобів дозволяє збільшити ефективність і достовірність обліку, знизити вплив людського фактора і скоротити витрати праці.

Комп'ютеризовані процедури інвентаризації основних засобів:

- Визначення облікових даних про об'єкт інвентаризації
- Ідентифікація за допомогою терміналу збору даних (зчитування штрих-кодів)
- Визначення фактичної наявності, запис інформації в базу даних при скануванні
- Складання і контроль інвентаризаційних описів

- Складання й обробка порівняльних відомостей (групування й отримання результатів інвентаризації)
- Проведення коригування записів

Список використаних джерел

1. Агент ПЛЮС : Інвентаризація основних засобів – [Електронний ресурс] Режим доступу:
AgentPlus/AgentPlus_Inventaryzacija_osnovnyh_zasobiv/
2. Автоматизація інвентаризації основних засобів – [Електронний ресурс] Режим доступу:
http://www.vostok.dp.ua/ukr/info/infal/Avtomatizatsiya/avtomatizatsiya_inventarizatsii_os/
3. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pidruchniki.ws/00000000/buhgalterskiy_oblik_audit/informatsiyni_tehnologiyi_v_organizatsiyi_buhgalterskogo_obliku_ta_auditu_ivahnenkov_sv

Лайчук Г. І.

Науковий керівник - Книшук О. О., аспірант

Університет митної справи і фінансів,

м. Дніпропетровськ

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Україна постійно розширює і поглиблює свої міжнародні зв'язки, все активніше включається в європейські та світові інтеграційні процеси. Відомо, що залучення до міжнародної співпраці - важлива умова повноцінного економічного розвитку держави.

Сучасні процеси в економіці України супроводжуються збільшенням кількості суб'єктів, що здійснюють свою діяльність в сфері ЗЕД. Ринкова економіка створила широкі можливості для здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств і організацій усіх форм власності. Будь-яка організація, будь-який громадянин має право безпосереднього налагодження зв'язків із зарубіжними партнерами з метою задоволення своїх потреб.

Експортно-імпортні операції в Україні з кожним роком набирають все більших обертів. В цих умовах експортно-імпортні операції стають однією з основ товарообороту в Україні, джерелом валютних надходжень організацій-резидентів та джерелом надходжень до державного бюджету.

На сьогодні методика і організація обліку експортно-імпортних

операцій є досить складними процесами. На практиці виникає чимало непорозумінь і порушень чинного законодавства. Слід зазначити, що органи Державної фіскальної служби України повідомляють про численні порушення суб'єктами ЗЕД чинного законодавства України при здійсненні ними операцій з імпорту та експорту товарів і послуг [1].

Необхідність теоретичного обґрунтування і розробки практичних рекомендацій щодо обліку експортно-імпортних операцій, зокрема аналітичного, з боку підприємств-суб'єктів ЗЕД обумовили актуальність дослідження.

Для бухгалтерського обліку експортно-імпортних операцій суб'єкти ЗЕД користуються планом рахунків та інструкцією про його використання, що діють на території України, та відповідними змінами і доповненнями [2]. Ця норма надає можливість суб'єкту ЗЕД відображати в обліку специфіку своєї зовнішньоекономічної діяльності та запровадити відповідні субрахунки.

Законодавство дозволяє суб'єкту ЗЕД самостійно визначати порядок аналітичного обліку здійснюваних ним експортно-імпортних операцій. Облік експортних операцій відображається за дебетом рахунку 362 "Розрахунки з іноземними покупцями", а імпортних - за кредитом рахунку 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками" [3].

Також, слід пам'ятати, що відповідно до П(С) БО 21 "Вплив змін валютних курсів" операції в іноземній валюті при первісному визнанні відображують у валюті звітності - грошовій одиниці України перерахунком сум іноземної валюти із застосуванням курсу НБУ на дату здійснення операції [4]. Унаслідок постійної зміни офіційного курсу іноземних валют виникає особливий об'єкт обліку, що іменується курсовими різницями. Позитивна курсова різниця зараховується на кредит 714 "Дохід від операційної курсової різниці", а негативна - на дебет 945 "Втрат від операційної курсової різниці" [3].

На нашу думку, аналітичний облік на підприємстві доцільно вести в розрізі країн-експортерів та країн-імпортерів, а всередині їх - у розрізі контрагентів, облікових партій товарів, укладених договорів, валюти оплати операцій. Це, безперечно, залежить від потреб підприємства.

Для врегулювання процедури визнання доходів та витрат, а також формування на рахунках бухгалтерського обліку достовірної та повної суми витрат на придбання імпортних доцільно використовувати наступні субрахунки:

291 "Експортовані товари";

292 "Імпортовані товари";

7021 "Дохід від реалізації товарів вітчизняним покупцям";

7022 "Дохід від реалізації товарів іноземним покупцям".

Відповідні субрахунки до рахунку 70 в разі необхідності можна відкрити і щодо виготовленої підприємством продукції чи наданих послуг.

9021 "Собівартість реалізації товарів вітчизняним покупцям";

9022 “Собівартість реалізації товарів іноземним покупцям”.

Відповідні субрахунки до рахунку 90 в разі необхідності можна відкрити і щодо виготовленої підприємством продукції чи наданих послуг.

3711 “Розрахунки за виданими авансами вітчизняним покупцям”;

3712 “Розрахунки за виданими авансами іноземним покупцям”;

6811 “Розрахунки за авансами, отриманими від вітчизняних покупців”;

6812 “Розрахунки за авансами, отриманими від іноземних покупців”;

931 “Витрати на збут товарів вітчизняним покупцям”

932 “Витрати на збут товарів іноземним покупцям”.

При цьому особливості аналітичного обліку об’єктів досліджуваних операцій зумовлено:

- 1) видом зовнішньоторговельного постачання;
- 2) видом зв’язку між експортером та імпортером;
- 3) умовами зовнішньоекономічного договору купівлі-продажу - базисні умови постачань та фінансові умови розрахунків.

Безперечно, на організацію аналітичного обліку експортно-імпортних операцій з постачання товарів впливають умови їхнього здійснення або вид цих операцій (експорт чи імпорт; купівля, продаж чи обмін і т. п.).

Вид зв’язку між експортером (постачальником) та імпортером (покупцем) визначає спосіб практичного здійснення конкретного виду постачань, який у міжнародній торговельній практиці називається “методом постачання”. У міжнародній торговельній практиці використовується два основних методи здійснення цих постачань: прямий і непрямий. Прямий метод припускає встановлення прямих зв’язків між виробником (постачальником) і кінцевим споживачем - постачання товарів безпосередньо кінцевому споживачеві й закупівлю товарів безпосередньо в самостійного виробника на основі зовнішньоторговельного контракту. Непрямий метод припускає здійснення експортно-імпортних операцій з постачання товарів через торгово-посередницьку ланку на основі договору (угоди) із посередником.

Базисні умови постачань - це сукупність умов доставки товарів від продавця до покупця [5]. Залежно від базисних умов постачань товарів в експортера та імпортера формуються операції, пов’язані з доставкою товарів згідно із зовнішньоекономічним договором (контрактом).

Умови розрахунків також впливають на характер і кількість операцій у контрагентів, оскільки містять у собі: способи, умови, засоби платежу й форми розрахунків. Крім того, аналітичний облік розрахунків з іноземними суб’єктами господарювання обов’язково ведеться в гривнях та валюті, обумовленій договором [3].

Отже, недостатність наукової розробки і обґрунтування методології митного регулювання, організації бухгалтерського обліку експортно-імпортних операцій та їх практична цінність для розвитку зовнішньоекономічної

діяльності в Україні обумовлюють необхідність впровадження нового законодавчого регулювання діяльності суб'єктів ЗЕД. Зокрема, в найкоротші строки потрібно висвітлити питання щодо технології та методології ведення аналітичного обліку експортно-імпортних операцій на підприємстві-суб'єкті ЗЕД. Також необхідно розробити рекомендації і пропозиції щодо дослідженого питання з урахуванням сучасних вимог економіки України.

Список використаних джерел

1. Кількість суб'єктів ЗЕД, які підлягають перевіркам, подвоїться // Офіційний портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://sta-sumy.gov.ua/>. - Назва з екрана.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від від 09.12.2011 № 1591 / 2014. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>. - Назва з екрана.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 / 2014. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. - Назва з екрана.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193 / 2014. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>. - Назва з екрана.
5. Інкотермс Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати [Електронний ресурс]: Правила Міжнародної торгової палати від 01.01.2000 / 2011. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_007/. - Назва з екрана.

Левченко О.С.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ВАЖЛИВІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ПОЗАБАЛАНСОВОГО ОБЛІКУ

Особливим класом Плану рахунків бухгалтерського обліку є позабалансові рахунки. Багато бухгалтерів не приділяють належної уваги цим рахункам, вважаючи їх другосортними і необов'язковими до використання. Таке недооцінювання значення позабалансового обліку у формуванні сучасної інформаційної системи підприємства знижує її можливості і корисність.

Система рахунків, яка застосовується сьогодні, включає як балансові, так

і позабалансові рахунки. Такий поділ ґрунтується на економічному підході до класифікації засобів підприємства та відображає їх правовий стан.

Хоча інформація, що відображається на позабалансових рахунках, не використовується для складання фінансової звітності та для розрахунку показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, облік на позабалансових рахунках є обов'язковим і входить до загальної системи бухгалтерського обліку.

Завдяки веденню обліку на позабалансових рахунках забезпечується реальне відображення економічного стану підприємства, що дозволяє чітко відокремити власні об'єкти від невластних, підтверджує або спростовує облікову інформацію суб'єкта господарювання, який надав ці активи у тимчасове користування, розпорядження або на зберігання [1].

Позабалансові рахунки розкривають інформацію про наявність і рух майна, яке не належить підприємству, проте тимчасово знаходиться в його користуванні або розпорядженні. Ведення обліку на позабалансових рахунках забезпечує не тільки спостереження за збереженням активів, які належать іншим підприємствам, а й надає можливість контролювати законність використання документів суворого обліку.

Облік з використанням позабалансових рахунків призначений для обліку результатів господарських операцій і фактів, які не впливають у даний момент на стан активів, капіталу та зобов'язань підприємства, проте вимагають спостереження та контролю в інтересах власника. Операції, що відображаються на позабалансових рахунках, є результатом проведених або майбутніх змін майнового стану підприємства. У зв'язку з цим необхідно врахувати, що суми, відображені на позабалансових рахунках, є результатом можливих (майбутніх) змін майнового стану підприємства чи тих, які відбулися (відображених у балансовому обліку). Цим встановлюється зв'язок позабалансового обліку з балансовим; позабалансове спостереження здійснюється на вимогу законодавства та має юридичне значення (відповідальність за збереження майна, контроль за законністю дій).

Позабалансовий облік є складовою бухгалтерського обліку, яка покликана розширити його інформаційні можливості. Правильно сформулювати визначення предмету позабалансового обліку означає вказати його місце в системі бухгалтерського обліку і окреслити сферу його застосування.

Ігнорування позабалансового обліку або порушення правил його ведення можуть призвести до негативних наслідків:

- можливих зловживань матеріалами, що прийняті в переробку, а також цінностями, прийнятими на відповідальне зберігання;
- складності точного встановлення матеріальної відповідальності працівників складів, комор тощо;
- виникнення суперечок з постачальниками і покупцями;
- можливості несанкціонованого використання бланків суворого обліку з

метою зловживання, багаторазового використання одного й того ж примірника документу окремими працівниками.

Якщо ж позабалансовий облік не ведеться або ж він занедбаний, то можливі й інші негативні наслідки [2].

Наявність у вітчизняному бухгалтерському обліку позабалансових рахунків відповідає принципам його ведення та відображає юридичну природу майнових комплексів, які фігурують у фінансовій звітності, що дозволяє:

- усунути відображення майна, яке показане в обох балансах, наприклад, орендодавця й орендаря, що особливо важливо для макроекономічних статистичних зведень і досліджень;

- запобігти подвійному оподаткуванню майна:

- точно відобразити для всіх зацікавлених осіб вартість коштів, які були внесені та належать на правах власності засновникам й інвесторам підприємства.

Отже, ведення позабалансового обліку є обов'язковим і входить до загальної системи бухгалтерського обліку. Позабалансовий облік забезпечує реальне відображення економічного стану установи, такий облік дозволяє чітко відокремити власні об'єкти від невластних, підтверджує або спростовує облікову інформацію господарюючого суб'єкта, який надав активи у тимчасове користування або на зберігання.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік: актуальні проблеми та рішення [Текст] : монографія / за редакцією д-ра екон. наук, проф. С.С. Герасименка, д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова; [С. С. Герасименко, А.О. Єпіфанов, М.Д. Корінько та ін.]. – Суми : ДВНЗ“УАБС НБУ”, 2010. – 162 с.

2. Литвинчук І.В. Позабалансові рахунки: структурні особливості // Тези ХХХ наукової конференції, присвяченої 45-ій річниці Житомирського державного технологічного університету. –Житомир: ЖДТУ, 2005. –С. 186-187.

Лесик К.

Науковий керівник –Морозов Р.В., д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Закономірно, що основним економічним чинником, який в значній мірі визначає прибутковість підприємства, є фінансовий результат його діяльності. При цьому фінансовий результат виступає тим комплексним показником, який узагальнює усі результати виробничо-господарської діяльності підприємства та

визначає її ефективність.

В наш час багато які економісти схильні бачити головну причину нинішньої економічної нестабільності в Україні у непослідовності проведення економічних реформ, частих змінах економічного курсу та складу уряду. Безумовно, така точка зору не позбавлена об'єктивності, однак сучасна економічна ситуація зумовлена в рівній мірі як макроекономічними та політичними проблемами, так і багатьма мікроекономічними чинниками. Так, не викликає сумніву той факт, що сучасний стан виробництва в Україні значною мірою є наслідком низької прибутковості та збитковості значної більшості вітчизняних підприємств.

Оскільки величина фінансового результату визначає можливість подальшого розвитку підприємства (розширення виробництва, оновлення його основних фондів, впровадження нових прогресивних технологій і т.д.) та створює запас фінансової стійкості, який дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни у ринковій кон'юктурі, то питання зниження собівартості та водночас підвищення прибутковості набувають особливої актуальності в сучасний період ринкових реформ та економічних перетворень.

Дослідженню проблем формування та оцінки фінансових результатів приділяли увагу такі вчені, як: В.П. Багров, В.Я. Соколов, Ф.Ф. Бутинець, Г.В. Савицька, С.Ф. Голов, В.І. Іващенко, В.М. Костюченко, М.А. Болюх, А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Є.О. Підгора, М.Г. Чумаченко, В.О. Мец, М.Р. Остапюк, Н.В. Чабанова, Н.П. Кондраков, П.А. Костюк, В.Г. Лінник, В.В. Сопко та інші.

У вітчизняній літературі звертається увага як на методичні, так і на практичні проблеми забезпечення точності обліку доходів і витрат. Але все таки слід відмітити, що не всі автори розглядають ці об'єкти обліку саме з точки зору виявлення та усунення протиріч, які склалися в теорії та практиці. Багато протиріч спостерігається у самій основі - існуючих методах обліку, аналізу та аудиту доходів, витрат й фінансових результатів.

Теорія та практика бухгалтерського обліку в Україні дозволяє виокремити дві основні концепції відображення прибутку. Перша пов'язана із визначенням показників фінансового результату підприємства по затвердженому національними положеннями бухгалтерського обліку алгоритму їх формування. Згідно з іншою концепцією - прибуток в обліку відображається таким чином, щоб відповідати моделям прийняття рішень власників, інвесторів і кредиторів. При цьому порядок його формування є варіативним залежно від особливостей управлінського обліку підприємства.

Показник фінансового результату господарської діяльності підприємства є багатофункціональною та дуже інформативною категорією. Виходячи з цього в економічній теорії сформувалося три основні концепції розуміння фінансового результату:

– структурна (семантична), яка передбачає вивчення показника з точки зору правил визначення;

– інтегрована (синтаксична), що проявляється через зв'язок результату з основними економічними реаліями;

– прагматична, яка характеризує використання користувачами інформації про прибуток, незалежно від того, як вони розраховані.

Відповідно до синтаксичної концепції інформація про прибуток є релевантною. В основу цієї концепції покладено операційний підхід визначення прибутку, згідно з яким зміна оцінки активів і зобов'язань на рахунках бухгалтерського обліку здійснюється під впливом внутрішніх і зовнішніх перетворень. До таких належать операції між підприємством і контрагентами щодо надходження (виникнення), вибуття активів і зобов'язань, а також операції в результаті використання та переміщення активів всередині підприємства.

При синтаксичному підході до категорії фінансового результату досліджують його структуру та особливості формування. Відтак, значна увага приділяється показникам фінансових результатів за видами господарської діяльності підприємства (операційної, інвестиційної, фінансової, звичайної), особливостям їхнього формування та відображення у фінансовій звітності підприємства. Дана концепція може характеризуватися іншою назвою - операційна, яка передбачає, що фінансовий результат виступає узагальнюючим показником сукупності фактів (операцій) господарської діяльності підприємства.

Прагматична концепція основний наголос робить на те, що облікова має великий вплив на прийняття рішень інвесторами та кредиторами.

На основі проведених досліджень наукових джерел узагальнимо основні аргументи визначення прибутку: не існує однозначно визначеної теоретичної бази для обчислення різних видів прибутку; загально прийнята облікова практика не потребує дотримання принципу послідовності в оцінці прибутку звітного періоду підприємства; коливання цін (інфляція) викривлює значення прибутку, нарахованого у валюті минулих років; для користувачів інформації при прийнятті рішень інша інформація про структуру та функції прибутку була б доцільнішою (реалізований чи нереалізований).

Листопадов А.В.

Бердянський університет менеджменту і бізнесу,
м. Бердянськ

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий ризик є однією з найбільш складних категорій, пов'язаних зі здійсненням господарської діяльності. У широкому розумінні під фінансовим ризиком підприємства розуміється ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків у формі втрати доходу або капіталу в ситуації

невизначеності умов здійснення його фінансової діяльності. Управління фінансовими ризиками підприємства є системою принципів і методів розробки та реалізації ризикових фінансових рішень, що забезпечують всебічну оцінку різних видів фінансових ризиків і нейтралізацію їх можливих негативних фінансових наслідків. В умовах формування ринкових відносин проблема ефективного управління фінансовими ризиками підприємства набуває особливої актуальності. Це управління виконує активну роль в загальній системі фінансового менеджменту, забезпечуючи надійне досягнення основних цілей фінансової діяльності підприємства.

Головною метою управління фінансовими ризиками є забезпечення фінансової безпеки підприємства в процесі його розвитку і запобігання можливому зниженню його ринкової вартості. Основним в управлінні ризиками суб'єкта господарювання є передбачення їх виникнення і мінімізація пов'язаних з ними фінансових втрат. На наш погляд, процес управління обов'язково повинен бути орієнтованим на оцінку рівня окремих ризиків, їхню профілактику та нейтралізацію. Процес управління фінансовими ризиками включає спектр дій, який у систематизованому вигляді може бути представлений як послідовність наступних етапів: 1) ідентифікація – усвідомлення ризику, встановлення причин його виникнення; 2) квантифікація – вимірювання, аналіз та оцінка ризику; 3) мінімізація – зниження чи обмеження ризиків за допомогою відповідних методів управління; 4) моніторинг – здійснення постійного контролю за рівнем ризику.

Під ідентифікацією ризиків розуміють виявлення ризиків, їхню специфіку, обумовлену природою й іншими характерними рисами ризиків, виділення особливостей їхньої реалізації, включаючи вивчення розміру економічного збитку, а також зміни ризиків у часі, ступінь взаємозв'язку між ними й вивчення факторів, що впливають на них. Цей процес передбачає визначення наступних моментів: джерела невизначеності та ризику; наслідки реалізації ризику; джерела інформації; взаємний вплив ризиків один на одного. Цілями та завданнями ідентифікації є виявлення критичних для підприємства факторів ризику, а також визначення основних об'єктів ризику для підприємства. На даному етапі створюється інформаційна база для реалізації подальшого процесу управління ризиками: відомості про ризик і його наслідки, величину економічного збитку, кількісна оцінка параметрів ризику й т.д.

Ідентифікувати ризик і проаналізувати його на якісному рівні необхідно, але недостатньо. Важливо виміряти величину ризику, тобто провести його квантифікацію. Ступінь ризику економічних рішень оцінюється очікуваними втратами, що є наслідками даного рішення, тому системи оцінки ризику, які формалізують процес вимірювання та розрахунків, мають визначати три основні компоненти ризику: величину (суму можливих втрат); ймовірність настання негативної події; тривалість періоду впливу ризику. На думку багатьох фахівців і науковців, виміряти та оцінити ризик є найбільш відповідальним і методично складним етапом у всій процедурі управління

фінансовими ризиками, адже надати їм кількісної та вартісної характеристики чи величини є найскладнішим. Від якості такої оцінки залежать доцільність здійснення тієї чи іншої господарсько-фінансової операції, визначення рівня необхідного доходу за нею, формування адекватних затрат із страхування ризиків. При визначенні рівня ризиків необхідно дотримуватися послідовного виконання наступних процедур: 1) ідентифікація окремих видів ризиків, пов'язаних з діяльністю підприємства; 2) оцінка ступеня ймовірності виникнення окремих видів ризиків; 3) визначення можливих фінансових втрат, пов'язаних з окремими ризиками; 4) встановлення допустимого значення рівня ризиків за окремими операціями

Другий етап процесу управління – квантифікація, завершується порівняльним аналізом реального та допустимого рівнів ризиків. Зрозуміло, що жоден суб'єкт господарської діяльності не в змозі уникнути всіх ризиків, тому виправданий або допустимий ризик розглядається як необхідна складова стратегії і тактики управління. Отже, механізм прийняття рішень повинен не тільки ідентифікувати ризик, але й дозволяти оцінити, які ризики і якою мірою може прийняти на себе суб'єкт господарювання, а також визначати, чи виправдовує очікувана дохідність відповідний ризик.

Мінімізація ризиків за допомогою спеціальних методів реалізується на третьому етапі управління. У системі методів управління фінансовими ризиками підприємства основна роль належить внутрішнім механізмам їх нейтралізації. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків є системою методів мінімізації їх негативних наслідків, що здійснюються в рамках самого підприємства. Система механізмів нейтралізації фінансових ризиків передбачає використання наступних методів: уникнення ризику, лімітація концентрації ризику, хеджування, диверсифікація, розподіл ризиків, самострахування (внутрішнє страхування), страхування та інші.

Висновки: 1) не можна ризикувати більше, ніж це дозволяє власний капітал; 2) аналіз майбутніх вкладень необхідно здійснювати з урахуванням наслідків ризику; 3) не можна ризикувати значними вкладеннями коштів заради невеликої вигоди (очікуваний дохід має перевищувати можливі втрати).

Літікова Г.О.

Науковий керівник – Подаков Є. С., к. е. н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м.Херсон

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Виробничі запаси є об'єктивною необхідністю на підприємствах. Ця необхідність зумовлена закономірностями руху матеріалів з джерел їх

надходження. З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, з іншого – виробничі запаси на рівні великих промислових підприємств потребують великих капіталовкладень, тому від організації їх обліку та аналізу залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства. Перетворення економіки України вимагають від сільськогосподарських підприємств пошуку шляхів підвищення ефективності їх діяльності, зокрема удосконалення напрямів роботи з ресурсами. Підприємства звертають велику увагу на формування політики ефективного управління виробничими запасами, адже вони є основою для здійснення виробничого процесу. Достовірність інформації про наявність та рух виробничих запасів і правильне ведення бухгалтерського обліку їх вартості забезпечує достовірність фінансової звітності. Сьогодні сільськогосподарські підприємства потребують реформування структури управління господарською діяльністю. Велике значення має аналіз визначення мінімальної величини виробничих запасів на підприємствах, оскільки матеріальні витрати займають найбільш питому вагу. Актуальність теми дослідження полягає в тому, що ефективне використання виробничих запасів допоможе зменшити витрати, собівартість продукції, підвищить рентабельності, покращить матеріальний і фінансовий стан підприємства. Загальні питання обліку виробничих запасів висвітлені у працях відомих вітчизняних учених – економістів. Значну увагу їм приділяли Бутинець Ф.Ф., Валусь Б.І., Голов С.Ф., Жилкіна Л.В., Гуцайлюк З.В., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Рудницький В.С., Ткаченко Н.М., Сопко В.В., Смоленюк П.С. Зокрема, Рибалко О.М. та Болдуєва О.В. досліджували вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємствах загалом. Проте питання обліку виробничих запасів на підприємствах залишаються актуальними та потребують нагального вирішення.

Запаси займають особливе місце у складі майна та домінуючу позицію у структурі витрат сільськогосподарських підприємств різних сфер діяльності при визначенні результатів господарської діяльності підприємства; при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Запаси належать до оборотних активів, тому можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року, або одного операційного циклу. Запаси є значною частиною активів підприємства, які являють собою економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, які використовуються у господарській діяльності з метою отримання прибутку [3]. Вагомою проблемою в обліку виробничих запасів стала нормативно-правова база, яка є двоякою щодо обліку. Наприклад, існують суперечності між Інструкцією про застосування Плану рахунків та П(С)БО 2 “Баланс” [4]. У балансі немає статті “Продукція сільськогосподарського виробництва”, а є стаття “Готова продукція”, в якій передбачено висвітлення запасів виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами

договорів, відповідають технічним умовам і стандартам. Тут йде умова про промислову продукцію, облік якої ведеться на рахунку 26 “Готова продукція”, а не про продукцію сільськогосподарського виробництва, що обліковується на рахунку 27. Незалежно від того, ким здійснюється контроль, у будь-якому випадку організація і методика перевірки операцій з виробничими запасами є досить трудомістким процесом та потребує знання великої кількості нормативних документів. Також існує цілий ряд інших факторів, що ускладнюють процес контролю виробничих запасів сільськогосподарських підприємств. На мою думку, до найбільш впливових факторів слід віднести: 1) особливості виробничих процесів у тваринництві і рослинництві, що зумовлюють необхідність акумуляції значних обсягів сезонних запасів на сільськогосподарських підприємствах; 2) складність технологічного процесу виробництва та специфічність інформаційних потоків щодо руху запасів, наприклад: сировини і матеріалів від місць їх зберігання до моменту перетворення на готову продукцію; 3) різноманітність видів запасів: сировина й основні матеріали, допоміжні матеріали, паливо, тара, будівельні матеріали, запасні частини, поточні біологічні активи, матеріали сільськогосподарського призначення, малоцінні та швидкозношувані предмети; 4) існування великої кількості факторів, що впливають на ефективність управління запасами на підприємстві, а саме: величина й нерівномірність витрат, періодичність закупівлі, рівень цін (закупівельних), віддаленість постачальників, способи транспортування, формування собівартості запасів, умови їх зберігання, порядок та ефективність використання; 5) різноманіття методичних прийомів і процедур контролю, що можуть бути застосовані щодо перевірки наявності та руху запасів, правильності відображення первинних документів з обліку запасів, правильність ведення обліку запасів відповідно до законодавчих, нормативних актів та облікової політики. Важливим напрямом удосконалення процесу формування запасів та підвищення ефективності управління ними в умовах реформування економічної системи є визначення оптимальної потреби в них [5]. У зарубіжній практиці управлінню оборотними активами приділяється значно більше уваги, ніж в Україні. Одним із напрямків є оптимізація формування виробничих запасів. Якщо ж розглядати підприємства сільського господарства, то тут залишаються все ще невирішеними питання щодо вдосконалення документації оперативного та аналітичного обліку виробничих запасів, особливо нагальною постає проблема автоматизації їх обліку. Вирішення цих питань полягає в розробці основних напрямів і конкретних рекомендацій з удосконалення методики обліку виробничих запасів, в їх оцінці при вибутті, методики проведення аналізу ефективного використання виробничих запасів, а також посиленні інформаційної та контрольної функцій обліку в управлінні виробництвом [6].

Облік виробничих запасів сільськогосподарських підприємств з урахуванням специфіки їх діяльності повинен бути спрямованим на збір і перевірку інформації, яка використовується в обліку, шляхом застосування

відповідних методів і процедур з метою розробки рекомендацій щодо оптимізації обліку виробничих запасів, а також ефективного управління ними. Саме тому можна виділити наступні напрямки вдосконалення управління виробничими запасами на підприємствах: 1) підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації; 2) удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів, оскільки успішне функціонування підприємств залежить, перш за все, не тільки від вдосконалення внутрішньогосподарської діяльності взагалі, а і від того, наскільки розвинута система автоматизації їхньої діяльності; 3) узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів; 4) обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва; 5) чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів).

Список використаних джерел

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Кухарський М. До питання обліку виробничих запасів і продукції сільськогосподарського виробництва в сільськогосподарських підприємствах / М. Кухарський, З. Гулик // Бухгалтерія в сільс. госп-ві. – 2005. – № 8. – С. 6-8.
3. Рибалко О. М. Вдосконалення обліку виробничих запасів / О. М. Рибалко, О. В. Болдуєва // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2008. – № 3. – С. 210- 215.
4. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : [навч. посібник] / Г. В. Савицька; 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 668 с.
5. Стражев В. И. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности / В. И. Стражев. – Минск, 1998. – 398с.
6. Цуканов О. Ю. Економічна ефективність використання виробничих запасів в сільськогосподарських підприємств Кривоозерського району Миколаївської області / О. Ю. Цуканов, В. С. Ніценко // Економіка промисловості та організація виробництва. – № 1(2). – 2012. – С. 11-18.

Лущик Я.І.
Науковий керівник – Подаков Є. С., к. е. н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток аграрного сектору економіки передбачає створення конкурентного середовища з потужним підприємництвом, що потребує суттєвої перебудови всіх складових аграрного ринку, зокрема поліпшення основних функцій управління господарською діяльністю. При цьому нового значення набуває звітна інформація про стан активів аграрного підприємства, насамперед матеріальних цінностей, які складають найбільшу питому вагу у витратах та у товарній продукції. Нині визначені категорії запасів та поточних біологічних активів не забезпечують цілісною інформацією користувачів на різних рівнях економічної діяльності.

Особливість сучасного підходу до відображення в обліку товарно-матеріальних цінностей полягає в основному у вирішенні питань щодо їх вартісної оцінки. Представлена у звітності інформація про операції з товарно-матеріальними цінностями, формується відповідно до методів оцінки, передбачених національними стандартами бухгалтерського обліку. Водночас принципово важливого значення набуває інформація щодо кількісних характеристик товарно-матеріальних цінностей. Перебудова та підвищення ефективності діяльності аграрних формувань стає суттєвим чинником, що здатний вирішити не лише економічні, але й соціальні проблеми села.

В сучасних умовах господарювання удосконалення обліку товарно-матеріальних цінностей аграрних підприємств можливо реалізувати наступними шляхами:

1. Автоматизація обліку товарно-матеріальних запасів.

В даний час величезне значення надається питанням автоматизації рішень завдань з обліку, контролю, аналізу та аудиту товарно-матеріальних запасів на програмному продукті 1С-бухгалтерія. Він базується на створенні веденні інформаційної бази про наявність товарно-матеріальних запасів, сформованих на підставі інвентарної картки. Функції 1С-бухгалтерії з обліку товарно-матеріальних запасів полягає у виконанні наступних системних обліково-контрольних операцій: автоматизація документування первинної інформації; оперативне управління, контроль за наявністю і рухом товарно-матеріальних запасів; розрахунок собівартості товарно-матеріальних запасів.

Технологічний процес обробки інформації складається з наступних етапів: підготовка первинної інформації; створення інвентарної картотеки на момент упровадження; створення нормативно-довідкової інформації на момент упровадження; створення набору даних руху товарно-матеріальних запасів;

проведення розрахунків і занесення інформації в збережену базу; розрахунок собівартості та витрат; формування інформації для подальшого використання; проведення контролю і аналізу результативної інформації; прийняття управлінських рішень за наявною інформацією.

Керівник, бухгалтер і аудитор можуть проаналізувати або отримати значення будь-якого необхідного показника з інформаційної бази за необхідний період часу. В даний час особливе значення надається прогнозуванню використання товарно-матеріальних запасів. Для прогнозування бухгалтер проводить аналіз фондівддачі товарно-матеріальних запасів за певний період і шляхом використання бази знань формує пропозиції з управління. З цієї точки зору особливо важливі питання ефективного використання товарно-матеріальних запасів (виявлення непотрібних товарно-матеріальних запасів) і питання зростання збуту продукції на існуючому парку товарно-матеріальних запасів.

Таким чином, комплексний підхід до обліку, контролю, аналізу та аудиту товарно-матеріальних запасів дозволяє оперативно отримати всі необхідні дані за певний період й істотно підвищує рівень управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

2.Комп'ютеризація обліку на місцях складського господарства з встановленням локальної системи мережі.

Комп'ютеризація обліку приведе до скорочення робочого часу працівників обліку та матеріально-відповідальної особи з ведення складського обліку. В даний час відсутність комп'ютеризованого обліку руху товарно-матеріальних цінностей від дозволу до відпустки і отримання займає значну частину робочого часу від керівника до конкретної особи випускає продукцію.

3. Розробка і впровадження структури номенклатурних номерів.

В обліку товарно-матеріальних запасів бажано розробити структуру номерів що мають дев'ять знаків: три перші знака утворюють номер балансового рахунку, четвертий-номер субрахунка, п'ятий - номер групи товарно-матеріальних запасів, шостий і сьомий - номер підгрупи в кожній групі, два останні - порядковий номер матеріального запасу в підгрупі. При цьому система шифрування може бути порядкова, серійна, підрозрядна і комбінована. Кількість символів в шифрі повинно бути мінімальним, але достатнім для того, щоб охопити найважливіші ознаки всього переліку застосовуваних матеріальних цінностей. Деяка кількість шифрів слід резервувати для запасів, які можуть надійти вперше. Присвоєння номенклатурного номера (коду) знову надійшли запасам проводиться бухгалтерією або відділом постачання (маркетингу).

4. Введення додаткового контролю за обліком товарно-матеріальних цінностей.

Введення додаткового контролю за обліком товарно-матеріальних запасів з боку керівництва підприємства є дуже важливим. Це означає перегляд керівником бухгалтерських документів, вивчення ним нормативних актів, що

діють в цій області. Такий підхід дозволить більш раціонально витратити кошти на придбання товарно-матеріальних запасів, витратити менше часу на переконання керівництва в необхідності придбання того чи іншого товару, підвищити дисципліну використання товарно-матеріальних запасів працівниками підприємства. Крім того, потрібно ввести аналіз ефективності використання товарно-матеріальних запасів, за даними бухгалтерського обліку під безпосереднім контролем керівника підприємства. В обліку будівельно-монтажних і ремонтних робіт щомісяця проводити зіставлення фактичної витрати матеріалів з витратами визначеним за виробничим нормам. При цьому керівник буде одержувати більш повну картину стану справ на підприємстві.

Оборотні кошти є однією зі складових частин майна підприємства. Стан і ефективність їх використання - одне з головних умов успішної діяльності підприємства. Розвиток ринкових відносин визначає нові умови їх організації. Висока інфляція, неплатежі й інші кризові явища змушують підприємства змінювати свою політику стосовно оборотних коштів, шукати нові джерела поповнення, вивчати проблему ефективності їх використання.

Список використаних джерел

1. Китайчук Т.Г. Управлінський облік товарно-матеріальних цінностей у сільському господарстві / Т.Г.Китайчук // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. 2008. - №5(20). – Ч.1.– С. 207-213.

2. Китайчук Т.Г. Система періодичного і безперервного обліку запасів / Т.Г.Китайчук // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – 2009. – № 17. – Т.2. – С. 160-162.

Малука І.П.

викладач вищої категорії, викладач-методист

Каховський державний агротехнічний коледж,

м. Каховка

ІНСТРУМЕНТИ ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ОРГАНІЧНОГО СЕКТОРУ

Розвиток органічного виробництва – живий процес, що динамічно розвивається в усьому світі, постійно втягує у свою орбіту все більше число не тільки захисників навколишнього середовища і різноманітних старих сільських традицій, прихильників здорового способу життя, але і споживачів. Об'єктивно, що на динаміку розвитку будь-яких економічних чи суспільних процесів у значній мірі впливає політика держави. Не є виключенням у цьому сенсі і органічний рух.

Приймаючи до уваги потенціал сільського господарства нашої країни, а

також тенденції розвитку, подібні до європейських країн, можна з впевненістю та оптимізмом прогнозувати, що в найближче п'ятиріччя Україна має всі шанси ввійти до «десятки» світових лідерів виробництва органічної продукції.

Для удосконалення системи органічного господарювання, нарощування збуту органічної продукції, розширення її асортименту, необхідне збільшення ініціатив з боку учасників органічного ринку, зокрема в маркетинговій сфері та досягненні покращення освідомлення споживачами переваг органічних продуктів.

Турбота про навколишнє середовище, про здоров'я людини сьогодні стає дуже важливою для споживачів на українському ринку товарів. Якщо та чи інша компанія може сказати про те, що вона випустила продукцію, у складі якої менше шкідливих для організму чи навколишнього середовища речовин або ще краще – вона на 100% складається з натуральних речовин, то у своїй рекламній кампанії вона обов'язково про це згадає. Більше того, помістить цей показник у рекламний слоган чи відзначить це як головну якість. Екологічна сутність товару стає все більш актуальною для виробників товарів в Україні.

Згідно з уявленнями споживачів, наступні «ключові повідомлення» враховують зацікавленість українських споживачів в органічній продукції:

Рівень 1 – «корисна для здоров'я, природна та безпечна»

- отримана без використання пестицидів та штучних добрив
- не містить гормонів, добавок, ГМО

Рівень 2 – «сприятлива для навколишнього середовища та для України»

- захищає та є сприятливою для природи: родючість ґрунтів, біорізноманіття, пропонує належні умови утримання тварин;

- запобігає забрудненню (ґрунту і води) та сприятлива для здоров'я виробників;

- сприяє збільшенню важливої зайнятості та доходів у сільській місцевості.

Загальні принципи просування органічної продукції в Україні передбачають наступне. Так, просування органічної продукції може бути ідентифікованим як результативний і ефективний процес, якщо ключові повідомлення добре розуміються і цінуються достатньо великою кількістю осіб, які належать до цільових груп споживачів. Враховуючи той факт, що у якості основної цільової групи споживачів вибрані сучасні люди з вище середнього та середнього класу, які проживають переважно у містах, повинні використовуватись ЗМІ, які розраховані саме на таких осіб за такими критеріями:

- Точки продажу – просування продукції в тій точці продажу, де продаються органічні продукти, має велике значення для створення безпосереднього зв'язку з органічною продукцією.

- Інтернет/соціальні мережі – ці медіа важливі для поєднання органічних продуктів зі стилем життя; їхньою великою перевагою також є те, що вони сприяють прозорості та викликають позитивні емоції. Їхнє використання

пов'язане з відносно незначними витратами.

- Спеціалізовані статті – журнальні та газетні статті є ідеальними інструментами для привернення уваги різних сегментів споживачів до органічних продуктів, оскільки вони доступні для багатьох осіб при незначних витратах і сприяють появі нових статей тощо.

- Ярмарки та різні заходи – ярмарки та різні заходи важливі, оскільки надають можливість людям відкрити для себе органічні продукти, спробувати її на смак; крім того, інтерес ЗМІ до таких заходів чудово сприяє додатковому просуванню продукції, при чому безкоштовно.

- Телереклама – телебачення справді є цікавим засобом масової інформації з точки зору можливості донесення інформації до широких верств населення, хоча воно є досить дорогим інструментом.

Маркетингові підходи до підвищення конкурентоспроможності органічних підприємств передбачають той факт що, сутність товарної політики аграрних підприємств на сучасному етапі їх розвитку необхідно розглядати крізь призму ефективності діяльності підприємства в цілому. При цьому забезпечення ефективності має ґрунтуватися на таких фундаментальних положеннях як відмова від концентрації уваги на задоволенні потреб лише окремих зацікавлених сторін (або підприємства, або споживачів), взаємоузгодження та взаємозв'язок стратегій, процесів та ресурсного забезпечення підприємства, а також інвестиційний характер маркетингової складової діяльності аграрного підприємства.

Виробництво й просування на ринку органічної агрохарчової продукції передбачає формування принципово нових ціннісних орієнтацій щодо всіх груп впливу, а саме: споживачів, виробників і сільського соціуму. Виділимо кілька маркетингових підходів до залучення покупців, які застосовуються в екологічному брендингу. На перший план виходять такі екоінструментарії, як:

1) «екологічна легенда». Наприклад, «Ця вода – джерело молодості вашого тіла» – говорить рекламний слоган питної води Evian. Підстави для нього прості – джерело води унікальне бо воно знаходиться в Альпах.

2) образ екологічно чистої місцевості. Фактично, основою підходу до позиціонування екологічного бренда переважно стає ідея про чисте походження продукту – території, регіону. Звичайно, свої еко-регіони існують у кожній країні. В Україні це Карпати, Крим. Точно так є несприятливі з цієї точки зору регіони – продукти з регіонів, найбільш постраждалих від аварії на ЧАЕС, викликають у споживача негативну реакцію.

3) виробничі «ноу-хау». Цей підхід дістає все більшого розвитку у сфері чистих технологій. У даному випадку в основу рекламної кампанії закладаються виробничі ноу-хау. Наприклад, відмова від використання консервантів, барвників та харчових стабілізаторів смаку.

4) персоналізація виробника. Ще один дієвий прийом екобрендингу. Людям важливо повірити в натуральність виробництва, якщо виробник – величезна компанія з великою кількістю заводів, тисячами співробітників. Інша

справа, коли на упаковці сметани бачимо сім'ю, на приватній фермі якої вона виготовлена [6 с.57].

5) філокопірайтинг, а простіше, правильний неймінг товару. Важливим елементом брендингу екологічного товару є його назва, що має наголошувати на екологічній складовій продукції. За статистикою компанії «Вімм-Білл-Данн», префікс Віо дає зростання на 15% продажів порівняно зі звичайними йогуртами.

6) мерчандайзинг. Цей підхід означає відповідний вибір полиці для товару екологічного призначення. Такі продукти можуть розміщуватися в спеціальних відділах магазинів з назвами «Корисно», «Екологічна продукція» та ін.

На сьогодні, у світлі концепції сталого еколого-економічного розвитку, набувають особливої важливості «екологічні товари». Звідси, виробництво органічної продукції може стати конкурентною перевагою економіки України і надати імпульс розвитку не тільки аграрного сектору, але і багатьох інших супутніх галузей.

Список використаних джерел

1. Зайчук Т.О. Вітчизняний ринок екологічно чистих продуктів харчування та шляхи його розвитку /Т.О. Зайчук // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 4. – С. 114-125.

2. Ілляшенко С. Екологічний маркетинг /С. Ілляшенко, О. Прокопенко // Економіка України. – 2003. – № 12. – С. 56-62.

3. Мороз О.В., Андрущенко В.М. Брендинг як інструмент підвищення конкурентоспроможності виробництва органічної продукції в Україні[Електронний ресурс]/О.В.Мороз., В.М.Андрущенко - Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua/>

4. Соловійов І. О. Агромакетинг: системна методологія, реалізація концепції: монографія / І. О. Соловійов. – Херсон: Олди-плюч, 2008. – 344 с.

Манзик Н.П.

Науковий керівник – Вермієнко Т.Г., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Надзвичайна важливість прибутку для розвитку підприємства вимагає формування дієвого механізму управління ним. Управління прибутком представляє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу й використання прибутку

підприємства.

Головною метою діяльності кожного підприємства є те, щоб їх доходи покривали витрати, а також приносили їм певні фінансові результати, тобто такі прибутки, які б дозволили здійснювати розширене відтворення їх діяльності. Для забезпечення ефективності такої роботи важливим її елементом є правильність управління та розподілу прибутку, його раціональним використанням, оскільки прибуток відображає кінцеву грошову оцінку виробничої діяльності підприємства, а саме: ефективність виробництва, обсяг і якість реалізованої продукції, рівень її собівартості.

Теоретичні та практичні аспекти проблем управління прибутком висвітлені у працях І.А. Бланка, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, В.О. Василенко, М.О. Данилюк, О.В. Карпенка, Л.В. Нападовської та інших.

Проте, дослідження даної проблеми в сучасних ринкових умовах господарювання залишається актуальним, оскільки, отримання позитивного результату ведення підприємницької діяльності залежить від правильно організованої та налагодженої системи управління прибутком.

Слід зазначити, що найважливішою особливістю аграрної економіки є сезонність виробництва й обумовлена цим нерівномірність виробничих витрат і надходження виручки. Ситуація загострюється порушенням паритету цін на продукцію сільського господарства й промисловості.

Незважаючи на високі ризики, обумовлені технологічними особливостями галузі, сільськогосподарське виробництво є необхідною складовою економіки будь-якої держави. Особливо, це стосується України, яка за географічними, ресурсними, кліматичними показниками є потенційно спроможна.

Прибуток сприяє стабільному розвитку аграрних підприємств, забезпечує зацікавленість трудового колективу в зростанні продуктивності праці, збільшенні об'ємів і ефективному веденні виробництва.

Для підвищення рівня прибутковості підприємства створюють та використовують моделі управління прибутком. Вони включають в себе планування, прогнозування та контроль за формуванням, розподілом і використанням одержаного прибутку.

Планування прибутку включає в себе створення позитивних умов, які б дозволили підняти рівень прибутків. Використовуються різні методи планування: метод прямого розрахунку, аналіз перекриття ліміту рентабельності, прогноз рентабельності, аналіз перекриття ліквідності.

Прогнозування прибутковості є досить складним елементом управління, оскільки в Україні склалася досить несприятлива фінансова ситуація, яка не дозволяє здійснити точні прогнози. Присутність інфляції, варіація цін на ринку, коливання курсу валют – все це негативно впливає на здійснення прогнозів.

Контроль є досить важливою складовою. Вона полягає у забезпеченні наявності надійних джерел надходження прибутків, використанні оптимальних методів розподілу та прийнятті правильних рішень щодо використання

прибутку.

На даному етапі розвитку аграрного виробництва більшість сільськогосподарських підприємств є збитковими і низькорентабельними. Тому для них особливо важливим є визначення схеми розподілу прибутку.

Управління прибутком тісно пов'язане також з управлінням витратами. Адже саме вони складають собівартість продукції, від реалізації якої залежить і розмір прибутку. В систему управління витратами входить детальний облік та аналіз витрат, їх нормування за видами, пошуки можливої економії витрат трудових, матеріальних та фінансових ресурсів.

Для зростання прибутку підприємствам необхідно:

- розширювати свій асортимент і поліпшувати якість продукції. На споживчому ринку пропонується широкий асортимент товарів, тому для підвищення обсягів реалізації важливим є поліпшення якості товарів, що дасть можливість виробникам піднімати ціни на свою продукцію;

- підвищувати обсяги виробництва і реалізації товарів, робіт, послуг, що є основним джерелом надходження прибутків;

- впроваджувати стимулюючі заходи для підвищення продуктивності праці персоналу. Це має вплив також на підвищення продуктивності виробництва;

- зменшувати витрати на виробництво, метою якого є зменшення собівартості, зниження непродуктивних витрат;

- впровадження системи управління витратами.

Забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств неможливе без фінансової підтримки з боку держави, яка повинна включати такі заходи: надання державних дотацій, закупівля державою за відповідними цінами сільськогосподарської продукції та зменшення податкового тиску. Лише комплексні дії сільськогосподарських підприємств та держави, спрямовані на підтримання фінансової безпеки шляхом створення умов і вживання заходів для отримання прибутку необхідного рівня, забезпечать бажаний результат.

Список використаних джерел

1. Пецкович М.Д. Методи контролювання діяльності підприємства / М.Д.Пецкович // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2011. – №1(13). – С.100-108.

2. Склярук І.П. Організаційно-інформаційна модель управління прибутком підприємства / І.П.Склярук // Економічний форум. – 2011. – №3. – С.18-24.

3. Білик М.Д. Методичні підходи до управління прибутком підприємства / М. Д. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 11. – С. 42–45.

4. Іващенко О.В. Формування прибутку в сільськогосподарських підприємствах / О.В. Іващенко // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2009. – № 4. – С. 71–75.

Масалова А. І.
Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗАМОВНОГО МЕТОДУ ОБЛІКУ ВИТРАТ В РОСЛИННИЦТВІ

Методом обліку витрат є процес відображення господарських фактів в первинних документах з метою фіксації оцінки, групування та зведення даних для послідуочого контролю та аналізу, а метод калькуляції – порядок обчислення собівартості окремих видів продукції на підставі відображених у обліку даних за допомогою відповідних прийомів та способів. Метод калькуляції собівартості продукції дає можливість обчислювати собівартість продукції (робіт, послуг), оцінювати незавершене виробництво, брак у виробництві, втрати, нестачі, надлишки продукції (робіт, послуг).

Метод обліку витрат передбачає відображення даних про витрати у повній відповідності до технологічних та організаційних особливостей діяльності конкретного підприємства. Так як спостерігається багато подібних моментів, то методи обліку поділяються на окремі види. Базою для виділення окремих методів обліку витрат є:

1. характер відображення витрат за об'єктами їх обліку;
2. повнота включення витрат у собівартість;
3. ступінь нормованості витрат [1, с.70; 2, с.36].

За характером відображення витрат за об'єктами їх обліку розрізняють методи: попередільний, попроцесний (простий), позамовний (повирібний), пофазний (за періодами виробництва), котловий, а також система нормативного обліку виробничих витрат.

Сутність позамовного методу полягає в тому, що всі прямі основні витрати обліковують у розрізі встановлених статей за окремими виробничими замовленнями. Яскравим прикладом ведення обліку витрат позамовним методом слід вважати облік витрат у ремонтній майстерні чи в ательє, коли облік витрат ведуть з деталізацією на кожне замовлення (ремонтуючий об'єкт, виконану роботу чи певний виріб). На нашу думку, подібний метод має застосовуватися у рослинництві, якщо розглядати завдання підрозділу як замовлення, яке видають на заздалегідь визначену кількість сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів. Непрямі витрати обліковують за місцями їх виникнення і включають до собівартості окремих замовлень відповідно до встановленої на підприємстві бази їх розподілу.

Позамовний метод обліку витрат в рослинництві припускає, що об'єктами обліку витрат (окремими замовленнями) виступають види чи групи

сільськогосподарських культур, а об'єктами калькуляції – види основної, побічної та супутньої продукції. Її фактична собівартість визначається після виконання замовлення. До повного виконання замовлення всі витрати, які стосуються конкретного об'єкту витрат, вважаються незавершеним виробництвом. Цей метод у сільському господарстві є основним і найбільш розповсюдженим (рис. 1).

Однак слід визнати, що така система обліку витрат пристосована для контролю за виконанням планових показників господарства та підрозділу, але її аналітичні можливості щодо контролю обмежені.

Тривалість технології виробничого процесу в рослинництві вимагає здійснення оперативного контролю за операціями або періодами (циклами) виробництва, зокрема щодо їх обсягу та понесених витрат.

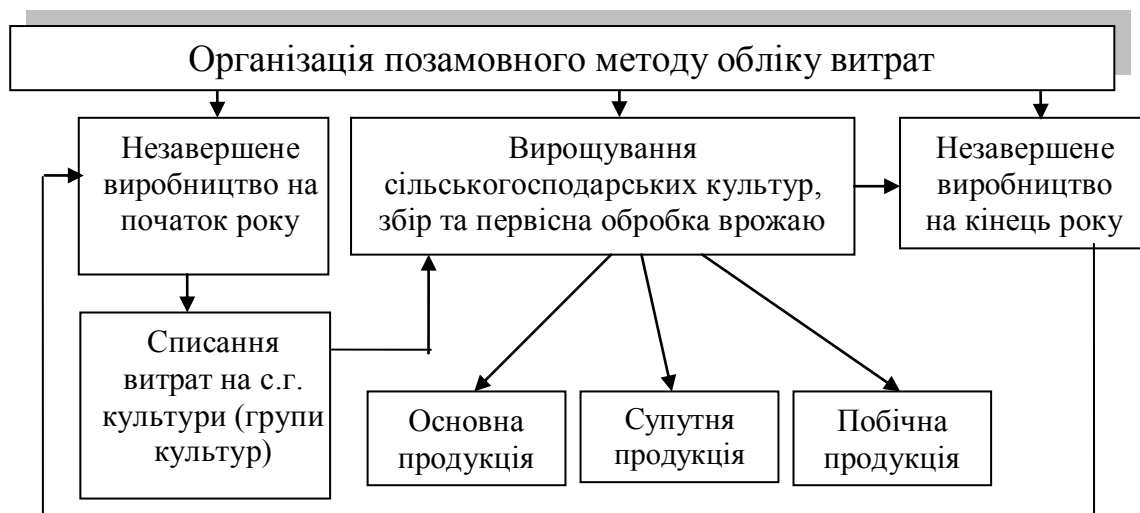


Рис. 1. Організація позамовного методу обліку витрат в рослинництві [3,с.422]

В зарубіжній практиці американські вчені Ч.Т. Хорнгрен та Дж. Фостер також зазначають, що бухгалтерська література по обліку часто помилково розділяє бухгалтерські системи калькулювання на три взаємовиключаючих методи (позамовний, попередільний і нормативний). Така класифікація, на їх думку, некоректна, бо нормативний облік може бути використаний в широкому спектрі організацій і умов в поєднанні з іншими методами виробничого обліку, позамовним або будь-яким іншим [4,с.154]

Узагальнюючи вищевказане, можна зробити висновок, що вибір об'єктів обліку та методів обліку витрат має зв'язок та залежить від типу виробництва та його технології, від принципів організації, рівня механізації, асортименту та складності виробництва продукції тощо. Дані питання потребують більш ретельного вивчення та теоретико-методологічного обґрунтування.

Список використаних джерел

1. Панасюк В.М. Витрати виробництва: управлінський аспект / В.М.

Панасюк. – Тернопіль: Астон, 2005. – 288 с.

2. Ожегов С.И. Словарь русского языка: ок. 57000 слов /С.И. Ожегов: под ред. Н.Ю. Шведовой.- М.: Русский язык, 1983. – 816 с.

3. Хоружий Л.И. Проблемы теории, методологии, методики и организации управленческого учета в сельском хозяйстве / Л.И. Хоружий. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 496 с.

4. Хорнгрен Ч. Бухгалтерский учет: управленческий аспект / Ч. Хорнгрен, Дж. Фостер; пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 415 с.

5.

Мельник Н.Г., викладач

Каховський державний агротехнічний коледж,
м. Каховка

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ КООПЕРАТИВИ – МАГІСТРАЛЬНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОЗДАТНОГО АГРАРНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Пріоритетність розвитку агропромислового сектору України і його провідних галузей дає можливість забезпечити населення продовольчими товарами, промисловість – сировиною, а зовнішню торгівлю - експортними товарами.

З 1 січня 2016 року Україна отримає доступ до зони вільної торгівлі а українські підприємства – до ринків країн Європейського Союзу. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового виробництва є надзвичайно актуальним сьогодні. В даний час особливо гостро постає питання про положення української економіки в глобальній економіці, а конкурентоспроможність країни є ключовим фактором у розв'язанні даного питання.

В Україні кооперативний рух зародився більше, як 1500 років тому. Найбільш значний внесок у розвиток кооперації зробили такі українські учені минулого, як М. Туган-Барановський, А. Жук, К. Коберський, К. Паньківський, О. Чаянов, С. Подолинський, Є Храпливий та інші [5].

Діяльність сільськогосподарських кооперативів регулюється Законом України «Про кооперацію» від 10.07.2003 №1087-IV; Законом України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17.07.1997 р. №469/97 — ВР у редакції Закону України від 20.11.2012 р. №5495-VI, Господарським кодексом України в редакції Закону України від 16.01.2003 р. №436-IV, Законом Закон України «Про споживчу кооперацію» від 10.04.1992 р. №2265-XII.

Сільськогосподарський кооператив - юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які є виробниками сільськогосподарської продукції, що добровільно об'єдналися на основі

членства для провадження спільної господарської та іншої діяльності, пов'язаної з виробництвом, переробкою, зберіганням, збутом, продажем продукції рослинництва, тваринництва, лісівництва чи рибництва, постачанням засобів виробництва і матеріально-технічних ресурсів членам цього кооперативу, наданням їм послуг з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування [1].

Сільськогосподарський виробничий кооператив здійснює підприємницьку діяльність на засадах приватної власності з метою отримання прибутку і задоволення потреб його учасників на основі підвищення ефективності використання ресурсів.

Переваги мають більш великі за розмірами кооперативи, які дотримуються упорядкованої системи полів з відповідними сівозмінами, запроваджують прогресивні технології, створюють тваринницькі центри, машинні двори, розвивають виробничу і соціальну інфраструктуру, допоміжні галузі і в кінцевому результаті – здійснюють значні (за обсягами) підприємницькі операції. Саме з крупними господарствами в умовах нестачі коштів вишукують шляхи до кооперування слабкі підприємства, що дає їм переваги в ресурсному забезпеченні, застосуванні сучасних технологій, організації належної реалізації продукції.

Відмінною особливістю обслуговуючих кооперативів є те, що своїм членам вони надають послуги на неприбутковій основі. Одержаний же за рахунок виконання робіт для інших виробничих структур прибуток, на відміну, наприклад, від акціонерних товариств, розподіляється між членами кооперативу, виходячи не з вкладеного капіталу, а із обсягу та якості наданих кожним з них послуг (виконаних робіт).

Саме кооперативний рух здатний відновити міжгалузеві відносини між підприємствами на засадах взаємної вигоди, створити ефективний механізм відтворення аграрного виробництва та ринку збуту.

Основними причинами гальмування кооперативних структур є:

1. Подвійність норм законодавства щодо оподаткування кооперативних організацій. Так, редакція Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» № 5495-VI від 20.11.2012р. надає кооперативам статус неприбуткових організацій, разом з тим ці зміни не були доповнені змінами у Податковому Кодексі, що примушує керівництво кооперативів доводити у податкових органах неприбутковий характер своєї діяльності.

2. Дефіцит фінансових ресурсів у сільгосптоваровиробників.

3. Відсутність належної державної підтримки (у правовому колі, кредитуванні, оподаткуванні, фінансуванні тощо).

У зв'язку з обмеженістю інвестиційних ресурсів одним із завдань держави є законодавче передбачення можливості участі іноземного капіталу в створенні кооперативів в аграрному секторі економіки, надання їм відповідних пільг (насамперед – зменшення податкового тиску).

Дослідивши досвід розвитку кооперації в аграрному секторі Польщі, слід

зазначити, що становлення та розвиток аграрної кооперації у Польщі супроводжувався активним державним втручанням у процеси формування сільськогосподарських підприємств. На розвиток аграрного сектору Польщі значний вплив мали зовнішньоекономічні фактори, особливо після відкриття аграрного ринку країни, пов'язаного із вступом країни до ЄС, створенням у країні спільних підприємств.

Таким чином, як продемонстрував досвід Польщі, основними перевагами об'єднання фермерів у кооперації є наступні:

1. Окремий виробник не в змозі впливати на рівень цін як закупівлі, так і реалізації виробленої продукції переробним підприємством. Група фермерів (союз або кооператив) розглядається як єдина потужна організація, яка здатна закуповувати значні обсяги товарів та послуг та реалізовувати великі обсяги продукції. Отже, об'єднання має переваги при укладанні договорів на закупівлю сировини та реалізацію власної виробленої продукції.

2. Можливість обміну досвідом між фермерами щодо ефективності ведення сільськогосподарської діяльності.

3. За рахунок об'єднання зусиль фермерів у єдиній організації зростає рівень доходності виробництва, а одержаний при цьому прибуток розподіляється рівномірно між кожним учасником кооперативу. При цьому в кооперативному об'єднанні запроваджується уніфіковане ведення бухгалтерського обліку, а також єдина система розрахунку калькуляції виробництва продукції, що знижує її собівартість за рахунок зменшення в цілому по підприємству вартості постійних витрат.

4. У фермерів з'явилися можливості спільного інвестиційного кредитування розвитку виробництва.

5. Офіційно зареєстровані кооперативні об'єднання при умові виконання вимог законодавства мають можливість одержання фінансової допомоги як з державного бюджету, так і за програмами розвитку сільського господарства, що діють у рамках ЄС. Такі організації також мають можливість одержувати пільговий кредит на здійснення інвестицій у сільськогосподарське виробництво, переробку продукції, надання виробничих послуг.

6. Кооператив може отримати звільнення від податків або зниження податкової ставки на будівництво нових, а також реконструкцію діючих споруд, модернізацію матеріально-технічної бази, які використовуються в межах діяльності.

7. Офіційно зареєстровані кооперативи як групи виробників, а також безпосередньо фермери-члени об'єднання можуть одержувати як матеріально-технічну, так і організаційно-інформаційну підтримку [4].

Доцільність створення кооперативів не викликає сумнівів ні в експертів аграрного ринку, ні з огляду на досвід європейських країн, де сільгоспвиробництво успішно збільшує свою рентабельність. Державна політика України повинна сприяти розвитку кооперативного руху, які створюють конкурентне середовище, сприяють відродженню великого

товарного виробництва, випуску конкурентоспроможної продукції, забезпечують зайнятість і належні умови життя селян, сприяють збереженню сільських територій.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17.07.1997 №469/97-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/469/97>
2. Про розвиток кооперації у сільському господарстві України: проект закону України [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF7WX00A.html;
3. Згурський О. Інституційний аналіз кооперативних процесів в аграрному секторі економіки / О.Згурський// Стратегія економічного розвитку України. – 2014.- № 35. - С. 148-152.
4. Собкевич О., Русан В., Скороход В.. Щодо досвіду розвитку кооперації в аграрному секторі Польщі. Аналітична записка. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/424/>;
5. Шобанін В.С., Червень І.І., Шобаніна О.В., Піюренко І.О. Трансформація аграрного сектора економіки та ефективний розвиток кооперації. Економічні науки. Наукові праці. Том 109. Випуск 96. – С.87-90. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2009/109-96-17.pdf>

Минкіна Г.О., к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В сучасних умовах господарювання для підприємств аграрного сектора економіки України однією з головних проблем є залучення інвестиційних ресурсів. Вони представляють собою найпривабливіше джерело матеріально-технічного та фінансового забезпечення підприємств в умовах обмеженості внутрішніх ресурсів країни.

У ширшому трактуванні інвестиції являють собою вкладення капіталу з метою подальшого збільшення. Інвестиції мають фінансове та економічне визначення. Фінансове визначення інвестицій — всі види активів (коштів), що вкладаються в господарчу діяльність з метою отримання доходу. Економічне визначення інвестицій — видатки на створення, розширення, реконструкцію та технічне переозброєння основного капіталу, а також на пов'язані з цим зміни оборотного капіталу, оскільки зміни у товарно-матеріальних запасах

здебільшого залежать від руху видатків на основний капітал.

Україна є потужною аграрною державою і володіючи третиною світових чорноземів, вона має високий потенціал розвитку сільського господарства який повинна реалізувати. Згідно аналітичних розрахунків, тільки за умови підвищення врожайності до середньоєвропейської, АПК України може більш ніж вдвічі збільшити валове виробництво зернових, довівши його до 100 млн тонн на рік.

За умови достатніх інвестицій в аграрний сектор Україна може зіграти ключову роль у вирішенні проблеми дефіциту продовольства у світі. За прогнозами ООН і Організації економічного співробітництва і розвитку, до 2019го року за темпами приросту аграрного виробництва Україна поступатиметься тільки Бразилії і випередить Китай і Індію.

Україна є інвестиційно привабливою для більшості інвесторів через ряд чинників, таких як вигідне географічне положення, сприятливі природні умови, відносно невисока ціна входження на ринок та великий потенціал внутрішнього споживання, розвинена транспортна система, досить високий освітній рівень населення. У той же час слід зазначити, що за інвестиційною привабливістю Україна все ж таки характеризується як країна з негативним інвестиційним іміджем, але з високим інвестиційним потенціалом. Основними факторами, які формують негативний імідж України на світовому інвестиційно-кредитному ринку є: недосконала законодавча база; нестабільна політична ситуація; недосконалість податкового законодавства; недостатній рівень розвитку фінансового ринку; низькі темпи приватизації; гальмування ринкових реформ; недосконалість ринкового механізму; втручання влади в бізнес; тощо

З метою підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки України необхідно реалізувати систему заходів на загальнодержавному, регіональному та галузевому рівнях, основними серед яких є: вдосконалення та приведення у відповідність законодавства, яке регулює інвестиційну діяльність; забезпечення стабільності та прозорості податкового законодавства; вдосконалення земельного законодавства; стабілізація національної валюти; вдосконалення амортизаційної політики; створення умов щодо активізації інвестиційних вкладень фізичних та юридичних осіб; розвиток фондового та страхового ринків та посилення їх інвестиційного спрямування; вдосконалення системи ціноутворення в сільському господарстві; завершення процесу реструктуризації агропідприємств та вдосконалення організаційних форм господарювання; вдосконалення агрокооперації та створення нових інтегрованих форм господарювання.

Особливості кризового стану економіки суттєво впливають на пріоритетність напрямів підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, остаточний рівень якої формується в умовах загального інвестиційного клімату в країні та в окремих регіонах, а також визначається рівнем інвестиційної привабливості галузі загалом.

Підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств України є пріоритетним напрямком інвестиційної політики України, яка повинна базуватися на виваженій та послідовній монетарній політиці, державній підтримці інвесторів, досконалому правовому полі, що забезпечить стабільність інвестиційного ринку України.

Список використаних джерел

1. Офіційний веб-ресурс Державного Комітету Статистики України [Електронний ресурс] / Статистична інформація. - Режим доступу до веб-сайту: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Пилипенко О. І. Інтерпретація поняття «інвестиційна привабливість» на різних рівнях економічної системи / О. І. Пилипенко. – 2009. - № 3 (49). – С. 144-148.

Мірошніченко А.В.
Науковий керівник – Подаков Є. С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБЕРІГАННЯ ДОКУМЕНТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Строки зберігання документів визначає «Перелік типових документів», який розповсюджується не тільки на підприємства, алей на фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності. Строки зберігання різних видів документів окрім «Переліку типових документів» визначаються також окремими Переліками, дія яких поширюється на деякі установи. Окрім того, на території України діють в частині, що не суперечить законодавству України, біля 150-ти відомчих (галузевих) переліків документів, затверджених міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади колишнього СРСР.

Для основної частини первинних документів встановлено строк зберігання в три роки за умови проведення перевірки податковими органами за період, до якого відносяться документи. Якщо перевірка не була проведена, то цей строк збільшується до закінчення перевірки. Документи по заробітній платі робітників мають зберігатися до досягнення робітниками 75-річного віку.

Документи поділяються на дві категорії: ті, що направляються та ті, що не направляються до Національного архівного фонду. До Національного архівного фонду надходять документи, що мають наукову історико-культурну цінність, до яких документи більшості підприємств не відносяться. Однак якщо підприємство збирається знищити документи, строк зберігання яких закінчився, ним створюється експертна комісія з числа робітників підприємства та робітника місцевого архіву, яка визначає, чи підлягають документи переданню до Національного архівного фонду або ні. Але оскільки на більшості

підприємств таких документів немає, як правило, вони не запрошують робітників архіву для прийняття відповідного рішення. Опис документів, що мають бути знищені, має бути узгоджений з експертно-перевірочною комісією при архіві. Якщо документи не підлягають переданню до Національного архівного фонду та строки зберігання їх минули, то їх можна знищити.

Документи підлягають переданню організаціям, що займаються заготівкою вторинної сировини і їхня передача оформлюється відповідними накладними. При незначному об'ємі документів, що підлягають знищенню, вони можуть бути спалені, про що в акті робиться відповідна відмітка.

Слід відмітити, що навмисне знищення документів, здійснене за корисними мотивами чи внаслідок інших особистих інтересів, карається штрафом до 50 неоподатковуваних мінімумів чи обмеженням свободи до 3 років відповідно до ст.357 Кримінального кодексу. Якщо підприємство правомірно знищило документи, в яких минув строк зберігання, то податкові органи не можуть заявити про те, що валові витрати підприємства відповідного періоду є непідтвердженими.

Згідно з чинним законодавством у випадку пропажі чи знищення первинних документів, облікових реєстрів та звітів керівник підприємства (установи) письмово сповіщає про це правоохоронні органи та наказом призначає комісію для встановлення переліку відсутніх документів та розслідування причин їхньої пропажі чи знищення. Для участі в роботі комісії запрошуюються представники органів слідства, охорони та державного пожежного нагляду. Результати роботи комісії оформлюються актом, який затверджується керівником підприємства (установи). Копія акту направляється органу, в сфері управління якого знаходиться підприємство (установа), а також державній податковій інспекції - підприємствами та місцевому фінансовому органу - установами в 10-денний строк. Податковий орган має право самостійно визначити суму податкових зобов'язань платника податків не пізніше закінчення 1095 дня, наступного за останнім днем граничного строку подання податкової декларації, а у разі, коли така податкова декларація була надана пізніше, - за днем її фактичного подання. Якщо протягом зазначеного строку податковий орган не визначає суму податкових зобов'язань, платник податків вважається вільним від такого податкового зобов'язання, а спір стосовно такої декларації не підлягає розгляду в адміністративному або судовому порядку.

Можна зробити висновок, що графік документообігу на підприємстві, в установі має забезпечити оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через які проходить кожний первинний документ, визначити мінімальний термін його знаходження в підрозділі, а також сприяти поліпшенню облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня його механізації та автоматизації.

Список використаних джерел

1. Бакулин В. Методические аспекты экскурсионной деятельности // Преподавание истории в школе. -2002. -№ 10. - С. 69-73

2. Вдовенко Л. Менеджмент підприємницької діяльності // Економіка АПК. - 2003. -№ 11. - С.108-111
3. Квартальнов В. Стратегический менеджмент в туризме: Современный опыт управления/ Валерий Квартальнов,; Предисл. Ю.П.Анискина; Рос. междунаrod. академия туризма. -М.: Финансы и статистика, 2000. -489 с.
4. Крисенко Т. Зберігання та знищення документів на підприємстві// Секретарь-референт. -2005. -№ 6. - С. 15-19
5. Первинна документація: оформлення і зберігання // Податки та бухгалтерський облік. -2004. -26 квітня: Спецвипуск. - С. 2-39
6. Сельченкова С. Формування документів у справі та порядок зберігання справ у поточному діловодстві // Секретарь-референт. -2003. -№ 3. - С. 9-16

Мірошниченко В.О., аспірант
Науковий керівник – Танклевська Н.С., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СКЛАДОВІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ефективне і конкурентоспроможне функціонування кожного окремого сільськогосподарського підприємства є практично неможливим без якісного і економічно обґрунтованого розвитку його ресурсного потенціалу. У сучасних умовах, коли значна частина господарств знаходиться у кризовому фінансовому стані, їх важливим завданням є одержання максимальних прибутків при мінімальних витратах ресурсів [2].

Як зазначає Т.П. Саблук, ресурсний потенціал підприємства – це сукупність взаємопов'язаних ресурсів, які використовуються для виробництва продукції, а також спроможність працівників використовувати їх з метою виробництва та реалізації продукції для отримання максимального прибутку. Він є багатокомпонентним. Як правило, величина цього потенціалу визначається обсягом окремих видів ресурсів (земельних, матеріальних, трудових, нематеріальних та фінансових), які перебувають у розпорядженні підприємства [5]. Ми поділяємо думку О.М. Вишневська, яка зазначає, що ресурсний потенціал підприємства – це сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, включаючи здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для виконання місії, досягнення поточних та стратегічних цілей підприємства [1]. На наш погляд, під ресурсним потенціалом слід розуміти різні види наявних ресурсів, які використовуються підприємством в своїй діяльності з метою отримання економічних вигід у майбутньому.

На думку Н.С. Танклевської, успішне функціонування аграрних

підприємств безпосередньо пов'язане із забезпеченістю фінансовими ресурсами, їх мобільністю та маневреністю. Динамічність зовнішнього середовища, необхідність задоволення внутрішніх потреб, направлених на реалізацію завдань та досягнення цілей діяльності сільськогосподарських підприємств вимагають адекватного й налагодженого механізму залучення фінансових ресурсів [6].

Фінансові ресурси дуже важливі, як вихідний вид ресурсів для створення та діяльності підприємства, забезпечують процес виробництва, є неодмінною умовою неперервності процесу виробництва [4, С. 65]. У своїй діяльності аграрні підприємства крім фінансових ресурсів, які безпосередньо беруть участь у формуванні фінансового потенціалу використовують й інші їх види, такі як: матеріальні ресурси (складаються з необоротних та оборотних активів); трудові ресурси; нематеріальні ресурси; інформаційно-методичні ресурси, таблиці. Процес нагромадження і комплектування ресурсів є обов'язковою передумовою інтенсифікації сільськогосподарського виробництва.

Таблиця 1

Складові ресурсного потенціалу аграрних підприємств

Назва ресурсів	Характеристика
Матеріальні ресурси	економічні ресурси в матеріально речовій формі, які використовуються у господарській діяльності підприємства.
Трудові ресурси	загальна чисельність наявного працездатного населення на території країни, адміністративно-територіальні одиниці або на підприємстві; основна продуктивна сила суспільства. Іншими словами, трудові ресурси – сукупність постійних працівників, які мають необхідну професійну підготовку і досвід практичної роботи
Фінансові ресурси	сукупність грошових коштів та надходжень, які є в розпорядженні підприємства для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат на відновлення підприємства та стимулювання працівників.
Нематеріальні ресурси	складова частина потенціалу підприємства, що здатна забезпечувати економічну користь протягом відносно тривалого проміжку часу. Для цього виду ресурсу є характерними нематеріальна основа і невизначеність величини майбутнього прибутку від її використання в процесі виробництва. Цей термін використовується для характеристики сукупності об'єктів інтелектуальної власності.
Інформаційно-методичні ресурси	семантична інформація у вигляді понятійного знання, що відображає не стільки індивідуальні, скільки суспільні (колективні) знання. Для розуміння інформаційного ресурсу важливе значення має форма існування та подавання знання. Під знаннями розуміють відображення різних аспектів реальності у вигляді ідей, понять, уявлень про предмети та явища. Знання можуть передаватися іншим людям, матеріалізуватися та існувати в різних формах: «живі» знання (кваліфікація працівників); уречевлені знання (у продукції, роботах, послугах); інформація (повідомлення).

* Складено автором за даними [4, С. 50]

Також, ми розділяємо думку О.В. Киричка щодо класифікації ресурсів потенціалу підприємства за двома ознаками [3, С. 20-24]. Перша – за ступенем приналежності ресурсів підприємству: внутрішні ресурси (основні засоби,

оборотні кошти, робоча сила) і зовнішні ресурси (кредити, отримані підприємством, і заборгованості за товари, роботи і послуги). Друга – за ступенем реалізації ресурсу в господарському процесі: фактичні ресурси (вони постійно необхідні для виконання виробничої програми: основні фонди, оборотні кошти, робоча сила), потенційні ресурси (вони можуть бути отримані і задіяні за певних умов) і умовні ресурси (це засоби різних резервних і спеціальних фондів, напряму використання довгострокових кредитів банку і інше). Для оцінки фінансового потенціалу аграрних підприємств застосовується система індивідуальних показників, що охоплює всі наявні в розпорядженні підприємства ресурси пов'язані з його діяльністю.

Список використаних джерел

1. Вишневська О.М. Формування та оцінювання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств / О.М. Вишневська // Вісник ХНАУ. – 2007. - № 3. - С. 27-32.
2. Зміцнення та ефективного використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств: [монографія] /Шебанін В.С., Червен І.І., Шебаніна О.В., Кареба М.І.; За ред. чл.-кор. НААН України, проф. В.С. Шебаніна та д.е.н., проф. І.І. Червена – Миколаїв, МДАУ, 2010. – 205 с.
3. Киричок О. В. Формування та використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств Сумської області / О. В. Киричок // Вісник Сумського НАУ. Серія: Економіка і менеджмент. – Суми, 2010. - № 6/2 (42). – С. 20 – 24.
4. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: [Структурно-логічний навч. Посібник] / С.Ф. Покропивний. – К. : КНЕУ, 2001. – 457 с.
5. Саблук Т.П. Координаційні напрями вирішення економічних проблем в АПК / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2005. - № 5. - С. 3-8.
6. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: [Монографія] / Н.С. Танклевська. – Херсон: Айлант, 2010. – С. 281-282.

Мовчан А.І.

Науковий керівник – Коваль С.В., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ ДО ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ

Останні кілька років спостерігається скорочення бюджетних асигнувань як основного джерела фінансування інвестицій, що супроводжуються зменшенням частини прибутку на розширене відтворення у виробництві. Тому

великого значення набуває залучення зовнішніх інвестицій у сільськогосподарське виробництво.

Інвестиційна діяльність – вирішальний чинник економічної політики України, від ефективності якої залежить стан виробництва, рівень технологічного оснащення підприємств, можливості структурної перебудови економіки, розв'язання соціальних та екологічних проблем, тому інвестиції становлять основу розвитку підприємств, окремих галузей та економіки в цілому. Сучасну ринкову економіку неможливо уявити без іноземних інвестицій, які поширені як у промислово розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються [1].

Галузь сільського господарства має велике значення для розвитку України. Незважаючи на те, що останнім часом український аграрний сектор характеризується певним зростанням, сьогодні він все ще знаходиться в скрутному становищі. Наслідками нестабільності розвитку сільського господарства є деградація основних виробничих засобів, зниження відтворювального потенціалу і всіх його складових – техніки, землі, трудових ресурсів, зниження якості продукції, нераціональне використання природних ресурсів, а також погіршення екологічного стану.

Залучення іноземних інвестицій у розвиток сільськогосподарського виробництва, їх обсяг та рівень ефективності залишаються вкрай недостатніми через наявність цілої низки чинників: неплатоспроможність вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника, нестабільність політичної ситуації, законодавчої бази, низька інвестиційна привабливість агропромислового комплексу тощо. Основними чинниками, які негативно впливають на інвестиційний клімат і зумовлюють високий ризик іноземного інвестування підприємств в Україні, є надто затяжний і непослідовний характер ринкового реформування економіки, правова, економічна й політична нестабільність, недосконала фінансово - кредитна податкова система, низький рівень розвитку ринкової інфраструктури, відсутність ринку землі. Нині для економіки нашої країни важливе значення має підвищення конкурентоспроможності виробництва й на цій основі збільшення обсягу інвестицій [2].

Розрізняють такі види перешкод, які стоять на шляху до забезпечення іноземних інвестицій:

1. На макрорівні:

- високий рівень ризикованості сільського господарства;
- відсутність страхового відшкодування втрат;
- складна кризова економічна ситуація в країні;
- високий рівень кредитних ставок комерційних банків;
- неефективна інвестиційна політика держави;
- недосконале нормативно-правове забезпечення;
- нестабільність економічної системи.

2. На мезорівні:

- низька інвестиційна привабливість сільського господарства;

- нерозвинена ринкова інфраструктура;
- характер конкуренції на ринку сільськогосподарської продукції;
- неналагоджені міжгалузеві економічні відносини між суб'єктами сільського господарства та промислового виробництва.

3. На мікрорівні:

- відсутність ефективно амортизаційної політики підприємств;
- неефективне використання ресурсного потенціалу;
- недосконала система стимулювання та оплати праці;
- фінансовий нестійкий стан сільськогосподарських підприємств;
- організація управління виробництвом.

Проблемними питаннями є також і складність управління економічною ефективністю використання сільськогосподарських земельних ресурсів через їх правову належність, низькі закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію, зростання площ закислених ґрунтів, низький рівень розвитку соціально-побутової інфраструктури тощо. Ідентифікація проблем залучення інвестицій в сільськогосподарські підприємства зумовила пошук напрямів їх розв'язання, що є перспективою подальших досліджень. Насамперед необхідно поліпшити організаційно-економічний механізм інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, який дозволив би створити сприятливе інвестиційне середовище для іноземних інвесторів.

Структурна перебудова сільськогосподарського виробництва та його пристосування до умов ринку неможливе без здійснення значних інвестицій, які виступають основним напрямом запровадження сучасних технологій, підвищення конкурентоздатності аграрного сектора в ринкових умовах. Для прискорення цього процесу та ліквідації наслідків економічної кризи доцільно вдосконалити державне регулювання інвестиційних процесів шляхом залучення іноземних інвестицій у сільськогосподарське виробництво, через надання кредитів для придбання нового устаткування, нових технологічних ліній та придбання основних фондів, перш за все в сферу матеріально-технічного забезпечення.

Окремими напрямками державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві є покращення управління державними інвестиціями, регулювання умов інвестування, посилення контролю за інвестиційною діяльністю, а також запровадження гнучкої системи оподаткування суб'єктів інвестиційної діяльності шляхом диференціації відсоткових ставок податків та податкових пільг, що дозволить поліпшити інвестиційний клімат у галузі.

Дані щодо залучення капітальних інвестицій у сільське господарство України зазначено у таблиці 1. [5]

**Капітальних інвестицій у сільське господарство України
за січень-червень 2015р.**

Вид економічної діяльності	Інвестиції, тис. грн.
Сільське, лісове та рибне господарство	225371
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	224720
Лісове господарство та лісозаготівлі	651
Рибне господарство	–

Слід відмітити, що стан інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України знаходиться на низькому рівні. Інвестиційний клімат є несприятливим для інвесторів. Потрібно підвищити рівень захисту інвестора, покращити політичний та економічний стан в державі, що сприятиме поліпшенню інвестиційної діяльності. Саме тому підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості економіки повинно стати стратегічним завданням.

Список використаних джерел

1. Васьківська К.В. Функціонування сільськогосподарських підприємств у контексті розвитку сільських територій: наукові основи, стан і перспективи: монографія / К.В. Васьківська, І.В. Сембай. - Львів: ПАІС, 2009. - 196 с.
2. Кириленко І.Г. Трансформація соціально-економічних перетворень у сільському господарстві України: проблеми, перспективи / І.Г. Кириленко. - К.: ННЦІАЕ, 2005. - 452 с.
3. Череп А.В. Інвестиційна діяльність в Україні: стан та шляхи її активізації [Текст] /А.В. Череп, Г.І Рурка // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво: науково-виробничий журнал. - 2011 р.— №3. – С. 48-52.
4. Васильчак С. В. Кооперація як складова розвитку українського села/ С.В. Васильчак, О. Р. Жидяк // Економіка АПК. - 2009. - № 9. - С. 34-38.
5. <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/>
6. Сільське господарство України за 2014 р.: стат. зб. - К.: Державний комітет статистики України, 2015. - С. 75-85.

Мордвинова А.
Науковий керівник – Скрипник С.В ., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ РІЧНОЇ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

Для підприємств інвентаризація є ефективним методом підтвердження достовірності фактичного стану майнового потенціалу підприємства, зокрема наявності і вартості товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів у касі, на поточному й інших рахунках в установах банків, фактичному стану обліку дебіторів і кредиторів, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів та інших засобів, відображених у статтях балансу. Організаційні моменти порядку визначення об'єктів інвентаризації та періодичності її проведення покладено на керівника підприємства і в обов'язковому порядку затверджується в наказі Про облікову політику підприємства. Для проведення інвентаризації та відображення її результатів у обліку і фінансовій звітності з 01.01.2015 р. підприємства керуються Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879 [1]. Тому для покращення якості й об'єктивності проведення інвентаризаційної роботи на підприємстві розглянемо зміни, які регламентовані Положенням № 879 щодо порядку проведення інвентаризації.

Випадки обов'язкового проведення інвентаризації визначені п.7 розділу I Положення № 879 [1]. Новим є те, що інвентаризація обов'язково проводиться при переході підприємства на складання фінансової звітності за міжнародними стандартами на дату такого переходу. Починаючи з 01.01.2015 р. строки проведення необов'язкової інвентаризації призначаються керівником. Період річної незмінно встановлює держава і він не може бути більший ніж визначено Положенням № 879. Відповідно до п. 9 розділу I Положення № 879, інвентаризація активів та зобов'язань перед складанням річної фінансової звітності проводиться до дати балансу. Залежно від різновиду майна у таблиці 1 наведено періоди та періодичність проведення інвентаризації.

Порядок організації та проведення інвентаризації залишився незмінним. Згідно п. 1 р. II Положення № 879, до складу інвентаризаційних комісій включають не лише головного бухгалтера, а й представників аудиторської фірми, централізованої бухгалтерії та суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи, яка веде бухгалтерський облік на підприємстві на договірних засадах.

Порядок організації та проведення інвентаризації залишився незмінним і умовно його поділяють на такі етапи:

- підготовчий етап;
- визначення фактичної наявності активів і зобов'язань;
- порівняльно-аналітична робота;
- визначення підсумків інвентаризації та відображення її результатів в обліку і звітності.

Періоди проведення інвентаризації перед складанням річної фінансової звітності за окремими вилами майна

Об'єкти інвентаризації	Період	Періодичність
необоротні активи (крім незавершених капітальних інвестицій, об'єктів основних засобів, які на момент інвентаризації будуть знаходитися поза підприємства, зокрема автомобілів, морських і річкових суден, які будуть перебувати в тривалих рейсах, і т.д.), запаси (крім незавершеного виробництва і напівфабрикатів, інших матеріальних цінностей, які на момент інвентаризації будуть знаходитися поза підприємства), поточні біологічні активи, дебіторська та кредиторська заборгованості, витрати і доходи майбутніх періодів, зобов'язання (крім невикористаних забезпечень, розрахунків з бюджетом та по відрахуваннях на загальнообов'язкове державне соціальне страхування)	3 місяці	1 раз на рік
незавершені капітальні інвестиції, незавершене виробництво, напівфабрикати, фінансові інвестиції, грошові кошти, кошти цільового фінансування, зобов'язання у частині невикористаних забезпечень, розрахунків з бюджетом та по відрахуваннях на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	2 місяці	1 раз на рік
об'єкти основних засобів, зокрема автомобілі, морські і річкові судна, які відправляються у тривалі рейси, інші матеріальні цінності, які на дату інвентаризації будуть знаходитися поза підприємства	до тимчасового вибуття з підприємства	1 раз на рік
земельні ділянки, будівлі, споруди та інші нерухомі об'єкти	-	1 раз на 3 роки
інструменти, прилади, інвентар, меблі (за рішенням керівника підприємства проводиться щороку в обсязі не менше 30% усіх зазначених об'єктів з обов'язковим охопленням інвентаризацією всіх інструментів, приладів, інвентарю (меблів) протягом трьох років)	-	1 раз на рік

Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу комісії відображають у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності відповідно до норм П(С)БО та інших нормативних актів.

Список використаних джерел

1. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/Laws/show/z1365-14>.

Мороз А. А.
Науковий керівник - Ковальов В.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний університет,
м. Херсон

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Відповідно до принципів організації моделі управління грошовими потоками, а отже і інвестиційною привабливістю суб'єкта господарювання остання включає такі основні функціональні елементи: формування та прискорення надходження вхідних грошових потоків суб'єкта господарювання;

- концентрація надходження грошових коштів; контроль за формуванням вихідних грошових потоків суб'єктів та господарювання у часі; прогнозування та планування резерву ліквідності; формування системи моніторингу, управління та контролю резерву ліквідності підприємства; оптимізація використання тимчасового надлишку грошових коштів у розпорядженні підприємства.

Сукупність заходів, які ставляться перед моделлю управління грошовими потоками, включає як загальні заходи управління фінансами суб'єкта господарювання, так і специфічні: повнота та своєчасність покриття потреби підприємства у капіталі для фінансування його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності; підтримання прийняттого рівня платоспроможності та ліквідності, а також попередження формування чи розвитку фінансової кризи; збільшення вхідних грошових потоків як основного джерела фінансування підприємства та їх оптимізації у розрізі видів; скорочення циклу обороту грошових коштів; підтримання адекватного балансу між формуванням резерву ліквідності та втраченими альтернативними можливостями; забезпечення ефективності використання грошових коштів підприємства через оптимальний їх розподіл у часі та просторі; скорочення накладних затрат підприємства, пов'язаних із генеруванням його грошових потоків.

Визначена вище сукупність заходів які можуть бути проведені, управління грошовими потоками конкретизується відповідно до індивідуальних потреб підприємства в конкретний момент часу шляхом установаження проміжних (поточних) завдань управління грошовими потоками.

Інвестиційна привабливість підприємства нерозривно пов'язані з питаннями фінансування та фінансового забезпечення потреби у капіталі, що дає змогу використовувати під час прийняття управлінських рішень загальні критерії, які впливають на обґрунтування таких рішень щодо фінансування, - прибуток (рентабельність); ліквідність; структура капіталу; мінімізація оподаткування; об'єктивні (ринкові) та нормативно-правові (законодавчі) обмеження. Крім того, управління грошовими потоками у розрізі вхідних та вихідних потоків має здійснюватися з урахуванням вимог до забезпечення

фінансової рівноваги, які формалізовані у вигляді правил фінансування. Однак фінансово-організаційні заходи по підвищенню інвестиційної привабливості вимагають застосування специфічних критеріїв прийняття управлінських фінансових рішень, які можна формалізувати так:

- абсолютна величина грошового потоку, розподіл грошового;
- накладні витрати, пов'язані із генеруванням грошового потоку;
- вплив грошового потоку на абсолютну величину потреби підприємства у капіталі;
- вплив грошового потоку на рівень платоспроможності підприємства, строк мобілізації (імобілізації) грошових коштів підприємства;
- пріоритет вхідних грошових потоків від операційної діяльності порівняно з іншими видами вхідних грошових потоків.

Вищенаведені заходи в більшій мірі можна охарактеризувати як фінансові. Що ж до організаційних та можна виділити кілька заходів які підприємство може використовувати для підвищення інвестиційної привабливості [1, с. 125]. Одним із специфічних напрямків менеджменту, інструментом організаційних заходів зміни стану підприємства є реструктуризація підприємства. Використання реструктуризації як ефективного засобу відновлення конкурентоспроможності підприємства є дуже поширеним.

Реструктуризація включає заходи з адаптації виробництва, системи управління та організаційної структури, бізнес-процесів тощо до вимог стратегії відновлення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства.

Перш ніж планувати майбутню структуру управління, слід проаналізувати основні елементи, переваги та недоліки існуючої. Усі затрати, пов'язані з реструктуризацією управління, покриваються, як правило, за рахунок внутрішніх фінансових джерел [3, с. 253]. Реструктуризація виробництва та активів передбачає внесення змін у виробничо-господарській сфері підприємства з метою раціоналізації виробничих процесів, зниження рівня витрат, підвищення якості та конкурентоспроможності продукції. Реструктуризація виробництва супроводжується, як правило, реструктуризацією активів.

Отже, можна сказати, що проведення вищенаведених заходів як організаційних так і фінансових покращить фінансовий стан підприємства загалом та інвестиційну привабливість зокрема.

Список використаних джерел

1. Гайдуцький А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки / А.П.Гайдуцький // Економіка і прогнозування. – 2004. – № 3. – С. 119-128 с
2. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 123-138 с.
3. Юр'єва О. Г. Теоретико-методолгічні аспекти оцінки інвестиційного клімату / О. Г. Юр'єва // Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб. – 2002. – 3 (10). – С. 250-255.

Начичко Н.С.
Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Фермерське господарство, згідно Законів України «Про фермерське господарство» та «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», повинне з моменту його реєстрації вести бухгалтерський облік результатів діяльності, складати і подавати фінансову, податкову, статистичну та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Облік виробничої діяльності забезпечує фермерові обсяг інформації, необхідний для складання податкових декларацій і статистичної звітності, дає змогу провести аналіз стану господарства, визначити виробничі витрати, валовий дохід, рентабельність і прибутковість як по господарству в цілому, так і по окремих його галузях.

На організацію обліку у фермерському господарстві прямо впливає його спеціалізація. Якщо виробництво спеціалізоване на одній групі культур або тварин, то облік витрат доцільно вести в цілому для господарства. У випадку кількох напрямів діяльності, де є окремі види товарної продукції, варто вести деталізований облік за центрами витрат щодо кожного об'єкта обліку з окремого виду продукції.

Бухгалтерська база даних щодо виробничої діяльності фермера є основним (а також найдоступнішим) джерелом будь-якої інформації щодо його господарської діяльності. Наразі однією з основних проблем, які спостерігаються на практиці, є ведення обліку із значним запізненням (до 1 – 2 місяців) від моменту здійснення тих чи інших господарських операцій, що унеможливує прийняття своєчасних управлінських рішень, якщо базуватись лише на даних бухгалтерського обліку, оскільки вони не відповідають реальності. Тож керівнику господарства або необхідно мати додаткову базу для одержання інформації, або керувати процесами у «ручному режимі», спонтанно, спираючись на поточний аналіз, власний досвід, навіть інтуїцію. Останній підхід найчастіше застосовується у фермерських господарствах, коли інформаційна база всього господарства міститься, так би мовити, «у голові» його власників. Але в умовах подальшого розвитку господарства виникає великий ризик втрати контролю над тим чи іншим процесом, можливості його адекватної оцінки та аналізу, що може призвести до недоотримання частини прибутку, загальмувати розвиток підприємства.

У такій ситуації вирішення проблеми можливе через ведення оперативного обліку у системі автоматизованого ведення обліку. Зміни в

організацію бухгалтерського обліку виробничої діяльності вносить застосування комп'ютерної техніки, тому основним напрямком вдосконалення обліку у фермерських господарствах слід вважати його автоматизацію з використанням автоматизованого робочого місця (АРМ) бухгалтера. Особливості діяльності фермерських господарств потребують розробки для них спеціалізованих бухгалтерських програм з якими можна працювати в діалоговому режимі та які легко адаптуються до змін законодавства. Для фермерських господарств проблема автоматизації процесу обліку і створення АРМ фермера вирішується набагато краще, ніж у великих сільськогосподарських підприємствах, оскільки не потребує утворення великих і громіздких пакетів програм, для роботи з якими необхідний щонайменше середній рівень кваліфікації як в обліковій справі, так і в роботі з персональним комп'ютером. Тобто, АРМ фермера забезпечує роботу в діалоговому режимі, контролює результати обчислень, здійснює повторний розрахунок. Тому, основна концепція побудови АРМ бухгалтера фермерського господарства полягає в централізації автоматизованої обробки інформації безпосередньо на робочому місці облікового працівника з використанням персональних баз даних. Фермерські господарства можуть застосовувати програми у вигляді універсальних заготовок, з яких за допомогою спеціальних налаштувань можна зробити програму, яка підходить до будь-якої фірми. Такі універсальні програми є більш стійкими, вільними від помилок, не пов'язані з конкретною специфікою тієї чи іншої фірми, менш уразливі від швидко змінюваного законодавства. На ринку програмних продуктів класу міні бухгалтерія розповсюдження отримали «Міні-бухгалтерія», «Бухгалтерія малого підприємства», «Фінанси без проблем» та інші. Ці програмні продукти орієнтовані переважно на фінансовий облік і реалізують функції синтетичного та вартісного аналітичного обліку та дозволяють формувати звітність [2].

Крім того, на ринку програмних продуктів пропонуються бухгалтерські програми Бест та Акцент, які переважно орієнтовані на малі підприємства торгівлі та/або послуг і вимагають адаптації до виробничої діяльності. Залишаються до вибору програми Парус або 1С: Бухгалтерія. Проте ці програми досить дорогі і їх можливості фермерським господарством будуть використані незначною мірою.

У кінцевому результаті вибір форми бухгалтерського обліку, після аналізу потреб в отриманні інформації для управління та складання зовнішньої звітності залежить від керівника фермерського господарства.

Список використаних джерел

1. Ватуля І.Д. Організація обліку у фермерських господарствах: навч. посіб. / І.Д. Ватуля, Л.О. Гладка. – К. : ЦУЛ, 2009. – 312 с.
2. Корнюшин В.И. Бухгалтерские информационные системы. Издательство: МИЭМП. Год: 2010. – 112 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.razym.ru/biz/buhuchet/133177-kornyushin-vi-buhgalterskie-informacionnye-sistemy.html](http://www.razym.ru/biz/buhuchet/133177-kornyushin-vi-buhgalterskie-informacionnye-sistemy.html).

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі розвитку банківського сектору в умовах ринкової економіки одним з визначальних факторів впливу на механізми державного регулювання банківської діяльності є політика Національного банку України, який є основним суб'єктом забезпечення стійкості банківської системи України.

У період інтеграції України у світовий фінансовий простір регулювання банківської діяльності посідає одне з провідних місць у дослідженнях вітчизняних науковців, оскільки банківська сфера відіграє значну роль у розвитку економічних процесів, які відбуваються в країні. За таких умов необхідно здійснювати постійне та адекватне банківське регулювання на державному рівні.

Регулювання діяльності банків здійснюється Національним банком України через систему банківського нагляду з використанням відповідного інструментарію.

Стабільність банківського сектору сьогодні залежить від вибору правильних напрямків його державного регулювання.

Головною метою банківського регулювання є забезпечення стабільності банківської системи, оскільки банківська діяльність – це вид економічних відносин, який залежить від розвитку економічних процесів у країні і в той же час може впливати на них. Тому держава повинна оперативнo реагувати на ринкові події, бути готовою переглядати політику регулювання з урахуванням нових змін і тенденцій на ринку.

На мою думку, державне регулювання банківської системи України має бути спрямовано на: створення нормативно-правового поля діяльності комерційних банків, власне таке регулювання відповідало б сучасним тенденціям банківської діяльності; побудову системи взаємозв'язків та взаємозалежності між державними органами влади при реалізації фіскальної та монетарної політики; формування конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи за умов світових інтеграційних процесів; здійснення ефективного та своєчасного нагляду за дотриманням чинного банківського законодавства банками України; координацію діяльності державних урядових структур на ринку зовнішніх запозичень.

Державне регулювання діяльності банків реалізується на двох рівнях. Загальне регулювання здійснює Верховна Рада України у формі законів та постанов. Спеціальне регулювання діяльності банків від імені держави здійснює Національний банк.

Для забезпечення стабільності роботи банків та збереження довіри до банківської системи держави необхідно не лише своєчасні та ефективні дії основного регулятора фінансових ринків – центрального банку, але й виважена та скоординована діяльність різних гілок влади, в першу чергу виконавчої.

В Україні, відповідно до законів України «Про банки і банківську діяльність» [1] головним органом регулювання грошово-кредитної сфери є Національний банк України, який здійснює постійний нагляд за дотриманням банками та іншими фінансово-кредитними установами банківського законодавства, нормативних актів Національного банку України. До найважливіших функцій державного регулювання у банківській сфері належать:

- Організаційна, що забезпечує досягнення економічної стабільності шляхом впровадження правил, якими повинні керуватися банківські інститути, здійснюючи свою політику.
- Захисна, що полягає у забезпеченні захисту вкладників.
- Стабілізаційна – використання запобіжних заходів щодо усунення дестабілізаційних елементів у діяльності банківських установ.
- Координаційна – забезпечує узгодження дій у просторі і часі між відповідними службами, відділами, департаментами НБУ, з метою найбільш швидшого та ефективного досягнення стабільності банківської системи.
- Аналітична – передбачає збір інформації, аналіз та оцінку результатів діяльності банківських установ і макроекономічних показників країни, які мають безпосередній вплив на банківський сектор.
- Методологічна – полягає у розробленні системи понять, методів, принципів, норм, методик, способів і засобів організації діяльності, необхідних при здійсненні банківського регулювання.
- Інформаційна – передбачає отримання та надання офіційних відомостей про стан банківської системи для потреб внутрішнього та зовнішнього користування.

Отже, об'єктивна необхідність активізації ролі держави у регулюванні банківської сфери пояснюється неможливістю за допомогою ринкового механізму подолати проблеми в банківському секторі, а також значущістю діяльності банків для розвитку національної економіки та виходу України на світовий фінансовий простір [2]. Звідси випливає важливість фінансового механізму регулювання банківської діяльності.

Фінансовий механізм – це організаційно-управлінська стратегія пошуку засобів задоволення потреб клієнтури банку та самого банку за допомогою створення системи ефективного керування грошовими потоками, кредитами, відсотками, валютами, розрахунками з урахуванням особливостей зовнішнього середовища та існуючої кон'юнктури ринку позичкового капіталу [3].

Для банківських структур сьогодні необхідна чітка система фінансового механізму управління (рис.1), яка повинна включати в себе:

1. Організаційно-структурну підсистему.

2. Функціональну підсистему, до складу якої включені фінансове планування, фінансове регулювання; фінансовий аналіз та фінансовий контроль.

3. Підсистему забезпечення, до складу якої віднесено правове забезпечення, нормативне забезпечення та інформаційне забезпечення.

4. Цільову підсистему, в якій стратегічною метою є збільшення прибутку за рахунок зростання обсягів та обороту залучених ресурсів, що досягається завдяки розширенню клієнтури, збільшенню залишків залучених коштів на клієнтських рахунках та кількості наданих послуг.

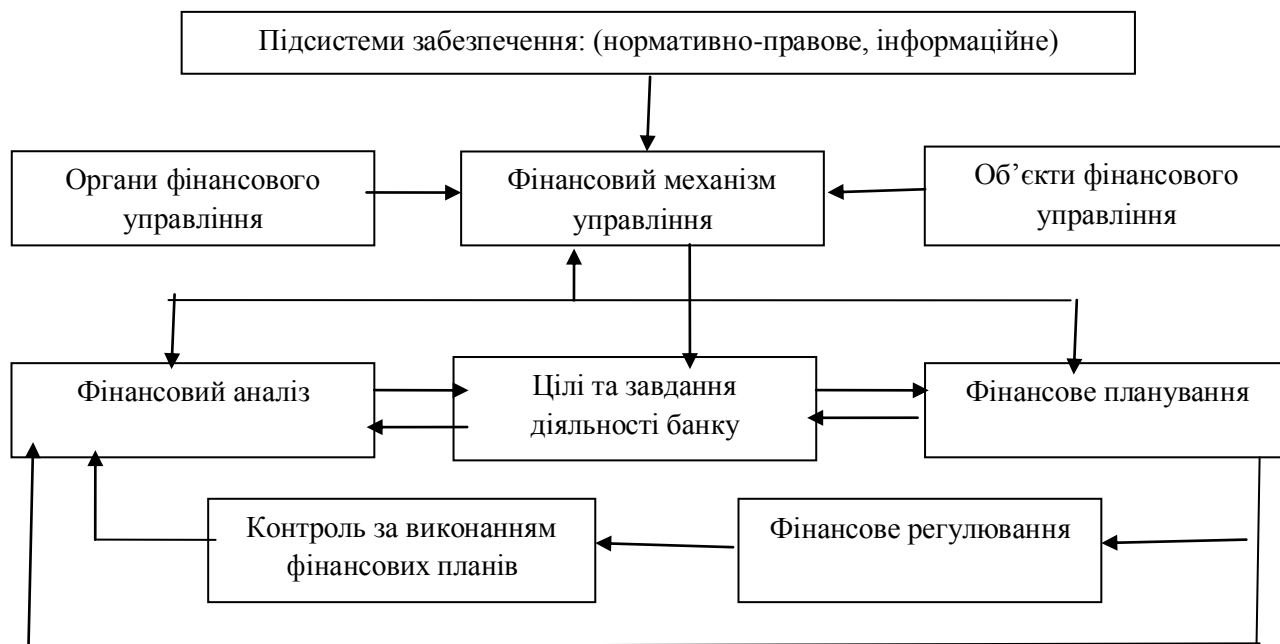


Рис.1. Основні складові фінансового механізму банку

Таким чином, формування ефективного механізму регулювання банківської діяльності сприятиме досягненню стратегічних цілей безпосередньо банківських установ, а також забезпечить стабільність усієї банківської системи, і тим самим сприятиме розвитку економічних процесів у країні в цілому.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2121-III від 07 груд. 2000. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Мірошніченко О. Значення фінансового механізму в системі управління банком [Електронний ресурс] / О. Мірошніченко. – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8471/1/1.pdf>
3. Осадчук С. Фінансовий державного регулювання банківської діяльності: характеристика складових [Електронний ресурс] / С. Осадчук. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_03\(6\)/10osvdhs.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_03(6)/10osvdhs.pdf)

Некругленко О.В.
Науковий керівник – Корчагіна В.Г., к.е.н.
Новокаховський гуманітарний інститут,
м. Нова Каховка

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

На сучасному етапі економічного розвитку вітчизняні підприємства неспроможні ефективно управляти дебіторською заборгованістю, яка займає вагомую частку в оборотних активах, що спричиняє кризу взаємонеplateжів. Більшість підприємств практично не мають можливості нормально функціонувати у зв'язку з наявністю дебіторської заборгованості, адже це відволікає кошти з обігу. У таких умовах особливо зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів.

Діяльність кожного підприємства полягає у значному обсязі оборотних коштів у складі їх активів, тому для підприємств проблема ефективного управління дебіторською заборгованістю, спрямованого на оптимізацію загального її розміру та забезпечення своєчасної її інкасації, має дуже важливий характер. Повернення дебіторської заборгованості в щонайменші терміни та недопущення в подальшому її збільшення вище припустимої межі — реальна можливість подолати або пом'якшити дефіцит оборотних коштів.

Теоретичні і методологічні аспекти політики управління дебіторською заборгованістю знайшли відображення в наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, зокрема: І.Бланка, Ф.Бутинця, Дж.Ван Хорна, С.Кузнецової, Н.Новікової, М.Уткіної, А.Поддєрьогіна, та інших .

Питання дебіторської заборгованості впливає на економічну діяльність підприємств особливим чином: дебіторська заборгованість, яка протягом тривалого часу не повертається, перш за все погіршує фінансовий стан підприємства, тобто відбувається погіршення платоспроможності підприємства, внаслідок недоотримання грошових коштів. Крім того, відбувається сповільнення оборотності грошових коштів. У наслідок дії цих факторів збільшується кредиторська заборгованість підприємства перед своїми постачальниками. Зниження рівня платоспроможності підприємства становить загрозу погіршення результатів діяльності та гальмування його розвитку.

Не зважаючи на значний вплив дебіторської заборгованості на фінансовий стан підприємств, більшість з них виявляються неспроможними ефективно управляти дебіторською заборгованістю, яка займає вагомую частку в оборотних активах, що у свою чергу спричиняє кризу неплатежів. Саме тому сьогодні великого значення і особливої актуальності набувають питання розробки шляхів ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Здійснюючи підприємницьку діяльність, економічні суб'єкти сподіваються не лише повернути вкладені кошти, але й одержати доходи.

Однак, у зв'язку зі спадом виробництва, дуже часто виникають ситуації, коли підприємство не може стягнути борги з контрагентів. Ріст дебіторської заборгованості погіршує фінансовий стан підприємств, а іноді призводить навіть до банкрутства.

Дебіторською вважається заборгованість підприємству різних інших підприємств та осіб, що виникла на певну дату, а дебітори — це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їхніх еквівалентів або інших активів.

Під якістю дебіторської заборгованості слід розуміти вірогідність одержання цієї заборгованості в повній сумі. Показником цієї вірогідності є термін утворення заборгованості, а також питома вага простроченої заборгованості в загальній сумі. Практика діяльності господарських суб'єктів свідчить: чим більший строк дебіторської заборгованості, тим нижча вірогідність її одержання.

Більшість підприємств стикаються із досить типовими проблемами, наприклад:

- відсутні дані про зростання витрат, пов'язаних зі збільшенням розміру дебіторської заборгованості і часу її оборотності;
- функції збору грошових коштів, аналізу дебіторської заборгованості і ухвалення рішення про надання кредиту розподілені між різними підрозділами;
- немає достовірної інформації про терміни погашення зобов'язань компаніями-дебіторами;
- не регламентована робота з простроченою дебіторською заборгованістю [1, с. 146].

Сучасна практика пропонує два основні способи управління дебіторською заборгованістю на підприємстві:

- самостійне управління заборгованістю, тобто процедура стягнення заборгованості починається підприємством-кредитором самостійно, власними силами і методами, і передання управління заборгованістю на аутсорсинг. При самостійному управлінні заборгованістю використовуються виключно ресурси підприємства (трудові, фінансові, технічні). Для цього в організації можуть створюватися спеціалізовані служби: кредитні контролери, служби безпеки тощо;

- аутсорсинг (зовнішнє управління) дозволяє доручити роботу із заборгованістю спеціалізованій організації.

Переваги аутсорсингу полягають у тому, що він дає можливість підприємству ефективно вирішувати ті завдання, якими самостійно займатися або дорого, або неможливо через нестачу ресурсів.

На ринку з'являються спеціалізовані компанії, які пропонують послуги зі стягнення дебіторської заборгованості різноманітними методами впливу: юридичними, економічними, психологічними. Головним завдання таких компаній є мінімізація строку повернення найбільшої частки боргів. Винагородою за такі послуги є або фіксована плата, або відсоток від загальної

суми дебіторської заборгованості.

Для ефективного управління заборгованістю дебіторів, що допоможуть інкасувати грошові суми з боржників, можна запропонувати такі методи:

- якщо виникають проблеми з одержанням грошей, вимагати заставу на суму, не меншу ніж сума на рахунку дебітора;

- визначати термін прострочених залишків на рахунках дебіторів і порівнювати цей термін із нормами в галузі, показниками конкурентів та даними минулих років;

- використовувати установи, які стягують борги [2, с. 45].

У сучасних умовах господарювання розробка ефективного управління дебіторською заборгованістю є одним із ключових завдань у вирішенні задач підприємства з позиції забезпечення належного рівня фінансової безпеки та досягнення позитивних результатів у фінансовому оздоровленні.

Уміле керування й управління дебіторською заборгованістю дасть змогу раціонально використовувати наявні фінансові ресурси та зміцнити економічну безпеку підприємства.

Список використаних джерел

1. Лищенко О. Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / О. Г. Лищенко, Г. М. Бескоста. — К. : Держава та регіони, 2009. - 117 с.

2. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств / М.Д. Білик . К.: Фінанси України, 2011. – 69с.

Нікітенко К.С., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС

Європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі є стратегічною метою України — це є найкращим способом реалізації національних інтересів, побудови економічно розвинутої і демократичної держави, зміцнення позицій у світовій системі міжнародних відносин.

Для України європейська інтеграція — це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Як невід'ємна частина Європи, Україна орієнтується на діючу в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку.

Інтеграція України в ЄС має свої переваги і для України, і для Європейського Союзу. Для нашої держави важливого значення набувають як процес її послідовного

наближення до ЄС, так і стратегічний результат цього процесу - повноправне членство в ЄС.

Політичні переваги інтеграції України в ЄС пов'язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки. Зближення з ЄС є гарантією, а виконання його вимог — інструментом розбудови демократичних інституцій в Україні. Крім того, членство в ЄС відкриє шлях до колективних структур спільної безпеки Євросоюзу, забезпечить ефективнішу координацію дій з європейськими державами у сфері контролю за експортом і нерозповсюдження зброї масового знищення, дозволить активізувати співробітництво у боротьбі з організованою злочинністю, контрабандою, нелегальною міграцією.

Євроінтеграція сприятиме зростанню продуктивності економіки та темпів технологічної модернізації під впливом конкуренції на єдиному європейському ринку та забезпеченню вільного доступу до новітніх технологій, капіталу, інформації; підвищенню кваліфікації робочої сили за умов їх вільного руху в межах єдиного ринку; створенню більш сприятливого інвестиційного середовища; істотному зростанню обсягів торгівлі на ринку ЄС; створенню передумов для прискореного зростання взаємообміну в галузях з підвищеним рівнем науки та техноємності; підвищенню якості регулятивних інститутів у бюджетній, банківській, фінансовій сферах та корпоративному управлінні. Економічна інтеграція також надасть можливість використовувати фонди регіонального розвитку ЄС для прискорення виходу на вищий рівень економічного розвитку, властивий більш розвиненим країнам Євросоюзу.

Соціальні переваги членства в ЄС пов'язані з наявними тут високим рівнем соціальних стандартів і розвитку гуманітарної сфери, ефективним захистом прав працівників, розвинутою системою охорони довкілля. Наслідком інтеграції України в ЄС стануть суттєві зміни в забезпеченні права на вільне працевлаштування, адекватної оплати та безпеки праці, гарантій соціального забезпечення, належних умов життя громадян, охорони здоров'я, освіти, культури, соціального захисту і соціального страхування відповідно до європейських стандартів.

Сама мета інтеграції, як доводить досвід практично всіх нових країн членів ЄС, стала потужним стимулом необхідних для цього соціально-економічних перетворень. Після розширення Україна стає безпосереднім сусідом ЄС, що визначить посилення впливу ЄС на Україну, зокрема, в контексті подальшої демократизації українського суспільства і зміцнення європейської орієнтації населення України.

На мою думку, розглядаючи, наприклад, торговельно-економічну сферу, можна виділити наступні переваги (в довготерміновій перспективі): розширений Євросоюз може стати найбільш значним ринком збуту українських товарів та джерелом українського імпорту і стати для України головним торговельним партнером; поліпшаться умови доступу українських експортерів на окремі товарні ринки нових членів ЄС внаслідок переважного зниження рівня тарифного захисту і підвищення рівня конкурентного середовища в країнах-кандидатах; запровадження в країнах-кандидатах інститутів ринкового регулювання ЄС має призвести до певного скорочення обсягів контрабандних торгових операцій та інших форм тіньових

операцій, що матиме позитивний вплив на державний бюджет України.

Я вважаю, що недоліками інтеграції України до ЄС у короткотерміновій перспективі можуть бути: перехід нових держав-членів до єдиного митного тарифу ЄС та збільшення рівня тарифного захисту щодо низки товарів українського експорту; позбавлення нових держав - членів ЄС можливості самостійно регулювати свій торговельний режим щодо України; можлива втрата українськими експортерами традиційних ринків збуту в нових країнах-членах ЄС внаслідок розширення сфери застосування антидемпінгових заходів щодо України; скорочення обсягів традиційного українського експорту до ЄС внаслідок часткової переорієнтації товаропотоків між нинішніми та новими членами ЄС.

Говорячи про фактори, що гальмують рух України до Європи виділимо низку таких внутрішніх проблем.

По-перше, це повільність у проведенні економічних реформ, відсутність помітних результатів внутрішніх соціально-економічних трансформацій. Без цього вступ до ЄС буде залишатися недосяжною мрією.

По-друге, тривогу викликає високий рівень корупції та економічної злочинності.

По-третє, відсутність консенсусу стосовно європейського вибору як серед населення, так і на рівні державних інституцій.

По-п'яте, явний дефіцит досвідчених фахівців з євроінтеграції, насамперед, серед політичної еліти і державних службовців України.

Отже, щоб інтегруватись у ЄС, Україні необхідно суттєво змінити процес реалізації економічної та фінансової політики. Потрібно фактично відмовитися від протекціоністських заходів у сфері експортно-імпортних операцій, легалізувати тіньову економіку, дотримуватись вимог щодо захисту прав людини. Чи не найбільші зміни мають відбутися на фінансовому ринку. Треба змінити інструментарій регулювання валютного ринку та створити умови для злиття нашого фінансового ринку з глобалізованим світовим. На практиці це може докорінно змінити ринок фінансових послуг у країні й особливо — банківську систему. Все це вимагає, на нашу думку, ґрунтовних наукових досліджень.

Основними напрямками інтеграційного процесу для України є адаптація законодавства України до законодавства ЄС, розвиток торговельних відносин між Україною та ЄС, інтеграція України до ЄС у контексті загальноєвропейської безпеки, політична консолідація та зміцнення демократії, зміцнення фінансової складової євро інтеграційного руху України, адаптація соціальної політики України до стандартів ЄС, культурно - освітня і науково-технічна інтеграція, регіональна інтеграція України, галузева співпраця, співробітництво в галузі охорони довкілля.

Список використаних джерел

1. Сіденко В. Розширення Європейського союзу на схід: наслідки для України / Сіденко В. // Національна безпека та оборона. — 2009. — №9. — С 25-29.
2. Сльозко О. Європейський вибір України в контексті інтеграції в ЄС / Сльозко О. / Україна у світовому економічному просторі / Ін -т економіки упр. та госп. права. —

К.: Таксон. — 2008. — 246 с — С.63-81.

3. Фіалко А. Проблеми і перспективи інтеграції України до ЄС.[Електронний ресурс] Режим доступу: <http://vwvw.uceps.org.ua/ua/>

4. Хто є хто в Європейському Союзі.[Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.europa.eu.int/comm/igc2000/dialogue/info/offdoc>

Новікова Т.В.

Науковий керівник – Коваль С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На сучасному етапі розвитку України все більшого значення набуває наявність ефективно організованого фінансового ринку, здатного забезпечити потреби економіки в інвестиціях шляхом акумуляції тимчасово вільних фінансових ресурсів. З огляду на те, що фінансовий ринок країни формується в умовах трансформаційних процесів, він потребує дослідження як з теоретичної так і з практичної точки зору. Фінансовий ринок в Україні має певні вади, тому потрібно дослідити тенденції, як у межах вітчизняного ринку та і в межах міжнародного фінансового ринку. Одним із складових фінансового ринку є ринок облігацій.

Згідно з Законом України "Про цінні папери та фондовий ринок" "облігація - це цінний папір, що посвідчує внесення його власником грошей, визначає відносини позики між власником облігації та емітентом, підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений умовами розміщення облігацій строк і виплатити дохід за облігацією, якщо інше не передбачено умовами розміщення". Облігації розміщуються у документарній або бездокументарній формі.

Емітент у порядку, встановленому Законом України, може розміщувати:

а) відсоткові облігації - за якими передбачається виплата відсоткових доходів;

б) цільові - облігації, виконання зобов'язань за якими дозволяється товарами або послугами відповідно до вимог, встановлених умовами розміщення таких облігацій;

в) дисконтні - облігації, що розміщуються за ціною, нижчою ніж їх номінальна вартість. Різниця між ціною придбання та номінальною вартістю облігації виплачується власнику облігації під час її погашення і становить дохід (дисконт) за облігацією.

Облігації можуть розміщуватися з фіксованим строком погашення,

єдиним для всього випуску. Дострокове погашення облігацій за вимогою їх власників дозволяється у разі, коли така можливість передбачена умовами розміщення облігацій, якими визначені порядок встановлення ціни дострокового погашення облігацій і строк, у який облігації можуть бути пред'явлені для довгострокового погашення. Погашення може здійснюватися грошима або майном відповідно до умов розміщення облігацій.

Ринок облігацій підприємств в Україні є найменш розвиненим. Основними причинами такого становища стали законодавча невизначеність, непосильний податковий тиск, складне економічне становище в країні, інфляційні процеси. Але однією з головних подій останніх років на вітчизняному фондовому ринку стало відновлення використання такого поширеного на світових фінансових ринках інструменту, як облігації підприємств. Порівняно з попередніми роками все більше юридичних осіб залучає додаткові кошти шляхом випуску облігацій підприємств. Позитивною рисою ринку облігацій підприємств є значне підвищення інтересу з боку господарських товариств передусім державних підприємств та акціонерних товариств (Пат та ПрАТ) до випуску власних облігацій.

За нинішніх умов господарювання під час забезпечення соціально економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень особлива увага приділяється своєчасності та повноті мобілізації фінансових ресурсів і напрямам витрачання їх у різних ланках фінансової сфери. Управління охоплює весь процес формування та використання фінансових ресурсів стосовно доцільності та обґрунтованості здійснення фінансових операцій на місцевому рівні. Відтак виникає необхідність у створенні ефективного механізму управління, що забезпечить соціально-економічний розвиток адміністративно-територіальних утворень завдяки належному формуванню та ефективному використанню фінансових ресурсів суб'єктами господарювання. Таким чином виникає необхідність, реформування системи фінансових органів на місцевому рівні, оскільки в цілому фінансова система складається з окремих елементів – місцевих фінансів адміністративно-територіальних одиниць.

Секторна модель ґрунтується на регулюванні та нагляді окремими органами за діяльністю певних секторів фінансового ринку – банківського, страхового, фондового та іншого.

Відповідно до моделі нагляду за завданнями, обов'язки цих органів розподіляються на пруденційний нагляд за діяльністю фінансових посередників та на регулювання бізнесу у фінансовій сфері з метою забезпечення його прозорості – так звана модель двох вершин

Отже, потрібно вирішувати ці проблеми щоб не допустити застою у фінансовій системі. По – перше – налагодити функціонування грошової, кредитної, банківської, та інших систем. По-друге – налагодити всі сфери фінансів та їх ланок, діяльність органів та інститутів. Стратегія і тактика реформування фінансів має полягати у поступовій реструктуризації, яка передбачатиме подальшу трансформацію. Єдиним способом збалансування

фінансової системи є застосування системи міжбюджетних розрахунків, хоча в деяких випадках він неефективний. Підбиваючи підсумок, можна сказати що фінансова система України досить розвинута, але існує чимало проблем, які потребують негайного вирішення в короткостроковому періоді. Тому інструменти фінансового ринку в Україні потрібно розвивати, цьому мають сприяти, як держава так і підприємці та самі фінансові цінні папери.

Список використаних джерел

1. Інтернет-журнал про фінанси, управління активами і нові методи аналізу та прогнозу фінансових ринків Берг. Електронний ресурс.
2. Фінанси: [навч. посіб. у схемах й таблицях для студ. економіч. спец] /В.О. Зінченко, Н.О. Теличко. – Луганськ.: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2009. –385 с.
3. Фінанси: [навч. посіб.] / С.В. Ковальчук, І.В. Форкун. – Львів. «Нове світло – 2000», 2006. – 568с.

Новохатько Н.

*Науковий керівник – Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

АНАЛІЗ ПРИНЦИПІВ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Раціональна організація системи обліку витрат діяльності підприємств вимагає накопичення даних різного рівня деталізації, що відрізняються цінністю для потреб управління та сформовані управлінським обліком.

З метою бухгалтерського обліку, аналізу та планування витрат підприємства об'єднуються в однорідні групи за різними ознаками. Загалом витрати групуються та обліковуються за видами, місцями виникнення та носіями витрат.

Види витрат визнаються виходячи з економічного змісту, що міститься в кожному елементі витрат. Види витрат є базою для формування калькуляційних статей витрат.

Місця виникнення витрат - це структурні підрозділи, в яких відбувається споживання ресурсів у виробничих, збутових, адміністративних та інших цілях, пов'язаних з оборотом коштів підприємства [2].

Під терміном носій витрат слід розуміти продукцію підприємства (включаючи роботи та послуги), яка в той чи інший момент може перебувати на різних до реалізаційних стадіях, починаючи від стадії придбання запасів, призначених для її випуску.

Економічний елемент - однорідний первинний вид витрат на виробництво

продукції (виконання робіт, надання послуг), в якій у межах підприємства неможливо розкласти на частини.

Статті витрат - певний вид витрат, що створюють собівартість як окремих видів продукції, так і сукупності витрат на товарну продукцію підприємства загалом.

За цільовим спрямуванням витрати підприємства можна умовно поділити на: основні витрати; витрати на обслуговування; витрати на управління.

П(С)БО 16 визначає, що витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. Крім того, необхідне дотримання ряду умов. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені [1].

Витрати діяльності знаходять своє відображення в Звіті про фінансові результати. Загальні критерії визнання статей у фінансовій звітності - ймовірність збільшення або зменшення майбутніх економічних вигод та достовірна оцінка.

Для визнання витрат необхідно не тільки надходження активу або зменшення зобов'язання, але і фінансовий наслідок цих подій. Таким наслідком виступає збільшення власного капіталу (крім внесків учасників) тобто витрати визнаються в момент збільшення активу або зменшення зобов'язань, які обумовлюють збільшення власного капіталу.

Витрати відображаються в обліку та звітності згідно з принципами нарахування та відповідності доходів і витрат.

Принцип нарахування полягає в тому, що результати господарських операцій визнаються, коли вони відбуваються (а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти), і відображаються в бухгалтерському обліку та фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться.

Принцип нарахування має застосовуватись одночасно з принципом відповідності, відповідно до якого витрати визнаються у Звіті про фінансові результати на основі прямого зв'язку між ними та понесеними витратами.

Витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

Для чіткого визначення принципів, методів і процедур обліку та для достовірного відображення фінансового стану і результатів діяльності магазину удосконалити зміст облікової політики. Щоб в повній мірі охопити всі питання, пов'язані з обліком операційних витрат, рекомендуємо в обліковій політиці відобразити наступні моменти: розмежування витрат за кожною класифікаційною групою витрат діяльності; умови (критерії) визнання витрат;

метод обліку витрат; об'єкт обліку витрат, об'єкт калькулювання; склад та порядок списання витрат майбутніх періодів; класи рахунків, що використовуються для обліку витрат діяльності.

Список використаних джерел

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31 груд. 1999 р. зі змінами і доповненнями : [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://buhgalter911.com>

Сук Л. К. Облік витрат / Л. К. Сук, П. Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2012. - № 12 (309). - С. 35-44.

Орлова А.О.

Науковий керівник – Подаков Є. С., к. е. н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м.Херсон

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Функціонування підприємства неможливе без використання фінансових ресурсів, основне місце серед яких посідають грошові кошти. Їхнє надходження формується в результаті господарських операцій і витрачання вимагає суворого цільового спрямування на досягнення поставлених господарських завдань підприємства. Операції з грошовими коштами відіграють важливу роль у діяльності підприємства. Бухгалтерський облік грошових коштів має забезпечити контроль за дотриманням касової і розрахункової дисципліни, правильністю та ефективністю використання грошових коштів, забезпечення збереження грошової готівки і документів у касі. Бухгалтерія починається з обліку наявності та руху грошових коштів. Для обліку коштів у плані рахунків використовують такі рахунки: 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти».

Грошові кошти – найліквідніші активи, а операції з готівковими коштами мають найбільш поширений характер [1]. Так, наприклад, грошова маса за І квартал 2013 року зросла на 3,6 % – до 800,9 млрд грн. Зростання грошової маси відбувалося за рахунок збільшення коштів у національній валюті (на 5,6 %, або на 29,3 млрд грн – до 554,1 млрд грн), що відображало поліпшення ринкових очікувань та зростання довіри до грошової одиниці України. Частка готівки в обігу у структурі грошової маси на кінець вересня 2013 р. склала 25,7 % [2].

Організація обліку грошових коштів є досить трудомістким і разом з тим ризикованим процесом, тому що навіть одна помилка може стати причиною

цілого ряду порушень і неточностей, це відіб'ється на господарському процесі та інформації про фінансово-майновий стан підприємства. Один з основних шляхів вирішення даної проблеми є автоматизація бухгалтерського обліку за допомогою сучасних інформаційних технологій. Автоматизована інформаційна облікова система – це система, в якій інформаційний процес обліку автоматизований за рахунок застосування спеціальних методів опрацювання даних, які використовують комплекс розрахункових, комунікаційних та інших технічних засобів, з метою отримання та передачі інформації, потрібної спеціалістам-бухгалтерам для виконання функцій управлінського і фінансового обліку. Нині підприємства потребують автоматизованої інформаційної системи обліку на базі сучасних засобів обчислювальної техніки, яка дає змогу забезпечити: повне і своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів; виконання контрольних і аудиторських завдань з метою одержання необхідної інформації про наявні відхилення; аналіз і прогнозування господарсько-фінансової діяльності підприємства; одержувати на основі автоматизації управлінські рішення. [3,с. 10]. В основу організації системи бухгалтерського обліку з використанням автоматизованих обчислювальних механізмів та програм мають бути покладені такі принципи: автоматизоване опрацювання облікових даних у реальному часі безпосередньо на робочих місцях бухгалтерів; взаємодія бухгалтера з інформаційною системою в діалоговому режимі; організація первинних документів на носіях, що читаються машиною; організація реєстрів аналітичного та синтетичного обліків у пам'яті ПЕОМ, формування і видача результативної інформації в режимі запиту і необхідному для бухгалтера обсязі. Запровадження комп'ютерної техніки і технології позитивно впливає на ефективність обліку та аудиту, особливо внутрішніх перевірок, дає можливість точного розрахунку ліквідності підприємств, довгострокової платоспроможності, оцінки рентабельності активів, капіталу і фондівіддачі. При чому облікові системи, які використовують комп'ютери, сприяють здійсненню аудиторських перевірок із використанням комп'ютерної мережі клієнта. Кошти є обмеженим ресурсом, і усі підприємства повинні вміти їх раціонально розподіляти і використовувати. Для цього потрібно мати можливість отримати інформацію про їх залишки, джерела, напрями використання. Автоматизована форма обліку руху грошових коштів і розрахунків дозволяє отримати: оперативні дані про потік коштів; інформацію про матеріальний потік, пов'язаний із фінансовим потоком, і навпаки; зведену інформацію для аналізу за минулі періоди стандартними засобами; зменшити витрати часу і праці на підтримку стандартного документообігу. Комп'ютеризація обліку грошових коштів дає можливість поєднувати професійні якості і функції працівника з інтелектуальними можливостями комп'ютерів та програмного забезпечення. За результатами діяльності більшості підприємств, використання автоматизованої форми обліку значно підвищується своєчасність і точність обробки облікової інформації, формування первинних та звітних документів. Крім цього, певні форми

обов'язкової податкової та фінансової звітності можуть надаватися в державні установи в електронному вигляді та через електронні соціальні мережі. Для автоматизації обліку грошових коштів, зокрема, можливе використання програмних продуктів корпорації «Парус – Підприємство», «1С:Бухгалтерія», а також систем «Клієнт-Банк», що значно прискорює рух грошових коштів на банківських рахунках підприємства та контроль за їх наявністю. Для формування та подання звітності доцільно використовувати програмний продукт «М.Е. Doc IS». Практичний результат для підприємства – зменшення ймовірності припущення помилки бухгалтером. Оперативність результатної облікової інформації дозволяє також посилити контроль за законністю та економічною ефективністю господарських операцій. [4,с.41].

Сучасні умови існування підприємств, а також процеси, що відбуваються в економіці України, ще раз підтверджують важливість і необхідність грошових коштів для забезпечення фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Тому на кожному підприємстві повинні створюватися всі умови для ретельного контролю за оприбуткуванням, видачею та рухом грошових коштів. Розв'язання проблеми підвищення ефективності контролю за грошовими коштами слід здійснювати на засадах системного підходу.

Список використаних джерел

1. Положення про ведення касових операцій у національній валюті України від 15.12.2004 р. № 637 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Монетарний огляд за I квартал 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
3. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. / Л. О.Терещенко, І. І. Матвієнко. – К. : КНТЕУ, 2006. – 187.
4. Муравський В. Відмова від первинного документування як чинник інтеграції повністю автоматизованої системи обліку / В. Муравський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №10. – С. 32–45.

Орловцев Д.
Науковий керівник – Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПОНЯТТЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ НА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В сучасних умовах господарювання операційна діяльність підприємств досить широко розгалужена. Це виробництво і реалізація продукції, товарів, запасів, послуг, виконання робіт, реалізація іноземної валюти, здавання в операційну оренду майна тощо. Безпосередньо саме виробнича діяльність є основною в складі операційної діяльності і виражає основну мету підприємства - випуск такої продукції, яка буде реалізована і принесе прибуток. Слід відмітити, що на сьогоднішній день кожне підприємство намагається отримати якомога вищий рівень прибутку, який залежить від обсягу виробництва, ціни продукції, обсягу реалізації, а також від витрат на виробництво або собівартості продукції.

Витрати підприємства є одним із найважливіших і одним із трудомістких об'єктів обліку, контролю, аналізу. Від правильності їх визначення залежить точність розрахунку фінансового результату діяльності підприємства.

Організація та методологія обліку, аналізу і контролю витрат знайшли висвітлення у працях українських учених: Білухи М.Т., Бородкіна О.С., Бутинця Ф.Ф., Бутка А.Д., Валуєва Б.І., Вериги Ю.А., Герасимовича А.М., Голова С.Ф., Гуцайлюка З.В., Завгороднього В.П., Єфіменка В.І., Кужельного М.В., Кузьмінського А.М., Ластовецького В.Є., Линника В.Г., Митрофанова Г.В., Мниха Є.В., Нападівської Л.В., Пушкаря М.С., Осадчого Ю.І., Сопка В.В., Шкарабана С.І., Шевчука В.О. та ін.

Витрати в бухгалтерському розумінні відрізняються від витрат в економічному тлумаченні. Витрати - це загальноекономічна категорія, яка характеризує використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання. Під економічними витратами розуміють “затрати втрачених можливостей”, тобто суму грошей, яку можна отримати при найбільш вигідному із усіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів. Таким чином, економічні витрати будь-якого ресурсу, обраного для виробництва продукції, дорівнюють його вартості за найкращого з усіх можливих варіантів використання. Поняття економічних витрат обумовлене обмеженістю ресурсів порівняно з кількістю варіантів їх використання. З бухгалтерської точки зору, витрати - це тільки конкретні витрати ресурсів.

Наявність різних точок зору щодо сутності витрат обумовлена різними підходами у поглядах на природу економічного буття взагалі, і виробничого процесу, зокрема. Можна виділити два основоположних підходи. Перший базується на розумінні господарського життя з позицій трудової теорії вартості,

яка передбачає взаємодію у процесі виробництва трьох основних факторів (робочої сили, предметів праці та засобів праці) з відповідною інтерпретацією поняття вартості, її складових і структури. Дана орієнтація була переважаючою в розумінні сутності економічного життя у вітчизняній науці та практиці, відповідно відбувався процес формування поглядів на поняття витрат виробництва і в бухгалтерській сфері. Типовим тлумаченням витрат виробництва за даного підходу є наступне: витрати - це затрати живої та уречевленої праці на виробництво продукції. Другий підхід базується на ресурсному розумінні природи господарства, передбачаючи обмеженість всіх видів ресурсів і альтернативність варіантів застосування, та по-своєму визначає сутність вартості та її складових елементів. Даний підхід передбачає, що місце та роль витрат розглядається та розкривається в прикладному аспекті як складовий елемент ціни, що формується під дією сукупності факторів у системі функціонування ринку на основі зміни попиту та пропозиції.

Важливим у процесі кругообороту капіталу є процес виробництва, який являє собою сукупність операцій з виготовлення продукції, виконання робіт та надання послуг. Він здійснюється в результаті взаємодії факторів виробництва: засобів праці, предметів праці та живої праці. Це зумовлює відповідні витрати підприємства на виробництво продукції: витрати сировини і матеріалів на виготовлення продукції амортизації засобів праці зайнятих у виробництві, заробітної плати, нарахованої працівникам, та інші витрати, пов'язані з організацією та управлінням процесом виробництва. Всі витрати, пов'язані з виробництвом, у сукупності складають виробничу собівартість виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Отже процес виробництва - це процес реалізації витрат, результатом якого є продукція (роботи, послуги).

Бухгалтерський облік має на меті: здійснення обліку витрат матеріальних, трудових та фінансових ресурсів на виробництво продукції; визначення обсягів отриманої продукції (виконаних робіт, наданих послуг); розрахунок витрат на продукції, виробництво якої не завершено (незавершене виробництво); розрахунок вартості (собівартості) готової продукції та калькулювання собівартості одиниці продукції. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

Якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами. Бухгалтерський облік витрат підприємства здійснюється у двох напрямках: за видами діяльності та за елементами. Облік витрат за видами діяльності відображає, на що, на які цілі витрачені активи підприємства. Облік витрат за елементами показує, що конкретно, які ресурси витрачені.

Список використаних джерел

1. Скрипник М.І. Затрати і витрати: проблема трактування понять / М.І.

Скрипник //Міжнародний збірник наукових праць. - 2009. - Випуск 1(13). - С.236-240.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Мінфіном України від 31.12.1999р. №318, зареєстрованим в Мінюсті України 19.01.2000р. за №27/4248.

Осуховський В. В.
Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПІДВИЩЕННЯ АНАЛІТИЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Зміни, які відбуваються на сучасному етапі в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності направлені, перш за все, на приведення її у відповідність з положеннями міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, що в значній мірі ускладнює підходи до проведення фінансового аналізу. При цьому, незважаючи на зміни в обліку, методика фінансового аналізу не змінюється. Відповідно система бухгалтерського обліку і звітності трансформується таким чином, щоб реально відповідати потребам її аналізу багаточисельними суб'єктами ринку.

Питання, якою бути бухгалтерській фінансовій звітності, щоб в достатній мірі задовольнити всі вимоги її користувачів, багатогранне і проблемне.

До основних причин, що заважають чіткому розумінню та ефективному використанню бухгалтерської фінансової звітності в аналітичному процесі можна віднести:

1) неузгодженість та тяжке сприйняття термінів, які регулюють складання звітності, основні поняття господарської діяльності іноді по-різному трактуються в теорії і на практиці;

2) деяка невідповідність розташування статей звітності.

В ринковому середовищі, де бухгалтерська фінансова звітність є об'єктом практичного спостереження, теоретичного аналізу і державного регулювання як для науковців, так і для практиків, рівень її аналітичності досить високий.

Вітчизняними науковцями в сфері бухгалтерського обліку було докладено немало зусиль, щоб підвищити аналітичні можливості бухгалтерської фінансової звітності. Впровадження на практиці національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, мало своєю метою, перш за все, ліквідацію інформаційного вакууму для користувачів бухгалтерської фінансової звітності. Складність цього процесу зумовлюється недостатньою розробкою окремих частин положень, їх неузгодженим характером. Ліквідація наслідків такого підходу повинна полягати, перш за все, в уточненні

термінології і понять, які використовуються в обліковій практиці, та розкривають лише ті ознаки, що спостерігаються на поверхні економічних явищ і не висвітлюють їхньої сутності. При цьому реалізувати це можна шляхом проведення тлумачної експертизи термінів, що забезпечить недопущення необґрунтованого їх застосування в Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Правильно побудований баланс всесторонньо охоплює господарську діяльність підприємства, забезпечує належне групування господарських явищ, що, відповідно, дає змогу об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства. Використання користувачами форми звіту про фінансові результати в значній мірі визначає подальші напрямки аналізу фінансових результатів підприємства. Вітчизняний та зарубіжний досвід, набутий на протязі багатьох років, показує, що порядок формування звітних даних про прибутки і збитки може бути достатньо різноманітним за формою і змістом.

В міжнародній практиці при складанні звіту про прибутки і збитки передбачаються два варіанти розкриття витрат:

- 1) за їх суттю – затратний варіант;
- 2) за призначенням (функціями) – операційний варіант.

Проведені дослідження основних статей цього звіту, які розкривають сутність економічних показників, що є складовими формування прибутку підприємства, показало, що обсяги, склад інформації та умови її формування надають значні можливості зовнішнім і внутрішнім користувачам приймати ефективні господарські рішення. Проте деякі запити все ще залишаються не реалізованими.

В діючій формі звіту про фінансові результати діяльність підприємства розкривається в розрізі трьох основних видів звичайної діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової. Проте підсумкові показники, які відображують результати таких видів діяльності наведено окремо лише по операційній діяльності, тоді як фінансова та інвестиційна розкриваються загальним підсумком. З метою підвищення аналітичності даної форми вважаємо необхідним виділити в розрізі звичайної діяльності окремими статтями підсумки фінансової, інвестиційної діяльності.

Оскільки обґрунтованість висновків фінансового аналітика в значній мірі залежить від інформації про рух коштів на підприємстві, важливою формою звітності є звіт про рух грошових коштів. Досліджуючи звіт про рух грошових коштів на відповідність запитам користувачів фінансової інформації, рекомендується не включати до звіту операції прямого обміну, оскільки ці статті не залучають грошові потоки в даному періоді.

Сучасні тенденції розвитку бухгалтерської фінансової звітності передбачають посилити акцент на примітках і поясненнях, метою яких є розкриття, внесення коректив, уточнення і доповнення інформації основних звітних форм. Удосконалення приміток і пояснень повинно полягати, перш за все, в їх глибшій прив'язці до основних форм, що підвищить їх аналітичну

цінність.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 2013 р. № 242 [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0750-99&key=dCCMfOm7xBWMgnEEZiv6CI8tHI4FI80msh8Ie6>.

Павленко С.О.

Науковий керівник - Тополенко Н.М., к. н. держ. упр., доцент
Університет митної справи та фінансів,
Дніпропетровськ

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ

Облік основних засобів є важливою ланкою в сфері бухгалтерського обліку та звітності. Його вдосконалення значною мірою може призвести до позитивних змін в діяльності підприємств та соціально – економічному житті країни в цілому.

Зважаючи на роль, яку виконують основні засоби на підприємствах, в науковій літературі приділено багато уваги теоретичним та практичним питанням їх обліку, проте єдиної думки, щодо визначення змісту терміну «основні засоби» науковцями не досягнуто.

Податковий Кодекс України (далі – ПКУ) наводить наступне визначення основних засобів: «основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок недр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних фондів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [3].

П(с)Б0 7 «Основні засоби» поняття основних засобів розкриває наступним чином: «Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)

[4].

Варто відмітити, що наведені поняття є досить близькими за змістом, разом з тим є і значна відмінність – у податковому кодексі України для основних засобів існує не тільки вимоги щодо строків експлуатації, а і грошове обмеження щодо віднесення до складу основних засобів, яке на сьогодні становить 6000 тис. грн.

Порівнюючи наведені визначення з визначенням основних засобів, поданому у МСБО 16, зазначимо, що визначення терміну «основні засоби» можна вважати подібним визначенню, наведеному в П(с)БО 7.

МСБО 16 зазначає, що «основні засоби – це матеріальні об'єкти, які:

- а) утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей;
- б) використовуватимуться протягом більше одного періоду [2].

Важливим питанням обліку основних засобів є їх класифікація. ПКУ з метою нарахування амортизації у 2015 році основні засоби та інші необоротні активи розподіляє на 16 груп, назва яких відповідає назвам субрахунків рахунків 10 «Основні засоби» та 11 «Інші необоротні матеріальні активи» плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [1].

Наведена у ПКУ класифікація основних засобів також аналогічна класифікації основних засобів, наведеній у П (с) БО 7. Проте зазначимо, що діюча в Україні класифікація основних засобів, яка затверджена українськими законодавчими актами, має відмінності з класифікацією, що подана в МСБО 16.

Згідно з конкретними вимогами П(С)БО 7 до визначення та оцінки основних засобів для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за такими групами:

1) основні засоби: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом; будівлі, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); тварини; багаторічні насадження; інші основні засоби;

2) інші необоротні матеріальні активи: бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові (нетитульні) споруди; природні ресурси; інвентарна тара; предмети покату; інші необоротні матеріальні активи [4].

У МСБО виділені такі класи основних засобів: земля; земля та будівлі; машини та обладнання; кораблі; літаки; автомобілі; меблі та приладдя; офісне обладнання [2].

Таким чином, класифікація основних засобів за МСБО 16 та П(С)БО 7 дещо відрізняється.

У МСБО 16 не виділяються інші необоротні матеріальні активи, які виділено у самостійну групу в П(С)БО 7.

В МСБО 16 у фінансовій звітності слід розкрити інформацію для кожного

класу основних засобів, а у П(С)БО 7 у примітках до фінансової щодо кожної групи основних засобів.

Враховуючи, що стратегічний вибір України на користь євроінтеграційного курсу є обґрунтованим і закономірним, вважаємо за доцільне запровадити відповідні зміни у нормативно-законодавчій базі України до стандартів складання фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: затверджена наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 р. : [за станом на 25.08.2015 р.] // Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» : [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 - VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 із змінами та доп. від 18.06.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

Пантюк І.П.

Президент Компанії «Укрнафтоагропром»,
м. Одеса

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Проблема формування системи оподаткування аграрного сектора економіки набуває особливого значення, оскільки галузь є основною для збереження економічної безпеки, особливо під час фінансової кризи, коли більшість галузей знаходяться у стані занепаду.

Сьогодні оподаткування сільськогосподарської сфери в Україні перебуває на стадії пошуку оптимального поєднання структури податків, співвідношення податкового зобов'язання та виробництва продукції, її переробки й реалізації.

Значна кількість питань в галузі агропромислового комплексу України залишаються не вирішеними.

Збільшено фіскальне навантаження. Збільшення величини єдиного податку, що сплачується сільськогосподарськими підприємствами в 21 раз до 2 млрд. грн. у рік. Збільшено базу для розрахунку орендної плати за

сільськогосподарські угіддя на 25%. Запроваджено невідшкодування ПДВ при експорті зернових та олійних культур з України.

Різка девальвація національної валюти збільшила операційні витрати аграрних підприємств в чотири рази та загрожує повній зупинці роботи підприємств тваринницької галузі.

Анонсуються відміна пільгової систем оподаткування сільськогосподарських виробників з 2016 року, не зважаючи на закріплення гарантій, щодо збереження існуючої системи оподаткування сільськогосподарських підприємств до 2018 року в коаліційній угоді.

Потрібно в цілому розуміти філософію державної підтримки. Якщо ми говоримо про наближення до європейських стандартів, то потрібно розуміти, що державна підтримка ділитися на 2 частини. Це пряма підтримка - прямі виплати на гектар, які існують у всіх країнах ЄС. Вона коливається від 300 до 700 євро на гектар. На сьогоднішній день в Україні аналогічних прямих виплат не існує. Укредержфонд Мінагрополітики залишився єдиною структурою, де залишилися просто копійки на підтримку дрібних фермерів. На жаль, це допомога, насправді, мізерна. Так, протягом 2015 року було виділено всього 24 млн. грн. на всю Україну. В середньому на область, виходить, мільйон гривень. Фінансова підтримка фермерам на поворотній основі надається у розмірі, що не перевищує 250 тис. грн. Враховуючи те, що можна отримати не більше 250 000 гривень, кількість господарств на всю Україну, які змогли отримати її - це всього 158 господарств. Ви розумієте, що це просто смішно, так як в Україні 40000 фермерських господарств! До того ж, якщо при курсі 8 грн. за долар за 250000 можна було придбати трактор «Білорусь», то сьогодні на цю суму фермер може купити якусь середню сівалку.

Єдине, чим держава може оперувати, - це непряма підтримка, власне у вигляді спрощених видів оподаткування. І сьогодні говорити про скасування цих спрощених режимів або спецрежимів - просто злочин. Сьогодні в середньому адміністративні витрати на гектар складають 3 тис. грн, і це разом з виплатами по паях, якщо земля орендована. При витратах на гектар по пшениці в середньому 13 тис. грн., теж можна по-різному вважати, тому скажу в середньому, і при цій ціні зерна, рентабельність якої сьогодні є досить проблемною. При скасуванні спецрежиму, а також фіксованого податку, якщо його платити збільшиться кількість збиткових підприємств, в свою чергу, це призведе до тінізації сільського господарства. Скасування спецрежиму ПДВ буде серйозною проблемою для господарств, які обробляють до 3,4 тис. га. так як кредитування господарств відсутнє, а спецрежим дозволяє господарствам утримувати свої позиції.

Нагадаємо, що в рамках меморандуму про співпрацю з МВФ відміна спец режиму ПДВ для аграріїв з 1 січня 2016 року - це одна з умов отримання кредитів. При цьому, спецрежим зі сплати ПДВ діє для українських аграріїв з 1999 року. Схема його роботи проста: реалізувавши сільськогосподарську продукцію, виробник отримує від держави компенсацію податку на додану

вартість на свій спеціальний рахунок. Витратити ці гроші можна лише на розвиток бізнесу - закупівлю насіння, племінної худоби, необхідної техніки. Таким чином, будь-які зловживання, типу вимивання коштів або переведення в офшори тут не можливі.

Сьогодні позиція Асоціації фермерів така - безсумнівно, нічого скасовувати не можна. Аграрії вже тричі виходили і під Верховну Раду, і під Кабінет Міністрів, і будуть ще протести. В принципі люди готові до дискусії. І можна говорити про диференціацію. Диференціювати, наприклад, до 100 га землі - зробити єдиний податок, від 100 до 3000 га - спрощений податок і від 3000 і більше - ввести загальну систему оподаткування. Тоді дійсно можна говорити про справедливість і відродження села.

Залишається централізоване розпорядження землями державної власності. Обмеження «земельної» юрисдикції органів місцевого самоврядування лише межами населених пунктів не виправдано ускладнює розвиток населених пунктів, зменшує матеріальну основу місцевого самоврядування. До того ж, це не узгоджується з одним із основних принципів демократичного суспільства, який визнаний у світі – принципом повсюдності місцевого самоврядування.

Відсутність пільгового періоду на спорудження виробництв переробки в аграрному секторі виробництва, до його проектного терміну окупає мості.

Бухгалтерський облік та оподаткування в аграрному секторі виробництва, потребує постійного вдосконалення та вивченню нововведень відповідно до змін у законодавстві.

Парфенова О.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ОСОБЛИВІ ПРАВИЛА ОНОВЛЕНОГО ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Законом України № 71 [1] викладено в принципово новій редакції розділ III Податкового кодексу України (ПКУ) щодо порядку обчислення податку на прибуток. Тепер вже не буде окремого податкового обліку, а замість нього запроваджується принципово новий порядок, який ґрунтується на визначенні фінансового результату (прибутку до оподаткування) за даними бухгалтерського обліку та його подальшого коригування на незначний перелік визначених законом податкових різниць. При цьому, підприємства, які мають річний дохід від будь-якої діяльності, що не перевищує 20 мільйонів гривень, можуть за власним рішенням відмовитись від обліку податкових різниць (крім збитків минулих років) і визначати об'єкт оподаткування виключно на підставі фінансового результату (прибутку оподаткування), визначеного за правилами

бухгалтерського обліку. В подальшому платник податку не може відмовитись від такого рішення.

Тепер контролюючі органи отримали право проводити перевірку правильності ведення бухгалтерського обліку відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, а також визначення фінансового результату за відповідними стандартами (п.п.20.1.43, 20.1.44 ст.20 ПКУ). Штрафні санкції за наслідками перевірок податкових декларацій з податку на прибуток за 2015 рік не застосовуються.

Підприємства, які мають річний доход в обсязі, що перевищує 20 мільйонів гривень, зобов'язані вести облік податкових різниць, визначених ПКУ. Нова редакція розділу III ПКУ використовує нову незвичну термінологію і методологію податкового обліку – замість ведення окремого обліку доходів та витрат пропонується вести лише облік податкових різниць. При цьому, запроваджується нова термінологія: замість понять «до складу доходів податкового обліку включається/не включається» або «до складу витрат податкового обліку включаються /не включається» застосовується конструкція «фінансовий результат до оподаткування збільшується/зменшується». У податковому обліку залишився окремий облік операцій з основними засобами та цінними паперами. При цьому, фінансовий результат до оподаткування, визначений за даними бухгалтерського обліку, «заміняється» (з певними коригуванням) на фінансовий результат визначений за даними окремого обліку.

В такому випадку в розділі III ПКУ використовуються водночас обидві вищевказані юридичні конструкції – збільшення фінансового результату до оподаткування на результат окремих операцій за даними бухгалтерського обліку та зменшення фінансового результату до оподаткування на результат цих операцій за даними окремого податкового обліку [2].

Тобто відтепер оподатковуваний прибуток обраховується виходячи з бухгалтерського фінансового результату до оподаткування відкоригованого на різниці, передбачені ПКУ. Ідеться, зокрема, про різниці, які виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів (ст. 138 ПКУ), формуванні резервів (забезпечень) (ст. 139 ПКУ), здійсненні фінансових операцій (ст. 140 ПКУ), та різниці щодо операцій із продажу або іншого відчуження цінних паперів, а також операцій з інвестиційною нерухомістю та біологічними активами, які оцінюються за справедливою вартістю (п. 141.2 ПКУ). Тобто, коли в р. III ПКУ ідеться про коригування шляхом збільшення фінансового результату до оподаткування, потрібно:

- зменшувати бухгалтерський збиток або
- збільшувати бухгалтерський прибуток до оподаткування.

Якщо ж у р. III ПКУ говориться про коригування шляхом зменшення фінансового результату до оподаткування, усе роблять навпаки.

Механізм податкового обліку цінних паперів приведений у відповідність із їх бухгалтерським обліком, але від'ємний фінансовий результат звітного

періоду (збитки) «загальний» об'єкт оподаткування не зменшують, а переносяться на наступні податкові періоди».

Податкова декларація з податку на прибуток, починаючи з податкової декларації за 2015 рік подається до 1 червня.

Для сільськогосподарських товаровиробників сума податку на прибуток підприємств також визначається за даними бухгалтерського обліку за загальним правилом. Для них також залишилась норма про право обрати річний податковий (звітний) період, який починається з 1 липня поточного звітного року і закінчується 30 червня наступного звітного року.

Для цілей оподаткування податком на прибуток до підприємств, основною діяльністю яких є виробництво сільськогосподарської продукції, належать підприємства, дохід яких від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва за попередній податковий (звітний) рік перевищує 50 відсотків загальної суми доходу. Окрім того, з Податкового кодексу вилучена норма, згідно з якою, сума нарахованого податку на прибуток зменшується на суму податку на землю, що використовується в сільськогосподарському виробничому обороті.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України № 71-VIII від 28.12.2014 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71-19>

2. Податок на прибуток – 2015: що принесла податкова реформа. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.spd-info.com.ua/ua/view/news/one/5157>

Паршина А.В.

Науковий керівник – Морозов Р.В., д. е. н., професор

Херсонський державний аграрний університет,

м.Херсон

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

За сучасних умов, з важливих загальноекономічних і бухгалтерських наукових і практичних проблем, що особливо актуальна в ринкових умовах, є визначення фінансового результату діяльності підприємства.

Зазначимо, що з прийняттям в Україні національних стандартів бухгалтерського обліку та становленням податкового законодавства постала необхідність розробки методології обліку та методики визначення фінансових

результатів діяльності, що орієнтована на міжнародний досвід і національні традиції [1].

Слід зауважити, що це зумовило необхідність належного узагальнення зарубіжної методології обліку доходів і фінансових результатів діяльності та її адаптації до вітчизняних умов. Цей процес виявився досить складним і не завжди результативним. Встановлено, що у теперішніх умовах господарювання спостерігається спрямованість бухгалтерського обліку переважно для задоволення потреб податкових органів, тому його управлінська орієнтація не реалізується належним чином, що суттєво знижує ефективність управління, зокрема фінансовими результатами.

Визначено, що документами, що фіксують облік фінансових результатів, є довідки, або розрахунки, бухгалтерії, які складають в довільній формі.

За сучасних умов, необхідним є розробка форми бухгалтерської довідки - розрахунка, яка надасть аналітичності та наочності розрахунку та забезпечить відсутність помилок при віднесенні тих чи інших витрат і доходів. Таку форму розрахунка можна також використовувати для своєрідного контролю формування та обліку фінансових результатів та складання фінансової звітності форми № «Звіт про фінансові результати».

Ми вважаємо за необхідне зазначити, що документ має заповнюватися за даними реєстрів синтетичного обліку та оборотно-сальдових відомостей за рахунками доходів і витрат, які мають місце в господарствах. В бухгалтерській довідці-розрахунку визначається фінансовий результат за даними рахунка 79 «Фінансові результати», отриманий прибуток в обліку (як кредитове сальдо за рахунком 79) відображають бухгалтерським записом Дебет рахунка 79 «Фінансові результати» — Кредит субрахунка 441 «Прибуток нерозподілений».

Зазначимо, що сума за статтею форми 2 «Звіту про фінансові результати» (код 220) має відповідати сумі за статтею «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» форми 1 Баланс (код 350) або ж різниці статті на кінець і початок року. ля відображення фінансового результату — прибутку — за видами діяльності в господарствах використовують субрахунки до рахунка 79 «Фінансові результати» за видами діяльності, що знаходиться відображення в оборотно-сальдовій відомості та формі фінансової звітності № 2 «Звіт про фінансові результати» [2].

Зважаючи на тему нашого дослідження, ми вважаємо за доцільне також виділити такі ознаки, за якими можна класифікувати прибуток сільськогосподарських підприємств, а саме: за видами діяльності; за характером використання; за напрямками використання. Для відображення прибутку за характером використання до рахунка 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» використовують субрахунки, на яких відображають суму прибутку, який розподіляється в кореспонденції з рахунками непрямого розподілу прибутку, а також відображають суму прибутку, який залишився нерозподіленим. Зазначені операції знаходять своє відображення у формах фінансової звітності №1 «Баланс» та № 4 «Звіт про власний капітал на основі

бухгалтерських довідок та оборотно-сальдової відомості за зазначеними субрахунками [3].

На нашу думку, якщо прибуток використовується в підприємстві на інші цілі, то це не знаходить відбиття в існуючих форах звітності, а внутрішньої звітності на більшості сільськогосподарських підприємств не ведуть.

На основі проведеного дослідження, можна констатувати, що наведені вище напрями вдосконалення обліку фінансових результатів і відображення їх у фінансовій звітності сільськогосподарських підприємств надасть можливість підвищити контроль фінансових результатів та приймати ефективні управлінські рішення щодо їх використання.

Список використаних джерел

1. Кириленко І. Г. Проблеми фінансового забезпечення сільськогосподарського виробництва / І. Г. Кириленко // Економіка АПК. -2008. - №1. - С. 40 - 47.

2. Лишиленко О. С. Напрями вдосконалення обліку та аудиту фінансових результатів / О. Лишиленко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2005. -№6. - С. 16–23.

3. Мазур В. П. Методичні аспекти аудиту фінансових результатів діяльності аграрних підприємств // В. П. Мазур / Облік та фінанси АПК. - 2010. - № 3. -С. 110 - 113.

Перелигіна С.С.

Науковий керівник - Степанова В.О., ст. викладач

Бердянський університет менеджменту і бізнесу,
м. Бердянськ

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗМІР ТА СТРУКТУРУ ЗОЛОВОВАЛЮТНИХ РЕЗЕРВІВ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

В умовах фінансової глобалізації та світових трансформаційних процесів гарантією стабільності в періоди світових фінансових криз є формування золотовалютних резервів, адекватних масштабам національної економіки і рівню її інтегрованості в процес міжнародного руху капіталу. Важливими проблемами при цьому є визначення ступеню їх забезпеченості та достатності, а також оптимізація структури та ефективне управління ними. Останнє набуває особливої ваги в ситуації нестійкості світової валютної системи та значного впливу на Україну ризиків світового масштабу.

На сучасному етапі розвитку структура золотовалютних резервів більшості країн і рівень її диверсифікації залежать від економічного положення країни, її місця у світовій економіці, стійкості національної валюти, тієї ролі, яку відіграє валютно-курсова політика країни у регулятивному впливі на

зовнішньоекономічну діяльність та динаміку експортно-імпортних операцій.

Теоретичні основи, що визначають сутність та призначення золотовалютних резервів, сформовано в працях О. Дзюблюка, М. Савлука, А. Мороза, М. Пуховкіної, А. Наговіцина, С. Циганова. Крім них, дослідження сутності золотовалютних резервів та їх ролі в економіці проведено у працях В. Козюка, К. Паливоди, М. Фаненко. Питання визначення рівня достатності золотовалютних резервів досліджуються в працях В. Коваленко, М. Сілантьєва, А. Лихачова, О. Лупіна [1]. Результати досліджень щодо формування оптимальної структури золотовалютних резервів у розрізі окремих складових, з урахуванням економічних та політичних особливостей певної країни наведено в працях А. Басова, Д. Беляєва, Ф. Журавки, А. Лихачова, О. Лупіна, Г. Фетісова. Значну увагу науковці приділяють дослідженню питань побудови ефективного механізму управління золотовалютними резервами. Вагомий внесок у даній сфері зроблено О. Лупіним. Крім нього, зазначені питання досліджувалися О. Єрмаковою, Г. Заблоцькою, О. Ніколенком, Г. Фетісовим. Д. Беляєвим здійснюються дослідження у сфері фінансово-математичного інструментарію та економіко-математичного моделювання в управлінні золотовалютними резервами [2].

Управління золотовалютними резервами є достатньо новою сферою діяльності НБУ, що пов'язано: по-перше, з історичним розвитком, коли після розпаду Радянського союзу майже усі золотовалютні резерви залишились в Росії, тому НБУ довелося їх формувати з нуля; по-друге, економічна ситуація в країні тривалий час аж ніяк не сприяла формуванню золотовалютних резервів на належному рівні.

Структура золотовалютних резервів значною мірою залежить від особливостей елементів чинної у даний історичний період світової валютної системи, особливостей міжнародних розрахунків, ролі різних країн у світовій торгівлі та міжнародному поділі праці. За умов функціонування золотого стандарту (Паризька система) основна частка офіційних резервів, створюваних центральними банками, припадала саме на золото, котре було не лише засобом міжнародних розрахунків, а й основним активом, що слугував забезпеченням внутрішнього банкотного обігу в країні. Генуезька валютна система поклала початок активнішому нагромадженню іноземних валют у структурі золотовалютних резервів – головним чином розмінних на золото девізів – долара США, англійського фунта стерлінгів та французького франка. А зі створенням Бреттон-Вудської валютної системи домінуючі позиції як у світовій торгівлі, так і в структурі валютних резервів зайняв долар США. Зі зростанням ролі Західної Європи та Японії у світовій торгівлі в офіційних валютних резервах їх центральних банків відбулися адекватні зміни, що відображали валютний стандарт Ямайської системи.

Формування належної структури офіційних золотовалютних резервів НБУ дає йому змогу належним чином виконувати власні функції з регулювання валютних відносин, передусім, у плані підтримання зовнішньої стабільності

національних грошей і рівноваги платіжного балансу. Крім того, валютні резерви є важливою складовою емісійного механізму, виступаючи одним із видів забезпечення національних грошей у складі активів центрального банку. Тому оптимальна структура валютних резервів є також одним із факторів гарантії стабільності внутрішнього грошового обігу в країні.

Слід зазначити, що обсяг та структура золотовалютних резервів залежить від наступних факторів:

1) рівня розвитку зовнішньоекономічних відносин в країні, тобто від того наскільки експортно-орієнтованою є національна економіка, та якою мірою країна залежить від імпорту;

2) напрямків валютної та монетарної політики;

3) рівня розвитку та стабільності банківської системи зокрема та національної економіки взагалі, а також значення найбільш важливих макроекономічних показників, таких як темпи росту реального ВВП, інфляція, зовнішній борг та інші;

4) орієнтації на участь країни у міжнародних фінансових ринках.

Задля ефективного управління золотовалютними резервами України важливим етапом є їх планування. При формуванні та використанні золотовалютного резерву треба виходити не тільки з того що він повинен бути якомога більшим, скільки з того, що він має бути оптимальний.

Формування і ефективне управління золотовалютними резервами є важливим завданням, поставленим перед НБУ. Накопичення золотовалютних резервів є основною умовою забезпечення реалізації державної економічної політики. Формування належної структури золотовалютних резервів Національним банком дає йому змогу належним чином виконувати власні функції з регулювання валютних відносин передусім у плані підтримання зовнішньої стабільності національних грошей і рівноваги платіжного балансу. Крім того, валютні резерви є важливою складовою емісійного механізму, виступаючи одним із видів забезпечення національних грошей у складі активів центрального банку. А тому оптимальна структура валютних резервів є також одним із факторів гарантії стабільності внутрішнього грошового обігу в країні.

Список використаних джерел

1. Лупін О.Б. Управління золотовалютними резервами Національного банку України : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. 08.04.01 / Акад. держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2002. – 20 с.

2. Беляєв Д.О. Математичне моделювання як складова розробки фінансового механізму формування золотовалютних резервів [Текст] / Д.О. Беляєв // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 14. – С.128-134

Петров М.
Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИТРАТ У ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

У аграрних підприємствах питання обліку і контролю виробництва продукції рослинництва є досить вагомими, оскільки лише облік є єдиним джерелом інформації, необхідної для управління та контролю витрат за економічними показниками виробництва продукції рослинництва.

З існуючих методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції рослинництва більшість аграрних підприємств обирають простий метод, який передбачає облік фактичних витрат. При такій структурі виробничої собівартості простий метод виявляє свій недолік, який полягає у відсутності можливості оперативного контролю за використання ресурсів, виявленні причин перевитрат і порушень виробничих процесів.

У процесі вирощування сільськогосподарських культур головна увага спрямована на облік витрати, що понесені на кожному етапі технологічного процесу (передпосівний обробіток ґрунту, рілля, сівба, післяпосівний обробіток ґрунту, догляд за посівами, збирання врожаю). Тому з для забезпечення найбільш дієвої системи оперативного контролю та управління витратами доцільним є застосування попроцесного методу обліку витрат, при якому виробничий цикл поділяють на декілька окремих технологічних фаз. В такому випадку, коли виробничий цикл розподілений на окремі фази (періоди), калькуляцію необхідно складати не лише в кінці року, але й за кожною такою фазою. Об'єктами калькуляції (за видами або групами культур) в цьому випадку будуть виробничі процеси та виконані роботи, послуги згідно з технологічними картами виконання робіт та норм витрат, а не готова продукція. Такий підхід дає змогу при калькулюванні видів робіт за періодами року здійснювати не тільки оперативний контроль за витратами, а й визначати собівартість продукції з високою точністю ще до кінця збору врожаю.

На рівні центрів відповідальності (виробничих підрозділів) об'єктами обліку витрат є окремі етапи технологічних процесів підрозділу, а об'єктами калькулювання – види робіт та види продукції. У цілому ж по підприємству об'єктами обліку витрат є конкретні технологічні процеси, види робіт, види та групи сільськогосподарських культур, а об'єктами калькулювання – види незавершеного виробництва, робіт та продукції.

Отже, ефективною системою внутрішньогосподарського контролю витрат в рослинництві є застосування попроцесного методу обліку витрат та калькуляції продукції, що дозволяє керівникам самостійно планувати витрати і брати безпосередню участь у формуванні та контролі цих витрат, за допомогою

оперативного контролю витрат в момент здійснення господарських операцій, оцінювати їх доцільність та своєчасно усувати факти перевитрат.

Дієвим засобом посилення контролю витрат є бюджетування, яке дає змогу обирати оптимальні варіанти використання ресурсів. У процесі бюджетування витрат доцільно складати планові завдання рослинницьким підрозділам на підставі технологічних карт та класифікації витрат за обсягом виробництва по кожній культурі з деталізацією даних по роботах та періодах, а по роботах під урожай наступного року – за видами робіт.

Удосконалення процесу обчислення фактичних витрат рослинницьких підрозділів можливе в умовах ефективної інтеграції систем обліку та контролю витрат. Уникнення використання однієї і тієї ж інформації для різних цілей дозволить: оперативно визначати відхилення фактичних даних про витрати від бюджетних даних; щомісячно застосовувати заходи матеріального стимулювання працівників кожного з підрозділів; використовувати інформацію обліку про витрати виробництва і реалізації продукції рослинництва для формування її повної собівартості у звітності.

Сучасна практика складання зведених документів і перевірки їх бухгалтерією вказує на низький оперативний контроль за формуванням витрат в рослинницьких підрозділах. Для посилення контрольної функції управління необхідно складати Відомість аналітичного обліку і контролю виробничих витрат, в якій щомісячно відображати витрати та їх відхилення. Об'єкти обліку витрат контролюються в розрізі статей з початку і до завершення року та фіксуються особи, винні у допущенні перевитрат чи досягненні економії.

Розглянута система обліку та контролю витрат дозволить вилучити дублювання даних, значно розширить аналітичність обліку, підвищить його контрольні функції та оперативність інформації про відхилення витрат за всіма технологічними процесами, що дуже важливо для прийняття управлінських рішень та коректування виробничих програм. Така система дасть змогу вираховувати витрати за кожним видом виробленої продукції, визначати очікувану собівартість продукції по бригадах, відділеннях та інших підрозділах, а управлінській службі господарства, а також безпосередньо виробникам дозволить своєчасно та якісно регулювати процеси виробництва та реагувати на негативні фактори, що виникають в кожній фазі процесу виробництва продукції.

Список використаних джерел

1. Клименко А.А. Управління витратами на сільськогосподарських підприємствах / А.А. Клименко // Економіка та управління – 2009 – УДК 657.224
2. Моссаковський В.Б. Система контролю витрат виробництва за сучасних умов / В.Б. Моссаковський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2002 – № 9.

АГРАРНІ РОЗПИСКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Активний розвиток економіки України сьогодні значним чином зумовлений тенденцією до ефективного розвитку підприємницької діяльності в аграрній сфері економіки. Банківський кредит, як одне із основних джерел забезпечення фінансовими ресурсами поточної господарської діяльності підприємницьких структур, сьогодні повинен відігравати вагомую роль у стимулюванні відтворювальних процесів в економіці. Однак, дуже складними для аграрного сектора економіки в ринкових умовах виявилися кредитні відносини. Кризові явища в економічній системі практично підірвали фінансову стійкість більшості аграрних підприємств, внаслідок чого різко скоротилась кількість надійних позичальників, хоча потреба в кредитних ресурсах як ефективному джерелі фінансування підприємницької діяльності не зменшилася. Аграрні підприємства в силу об'єктивних і суб'єктивних чинників залишаються за межами інтересів банківських установ як основних кредиторів. Нині потенціал сільського господарства, яке створює переважну частку вартості в АПК, не використовується в повній мірі.

Глибока економічна криза призвела до обмеження можливостей суб'єктів аграрної сфери забезпечити підприємницьку діяльність конче необхідними кредитними ресурсами при нестачі власних джерел фінансування. Із подальшим розвитком ринкових відносин об'єктивна залежність підприємств сільського господарства від фінансово-кредитної системи значно зросла, оскільки для оптимального функціонування аграрної сфери та забезпечення її стабільно-позитивного відтворювального процесу необхідне раціональне співвідношення між власними і позиченими коштами.

Найпоширенішим механізмом отримання реальних фінансових вливань для забезпечення розвитку господарської діяльності є застосування кредитування. Проте усі галузі економіки України, зокрема і сільське господарство, потерпають від недолугих, порівняно з розвинутими країнами світу, умов кредитування реального сектора.

Питання фінансового забезпечення аграрного виробництва досліджували провідні вчені-економісти: В.М. Алексійчук, М.П. Вітковський, А.С. Гальчинський, М.Я. Дем'яненко, В.К. Збарський, О.В. Крисальний, Ю.Я. Лузан, І.І. Лукінов, О.М. Онищенко, П.Т. Саблук та ін. Однак наразі сучасний стан аграрної сфери потребує пошуку нових інноваційних напрямів її фінансування.

Так, якщо до теперішньої економічної кризи середня відсоткова ставка становила у середньому 15%, то минулого року через значну девальвацію і підвищення облікової ставки Національного Банку України, кредитування

українського аграрного сектору в банках доходило до надзвичайно високих відсотків (у середньому 25-35%). Ці складні умови змусили багатьох вітчизняних аграріїв працювати практично лише на покриття процентів за кредитами.

В таблиці 1 наведено стан кредитування банківськими установами підприємств аграрного сектору. У цих умовах необхідна розробка та реалізація нових, адекватних сучасним ринковим умовам підходів до фінансово-кредитного забезпечення галузі.

З метою зменшення навантаження на підприємства АПК під час сплати відсотків за користування кредитами передбачаються державні грошові кошти на компенсацію витрат за відсотками. Так, у 2015 році змінами до Закону України «Про державний бюджет у 2015 р.» передбачалось 300 млн грн державної компенсації.

Зазначені кошти планується спрямувати, передусім малим та середнім суб'єктам господарювання АПК.

Для того, аби вирішити питання кредитування вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції, народні депутати України прийняли Закон України «Про аграрні розписки» від 06.11.2012, що набув чинності 19.03.2013, яким для виробників сільськогосподарської продукції було запроваджено новий механізм залучення коштів для своєї діяльності під заставу майбутнього врожаю – інститут аграрних розписок [1].

Відповідно до ст. 1 Закону аграрна розписка – це товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах. Аграрні розписки використовуються в операціях із сільськогосподарською продукцією, перелік якої визначений у групах 01-14 розділів I та II Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності згідно із Законом України «Про митний тариф України».

Інакше кажучи, аграрна розписка – це зобов'язання виробника сільськогосподарської продукції виплатити кошти або в майбутньому поставити продукцію в обмін на отримані матеріальні ресурси.

Відповідно до виду зобов'язання аграрні розписки поділяються на товарні аграрні розписки та фінансові аграрні розписки.

Товарна аграрна розписка — це аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника за аграрною розпискою здійснити поставку узгодженої сільськогосподарської продукції, якість, кількість, місце та строк поставки якої визначені аграрною розпискою.

Таблиця 1

Залучення кредитів підприємствами АПК станом на 01.01.2015р. *

Регіон	Кільк. підприємств АПК, які залучили кредити	Обсяги залучених кредитів (за даними НБУ), млн грн					Процентна ставка, %	
		Всього (5+6+7)	Коротко-строкові	Середньо-строкові	Довго-строкові	Всього	у націон. валюті	ноз. валюті
Вінницька	67	291,4	204,0	87,4	0,0	862,6	16,2-24	х
Волинська	7	9,8	7,2	0,0	2,6	22,1	22-25	х
Дніпропетровська	79	343,2	288,4	10,2	44,6	452,7	18-25	х
Донецька	14	75,0	19,0	29,3	26,7	303,2	23-24	9
Житомирська	182	211,9	179,0	18,4	14,5	174,6	20,3	10,8
Закарпатська	3	2,5	2,5	0,0	0,0	22,1	16-23	16
Запорізька	99	499,5	438,2	56,5	4,8	786,3	20-30	7,9
Івано-Франківська	10	15,1	14,6	0,5	0,0	29,3	19-21,5	х
Київська	49	585,1	75,6	455,5	54,0	522,5	18-26	х
Кіровоградська	217	453,3	202,9	227,0	23,4	234,4	19-24	х
Львівська	20	449,7	449,7	0,0	0,0	383,8	17-27	х
Миколаївська	288	615,4	508,5	29,6	77,3	1 685,8	22,3	х
Одеська	225	965,4	680,5	198,5	86,4	907,2	17-25	10-13
Полтавська	105	581,7	456,5	25,1	100,1	1 322,2	17-25	х
Рівненська	38	146,3	115,4	30,5	0,4	256,2	19-26	х
Сумська	35	544,2	392,6	0,0	151,6	352,1	21,5	х
Тернопільська	75	1 105,9	947,1	0,0	158,8	1 845,1	15-29,9	х
Харківська	215	615,4	390,5	190,9	34,0	932,7	18-26	11-15
Херсонська	309	1 258,7	1 071,5	178,6	8,6	647,7	19,5	9,2
Хмельницька	43	286,2	286,2	0,0	0,0	233,9	18-22	х
Черкаська	125	1 577,8	774,8	468,6	334,4	1 726,7	18,5-25	х
Чернівецька	5	22,4	22,4	0,0	0,0	39,5	19-25	х
Чернігівська	57	361,9	346,9	0,0	15,0	421,3	16,5-24,5	7,8
Всього	2 267	11 017,8	7 874,0	2 006,6	1 137,2	14 164,0	15-30	7,8-16
Було станом на 01.12.2014	2 235	10 625,4	7 576,7	1 972,0	1 076,7	14 085,5	15-30	7,8-16

Примітка: без АР Крим та Луганської області

* джерело: Міністерство аграрної політики та продовольства України

Фінансова аграрна розписка — це аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника сплатити грошову суму, розмір якої

визначається за погодженою боржником і кредитором формулою з урахуванням цін на сільськогосподарську продукцію у визначеній кількості та якості.

Наприклад, у Бразилії аграрні розписки функціонують більше десяти років. За оцінками аналітиків, завдяки введенню їх в обіг виробництво основних сільськогосподарських продуктів збільшилось більше ніж у два рази. В Україні за прогнозами спеціалістів введення в обіг аграрних розписок надасть додаткових кредитних ресурсів для аграрних виробників 2-3 млрд грн в рік, а в майбутньому ця цифра збільшиться до 45-50 млрд грн на рік завдяки цьому механізму.

Незважаючи на те, що зазначений Закон вступив у силу ще у 2013 р., реалізація функціонування механізму аграрних розписок затягнулася аж до осені 2014 р., коли спільним наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України і Міністерства юстиції України від 04.09.2014 №331/1471/5 було запроваджено пілотний проект з відпрацювання технології введення в обіг аграрних розписок на прикладі Полтавської області та План заходів з реалізації цього проекту.

З метою реалізації пілотного проекту було прийнято наказ Міністерства юстиції України від 30.03.2015 №454/5 «Про внесення змін до Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України». (Щодо зняття заборони і аграрної розписки), який набув чинності 17.04.2015.

Перша аграрна розписка була видана 13.02.2015 компанії «ПЗК-АГРО»; кредитором виступило сільськогосподарське підприємство «Комбікормовий завод». Аграрна розписка видана на 32 т насіння соняшника, її договірна вартість – 192 тис. грн. Так, станом на початок липня 2015 р. видано лише вісім розписок для малих і середніх фермерів на суму 19 млн грн. Спеціальний реєстр таких розписок створений, але до нього підключено лише 11 нотаріусів.

Враховуючи наведене, можна зробити висновок про те, що механізм аграрних розписок є реальною прогресивною альтернативою класичному банківському кредитуванню у залученні коштів в аграрну сферу України.

Окрім наявної політичної волі держави, для повноцінного функціонування цього механізму, необхідно законодавчо збалансувати інтереси всіх учасників цих відносин – кредиторів та виробників сільськогосподарської продукції, щоб вони могли використовувати інститут аграрних розписок на вигідних економічних та юридичних умовах.

Для компаній, які є продавцями насінневого матеріалу та засобів захисту рослин, аграрні розписки надають можливість розширити свій ринок збуту та знизити вплив крупних гравців. Аграрні розписки є цікавими і для трейдерів, які зможуть забезпечувати свою діяльність на довший термін. Також потрібно відзначити, що фінансові аграрні розписки є цікавим інструментом і для банків, які в останні роки збільшують інвестиційний портфель в аграрному секторі», — сказав заступник директора Аграрної біржі.

Крім того, аграрні розписки надають можливість товаровиробникам залучати матеріально-технічні та фінансові ресурси під заставу майбутнього

врожаю. За розрахунками, економічна доцільність вже в перший рік впровадження аграрних розписок оцінюється в 2-3 млрд. грн. для сільськогосподарських товаровиробників (додаткові кредитні ресурси). В перспективі аграрні розписки дозволять охопити близько 30% коштів від постачальників матеріально-технічних ресурсів, трейдерів, переробних підприємств, а також близько 5% коштів банківських структур. Таким чином, можна очікувати, що введення в обіг аграрних розписок дозволить поступово наблизитись до суми фінансування 45-50 млрд. грн. на рік, які можуть бути залучені аграрними підприємствами за допомогою цього механізму.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про аграрні розписки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/5479-17>

Подаков Є.С., к.е.н., доцент,
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Ефективно функціонуюча податкова система є однією з визначальних складових забезпечення економічного зростання держави. Вітчизняна практика показує, що численні реформи у сфері оподаткування не сприяли вирішенню ключових проблем справляння податків. Ці проблеми полягають у: нерівномірності розподілу податкового навантаження між платниками і носіями податків, факторами виробництва; ухиленні від оподаткування; переобтяженні податкової системи різними преференціями; множинності й нестабільності податкового законодавства та ін. Це спотворює конкурентне середовище у країні, знижує стимули до виробничої активності суб'єктів господарювання і негативно позначається на фіскальній достатності держави.

Серед сучасних українських науковців, які зробили значний внесок у дослідження проблематики функціонування податкової системи України, варто назвати В. Андрущенко, І. Бурденко, В. Вишневецького, А. Гальчинського, Т. Єфименко, В. Загорського, Ю. Іванова, А. Крисоватого, І. Луніну, І. Лютого, В. Мельника та ін. Проте останні зміни у податковому законодавстві України обумовлюють посилення інтересу до дослідження ефективності реформування податкової системи.

Необхідність трансформації підходів до розбудови податкової системи актуалізується в умовах уповільнення темпів соціально-економічного розвитку України. Падіння обсягів реального ВВП, яке триває з другої половини 2012 р. та продовжується впродовж 2015 р., негативно позначається на наповненні

бюджету. Серед об'єктивних чинників такого зниження слід відмітити: скорочення обсягів промислового виробництва та інвестиційної активності через зруйновану або окуповану внаслідок військової агресії РФ на сході країни матеріально-технічну базу та інфраструктуру; низький рівень продуктивності праці внаслідок зносу основних засобів на рівні 75% по країні. Головним негативним чинником залишається збереження можливостей ухилення від сплати податків внаслідок корупції у податкових органах, тінізації підприємницької діяльності та трудових відносин. Означене зумовлює необхідність подальшого здійснення податкових реформ.

В процесі податкової реформи наміри зменшити кількість податків та зборів з 22 до 9 були нереалістичними, а відтак залишилися нереалізованими. Головним чином внаслідок трансформації їх кількість зменшилася до 11. Спрощенню податкової системи сприяла гармонізація бухгалтерського та податкового обліку в цілях оподаткування прибутку підприємств. Крім того, згідно реформи передбачена фіскальна децентралізація шляхом розширення джерел наповнення місцевих бюджетів за рахунок передачі з державного бюджету доходів. Враховуючи нову систему міжбюджетних трансфертів, в цілому додатковий ресурс місцевих бюджетів в поточному році очікується на рівні близько 45 млрд. грн.[1].

Згідно Меморандуму України з МВФ податкова реформа 2015 р. передбачає зменшення ставки ЄСВ з метою сприяти детінізації заробітних плат; поширення дії загального режиму оподаткування ПДВ на сільськогосподарський сектор та впровадження нового фіскального режиму для видобувної промисловості з 2016 р. у відповідності до міжнародної практики; розширення бази і подальшого підвищення прогресивності податку на доходи фізичних осіб; перегляд пільг і підняття ставок податків на майно [2]. Водночас результати економетричних досліджень експертів з МВФ щодо фіскальних мультиплікаторів показують, що короткострокова консолідація на основі комбінації заходів щодо зростання доходів та зниження витрат матиме помірний вплив на економічне зростання в Україні[3]. Посилення податкового навантаження з 2015 р. стало вимушеним кроком бюджетної консолідації з приведенням доходів до необхідності забезпечення високого рівня військових витрат. В процесі розробки податкових реформ таке зростання податкового навантаження має ставати якнайменш шкідливим для малозабезпечених верств населення та економічного зростання на основі відновлення інвестиційного процесу. Водночас внаслідок зростання фіскального тиску на етапі економічного спаду за результатами податкової реформи об'єктивно виникатиме ризик збільшення обсягів тінізації економіки. Для уникнення подібного явища реформування податкової системи має відбуватися комплексно та системно.

Динаміка обсягів експортної валютної виручки в абсолютних показниках, засвідчує трансформації в структурі експорту України. Так питома вага чорних й кольорових металів та виробів з них скоротилася з 45,0 % у 2006 р. до одного

з найнижчих значень 29,6 % у 2014 р. Натомість продовольчі товари та сировина для їх виробництва зросли з 13,0 % у 2006 р. до найвищих 28,8 % у 2013 р. та 33,0 % у 2014 р. Україна втрачає обсяги експорту в частині продукції хімічної промисловості; машин, устаткування, транспортних засобів та приладів. Виявлена тенденція з огляду на воєнні геополітичні обставини у стосунках з РФ буде посилюватися.

Відтак державна підтримка сільськогосподарської галузі через податкові стимули набуває особливої актуальності та значущості. Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що сільське господарство у країнах ЄС отримує значну підтримку із бюджету через субсидії. Водночас з огляду на корупційну складову при їх розподілі в Україні механізм підтримки через видатки бюджету не став високоєфективним. Відтак більш ефективним став механізм підтримки через податкові пільги: спец режим ПДВ та фіксований сільськогосподарський податок. Останній з 01.01.2015 р. податковою реформою трансформовано в 4-ту групу платників єдиного податку, а його ставки збільшено втричі. Меморандумом України з МВФ передбачено поширення дії загального режиму оподаткування ПДВ на весь сільськогосподарський сектор із січня 2016 р. у відповідності до міжнародної практики[4]. Реалізація означеного у Меморандумі заходу призведе до зростання податкового навантаження на аграрний сектор, знизить його рентабельність, може суттєво позначитися на його інвестиційній привабливості. Відтак прогнозовано знизяться обсяги продукції та валютної виручки як основної експортної галузі національної економіки. Відтак критично важливим постає обачне реформування механізмів податкового регулювання та спроб збереження спеціального режиму оподаткування ПДВ у сфері сільського господарства. Необхідно відзначити, що Коаліційною угодою учасників коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України VIII скликання було передбачено збереження до 01.01.2018 р. чинної системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, визначеної Податковим кодексом України, і відшкодування ПДВ при експорті сільськогосподарської продукції[5].

Отже, для підвищення результативності податкового реформування слід дотримуватись наступних рекомендацій: спростити процедури адміністрування податків та забезпечити їх прозорість; оподаткування майна слід здійснювати за прогресивними ставками, що дозволить не лише розширити податкову базу, а й підвищити справедливість податкового навантаження; податкова політика має відповідати визначеній ролі державного сектора в економіці; підвищення якості державних послуг здатне поліпшити дисципліну сплати податків. Особливо важливим моментом є збереження спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Адже ця галузь (аграрний сектор) є однією із небагатьох, яка є дійсно інвестиційно привабливою. Крім того, завдяки спец режиму ПДВ реалізується внутрішнє інвестування аграрного сектору України – залишені у товаровиробника суми ПДВ витрачаються на поліпшення матеріально-технічної бази підприємства.

Список використаних джерел

1. Інфографіка: фінансова децентралізація/Мінфін України. – 18.02.15. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=409155&cat_id=397854
2. Ukraine: Request for Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility and Cancellation of Stand-By Arrangement-Staff Report; Press Release; and Statement by the Executive Director for Ukraine // IMF, Country Report No. 15/69 – March 12, 2015. – 173 p. – Mode of access: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr1569.pdf>
3. Mitra R., Poghosyan T. New Fiscal Multipliers in Ukraine // IMF, Country Report No. 15/71 – March 27, 2015. – 173 p. – Mode of access: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp1571.pdf>
4. Ukraine: Request for Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility and Cancellation of Stand-By Arrangement-Staff Report; Press Release; and Statement by the Executive Director for Ukraine // IMF, Country Report No. 15/69 – March 12, 2015. – 173 p. – Mode of access: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr1569.pdf>
5. Коаліційна Угода, укладена учасниками коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України VIII скликання / Всеукраїнська асоціація фахівців оцінки. – Режим доступу: <http://www.afo.com.ua/doc/CoalitionAgreement2014.pdf>

Покас В.М.

Науковий керівник – Пилипенко К.А., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА

Звітність – це система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників поточного обліку, які характеризують результати діяльності підприємства за звітний період [2].

Бухгалтерська звітність складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Фінансова звітність є складовою частиною бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Вона розрахована насамперед на таких користувачів інформації, як інвестори, кредитори та інших, які не можуть вимагати звітів з урахуванням їх конкретних потреб.

Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття обґрунтованих рішень повної, правдивої

та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Річна звітність включає:

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. № 1).
2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ф. № 2).
3. Звіт про рух грошових коштів (ф. № 3).
4. Звіт про власний капітал (ф. № 4).
5. Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5)

Облік дебіторської заборгованості тісно взаємопов'язаний з бухгалтерською звітністю підприємства. Достовірна оцінка довгострокової дебіторської заборгованості та поточної має суттєвий вплив на правильне відображення інформації в облікових регістрах і звітності. Важливу роль при цьому відіграє принцип обачності, який передбачає застосування в бухгалтерському обліку таких методів оцінки дебіторської заборгованості, які будуть запобігати завищенню оцінки активів [3].

Порядок складання бухгалтерського Балансу регулюється НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Баланс надає користувачам інформацію про наявні у підприємства активи, зобов'язання та капітал, тобто є структурованим відображенням фінансового стану підприємства на певну дату [2].

Організація процесу підготовки, складання і подання річної фінансової звітності підприємства включає наступні етапи:

Етап 1. Організація інвентаризації господарських засобів підприємства при завершенні звітного року.

Етап 2. Організація підготовки облікових даних для складання фінансової звітності і закриття облікових регістрів.

Етап 3. Заповнення форм фінансової звітності.

Етап 4. Складання записки пояснення до річного звіту (про види діяльності, отримані фінансові результати, іншу інформацію згідно відомчої підпорядкованості підприємства).

Етап 5. Відбиття змін в обліковій політиці, якщо такі мали місце, їх обґрунтованість.

Етап 6. Аудиторський висновок для підприємств, яким проведення аудиторської перевірки згідно Закону України «Про аудиторську діяльність» № 3125-ХІІ від 22.04.1993 р. (зі змінами № 191-VІІІ від 12.02.2015 р.), є обов'язковим [1].

Етап 7. Організація розгляду і затвердження річної звітності представниками власників (або засновників) підприємства на раді директорів або зборах засновників відповідно до установчих документів.

Етап 8. Подання фінансової звітності з супровідним листом на адресу користувачів цієї звітності згідно Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою КМУ за № 419 від 28.02.2000 р. (зі змінами № 419

від 17.06.2015 р.).

Що стосується відображення у фінансовій звітності обліку дебіторської заборгованості, то вона наводиться розгорнуто: дебетове сальдо аналітичного обліку розрахунків за товари (роботи, послуги) наводиться в активі Балансу (ф. № 1). В таблиці наведено класифікація дебіторської заборгованості та відповідних видів розрахунків.

Відображення розрахунків з покупцями можна прослідкувати при складанні Приміток до річної фінансової звітності, які є розшифровкою до окремих рядків Балансу та Звіту про фінансові результати.

Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5) – це сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями бухгалтерського обліку.

Дебіторська заборгованість у примітка до річної фінансової звітності міститься у розділі ІХ «Дебіторська заборгованість». Дебіторська заборгованість поділяється на:

- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги;
- інша поточна дебіторська заборгованість.

Статистична звітність – це форма державного статистичного спостереження за господарською діяльністю підприємств у вигляді заповнених формулярів, які подаються до органів статистики з метою забезпечення управлінських потреб держави.

Статистична звітність – це особливий вид звітності, основними ознаками якої є: відповідність поставленій меті – підготовка офіційної державної інформації, що характеризує масові явища і процеси в економічній, соціальній та іншій сферах життя; наявність статистичного нагляду – планомірно, науково організованого процесу збору даних про масові явища і процеси, що відбуваються в економічній, соціальній та інших сферах життя; наявність методології складання звітності, яка базується на результатах наукових досліджень.

Для забезпечення поточного контролю за податковою системою, в нашій країні запроваджено подання до органів податкової служби звітності, що відображає суму нарахованих і сплачених відповідним підприємством з певного виду податку, а також зобов'язання платника перед бюджетом зі сплати цього податку. У податковій звітності розрахунки з покупцями відображаються в податковій декларації з податку на додану вартість.

З прийняттям Податкового кодексу доходи, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, включаються до доходів звітного періоду.

Згідно з ПКУ підприємства (платники податку) зобов'язані подавати податковому органу за місцем свого знаходження податкову декларацію.

Декларацію подають незалежно від того, було у звітному періоді в підприємства податкове зобов'язання, чи ні, тобто незалежно від стану його фінансово-господарської діяльності.

Класифікація дебіторської заборгованості та відповідних видів розрахунків

Рядок балансу	Стаття дебіторської заборгованості	Рахунок синтетичного обліку*	Яка дебіторська заборгованість включається до статті	Організація аналітичного обліку
050	Довгострокова ДЗ	181, 182 183	Заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає під час нормального операційного циклу та буде погашена після 12 міс. з дати балансу	За кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення
161	ДЗ за товари, роботи, послуги	36	Заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселем)	За кожним покупцем та замовником за кожним пред'явленим до сплати рахунком за поставлені товари (роботи, послуги)
170	ДЗ за розрахунками з бюджетом	641, 642, 37	Заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету	За видами платежів
180	ДЗ за розрахунками за виданими авансами	371**	Сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів	За кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення
190	ДЗ за розрахунками з нарахованих доходів	373	Сума нарахованих дивідендів, процентів, роялті тощо, що підлягають надходженню	
200	ДЗ за внутрішніми розрахунками	682, 683	Заборгованість пов'язаних сторін та дебіторська заборгованість за внутрішньовідомчими розрахунками	Окремо за підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки
210	Інша поточна ДЗ	37	Заборгованість дебіторів, яка не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості та яка відображається у складі оборотних активів	За кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення і погашення

* У таблицях 1 і 2 інформація про рахунки синтетичного обліку наведена довідково.

Декларація з ПДВ заповнюється на основі Реєстру виданих та отриманих податкових накладних, в які заносяться дані з усіх податкових накладних.

Орган державної податкової служби протягом 30 календарних днів після

надходження податкової декларації зобов'язаний перевірити визначене податкове зобов'язання, сплату належної суми податку і видати довідку про таку сплату та про відсутність податкових зобов'язань з цього податку, що подається до органів митного контролю під час перетину митного кордону і є підставою для проведення митних процедур.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 3125-XII від 22 квіт. 1993 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

3. Супрунова І. В. Особливості організації бухгалтерського обліку / І. В. Супрунова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип. 2 (23). – С. 357 – 360.

Поліщук А. Д.

Науковий керівник – Петрова О.О., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВА

Існує безліч визначень поняття «конкурентна стратегія».

Адаєва Т.Ю. дає наступне визначення поняття «конкурентна стратегія»: Конкурентна стратегія — здатність підприємства випускати конкурентоспроможну продукцію, а також конкурентної стійкості підприємства та можливість його адаптації до мінливих умов конкуренції.

Єршова Р.А. визначає конкурентну стратегію як здатність підприємства виробляти користуються попитом при ефективному використанні виробничого, кадрового і фінансового потенціалів.

У термінологічному словнику Фатхутдінова Р.А. вказується, конкурентна стратегія – це здатність фірми випускати конкурентоздатну продукцію; перевага фірми по відношенню до інших фірм даної галузі всередині країни і за її межами.

Пічурін І.І. дає наступне визначення конкурентної стратегії: це реальна і потенційна здатність підприємства, а також наявних у нього для цього можливостей проектувати, виготовляти та збувати товари, які за своїми ціновими та неціновими характеристиках в комплексі більш привабливі для споживачів, ніж товари конкурентів.

М. Портер визначає конкурентну стратегію як властивість суб'єкта ринкових відносин виступати на ринку нарівні з присутніми там конкуруючими

суб'єктами ринкових відносин.

Ф. Котлер характеризує конкурентні стратегії як ті, що дозволяють компанії зайняти міцні позиції в боротьбі з конкурентами і дають найсильніші стратегічні переваги перед конкурентами [2, с71].

Більш точно розкриває суть даного поняття Ф.Котлер, однак, як правильно підкреслює М.Портер, при визначенні конкурентної стратегії слід враховувати сферу діяльності, у якій досягається конкурентна перевага [1, с82].

У дослідженнях присвячених конкурентоспроможності підприємства визначення поняття «конкурентоспроможність» пов'язане з такою характеристикою як, наявність конкурентних переваг. На думку Майкла Портера, конкурентоспроможність компанії залежить від конкурентної переваги, яке створюється і підтримується через сильно локалізовані процеси «ланцюг цінностей». Конкурентна перевага, відповідно, з визначенням Майкла Портера, формується як результат здійснення безлічі окремих видів діяльності, що входять до складу процесів розроблення, виробництва, маркетингу, доставки та обслуговування кожного продукту компанії. Кожен з цих видів діяльності може сприяти встановленню конкурентної позиції фірми у відношенні витрат і створити основу для диференціації. Різні види діяльності зі створення вартості являють собою окремі будівельні блоки, з яких складається загальна картина конкурентних переваг. Порівняння ланцюжків створення вартості у компаній — конкурентів допомагає виявити відмінності, які лежать в основі конкурентних переваг. Поняття конкурентних переваг передбачає наявності у компанії потенційних можливостей бути краще (за певними аспектами господарської діяльності) своїх конкурентів. В залежності від складних зовнішніх умов і внутрішніх обставин ця задача вирішується різними організаціями по-різному [1, 96].

Як наслідок з цих тверджень, механізми є основою формування конкурентоспроможності підприємств є індивідуальними для кожної галузі в кожен конкретний момент часу і багато в чому залежать від її структури.

У загальному випадку, на підприємстві може бути розроблено та реалізовано чотири основних типи стратегій:

Стратегії концентрованого зростання — стратегія посилення позицій на ринку, стратегія розвитку ринку, стратегія розвитку продукту.

Стратегії інтегрованого зростання — стратегія зворотної вертикальної інтеграції, стратегія вперед йде вертикальної інтеграції.

Стратегії диверсифікаційного зростання — стратегія центрованої диверсифікації, стратегія горизонтальної диверсифікації.

Стратегії скорочення — стратегія ліквідації, стратегія «збору врожаю», стратегія скорочення, стратегія скорочення витрат [3, с 205]

Будь-яка стратегія включає загальні принципи, на основі яких менеджери даної організації можуть брати взаємопов'язані рішення, покликані забезпечити координований і впорядковане досягнення цілей у довгостроковому періоді.

Вибір конкурентної стратегії підприємства відповідно до ринкової

ситуації пов'язаний з оцінюванням її переваг і ризиків, аналізом її відповідності ситуації на ринку, а також рівня організації виробництва на підприємстві та управління ним.

Розглянувши запропоновані М. Портером генеричні стратегії (лідерство у витратах, диференціація, фокусування), можна зробити висновок, що автор розглядає бізнес-стратегії як засіб захисту від конкурентних сил галузі, кожна з яких проводить з компанією боротьбу за частку прибутку.

Відомий японський аналітик та бізнес-консультант К. Омає висунув свою класифікацію бізнес-стратегій. Згідно з ним, стратегії поділяються на ключові фактори успіху, відносна перевага, агресивні ініціативи, стратегічні ступені свободи. Його класифікація спрямована на пошук нових можливостей, що є принциповою відмінністю від «портерівської» класифікації. К. Омає орієнтується на досягнення переваг над конкурентами, покращення якостей товару та досягнення довгострокового процвітання. Його стратегії є агресивними, налаштованими на атаку позицій конкурентів, інноваційність. К. Омає приділяє значно менше уваги прибутковості компанії, спрямовуючи стратегію на досягнення стійких конкурентних переваг. Головною ціллю стратегій є не захист від конкурентів з метою збереження високого прибутку, а постійний розвиток з метою атаки їх позицій та досягнення стратегічної переваги [2, с 31].

Таким чином, порівнявши дві класифікації базових конкурентних стратегій можна зробити такі висновки. По-перше, стратегії Портера спрямовані на захист від конкурентних сил та забезпечення прибутковості, в той час як стратегії Омає — на пошук стратегічних переваг та довогосторокове процвітання. По-друге, ці дві класифікації абсолютно не накладаються одна на одну і їх одночасне використання не є проблемою. Більше того, для досягнення успіху компанія повинна використовувати паралельно як одну з стратегій М. Портера, так і стратегію за К. Омає.

Аналіз літературних джерел показав, що в залежності від наукових поглядів автори по-різному обґрунтовують комплекс факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємств [4].

Список використаних джерел

1. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов/Майкл Е. Портер; Пер. с англ. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 454 с.

2. Соціально-економічний розвиток України на початку ХХІ сто-3 41 ліття: Зб. доп. 76-ї наук. конф. студ. КНЕУ. 22—23 квіт. 2007 р. /Відп. за вип.: М. І. Мирун, О. А. Петухова. — К.: КНЕУ, 2009. — 390, [2] с.

3. Управление конкурентоспособностью организации. Учебник. — 2-е издание, испр. и доп. — М.: Изд-во Эскмо, 2005. — 544с.

4. Е.А. Сысоева Факторы конкурентоспособности предприятия: подходы и составляющие, // Экономические науки, 2010, 12(73).

Поліщук Т.О.
Науковий керівник – Собченко А.М., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТЬ «ГРОШІ», «ГОТІВКА», «ГРОШОВІ КОШТИ», «ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ» ТА «ГРОШОВІ АКТИВИ» У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

На сучасному етапі, коли у більшості підприємств грошових активів не вистачає, здатність підприємства виживати напряму залежить від уміння управляти грошовими потоками. До останнього часу управлінню грошовими активами у вітчизняній практиці не приділялося достатньої уваги. Але цей вид активів є най обмеженішим в сучасних умовах, і управління ним безпосередньо впливає на розвиток підприємства і формування кінцевих результатів його господарської діяльності.

Для того щоб визначити поняття грошових коштів адекватне потребам бухгалтерського обліку та економічного аналізу звернемося до макроекономічних грошових агрегатів, які включають в себе різну сукупність елементів грошової маси і розташовані в порядку зменшення ліквідності. В різних країнах використовується різний набір грошових агрегатів. Як правило він включає в себе від 2-х до 4-х показників. Так, професор Ф. Ф. Бутинець визначає грошові кошти, як - суму готівки в касі підприємства, вільні грошові кошти, що зберігаються на поточному, валютному та інших рахунках в банку та інші кошти підприємства [1, С. 365]. Грошові кошти - готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [3].

Поняття грошових коштів часто використовується в обліку як доходи і надходження, проте, на нашу думку, грошові кошти варто розглядати не лише як доходи і надходження, але і як витрати й фінансові результати. Оскільки при здійсненні розрахунків одні і ті ж грошові кошти для дебіторів (продавців) трактуються як доходи, а для кредиторів (покупців) - як витрати. У кінцевому результаті дані грошові кошти забезпечують фінансовий результат. Тому логічно було б розглянути термін «грошові кошти» в такому ракурсі (рис. 1).

Як відзначає Є. М. Сорокіна, «до складу грошей, якими володіє підприємство, поряд з грошовими коштами - активами, що мають абсолютну ліквідність, тобто здатність виступити в якості засобу платежу в будь-який момент часу і без додаткових витрат, можуть бути включені і будь-які інші активи (фінансові вкладення, запаси, основні засоби тощо), які до певного моменту часу можуть прийняти грошову форму, тобто стати абсолютно ліквідними» [4]. На нашу думку, дане твердження розмиває сутність поняття «грошові кошти, що є неприпустимим для бухгалтерського обліку та економічного аналізу, оскільки визначальною характеристикою грошових коштів є те, що вони в будь-який момент часу можуть бути обміняні на

визначену суму грошових знаків, або використані для придбання інших активів, в той час як всі інші активи, звичайно можуть прийняти грошову форму, але лише - до певного моменту часу, тобто не за першим бажанням керівництва підприємства. Тому поряд з абсолютно ліквідними грошовими коштами виділяють високоліквідні активи - еквіваленти грошових. Останні в сучасній науковій літературі є малодослідженими.

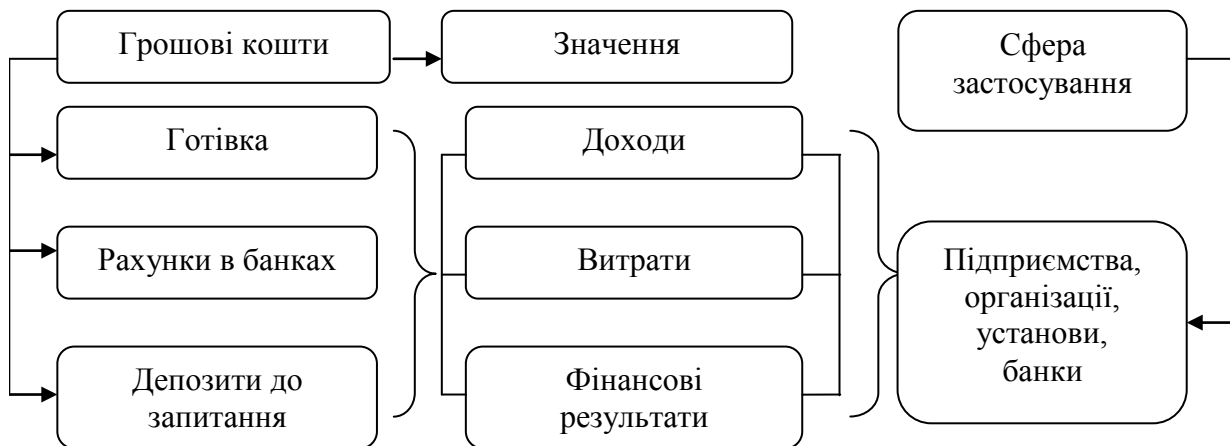


Рис. 1. Тракткування поняття «грошові кошти» і сфера їх застосування

З метою кращого розуміння сутності досліджуваних понять необхідно встановити взаємозв'язок між ними (рис. 2). Керуючись принципами бухгалтерського обліку та фінансової звітності, визначеними у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», можна з упевненістю сказати, що грошові кошти та їх еквіваленти повинні включати показники відповідно до їх економічної суті, а не лише виходячи з юридичної форми [4]. Еквівалент (англ. equivalent) - предмет або кількість, що відповідає іншим предметам або кількостям, може замінювати або виражати їх [1, С. 138].

Еквіваленти грошових коштів - короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості [91].

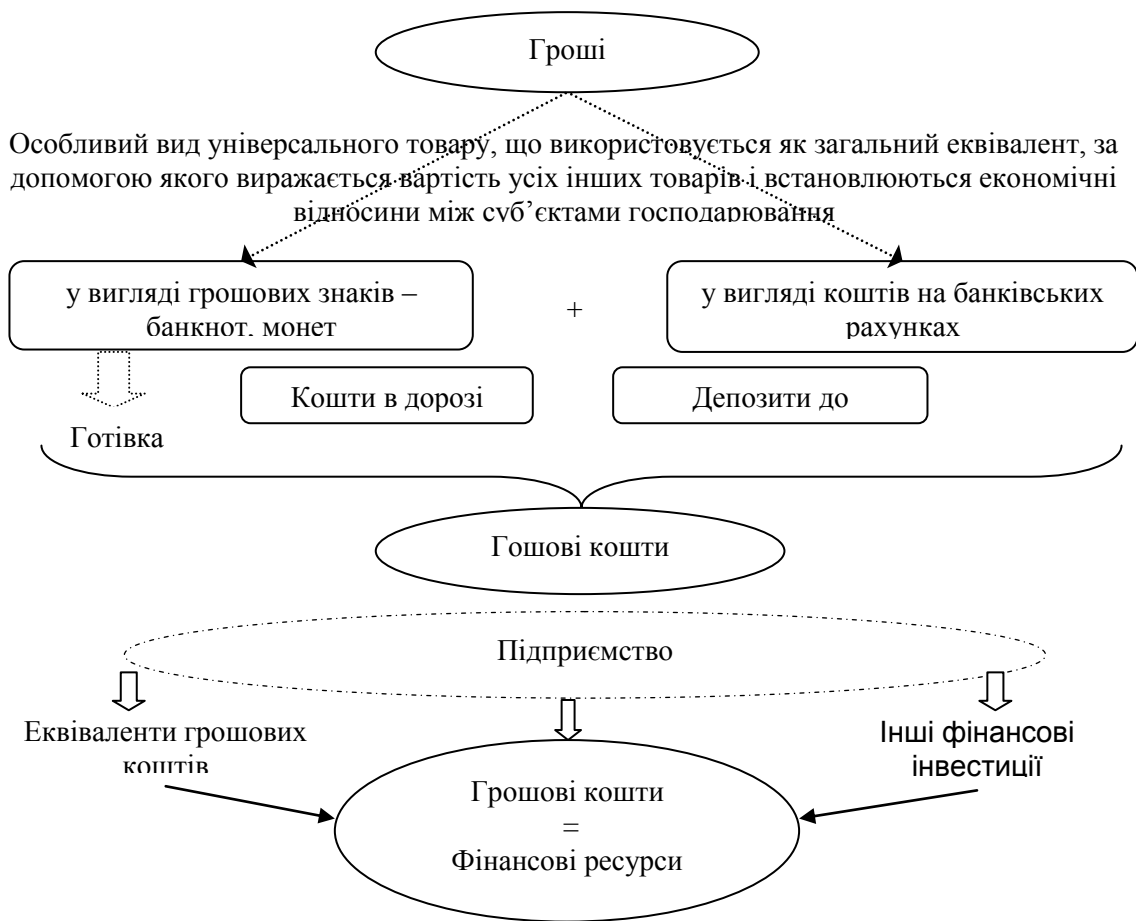


Рис. 2. Взаємозв'язок понять «гроші», «готівка», «грошові кошти», «фінансові ресурси» та «грошові активи»

Відповідно НП(С)БО 1, до грошових коштів включаються готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [3], в той час як МСБО 7 [2] допускає віднесення до цієї категорії лише готівки в касі і депозитів до запитання. На нашу думку визначення грошових коштів, подане у НП(С)БО 1 потребує уточнення, оскільки не можна включати до даної категорії абсолютно всі залишки на рахунках в банках, тому що їх ліквідність може сильно відрізнятися від абсолютної. Зокрема, кошти на строкових депозитних рахунках не можуть бути вільно перетворені у готівку, або використані для розрахунків до закінчення строку розміщення вкладу.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник [для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця ; 6-те вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2005. – 756 с.
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності 2004 / Перекл. з англ. за ред. С. Ф. Голова / Ч. 2. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, ПП «Видавництво «Фенікс»», 2005. — 1232 с.

3. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

5. Сорокина Е.М. Анализ денежных потоков предприятия: теория и практика в условиях реформирования российской экономики / Е.М. Сорокина. – 2-ге изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 1796 с.

Потравка Л.О., к.е.н., доцент, докторант
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон,

СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

Динаміка структури національної економіки не відповідає загальним закономірностям структурних зрушень, які відбулися у розвинутих країнах світу на сучасному етапі та полягають у зростанні частки високотехнологічних виробництв промисловості, фінансових послуг, соціально орієнтованих видів економічної діяльності. Географічна структура експорту свідчить про наявність господарських зв'язків з країнами СНД та країнами Європи. За видами економічної діяльності найбільші експортні поставки здійснювали підприємства галузі металургійного виробництва – 25,7 % від загального обсягу експорту, що має нижчий показник на 6,9 % у порівнянні з 2012 р.; оптова торгівля, посередництво – 20 %, виробництво харчових продуктів та напоїв – 5,6 %, виробництво транспортних засобів – 5,5 %, хімічне виробництво – 4,7 %, виробництво машин і устаткування – 3,8% та сільського господарства – 3,6% [2,3].

У період 2013 р. збільшився експорт окремих промислових товарів, зокрема, залізничних локомотивів – на 69,2 % (Азербайджан, Латвія), вугілля кам'яного – на 20,9 % (Туреччина, Словаччина, Болгарія), руд та концентратів залізних – на 19,4 % (Чехія, Польща, Китай), сигарет, цигарок з вмістом тютюну – на 11,7 % (Туреччина, Румунія, Китай), чавуну переробного - на 7,6 % (Італія, Туреччина, США), лісоматеріалів оброблених – на 6,5 % (Туреччина, Італія, Угорщина), лікарські засоби – на 4,2 % (Узбекистан, Білорусь).

У кризовій ситуації стійким видом економічної діяльності є аграрне виробництво. У період тимчасового відновлення виникла низка проблем подальшого розвитку аграрного сектора економіки, зокрема обмежений доступ до капіталу, незрілі форми оподаткування, відсутність прозорої системи державної підтримки та можливості рівного доступу до неї. Розвиток аграрного

сектору також ускладнено бар'єрами щодо регулювання ринку оренди землі, відсутністю інфраструктурного забезпечення та відсутність інвестиційної привабливості. У зв'язку з цим першочергового значення набуває покращення макроекономічного, політичного та інституційного середовища.

Ключовою характеристикою аграрного сектора України є подвійна структура, що полягає у паралельному функціонуванні великої кількості малих фермерських господарств та частини великих господарств, які є дочірніми компаніями агрохолдингів. Починаючи з 2008 р. в Україні відбувалася динамічна консолідація земельних ресурсів, яка була пов'язана з реформуванням підприємств з площею оброблюваної землі від 1 до 5 тис. га. У цьому сегменті спостерігалось найпомітніше скорочення частки – з 49,9 % до 38,6 %. Починаючи з 2012 рр. консолідація земель у великі підприємства уповільнилася, зосередивши увагу на підвищенні ефективності виробництва. Станом на 2014 р. сукупний фонд агрохолдингів складає 6,8-7,0 млн. га.

Варто зазначити, що подібні тенденції структурного розвитку спостерігаються у молочній галузі. Дослідниками встановлено, що існує залежність між збільшенням кількості великих молочних господарств та зменшенням невеликих молочних ферм, яких на початок 2000 р. існувало 12,8 тис., а до 2005 р. функціонувало лише 7 тис. таких ферм. У 2013 р. в Україні залишилися 3,2 тис. Але зменшення кількості молочних фермерських господарств лише частково можна пов'язати з консолідацією земель сільськогосподарського призначення, оскільки переважна їх більшість спеціалізується на рослинництві, високі видатки та необхідність залучення довгострокових інвестицій стримують діяльність агрохолдингів у галузі молочного виробництва.

Малими фермерськими господарствами забезпечується 49 % вартості загального виробництва аграрної продукції як у рослинництві, так і у тваринництві. На сьогодні агрохолдинги мають у своєму розпорядженні 27 % земель сільськогосподарського призначення, які використовуються аграрними підприємствами, що становить понад 6 млн. га та забезпечили у 2012 р. значну частку виробництва соняшника (17 %), пшениці (27 %), насіння ріпаку (48 %), соєвих бобів (34 %), кукурудзи (42%), цукрового буряку (56 %). Динамічна консолідація земельних ресурсів у великі підприємства найактивніше відбувалася у період 2008-2012 р., що характеризувалося скороченням частки незалежних підприємств з 49,9 % до 38,6 % [1,2,3].

Тенденції структурних трансформацій помітні у молочній галузі. Зокрема, у 2000 р. в Україні існувало 12,8 тис. молочних підприємств, а у 2005 р. їх кількість скоротилася до 7 тисяч. Одночасно це супроводжувалося зростанням великих молочних господарств. Вже у 2013 р. виробництвом молока займаються 3,2 тисячі підприємств [3]. Але загальне зменшення кількості молочних фермерських господарств лише частково можна пов'язати з консолідацією сільськогосподарських земель. Таким чином, найбільш привабливою для агрохолдингів залишається галузь рослинництва, оскільки

дозволяє отримувати прибутки без капітальних вкладень, а також має достатньо можливостей реалізувати продукцію на зовнішні ринки. Зокрема, протягом останніх п'яти років імпорту агропродовольчої продукції Європейським Союзом збільшився на 29,4 %, що у 2013 р. склало 102,1 млрд. євро.

Найбільшого зростання обсягів імпорту до країн ЄС зазнала продукція борошномельно-круп'яної промисловості, солоду, крохмалі, пшеничної клейковини, інулін, а збільшення обсягу імпорту зернових культур відбулося на 73,8 % до 2 млрд. євро, цукру та кондитерські вироби з цукру – на 68,5 % до 1,2 млрд. євро, олії та жири тваринного походження – на 56,1 % до 3,2 млрд. євро. Вартість імпортованої молочної продукції до цих країн в цілому зросла на 14 %, а обсяги склали 789,2 млн. євро. Зокрема, найбільшим попитом користуються такі продукти як молоко сухе знежирене, молочна сироватка, молочні пасти. У 2013 р. експорт аграрної продукції з країн ЄС склав 120 млрд. євро, а основними напрямками є країни Близького Сходу та північної Африки. Основними видами експортованої продукції є готова продукція, що має високу додану вартість [2,3].

Основними ринками експорту (66 %) вітчизняної агропродовольчої продукції є Іспанія, Нідерланди, Італія, Польща та Франція. У 2013 р. Україною було експортовано продукції рослинного походження на 3,3 млрд. дол. США, зокрема, кукурудза, ріпак, шрот та макуха, соняшникова олія. Обсяг вартості насіння олійних культур у 2013 р. склав 1,3 млрд. дол. США, з них 918 млн. дол. США складає вартість ріпаку. Експорт соняшникової олії здійснюється у обсязі 3,2-3,6 млн. т. на рік, що складає майже 90 % виробництва. Важливе місце у експорті з України до ЄС займає шрот (макуха), обсяг якої склав 2,2 млн. т. Стрімко зросла експортна торгівля медом у 2013 р. до рівня 17,15 тис. т., в той час коли у 2009 р. його обсяг складав 4,98 тис. т.

Таким чином, на основі результатів проведених досліджень можна зазначити, що перспективним напрямом розвитку аграрного сектора економіки України є експортна орієнтація основних галузей виробництва з подальшою диверсифікацією. У цьому контексті структурні трансформації аграрного сектора можуть бути спрямовані у відповідних напрямках. Зокрема, потребують ретельного дослідження та розширення ринок меду, цукру, молочних продуктів, овочів та фруктів у рамках ЄС.

Отже, основні зусилля у напрямку розвитку аграрного сектора економіки України має бути спрямовано на проведення ключових реформ та співпраці у сфері аграрного виробництва у рамках Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною. У свою чергу Україною має бути здійснено завершальний етап переходу до діючої ринкової економіки шляхом поступової адаптації законодавства до вимог ЄС. Дієвими інструментами виступає відкриття ринків, що має здійснюватися шляхом послідовного скасування митних тарифів, надання безмитного доступу у рамках квот.

Список використаних джерел

1. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки / А. П. Павлюк, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська [та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2012. – 104 с.
2. Промисловість і промислова політика України 2013: актуальні тренди, виклики, можливості: наук.-аналіт. доповідь / О.І. Амоша, В.П. Вишневський, Л.О. Збаразська та ін.; за заг. ред. В.П. Вишневського; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2014. – 200 с.
3. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія / В. М. Геєць, Л.В. Шинкарук, Т.І. Артџомова та ін.; за ред. Л.В. Шинкарук; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К., 2011. – 696 с.

Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Забезпечення успішного соціально-економічного розвитку територій потребує комплексних дій з оцінювання стану їх розвитку, визначення шляхів залучення необхідних ресурсів, розроблення заходів зі збереження та модернізації наявного потенціалу. Однак на сьогоднішній день питання забезпечення фінансовими ресурсами місцевого самоврядування залишається одним з найгостріших. З огляду на це особливої актуальності набуває обґрунтування теоретичних засад фінансового забезпечення територій, що створить основу для розробки ефективних механізмів управління їх розвитком з використанням фінансових інструментів.

У науковій літературі існує багато підходів до розуміння фінансового забезпечення розвитку регіону, території, місцевого самоврядування, місцевих органів влади. Так, В. І. Оспіщев із співавторами вважають, що фінансове забезпечення - це основний метод фінансового впливу на соціально-економічний розвиток, який регулюється на основі відповідної системи функціонування, яке може здійснюватись в трьох формах: самофінансування, кредитування, зовнішнє фінансування [1, с. 59]. На думку В. М. Опаріна, фінансове забезпечення «реалізується на основі відповідної системи фінансування, яке може здійснюватись через самофінансування, кредитування та зовнішнє фінансування» [2, с. 56]. В. М. Родіонова розуміє під фінансовим забезпеченням покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів, що акумулюються суб'єктами господарювання і державою. Формами фінансового забезпечення виділяє самофінансування, кредитування й державне фінансування, а інструментами механізму фінансового забезпечення склад і

структуру його джерел [3, с. 35-42]. З огляду на предмет дослідження особливе зацікавлення викликають визначення, пов'язані з фінансовим забезпеченням розвитку територій. За визначенням Н. Ю.Мельничук, фінансове забезпечення місцевого самоврядування - це сукупність фінансових ресурсів, які зосереджуються у відповідних фондах та використовуючи які органи місцевого самоврядування з виконують покладені на них функції та повноваження забезпечуючи соціально-економічний розвиток адміністративно-територіальної одиниці [4, с. 81].

Найбільш повним, на нашу думку, є визначення О. Л. Щербакової: фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку міста - це сукупність заходів, спрямованих на мобілізацію наявних та виявлення і залучення потенційних фінансових ресурсів суб'єктів управління розвитком міста (місцевої влади, держави, суб'єктів господарювання, місцевої громади), а також ресурсів зовнішніх інвесторів та формування шляхом їх об'єднання фінансової основи для здійснення економічних процесів на відповідній території, реалізації запланованих соціальних програм, проектів, підтримки стабільного функціонування інфраструктури міста та вдосконалення міського життєвого середовища.

Виконання функцій і завдань, покладених законодавством на місцеве самоврядування, безпосередньо залежить від обсягів фінансових ресурсів, які перебувають в їхньому розпорядженні. В умовах різноманіття форм власності суб'єктів господарювання, які володіють переважною більшістю фінансових ресурсів і, до того ж, безпосередньо не підпорядковуються органам державного управління і місцевого самоврядування, система управління фінансами регіону набуває особливого значення. Її основною метою є мобілізація фінансових ресурсів регіону на забезпечення сталого економічного і соціального розвитку регіону. Приводячи в дію його елементи на підприємствах, в установах, організаціях, в домогосподарствах, місцеві органи управління притаманними їм в ринкових умовах і законодавчо закріпленими функціями забезпечують цільове спрямування відповідних ресурсів. Деякі дослідники говорячи про фінансове забезпечення місцевого самоврядування обмежують його лише коштами місцевих бюджетів. Втім, у сучасних умовах, коли поряд з державою і місцевим самоврядуванням в якості суб'єктів впливу на розвиток територій виступають приватний бізнес та населення, фінансові ресурси регіону не обмежуються лише бюджетними коштами. До їх переліку входять також позики, фінансові ресурси комунальних підприємств, фінансові ресурси населення, інвестиції, цільове фінансування регіональних програм з Державного бюджету, позабюджетні фонди і міжбюджетні трансферти тощо.

Фінансове забезпечення розвитку територій слід розуміти як сукупність заходів, спрямованих на мобілізацію наявних та виявлення і залучення потенційних фінансових ресурсів місцевої влади, держави, суб'єктів господарювання, місцевої громади, а також ресурсів зовнішніх інвесторів та формування шляхом їх об'єднання фінансової основи для економічних процесів

на відповідній території, реалізації запланованих соціальних програм, проектів, підтримки стабільного функціонування інфраструктури та вдосконалення місцевого життєвого середовища. Не слід ототожнювати це поняття з фінансовим забезпеченням місцевого самоврядування та фінансовим забезпеченням місцевих органів влади, які мають більш вузьке значення.

Список використаних джерел

1. Фінанси : [навч. посіб.] / О. П. Близнюк, Л. І. Ланкова, В. І. Оспіщев [та ін.] / за ред. І. В. Оспіщева. - К. : Знання, 2006. - 415 с.
2. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): [навч. посіб.] / В. М. Опарін. - 2-ге вид. доп. і перероб. - К. : КНЕУ, 2002. - 240 с.
3. Финансы / В. М. Родионова, В. Я. Вавилов, Л. И. Гончаренко [и др.] ; под ред. В. М. Родионовой. - М. : Финансы и статистика, 1993. - 432 с.
4. Мельничук Н. Ю. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні / Н. Ю. Мельничук // Экономика Крѣтма. - 2011. - № 1 (34). - С. 78-81.

П'ятак І. В., аспірант
Бритвенко А. С., к.е.н., доцент
Бердянський університет менеджменту і бізнесу,
м. Бердянськ

КЛАСТЕРНА ЕКОНОМІКА У КРАЇНАХ СВІТУ

Залежно від пріоритетів зростання, можливостей, характеристик певного регіону і навіть усталеного в країні теоретичного погляду на ідентифікацію та визначення переваг потенційного кластеру, кожна конкретна держава знаходить свої шляхи до побудови кластерної моделі розвитку економіки.

У тій чи іншій країні найбільш поширеною є конкретна кластерна модель, але для більшості із них важливою є державна кластерна політика.

Крім національних урядових програм, підтримкою розвитку кластерів по всій Європі займається Європейська комісія. Комісія постійно збирає, оновлює та розповсюджує інформацію про розвиток кластерів, залучає представників політичних і ділових кіл до визначення шляхів розвитку системи кластерів у ЄС. Комісія також вважає своєю місією підтримку ініціатив окремих країн і регіонів з розвитку кластерів.

У Європейському кластерному меморандумі окремо зазначено: «Інновації – це важіль, який визначає європейське бачення зростання і процвітання. Кластери можуть бути потужним каталізатором у цьому процесі. В умовах сучасної конкуренції всі кластери мають бути інноваційними» [1].

Як правило, країна, яка проводить кластерну політику, має певну організацію чи установу, метою якої є розподіл фінансування, моніторинг

реалізації проектів, координаторська діяльність, розробка стратегії кластеру, допомога у створенні структури кластеру, консультації тощо. Відповідно до підходу (top-down чи bottom-up) відрізняється і спрямованість цих державних організацій – від державного контролю і фінансування процесу планування та формування кластеру (Велика Британія) до мінімальної допомоги у створенні недержавних організацій, які опікуються процесом розвитку кластеру (США).

Побудова кластеру може займати десятиліття і не завжди найбільш ефективною політикою розвитку кластерів є безпосередньо кластерна політика. У багатьох випадках державна закупівля відігравала важливу роль у спонуканні нових форм співпраці, а також виробництві інноваційних товарів і послуг [2]. Насамперед урядові заходи мають бути спрямовані на вирішення проблем формування мережі кластеру та стимулювання співпраці.

Державна кластерна політика має тісно переплітатися і враховувати аспекти регіональної, промислової, бюджетної, податкової, інноваційної політики, державні проекти розвитку малого та середнього бізнесу й освіти. Необхідно враховувати особливості країни та її економіки.

Перший проект кластеризації в Україні був здійснений у 1999 році. За цим проектом асоціація «Поділля Перший» (створена у 1998 р.) ініціювала використання кластерної моделі у Хмельницькому регіоні. Фінансову підтримку надало Агентство міжнародного розвитку США [3]. Асоціація об'єднала виробників, сервісні фірми, університети, технікуми, комерційні фірми та урядові структури. Перші кластери були створені з урахуванням конкурентних переваг регіону. Експеримент був вдалим і зараз «Поділля Перший» об'єднує п'ять кластерів і п'ять регіонів. Кластерні локальні мережі територіально-виробничих систем є джерелами і факторами забезпечення ефективності агропромислової діяльності, високого рівня та якості життя населення, економічного зростання й сталого розвитку території [4].

Позитивні результати роботи перших кластерів привернули увагу місцевих державних адміністрацій і вітчизняних вчених, які проаналізували можливості використання набутого досвіду в інших регіонах і секторах економіки. Сьогодні кластери функціонують у АР Крим, Вінницькій, Івано-Франківській, Житомирській, Київській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Чернігівській областях.

Суб'єктивним стримуючим чинником для реалізації кластерних ініціатив залишається недосконале законодавче забезпечення, яке поки що обмежується постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України. Так, Державна цільова економічна програма «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008–2012 роки», схвалена Кабінетом Міністрів України 6 червня 2007 р. [5], передбачає створення нормативно-правової та науково-методичної бази для підтримки і розвитку різних типів підприємств, організацій інноваційної інфраструктури (інноваційних центрів, наукових парків, інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів трансферу технологій і технополісів, соціо-технополісів) у складі кластер-технопарків.

В усьому світі, починаючи з останнього десятиріччя двадцятого століття, спостерігається підвищення уваги як окремих вчених, так і урядових структур різних країн до кластерної моделі розвитку економіки, використовують кластерну стратегію як інструмент економічного розвитку країни, регіону або галузі.

Список використаних джерел

1. European Cluster Memorandum [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://Www.compete.org>.
2. The Cluster Policies Whitebook / Andersson T., Schwaag S. S., Sorvik J., Hansson E. W. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://Www.iked.org>.
3. Sokolenko S. East – West Cluster Conference. 28–31 October 2002, Udine, Grado. Cluster development in Ukraine. Experience and perspectives [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://Www.oecd.org>.
4. Рунчева Н. В. Формування ресурсного потенціалу корпоративного сектору сільського господарства регіонів України / Рунчева Н. В. // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – №4(24). – С.95.
5. Про схвалення Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008–2012 роки»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6.06.2007 №381-р [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Репілевська О.Ю., аспірант
Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Досвід створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів переконує, що забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку в сільських регіонах є основою стабільності в державі.

Сьогодні економічний розвиток сільських територій – це, передусім, подолання бідності, що, у свою чергу, повинно зміщувати акцент у пошуку рішень від категорій суто економічних до більш соціальних.

Беручи до уваги соціальну складову, при розробці стратегій економічного розвитку сільських територій необхідно застосовувати відповідні підходи, які забезпечують попередження появи бідності. Вони можуть бути різні, але прораховувати їх ефективність необхідно в довгостроковій перспективі, що враховує не тільки рентабельність аграрного виробництва, але також якість життя людей, які традиційно живуть на сільських територіях. У стратегіях

економічного розвитку міст держава виконує виключно регулятивну роль. Але, коли мова йде про сільські території, виникає необхідність більш широкого втручання держави, що гарантує соціальний захист населення. Нині для багатьох сільських жителів бідність вже стала пасткою, з якої неможливо самотійно вибратися. Втрата мотивації до зростання добробуту родини стає з часом серйозним психологічним бар'єром. Міжнародний досвід підказує різні способи вирішення проблеми. Один з них - розвиток сільськогосподарської кооперації.

Кооперація, з одного боку, зберігає уклад сільського життя, а з іншого боку, вибудовуючи більш ефективну, більш безпечну економічну модель сільгоспвиробника, є унікальною. Будучи досить простою формою об'єднання малих сільгоспвиробників, кооперація широко поширена по всьому світу, в тому числі в країнах з низьким рівнем освіченості населення.

В Україні розвиток сільськогосподарської кооперації досі не набув належного поширення, хоча країна має досить високий рівень освіти, велику частку аграрного сектора в національній економіці і більш ніж 15 млн. сільського населення. Така ситуація обумовлена двома причинами. Перша - історична передумова. У країнах СНД, в яких протягом 70-ти років практикувалися централізовані системи управління державою (у тому числі економікою), децентралізовані економічні моделі зустрічають опір на рівні менталітету населення. Для зміни суспільної свідомості необхідний час. Другою причиною є те, що кооперація в сільських районах України як нова організаційна модель економічної взаємодії малих сільгоспвиробників не отримує системну підтримку з боку держави. Розрізнені, часом малоефективні дії на національному та регіональному рівнях не дають належного ефекту. Крім того, сама система місцевого самоврядування в Україні не готова до широкої підтримки сільськогосподарської кооперації.

Тож самотійна зайнятість населення в бізнесі є ефективним методом мотивації боротьби з бідністю. Але поки що в Україні система державного управління не знайшла механізми залучення громадян, їх навчання, правового захисту у соціальній та економічній сферах. Органи державної влади та місцевого самоврядування не можуть забезпечити активізацію громадян. Тому, розглядаючи розвиток сільськогосподарської кооперації, необхідно приділити увагу можливостям самоорганізації територіальних громад, звернути увагу на роль органів місцевого самоврядування у виконанні соціальних завдань на своїх адміністративних територіях.

Практика свідчить, що у більшості випадків сільськогосподарські кооперативи створювалися там, де була реальна підтримка з боку органів місцевого самоврядування. Таким чином, створення сприятливого середовища для розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації можливе за таких умов:

- активізація територіальних громад. Органи місцевого самоврядування повинні навчати членів територіальних громад проявляти активність як у

соціальної, так і в економічній сферах;

- закріплення ініціативи територіальних громад в процесах і методиках управління органів місцевої влади;

- реалізація на державному і регіональному рівнях програм підтримки соціально-економічного розвитку сільських територій, які гарантують посилення ролі громади;

- підвищення інформування територіальної громади про міжнародні програми і проекти з розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні;

- розробка спільного соціально-економічного бачення (стратегії) органів місцевого самоврядування та територіальної громади. Стратегія повинна мати чіткі і прозорі механізми реалізації.

Отже, в Україні існуючі організаційно-економічні та правові умови не сприяють розвитку кооперативного руху на селі, але потенціал сільськогосподарської кооперації в Україні залишається нереалізованим. Водночас об'єднання селян у кооперативи сприятиме ефективній реалізації ресурсного потенціалу сільського господарства при збереженні робочих місць, соціальному розвитку сільських територій.

Список використаних джерел

1. Малік М.Й. Науково-методичне забезпечення розвитку кооперації в аграрній сфері / М.Й. Малік // Економіка АПК. – 2010. – №12. – С. 103-108.

2. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація : Словник-довідник / За заг. ред. Р.Я. Корінця, М.П. Гриценка, М.Й. Маліка. – Львів: НВФ«Українські технології», 2010. – 160 с.

Романченко Ю. О., к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава

АУДИТ БЮДЖЕТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: МІЖНАРОДНА ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

Основою впровадження аудиту діяльності бюджетних установ є нормативно-правові документи, в яких врегульовано методичне забезпечення. Тому на основі вивчення досвіду інших країн, розробок провідних аудиторів та за допомогою консультантів, з використанням міжнародних стандартів, зокрема стандартів Міжнародної організації вищих контролюючих органів, в Україні впродовж кількох років відбувалося напрацювання методичної бази аудиту діяльності бюджетних установ як нової форми контролю, яка використовується у багатьох європейських країнах.

У світовій практиці широко використовується єдина загальноприйнята

термінологія у сфері державного аудиту. Основні положення й терміни, як правило, визначені у національних стандартах з аудиту на основі глосарію термінів INTOSAI.

Міжнародна організація вищих органів аудиту (International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI)) була створена у 1953 р. та налічує вже 194 країни, серед яких 190 мають повне і 4 – асоційоване членство [1].

INTOSAI – неурядова організація, згідно з її статутом, що був прийнятий у 1992 році, вона є самостійною, незалежною і неполітичною організацією, що має своєю метою забезпечення обміну ідеями і досвідом між вищими органами аудиту різних держав світу. Штаб-квартира INTOSAI розташована у Відні (Австрія).

В Україні вищим органом контролю державних фінансів (вищим органом аудиту) є Рахункова палата, що розпочала свою діяльність у 1997 році. Незважаючи на незначний період існування, Рахункова палата України вже визнана світовою спільнотою однією з кращих серед вищих органів аудиту країн Європи. У 1998 році вона стала членом INTOSAI, у 1999 – Європейської організації Вищих органів аудиту (EUROSAI), у 2000 – Ради керуючих Вищих органів фінансового контролю країн – учасниць СНД. У 2009 році Рахункову палату було обрано зовнішнім аудитором Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). Крім цього, Рахункова палата співпрацює зі Світовим банком, зокрема перевіряє усі кредитні лінії, відкриті ним в Україні. Експерти GRECO визнали Рахункову палату України дієвою у питаннях боротьби з корупцією [4].

Стандартами INTOSAI визначено, що державний аудит складається з двох основних видів:

- фінансовий аудит відповідності/правильності (regularity audit);
- аудит ефективності діяльності (performance audit).

У практиці державного аудиту багатьох країн також виділяють два підходи: перший - аудит систем контролю, другий - аудит результатів. Кожний з цих аудитів має переваги та недоліки.

Переваги аудиту систем контролю можна пояснити тим, що збирання доказів/фактів зосереджено на внутрішній системі, масштаб роботи менший, аудиторська діяльність більш одноманітна. До недоліків відносять те, що аудиторські коментарі характеризують потенційні, а не фактичні впливи виявленого в системі.

Переваги аудиту результатів полягають у концентрації на результатах діяльності; формулюванні відповідей про те, що було, і те, чого не було досягнуто; наданні коментарів щодо якості тощо. Недоліком є більш широкий масштаб, тобто необхідність врахування крім внутрішніх ще й зовнішніх доказів/фактів.

Як впливає із загальноприйнятих стандартів INTOSAI:

– фінансовий аудит - це дослідження фінансової звітності, систем внутрішнього контролю та окремих трансакцій у підконтрольних організаціях,

його сутність полягає у встановленні порушень та розбіжностей між фактичними даними та законодавчими нормами. Він проводиться на щорічній регулярній основі у чітко визначеному колі підконтрольних організацій;

– аудит ефективності діяльності пов'язаний з аудитом економічності, ефективності та результативності адміністративної діяльності.

Аудит ефективності - це форма контролю, яка спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для реалізації запланованих цілей та встановлення факторів, які цьому перешкоджають. В основі аудиту ефективності діяльності лежить теорія «трьох Е» - основних елементів, які характеризують стан управління публічними ресурсами:

– економічність (economy) - ошадність, бережливість, ступінь мінімізації витрат з огляду на якість продукту («витрачати менше»);

– ефективність (efficiency) - продуктивність, ступінь корисності споживання ресурсів для створення продукту («витрачати добре»);

– результативність (effectiveness) - дієвість, успішність, рівень досягнення мети («витрачати мудро») [3].

Аудит ефективності діяльності суттєво відрізняється від фінансового аудиту. Разом з тим на практиці ці два типи аудиту можуть частково перетинатися. У цьому випадку тип аудиту буде залежати від його цілей.

Сутність фінансового аудиту полягає у встановленні порушень та розбіжностей між фактичними даними та законодавчими нормами. Він проводиться на щорічній регулярній основі стосовно чітко визначеного кола підконтрольних організацій. Здійснюється аналіз показників балансу, звіту про виконання кошторису, іншої фінансової звітності підконтрольної організації (міністерства, відомства, установи або підприємства). Перевіряється витрачання бюджетних коштів шляхом аналізу законності здійснених витрат, правильності ведення бухгалтерського обліку та складання звітності, оцінки надійності системи внутрішнього контролю і результативності внутрішнього аудиту. Цей підхід не потребує суцільного контролю усіх без винятку операцій з грошовими коштами, але дає високий ступінь гарантування законності операцій та їх правильного відображення у фінансовій звітності.

На відміну від фінансового аудиту аудит ефективності діяльності схожий на науково-дослідницький проект із пропозиціями щодо шляхів розв'язання суспільно важливих, у тому числі соціальних, проблем, причиною виникнення яких може бути як діяльність, так і бездіяльність органів влади.

Відповідно до базових документів Міжнародної організації вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI), поняття «зовнішній контроль» передбачає виключно діяльність вищого органу фінансового контролю в системі державних органів з будь-якого контролю, який є зовнішнім стосовно системи органів виконавчої влади, оскільки зазначений орган не належить до такої системи. Інші органи державної влади, які здійснюють контрольні функції, згідно із зазначеними базовими документами належать до системи внутрішнього контролю.

Реформування системи державного внутрішнього фінансового контролю з урахуванням досвіду країн - кандидатів у члени ЄС передбачається провести трьома етапами (І етап – до 2011 рік, ІІ етап – 2012-2016 роки, ІІІ етап – 2017 рік), що передбачено у Плані заходів щодо реалізації Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 р., затвердженому розпорядженням КМУ № 1347 від 22.10.2008 р. [2].

Для бюджетних установ внутрішній аудит сприятиме ефективному та раціональному формуванню і використанню бюджетних коштів, оперативному реагуванню на виникнення або загрозу виникнення фактів незаконного, неефективного та нерезультативного їх використання, а також удосконаленню системи управління та прозорості прийняття управлінських рішень при виконанні покладених на установи завдань.

Список використаних джерел

1. International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intosai.org/about-us.html>.
2. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року, схвалена розпорядженням КМУ від 24.05.05 р. № 158, та Планом заходів щодо реалізації цієї Концепції, затвердженим розпорядженням КМУ від 22 жовт. 2008 р. № 1347 [Електронний ресурс] / ДФІ України. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua>.
3. Романченко Ю. О. Фінансовий контроль в бюджетних та фінансових установах : [навч. посібник] / Ю. О. Романченко, Л. О. Дорогань-Писаренко, Я. С. Аранчій. – Полтава : ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2014. – 345 с.
4. Слободяник, Ю. Б. Професійні стандарти державного аудиту / Ю. Б. Слободяник // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 3. – С. 249–252.

Рудік Н.М., к.с.-г.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Важливою рушійною силою розвитку економічної системи, складовою частиною господарського механізму є конкуренція, яка діє через попит, пропозицію і ціну, що дозволяє зрівноважити попит і пропозицію, скоординувати, узгодити поведінку різних суб'єктів ринку. Роль конкуренції в економіці визначається її функціями: регулювання; мотивації; контролю; досягнення збалансованості між попитом і пропозицією; стимулювання впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво;

визначення вартості товарів і формування ринкової ціни; вибору найбільш ефективних форм власності та господарювання через механізм фінансового банкрутства; виявлення найбільш економічно дієздатних фірм; страхування безпеки споживача при отриманні бажаної продукції та вигоди.

Здатність суб'єктів економічної діяльності витримувати конкурентну боротьбу на ринках економічних благ, швидко й ефективно пристосовуючись до нових умов господарювання, економісти трактують як конкурентоспроможність. Лише розвиток конкурентних відносин створює умови для зростання конкурентоспроможності економічного об'єкта: національної економіки, галузі, підприємства, продукції.

Відповідно до основ економічної теорії, в системному аналізі виділяють зовнішню та внутрішню конкурентоспроможність. Зовнішня конкурентоспроможність це здатність продавати товари та послуги на світових ринках та наявність у структурі експорту достатньої кількості продукції, яка забезпечує стійкість платіжного балансу країни. Її характеризують застосовуючи коефіцієнт виявлених порівняльних переваг. Внутрішня конкурентоспроможність — здатність продавати товари та послуги, що конкурують з імпортними та іншими вітчизняними товарами на внутрішньому ринку, забезпечуючи збільшення рівня зайнятості та доходів населення [1].

Успіх економічного суб'єкта у конкурентній боротьбі визначається рівнем його конкурентоспроможності. Посилення конкуренції серед підприємств сприяє підвищенню конкурентоспроможності їх продукції.

Захист конкуренції і її всебічна підтримка є завданням держави. Представник неолібералізму В. Рьопке зазначав: ринкове господарство буде належним чином функціонувати, як лад, лише за умов розвитку конкуренції. А розвиток конкуренції є головним завданням економічної політики ринкового господарського ладу, і її необхідно дбайливо захищати з допомогою юридичних та інституціональних заходів[2]. Учений стверджував, що обмеження конкуренції означає порушення принципів результативності, від яких залежить ринкове господарство — соціальний господарський лад.

На теперішній час визнано існування економічного закону конкуренції, який виражає причино - наслідкові зв'язки економічних явищ та процесів і як і закон вартості, є законом товарного виробництва. С. Панчишин зазначає, що однією з найважливіших умов дії закону вартості є зв'язки між виробниками, виробниками та споживачами через відносини конкуренції. Присутність конкурентного механізму в національній економіці є головною умовою вияву найважливіших функцій закону вартості, передовсім стимулювання зниження витрат [3].

Економічна конкуренція, як особливий вид ділових стосунків між суб'єктами господарювання, передбачає використання сучасних організаційних, маркетингових та управлінських інструментів, для досягнення ними поставлених фінансово-економічних цілей. Тому необхідною умовою розвитку ринкових відносин є створення конкурентного середовища, яке є

одним з головних рушіїв, що забезпечує розвиток національної економіки за інноваційною моделлю розвитку. Його створення є складним та довготривалим процесом, що змінюється під впливом різноманітних чинників. Вагому роль у цьому процесі відіграє держава. Американський професор М. Портер зазначає, що держава має виступати у ролі каталізатора і шукача нового; вона повинна надихати чи, навіть, підштовхувати компанії до посилення своїх бажань і руху до більш високого рівня[1].

Конкурентне середовище це результат взаємодії чинників та умов, які створюють необхідне оточення для досягнення суб'єктами господарювання конкурентних переваг. Його формують політика органів державної влади, дії та поведінка суб'єктів господарювання на ринку, діяльність цільових асоціацій та об'єднань. Роль держави у функціонуванні конкурентного середовища різнопланова і реалізується шляхом послідовної конкурентної політики. Кожна країна формує власну конкурентну політику, яка має бути динамічною, бо знаходиться під дією великої кількості чинників і потребує постійних змін. Світова економічна наука виділяє дві головні концепції конкурентної політики держави. Перша ґрунтується на пануванні ринку, та, згідно з нею, закон дозволяє підприємцям займати монопольне становище на ринку, але не допускає зловживання із застосуванням ринкової влади. Завдання законодавства держави полягають в створенні здорового конкурентного середовища та у контролі за дотриманням суб'єктами господарювання встановлених правил поведінки на ринку. Друга концепція конкурентної політики базується на владі над ринком: законодавства держав спираються на визначення частки на ринку підприємницьких структур та структури ринку, вивчення умов виходу на ринок, наявність бар'єрів та товарів-замінників.

Відповідно сучасна економічна наука, щодо захисту конкуренції, розглядає такі різновиди державної політики: антитрестівська (США); конкурентна (країн Європейської спільноти); антимонопольна (законодавча система Японії).

В Україні, відповідно до Господарського кодексу визначено, що антимонопольно - конкурентна політика держави спрямована на створення оптимального конкурентного середовища діяльності суб'єктів господарювання, забезпечення їх взаємодії на умовах недопущення проявів дискримінації одних суб'єктів іншими, сприяння зростанню ефективної соціально орієнтованої економіки. До проявів монополізму передбачене застосування правила розумного підходу. За ним порушенням вважається не сама монополізація, а зловживання монопольним становищем.

Існуюче конкурентне середовище в аграрному секторі економіки України не можна вважати ефективним. На теперішній час йому властиве - зниження обсягів виробництва окремих видів продукції, інфляційне зростання цін постачальників сировинних ресурсів, високі витрати на виробництво продукції і зростання собівартості, продаж виробленої продукції за низькими цінами з метою погашення поточних зобов'язань, низький попит на вироблену

продукцію підприємств через обмеження експорту і скорочення внутрішнього споживання, відсутність сучасної переробної бази та стійких інтеграційних зв'язків з переробними підприємствами.

Визначальним критерієм, що характеризує стан аграрного сектору та його можливості інтегруватися в світовий аграрний ринок є конкурентоспроможність. За цим рівнем продукцію сільськогосподарських підприємств поділяють на три групи: група конкурентоспроможної продукції (насіння соняшнику, ріпаку та сої продовольче та фуражне зерно, продукти їх переробки); група продукції перспективної конкурентоспроможності (м'ясо птиці, овочі, яйця, молоко та молокопродукти, свинина, картопля, мед); група продукції із низькою перспективою досягнення конкурентоспроможності (яловичина, цукор, льон, фрукти, виноград). Кожна із груп передбачає певну стратегію дій з боку держави, для створення конкурентних переваг і захисту конкурентних позицій. Заходи держави мають бути спрямовані на стимулювання зростання масштабів виробництва та зниження собівартості; поліпшенню цінової кон'юнктури на споживчому ринку та ринку сировинних ресурсів; спонукання виробників до використання внутрішніх резервів, зокрема ефекту вертикальної інтеграції, коли результати господарювання підвищуються за рахунок переробки і маркетингу продукції. Створення ефективного конкурентного середовища аграрного сектору визначить можливості країни інтегруватися у світовий аграрний ринок.

Список використаних джерел

1. Борисенко З. М. Основи конкурентної політики: Підручник. — К.: Таксон, 2004. — 704 с.
2. Теория хозяйственного порядка: "Фрайбургская школа" и немецкий неолиберализм / Пер. с нем.; Сост., предисл. и общ. ред. В. Гутника. — М.: Экономика, 2002. — 482 с.
3. Панчишин С. М. Макроекономічний аналіз товарної форми виробництва: Монографія. — Л.: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. — 452 с.

Сакун А.Ж., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Мета операцій із поточними зобов'язаннями полягає у встановленні достовірності первинних даних щодо наявності зобов'язань перед кредиторами, реальності наявних зобов'язань, законності і доцільності проведених розрахунків, повноти і своєчасності відображення даних в облікових регістрах,

правильності ведення обліку зобов'язань і його відповідності прийнятій на підприємстві облікової політиці, національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, достовірності відображення стану зобов'язань у звітності підприємства.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, що виникає внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють економічні вигоди.

Поточні зобов'язання призначені для обліку даних та узагальнення інформації про зобов'язання, які будуть погашені у звичайному ході операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Відповідно до П(С) БО 11 «Зобов'язання» до поточних зобов'язань включають:

- короткострокові кредити банків;
- поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;
- короткострокові векселі видані;
- кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги;
- поточну заборгованість за розрахунками з одержаних авансів, за розрахунками з бюджетом, за розрахунками з позабюджетних платежів, за розрахунками зі страхування, за розрахунками з оплати праці, за розрахунками з учасниками, за розрахунками із внутрішніх розрахунків;
- інші поточні зобов'язання [1].

Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.

Погашення зобов'язання можна здійснювати шляхом: сплати кредиторів грошових коштів; відвантаження готової продукції, товарів або надання послуг у рахунок отриманого авансу від покупця або в порядку заліку заборгованості; переведення зобов'язань у корпоративні права, які належать кредитору (елементи капіталу) тощо.

У кожному разі погашення зобов'язання пов'язано з вибуттям активів, а отже, зі зменшенням майбутніх економічних вигод у результаті вибуття ресурсів підприємства.

Для правильної організації обліку зобов'язань важливим є:

- визначення моменту виникнення зобов'язання;
- дотримання умов визнання своїх зобов'язань.

У визначенні моменту виникнення зобов'язання загальним правилом є те, що зобов'язання реєструються в обліку тільки тоді, коли здійснена господарська операція, у зв'язку з якою виникає заборгованість. Зобов'язання щодо операцій, які ще не здійснилися та підлягають виконанню у майбутньому, не є заборгованістю і не відображаються в обліку. Наприклад, підписання договору на поставку товарів і послуг у майбутньому є фактом господарського життя, але при цьому дій зі сплати чи поставки не відбувається, і в бухгалтерському обліку такий факт відображення не знаходить. При переході

права власності на товар покупцеві за договором в обліку відображаються зобов'язання зі сплати за товар. Невиконання умов договору може призвести до штрафних санкцій, заборгованість за якими вже повинна буде відображатися у бухгалтерському обліку [2].

Умови визнання зобов'язань підприємства перед іншими суб'єктами господарювання є єдиними як для міжнародної, так і для вітчизняної практики. Основні з них полягають у такому:

- зобов'язання повинні мати місце тепер і бути наслідком минулих фактів господарського життя;
- зобов'язання пов'язане з необхідністю майбутніх платежів з метою збереження господарських зв'язків чи відповідно до нормальної підприємницької діяльності;
- мають бути виконаними неминуче;
- мають визначений строк виконання, хоча точна дата може бути невідомою;
- суб'єкт, щодо якого виникає зобов'язання, повинен бути ідентифікований як окрема особа чи група осіб, якщо не в момент прийняття зобов'язання, то в момент його виконання.

В обліку і звітності зобов'язання відображається тільки тоді, коли його оцінка може бути достовірно визначена, а також у разі, якщо існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому при погашенні зобов'язання.

Для бухгалтерського обліку зобов'язання поділяють на:

- довгострокові зобов'язання;
- поточні зобов'язання;
- забезпечення;
- непередбачені зобов'язання;
- доходи майбутніх періодів.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 11 «Зобов'язання» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2000 р. № 20 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.–№14.– С.35-36.

2. Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль у ринковій економіці: Монографія / Л.В. Нападовська – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 224 с.

Сакун. К.В., аспірант
Науковий керівник – Грановська Л.М., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ТЕОРЕТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ОБЛІКУ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ

На сучасному етапі розвитку економічних відносин логістика займає важливу роль у функціонуванні підприємства. Підвищена увага до логістики зумовлена її потенційною можливістю забезпечення кращої ефективності функціонування підприємств. Логістичні витрати формуються у різних сферах: постачання, виробництва та розподілу, що ускладнює можливості ефективного управління ними. Актуальними стають питання створення інформаційного забезпечення управління логістичними витратами; методики обліку цих витрат, адаптованої до вимог Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку України, як бази для прийняття управлінських рішень у сфері логістики.

Сутність логістичних витрат, їх класифікація в сучасних умовах господарювання, а також напрями їх скорочення на підприємствах України змістовно розглядаються в працях багатьох науковців. Проте окремі питання організації обліку логістичних витрат залишаються недостатньо дослідженими.

Логістика представляє собою управління матеріальними потоками на стадії закупівель сировини, матеріалів, виробництва і розподілу продукції, товарів, робіт, послуг на макро- і мікрорівнях. Логістичні функції включають обробку замовлень, формування матеріальних потоків, комплектацію, пакування, транспортування, складування продукції тощо.

Основними елементами логістичної системи підприємства є підсистема постачання, збуту, виробництва, складування та транспортування. На сьогоднішній день виділяють декілька різновидів логістики: логістика закупівель (procurement logistics); логістика запасів (spares logistics); виробнича логістика (logistics in production); розподільча логістика (distributional logistics); складська логістика (warehouse logistics); транспортна логістика (transport logistics). На сьогоднішній день у діючій вітчизняній нормативно-правовій базі, яка забезпечує ведення бухгалтерського фінансового обліку на підприємствах, відсутнє таке поняття, як «логістичні витрати», відсутня єдина думка стосовно цього поняття.

З точки зору виокремлення та узагальнення інформації про логістичні витрати для цілей облікового процесу підприємства, на нашу думку, можна використати такі класифікаційні ознаки:

- за економічними елементами (витрати на оплату праці, використання виробничих факторів, фінансові витрати);
- за функціональними сферами (витрати на постачання, витрати на підтримку виробництва, витрати на розподіл і збут);

- за часовими періодами (день, тиждень, квартал, рік, півроку);
- за участю у логістичному процесі (витрати на логістику і витрати на забезпечення логістичних бізнес-процесів);
- за учасниками бізнес-процесу (постачальники, підрозділи підприємства, споживачі);
- за відношенням до логістичного системи (зовнішні і внутрішні); за характером логістичних операцій (прямі і непрямі).

Запропонована класифікація дозволяє поєднати важливі, з точки зору організації облікового процесу, моменти, а саме: виділити логістичні витрати для трьох основних фаз переміщення матеріальних потоків (закупівля, виробництво, збут), визначити напрями витрачання (витрати на зберігання, транспортування, збут і витрати, пов'язані з утриманням логістичної інфраструктури), згрупувати витрати за бізнес-процесами та учасниками бізнес-процесів.

Майже всі особливості реєстрації, обліку та контролю логістичних витрат є досить складними. В обліковій системі, починаючи з документування, а потім і в системі синтетичних рахунків, логістичні витрати не виокремлені, що унеможливує їх аналіз та подальше ефективне управління. Логістичні витрати відповідно діючої нормативно-правової бази П(С)БО 9 «Запаси» [4] включаються на підприємствах до складу первісної вартості придбаної сировини, інших матеріальних ресурсів (рахунки 20, 22), які безпосередньо в процесі використання включаються до складу фактичної виробничої собівартості готової продукції (рахунок 23). Інші логістичні витрати, пов'язані зі збутом продукції, обліковуються на окремому синтетичному рахунку 93 і в кінці звітного періоду впливають на визначення фінансового результату (рахунок 79).

Основна проблема, яка виникає під час виділення логістичних витрат, полягає в тому, що нормативні документи відповідних державних органів і служб щодо бухгалтерського обліку витрат не містять методик ідентифікації витрат, пов'язаних із логістичними процесами [5]. Традиційні методи обліку спрямовані на визначення логістичних витрат за функціональними сферами по вертикалі та не дозволяють виділити логістичні витрати, які виникають в процесі здійснення наскрізного управління логістичним ланцюгом, формувати інформацію про найбільш значущі логістичні витрати та характер взаємодії між ними. Таким чином обчислюються лише витрати, пов'язані з реалізацією окремих логістичних операцій, при цьому прийняті рішення в одній функціональній сфері можуть призвести до непередбачуваних результатів і інших.

Для вирішення цих питань в науковій літературі пропонується декілька підходів. Перший підхід базується на пропозиціях введення нових рахунків бухгалтерського обліку. Для накопичення інформації про витрати, пов'язані з постачанням ресурсів, слід передбачити зміни в План рахунків: ввести рахунок 29 «Логістичні витрати на постачання». Для відображення витрат, пов'язаних з

переміщенням матеріального потоку в процесі виробництва, передбачити у 9 класі до рахунка 91 «Загальновиробничі витрати» субрахунків 911 «Умовно-постійні логістичні витрати» та 912 «Умовно-змінні логістичні витрати». Для накопичення інформації про витрати, пов'язані з логістичним адмініструванням слід до рахунка 92 «Адміністративні витрати» відкрити субрахунок 921 «Логістичні витрати на адміністрування».

Другий підхід ґрунтується на пропозиціях розширення або деталізації вже існуючих рахунків. Для обліку логістичних витрат пропонується ввести поопераційний облік витрат по всьому шляху руху матеріальних потоків. Доцільним використовувати додаткові субрахунки для обліку логістичних витрат: 911 «Логістичні витрати на виробництво», 921 «Логістичні витрати на адміністрування», 931 «Логістичні витрати на збут», 932 «Логістичні витрати на транспортування», 933 «Логістичні витрати на виконання замовлень».

Третій підхід ґрунтується на пропозиціях обліковувати логістичні витрати на забалансових рахунках, групуючи їх за функціональним призначенням [3]. Такий підхід дозволить виокремлювати в обліку логістичні витрати довідково, що не потребуватиме перебудови нормативної та інформаційної бази. Але головним недоліком запропонованих підходів є відсутність чітких критеріїв віднесення витрат до відповідного рахунку та відсутність порядку відображення поточних логістичних витрат.

Отже, проблема обліку логістичних витрат полягає в розробленні підходів до раціонального виділення інформації про логістичні витрати з наявних інформаційних потоків підприємства. З метою вдосконалення обліку логістичних операцій є необхідним і ефективним створення на підприємствах системи управлінського обліку, яка дозволить отримувати інформацію для аналізу, ухвалення та прийняття управлінських рішень стосовно логістичних витрат. Необхідно досліджувати: обґрунтування методичних засад ідентифікації та структуризації логістичних витрат; дослідження обліку та проблем оцінювання логістичних витрат.

Список використаних джерел

1. Андрухова О. О. Організація обліку логістичних витрат / О. О. Андрухова, І. А. Якімов // Наука і економіка. – 2010. – № 4(20). – С. 70 – 73.
2. Головащенко О. М. Інформаційне забезпечення логістичних витрат у системі обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2010_30_2/Golovash.pdf
3. Мішина С. В. Ієрархічна класифікація логістичних витрат за функціональним призначенням / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин // Бізнес Інформ. – 2011. – № 9 (404). – С. 103 – 105.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затв. наказом Міністерства фінансів України від 22.11.2004 р. № 731.
5. Сумець О. М. Рекомендації щодо запровадження синтетичного обліку

Самайчук С.І., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ДІАГНОСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виробничо-фінансова діяльність агропромислового виробництва в Херсонській області має свою специфіку, тому що сільське господарство, як ніяка інша галузь економіки, значною мірою залежить від природно-кліматичних умов. Адже строки вирощування та визрівання рослин і тварин надзвичайно мало піддаються регулюванню, тому надходження фінансових потоків має нестабільний характер та залежить не лише від виробничих факторів, але й від природно-кліматичних умов.

Виробництво продукції сільського господарства – складний процес, який має як кількісні, так і якісні характеристики та здійснюється за участю багатьох організаційних форм господарської діяльності. Відповідно до специфічних умов на процес виробництва впливають як організаційно-економічні, так і природні умови, тому коливання в обсягах виробництва продукції обумовлюється багатьма факторами.

Динаміка виробництва валової продукції різними категоріями сільськогосподарських виробників в Херсонській області за 2010-2014 рр., яка представлена в табл. 1, вказує на її неоднорідність за групами виробників і показує кількісну нестабільність за роками в діяльності суб'єктів господарювання. Виробництво сільськогосподарської продукції в регіоні в цілому, у порівнянні з обсягами 2010 р. збільшилося на 26,7%.

Трансформація економічних умов та організаційно-правового поля в аграрних відносинах у державі й регіоні спричинила зміну в «співвідношенні сил» між різними формами організації і власності у сільськогосподарській сфері Херсонської області. Нині провідна роль у регіональному сільськогосподарському виробництві належить господарствам населення. Дані таблиці свідчать про те, що питома їх вага у виробництві валової продукції сільського господарства становить 50,8%, а на долю сільськогосподарських підприємств припадає 49,2 % вартості всієї виробленої продукції. Продукція, вироблена фермерськими господарствами, у виробництві продукції сільського господарства Херсонської області не відіграє значної ролі, становлячи 8,2 % загальної вартості виробленої продукції. При цьому спеціалізація фермерства зорієнтована на рослинництво, тоді як тваринництво залишається фактично

поза увагою.

Таблиця 1

Динаміка виробництва продукції сільського господарства за категоріями господарств у Херсонській області (у постійних цінах 2010 р., млн. грн.)

Показник	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2014р. у % до 2010р.
Господарства всіх категорій						
Усього	8142,3	9964,3	8334,2	9811,1	10315,4	126,7
Продукція рослинництва	6327,1	8113,4	6351,3	7490,8	7729,5	122,2
Продукція тваринництва	1815,2	1850,9	1982,9	2320,3	2585,9	142,5
Сільськогосподарські підприємства						
Усього	3628,8	4821,6	3266,7	4590,3	5071,0	139,7
Продукція рослинництва	3248,9	4414,7	2793,4	3732,7	3901,6	120,1
Продукція тваринництва	379,9	406,9	473,3	857,6	1169,4	307,8
у тому числі фермерські господарства						
Усього	626,6	887,8	642,7	839,4	848,6	135,4
Продукція рослинництва	614,8	875,5	631,8	828,2	834,2	135,7
Продукція тваринництва	11,8	12,3	10,9	11,3	14,4	122,0
Господарства населення						
Усього	4513,5	5142,7	5067,5	5220,8	5244,4	116,2
Продукція рослинництва	3078,2	3698,7	3557,9	3758,1	3827,9	124,4
Продукція тваринництва	1435,3	1444,0	1509,6	1462,7	1416,5	98,7

Оцінка якісного рівня ефективності господарської діяльності сільськогосподарських підприємств спирається на фінансові результати, отримані внаслідок їх економічної діяльності. Основним показником економічної ефективності може бути як прибуток (за умови ефективної діяльності), так і збиток (за умови неефективного господарювання).

В сучасних умовах господарської діяльності в аграрному секторі економіки прибуток є основним якісним показником, тому що в його величині відображаються як зміна доходів підприємства, так і обсяг витрат, рівень використання ресурсів, пов'язаних з його діяльністю. На підставі цього, можемо зазначити, що прибуток відображає всі сторони діяльності підприємства та його ефективність. Оцінюючи прибутковість як формування додаткової вартості, що створюється у процесі виробництва понад вартості виробничих спожитих ресурсів і робочої сили, зазначимо, що для Херсонської області у досліджуваній період фінансові результати господарської діяльності сільськогосподарських підприємств були позитивними, спостерігалось коливання з орієнтацією на поступове підвищення рівня фінансових результатів (рис.1).

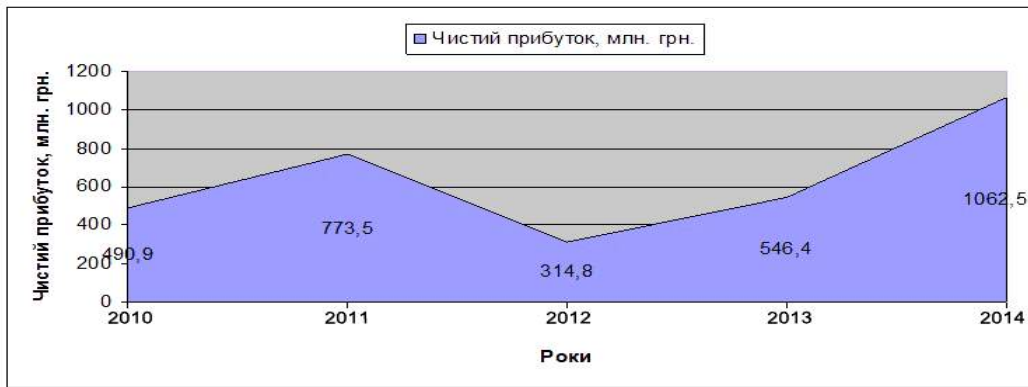


Рис.1 Динаміка фінансових результатів в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області у 2010-2014 рр.

На підставі такого показника фінансової діяльності, як рентабельність, можемо на основі даних рис. 2 свідчити про поступовий рост рівня рентабельності галузі.

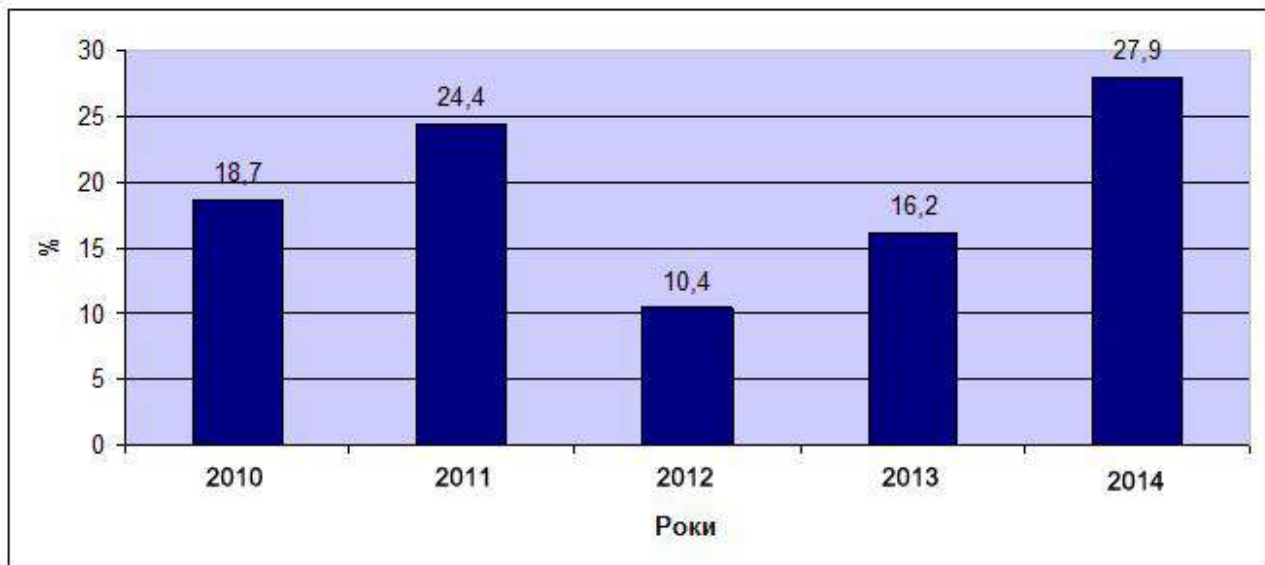


Рис. 2. Рівень рентабельності виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області у 2010 – 2014 рр.

В період з 2010 по 2014 рр. максимальна рентабельність – 27,9 % спостерігалася у 2014 р., а мінімальна – 10,4% у 2012 р. Отже, сільськогосподарська галузь стає якщо не фінансово стабільною (адже, як зазначалося, прибутковість коливається в значному діапазоні), то економічно привабливою для інвестування та господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Березін О.В. Ефективне функціонування сільськогосподарського виробництва / О.В. Березін, О.В. Ващук // Економіка АПК. – 2010. – № 2. – С. 26-30.

2. Месель-Веселяк В.Я. Аграрна реформа і організаційно-економічні трансформації в сільському господарстві / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2010. - № 4. - С. 3-18.

3. Євдокімова М.О. Напрями підвищення ефективності виробничо-фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / Марина Олександрівна Євдокімова /Харк. нац. агр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. - Х., 2011. - 20 с.

4. Статистичний щорічник Херсонської області за 2014 рік / Головне управління статистики у Херсонській області, – 2015. – 494 с.

Сердюкова О.Д.
Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПОРЯДОК ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Розвиток інформаційної економіки характеризується зростанням значущості інтелектуальної складової у формуванні ринкового успіху окремих підприємств. На сьогодні мало який суб'єкт господарювання обходиться без нематеріальних активів. На багатьох підприємствах у процесі здійснення їх діяльності використовують різні комп'ютерні програми, наприклад, 1С-БУХГАЛТЕРІЯ, торгові марки, корисні моделі, промислові зразки, які у сукупності складають узагальнююче поняття «інтелектуальна власність» та відносять до об'єктів прав інтелектуальної власності.

До об'єктів прав інтелектуальної власності відносять: права на комерційні позначення, права на об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права. Проведення інвентаризації об'єктів права інтелектуальної власності здійснюється за етапами перевірки, які наведені на рис. 1.

Інвентаризаційна комісія після ідентифікації та виявлення в процесі інвентаризації об'єктів права інтелектуальної власності заносить їх до Типової форми № НА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складів нематеріальних активів». Якщо внаслідок інвентаризації виявлено об'єкти права інтелектуальної власності що не були відображені раніше в бухгалтерському обліку, комісія спочатку встановлює наявність правовстановлюючих документів на такі об'єкти та причину, з огляду на яку вони не потрапили на баланс підприємства.



Рис. 1 Етапи перевірки інвентаризації об'єктів права інтелектуальної власності

Відображення процедури включення об'єктів інтелектуальної власності до складу нематеріальних активів на рахунках, відповідно до запропонованого в Листі порядку, має наступний вигляд (табл. 1)

Таблиця 1

Кореспонденція рахунків з оприбуткування виявлених при інвентаризації об'єктів права інтелектуальної власності

№	Зміст операції	Д-т	К-т
1	Зараховано до складу нематеріальних активів об'єкти інтелектуальної власності виявлені під час інвентаризації	12	746
2	Зараховано до складу нематеріальних активів об'єкти права інтелектуальної власності, які належать державі або були створені за рахунок коштів цільового фінансування	12	69
	Частину доходу від оприбуткування об'єкту права інтелектуальної власності в сумі пропорційній нарахуванню амортизації визнано доходом звітного періоду	69	745
3	Зараховано до складу нематеріальних активів об'єкти права інтелектуальної власності, які були отримані підприємством безоплатно та не були відображені в обліку підприємства	12	424
	Визнано дохід звітного періоду від оприбуткування безоплатно одержаних об'єктів права інтелектуальної власності в сумі пропорційній нарахуванню амортизації	42 4	745

Виявлені під час інвентаризації неоприбутковані об'єкти права інтелектуальної власності, що були отримані підприємством безоплатно відображають за Д-т 12 К-т 424 «Безоплатно одержані необоротні активи». У сумі, пропорційній до нарахованої у звітному періоді амортизації таких об'єктів визнається дохід звітного періоду Д-т 23 (91,92,93,94) К-т 133; Д-т 424 К-т 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів».

Список використаних джерел

1. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.1994р. № 69 [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0202-94>.

2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 року № 879, [Електронний ресурс]: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999р. № 242 [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0750-99&key=dCCMfOm7xBWMgnEEZiv6CI8tHI4FI80msh8Ie6>

Сидоренков Д.П.

Бердянський університет менеджменту та бізнесу,
м. Бердянськ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Економічна безпека підприємства – це такий стан корпоративних ресурсів і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найефективніше їх використання для стабільного функціонування та динамічного розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам. Проблеми фінансової безпеки для суб'єктів господарювання, що функціонують в різних сферах економіки та в різних організаційно-правових формах мають особливе значення. На сьогоднішній день діяльність майже всіх підприємств пов'язана з фінансовими ризиками, високим рівнем конкуренції, нестачею фінансових ресурсів, неможливістю спрогнозувати перспективи отримання прибутку. В сучасній економічній літературі не існує єдиного тлумачення поняття «фінансова безпека підприємства», що в першу чергу, зумовлено відсутністю даного поняття на законодавчому рівні. Необхідність уточнення методологічних підходів до поняття «фінансова безпека акціонерного

товариства» визначається безпосередньо специфікою організації фінансових відносин АТ.

Українські науковці [1] під фінансовою безпекою акціонерного товариства розуміють фінансовий стан, що характеризується збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, що використовуються акціонерним товариством у процесі функціонування, стійкістю до загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, здатністю забезпечувати достатнім обсягом фінансових ресурсів діяльність у поточному й перспективному періоді, а також реалізацію фінансових інтересів власників акціонерного товариства. Основними умовами забезпечення фінансової безпеки акціонерного товариства є: 1) наявність у акціонерного товариства стійкої до загроз власної фінансової системи, яка спроможна забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, місії і завдань; 2) збалансованість і комплексність фінансових інструментів, що використовуються на товаристві; 3) узгодження фінансових інтересів акціонерного товариства з інтересами інших суб'єктів його фінансових відносин; 4) постійний розвиток фінансових відносин товариства.

Структура механізму забезпечення фінансової безпеки акціонерного товариства формується з урахуванням принципів управління фінансовою безпекою акціонерного товариства, а саме: 1) первинність господарського законодавства; 2) застосування програмно-цільового управління; 3) обов'язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у складі його місії; 4) інтегрованість підсистеми управління фінансовою безпекою із загальною системою фінансового менеджменту; 5) забезпечення збалансованості фінансових інтересів підприємства, окремих його підрозділів і персоналу; 6) взаємна матеріальна відповідальність персоналу і керівництва за стан фінансової безпеки підприємства; 7) необхідність постійного моніторингу реальних і потенційних загроз; 8) відповідність заходів щодо забезпечення фінансової безпеки економічній стратегії розвитку підприємства, його місії; 9) координація реалізації заходів щодо забезпечення фінансової безпеки на підприємстві; 10) необхідність і своєчасність удосконалення в разі потреби системи фінансової безпеки підприємства; 11) наявність зворотного зв'язку; 12) необхідність організаційного і методичного оформлення підсистеми фінансової безпеки; 13) мінімізація витрат на забезпечення фінансової безпеки підприємства. Основними елементами механізму забезпечення фінансової безпеки акціонерного товариства є: організаційна структура, що дозволяє проводити аналіз стану фінансової безпеки акціонерного товариства і розробку стратегій, які можуть бути використані для оптимізації рівня фінансових ризиків під час формування та реалізації фінансової стратегії; функції управління, а саме планування (включаючи програмування і прогнозування), організація і регулювання, стимулювання, контроль у складі обліку, аналізу й аудиту; методи управління; фінансові інструменти; критерії оцінки рівня фінансово-економічної безпеки та ефективності управління фінансово-

економічною безпекою. Отже, розроблена система заходів забезпечення фінансової безпеки створює умови для реалізації довгострокових корпоративних і фінансових цілей акціонерного товариства, дозволяє реально оцінити фінансові можливості товариства та забезпечити максимальне використання його внутрішнього і зовнішнього потенціалу.

Список використаних джерел

1. Пігуль, Н. Г. Особливості забезпечення фінансової безпеки акціонерних товариств [Текст] / Н. Г. Пігуль, Н. А. Дехтяр, І. М. Боярко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2013. - Вип. 37. - С. 140 –146.

Ситник І.В., аспірант

Науковий керівник - Грановська Л.М., д.е.н., професор

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГО - ЕКОНОМІЧНОЇ ПАСПОРТИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК, ЯК ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Стрімкий розвиток цивілізації погіршує якість навколишнього середовища та харчових продуктів, що призводить до погіршення здоров'я людей та катастрофічного зниження якості життя. Враховуючи економічний, екологічний та соціальний стан в Україні проблему якості і безпечності продукції можна розглядати як найактуальнішу проблему збереження генофонду. Питання переходу від традиційного до органічного використання земельних ресурсів в Україні дуже актуальне. Українські чорноземи, це можливість для українців бути багатими, за умови, що до них буде дбайливе відношення і вірно прикладений інтелектуальний потенціал.

Основою для визначення ринкової вартості сільськогосподарських земель на основі показника економічного ефекту від їх використання, повинен стати еколого - економічний паспорт земельної ділянки, в якому буде відображена повна інформація про її фактичний якісний стан в сукупності агрофізичних, фізико-хімічних, агрохімічних і біологічних властивостей, забрудненості ґрунтового покриву. В умовах надмірного антропогенного навантаження увагу привертають екологічно чисті ґрунти. Вони є основою для вирощування сільськогосподарської сировини і виробництва екологічно чистих і безпечних продуктів харчування, у тому числі дитячого, дієтичного і лікувального. Проте для цього оброблювані земельні ділянки повинні мати статус спеціальних

сировинних зон.

Сучасне використання сільськогосподарських угідь не відповідає вимогам раціонального землекористування. У більшості господарств землеробство ведеться з повним ігноруванням законів повернення ґрунту поживних речовин, винесених з урожаєм. Тому впровадження еколого - економічної паспортизації земельних ділянок дасть можливість реально оцінити сучасний стан родючості ґрунтів, сприятиме проведенню нової грошової оцінки. Саме еколого-економічний паспорт земельної ділянки дозволить зробити остаточний висновок про придатність земельних ресурсів сільськогосподарського призначення для вирощування екологічно чистих врожаїв [1].

Основним питанням формування органічного землеробства, еколого-економічної ефективності використання та охорони земель сільськогосподарського призначення в умовах трансформації земельних відносин в останні роки присвятили роботи вітчизняні вчені: Галушко В.П., Даниленко А.С., Добряк Д.С., Кваша С.М., Ульяновко О.В., Третяк А.М., Федоров М.М., Хвесик М.А. та багато інших. Разом з тим, питання підвищення ефективності використання та охорони земель на регіональному та локальному рівнях залишаються значною мірою невирішеними.

Головною метою статті є підвищення економічної ефективності землекористування шляхом переходу від традиційного землекористування до органічного, і надання відповідним земельним ділянкам пріоритетного статусу сировинних зон для виробництва екологічно чистих і безпечних продуктів харчування, вирішення проблеми продовольчої безпеки країни та впровадження еколого - економічної паспортизації земельних ділянок.

Ефективне використання земель сільськогосподарського призначення і відтворення родючості ґрунтів, поліпшення здоров'я населення, підвищення рівня життя сільського населення, усі ці причини обумовлюють необхідність розвитку органічного землеробства в Україні, яке є альтернативою традиційному і ґрунтується на основних екологічних законах і спрямоване на поліпшення структури ґрунтів, відтворення їх природної родючості [5].

Еколого - економічне обґрунтування придатності сільськогосподарських угідь до створення спеціальних сировинних зон відбувається у декілька етапів.

1. Необхідно провести диференціацію регіонів за показниками екологічної стійкості ґрунтів і агрохімічними показниками родючості ґрунтів. На цьому етапі вивчаються ґрунтово - кліматичні умови: рівень родючості ґрунтів, поширення процесів деградації, у тому числі хімічної, рівень біологічної продуктивності сільськогосподарських рослин і тому подібне.

2. Проводити оцінку відповідності конкретної земельної ділянки вимогам створення спеціальних сировинних зон з урахуванням екологічних вимог. Вагоме значення має аналіз впливу промислових підприємств, як джерела забруднення сільськогосподарських угідь шкідливими речовинами, автомобільних доріг з інтенсивним рухом транспорту, сміттєвих звалищ і

складських приміщень на яких зберігаються отрутохімікати, непридатні та заборонені для використання пестициди.

3. Розробка механізму мотивації власників земельної ділянки в отриманні статусу спеціальної сировинної зони. Вибір кращих сільськогосподарських культур для вирощування в спеціальних сировинних зонах. Еколого-економічне обґрунтування створення спеціальних сировинних зон передбачає порівняння сукупних витрат на вирощування екологічно чистої продукції в цих зонах з виручкою від її реалізації [7].

Важливим напрямом мотивації виробника є пред'явлення споживачем попиту на екологічні товари і відмову від неекологічних. Адже виробник завжди прагне випускати тільки таку продукцію, яка має платоспроможний попит. Велику роль в даному випадку має ціна товару. Ціна на екологічно чисту продукцію являється вище, ніж на продукти виготовлені по традиційних технологіях. Це залежить від вартості сировини продукції, яка за своїм статусом є екологічною, отримана з великими витратами і без застосування агрохімікатів. Як відомо, збільшення ціни на товар веде до зменшення попиту на нього [2].

За таких умов сільськогосподарські товаровиробники не зацікавлені у вирощуванні екологічно чистої сировини. Визначальну роль в розвитку ринку екологічно чистої продукції грає держава, яка повинна проводити політику, спрямовану на стимулювання національного товаровиробника і на захист внутрішнього ринку від іноземної конкуренції.

Створення спеціальних сировинних зон в Україні може вирішити питання раціонального використання земельних ресурсів. Мета спеціальних сировинних зон співпадає з метою органічного землеробства щодо отримання якісної сільськогосподарської продукції.

Впровадження еколого - економічної паспортизації земельних ділянок дасть можливість реально оцінити сучасний стан родючості ґрунтів, сприятиме проведенню нової грошової оцінки.

Зважаючи на специфіку діяльності сільськогосподарських підприємств, які придатні для ведення органічного землеробства, який в майбутньому може створити передумови для ефективної інноваційної діяльності, концентрації капіталу для реалізації еколого- економічних проектів, поліпшення екологічної ситуації, підвищення рейтингу регіону, стабілізації і розширення ринків збуту продукції, рішення ряду соціальних проблем.

Список використаних джерел

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: Інформаційно-аналітичний збірник / [За ред. П. Т. Саблук].- К. : ІАЕ, 2003 с. 764
2. Купинец Л.Е. Прогнозные оценки формирования рынка экологически чистой агропромышленной продукции в Украине / Л. Е Купинец // Вісник СНАУ, випуск 3 – 4. 2005 с. 120 – 127 (серія “Економіка та менеджмент”).

3. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики України; [За ред. О. Г. Осауленко]. – К. : Інформаційно-аналітичне агентство, 2009 с. 568

4. Кисель В.И. Биологическое земледелие на Украине: проблемы и перспективы / В. И. Кисель. – Х.: Штрих, 2000 с.161

5. Ситник В.П. Екологічні аспекти агропромислового комплексу / В. П. Ситник // Вісник аграрної науки. – 2002. - №9. – С. 55 – 57.

6. Вертіль О. Еліта від “Євросорту” / О. Вертіль // Урядовий кур’єр. – 2008. - №137. – С.8.

7. Іванишин В.В. Еколого-економічні аспекти застосування агроекотехнології виробництва конкурентоспроможної екологічно чистої продукції / В.В. Іванишин, В. С. Таргоня, Л. С. Околот / Економіка АПК.–2008.–№3.–С. 46 –49.

Сілецька Н.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА МЕТОДИКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Інноваційний тип розвитку економіки передбачає активізацію процесів в сфері пошуку альтернативних джерел фінансування бізнесу для підтримки та розвитку діяльності вітчизняних підприємств. Венчурне інвестування є досить відомим у всьому світі джерелом фінансування інноваційної діяльності, яке у порівнянні з традиційними формами фінансування пов’язане з високим або відносно високим ступенем ризику та прибутковості вище середнього рівня. Венчурний капітал переважно орієнтується на інноваційні підприємства та використовується інвесторами для здійснення фінансування нових, зростаючих підприємств, що орієнтовані на розробку та виробництво наукоємних продуктів. У сучасних економічних умовах венчурний капітал фінансує приблизно 2/3 усіх винаходів та нововведень у всьому світі і є основним джерелом інвестицій для прискореного розвитку інноваційної діяльності як у світі, так і в Україні.

Відповідно до звіту Української асоціації інвестиційного бізнесу протягом 3 кварталів 2014 р. активи інститутів спільного інвестування зросли саме за рахунок закритих фондів і на 30.09.2014 р. становили 205359 млн. грн., у тому числі венчурних – 194556 млн. грн.. Тому на сьогодні виникає об’єктивна необхідність удосконалення існуючих та розробки нових організаційно – методичних положень бухгалтерського обліку венчурного інвестування та формування методичних положень здійснення економічного аналізу як основи інформаційного забезпечення управління діяльністю інноваційних підприємств.

Значна роль венчурного капіталу полягає у фінансуванні та розвитку інноваційної діяльності. Це, в першу чергу, позитивно впливає на значний економічний розвиток України, який проявляється в тому, що відбувається розвиток новітніх технологій та збільшується зайнятість населення, в тому числі зайнятість високопрофесійного персоналу. Зазначимо, що венчурний капіталіст разом зі своїм капіталом надає підприємству – реципієнту також консультаційні послуги з питань менеджменту, маркетингу, що відіграє важливу роль у формуванні та реалізації стратегії підприємства, підборі управлінського персоналу. Крім того, венчурний капіталіст для розширення діяльності підприємства – реципієнта використовує власні зв'язки та інформацію про ринок, надає нові ідеї щодо подальшого розвитку такого підприємства.

Однією із специфічних особливостей венчурного інвестування є те, що суб'єктами венчурного бізнесу є інвестор (або інвестиційний комітет), венчурні капіталісти та підприємства – реципієнти. В даному випадку венчурні капіталісти – це посередники між інвесторами або інвестиційним комітетом, що може представляти загальні інтереси групи інвесторів, який не вкладає власних коштів у підприємства – реципієнти, а лише приймає участь в управлінні їх діяльністю, і отримує лише частину прибутку від збільшення ринкової вартості об'єкта вкладання. Венчурне інвестування, як одне з альтернативних форм фінансування, має певні недоліки і переваги як для венчурного капіталіста (венчурного інвестора), так і підприємства – реципієнта (рис.1).

Венчурне інвестування передбачає вкладення коштів саме у малі або середні та новостворені підприємства. Найбільший ризик для інвестора (венчурного капіталіста) при вкладенні фінансових ресурсів в діяльність таких підприємств зумовлений тим, що немає впевненості в поверненні вкладених коштів та отриманні прибутків, так як певні гарантії в такому фінансуванні взагалі відсутні. Для підприємства – реципієнта, в свою чергу, негативною стороною такого фінансування є повна або часткова відстороненість від управління підприємством та розподілу його прибутків. Але поряд з недоліками венчурного інвестування звернемо увагу на його переваги як для венчурного капіталіста або венчурного інвестора, так і для підприємства – реципієнта. Основним з них є можливість венчурного капіталіста управляти діяльністю та приймати ключові рішення щодо розвитку підприємства – реципієнта з метою збільшення ринкової вартості такого підприємства.

Необхідно також зазначити, що значні ризики венчурного інвестування зумовлені також і специфікою об'єкта вкладення, зокрема малі та новостворені підприємства характеризуються своєю не публічністю на початкових стадіях розвитку бізнесу. Це передбачає відсутність акцій таких підприємств у вільному доступі або взагалі неакціонерний тип власності. Крім того, про такі підприємства відсутня інформація в частині їх кредитоспроможності та платоспроможності, що не дає можливості інвестору адекватно оцінити реальний рівень ризиків та можливий рівень доходності в майбутньому, а також

впевнитись в поверненні вкладених коштів.

У свою чергу, за наявності високого рівня ризиків існує позитивний ефект від використання венчурних інвестицій, що зосереджений в таких аспектах, як соціальний (передбачає створення нових робочих місць на підприємствах, що виступають об'єктом вкладення венчурних капіталістів) та економічний (передусім розвиток інновацій та новітніх технологій).



Рис. 1 Особливості венчурних інвестицій та їх вплив на методику бухгалтерського обліку

З метою забезпечення створення та функціонування ефективної системи обліку операцій з венчурними інвестиціями на підприємстві, які вкладають венчурний капітал, та на підприємствах, які акумулюють такий капітал,

необхідним є розробка або удосконалення елементів щодо розвитку бухгалтерського обліку операцій з венчурними інвестиціями: облікове забезпечення венчурного інвестування; структура венчурного капіталу (для венчурних інвесторів – пакет акцій, для підприємств - реципієнтів – боргові зобов'язання); порядок та методи оцінки венчурного капіталу у бухгалтерському обліку; порядок здійснення венчурного інвестування (термін, розмір прибутків, механізм повернення або виходу із інвестицій); робочий план рахунків для венчурних інвесторів та підприємств – реципієнтів щодо обліку венчурного капіталу.

Удосконалення зазначених напрямів сприятиме ефективному функціонуванню венчурного капіталу, інноваційних розробок та їх результатів.

Список використаних джерел

1. Петрук О.М. Теорія та практика венчурного фінансування [текст]: Монографія /О.М. Петрук, С.З.Мошенський. – Житомир,:ЖДТУ, ПП «Рута», 2008. – 248 с.
2. Яковець Г.Ю. Роль венчурного інвестування в сфері фінансування інновацій: обліково – економічний аспект / Г.Ю. Яковець // Вісник Кам'янець – Подільського національного університету ім..І.Огієнка /Серія: Економічні науки. – Кам'янець – Подільський:ФОП Сисин Я.І., 2014. – Випуск 9. – 392с.

Скрипник С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА РОЗРОБКИ РОБОЧИХ ІНСТРУКЦІЙ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

В процесі здійснення підприємницької діяльності виникає рух значних обсягів документально оформленої інформації, яка відображається в бухгалтерському обліку належним рівнем організації та якістю надання інформації. Правильна організація документування впливає на всю систему бухгалтерського обліку підприємства, а саме це: своєчасність надходження документів на підприємство, подальша обробка даних в обліку, якість відомостей відображених в документах та повноту облікової інформації. Відображення наведених процесів у бухгалтерському обліку здійснюється бухгалтерською службою відповідно до затвердженого на підприємстві графіка документообігу та посадових інструкцій співробітників. Регламентована посадовими інструкціями робота бухгалтерської служби ускладнюється нерівномірністю документально-інформаційних потоків, що вимагає ретельних досліджень у даному напрямку.

Організація бухгалтерської служби передбачає визначення прав та

обов'язків головного бухгалтера, визначає будову бухгалтерської служби на підприємстві. Коло обов'язків головного бухгалтера або особи, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку, визначається Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Функції бухгалтерії регламентуються посадовими інструкціями, які розробляються головним бухгалтером і призначені для конкретних виконавців [1].

Пристаючи до розробки плану організації документування господарських операцій на підприємстві, передусім, складають перелік операцій, які належить документувати на даному підприємстві, потім визначають, якими документами буде оформлюватися кожен вид операції, кількість примірників кожного документу та їх призначення, а також порядок складання кожного документу. Велике значення при цьому відіграє правильно спланований документооборот.

Під документооборотом розуміють організовану систему створення, перевірки та обробки первинних документів в бухгалтерському обліку від моменту їх створення до передачі в архів [2].

Розробка механізму управління документооборотом є необхідною складовою організації бухгалтерського обліку, що забезпечує:

- стабільність роботи бухгалтерської служби;
- чіткість руху та оперативність обробки документів;
- своєчасність прийняття управлінських рішень.

Основними етапи створення системи управління документооборотом на підприємстві є:

- розробка посадових інструкцій працівників бухгалтера;
- створення графіку документообороту;
- створення технології обробки облікової інформації;
- підготовка справ до тривалого зберігання.

Основні етапи документообороту наведені на рис. 1.

Завданням контролю документообороту є забезпечення ритмічного руху документів між структурними підрозділами підприємства, які виконують господарські операції, бухгалтерією та обчислювальним центром [3].

Організація документообороту залежить від того, які носії інформації застосовуються на підприємстві, способів фіксації початкової інформації на матеріальних носіях, використання обчислювальної та організаційної техніки в обробці інформації. Крім того, на організацію документообороту впливають структура підприємства, організація виробництва, його складність, наявність технологічних переділів, кількість матеріально-відповідальних осіб та інші фактори. Відповідальність за своєчасне та якісне складання документів, передавання їх у встановлені графіком документообороту строки для відображення у бухгалтерському обліку, за достовірність даних, наведених у документах, несуть особи, які склали і підписали ці документи та передали їх до бухгалтерії.

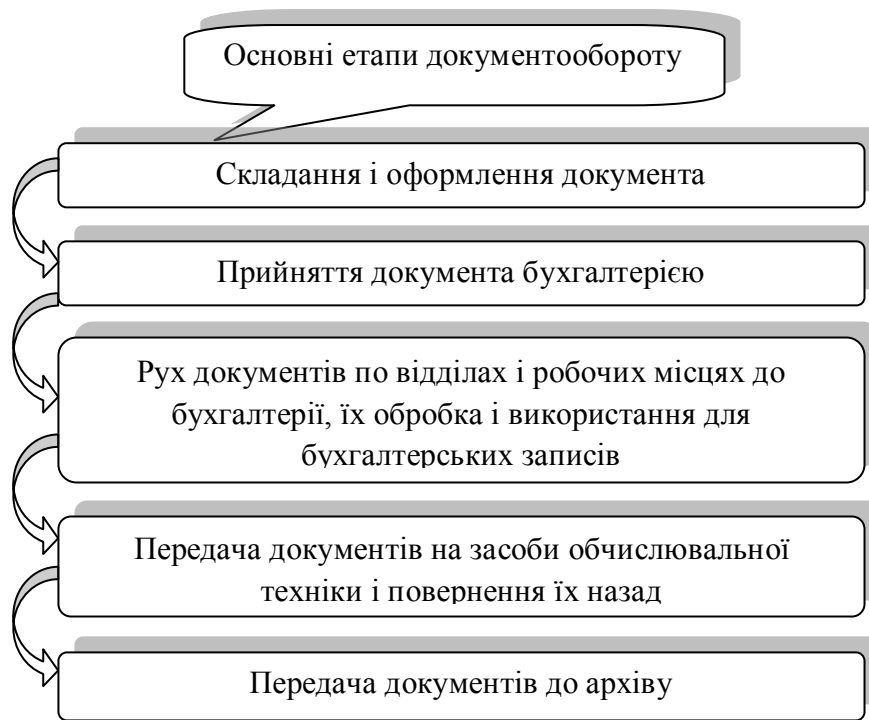


Рис. 1 Основні етапи документообороту

На основі структурної схеми підприємства, положень про структурні підрозділи та посадові інструкції співробітників, інших внутрішніх нормативних актів підприємства розробляється графік документообігу на підприємстві.

Графік документообороту – це затверджений порядок обробки інформації, що зазначена в первинних документах, який регламентує строки складання, надання та обробки первинних документів; визначає перелік документів, час їх просування та обробки, посадових осіб, відповідальних за складання документів, порядок передачі документів по інстанціях для обробки, строк надходження документів до бухгалтерії від комірників, майстрів тощо, термін обробки і проходження документів всередині облікового відділу і завершення всіх робіт за звітний період до складання бухгалтерського балансу та звітності [2].

Графік документообороту розробляється головним бухгалтером, затверджується і вводиться в дію Наказом керівника для того, щоб бути безумовно обов'язковим не тільки для облікових, але й для інших працівників, пов'язаних з первинними документами та веденням обліку. Отже, організація документообороту на науковій основі є головною передумовою успішного виконання функцій бухгалтерським обліком у активному сприянні успішній фінансово-господарській діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс] / – Режим

доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

2. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : [підручник] / Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Беленко М. І. ; 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с.

3. Сук Л. К. Організація бухгалтерського обліку : [підручник] / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – К. : Каравела, 2009. – 624 с.

Слепцов В.А.

к.е.н., міський голова Карлівки Полтавської області

Карлівська сільська рада Полтавської області,

м. Полтава

РИЗИКИ У ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

На сьогодні, одним із напрямів підвищення рівня фінансової автономності місцевих органів влади виступає бюджетна децентралізація. Основною метою якої є законодавче урегулювання питань бюджетної самостійності територіальних громад з урахуванням економічних, географічних, історичних та інших критеріїв їх розвитку. В умовах входження України у європейський простір, досвід розвинутих країн підкреслює успішність такого кроку для забезпечення якісних та доступних суспільних послуг громадянам щодо організації та забезпечення процесу децентралізації в нашій країні.

Незважаючи на діалектичність аспектів організації міжбюджетних відносин і функціонування моделей бюджетного фінансування, слід визначити залежність місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету, рівень якого щорічно зростає. Так, у 2010 р. частка трансфертів з державного бюджету в доходах місцевих бюджетів складала 49,1 %, у 2011 р. – 52,3 %, у 2012 р. – 53,6 %, у 2013 р. – 53,7 % [2].

Під бюджетною децентралізацією, слід розуміти перерозподіл завдань, повноважень і ресурсів на національному, регіональному та місцевому рівнях задля підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів. Саме для цього внесено зміни до Бюджетного та Податкового кодексів, а в подальшому планується внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування) та ще до цілого ряду законів. І якщо раніше від 50,0 до 90,0 % бюджетів різних рівнів в Україні були дотаційними, то після проведених реформ дотаційними планується залишити не більше 70,0 %, а кількість дотаційних бюджетів скоротиться вдвічі [3]. Проте, головними ризиками, які виникають при проведенні бюджетної децентралізації є:

- намагання центральної влади зберегти контроль за розподілом коштів;
- недостатність коштів на місцевому рівні і нездатність їх залучити;

- не проведення або уповільнення процесу об'єднання громад;
- неспроможність місцевих органів самостійно та відповідально використовувати кошти;
- поглиблення диспропорцій економічного та соціального розвитку територій.

На сьогодні органи місцевого самоврядування не забезпечуються необхідними фінансовими ресурсами для виконання делегованих повноважень (рис. 1). За даними аналітиків Асоціації міст України, “останні чотири роки держава на 20,0 % недодає коштів місцевому самоврядуванню на передані йому повноваження” [2].



Рис. 1. Рівень забезпечення фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування*

* складено автором за даними [2]

Для усунення зазначених ризиків та підвищення фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування Україна має впроваджувати необхідні системні реформи. На фоні реалізації Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, значимою реформою є Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» [1], одним із напрямів її реалізації є децентралізація та реформа державного управління. Метою реформи державного управління є

побудова прозорої системи державного управління, створення професійного інституту державної служби, забезпечення її ефективності. Результатом впровадження реформи має стати створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури публічної адміністрації із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (е-урядування), яка здатна виробляти і реалізовувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики.

Метою політики у сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація у повній мірі положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування. Пріоритетом в управлінні публічними фінансами має стати підвищення прозорості та ефективності їх розподілу та витрачання. Процес здійснення державних закупівель повинен стати максимально прозорим та урахувати загальні принципи конкуренції. Корупційна складова під час здійснення державних закупівель має бути ліквідована;

Список використаних джерел

1. Указ Президента України: Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

2. Слобожан О. Зміни до бюджетного та податкового законодавства щодо бюджетної децентралізації [Електронний ресурс] / О. Слобожан // Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні (проект діалог). – Режим доступу: <http://auc.org.ua>.

3. Які ризики децентралізації? / К. Юрченко // Ліга. Блоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/kyurchenko/article/17090.aspx>.

Смолієнко Н.Д., к.с.-г-н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ АГРАРНОГО РИНКУ

В народному господарстві України аграрний ринок займає надзвичайно важливе місце завдяки своїм великим розмірам та життєво важливому значенню. Предметом купівлі-продажу тут виступає сільськогосподарська продукція та продовольство. Операторами з боку пропозиції виступають багатокладний аграрний сектор, до якого входять сільськогосподарські

підприємства, фермерські господарства, особисті селянські господарства, переробні підприємства, а також підприємства торгівлі.

В розвинутих країнах в галузі сільського господарства участь держави зостається на суттєвому рівні, який відрізняється від рівня державної участі в галузях промисловості і торгівлі. Тим не менше економічна свобода учасників процесу обміну в умовах ринку значно ширша - виробник сам обирає склад і структуру вироблюваної сільськогосподарської продукції, постачальників матеріально-технічних ресурсів і ціну реалізації, а покупець сам обирає посередника. Основними ознаками створення і функціонування ринку являються конкуренція, право власності і економічна свобода.

Конкуренція передбачає існування таких умов, при яких діє закон вартості – тобто покупець повинен мати право вибору необхідного йому товару по споживчій вартості, а не по тих цінах яких пропонує одинокий продавець. Іншою стороною конкуренції являється дія закону економії ресурсів – це означає, що виробник, який зумів налагодити більш ефективно (економічне) виробництво продукції, якість якої не нижча інших учасників ринку, має більш вигідні умови для подальшого розвитку і переважання на ринку.

Право власності являється суттєвою ознакою функціонування ринку. Планова економіка не виключає права власності, але суттєво обмежує форми існування цього права – державною, колективною і особистою. В принципі в цю класифікацію входять практично всі існуючі форми власності. Які характерні для ринкової економіки (за виключенням приватної, яка відрізняється від особистої власності тим, що остання не може бути використана для систематичного отримання прибутку). Однак в умовах планової економіки держава обмежує кількість організаційно-правових форм підприємств. Так, право власності являється необхідною, але недостатньою умовою існування ринку.

Економічна свобода – передбачає можливість суб'єктів процесу обміну самостійно обирати, яку продукцію, в яких обсягах виробляти і по яких цінах купляти-продавати. Тобто при наявності певного стартового капіталу, який може бути авансований в виробництво, власник в праві обирати не тільки схему використання цього капіталу, але і сферу його застосування (промисловість, сільське господарство, торгівля, банківська сфера тощо).

Аграрні виробники самостійно вибирають канали реалізації своєї продукції, форми купівлі-продажу ресурсів та використовують різноманітні посередницькі структури у своїй господарській діяльності. Все це зумовлює необхідність у зборі, нагромадженні та опрацюванні зростаючих потоків інформації, яку сільськогосподарські підприємства повинні ефективно та своєчасно використовувати. Різноманітні новостворені інституції, що забезпечують просування аграрної продукції від виробника до кінцевого споживача, та дозволяють оптимізувати сам процес аграрного виробництва, відносять до ринкової інфраструктури. Від ефективного функціонування усіх наявних інфраструктурних складових залежить гармонійний розвиток усієї

системи суспільного виробництва та продовольча безпека країни. В процесі свого функціонування аграрний ринок здійснює наступні функції:

В умовах нормально функціонуючої системи матеріально-технічного забезпечення (в першу чергу, енергоресурсами і транспортом) стабілізація цін на сільськогосподарську продукцію обумовлює формування справедливих цін на ринку сільськогосподарської продукції, які б забезпечили рентабельність продукції і купівельну спроможність населення.

Забезпечення зростання ефективності сільськогосподарського виробництва являється прямим наслідком закону економії ресурсів і діє незалежно від стану законодавчої бази, рівня забезпеченості ресурсами і інших зовнішніх умов. Покращеннями дії цієї функції є: зниження собівартості виробництва, підвищення якості продукції, отримання прибутку аграрними товаровиробниками, розвиток НТП.

Забезпечення розвитку соціальної інфраструктури села і вирішення соціальних проблем здійснюється також опосередковано через функцію забезпечення ефективності виробництва і під функцію забезпечення прибутковості сільськогосподарської продукції. З іншого боку, вирішення соціальних проблем являється однією із сторін процесу відтворення – відтворення товару “робоча сила”.

Ринок координує виробництво і всю економіку, управляє нею, тому з цього приводу аграрний ринок – це система установ, методів і ресурсів, головним завданням якої є координація та управління агропромисловим виробництвом країни на основі обмінних процесів з метою задоволення споживчих потреб її громадян.

Сутність ефективного аграрного розвитку полягає у тому, щоб сформувані умови для забезпечення розгорнутого типу відтворення всіх галузей і сфер аграрного ринку, забезпечити дотримання інтересів, споживачів і держави. Сільськогосподарське виробництво має значну низку проблем, але, на наш погляд, ці проблеми можуть бути не такими болісними, якщо буде створена ефективна мережа руху аграрної продукції від виробника до споживача, що забезпечуватиме паритетність економічних інтересів виробників, переробників і кінцевих споживачів на основі використання досягнень сучасного менеджменту, логістики, ефективного маркетингу та фінансової обґрунтованості. Отже, для успішного збуту виробниками аграрної продукції необхідно, перш за все, на державному рівні створити умови для розвитку біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією, а особливо – для укладення ф'ючерсних і форвардних контрактів, створення дієздатних оптових ринків сільськогосподарської продукції та інтенсифікації процесів комунікаційно-інформаційного забезпечення діяльності агровиробників.

В сучасних кризових умовах шляхи розв'язання проблем аграрного ринку полягає в наступному: спрямування товаропотоків сільськогосподарської продукції через прозорі процедури аграрного ринку – біржову торгівлю, агроторгові доми, стаціонарну торговельну мережу, передусім системи

споживчої кооперації; розширення біржової торгівлі зерна, насіння соняшнику, цукру, повніше використання у біржовій торгівлі складських розписок, декларацій про наявність зерна тощо; збільшення резервних, інтервенційних, заставних і регіональних закупок зерна, насіння соняшнику, цукру та іншої продукції виключно через біржі, торгові дома та інші процедури, по яких забезпечується прозорість купівлі-продажу, об'єктивність визначення цін і підтримка споживчого попиту, адекватного ринковій пропозиції продукції; збільшення продажу продукції і продовольчих ресурсів із зернових, інтервенційних, заставних і регіональних фондів через біржі, об'єктивність визначення цін і підтримка споживчого попиту, адекватного ринковій пропозиції продукції; випереджаюче зростання доходів населення як основного джерела підвищення споживчого попиту; розширення та підвищення рівня адресної бюджетної підтримки малозабезпечених категорій населення, насамперед на придбання продовольства; продовження практики справляння фіксованого сільськогосподарського податку, яка стимулює пропозицію продукції на ринку; продовження часткової компенсації вартості придбаної сільськогосподарськими товаровиробниками техніки; впровадження постійного моніторингу та прогнозування ситуації на аграрному ринку, відповідне інформування його учасників; систематичне висвітлення в засобах масової інформації матеріалів про ситуацію на вітчизняному і зарубіжному аграрному ринках.

Розв'язання цих проблем дозволить створити сприятливі умови для розвитку інфраструктури аграрного ринку, максимальне спрямування через його організовані й прозорі форми, механізми і процедури товаропотоків сільськогосподарської продукції та поліпшення таким чином цінової кон'юнктури й фінансового стану аграрного сектора.

Список використаних джерел

1. Кашуба Ю.П. Регіональні оптові ринки с.-г. продукції /Ю.П.Кашуба, Я.С.Янишин// Економіка АПК.-2012.- №2.- с.57-61
2. Коваленко Ю. С. Наукові засади та основні тенденції формування аграрного ринку в Україні // Економіка АПК. – 2004. №3. – с. 19-29.
2. Павленчик Н. Ф. Еволюція розвитку аграрного ринку України / Н. Ф Павленчик // Економіка АПК. – 2008. - № 4. - С. 116 - 118.
3. Шпикуляк О. Г. Проблеми розвитку та регулювання аграрного ринку // Економіка АПК. – 2009. – №7 – с. 120-127.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ

Бухгалтерський облік має на меті забезпечити управлінський апарат, відповідні служби і фахівців необхідними достовірними даними про господарські процеси та фінансовий стан підприємства. Як складова частина інформаційної системи підприємства бухгалтерський облік повинен забезпечувати отримання точної, повної, оперативної і вірогідної економічної інформації про господарські процеси, стан та використання ресурсів підприємства, розрахункові взаємовідносини з покупцями, постачальниками, персоналом, бюджетом, використання коштів тощо [3].

Головне завдання кожного підприємства - випуск продукції, торгівля товарами високої якості з найменшими витратами. Тому основним завданням бухгалтерського обліку є: виявлення обсягу випущеної з виробництва продукції, придбаних товарів, їх реалізації, виявлення фактичних витрат з виготовлення продукції чи придбання товарів, аналіз і контроль за собівартістю виробленої продукції та її зниженням, визначення кінцевих результатів діяльності підприємства [4].

Виходячи з цього, завданнями бухгалтерського обліку також можна назвати:

- додержання національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 та інших положень (стандартів) бухгалтерського обліку [2];
- облік, аналіз і контроль за необоротними активами;
- облік, аналіз і повсякденний контроль за виконанням завдань виробництва в розрізі кількості, якості та асортименту продукції згідно з вимогами замовників;
- облік, аналіз і контроль за оборотними активами, за правильними й економічними витратами ресурсів;
- облік, аналіз і контроль за власним капіталом, за забезпеченням наступних витрат і платежів;
- облік, аналіз і визначення витрат за елементами та витрат діяльності підприємства;
- облік, аналіз і контроль за мірою праці та її оплати;
- своєчасне документальне оформлення випущеної з виробництва продукції;
- облік, аналіз і контроль за довгостроковими зобов'язаннями;
- облік, аналіз і контроль за поточними зобов'язаннями;
- облік, аналіз і контроль за коштами, розрахунками та іншими активами;
- облік, аналіз і контроль за формуванням доходів і результатів діяльності

підприємства;

- контроль за станом рентабельності виробництва продукції і рентабельності підприємства;

- виявлення резервів подальшого збільшення ефективності виробництва;

- забезпечення наявності первинної документації щодо кожної господарської операції та своєчасної обробки первинних документів, яка б давала змогу в будь-який момент визначити кількість, терміни надходження й витрат сировини, матеріалів, палива та інших матеріальних цінностей, випуск і реалізацію готової продукції тощо, відповідність фактичних даних бухгалтерського обліку завданням;

- забезпечення повного відображення всіх витрат підприємства за їхніми складовими частинами, а також всіх доходів підприємства і повсякденне співставлення витрат з доходами, виявлення результатів кожного господарського процесу і загальних фінансових результатів діяльності підприємства;

- побудова обліку на кожному підприємстві відповідно до особливостей його технології та організації виробництва, особливостей його організаційної структури;

- ведення обліку кожного виду господарських коштів, закріплених за матеріально відповідальними особами.

- здійснення безперервного, суцільного, взаємопов'язаного й документального спостереження за економічними процесами та явищами на підприємстві;

- забезпечення достовірною і своєчасною інформацією про господарські процеси і явища, що здійснювалися на підприємстві, про наявність і стан господарських засобів та їх джерел внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації;

- формування інформаційної бази для планування, стимулювання, організації, регулювання, аналізу і контролю господарської діяльності підприємства. Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, що його веде підприємство. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, які використовують грошовий вимірник, ґрунтуються наданих бухгалтерського обліку.

Для вирішення поставлених завдань у бухгалтерському обліку застосовують особливі прийоми: документування, збирання, оброблення і трансформацію облікової інформації про господарську та фінансову діяльність підприємства. Основні завдання організації обліку розрахунків за податками і платежами наведено на рис.1. Дані поточного бухгалтерського обліку (облікові документи, записи) потрібні насамперед працівникам самих підприємств у їхній повсякденній роботі; також вони є основою для складання фінансової звітності підприємств [1].



Рис.1. Завдання організації обліку розрахунків за податками і платежами

Головною метою ведення податкового обліку на є надання повної і достовірної інформації державі (в особі податкових органів), що забезпечує визначення сум податків і зборів (обов'язкових платежів) та контроль за їх своєчасною сплатою. Кінцевою метою обліку є складання звітності, що є джерелом інформації про хід та результати діяльності платника податків за відповідний період. Систему показників звітності, порядок їх розробки і формування визначає Державна податкова адміністрація України. Для того, щоб організувати ефективний облік по розрахунках бюджетом необхідно керуватись певною нормативно-правовою базою, яка б визначала платників податків, об'єкти оподаткування, ставки податків та терміни їх сплати, тощо.

Список використаних джерел

1. Податковий облік : [підручник] / Панасик В. М., Ковальчук С. К., Бобрівець С. В. – Тернопіль : Карт – блонд, 2009. – 352 с.
2. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у сільському господарстві України : [підручник] / Плаксієнко В. Я., Пісьмаченко Л. М., Рябий Я. І. ; за заг. ред. Плаксієнка В. Я. – Київ : Центр навчальної літератури, 2008. – 946 с.
3. Податковий Кодекс України: Затверджений Верховною радою України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : [підручник] / Н. М. Ткаченко ; 4-те вид., доп. і перероб. – К. : Алерта, 2011. – 1025 с.

Собченко Д.К.
Науковий керівник – Круковська О.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ФОРМУВАННЯ ПЕРВІСНОЇ ВАРТОСТІ ЗАПАСІВ ЗГІДНО П(С)БО 9 «ЗАПАСИ»

Порядок оцінки виробничих запасів визначається П(С)БО 9 «Запаси», Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ст 40) встановлено, що пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання [2].

П(С)БО 9 передбачає, що виробничі запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації [3].

Виробничі запаси відображаються за чистою вартістю реалізації, якщо на дату балансу їх ціна знизилась або вони зіпсовані, застаріли, або іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду.

Чиста вартість реалізації визначається по кожній одиниці запасів за вирахуванням з очікуваної ціни продажу очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізації.

Сума, на яку первісна вартість запасів перевищує чисту вартість їх реалізації, та вартість повністю втрачених (зіпсованих або тих, що не вистачає) запасів списується на витрати звітного періоду. Суми нестач і втрат від псування цінностей до прийняття рішення про конкретних винуватців відображаються на позабалансових рахунках. Після встановлення осіб, які мають відшкодувати витрати, належна до відшкодування сума зараховується до складу дебіторської заборгованості (або інших активів) і доходу звітного періоду.

Якщо чиста вартість реалізації тих запасів, що раніше були уцінені та є активами на дату балансу, надалі збільшується, то на суму збільшення чистої вартості реалізації, але не більше суми попереднього зменшення сторнується запис про попереднє зменшення вартості цих запасів.

Реалізаційна оцінка є вирахуваний або передбачуваний дохід від реалізації майна. До неї відносяться ліквідаційна, роздрібна, оптова, закупівельна, договірна та інші оцінки.

Рентна або капіталізована оцінка визначає цінність активу, що вимірюється розміром доходу або ренти, який може мати підприємство від використання активів, котрі оцінюються.

Первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю);
- суми, що сплачуються за інформаційні послуги у зв'язку з пошуком і

придбанням запасів;

- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- затрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування та відсотки за комерційний кредит постачальників;
- інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придбані для використання у запланованих цілях. До таких витрат, зокрема, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів.

Формування первісної вартості отриманих запасів підприємством наведено на рис. 1.

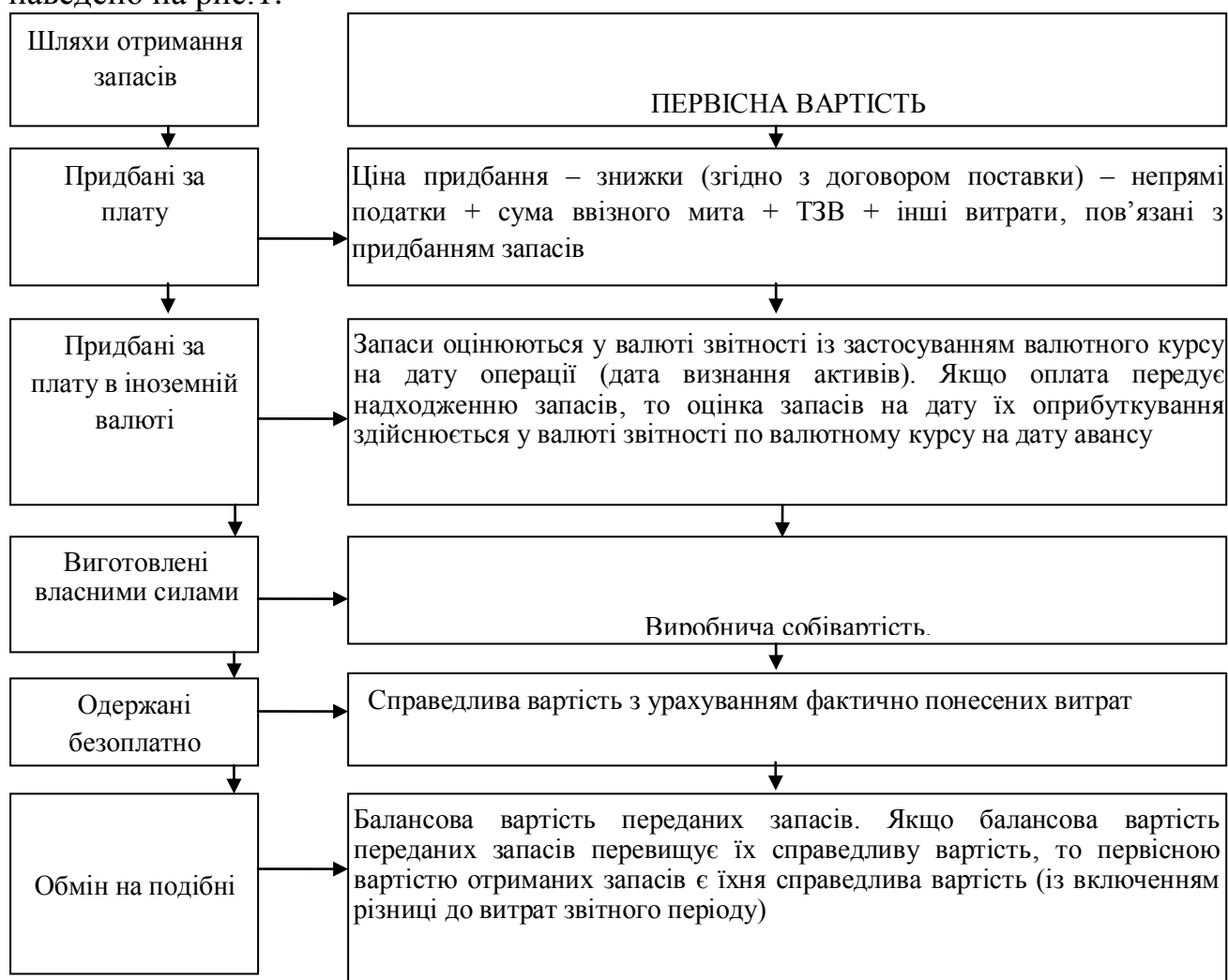


Рис.1. Формування первісної вартості отриманих запасів залежно від шляхів отримання запасів

Не включаються до первісної вартості запасів, а належать до витрат того

періоду, в якому вони були здійснені (встановлені):

- понаднормові витрати і нестачі запасів;
- відсотки за користування позиками;
- витрати на збут;
- загальногосподарські та інші подібні витрати, які безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів та приведення їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

У зв'язку з тим, що транспортно-заготівельні витрати змінюються залежно від партії вантажів, виду використовуваного транспорту, способу навантаження, зміни географії постачальників та інших факторів, змінюється також і фактурна вартість [1, С. 253].

Методики, які зазначені на рис. 1, відносять до первинної оцінки запасів. Але проблеми оцінювання на цьому не закінчуються поки не буде дана відповідь на питання як розподілити вартість матеріальних цінностей, які надійшли у господарство за різними цінами, між тими, що використані на виробництво, реалізованими і тими, що залишилися на підприємстві на кінець звітного періоду. З цього приводу пропонується матеріальні цінності оцінювати за їх конкретними видами за такими етапами руху цінностей: взяття на облік матеріальних цінностей; використання матеріалів на виробництво, їх реалізація та інше вибуття; визначення вартості залишків цінностей на кінець звітного періоду і відображення у бухгалтерській звітності [1, С. 259].

Список використаних джерел

1. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : [підручник] / Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Беленко М. І. ; 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Виробничі запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 18 [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92>.

Стрілецька І. А.
Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ІЗ БЮДЖЕТОМ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ (СТАНДАРТІВ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Побудова моделі ринкової економіки зумовила внесення докорінних змін у всі операції бухгалтерського обліку, в тому числі й у проведення розрахунків із фінансовою системою держави.

Наявність розрахунків із бюджетом як відповідної галузі знань, прийомів і методів – об'єктивне явище в економіці будь-якого суспільства. Воно є складовою управління, сприяє збереженню та примноженню власності, перерозподілу результатів господарської діяльності й зумовлює наявність інформації про процеси, які здійснюються при виробництві та реалізації продукції. Цю інформацію одержують не довільно, а тільки шляхом використання тих прийомів, які закладені в апараті й методах рахункового віддзеркалення й систематизації господарських факторів, що виконуються бухгалтерським обліком.

Ринкова економіка потребує застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, застосування в бухгалтерському обліку тих принципів і методів, які діють сьогодні в країнах із розвинутою ринковою економікою [1]. Водночас слід зауважити, що на цьому шляху виявилася ціла низка об'єктивних труднощів, зумовлених існуванням в Україні протягом значного проміжку часу системи бухгалтерського обліку, та все більше відділялася від міжнародних норм і методологій. Такий підхід у минулому ускладнив роботу щодо переходу на систему бухгалтерського обліку, яка б відповідала потребам часу і разом із тим поступово наближалася до міжнародних норм і принципів.

Тому перед методологами бухгалтерського обліку постали складні завдання – створити теоретичне забезпечення перехідного періоду, який ускладнився тим, що:

1) самі методологи мають освоїти принципи міжнародної системи бухгалтерського обліку і дійти згоди про загальноприйнятні принципи їх здійснення у наших умовах;

2) неможливо відразу перенести ці принципи цілком у діючі умови, потрібно розробити етапи переходу;

3) необхідно перекваліфікувати величезний загін бухгалтерів-практиків та змінити навчальні плани й програми в усіх ланках підготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерських кадрів. Виникла також проблема створення системи аудиторських служб і підготовки відповідних кадрів.

Але План рахунків бухгалтерського обліку й вказівки до нього зберегли значною мірою попередні принципи обліку і багато в чому не відповідають так званим загальноприйнятим принципам бухгалтерського обліку GAAP (Generally Accepted Accounting Principles) і міжнародним стандартам у цій сфері IAS (International Accounting Standards). Суттєвим недоліком чинної системи бухгалтерського обліку є підпорядкування її вимогам податкового законодавства, а не забезпечення інформацією для прийняття управлінських рішень.

Слід також зауважити, що значні розходження методології чинної системи бухгалтерського обліку в Україні з практикою розвинутих країн Західної Європи і США є одним із гальмуючих факторів надходження в країну іноземних інвестицій [2].

Перехід системи бухгалтерського обліку на міжнародні стандарти дасть змогу в першу чергу налагодити тіснішу взаємодію між бухгалтерським обліком та оподаткуванням, створить умови для надання більш аналітичної та доступної облікової інформації з боку користувачів. На нашу думку, йдеться не про деякі незначні зміни та уточнення до існуючої системи бухгалтерського обліку, а про перехід на зовсім іншу методологію бухгалтерського обліку. В цьому зв'язку необхідне глибоке теоретичне обґрунтування головних аспектів бухгалтерського обліку й належна практична підготовка працівників бухгалтерської служби України до переходу на нову систему бухгалтерського обліку, включаючи впровадження реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, принципово змінених в умовах їх застосування.

Вагоме місце в системі розрахунків підприємств із бюджетом посідає податок на прибуток. У цьому зв'язку було прийнято Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 “Податок на прибуток” [3]. Цей стандарт визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та їх розкриття у фінансовій звітності. Його мають застосовувати підприємства, організації та інші юридичні особи незалежно від форм власності, які згідно з чинним законодавством є платниками податку на прибуток. В стандарті дано визначення термінів, що використовуються у положеннях бухгалтерського обліку.

Прийняття спеціального стандарту з податку на прибуток [3] зумовлено тим, що цей податок значно впливає на кінцевий результат фінансово-господарської діяльності підприємства, тому його достовірне відображення в бухгалтерському обліку дає можливість зацікавленим особам приймати оптимальні управлінські рішення.

Як відомо, основним протиріччям між показниками бухгалтерського обліку і податкової звітності є різниця, і в деяких випадках досить значна, між величиною прибутку, що відображається у фінансовій звітності, і величиною прибутку, що оподатковується. На цю різницю впливають різні фактори, які умовно можна поділити на дві групи. Першу групу становлять постійні

фактори, вони пов'язані з тим, як у податковому законодавстві визначається об'єкт оподаткування, тобто прибуток. Так, наприклад, в Україні податковим законодавством витрати на утримання об'єктів соціальної сфери, утримання легкових автомобілів, витрати на благодійні цілі, сплата штрафів не враховуються у витратах при визначенні оподаткованого прибутку. І відповідно буде різниця між обліковим прибутком і прибутком оподатковуваним, як і різна величина податку на прибуток.

До другої групи належать фактори тимчасового характеру, вони виникають внаслідок різниці в часі відображення сум доходів або витрат на рахунках бухгалтерського обліку і при оподаткуванні. Тимчасовими вони вважаються тому, що згодом сторнуються.

Усе це створює значні труднощі при веденні обліку і податкової звітності. Факти розбіжностей і неточностей мають місце з цілого ряду операцій. Це стосується операцій при визначенні первісної вартості запасів, приросту товарно-матеріальних цінностей, відображенні операцій оренди, нарахуванні амортизації, відображенні операцій з нематеріальними активами. Все це дуже ускладнює облік. Реформування бухгалтерського обліку стало об'єктивно необхідним, водночас ще очевиднішими стають розбіжності між бухгалтерською і податковою звітностями [4].

Отже, при прийнятті законодавства з оподаткування прибутку слід було брати за основу чинну систему бухгалтерського обліку.

Вельми важливим є питання про виявлення і класифікацію постійних і тимчасових різниць. Це питання досить складне, і підтверджується тим, що в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток" немає чіткого визначення даних різниць. Так, для визначення різниць при нарахуванні амортизації необоротних активів за тимчасову різницю прийнято різницю між оцінками балансової вартості активів у бухгалтерському обліку і податковій звітності. Насправді у витратах звітного періоду та при обчисленні податкового прибутку враховується не сама балансова вартість активів, а амортизація їх вартості. Тому тимчасові різниці повинні визначатися як різниця сум амортизації необоротних активів, нарахованих у бухгалтерському обліку з метою оподаткування.

Усе це потребує взаємодії податкового законодавства з чинною системою бухгалтерського обліку, що спростить розрахунки з бюджетом і забезпечить їх більшу прозорість.

Список використаних джерел

1. Чумаченко М.Г. Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні та міжнародні стандарти обліку/ Чумаченко М.Г. -К.: Інститут фінансових і банківських досліджень академії економічних наук України. 1997. –36с.
2. Лучко Н.Р. Бухгалтерський облік в управлінні бізнесом: зарубіжний досвід./ Лучко Н.Р. -К.: Облікінформ. 1997. -144с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на

прибуток", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000р. №39 Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

4. Швець В.Г. Перехід системи національного бухгалтерського обліку і статистики на міжнародні стандарти / Швець В.Г. // Статистика України. -2000. -№11. -С.11-15.

Терещенко А.В., старший викладач
Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний науково-технічний університет академіка Юрія Бугая»,
м. Полтава

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ НЕЗАКОННО ЗДОБУТИХ ДОХОДІВ В УКРАЇНІ

На сьогодні досить складно визначити, коли саме у світі з'явилося таке протиправне явище, як легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Вважають, що його історія почалася тисячі років тому, коли у Китаї торговці приблизно 2000 років до н. е. приховували своє багатство від правителів, адже ці правителі могли просто забрати його, а самого торговця заслати [5, с.112].

Становлення інституту протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, у його сучасному вигляді розпочалося на початку ХХ ст. Причиною цього стала діяльність М. Ланські, який, використовуючи переваги номерних рахунків у швейцарських банках, офшорні юрисдикції, конвертував у легальний грошовий обіг незаконно отримані суми від грального бізнесу.

Наприкінці ХХ ст. такі явища набули поширення в усіх цивілізованих країнах світу, але в жодній із них не було дієвої системи протидії цьому. [5, с. 112].

Першими кроками в напрямку протидії легалізації злочинних доходів, стало прийняття низки міжнародних конвенцій. Серед них найважливішими були: Конвенція ООН «Про боротьбу проти обігу наркотичних засобів і психотропних речовин» [6], Конвенція Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних від злочинної діяльності» [7], Директива ЄС «Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму» [3] тощо.

В Україні становлення системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом розпочалося з набуттям нею незалежності в 1991 р.

Синонімом терміна «легалізація» у кримінальній літературі вважається поняття «відмивання». Термін «легалізація» більш точно означає діяння з

надання законного статусу доходам, отриманим в результаті вчинення злочину. Термін «відмивання» історично пов'язаний з одним із перших та найбільш відомих способів легалізації злочинних доходів, який у 20-х–30-х роках минулого століття використовував у Сполучених Штатах Америки мафіозний клан «Коза Ностра», що отримував надприбутки від незаконної торгівлі горілчаними виробами під час дії «сухого закону». Дані кошти були легалізовані через мережу пралень білизни, що йому належали, хоча насправді це було прикриття, тому що такого доходу від прання білизни не можна отримати.

Єдиного визначення поняття стосовно відмивання грошей немає ні в міжнародних актах, ні в законодавстві окремих держав. Під «відмиванням» переважно розуміють легалізацію протиправно отриманих грошових коштів та майна, що здійснюється шляхом різних маніпуляцій з «брудним» капіталом, внаслідок чого останній набуває статусу законного (легального).

Найчастіше проблеми протидії легалізації виникають тому, що існують різні способи «відмивання» грошей такі, як торгівля наркотиками і зброєю, ігорний та порнобізнес, нелегальна міграція, шахрайство, терористична діяльність, вимагання, проституція, торгівля контрабандними та краденими товарами, антикваріатом [2].

На відміну від інших держав, де тіньові доходи отримуються в основному від торгівлі наркотиками та зброєю, в Україні ж основним джерелом незаконних доходів є ухилення від сплати податків. Ключовим елементом тут є фіктивно створені іноземні суб'єкти підприємницької діяльності чи «підконтрольні» іноземні компанії, в основному, офшорні фінансові юрисдикції.

Одним із напрямів діяльності по легалізації «брудних» коштів є також торгівля людьми, нелегальний обіг вогнепальної зброї та викраденого автотранспорту. Кошти, одержані від таких злочинів, переважно осідають за кордоном.

Для отримання незаконних прибутків і надприбутків злочинці часто використовують фіктивні угоди, підробку банківських документів, пластикових карток, цінних паперів, чеків та інших документів [1, с. 347-348].

Легалізація «брудних» коштів загрожує тим, що ці «невраховані» грошові кошти, являючись незабезпеченою грошовою масою, безконтрольно вливаються у грошовий обіг і вже на національному рівні ініціюють штучний сплеск інфляційних тенденцій, підривають основи легального бізнесу, створюють корумпованість державних посадовців і посадових осіб контролюючих служб, які потім вимагають хабарі [1, с. 349].

Уряд та парламент України проводять активне вдосконалення системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

На даний час в основному протидія легалізації доходів регулюється Кримінальним кодексом [8] та Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню

тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»[4].

Для поліпшення ефективності боротьби з відмиванням грошей в Україні потрібно використовувати міжнародний досвід; забезпечити функціонування єдиного державного інформаційно-аналітичного центру зі збирання та обробки даних про підозрілі фінансові операції; запобігти надходженню «брудних» коштів із-за кордону під виглядом великих інвестицій; використовувати дієві заходи боротьби з корупцією та організованою злочинністю; укласти угоди із провідними країнами, в яких регламентовано процедуру повернення коштів, здобутих незаконним шляхом і переказаних за кордон; запровадити практику навчання (стажування) співробітників вітчизняних правоохоронних органів у країнах, які мають адекватне законодавство і досвід боротьби з відмиванням грошей тощо.

Усунення цих недоліків стане запорукою успішної боротьби з «відмиванням» грошей, одержаних злочинним шляхом.

Отже, на підставі вищевикладеного, можна зробити висновки, що легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, в Україні є однією з серйозних загроз національній безпеці держави, а тому для успішної боротьби з нею потрібно удосконалити нормативно-правове забезпечення та державне регулювання відповідно до вимог часу.

Список використаних джерел

1. Азаров Ю.Ю. Боротьба з легалізацією коштів, отриманих протиправним шляхом: стан і перспективи розвитку / Ю.Ю. Азаров // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – № 25. – С. 345-352.

2. Безверщенко О.О. Проблеми визначення поняття легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_ENXXI_2009/Pravo/45819.doc.htm

3. Директива Європейського Парламенту та Ради «Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму» від 26.10.2005 р. № 2005/60/ЄС. – [Електронний ресурс] – Офіційний WEB-портал – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/994_774

4. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р. № 1702-VII. – [Електронний ресурс] – Офіційний WEB-портал – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/1702-18>

5. Кобзева Т.А. Становлення в Україні інституту протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом / Т.А. Кобзева // Право і безпека. – 2011. – № 5 (42). – С. 112-116.

6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин» від 20.12.1988

р. № 1000-XII. – [Електронний ресурс] – Офіційний WEB-портал – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_096

7. Конвенція Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом» від 08.11.1990 р. № 738/97-ВР. – [Електронний ресурс] – Офіційний WEB-портал – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_029

8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. – [Електронний ресурс] – Офіційний WEB-портал – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Тесля А.М., аспірант
Херсонський державний університет,
м. Херсон

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Одна з найважливіших складових зростання економіки нашої країни - стабілізація та розвиток виробництва і послуг у всіх галузях економіки, на всіх без винятку підприємствах, в бізнесі різних рівнів і в усіх сферах підприємницької діяльності. Сучасний стан економіки України супроводжується низкою невирішених проблем, серед яких однією з важливіших для більшості українських підприємств є проблема досягнення та збереження певного рівня конкурентоспроможності. В умовах реформування аграрної сфери, коли значно збільшилась кількість товаровиробників (в першу чергу – фермерських господарств), між ним активізується боротьба за покупця. Рушійною силою даної боротьби є конкуренція, яка інтегрує як запити споживачів, так і здатність виробника забезпечити виробництво конкурентоздатної продукції та надання конкурентоспроможних послуг. Основною ознакою ринкової економіки є конкурентна боротьба, суперництво підприємців за одержання максимальних прибутків. Тому зараз, у період трансформації економіки України, підвищення конкурентоспроможності стало основним завданням господарюючих суб'єктів.

Під конкурентоспроможністю розуміють можливість запропонувати товар, який відповідає певним вимогам споживачів, тобто визначеної якості, у необхідній кількості, у необхідні терміни та за більш сприятливих умов постачання, ніж у конкурентів. Це спроможність досягати законним шляхом найвищих економічних та соціальних переваг [5, с. 84].

Конкурентоспроможність характеризується сукупністю показників функціонування галузей і діяльності виробничих структур, що визначають їх стабільний розвиток і успіх у конкурентній боротьбі на внутрішньому та зовнішньому ринках [3, с. 2].

В сучасних умовах забезпечення конкурентоспроможності фермерських господарств набуває особливої актуальності. Оскільки трудовий потенціал будь-якого фермерського господарства – основна складова ресурсного потенціалу, метою цього дослідження є його вплив на забезпечення їх конкурентоспроможності.

Для фермерського господарства конкурентоспроможність – це забезпечення оптимального співвідношення між обсягами виробництва і реалізації продукції та його ресурсним потенціалом, платоспроможності і інвестиційної привабливості підприємства, зменшення природних і економічних ризиків приватного господарювання. З іншого боку, під конкурентоспроможністю слід розуміти здатність фермерських господарств виробляти продукцію, яка користується попитом на ринку, брати участь у боротьбі за покупця, а також шукати напрямки збільшення своєї частки на ринку [1, с. 11].

В умовах виникнення і дії конкуренції в агропромисловому виробництві важливого значення набуває досягнення балансу між постачальниками і споживачами сільськогосподарської продукції. В останній час в Україні в результаті тривалої економічної кризи, що призвела до зниження обсягів виробництва всіх видів сільськогосподарської продукції і стрімкого зростання цін на неї, значно скоротилося споживання населенням основних продуктів харчування.

Конкурентоспроможність фермерського господарства характеризується сукупністю показників функціонування і діяльності виробничих структур, що визначають їх стабільний розвиток і успіх у конкурентній боротьбі на внутрішньому та зовнішньому ринках. Вона оцінюється рівнем конкурентоспроможності окремих його господарюючих суб'єктів і їхньої продукції.

Розуміння факторів конкурентоспроможності є основою при прийнятті ефективних управлінських рішень щодо посилення ринкових позицій як на рівні підприємств, так і на галузевому рівні.

Традиційні методи оцінки конкурентоспроможності фермерських господарств базуються на розрахунку коефіцієнтів. Поряд з визначенням коефіцієнтів платоспроможності, оборотності активів, оцінки ліквідності балансу, оцінки прибутковості та інших, які пропонуються дослідниками, слід використовувати оцінку динаміки обсягів виробленої і реалізованої продукції, продуктивності праці, врожайності культур і продуктивності худоби.

Конкурентоспроможність фермерських господарств залежить від великої кількості факторів, які умовно можна поділити на внутрішні (земля та її якість, трудові ресурси, засоби виробництва, матеріалозабезпеченість) та зовнішні – селекційно-генетичний і агро-біо-кліматичний потенціал регіону, законодавча база, державна підтримка фермерських господарств, кредитна система, умови реалізації продукції та матеріально-технічне забезпечення, діяльність інших господарств-конкурентів [4, с. 101]. А також: площа сільськогосподарських

угідь з урахуванням їх якості; власний виробничо-ресурсний потенціал господарства; рівень агротехніки виробництва; рівень концентрації виробництва; кооперація господарської діяльності фермерських господарств; вартість товарної продукції на одиницю земельної площі і рівні економічної та виробничої стійкості фермерських господарств.

Для підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств необхідно вирішити такі питання:

- надання фермерам дорадчих послуг щодо моніторингу продовольчого ринку та здійснення виробничої діяльності;

- надання державної підтримки у придбанні техніки, проектуванні і будівництві доріг, мереж електро- та водопостачання, розвитку сільських територій у цілому;

- своєчасні розрахунки з фермерами за продану продукцію з відповідною індексацією;

- збільшення розмірів фермерських господарств за рахунок оренди земель та кооперування;

- удосконалення системи оподаткування фермерів;

- надання фермерам пільгових довгострокових та короткострокових вітчизняних та іноземних валютних кредитів під заставу майна і майбутній урожай для придбання високопродуктивної техніки, племінної худоби, оборотних засобів виробництва (добрив, насіння, пестицидів та паливно-мастильних матеріалів);

- кооперування фермерів у переробці, збуті продукції, постачанні, технічному обслуговуванні;

- інформаційне та дорадче забезпечення фермерських господарств;

- створення системи підготовки і перепідготовки фермерів;

- організація консультаційних служб для фермерів з технологічних, економічних, юридичних питань;

- фінансування наукових досліджень з проблем розвитку фермерства.

Основою державної підтримки фермерських господарств, як одного з напрямків підвищення конкурентоспроможності, є регулювання земельних відносин, створення сприятливого інвестиційного клімату та механізмів кредитування фермерів. Однією з форм інвестиційної активності є організація малого бізнесу на основі лізингу. Створення лізингових компаній, механізму передачі устаткування в лізинг допоможе одержати фермерам устаткування в довгострокову оренду і в багатьох випадках дозволить організувати свою справу належним чином [2, с. 134].

Список використаних джерел

1. Багрова І.В.. Складові та фактори конкурентоспроможності / І.В.Багрова, О.Г. Нефедова// Науковий журнал „Вісник економічної науки України”. – 2007. – № 1(11). – С. 11–16.

2. Воронкова А.Э. Стратегическое управление конкурентоспособным

потенциалом предприятия: диагностика и организация. Монография/ А.Э. Воронкова - Луганск: Изд-во ВНУ, 2000. - 315 с.

3. Захаров А. Н. Конкурентоспособность предприятия: сущность, методы оценки и механизмы увеличения / А. Н. Захаров, А. А. Зокин // Бизнес и банки. – №001-002 от 09.01.2004. – С. 1-5.

4. Кваша С. М. Конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому аграрному ринку / С. М. Кваша, Н. Є. Голомша // Економіка АПК. – 2006. – № 5. – С. 99-104.

5. Россоха В. В. Діагностика конкурентоспроможності продукції / В. В. Россоха, М. П. Канінський // Вісник НАУ. – К. : НАУ. – 2003. Вип. 62. – С. 84-89.

Тищенко І. Л.

Науковий керівник – Пилипенко К. А., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Запаси, у тому числі виробничі запаси, є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та висвітленні інформації про його фінансовий стан.

Згідно термінології П(С)БО 9, запаси - активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.[1] Для правильної організації обліку виробничих запасів не обійтись без дотримання нормативно-правової бази запасів. Порядок ведення бухгалтерського обліку та контролю виробничих запасів регулює низку нормативно-правових документів, які забезпечують:

- дотримання суб'єктами господарювання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, які носять обов'язковий характер, гарантують та захищають інтереси користувачів облікової інформації;

- достовірність та повноту необхідних даних для задоволення інформаційних потреб користувачів. [2]

Бухгалтерський облік виробничих запасів регулює широке коло нормативних документів, умовно їх можна поділити на декілька рівнів:

- Міжнародний (МСФЗ) - встановлює особливості визнання та оцінки виробничих запасів при їх надходженні та використанні для підприємств

України, які використовують міжнародні стандарти для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

- Національний (положення, закони, кодекси, інструкції, рекомендації, постанови) - визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів, зокрема під час формування інформації про виробничі запаси; визначає методологічні засади формування в обліку інформації про виробничі запаси, регулює їх порядок оцінки і обліку на підприємстві та розкриття інформації в фінансовій звітності, регулює порядок здійснення операцій, пов'язаних із рухом виробничих запасів; порядок оподаткування податком на додану вартість виробничих запасів при їх придбанні та реалізації, порядок оцінки виробничих запасів при вибутті тощо.

- Рівень підприємства (внутрішньо-розпорядчі документи, накази) - окреслює методику обліку окремих операцій, і відображає особливості організації ведення бухгалтерського обліку та порядок здійснення контролю в середині підприємства [3]. Приклад рівнів нормативного регулювання бухгалтерського обліку запасів наведений на рис. 1.

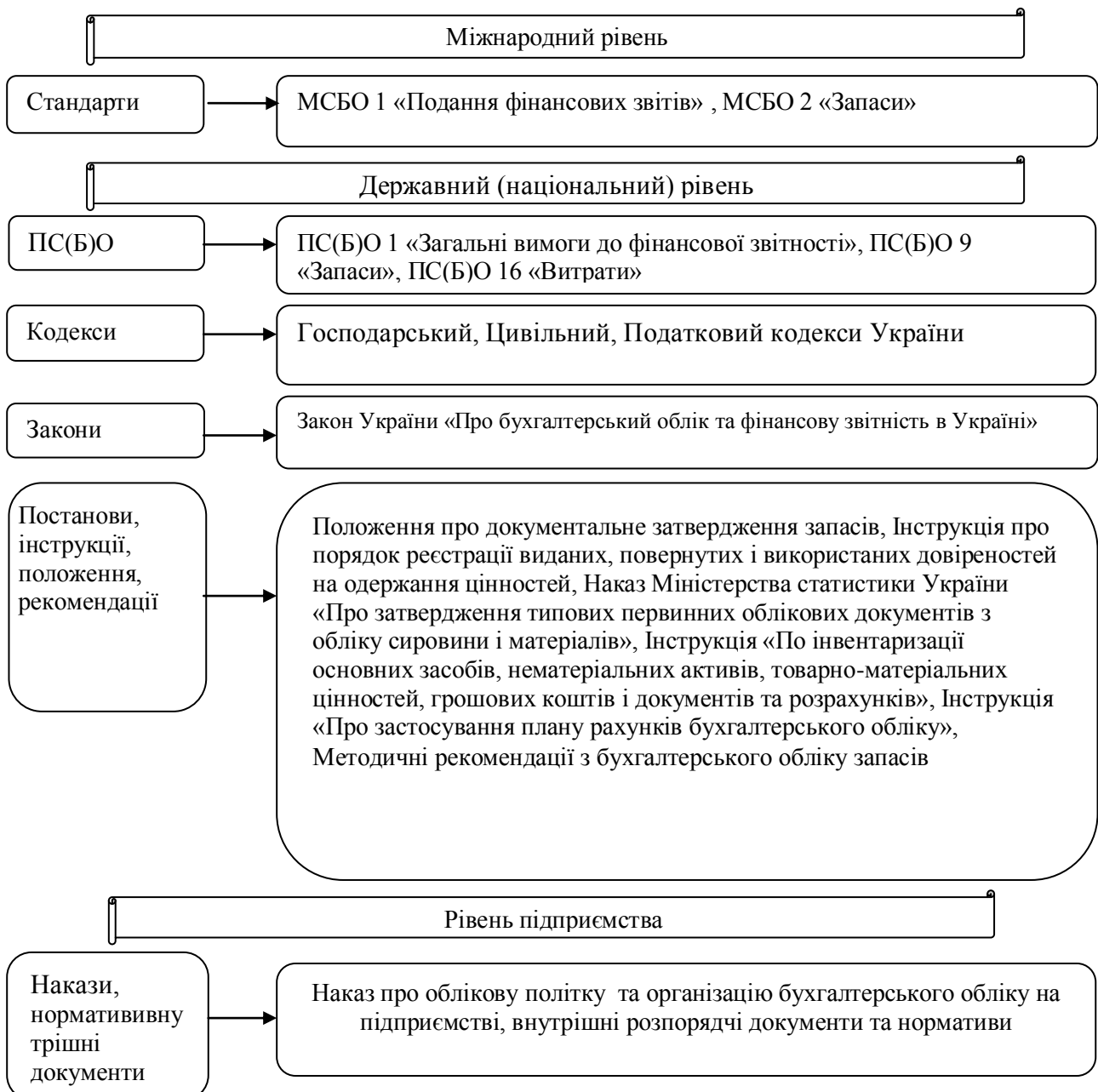


Рис. 1 Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку запасів

Вищезазначені нормативні документи мають різний правовий статус із дотриманням положень нормативно-правових актів вищого рівня.

Державну політику у сфері бухгалтерського обліку та контролю в Україні реалізують Міністерство фінансів України, Національний банк України, Державне казначейство України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади в межах повноважень, передбачених законодавством.

Отже, розглянувши трирівневу модель нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку запасів для підприємств існує необхідність вирішення проблем з узгодження законодавчої бази на всіх рівнях і зведення до мінімуму існуючих суперечностей у системі обліку та контролю на підприємствах різних форм власності і організаційно-правових форм господарювання.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” № 318 від 14.12.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

2. Ловска І. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів спиртової промисловості / І. Ловска // Вісник ЖДТУ – 2013. - №1 (63). – С. 124 – 125.

3. Должанський А. Нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів на поліграфічних підприємствах в умова розвитку ринкових відносин / А. Должанський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 23.18. - С. 181 – 182.

Тютюнник С. В., к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава

ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМИ АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне використання матеріальних ресурсів на підприємстві є одним із факторів підвищення прибутковості його діяльності.

Матеріальні ресурси – це запаси предметів праці, які включають сировину, основні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріали, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва та адміністративних потреб, і наявність яких є

необхідною умовою ритмічної роботи підприємства [1, с. 404].

У відповідності до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством. Запаси визнаються активом, якщо є ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість можна достовірно визначити [2].

До складу запасів підприємства відносять: сировину, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності; незавершене виробництво; готову продукцію; товари; малоцінні та швидкозношувані предмети. У складі запасів найбільшу частку займають виробничі запаси. П(С)БО 9 не пропонує чіткого тлумачення терміну «виробничі запаси». Конкретний склад та перелік матеріальних цінностей, що повинні обліковуватися як виробничі запаси, наведено в Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій на рахунку 20 «Виробничі запаси». Зокрема, для обліку виробничих запасів передбачено такі субрахунки: 201 «Сировина й матеріали», 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби», 203 «Паливо», 204 «Тара й тарні матеріали», 205 «Будівельні матеріали», 206 «Матеріали, передані в переробку», 207 «Запасні частини», 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», 209 «Інші матеріали».

До завдань аналізу матеріальних ресурсів Л. Я. Тринька та О. В. Липчанська (Іванчук) відносять [3, с. 204]:

- оцінку реальності планів матеріально-технічного постачання, ступінь виконання їх впливу на обсяг виробництва продукції, її собівартість та інші показники господарської діяльності;
- оцінку забезпечення підприємства окремими видами матеріальних ресурсів;
- визначення характеру складських запасів, оцінку руху та структури споживання матеріальних ресурсів;
- оцінку рівня інтенсивності та ефективності використання матеріальних ресурсів;
- систематизацію факторів, які зумовили відхилення фактичних показників використання матеріальних ресурсів від планових (прогнозованих);
- моделювання взаємозв'язків між обсягами випуску продукції та матеріаломісткістю, матеріаловіддачею, іншими факторними показниками;
- виявлення внутрішньовиробничих резервів економії матеріальних ресурсів і розробку конкретних заходів з їх використання.

М. А. Болюх та інші пропонують доповнити їх такими завданнями [1, с. 405-406]: оцінка обґрунтованості та ефективності формування портфеля замовлень на матеріальні ресурси; аналіз динаміки оптових цін на матеріальні

ресурси та транспортно-заготівельних витрат, а також норм витрачання матеріальних цінностей; розробка політики управління виробничими запасами і формування нового портфеля замовлень на матеріальні ресурси.

У зв'язку з цим, детальніше розглянемо напрямки аналізу виробничих запасів. Етапами аналізу виробничих запасів є: аналіз структури та динаміки виробничих запасів за інформацією форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»; розрахунок показників оборотності та ефективності використання виробничих запасів; дослідження впливу чинників на показники ефективності використання виробничих запасів; виявлення резервів підвищення ефективності використання виробничих запасів на підприємстві.

Під час дослідження структури та динаміки виробничих запасів визначають якими видами запасів представлені виробничі запаси на підприємстві та їх частку в загальній величині виробничих запасів, проводять розрахунок змін у структурі, абсолютної та відносної зміни величин окремих видів виробничих запасів у динаміці. Також на цьому етапі доцільно порівняти фактичні залишки виробничих запасів з нормативними. Надлишок або нестача виробничих запасів є одним із чинників незадовільного фінансового стану.

Під час розрахунку показників оборотності та ефективності використання виробничих запасів пропонуємо визначати: період оборотності виробничих запасів (у тому числі індивідуальні показники оборотності виробничих запасів за видами); коефіцієнт накопичення; запасомісткість та запасовіддачу (за виробничими запасами); частку виробничих запасів у собівартості продукції; прибутковість використання виробничих запасів та рівень рентабельності по виробничих запасах. Доцільним є порівняння динаміки виробничих запасів з динамікою фінансових результатів. У випадку перевищення темпів приросту фінансових результатів над темпами приросту виробничих запасів спостерігається підвищення ефективності використання виробничих запасів.

Для дослідження впливу чинників на показники ефективності використання запасів можна використати прості та деталізовані моделі запасомісткості та запасовіддачі (за виробничими запасами).

Прості моделі.

- Запасомісткість по виробничих запасах:

$$Z_m = BZ \cdot ЧД, \quad (1)$$

де Z_m – рівень запасомісткості по виробничих запасах, грн/грн;

BZ – вартість виробничих запасів, грн;

$ЧД$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн.

- Запасовіддача по виробничих запасах:

$$Z_b = ЧД \cdot BZ, \quad (2)$$

де Z_b – рівень запасовіддачі по виробничих запасах, грн/грн;

Деталізовані моделі.

- Запасомісткість по виробничих запасах:

$$Z_m = (C+KH+П+T+BM+ЗЧ+M+MШП) ? ЧД, \quad (3)$$

де Z_m – рівень запасомісткості по виробничих запасах, грн/грн;

C – сировина і матеріали, грн (форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності», ряд. 800);

KH – купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, грн (форма № 5, ряд. 810);

$П$ – паливо, грн (форма № 5, ряд. 820);

T – тара і тарні матеріали, грн (форма № 5, ряд. 830);

BM – будівельні матеріали, грн (форма № 5, ряд. 840);

$ЗЧ$ – запасні частини, грн (форма № 5, ряд. 850);

M – матеріали сільськогосподарського призначення, грн (форма № 5, ряд. 860);

$MШП$ – малоцінні та швидкозношувані предмети, грн (форма № 5, ряд. 880);

$ЧД$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн (форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», ряд 2000).

- Запасовіддача по виробничих запасах:

$$Z_b = ЧД ? (C+KH+П+T+BM+ЗЧ+M+MШП). \quad (4)$$

Узагальнюючим етапом дослідження є визначення резервів підвищення ефективності використання виробничих запасів. До них можна віднести: формування виробничих запасів у межах необхідного мінімуму для забезпечення безперервності діяльності підприємства; зміна частки в структурі окремих видів виробничих запасів; недопущення придбання зайвих і непотрібних у даний час виробничих запасів; реалізація надлишкових та залежалих виробничих запасів.

Список використаних джерел

1. Економічний аналіз : навч. посібник / Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбаток М. І. ; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К. ; КНЕУ, 2001. – 540 с.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20 жовт. 1999 р., із змінами [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

3. Тринька Л. Я. Економічний аналіз : навчально-методичний посібник / Л. Я. Тринька, О. В. Липчаська (Іванчук). – К. : Алерта, 2013. – 568 с.

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ФОРМУВАННЯ ЧИСТОЇ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Показники рентабельності відображають рівень відносної ефективності функціонування підприємства і показують, скільки копійок прибутку одержано на 1 грн здійснених витрат (вкладеного капіталу, використаних ресурсів).

На підставі системного підходу щодо проведення комплексного аналізу власного капіталу, одним із етапів якого є факторний аналіз, А. В. Боднарчук запропонувала модель факторного аналізу власного капіталу [1].

Результативним показником під час факторного аналізу власного капіталу виступає рентабельність, яка показує ефективність його формування і використання, а також взаємозв'язок між отриманим прибутком підприємства та капіталом, інвестованим у формування активів з метою одержання цього прибутку. Факторними показниками, які впливають на рентабельність власного капіталу, є: рентабельність реалізації, коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт платоспроможності власного капіталу та коефіцієнт фінансового ризику. Виділення саме цих факторів пояснюється тим, що кожен показник характеризує певну частину власного капіталу та його ефективність.

Факторний аналіз показника чистої рентабельності власного капіталу пропонуємо проводити за допомогою багатofакторної детермінованої моделі:

$$\begin{aligned}
 РВК &= \frac{\Pi}{ВК} \times 100 = \frac{\Pi}{К} \times 100 \times \frac{К}{ВК} = \frac{\Pi}{ЧД} \times 100 \times \frac{ЧД}{К} \times \frac{К}{ВК} = \\
 &= \frac{\Pi}{ЧД} \times 100 \times \frac{ЧД}{ОА} \times \frac{ОА}{К} \times \frac{К}{ВК} = \frac{\Pi}{ЧД} \times 100 \times \frac{ЧД}{ОА} \times \frac{ОА}{ПЗ} \times \frac{ПЗ}{К} \times \frac{К}{ВК} = \\
 &= РК \times КФЗ = РР \times КОК \times КФЗ = РР \times КОА \times Ч^{ОА} \times КФЗ = \quad (1) \\
 &= РР \times КОА \times КЗЛ \times Ч^3 \times КФЗ,
 \end{aligned}$$

де РВК – чиста рентабельність власного капіталу, % – відношення чистого прибутку (Π) до середньорічної вартості власного капіталу (ВК);

РК – чиста рентабельність сукупного капіталу, % – відношення чистого прибутку (Π) до середньорічної вартості капіталу (К);

КФЗ – коефіцієнт фінансової залежності – відношення середньорічної вартості капіталу (К) до середньорічної вартості власного капіталу (ВК);

РР – рентабельність реалізації, % – відношення чистого прибутку (Π) до чистого доходу від реалізації продукції (ЧД);

КОК – коефіцієнт обертання капіталу – відношення чистого доходу від реалізації продукції (ЧД) до середньорічної вартості капіталу (К);

КОА – коефіцієнт обертання оборотних активів – відношення чистого доходу від реалізації продукції (ЧД) до середньорічної вартості

оборотних активів (ОА);

$\text{Ч}^{\text{ОА}}$ – частка оборотних активів у капіталі – відношення середньорічної вартості оборотних активів (ОА) до середньорічної вартості капіталу (К);

КЗЛ – коефіцієнт загальної ліквідності – відношення середньорічної вартості оборотних активів (ОА) до середньорічної величини поточних зобов'язань (ПЗ);

Ч^3 – частка поточних зобов'язань у капіталі – відношення середньорічної величини поточних зобов'язань (ПЗ) до середньорічної вартості капіталу (К).

Отже, на зміну показника чистої рентабельності власного капіталу (РВК) впливають такі фактори:

- 1) рентабельність реалізації (РР);
- 2) коефіцієнт обертання оборотних активів (КОА);
- 3) коефіцієнт загальної ліквідності (КЗЛ);
- 4) частка поточних зобов'язань у капіталі (Ч^3);
- 5) коефіцієнт фінансової залежності (КФЗ).

Для проведення розрахунків впливу факторів на зміну чистої рентабельності власного капіталу з використанням способу ланцюгових підстановок за інформацією форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» і форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» [2] будемо таблицю вихідної інформації та розрахункових показників (табл. 1).

Таблиця 1

Вихідна інформація для факторного аналізу чистої рентабельності власного капіталу підприємства за 2013-2014 рр.

Показник	Умовні позначення	2013 р.	2014 р.	Відхилення (+,-)	
				абсолютне	відносне, %
Чистий прибуток, тис. грн	П	811	2146	+1335	у 2,6 р. б.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	ЧД	5615	6828	+1213	+21,6
Середньорічна вартість капіталу, тис. грн	К	5146	6918	+1772	+34,4
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	ВК	4823	6301	+1478	+30,6
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	ОА	3328	5141	+1813	+54,5
Середньорічна величина поточних зобов'язань,	ПЗ	234	529	+295	у 2,3

тис. грн.					р. б.
Чиста рентабельність власного капіталу, %	РВК	16,8	34,1	+17,3	?
Рентабельність реалізації, %	РР	13,4	31,8	+18,4	?
Коефіцієнт обертання оборотних активів	КОА	1,687	1,328	-0,359	-21,3
Коефіцієнт загальної ліквідності	КЗЛ	14,222	9,718	-4,504	-31,7
Частка поточних зобов'язань у капіталі	Ч ³	0,045	0,076	-0,031	+68,9
Коефіцієнт фінансової залежності	КФЗ	1,067	1,098	+0,031	+2,9

За даними табл. визначаємо умовні показники чистої рентабельності власного капіталу, %:

$$\hat{D}\hat{A}\hat{E}_{01} = \hat{D}\hat{D}_1 \times \hat{E}\hat{I}\hat{A}_0 \times \hat{E}\hat{C}\hat{E}_0 \times \hat{C}_0 \times \hat{E}\hat{O}\hat{C}_0; \quad (2)$$

$$РВК_{УМ1} = 31,8 \times 1,687 \times 14,222 \times 0,045 \times 1,067 = 36,6;$$

$$\hat{D}\hat{A}\hat{E}_{02} = \hat{D}\hat{D}_1 \times \hat{E}\hat{I}\hat{A}_1 \times \hat{E}\hat{C}\hat{E}_0 \times \hat{C}_0 \times \hat{E}\hat{O}\hat{C}_0; \quad (3)$$

$$РВК_{УМ2} = 31,8 \times 1,328 \times 14,222 \times 0,045 \times 1,067 = 28,8;$$

$$\hat{D}\hat{A}\hat{E}_{03} = \hat{D}\hat{D}_1 \times \hat{E}\hat{I}\hat{A}_1 \times \hat{E}\hat{C}\hat{E}_1 \times \hat{C}_0 \times \hat{E}\hat{O}\hat{C}_0; \quad (4)$$

$$РВК_{УМ3} = 31,8 \times 1,328 \times 9,718 \times 0,045 \times 1,067 = 19,7;$$

$$\hat{D}\hat{A}\hat{E}_{04} = \hat{D}\hat{D}_1 \times \hat{E}\hat{I}\hat{A}_1 \times \hat{E}\hat{C}\hat{E}_1 \times \hat{C}_1 \times \hat{E}\hat{O}\hat{C}_0; \quad (5)$$

$$РВК_{УМ4} = 31,8 \times 1,328 \times 9,718 \times 0,076 \times 1,067 = 33,3.$$

Загальна зміна (+,-) чистої рентабельності власного капіталу в 2014 р. порівняно з 2013 р., відсоткових пунктів:

$$\Delta РВК = РВК_1 - РВК_0; \quad (6)$$

$$\Delta РВК = 34,1 - 16,8 = +17,3,$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) рентабельності реалізації:

$$\Delta РВК_{РР} = РВК_{УМ1} - РВК_0; \quad (7)$$

$$\Delta РВК_{РР} = 36,6 - 16,8 = +19,8;$$

2) коефіцієнта обертання оборотних активів:

$$\Delta РВК_{КОА} = 28,8 - 36,6 = -7,8; \quad (8)$$

3) коефіцієнта загальної ліквідності:

$$\Delta РВК_{КЗЛ} = РВК_{УМ3} - РВК_{УМ2}; \quad (9)$$

$$\Delta РВК_{КЗЛ} = 19,7 - 28,8 = -9,1;$$

4) частки (коефіцієнта) поточних зобов'язань у капіталі:

$$\Delta \hat{D}\hat{A}\hat{E}_{\times \zeta} = \hat{D}\hat{A}\hat{E}_{04} - \hat{D}\hat{A}\hat{E}_{03}; \quad (10)$$

$$\Delta РВК_{\zeta^3} = 33,3 - 19,7 = +13,6;$$

5) коефіцієнта фінансової залежності:

$$\Delta РВК_{КФЗ} = РВК_1 - РВК_{УМ4}; \quad (11)$$

$$\Delta РВК_{КФЗ} = 34,1 - 33,3 = +0,8.$$

Отже, чиста рентабельність власного капіталу підвищилася з 16,8 % у

2013 р. до 34,1 % у 2014 р., тобто на 17,3 в. п. Позитивно вплинули на зміну результативного показника три фактори: за рахунок підвищення рентабельності реалізації на 18,4 в. п., збільшення частки (коефіцієнта) поточних зобов'язань у капіталі на 0,031 (68,9 %) і зростання коефіцієнта фінансової залежності на 0,031 (2,9 %) чиста рентабельність власного капіталу підвищилася відповідно на 19,8, 13,6 і 0,8 в. п. Разом із тим зменшення коефіцієнта обертання оборотних активів на 0,359 (21,3 %) і коефіцієнта загальної ліквідності на 4,504 (31,7 %) зумовило зниження чистої рентабельності власного капіталу за період дослідження відповідно на 7,8 і 9,1 в. п. Таким чином, основним фактором позитивного впливу на збільшення показника чистої рентабельності власного капіталу підприємства стало підвищення рентабельності реалізації продукції.

Результати факторного аналізу показників рентабельності слід покласти в основу обґрунтування управлінських рішень щодо підвищення ефективності використання капіталу.

Список використаних джерел

1. Боднарчук А. В. Бухгалтерський облік та аналіз власного капіталу сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. канд. економ наук: 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / А. В. Боднарчук ; Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» УААН. – К., 2013. – 21 с.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р., із змінами [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

Тюхтій С.О.

Науковий керівник - Круковська О.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

ПРОБЛЕМИ ДОКОМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Становлення та розвиток ринкової економіки в нашій країні неможливий без належної організації бухгалтерського обліку. Одним з найважливіших питань організації бухгалтерського обліку на кожному підприємству є формування наказу про облікову політику. На сьогодні процесу формування облікової політики приділяється увага як з боку працівників обліково-фінансових служб, так і з боку власників та адміністрації підприємства.

У Наказі Міністерства фінансів № 635 зазначено, що підприємство самостійно на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського

обліку та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку визначає за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів облікової політики підприємства, а також зміни до неї. Але цей Наказ не регламентує обов'язкового створення окремого розпорядчого документу щодо облікової політики, тому працівники облікових служб обмежуються лише розкриттям окремих її аспектів у Примітках до річної фінансової звітності .

На думку працівників облікових служб вибір облікової політики на підприємстві – дуже трудомісткий і відповідальний процес. Адже підприємству не один рік доведеться працювати і враховувати свої активи і зобов'язання згідно з обраною ними обліковою політикою. Це вимагає від підприємства більш зваженого підходу до розробки облікової політики, яка відповідає специфіці його роботи.

Основними причинами чому обліковці уникають питання створення розпорядчого документу про облікову політику на підприємстві, є :

1. Відсутність достатнього практичного досвіду управління в ринкових умовах ;

2. Недостатнє законодавче врегулювання цього питання

Але хоч у Наказі №635 визначено, що облікова політика повинна розкривати у Примірниках до річної фінансової звітності , до їх складання при відображенні в обліку поточних операцій бухгалтер уже повинен орієнтуватися на встановлені принципи оцінки , методи обліку подій , що відбуваються. Тому на підприємстві необхідний розпорядчий документ, що визначає напрямки облікової політики.

Таким чином, в Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерство фінансів України» від 27.06.2013 р. №635 слід внести пункт про обов'язковість створення розпорядчого документу про облікову політику .

Можна вважати , що однією з проблем формування облікової політики підприємств є відсутність єдиної , встановленої законодавством , форми розпорядчого документу про облікову політику , що призводить до неоднозначного тлумачення його розділів. Більшість авторів погоджується з тим , що для кожного підприємства слід виділяти методологічну , методичну та організаційну складові документа про облікову політику підприємства .

Методологічна частина облікової політики містить положення , які регулюють методологію бухгалтерського обліку .

Методична частина складається із методів ведення бухгалтерського обліку , які списують порядок відображення фінансово-господарських операцій у системі бухгалтерського обліку і відповідає за те , як об'єкти бухгалтерського обліку відображаються на рахунках бухгалтерського обліку .

Організаційна частина визначає організацію системи бухгалтерського обліку та дає відповідь на питання , як саме вона працюватиме.

Деякі автори наполягають на тому, щоб виокремити ще один розділ, який включав би елементи облікової політики для цілей управлінського обліку. Можемо вважати це недоцільним так, як більшість пунктів облікової політики для цілей фінансового і для цілей управлінського обліку дублюються. Тому слід заключити їх до вище зазначених розділів.

Отже, на даному етапі розвитку економіки нашої країни як власники (керівники), так і сама держава не приділяють належної уваги формуванню облікової політики, що негативно впливає на процес ведення бухгалтерського обліку і функціонування підприємств в ринкових умовах господарювання. Для покращення ситуації необхідно внести доповнення до нормативно-правових актів.

Список використаних джерел

1. Андрущенко Г. Актуальні питання формування облікової політики малих підприємств / Г. Андрущенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010 – №11 – С. 10-14.

2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України № 635 від 27 черв. 2013 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/article?art_id=382876&cat_id=293537.

3. Щирба М. Проблеми документального оформлення облікової політики та шляхи їх вирішення / М. Щирба // Економічний аналіз. – 2010. – № 5. – С. 381-384.

Федорова Л.П.

Науковий керівник – Сакун А.Ж., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МСФЗ НА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

МСФЗ – ефективний інструмент підвищення прозорості та зрозумілості інформації, яка розкриває діяльність суб'єктів господарювання, створює достовірну базу для визначення доходів і витрат, оцінювання активів і зобов'язань.

На сьогодні з бухгалтерськими звітами керівники галузевого управління не працюють, вони отримують неповну та неоперативну узагальнену інформацію від органів Держкомстату України. Проблеми, пов'язані із переходом українських підприємств на МСФЗ не можуть нівелювати тих переваг, які виникнуть у зв'язку з такими змінами. Позитивними сторонами

застосування МСФЗ як для суб'єктів господарювання, які складають фінансову звітність, так і для її користувачів є:

- можливість отримання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень;
- забезпечення порівнянності показників звітності з іншими суб'єктами господарювання, незалежно від того, резидентом якої країни вони є і на якій території здійснюють господарську діяльність;
- можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на міжнародні ринки;
- забезпечення більшої довіри з боку потенційних партнерів;
- надійність та прозорість інформації.

Суттєво вплинуло на стан обліку та звітності недостатньо адаптоване запровадження в якості національних міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності; відсторонення Міністерства аграрної політики України від формування методології бухгалтерського обліку і звітності.

Звітність, складена з дотриманням вимог МСФЗ, містить у середньому 100-120 сторінок, тоді як звітність складена за національними П(С)БО містить 18 сторінок. Звичайно, що для більшості вітчизняних сільськогосподарських підприємств немає потреби складати звітність за вимогами МСФЗ.

До недоліків міжнародних стандартів відносять те, що вони багато в чому покладаються на професійне судження укладача звітності, а в Україні майже нема спеціалістів з впровадження МСФЗ в аграрній сфері. Відсутність, досвіду використання професійного судження, а також багатоваріантність вибору внутрішніх і зовнішніх джерел інформації для прийняття рішень спричиняють непорозуміння серед бухгалтерів аграрного середовища та зовнішніх користувачів. Варто зазначити той факт що МСФЗ як породження ринкової економіки орієнтовані тільки на комерційні підприємства створені та функціонуючі для отримання прибутку.

Значно звужує сферу застосування МСФЗ і те, що вони неприйнятні для використання середніми, а тим паче малими аграрними підприємствами через високі, порівняно з доходами та оборотами підприємств, витрати на складання комплексу звітності за вимогами міжнародних стандартів.

Побоювання підприємств щодо змін в законодавстві в більшості випадків невиправдані. Так, якщо порівняти МСФЗ зі національними стандартами, то відразу стане зрозуміло, що вимоги до бухгалтерського обліку в них досить схожі, а в окремих випадках – взагалі ідентичні. Складнощі в переході на МСФЗ можуть виникнути у тих компаній, які при веденні бухгалтерського обліку не дотримуються вимог П(С)БО, а також ті, у яких перевага віддається веденню податкового обліку. Такі складнощі, в свою чергу, можна легко усунути наступним чином: навчанням персоналу; написанням чітких облікових політик, що підвищить дисциплінованість співробітників в процесі ведення бухгалтерського обліку; чітким розмежуванням податкового та фінансового

облік в системі управління підприємством.

Проблеми адаптації фінансової звітності до МСФЗ на рівні суб'єкта господарювання можна вирішити шляхом залучення спеціалізованих аудиторських чи консалтингових фірм; працевлаштування персоналу з відповідними знаннями, кваліфікацією чи сертифікатами; проведення додаткового навчання для вже працюючих спеціалістів підприємства.

При переході на міжнародні стандарти суттєву увагу слід звернути на можливі фінансові витрати підприємства та шляхи їх мінімізації. Так, середня вартість переходу на МСФЗ за допомогою найвідоміших аудиторських чи консалтингових фірм (PWC, Ernst&Young, Deloitte і KPMG) становитиме орієнтовно 10-15 тис. дол. США, в той час як вартість послуг компаній нижчого ешелону (Baker Tilly Grant, Thornton, BDO) складатиме 4-9 тис. дол. США. Утримання сертифікованого працівника з трьохрічним досвідом роботи обійдеться підприємству 1-2 тис. дол. США на місяць, а навчання власного бухгалтера складатиме приблизно 1 тис. дол. США.

Крім кадрової проблеми, пов'язаної з підготовкою і навчанням спеціалістів, при переході на МСФЗ суттєву увагу варто приділити також мовному бар'єру. Оскільки офіційна мова МСФЗ – англійська, то це значно ускладнює роботу з нововведеннями в стандартах і своєчасністю їх застосування. Суттєвих труднощів при складанні звітності за міжнародними стандартами можуть також зазнати ті підприємства, які автоматизували процес ведення обліку та складання звітності, оскільки форми і структура фінансових звітів можуть не співпадати.

Доцільно законодавчо посилити вплив Міністерства аграрної політики України на роботу щодо адаптації до національних вимог та галузевих особливостей міжнародних стандартів з обліку та звітності задля широкого залучення іноземних інвестицій та виконання інших важливих рішень нового Уряду України.

Для цього слід внести зміни до чинного законодавства України (Закони України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, “Про аудиторську діяльність”, “Про державну статистику” та інші) у частині:

1. Уніфікації фінансової, статистичної та податкової звітності підприємств АПК на базі даних бухгалтерського обліку з метою перерозподілу трудовитрат економічних служб підприємств на забезпечення управлінських функцій та підвищення ефективності виробництва.

2. Забезпечення участі фахівців системи Міністерства аграрної політики України в державному регулюванні бухгалтерського обліку і звітності через підготовку галузевого стандарту щодо сільськогосподарської діяльності та нормативних матеріалів щодо особливостей застосування загальних П(С)БО в АПК.

3. До прийняття галузевого стандарту з обліку та звітності, відновлення річного звіту сільськогосподарського підприємства та його подання, крім Державного комітету статистики України і по системі Міністерства аграрної

політики України, з метою посилення впливу на методологію обліку сільськогосподарських підприємств та покращення управління галуззю на регіональному та державному рівнях.

4. Запровадження, відповідно до міжнародних принципів, системи підвищення кваліфікації та сертифікації бухгалтерських кадрів, в першу чергу підприємств, що залучають інвестиції, виходять на ринок цінних паперів з широким залученням до цього вітчизняних професійних об'єднань бухгалтерів та підтримкою з галузевих бюджетів спеціалізованих науково-виробничих видань, що сприяють вирішенню цього питання.

5. Запровадження обов'язкового аудиту (у тому числі і відповідними державними службами) сільськогосподарських підприємств, що на правах оренди залучають майнові та земельні паї селян з метою дотримання ними вимог чинного законодавства щодо раціонального використання майна та землі, нарахування та виплати орендної плати за користування земельними та майновими паями.

Список використаних джерел

1. Картузова Т.В. Необхідність переходу України на міжнародні стандарти фінансової звітності/ Т.В. Картузова //Науковий вісник НЛТУ України. – 2010.– №20.9. – С.176-179.

2. Перехід українських компаній на МСФЗ без труднощів // EBS. Ulreasing corporate dunamism. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebskiev.com>

3. Трачова Д. М. Перехід на міжнародні стандарти обліку та звітності: проблеми на перспективи. / Д. М. Трачова, Л. А. Сахно // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. - № 2 (18), том 6. – С. 270-276.

4. Циган Р. М. Перспективи переходу України до міжнародних стандартів фінансової звітності. / Р. М. Циган, І. В. Кашуба. // Вісник ЖДТУ, 2012 - № 1 (47) – С. 145-147.

Фролова О.О.

Науковий керівник – Пилипенко К. А., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СПРАВЛЯННЯ ЄСВ

Відповідно до ст. 1 Закону про ЄСВ єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний соціальний внесок) – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи

загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування [1].

Питаннями у сфері єдиного соціального внеску на законодавчому рівні займається держава. Про це свідчать такі нормативні документи: «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [2], «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» [3], «Про затвердження Порядку обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та Положення про реєстр страхувальників [6] та ін. Дослідженню питань справляння і адміністрування єдиного соціального внеску у 2015 р. згідно з нововведеннями у законодавстві поки що не присвячували наукові праці, оскільки такі зміни відбулись недавно. Закон України № 2464 «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464) [2] викладено з 01.01.2015 р. у новій редакції (відповідно до ЗУ від 28.12.2014 р. № 77–VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці», далі – Закон № 77–VIII) [3].

Відбулись зміни і в частині добровільної сплати ЄСВ щодо розмірів внеску для громадян, які бажають брати участь у декількох видах загальнообов'язкового державного соціального страхуванні (далі – ЗДСС). ЄСВ до частини бази нарахування, що не перевищує двократного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць нарахування, встановлюється у розмірі: – у загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванні (далі – ЗДПС) та ЗДСС на випадок безробіття – 34,8% визначеної для цієї категорії осіб бази нарахування ЄСВ; – у ЗДПС, ЗДСС на випадок безробіття та у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності – 36,5%; – у ЗДПС, ЗДСС на випадок безробіття, від нещасного випадку на виробництві та професій-ного захворювання, які спричинили втрату працездатності, – 36,41%; – у разі, якщо зазначені особи виявили бажання бути застрахованими за всіма видами ЗДСС, – 38,11% [1]. Законом «Про Державний бюджет України на 2015 рік» встановлено показники прожиткового мінімуму для працездатних осіб у цьому році [4]. У січні–листопаді 2015 р. максимальна величина бази нарахування ЄСВ (як і в 2014 р.) становитиме 20 706 грн (з урахуванням суми прожиткового мінімуму в обсязі 1 218 грн), а в грудні збільшиться до 23 426 грн (у зв'язку з підвищенням прожиткового мінімуму до 1 378 грн). Із суми доходу, що перевищує максимальну базу, не здійснюють обчислення ЄСВ. Максимальна величина бази нарахування ЄСВ – максимальна сума доходу застрахованої особи, що дорівнює сімнадцяти розмірам прожиткового мінімуму

для працевздатних осіб, встановленого законом, на яку нараховується ЄСВ. Внесок встановлюється відповідно до класів професійного ризику виробництва, до яких належать платники, з урахуванням видів їх економічної діяльності. Максимальний розмір внеску має становити не більше, ніж внесок (34,7%), нарахований на сімнадцятиразовий розмір прожиткового мінімуму, тобто з січня до листопада – 7 184,98 грн, а в грудні – 8 128,82 грн. Мінімальний страховий внесок – сума ЄСВ, що визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір внеску, встановлений законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід), та підлягає сплаті щомісяця. Підприємці повинні сплачувати ЄСВ за себе, і мінімальний страховий внесок для фізичних осіб-підприємців становитиме (при базовій ставці ЄСВ, що не передбачає добровільного соціального страхування) 34,7% від мінімального розміру заробітної плати – 422,65 грн у січні– листопаді та 478,17 грн у грудні цього року. Обчислення ЄСВ здійснюється на підставі бухгалтерських та інших документів, відповідно до яких нараховують (обчислюють), або які підтверджують нарахування виплат (доходу), на які відповідно до закону нараховується ЄСВ.

ЄСВ сплачують шляхом перерахування платником безготівкових коштів з його банківського рахунку. Платники зобов'язані сплачувати ЄСВ, нарахований за календарний місяць, не пізніше 20 числа наступного місяця [2].

Список використаних джерел

1. Кепіна Світлана Сплата єдиного внеску застрахованим особам / С. Кепіна // Вісник. Право знати все про податки і збори. – 2015. – № 15. – С. 23.
2. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» №2464 від 08 лип. 2010р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» № 77–VIII від 28 груд. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/77-19>.
4. Закон України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» № 80–VIII від 28.12.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80-19>.
5. Білоус І. О. Податкова реформа має допомагати бізнесу і вивести його з тіні [Електронний ресурс] / І.О. Білоус // Офіційний сайт ДФСУ. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/media-tsent/zmi/167376.html>.
6. Про затвердження Порядку обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Положення про реєстр страхувальників : наказ МФУ за № 1162 від 24 лист. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1553-14>.

Харченко К.Г.
Науковий керівник – Сакун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

НОВІ ПІДХОДИ ДО СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Нові вимоги господарювання в умовах постінформаційного розвитку суспільства потребують забезпечення системи управління якісною обліково-звітною інформацією і особливо її заключною складовою – фінансовою звітністю. Це вимагає нових підходів до формування фінансової звітності, її складу та змісту її статей. Отже, Мінфін, видало наказ від 07.02.13 № 73 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (далі – НП(С)БО 1). Згідно з цим змінилися на посту перші п'ять П(С)БО: 1 “ Загальні вимоги до фінансової звітності”, 2 “ Баланс”, 3 “ Звіт про фінансові результати ”, 4 “Звіт про рух грошових коштів ” 5 “Звіт про власний капітал”.

Під фінансовою звітністю, як і раніше, розуміють бухгалтерську звітність, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Метою складання фінансової звітності визначено надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації щодо наведених показників діяльності підприємства.

Комплексність складання статей новоявленої фінзвітності визначає що фінансова звітність складається з: 1) балансу (звіту про фінансовий стан); 2) звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід); 3) звіту про рух грошових коштів; 4) звіту про власний капітал; 5) приміток до фінансової звітності.

Із наведеного переліку випливає, що примітки одночасно є складовою фінансовою звітності та додатком до неї. Але в п. 7 МСБО 1 зазначено, що «примітки містять інформацію на додаток до поданої у звіті про фінансовий стан, звіті про сукупні доходи, окремому звіті про прибутки та збитки (якщо він подається), звіті про зміни у власному капіталі та звіті про рух грошових коштів. Примітки надають описові пояснення чи детальніший аналіз статей, поданих у цих фінансових звітах, а також інформацію про статті, які не відповідають вимогам визнання в цих звітах» . Тому примітки до відповідних фінансових звітів є складовою фінансової звітності, а не додатком до неї.

Наступна розбіжність НП(С)БО 1 із МСФЗ стосується складу проміжної фінансової звітності. Так, НП(С)БО 1 встановлює проміжну фінансову звітність у складі Балансу. Але за МСФЗ проміжну звітність треба складати не в скороченому, а в повному обсязі (чотири форми та примітки до них) (див. § 4, 5, 8 МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність»).

НП(С)БО 1 виділяє зміни відносно статей звітності. По-перше, підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття. По-друге, форми звітності дозволяється доповнювати новими

статтями, але не будь-якими, а тільки такими, що наведені у додатку 3 до НП(С)БО 1, з вказівкою наведеного там коду. Необхідно, щоб додаткова стаття відповідала наступним критеріям: – інформація є суттєвою; – оцінка статті може бути достовірно визначена. В цілому такий підхід відповідає вимогам МСФЗ.

НП(С)БО 1 встановлює єдині для всіх підприємств (крім банків, бюджетних установ, суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності) форми фінансової звітності. Розглянемо основні зміни у формах звітності та їх відповідність МСФЗ.

Форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» інформує про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід підприємства. Однак у структуру і зміст цієї форми внесені зміни: по-перше, звіт про фінансові результати містить не три, як раніше, а чотири розділи; по-друге, зі структури Звіту про фінансові результати виключено поділ статей доходів і витрат підприємства на доходи і витрати в результаті звичайної діяльності та надзвичайні доходи і витрати. Разом з тим, такі нововведення наразі суперечать вимогам П(С)БО 15 «Доходи» і 16 «Витрати», які поки що містять такі поняття як «надзвичайні доходи» і «надзвичайні витрати». По-третє, у новому звіті дохід від основної діяльності відображено у нетто-величині (раніше у статті «Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відображувався загальний дохід (виручка) без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів та непрямих податків). Тобто дохід тепер відображається у чистому вигляді, що відповідає вимогам МСФЗ – не включати у звіт про фінансові результати надходження, які не є доходами.

Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів» – це єдина форма, відносно якої НП(С)БО 1 надає право вибору альтернативного методу її складання – прямий чи непрямий. Це відповідає вимогам МСФЗ і це є основною новацією НП(С)БО 1 відносно форми №3. Причому, ця новація стосується тільки розділу I даного звіту «Рух грошових коштів в результаті операційної діяльності». Він може складатися прямим чи непрямим методами, тоді як розділи II та III складаються тільки прямим методом.

Форма №4 «Звіт про власний капітал» на відміну від інших форм звітності не передбачає наведення інформації за попередній звітний період, що суперечить МСФЗ. Але порівнянність (зіставність) інформації – це найважливіша якісна характеристика фінансової звітності. Тому в п. 10 р. II НП(С)БО 1 зазначено, що для забезпечення порівняльного аналізу інформації звіту про власний капітал підприємства повинні додавати до річного звіту Звіт про власний капітал за попередній рік.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок що, зміни, внесені у порядок складання фінансової звітності НП(С)БО 1, продемонстрували певні тенденції зближення вимог НСБУ та МСФЗ. Разом з цим, аналізуючи зміст НП(С)БО 1, додатків до нього та Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності, можна виділити, що

при певному зближенні встановлених норм НП(С)БО 1, з вимогами МСФЗ звітність ще не повністю задовольняє цим вимогам.

Хитрик О.В.
Науковий керівник - Пристемський О.С., к.е.н., доцент
Херсонського державного аграрного університету,
м.Херсон

ПОРЯДОК ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКУ ПРИ ЗІПСУВАННІ ПОКУПЦЕМ ТМЦ

За загальним правилом особа, якій заподіяно шкоду, має право на її відшкодування. При цьому майнова шкода, заподіяна неправомірними діями майну юридичні особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її заподіяла.

Також важливо знати, що ризик випадкової загибелі або випадкового пошкодження (псування) майна несе його власник, якщо інше не передбачено договором чи законом.

Продавцем (магазином) було виконано його обов'язок із забезпечення належного доступу до товарів. І в цій частині, якщо справа дійде до суду, тягар доведення лежатиме саме на позивачі, тобто продавці товару.

Покупець буде зобов'язаний довести, що шкоду заподіяно не з його вини в рамках презумпції вини, що діє в цивільному праві, за умови встановлення причинно-наслідкового зв'язку між його поведінкою та заподіяною шкодою. Довести такий зв'язок – головний біль знову-таки позивача, яким у нашій ситуації є продавець. Тому, наприклад, коли покупець тягнувся за одним товаром, а впав і розбився сусідній, стягнути шкоду з відвідувача (за відсутності його доброї волі на це) можна, мабуть, лише в судовому порядку. Інша річ, коли в розпорядженні продавця опиняться докази того, що падіння стало результатом необережних (які виходять за рамки звичайної нормальної поведінки) дій відвідувача. А от що вважати рамками нормальної поведінки – питання, яке в кожному конкретному випадку доводиться вирішувати окремо, виходячи з деяких усталених канонів та загально визнаних уявлень. До речі, у даному контексті (тобто при випадковій шкоді) важливо ще пам'ятати про такий момент, як перехід ризиків до покупця. Ризик випадкової загибелі чи випадкового пошкодження товару переходить до покупця з моменту передання йому товару, якщо інше не встановлено договором чи законом. При цьому багато фахівців уважають, що коли точка торгівлі працює за принципом самообслуговування, товар, який знаходиться в торговельній залі, повинен вважатися, вже переданим покупцю. А отже, ризик випадкової загибелі товару до нього вже перейшов, і небезпека будь-якого його пошкодження (окрім як із вини магазину) лежить на ньому. Вважаємо подібна точка зору є помилковою.

Розташування товару в торговельній залі слід вважати лише публічною пропозицією укласти договір. А своєю згодою на придбання покупець висловлює, оплачуючи товар. До цього він може в будь-який момент відмовитися від укладання договору купівлі-продажу.

Відповідно до чинного законодавства продавець виконує узятє на себе згідно з договором купівлі-продажу зобов'язання передавати товар покупцю. Якщо договір іще не укладено (як у нашій ситуації) то переданням товару буде момент укладання самої угоди. При роздрібній купівлі-продажу таким визнають момент видачі документа, що підтверджує оплату товару.

На етапі коли відвідувач знаходиться в торговельному залі, у розумінні ЦКУ він ще не є покупцем, тобто стороною договору, яка бере на себе зобов'язання прийняти товар й оплати його. А отже, поширювати на відносини, що виникли. Тут працює загальне правило: ризик випадкової загибелі несе власник речі. Тобто в нашій ситуації – магазин(якщо,звісно, не доведено провину покупця)

Якщо псування товару сталося не випадково, то покупець зобов'язаний відшкодувати заподіяну шкоду. Але для цього обов'язковою стає наявність таких умов:

- має місце неправомірність поведінки відвідувача
- присутній факт заподіяння шкоди
- між заподіяною шкодою та діями відвідувача магазину є причинно-наслідковий зв'язок
- наявність провини відвідувача

При цьому згідно ч.2 статті 1166 ЦКУ говорить про те, що особу, яка заподіяла шкоду, звільнено від обов'язку її відшкодувати, якщо вона доведе, що шкоду заподіяно не з її вини. Щоправда, на місці самого магазину на можливість скористатися цією нормою ми б надто не розраховували. Річ у тім, що коли відвідувач не захоче добровільно відшкодувати шкоду,єдиний спосіб, зробити це примусово – звернутися з відповідним позовом до суду(якщо,звісно вдасться встановити дані такого покупця). А суди в подібних ситуаціях, як правило, віддають перевагу ст.33 Господарського процесуального кодексу України. Згідно з нею кожна сторона зобов'язана довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу власних вимог і заперечень. Тож магазину, у свою чергу, належить довести, що псування товару відбулося не випадково,а з вини відвідувача магазину. Більше того,магазин не тільки повинен буде довести провину (необережну чи навмисну) з боку відвідувача,але й те,що сам магазин ужив усіх необхідних заходів, задля того аби шкоди товару, за умови, що покупці поведуться звичайно, з достатнім ступенем обачності, завдано не було.

У торговельній точці ризик випадкової загибелі або випадкового пошкодження товару переходить до покупця не з моменту, коли він обрав товар,а з моменту його повної чи часткової оплати, якщо інший(але так чи інакше пізніший) строк сторони договору не передбачили окремо. А тому до одержання покупцем чека про оплату ризик його випадкової загибелі несе

продавець. Навіть якщо товар уже у візку покупця. Якщо пошкодження або знищення товару відбулося внаслідок навмисних дій відвідувача, продавець може вимагати відшкодування заподіяної шкоди.

Список використаних джерел

1. zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1798-12
2. www.reyestr.court.gov.ua/Review/5152991
3. www.reyestr.court.gov.ua/Review/8813243
4. www.reyestr.court.gov.ua/Review/36473571

Ходаківська Л. О., к.е.н., доцент,
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава

КОМП'ЮТЕРНИЙ АУДИТ ЯК НЕЗАЛЕЖНА ФОРМА КОНТРОЛЮ НАДІЙНОСТІ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової економіки для керівництва підприємства та його контрагентів із прямим та непрямим фінансовим інтересом надзвичайно важливе значення має якісна, повна та достовірна інформація про результати його діяльності.

Одним із методів отримання такої інформації є проведення незалежних документальних перевірок – аудиту. За результатами аудиторської перевірки формується обґрунтована, неупереджена, документально підтверджена думка кваліфікованого фахівця, яка на заключному етапі перевірки узагальнюється в звіті незалежного аудитора про висловлення думки (аудиторському висновку). Такий контроль вірогідності інформації, відображеної в бухгалтерській та податковій звітності, є необхідним для зацікавлених користувачів з метою ухвалення ефективних управлінських рішень. Розвиток автоматизованих інформаційних систем сприяє проведенню аудиторського контролю за допомогою комп'ютерної техніки.

Поширення автоматизованих інформаційних технологій на облікові процеси та зміна об'єкту перевірки визначили появу «комп'ютерного аудиту».

Сутністю цього терміну є проведення аудиту за умови застосування досліджуванним підприємством комп'ютерів будь-якого розміру та типу для обробки фінансової інформації, суттєвої для аудиторської перевірки, незалежно від того, використовується цей комп'ютер самим підприємством чи третьою особою.

Високопрофесійні фахівці під час проведення такого контролю часто консультують керівників підприємств щодо оцінки ефективності та надійності впровадження та використання різних інформаційних технологій організаціями

всіх типів і розмірів.

На сьогоднішній день комп'ютерні технології використовуються на всіх стадіях аудиторського процесу. При цьому мета і завдання аудиторської перевірки залишаються незмінними.

Теоретичні та прикладні аспекти даної проблематики постійно знаходяться в центрі уваги науковців. Дослідженням питання сутності, значення та особливостей проведення комп'ютерного аудиту займається велика кількість науковців та практиків. Цими питаннями займалися такі вчені, як: С. Івахненко, В. Комісарова, Б. Кудрицький, А. Огнева, В. Подольський, Н. Щербакова та інші.

Проте, сутність комп'ютерного аудиту, проблеми об'єктивної оцінки та аналізу поточного рівня безпеки автоматизованих інформаційних систем вивчені не в повній мірі і потребують подальшого науково-прикладного дослідження.

В умовах сьогодення ведення бухгалтерського обліку на підприємствах переорієнтовано, в основному, на застосування автоматизованих систем бухгалтерського обліку. Застосування підприємствами комп'ютерних інформаційних мереж та різних видів обчислювальної техніки у процесі збору й узагальнення інформації вимагає зміни підходу до системи контролю за результатами їх діяльності.

Застосування підприємствами інформаційних технологій у бізнесі змінили середовище, в якому проводиться перевірка. Переважно підприємства передбачають у обліковій політиці ведення бухгалтерського обліку за комп'ютерною формою. За таких умов методичні прийоми аудиторських перевірок зазнають змін. Комп'ютерні інформаційні технології стають інструментом аудитора і одночасно об'єктом його дослідження [1, с. 246; 6, с. 66].

Під час збору інформації, її обробки, узагальнення та формування незалежної аудиторської думки важливе значення має оперативність роботи. Вирішити дане питання можливо шляхом удосконалення методики роботи або значної її зміни із застосуванням спеціальних методів і комп'ютерних програм при проведенні аудиту на підприємствах, які застосовують автоматизовані фінансово-облікові системи.

Комп'ютерний аудит – це застосування інформаційних технологій як методу і інструменту аудитора в процесі перевірки та проведення ревізії інформації, сформованої в середовищі комп'ютерної інформаційної системи клієнта, на базі оцінки ризиків, притаманних такому середовищу [2, с. 166; 9, с. 198].

Використання підприємствами автоматизованих облікових систем викликає необхідність контролю за ефективністю їх функціонування в умовах конкретного підприємства. При цьому необхідно застосовувати новий вид перевірок – контроль безпеки функціонування інформаційної системи.

Для перевірки безпечності інформаційної системи використовують

комп'ютерний аудит, тобто, безпосередньо здійснюється оцінка поточного стану комп'ютерної системи на відповідність запропонованим вимогам або певному стандарту. Тобто, при здійсненні цього виду аудиту ми можемо поглянути на інформаційну систему комплексно, виявити в ній певні недоліки та сформулювати певні рекомендації для їх усунення.

Виділяють різні напрями комп'ютерного аудиту інформаційної системи [3, с. 26]. Основні напрями комп'ютерного аудиту інформаційної системи представлено на рис. 1.

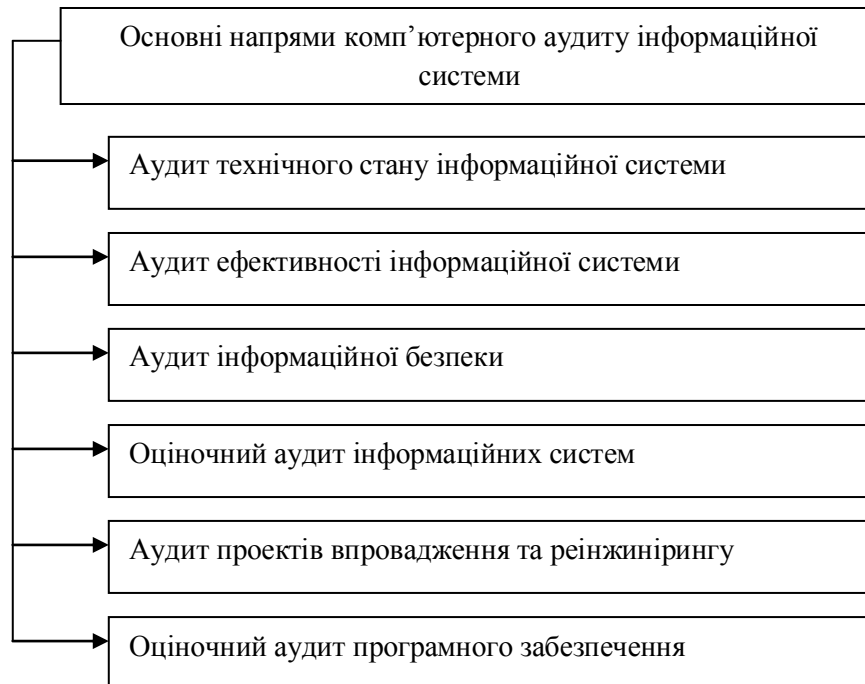


Рис. 1. Основні напрями комп'ютерного аудиту інформаційної системи

Аудит технічного стану інформаційної системи, як напрям її комп'ютерного аудиту, спрямований на зменшення втрат, які відбулися внаслідок певних системних збоїв.

З метою проведення оцінки сукупної вартості володіння інформаційною системою, оцінки повернення коштів, вкладених у цю інформаційну систему, та розробки оптимальної схеми вкладень, а також порівняння показників досліджуваної інформаційної системи з лідером у цій галузі проводиться аудит ефективності інформаційної системи.

Для побудови ефективної корпоративної системи захисту інформації, адекватної завданням і меті бізнесу, проводиться аудит інформаційної безпеки.

У випадку, якщо різного роду державні органи, а також партнери компанії чи підприємства, можуть зажадати сертифікації інформаційної системи підприємства, з метою відповідності послуг необхідному рівню якості, проводиться оціночний аудит інформаційної системи. Такий напрям комп'ютерного аудиту сприяє виявленню відхилень інформаційної системи від наявних стандартів і забезпечує формування певних висновків та рекомендацій

щодо усунення певних відхилень.

Аудит проектів впровадження та реінжинірингу дає змогу оцінити ризики впровадження реінжинірингу інформаційної системи, строки та плановані ресурси на розробку та впровадження рішень, правильність вибору методів технології, а також виявляє помилки та дає рекомендації щодо підвищення ефективності проекту.

Оціночний аудит програмного забезпечення визначає економічну ефективність від впровадження й експлуатації певного виду програм, або комплексу програмних ресурсів.

Проблема захисту інформації виникла давно, ще в умовах централізованої обробки інформації із застосуванням великих ЕОМ, але свого критичного стану досягла разом з розвитком комп'ютерних інформаційних систем [4, с. 135].

Захист інформації можна забезпечити за допомогою розробки чіткого планування роботи системи внутрішнього захисту та контролю, що передбачатиме персональну відповідальність кожного працівника, починаючи з технічного персоналу і закінчуючи керівництвом підприємства.

Аудит безпеки – це процес збору і аналізу інформації про автоматизовані системи, необхідної для подальшого проведення якісної, або кількісної оцінки рівня захисту від атак зловмисників [5, с. 8; 8, с. 367].

Для забезпечення захисту інформації підприємствам доцільно здійснювати контроль захисту інформаційної системи. Одним із різновидів такого контролю може бути незалежний аудит. Аудит безпеки інформаційної системи дає змогу керівництву підприємства бути впевненим у тому, що їхня внутрішньогосподарська інформація буде надійно захищена від несанкціонованого використання її конкурентами та іншими зовнішніми користувачами.

Виділяють наступні види аудиту інформаційної безпеки [7, с. 230; 10, с. 1109]: експертний аудит безпеки, в процесі якого виявляються недоліки в системі засобів захисту інформації на основі наявного досвіду експертів, що беруть участь у процедурі обстеження; інструментальний аналіз захищеності автоматизованої системи, спрямований на виявлення і усунення проблем програмно-апаратного забезпечення програми; оцінка відповідності рекомендаціям Міжнародного стандарту ISO 17799, а також керівних документів; комплексний аудит, що включає всі вище перелічені форми проведення перевірки.

При цьому, об'єктом аудиту може виступати як автоматизована система підприємства чи компанії в цілому, так і її окремі складові, в яких проводиться обробка інформації.

Отже, комп'ютерний аудит може виступати засобом оцінки інформаційної системи та захисту інформації на підприємстві. Його проведення відіграє важливе значення у системі контролю інформації, сформованої в середовищі комп'ютерної інформаційної системи клієнта, та гарантуванні її безпеки. Здебільшого, проведення комп'ютерного аудиту інформаційних

систем використовується, якщо автоматизована система призначена для обробки конфіденційної чи секретної інформації підприємства. За умов використання підприємством автоматизованої системи збору і обробки інформації потрібно використовувати найкращі засоби захисту інформації, які може запропонувати аудиторська фірма після проведення аудиту.

Список використаних джерел

1. Акентьєва О. Б. Щодо взаємовідносин внутрішнього і зовнішнього аудиту / О. Б. Акентьєва, І. В. Цупова // Фінанси, облік і аудит. – 2008. – № 6. – С. 245-247.
2. Додонов О. Г. Інформаційне суспільство : технології та безпека / О. Г. Додонов, М. Г. Горбачик, М. Г. Кузнєцова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 4. – С. 166-170.
3. Івахненко С. В. Поняття комп'ютерного контролю та аудиту / С. В. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 5. – С. 24-36.
4. Кудрицький Б. В. Декілька слів про комп'ютерний аудит / Б. В. Кудрицький // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – № 14. – С. 331-338.
5. Мартиненко С. В. Аудит інформаційної безпеки / С. В. Мартиненко, Г. О. Кравцов // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – № 9. – С. 6-9.
6. Назаренко О. О. Автоматизація аудиту в Україні : підходи і програмне забезпечення / О. О. Назаренко, Ю. В. Михайленко // Економіка і держава. – 2008. – № 9. – С. 65-68.
7. Огнева А. М. Аудит інформаційних систем і технологій / А. М. Огнева // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – С. 229-232.
8. Усач Б. Деякі аспекти проведення аудиту в комп'ютерному середовищі / Б. Усач, М. Маркевич // Економічний аналіз : збірник наукових праць. – Тернопіль : Видавництво ТНЕУ «Економічна думка», 2010. – Випуск 6. – С. 366-369.
9. Фостолович В. А. Економічна суть та необхідність аудиту / В. А. Фостолович, С. Ю. Дьяконова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2009. – № 7. – С. 198-204.
10. Фостолович В. А. Процес автоматизації аудиту та ризик пов'язаний з ним / В. А. Фостолович, А. Чвалюк // Економіка : проблеми теорії та практики : збірник наукових праць. – Т. 4. – 2010. – С. 1107-1114.

Хоменко А.О.
Науковий керівник – Подаков Є. С., к. е. н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон

СУЧАСНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Зважаючи на сьогоденне становище економіки України дуже актуальним і невирішеним є питання ефективного формування податкової системи. До проблеми оподаткування необхідно підійти комплексно, з урахуванням як критично засвоєного зарубіжного досвіду, так і вітчизняних особливостей та чітко визначених перспектив і напрямків розвитку. Відсутність бачення перспектив, невизначеність пріоритетів, цілей і механізмів їх реалізації, за відсутності розвинених інститутів демократичної, правової держави і громадянського суспільства, тобто шлях спонтанного розвитку, унеможливорює побудову в країні соціально-орієнтованої економіки.

Питанням удосконалення чинної податкової системи України присвячено чимало наукових праць. Теоретичним, методологічним і практичним питанням становлення податкової системи та податкового регулювання приділено достатньо уваги відомими вітчизняними економістами, серед яких: О. Василик, В. Вишневський, П. Гайдуцький, А. Даниленко, М. Дем'яненко, Д. Дема, А. Крисоватий, П. Лайко, П. Саблук та багатьма іншими. Ними розглядалося широке коло питань пошуку резервів системи фінансових регуляторів за допомогою податкових механізмів в аграрному секторі країни. Однак малодослідженими залишаються окремі проблеми удосконалення чинного механізму функціонування податкової системи з урахуванням негативних наслідків загострення економічної кризи. Крім того, актуальними питання оподаткування аграрного сектору, залучення до нього інвестицій постають в зв'язку з євроінтеграційними процесами в Україні. Реформування податкової системи України не вирішило розв'язання двох груп проблем: вдосконалення інституціональних умов оподаткування і власне податкової системи: її складу, структури та окремих елементів. Однією з найбільших проблем української податкової системи є чинна система податкових пільг та іншого роду преференцій, яка, по-перше, зумовлює нерівномірний розподіл податкового тягаря, отже, несправедливий характер оподаткування, по-друге, обмежує можливості зниження податкових ставок для всіх суб'єктів господарювання, її радикальний перегляд є одним із основних завдань податкового оновлення. Водночас, приступаючи до перегляду податкових пільг, необхідно враховувати те, що жодній країні ще не вдалося створити абсолютно нейтральної податкової системи, яка б скасовувала всі види пільг. Останні практично неможливо скасувати тому, що вони є одним із інструментів державного регулювання економіки. Як свідчить світова практика оподаткування, в податковому

регулюванні іноземних країн одним із пріоритетних напрямків виступає застосування комплексу податкових засобів стимулювання інвестицій. При цьому найбільш розгалуженою є система інструментів, що застосовується в прямому оподаткуванні. Для створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні виключно важливим є узагальнення та врахування іноземного досвіду податкової підтримки інвестицій, оцінка тенденцій податкового регулювання.

Інвестиційні пільги, що застосовуються при справлянні податку на прибуток (дохід), у всіх країнах Заходу схожі: прискорена амортизація, інвестиційний податковий кредит, інвестиційна податкова знижка, податкові канікули та неоподатковувані резерви інвестиційного призначення. Вказані форми пільг дають аналогічні результати при їх застосуванні – збільшення прибутку підприємства після сплати податку (чистого прибутку). Відмінності між ними полягають не тільки у часі розподілу економії податків для фірми, що їх використовує, але й у механізмі їх впливу на економіку підприємства.

Сучасній практиці оподаткування сільськогосподарських товаровиробників притаманне функціонування особливих податкових інструментів та наявність спеціальних режимів оподаткування, що дозволяють спростити податкові процедури та стимулювати розвиток сільськогосподарської діяльності. Кризовий фінансовий стан сільськогосподарських підприємств обумовив розробку нового механізму оподаткування, який враховував би специфіку аграрного сектору. Державою було запроваджено спеціальний режим побудований на основі єдиного (інтегрованого) податку - фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП). Спрощена система оподаткування забезпечила зниження податкового тиску, спрощення механізму обчислення податку, оптимізацію строків його сплати, посприявши при цьому, розвитку та розширенню малого підприємництва. Проте, поряд із позитивними здобутками її застосування, постало багато проблем. Причиною цьому є ігнорування основного критерію, якого дотримуються в усіх розвинених країнах: ув'язки суми податкового зобов'язання підприємця із фінансовими результатами його діяльності та певні недоліки у методологічних підходах до формування нової системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, які проявляються:

- по-перше, сплата ФСП не залежить від фінансового стану господарств і має здійснюватись навіть у випадку одержання збитків;

- по-друге, перестає діяти ефект «податкового коректора», що стримує залучення позичкового капіталу у сільськогосподарське виробництво, тобто економія на податках дедалі більше поглинається процентними платежами. Тому, слід узгодити механізм здешевлення кредитів, які надаються сільськогосподарським товаровиробникам з ефектом «податкового коректора».

Особливої актуальності набуває непряме оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в контексті залучення іноземних інвестицій. Певні кроки в цьому напрямку відбуваються, так з 2015 року

запроваджено електронне адміністрування податку на додану вартість. Але, разом з тим, можна зазначити, що вітчизняні діючі аграрні підприємства вимушені будуть вирішувати певні проблеми запровадження автоматизації на підприємстві, яке супроводжується капіталовкладеннями.

Головним стимулом для активізації розвитку підприємництва у сільській місцевості та поштовхом для інвестиційного процесу може бути реальне зниження податкового тиску. Для аграрного сектора основною базою для оподаткування мають стати земля і прибуток. Це підтверджується світовим досвідом: близько 80 % усіх надходжень від прямих податків сільськогосподарських товаровиробників забезпечують два податки: земельний і прибутковий (на доходи фізичних і юридичних осіб). Крім того, у більшості країн світу прибутковий податок диференційовано. Сільськогосподарські товаровиробники користуються й такими пільгами, як нижчі ставки податку; запровадження неоподаткованого мінімуму; повне звільнення від сплати податків, якщо рівень доходів є нижчим за мінімальний оподаткований рівень.

Список використаних джерел

1. Поддєрьогін А. М. Податкова система України на шляху розвитку / А. М. Поддєрьогін // Фінанси України. - 2001. - № 11. - С. 3-12.
2. Система податкових пільг в Україні в контексті європейського досвіду / [Соколовська А. М., Єфименко Т. І., Луніна І. О. та ін.]. - К. : НДФІ, 2006. - 320 с.
3. Данилишин Б. М. Державна підтримка та податкове регулювання підприємницької діяльності в Україні : [монографія] / Б. М. Данилишин, О. М. Кондрашов. - Донецьк :Юго-Восток, 2010. - 296 с.
4. Податковий кодекс України від 02.02.2010 року № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17. - Ст. 112.
5. Садовська І. В. Формування ефективної податкової політики в системі аграрного бізнесу - запорука розвитку і економічного росту сільськогосподарських підприємств / І. В. Садовська, І. Сардачук // Облік і фінанси АПК. - 2005. - № 12 (4). - С. 135-141.

Хоміч Ю.М.

Науковий керівник – Коваль С.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Важливим фактором розвитку виробництва є стабільна забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами та їх ефективне використання.

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності господарського суб'єкта є наявність і раціональне використання виробничих запасів. Одночасно вирішення проблеми ефективного використання виробничих запасів потребує повної, об'єктивної, своєчасної і достовірної інформації про їх надходження та використання, що залежить від своєчасності та повноти складання первинних документів. Тобто організація документообігу є важливим аспектом діяльності кожного підприємства.

В обліковому процесі сільськогосподарських підприємств приділяється увага необхідності удосконалення діючих форм документації з оперативного обліку виробничих запасів, а саме: їх руху у процесі виробництва. Тому доцільним є і розробка нових, і удосконалення діючих форм первинної документації, що може забезпечити своєчасність надходження та вибуття виробничих запасів підприємства, та застосування яких дасть змогу підвищити рівень обліку і контролю їх використання [1].

У практичній діяльності аграрних підприємств процес обліку використання виробничих запасів є досить трудомісткою ділянкою, що пов'язано з особливостями сільськогосподарського виробництва і значною кількістю первинних документів. Тому на багатьох підприємствах спостерігаються певні недоліки, а в окремих випадках – запущеність обліку, що призводить до великих втрат запасів. Все це підтверджує, що ще залишаються невирішеними багато важливих питань, пов'язаних з розробкою науково обґрунтованої системи обліку використання виробничих запасів, зокрема щодо їх документування.

Основними типовими документами з оприбуткування виробничих запасів є накладні, товарно-транспортні накладні, прибуткові ордери, акти про приймання матеріалів тощо. Запаси зберігаються як на загальних складах, так і в інших центрах: цехах, бригадах, майстернях, гаражах тощо, що передбачає використання певних документів у процесі їх переміщення і використання. Всі запаси передають під відповідальність завідуючим складами, комірникам, іншим матеріально відповідальним особам, з якими повинен бути укладений договір про повну матеріальну відповідальність [1].

В аграрних підприємствах використовують досить велику кількість первинних документів, серед яких не лише типові та галузеві, але й самостійно розроблені форми. Проте значна їх частина застаріла та не враховує сучасні ринкові вимоги.

Безумовно, обсяги облікової роботи досить великі. Варто зазначити, що їх заповненням і групуванням займаються як бригадири, агрономи, трактористи-машиністи, так і працівники бухгалтерії. На практиці часто виникають труднощі із заповненням первинних документів інформацією щодо якісних показників використаних добрив і хімікатів та одержаної продукції. Недосконалість первинного обліку виявляється у відсутності реквізитів, що характеризують якісні параметри продукції у реєстрах або відомостях [2].

Вважаємо, що у первинних документах з обліку виробничих ресурсів необхідно вказувати якісні показники щодо кількості поживної речовини у добривах (органічних, мінеральних, мікродобривах тощо), кількості діючої речовини у хімікатах. Це стосується Актів про використання мінеральних, органічних і бактеріальних до- брив, отрутохімікатів і гербіцидів (ф. № ВЗСГ-3) та Актів на списання насіння і садивного матеріалу (ф. № ВЗСГ-4).

Однією з важливих умов покращення облікового процесу виробничих запасів є застосування комп'ютерних програм [3]. Недоліком застосування комп'ютерних програм з обліку виробничих запасів на аграрних підприємствах є те, що підрозділи, які співпрацюють із складом, потребують більш оперативної інформації про надходження матеріальних цінностей, тому необхідно автоматизувати комплексне розсилання інформації про рух виробничих запасів іншим підрозділам.

Отже, правильність та обґрунтованість управлінських рішень залежить від термінів отримання та обробки первинної документації, а також від її достовірності. Недосконалість системи ведення первинного обліку та нехтування організаційно-технологічними особливостями аграрного виробництва згідно з затвердженими нормативно-правовими документами може призвести до невиконання матеріально-відповідальними особами своїх обов'язків, викривлень даних синтетичного та аналітичного обліку, нераціонального використання запасів господарства. Отже, первинне документальне оформлення господарських операцій має важливе значення в обліковому процесі.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навч. закл. –[7-ме вид., доп. і перероб.]. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2009. – 832 с.
2. Михалевич С.Г. Первинний облік надходження виробничих запасів та шляхи його удосконалення / С.Г. Михалевич // Інноваційна економіка. - 2010. - № 5. - С. 99-101.
3. Васьковська М. С. Особливості організації обліку запасів в комп'ютерній управлінській системі «1С: Підприємство 8.1» / М.С. Васьковська // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – С. 90–94.

Циганков Р.
Науковий керівник – Сагун А.Ж., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЗБУТОВИХ ВИТРАТ

Для ефективного управління збутовою діяльністю підприємствам необхідно створити належну інформаційну систему збуту (збір, опрацювання та узагальнення первинних даних для внутрішніх і зовнішніх користувачів) та забезпечити зворотній зв'язок між усіма елементами господарського механізму.

Інформація про здійснені підприємством збутові операції, що формується в системі бухгалтерського обліку, за змістом і формою є недостатньою (не відповідає вимогам і потребам системи управління відносно вибору найбільш оптимальних та ефективних для підприємства методів і прийомів стимулювання збуту, визначення видів продукції, які потребують додаткових зусиль при їх просуванні на ринку).

В теорії та практиці маркетингової діяльності сільськогосподарських підприємств відсутній облік отриманих (наданих) маркетингових послуг, які так чи інакше пов'язані з витратами і, в більшості випадків, є результативними (забезпечують отримання фінансових результатів).

Оскільки збут ми розглядаємо як складову операційної діяльності, то понесені витрати та отримані доходи у процесі здійснення збутових операцій слід розглядати як витрати і доходи збутової діяльності, як відокремлені об'єкти управління, обліку та контролю.

Враховуючи економічну сутність збуту та значення в умовах трансформаційної економіки, інформаційна система повинна забезпечувати можливість аналізу та оцінки ринків збуту, впливу зовнішніх факторів, характеристику товарів, становище конкурентів.

Відповідно до П(С)БО діюча практика обліку і розподілу витрат на збут передбачає їх пряме списання на фінансові результати. По цій причині витрати збутової діяльності „обходять” господарський процес і мають приховану (неявну) форму. Перевезення товарної продукції, її зберігання, складування, доведення до товарної форми є операціями збутової діяльності, які впливають на фінансовий результат збуту. Але витрати на здійснення вищезгаданих операцій обліковують у складі інших витрат і враховують при визначенні загального фінансового результату звітного періоду. При такій методиці обліку збутових витрат майже повністю виключається можливість управління і контролю збутової діяльності в цілому, оскільки бухгалтерія не формує інформації про те, що саме змінювати і до якої межі.

Відповідно до ПСБО 16 „Витрати” до витрат на збут включені витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах, витрати на ремонт тари, оплата праці та комісійні винагороди зайнятих збутом

працівників, витрати на рекламу і дослідження ринку, витрати на передпродажну підготовку товарів, витрати на відрядження зайнятих збутом працівників, витрати на утримання основних засобів, на страхування продукції, інші витрати на збут [1]. Незважаючи на досить детальний перелік витрат і максимальне врахування особливостей продажу продукції у запропонованому стандарті переліку витрат немає єдності класифікаційного критерію. Тому виникає потреба у розмежуванні складових витрат, їх виокремленні та раціональному групуванні. Цей процес ускладнюється відсутністю класифікації маркетингових заходів та пов'язаних з ними витрат, що негативно позначається на організації збутової діяльності та є причиною ряду недоліків:

- відсутність синтетичного і аналітичного обліку та контролю витрат і доходів маркетингової діяльності;
- відсутність можливості здійснення оперативного контролю збуту, оперативного визначення та аналізу фінансових результатів;
- не відображається і не аналізується ефективність маркетингу в цілому і збуту зокрема;
- не ведеться облік продажу за сегментами ринку, видами і формами торгівлі, не визначається рентабельність реалізації всього товарного асортименту продукції (товарів, робіт та послуг);
- не ведеться облік договірних відносин за ринковими сегментами;
- відсутня практика обліку комерційної собівартості товарної продукції, собівартості маркетингових заходів.

Потреба вдосконалення класифікації витрат збутової діяльності також зумовлена необхідністю посилення контролю за їх здійсненням. Відсутність єдиного підходу відносно класифікації витрат збутової діяльності та їх обліку призводять до того, що до їх складу відносять витрати, які мало стосуються збутової діяльності і проконтролювати витрачання коштів практично неможливо.

Ефективне управління збутом можливе за умови організації та ведення обліку внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на організацію та кінцеві результати збутової діяльності. В результаті формується інформація, на основі якої можна оцінити можливості подальшого розвитку підприємства, здійснювати контроль та координацію збутової діяльності.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Міністерством України від 31.12.1999р. №318, зареєстрованим в Міністерстві України 19.01.2000р. за №27/4248.
2. Радецька Л.П. Багатокритеріальна класифікація логістичних витрат у системі управлінського обліку / Л.П. Радецька, Ю.В. Єгорова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. № 2. Т. 1. – С. 113-117
3. Рета М.В. Логістичні витрати: визначення, класифікація та облік / М.В. Рета // Бізнес інформ. – 2012. №8. С.155-158.

Чайка Л.А., старший викладач
Каховський державний агротехнічний коледж,
м. Каховка

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В АГРАРНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Аграрії потрібні всюди,
Немає вище цих достойних звань.
Пишаються країна й люди,
Що є в нас світоч хліборобських знань.
(В.Крищенко)

Україна – це країна з потужним агропромисловим потенціалом та величезними перспективами розвитку сільського господарства. Вона володіє сприятливими кліматичними умовами і якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Аграрний сектор є одним з пріоритетних та стратегічних напрямів розвитку економіки України. Сільськогосподарський потенціал України може стати основою для становлення особливої ролі національної економіки у сучасній системі світогосподарських зв'язків. Разом з тим, повноцінний розвиток сільського господарства є можливим за умов здійснення постійних та значних інвестиційних вкладень, ресурсний потенціал яких є достатньо обмеженим у вітчизняних сільгоспвиробників, а тому важливим є пошук можливостей збільшення інвестицій у аграрний сектор використовуючи фінансові ресурси національної економіки. Становлення, розвиток та реформування аграрного сектора економіки супроводжувалося становленням ринкових відносин, проведенням земельної реформи, створенням нових підприємницьких організаційних структур різних форм власності. Реалії сьогодення спонукають до використання стратегічних підходів для здійснення глибоких перетворень в аграрній сфері, що є однією з передумов успіху її соціально-економічного розвитку.

В наукових працях відомих вчених економістів В.М. Алексійчука, В.Г. Андрійчука, А.Г. Борщ, В.В. Гончаренка, О.Д. Гудзинського, Л.В. Дейнеко, М.Я. Дем'яненка, М.Ф. Кропивка, В.С. Лобаса, М.Й. Маліка, Л.О. Мармуль, О.В. Олійника, Д.В. Полозенка, П.Т. Саблука, В.П. Ситника обґрунтовується механізм нормативно-правового забезпечення, стан та перспективи розвитку бізнесу агропромислового виробництва. [3]

Шляхи розвитку агропромислового сектору України передбачають збалансовані та взаємозв'язані структурні перебудови усіх його галузей, максимальне впровадження у виробництво найважливіших досягнень науково-технічного прогресу, світового досвіду, найбільш прогресивних форм економіки і організації виробництва на основі першочергового розв'язання

актуальних проблем: перерозподіл землі та майна, включаючи поглиблення відносин власності на землю та запровадження механізмів реалізації права на власність; приватизація переробних підприємств; реструктуризація підприємств та форм господарювання; розвиток кооперації; впровадження ринкових методів господарювання – менеджменту та маркетингу; державне регулювання аграрної економіки шляхом ефективнішого використання цінових важелів, фінансово-кредитної і податкової систем; розвиток ринків сільськогосподарської продукції, матеріально-технічних ресурсів та послуг; інтенсифікація і диверсифікація зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Пріоритетність розвитку агропромислового сектору України і його провідних галузей дає можливість забезпечити населення продовольчими товарами, промисловість - сировиною, а зовнішню торгівлю – експортними товарами. Гарантування продовольчої безпеки держави, забезпечення сталого розвитку та збалансованого продовольчого ринку, нарощування експортного потенціалу АПК, ефективне функціонування та збільшення виробництва продовольчих товарів значною мірою залежить від належного фінансового та кредитного забезпечення аграрного сектору країни та її регіонів. Разом з тим попит сільськогосподарських виробників на фінансові та кредитні ресурси не задовольняється повною мірою. З однієї сторони, сільськогосподарські підприємства відчують дефіцит обігових коштів, мають значну кредиторську і дебіторську заборгованість, поставлені в не вигідні умови кредитування. З іншої, не мають гарантій повернення можливих кредитів, характеризуються збитковістю та слабкою фінансовою стійкістю. Тому вирішення вказаних проблем має важливе теоретичне та практичне значення. [1]

Стає зрозумілим, що підвищення інвестиційних можливостей сільськогосподарських товаровиробників можливе лише при більш досконалому ціновому механізмі в аграрному секторі, який повинен ґрунтуватися на вільному ціноутворенні у поєднанні з державним регулюванням і посиленням антимонопольного контролю за цінами на матеріально-технічні ресурси, енергоносії та послуги для аграрних товаровиробників, на основі концепції “ціни виробництва”.

Найбільшої шкоди виробництву рослинницької продукції завдає неврегульованість товарного ринку. Тому особливої актуальності набуває розробка квотованого підходу до збуту продукції та налагодження системи матеріального стимулювання виробництва певної продукції за аналогією з розвиненими країнами, зокрема з ЄС. Крім того, слід приділяти пильну увагу задоволенню потреб споживачів через врегулювання сортового складу певного виду продукції, її якості тощо. Обмеженість використання подібних можливостей виробниками в сучасних умовах неприпустима. [6]

Агропромисловий комплекс потребує включення до системи контролю таких витрат, яких немає в деяких галузях економіки, а саме витрат, пов'язаних із збереженням ґрунтів, зокрема відновлення вмісту гумусу при вирощуванні культур, поліпшення стану земельних ресурсів мають обов'язково входити до

складу витрат.

Перехід України до ринкових відносин вимагає в аграрно-промисловому комплексі розробки нових підходів до стратегії аграрної політики, спрямованої на формування продовольчої безпеки країни, пріоритетність розвитку сільського господарства, докорінну перебудову економічних, соціальних та правових відносин в аграрній сфері, свободу підприємництва та конкуренції. Одним з основних резервів росту ефективності сільськогосподарського виробництва є раціональне використання головного засобу виробництва - землі. Тому капітальні вкладення в АПК в першу чергу повинні бути використані на заходи щодо збереження земель, підвищення родючості ґрунтів, що обумовить зростання продуктивності землеробства і, зокрема, створення стійкої кормової бази тваринництва.

Таким чином, на державному рівні необхідно підтримувати технологічне переозброєння сільськогосподарської промисловості; впроваджувати спрощені процеси щодо застосування імпортного обладнання. Це забезпечить прискорення розвитку ринкової інфраструктури і підвищення конкурентоспроможності продукції на зовнішньому ринку. Успішна діяльність агропромислового комплексу в значній мірі буде залежати від формування і функціонування внутрішнього аграрного ринку. [5]

При вирішенні завдань розвитку сільського господарства держава повинна регулювати міжгалузеві відносини, формувати систему сільськогосподарського кредитування; здійснювати товарні закупки та інтервенції на ринку сільгосппродукції; створювати сучасну виробничу інфраструктуру – меліоративні системи, підприємства по переробці і зберіганню сільгосппродукції, що дозволить аграрному сектору впливати на економічний та соціальний розвиток держави в цілому і регіонів зокрема.

Список використаних джерел

1. Державна цільова програма розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року. - [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>
2. Гудзь О.Є. Фінансово-кредитна інфраструктура аграрної сфери України. / О.Є. Гудзь // Економіка АПК. – 2009. – № 6. – С. 47-54.
3. Збарський В. Ефективність господарювання аграрних формувань в Україні // Бухгалтерія в сільському господарстві.-2015. - №7.- С.31-38.
4. Кропивко М.Ф. Розвиток самоврядних господарських об'єднань в агропродовольчій сфері / М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2009. – №9. – С. 23.
5. Теорія, політика та практика сільського розвитку / за ред. О.М. Бородіної та І.В. Прокопи // Ін-т екон. прогнозув. НАН України. – К., 2010. – С. 338.
6. Цимбал В.О. Удосконалення ринкових відносин на селі.// Економіка АПК.-2009.-№8.- с.111-116.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА КОНЦЕПЦІЇ ЇХ ФОРМУВАННЯ

Оскільки величина фінансового результату визначає можливість подальшого розвитку підприємства (розширення виробництва, оновлення його основних фондів, впровадження нових прогресивних технологій і т.д.) та створює запас фінансової стійкості, який дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни у ринковій кон'юнктурі, то питання зниження собівартості та водночас підвищення прибутковості набувають особливої актуальності в сучасний період ринкових реформ та економічних перетворень. Вивчення різноманітних концепцій трактування сутності, процесу формування та розрахунку фінансового результату на основі порівняльного аналізу надбань вітчизняної та зарубіжної практики з метою подальшого удосконалення теоретичних підходів до розуміння змісту, раціоналізації процесів формування та розрахунку даного показника представляють суттєву наукову цінність їх розгляду.

В дослідженнях більшості економістів фінансовий результат асоціюється із основним його показником – прибутком, мета якого оцінити ефективність роботи підприємства, визначити величину бази оподаткування, прийняти рішення щодо інвестування підприємства, забезпечити цілі власників.

Перші визначення прибутку збігалися зі значенням валового доходу, який за індивідуалістичною системою розподілу поділявся на три категорії: доходи від капіталу (Дж.М. Кейнс), землі (Ж.Б. Сей) та доходи від праці (А. Сміт, Д. Рікардо). Вважалось, що кожен із видів доходів є обов'язковою винагородою для одержувача за надані ним послуги у народному господарстві.

Вітчизняні вчені досліджуючи сутність прибутку та пояснюючи шляхи його формування виокремили ряд різних точок зору. Так С.В. Мочерний та Я.С. Мочерна пояснюють прибуток через призму трудової вартості, А.М. Поддєрьогіна та Е.А. Кузнецов – як частину додаткової вартості продукту, І.О. Бланк – як винагороду за ризик ведення підприємницької діяльності, М.Ф. Огійчук і М.І. Беленкова – як джерело поповнення обігових коштів. Результати наукових досліджень свідчать, що сучасні дослідники здебільшого розвивають теорії прибутку економістів ХІХ – початку ХХ ст., пристосовуючи їх до нових умов. З певною мірою узагальнення розмаїття методичних підходів до визначення сутності прибутку, на нашу думку, можна виділити основні концепції (теорії) прибутку:

1. Компенсаційні – прибуток є платою підприємцю за ризик, його послуги, вкладений у виробництво капітал, а також за виконання організаційно-економічних функцій.

2. Функціональні – прибуток виникає через недосконалість ринку, слабкість конкуренції і можливість підприємств утримувати монопольні переваги, що досягаються, зокрема, шляхом впровадження інновацій.

3. Факторні – прибуток є результатом взаємодії одного (підприємництва або капіталу), кількох (праці, землі, капіталу) або всіх факторів виробництва.

4. Трудова – прибуток є перетвореною формою додаткової вартості, що створюється вирахуванням з продукту праці робітників на користь підприємця (неоплачена праця найманих працівників).

5. Психологічна – прибуток є психологічним фактором, тобто підприємці задля виробництва й нагромадження жертвують своїм добробутом, утримуються в повсякденному використанні коштів на особисте споживання, і завдяки цьому отримують прибуток.

Дослідження міжнародної практики бухгалтерського обліку дозволяє виділити два основні варіанти визначення фінансового результату діяльності підприємства: французький та англо-американський.

Поділ фінансового результату на три види за французьким підходом: експлуатаційний, фінансовий та надзвичайний є в деякій мірі за своєю сутністю подібним до показників фінансових результатів від операційної, фінансової, інвестиційної тобто, звичайної діяльності підприємства.

Англо-американський варіант визначення фінансового результату відрізняється від вітчизняної теорії та передбачає його поділ у відповідності з функціями діяльності підприємства: виробництво, реалізація, управління. При цьому вони чітко розділяють бухгалтерську і економічну концепції прибутку. У першому випадку бухгалтерський прибуток дорівнює сумі оподаткованого прибутку, в іншому випадку – їх суми не можуть бути тотожними. У першому випадку погляд користувачів бухгалтерської звітності спрямований в минуле, в другому – у майбутнє.

Ідея двох трактувань прибутку (бухгалтерського та економічного) в обліковій практиці заперечувалась Р.Маттессічем, який невдало намагався їх синтезувати, однак отримала розвиток завдяки Д. Соломону. Він виходив з передумов, що концепція прибутку потрібна для трьох цілей: обчислення податків; захисту кредиторів; для вибору розумної інвестиційної політики. Відтак, бухгалтерське трактування прийнятне тільки для досягнення першої цілі, і абсолютно неприйнятне для досягнення третьої. Також цим вченим визначено зв'язок між бухгалтерським і економічним прибутком.

Теорія та практика бухгалтерського обліку в Україні дозволяє виокремити дві основні концепції відображення прибутку. Перша пов'язана із визначенням показників фінансового результату підприємства по затвердженому національними положеннями бухгалтерського обліку алгоритму їх формування. Згідно з іншою концепцією – прибуток в обліку відображається таким чином, щоб відповідати моделям прийняття рішень власників, інвесторів і кредиторів. При цьому порядок його формування є варіативним залежно від особливостей управлінського обліку підприємства.

Відповідно до особливостей національного обліку фінансовий результат класифікують за наступними ознаками: залежно від видів діяльності, від величини, від змісту, за характером використання, за складом, відповідно до плану рахунків, залежно від методики аналізу (балансовий, прибуток який оподатковується, госпрозрахунковий). На нашу думку, існуючу класифікацію фінансових результатів слід доповнити ознакою, яка передбачає врахування критерію „результати перевірки”. За цією ознакою фінансові результати поділено на дві групи:

1) достовірний прибуток – фактичний прибуток, який дорівнює належному прибутку, а останній розрахований як різниця між доходами та витратами, які визнані перевіряючими (інспекторами, ревізорами, контролерами, аудиторами);

2) недостовірний прибуток – це фактичний прибуток підприємства, який відрізняється від належного прибутку.

На основі проведених досліджень наукових джерел все-таки узагальнимо основні аргументи критики щодо визначення прибутку: не існує однозначно визначеної теоретичної бази для обчислення різних видів прибутку; загально прийнята облікова практика не потребує дотримання принципу послідовності в оцінці прибутку звітного періоду підприємства; коливання цін (інфляція) викривлює значення прибутку, нарахованого у валюті минулих років; для користувачів інформації при прийнятті рішень інша інформація про структуру та функції прибутку була б доцільнішою (реалізований чи нереалізований).

Список використаних джерел

1. Миддлтон Д. Бухгалтерський учет и принятие управленческих решений / Д. Миддлтон. – М.: Аудит, 1977. – 401с.

2. Международные бухгалтерские стандарты: Справочное пособие / Л.П. Кураков, Г.А. Емельянова, М.А. Иванова. – М.: Гелиос АРВ, 2000. – 267 с.

3. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: [підручник] / кер. авт. кол. і наук. ред. А.М. Поддєрьогін. – 4-е вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 458 с.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 „Дохід”, затверджене наказом Мінфіну України від 27.04.2000 №92 і зареєстроване в Мін’юсті України від 18.05.2000 за №288/4509 // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. – №5. – С. 52–53.

5. Огійчук М.Ф. Суть прибутку та підходи до методики його визначення / М.Ф. Огійчук, М.І. Беленкова // Економіка АПК. – 2002. – № 6. – С. 31–45.

Чепеленко Р.В., аспірант
Науковий керівник - Клименко А.А., к.е.н., доцент
Бердянський університет менеджменту і бізнесу,
м. Бердянськ

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО РИНКУ: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Перехід на засади сталого розвитку людської цивілізації, націй-держав, окремих сфер діяльності визнано світовою спільнотою домінантою на 21 століття. Деякі країни вже підводять підсумки щодо руху по цьому шляху. Україна ж практично знаходиться на його початку.

Україна ще не сформувала виважену стратегію сталого розвитку аграрної сфери, в основу якої має бути покладений національний інтерес, поряд з прагненням гармонізації засад розвитку зі світовими; раціональне використання наявних конкурентних переваг; збереження й нарощування агресурсного потенціалу й ефективного його використання для зайняття лідируючих позицій у певних сегментах внутрішнього і зовнішнього агропродовольчого ринку.

З урахуванням орієнтирів ЄС обґрунтовуються стратегічні заходи за чотирма пріоритетними векторами розвитку аграрного сектора: 1) підвищення конкурентоспроможності завдяки поліпшенню людського капіталу, фізичного потенціалу, якості виробництва і продукції; 2) поліпшення агроландшафтів; 3) покращення якості життя сільгоспвиробників і диверсифікація аграрної діяльності; 4) активізація місцевої ділової активності щодо сільськогосподарського і загалом сільського розвитку.

В Україні ведеться багато дискусій з приводу поєднання, здавалося б, не поєднаних термінів „сталий” і „розвиток”. Згідно з енциклопедичним визначенням, розвиток – це незворотна, цілеспрямована, закономірна зміна системи. І хоча вже сам термін „розвиток” передбачає певну упорядкованість, у поєднанні з терміном „сталий” посилюється визначена цілеспрямованість, векторність змін системи, йдеться про конкретну модель розвитку. Будучи відносно новим, це словосполучення набуває широкого застосування. На нашу думку, поняття „сталий розвиток” акцентує увагу не стільки на стабільності чи стійкості розвитку, як на згармонізованості розвитку за його складовими – соціальною, економічною, екологічною. Сталий розвиток означає збалансоване, зрівноважене зростання як економічних, так і соціальних і екологічних параметрів постійними пропорційними темпами, забезпечуючи загальний прогрес суспільства у всіх його сферах.

У дослідженнях з питань розвитку суспільства останнім часом чітко позначились два різні підходи щодо досягнення стану сталого розвитку і його підтримки, а саме:

– сталий розвиток має починатися та підтримуватися на рівні територіальної громади; глобальна сталість визначається сукупністю

показників сталого розвитку громад світу;

– забезпечення сталого розвитку здійснюється по-вертикалі, що починається з населеного пункту і сягає глобального (світового) рівня.

Основними цілями сталого розвитку аграрного виробництва є такі:

- забезпечення зайнятості та підвищення сільськогосподарських доходів працівників галузі (соціальна складова);

- раціональне використання аграрного природно-ресурсного потенціалу (економічна складова);

- зменшення екологодеструктивного впливу на навколишнє природне середовище, поліпшення агроландшафтів (екологічна складова) [1].

Якщо говорити про причини, які не дозволяють Україні вийти на стійкий ріст, то їх можна звести до таких.

По-перше, при переході до ринку, що було обумовлено об'єктивними факторами і світовими тенденціями, наша країна не змогла скористуватися перевагами ринкових відносин. Більш того, із-за непродуманої аграрної політики відбулося різке скорочення всіх основних складових виробничого потенціалу: землі, основних фондів, трудових ресурсів.

По-друге, внаслідок уникнення держави від відповідальності за економіку в аграрному секторі і створених несприятливих макроекономічних умов відбувся обвал еквівалентних співвідношень між сільським господарством і іншими галузями, що позбавило основну масу сільгосптоваровиробників ресурсів не тільки для розширеного, але й простого відтворення. Цінові співвідношення погіршилися, підтримка галузі державою суттєво знизилася.

За роки реформ із сільського господарства через систему цін вилучалося до 10-15% створеної тут продукції. З одного боку, це дало можливість вирішити проблему конкурентоспроможності вітчизняної харчової промисловості на внутрішньому і зовнішньому ринках, утримати зниження життєвого рівня міського населення. Але з іншого боку, з цієї причини сільське господарство позбавилося можливості бути рівноправним партнером у взаємовідносинах з іншими галузями економіки. Перш за все, з тими, які постачали йому матеріально-технічні ресурси і забезпечували переробку сільськогосподарської сировини, не кажучи уже про фінансово-кредитні структури, які почали диктувати свої монопольні умови.

В-третьє, витіснення сільгосптоваровиробників із вітчизняного ринку продовольства і ріст імпорту, що негативно відбилося на їх економічному стані. Так, наприклад, дані про динаміку нарощування імпорту м'яса та м'ясопродуктів, наведені в роботі дані показують, що зарубіжні виробники не поступаються за темпами захоплення вітчизняного внутрішнього ринку вітчизняним виробникам продовольчих товарів. Особливо викликає тривогу той факт, що імпортується м'ясо і м'ясопродукти птиці (89% всього імпортованого м'яса і м'ясопродуктів), обсяги яких Україна може досить швидко наростити за рахунок власних потужностей і кормів.

В-четвертих, в даній ситуації значна частина сільськогосподарських

організацій збанкрутувала, наслідком чого стали скорочення виробництва продукції, втрата робочих місць, залишення села кваліфікованою робочою силою, різке погіршення демографічної ситуації, зникнення десятків, сотень сільських поселень [2].

І, насамкінець, до сьогоднішнього дня багато керівників не уділяють належної уваги екології, розраховуючи, ймовірно, на значну територію країни, завдяки чому порушення екологічних основ ведення сільськогосподарського виробництва, на їх думку, не скажеться у найближчій перспективі на результатах галузі. Це помилкова точка зору.

Ситуація, яка склалася в аграрному секторі багато в чому пояснюється відсутністю затвердженої урядом України стратегії розвитку АПК. Вимоги прояснити її зумовлені невдоволеністю багатьох людей своїм соціальним станом. Держава проводить політику реагування на кон'юнктурні потреби власника в аграрному секторі, не думаючи про довгострокових перспективах. Отже, нині потрібний стратегічний погляд на трансформаційні процеси в аграрному секторі країни, причому з оцінкою не тільки майбутнього, але і пройдених етапів, інакше не досягнути внутрішньої логіки подій [3].

Насамкінець слід зазначити, що сільське господарство володіє багатим соціально-екологічним інноваційним потенціалом для сталого розвитку. За умови налагодження належної системи державного впливу на цей розвиток, підвищення агроекологічного іміджу галузь здатна сприяти національному піднесенню, і це може і має стати соціально-економічною складовою національної ідеї.

Список використаних джерел

1. Клименко А. А. Індикатори сталого економічного розвитку регіону / А. А. Клименко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу – Донецьк : ТОВ „Юго-Восток, ЛТД”, 2015. – № (1) 29. – С. 115-119.
2. Гаркуша О. М. Стан і проблеми реформування аграрних підприємств / О. М. Гаркуша // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2011. – № 4 (13). С. 17-23.
3. Сталый розвиток територіальної громади : управлінський аспект : [монографія] // за ред. Ю. О. Куца, В. В. Мамонової. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2008. – 335 с.

Четиріна А.П.
Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент
 Херсонський державний аграрний університет,
 м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

З практичної точки зору, для застосування вимог і правил фінансового обліку в підприємствах необхідні опрацювання й удосконалення методики його ведення та організації, пошук шляхів підвищення якості інформації. Така потреба зумовлена, по-перше, тим, що в межах системних досліджень дотепер не вироблена загальноприйнята думка з багатьох організаційно важливих питань функціонування фінансового обліку і, по-друге, невизначеністю застосування основних базових понять, насамперед поняття професійного судження. У традиційному для нас бухгалтерському обліку поняття його організації розглядалось на високому науково-практичному рівні. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) і здійснюється згідно із законодавчими – Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”. Під процесом організації слід розуміти забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, зберігання опрацьованих документів, реєстрів і звітності протягом установленого законодавством терміну (не менше трьох років). Тому для забезпечення організації фінансового обліку підприємство самостійно обирає його структуру, форми, методи, технічні засоби, процедури тощо відповідно до вимог, які висуваються перед обліковим процесом (рис. 1).

Вимоги до організації фінансового обліку		
За якістю	За змістом	За побудовою
своєчасність	врахування нормативних вимог	згідно з технологією та організацією виробництва
документальна обґрунтованість	відображення управлінських завдань	відповідність процедур і способів обчислення
врахування потреб управління	охоплення процесу кругообороту	врахування галузевих ознак
зрозумілість	повнота відображення засобів	структура облікових робіт
достовірність	відстеження формування собівартості	-у взаємозв'язку з технічними засобами організації обліку
порівнянність	визначення фінансового стану	форми й методи ведення

Рис. 1. Організація процесу фінансового обліку [1, с.8; 41]

Від врахування факторів залежить структура та якість обліку, врахування запитів управління і функціонування інформаційної системи підприємства (рис. 2).

Фактори	Складові	Процес організації
Зовнішні	Вимоги законодавства	Забезпечення дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності
	Облікова політика держави	
	Стан економіки та відкритість зовнішньоекономічних зв'язків	Застосування елементів міжнародного облікового спілкування
	Комерційні зв'язки підприємства	Забезпечення необхідного рівня аналітичності при здійсненні розрахунків
Внутрішні	Форма діяльності	Розкриття політики діяльності
	Форма організації бухгалтерського обліку	Вибір оптимальних структур інформаційного забезпечення внутрішнього управління
	Кваліфікація облікового апарату	Методологія і технологія ведення
	Потреби контролю	Перевірка стану обліку на підприємстві, у відділеннях та відокремлених підрозділах підприємства

Рис. 2. Фактори впливу на організацію бухгалтерського обліку

Отже, в основу організації обліку покладено певну систему знань, вона є інструментом пізнання об'єктивного світу, певним видом розподілу праці, процесом нагромадження й використання інформації.

Крім того, не можна залишити поза увагою й такі фактори як вплив провідних теоретиків і діяльності професійних організацій бухгалтерів, економічні результати прийняття нових систем обліку, загальну економічну ситуацію у країні – податкову політику держави, типи користувачів та їх інтереси. Відомо, що організація обліку складається з трьох взаємопов'язаних етапів – методичного, технічного, організаційного. У сукупності вони представляють організацію технологій і організацію управління обліком. Тільки в такому випадку організація обліку буде “цілеспрямованою діяльністю керівництва підприємства по створенню, постійному впорядкуванню та удосконаленню системи бухгалтерського обліку на підприємстві з метою забезпечення потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів” [2, с.14].

Виходячи з цього, насамперед необхідно виявити межі етапів організації облікового процесу. Вони передбачають одночасне врахування двох складових

– організації технології бухгалтерського обліку й організації управління бухгалтерським обліком. У цьому зв'язку прийнято виділяти такі рівні [1, с.43]: методичний, технічний та організаційний (рис. 3).

Таким чином, організаційний процес обліку є сферою безперервного розвитку діяльності облікового апарату, основною ознакою й головною функцією якої є відкриття, вивчення і класифікація інформації про господарську діяльність з метою її практичного застосування.

Організація має велике значення в розвитку обліку. Організацію можна розглядати в різних вимірах – як специфічну форму прояву системи облікових знань, як процес пізнання фактів господарської діяльності, як певний вид поділу праці, як процес виробництва нових знань та їх використання. Це поняття охоплює як діяльність, спрямовану на застосування вже набутих знань з обліку, так і результат цієї діяльності – суму набутих знань, що є основою інформаційного сприйняття світу. Загалом організація [3, с.41] може бути визначено як науково обґрунтована сукупність умов, за яких найбільш економно й раціонально здійснюються збір, обробка і зберігання інформації з метою оперативного контролю та надання користувачам вірогідної інформації.

Рівні організаційного процесу	Складові організації
Методичний – вибір методу	Забезпечення організації первинного документування. Встановлення порядку проведення інвентаризації. Вибір методу оцінки активів. Визначення способу калькулювання. Створення робочого плану рахунків. Затвердження переліку проводок. Визначення форми внутрішньої звітності
Технічний – вибір форми	Вибір способу обробки облікових даних. Розробці облікових регістрів. Встановлення порядку здійснення записів у регістрах і узагальнення даних.
Організаційний – організація бухгалтерії	Вибір оптимальної системи централізації облікових даних. Визначення структури облікового апарату. Встановлення норм праці та часу. Навчання кадрів. Організація робочих місць бухгалтерів. Встановлення взаємозв'язків між підрозділами бухгалтерії. Матеріальне, інформаційне й технічне забезпечення облікових працівників. Організація архіву. Мотивація праці. Контроль

Рис. 3. Етапи організації обліку в підприємстві

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що організація обліку залежить від обсягу облікових робіт, техніки організації й облікової політики підприємства. Отже, ключовим моментом є розроблення концепції облікової політики підприємства.

Список використаних джерел

1. Організація бухгалтерського обліку: Підручник /За ред. Бутинця Ф.Ф. - Житомир: ПП "Рута", 2002. - 592 с.
2. Саблук П.Т. Актуальні проблеми національної системи бухгалтерського обліку в Україні в період його реформування./ Саблук П.Т., Колузанов К.В., Колузанова Н.О., Саблук Р.П. Навч.пос. – К.: ІАЕ УААН, 2002. – 398 с.
3. Правдюк Н.Л. Особливості організації фінансового обліку в сільськогосподарських підприємствах/ Правдюк Н.Л. //Облік і фінанси АПК. - 2005. - №12. - С.115-121.

Чкан Я.О.

Науковий керівник – Собченко А.М., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

СПЕЦІАЛЬНІ КРИТЕРІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Виникнувши на початку товарно-грошових відносин, податки як економічна категорія еволюціонували разом з розвитком економічної архітектури суспільства. Ця еволюція торкнулася, насамперед, глибинної сутності податкових платежів. Якщо спочатку природа податку характеризувалась абсолютно фіскальним змістом (без еквівалентний, обов'язковий платіж на користь держави), то поступово сформувалося розуміння податку, як своєрідної суспільної плати за виконання державою своїх функцій. Застосування критерію правового режиму для проведення класифікації податків та зборів, що входять до податкової системи України, зумовлено його універсальністю, всеохоплюваністю, а також здатністю підкреслювати найважливіші правові аспекти будь-якої врегульованої чинним законодавством сфери суспільних відносин.

Система оподаткування – це нормативно визначені платники податків, їхні обов'язки і права, об'єкти оподаткування, види податків, зборів і платежів, а також порядок їх стягнення. Кожна держава формує свою систему оподаткування з урахуванням досвіду інших країн, власних національних особливостей, стану економіки, розвитку ринкових відносин, необхідності вирішення конкретних економічних і соціальних завдань.

Становлення системи оподаткування в Україні почалося з прийняттям 25 червня 1991 року Закону «Про систему оподаткування». Кожний вид податків має свої специфічні риси та функціональне призначення і посідає окреме місце в податковій системі. Роль того чи іншого податку характеризується його приналежністю до певної групи у відповідності з існуючою класифікацією податків [2]. Класифікація податків проводиться за

кількома ознаками (рис.1.): за формою оподаткування, за економічним змістом об'єкта оподаткування, залежно від рівня державних структур, які їх устанавлюють.

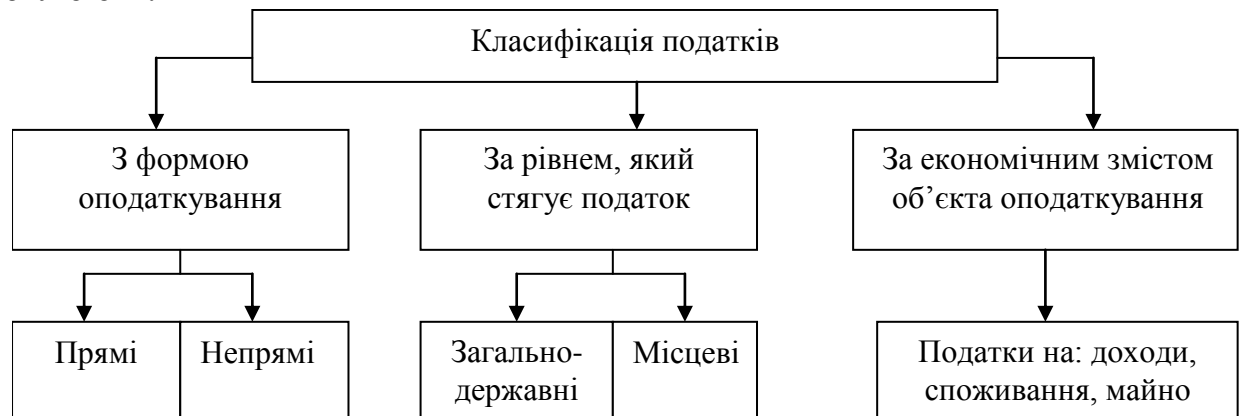


Рис.1 Структурно – логічна схема класифікації податків

За економічною сутністю податки є обов'язковими платежами, що виплачується державою з доходів юридичних та фізичних осіб до відповідного бюджету для фінансування витрат держави, передбачених її конституцією та іншими законодавчими актами. Це одна із форм вирівнювання доходів юридичних і фізичних осіб з метою досягнення соціальної справедливості і економічного ринку. Вилучаючи частину доходів підприємців і громадян, держава гарантує їх ефективне використання для задоволення потреб суспільства в цілому і досягнення на цій основі зростання його добробуту. На перший погляд, податки виражають односторонні відносини держави з підприємцями та населенням під час їх сплати.. На далі податки дають змогу зворотній зв'язок із платниками завдяки фінансуванню відповідних витрат [2].

За наявних умов не достатньо розглядати податки загалом. У кожній державі є багато податків і зборів, що забезпечують мобілізацію коштів в її розпорядження. Вся сукупність податків, зборів, відрахувань і платежів в державі становить її податкову систему. Податкова система кожної держави має свою структуру, тобто систему податків залежно від різних ознак. Структура податкової системи визначається рівнем економічного розвитку держави.

У Податковому Кодексі [43] передбачено 18 загальнодержавних та 5 місцевих податків і зборів. Порівняно з Законом України «Про систему оподаткування» № 1251-ХІІ від 25.06.1991 р. було передбачено 29 загальнодержавних та 14 місцевих податків і зборів [1]. Оподаткування - це діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави. Використовуючи ті чи інші податкові пільги, держава регулює пропорції в економічній структурі виробництва та обліку, в розвитку продуктивних сил, справляє значний вплив на реалізацію суспільного продукту, темпу нагромадження капіталу і технічного оновлення виробничого потенціалу держави [2]. Отже, класифікація податків сприяє більш повному

висвітленню сутності та функцій податків, дає можливість показати їх роль у податковій політиці держави, напрям і характер впливу на соціально-економічну сферу.

Список використаних джерел

1. Податковий Кодекс України: Затверджений Верховною радою України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Податковий облік : [підручник] / Панасик В. М., Ковальчук С. К., Бобрівець С. В. – Тернопіль : Карт – блонд, 2009. – 352 с.

Шевченко В.В.

Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ КАРТОК

Банківські платіжні картки підприємства щойно починали використовувати в господарській діяльності (БПК). А нині наявністю карткового рахунка й БПК вже нікого не здивуєш. Щораз більше підприємств виплачують зарплату своїм працівникам не через касу, а перераховують її на їх персональні карткові рахунки в банку. Багато підприємств використовують у своїй господарській діяльності корпоративні картки. Кількість громадян, які використовують БПК для зберігання своїх заощаджень, призначених для поточних витрат і здійснення розрахунків, з кожним роком збільшується. Популярність БПК в тому, що вони мають безліч переваг перед грошовими коштами у вигляді банкнот. Ці переваги сумірні з тими, які мали банкноти в час їх появи перед грошовими коштами у вигляді монет із золота, срібла та інших благородних металів. Зростанню популярності БПК також сприяло розширення мережі банкоматів та збільшення кількості банків, що надають послуги з обслуговування карткових рахунків.

Використання банківських пластикових карток має певні переваги і недоліки.

Одна з переваг - зменшення кількості операцій підприємства з готівковими грошовими коштами в касі, а також те, що втрата пластикової картки, за правильних дій її власника, ще не означає втрату грошових коштів.

До позитивних сторін використання платіжних карток можна також зарахувати таке:

- картковий рахунок може бути відкритий у гривнях, доларах та іншій валюті або ж у двох різних валютах водночас, що дає економію за рахунок

зменшення витрат на конвертацію валют;

- за допомогою картки тримач має можливість купувати (отримувати послуги) в багатьох закладах торгівлі й побутового обслуговування;

- за допомогою картки тримач має можливість отримувати готівку в багатьох банкоматах і банках майже в будь-якому куточку світу. Нема потреби постійно тримати при собі велику кількість грошової готівки;

- перевезення грошових коштів, що на БПК через кордон здійснюється без зайвих митних процедур, при цьому сума грошових коштів на картрахунку необмежена;

- щомісяця банк, у якому у власника БПК відкритий картрахунок, здійснює нарахування відсотків на залишок грошових коштів на картрахунку;

- незалежність від режиму роботи обслуговуючого банку, тобто можливість здійснювати операції цілодобово;

- власникам БПК у певних торгових підприємствах і сервісних центрах надаються знижки і пільгові тарифи при купівлі;

- нелімітовані безготівкові розрахунки протягом дня з одним або кількома продавцями (на суму більш ніж 3000,00 грн);

- можливість придбання товару в мережі Internet та багато іншого.

Платіжні картки можуть бути кількох видів:

- 1) корпоративна картка - БПК надана банком підприємству і використовується його працівниками для різноманітних як готівкових, так і безготівкових розрахунків;

- 2) зарплатна картка - БПК надана банком працівникам підприємства і використовується ними для отримання тільки зарплати через мережу банкоматів і банків;

- 3) розрахункова картка - БПК надана банком для фізосіб, які використовують її для безготівкових розрахунків за придбані товари (послуги) через спеціалізовані торгові термінали, а також для переведення в готівку грошових коштів;

- 4) накопичувальна - БПК надана банком як юридичній, так і фізичній особі для накопичення грошових коштів, а також для розрахунків і отримання зарплати або для переведення в готівку грошових коштів.

Залежно від того, який вид платіжної картки використовується, визначається і сфера її застосування. Соціальна картка - пластикова карта, на яку нараховуються соціальні виплати:

- допомога по народженню дитини,

- допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку,

- допомога по безробіттю,

- допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю,

- допомога на дітей, які перебувають під опікою,

- адресна допомога благодійних та соціальних організацій та ін.

Соціальною картою можна розраховуватися в торгово сервісних підприємствах і знімати готівку в банкоматі або касі банку.

Основні переваги:

- оплачувати комунальні платежі без комісії.
- брати участь в акціях, розіграшах призів та інших заходах, що проводяться банком.
- безкоштовне оформлення та обслуговування соціальної картки.
- інформування клієнта про надходження або списання коштів по його рахунку.

Починаючи від 18.08.14 р зарплатні, стипендіальні, пенсійні та соціальні картки дозволено використовувати винятково для цільових зарахувань, «Постанови Правління НБУ від 18.08.14 р. №499». Людина не може там зберігати інші свої заощадження або користуватися рахунком для грошових переказів. Для цих цілей варто відкривати окремий рахунок.

Шевчук А.В., викладач - методист
Каховський державний агротехнічний коледж,
м. Каховка

ЛІКАРНЯНИ – 2015: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ НОВОВВЕДЕНЬ

На сьогоднішній день розрахунок лікарняних виплат регламентується кількома законодавчими актами: Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця, затверджений Постановою КМУ від 26.06.2015р. № 440; Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затверджений 26.09.2001р. № 1266, та змінений Постановою КМУ від 26.06.2015р. № 439; Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999р. № 1105-XIV.

Новий, а точніше оновлений Порядок розрахунку набув чинності вже з 4 липня 2015 року. Змін відбулося досить багато і кардинально. Тепер лікарняні листи оплачуються за календарними днями, відповідно і розрахунок середньої заробітної плати проводиться за календарний день.

Період звернення працівника за допомогою обмежений терміном 12 місяців з дня відновлення працездатності. Таким чином оплачувати можна тільки ті листки непрацездатності, по яких не минуло 12 місяців з дати одужання.

Сума страхових виплат застрахованій особі обчислюється шляхом множення середньоденного заробітку в розрахунку на календарний день на кількість календарних днів, що підлягають оплаті та на відсоток оплати залежно від страхового стажу.

Перші 5 днів непрацездатності підприємство оплачує за свій кошт, а за період починаючи із 6 робочого дня — за рахунок фонду соцстрахування.

Розрахунковим періодом, за який обчислюється середня заробітна плата є 12 календарних місяців, що передують місяцю настання страхового випадку. Саме за цей період необхідно брати суму зарплати та кількість календарних днів. Але із загальної кількості календарних днів слід виключити не відпрацьовані з поважних причин дні, а саме:

- ✓ тимчасової непрацездатності;
- ✓ відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами;
- ✓ відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та шестирічного віку за медичним висновком;
- ✓ відпустки без збереження заробітної плати.

Місяці розрахункового періоду (з 1-го до 1-го числа), в які застрахована особа не працювала з поважних причин, виключаються з розрахункового періоду, тобто не беруться не лише дні, але й усі виплати, нараховані в цьому місяці.

Розмір виплати за листком непрацездатності залежить від страхового стажу працівника. Чим більший стаж, тим більший відсоток виплати отримає співробітник.

Допомога по тимчасовій непрацездатності виплачується застрахованим особам залежно від страхового стажу в таких розмірах:

- ✓ 50% середньої зарплати – застрахованим особам, які мають страховий стаж до трьох років;
- ✓ 60% середньої зарплати – застрахованим особам, які мають страховий стаж від трьох до п'яти років;
- ✓ 70% середньої зарплати – застрахованим особам, які мають страховий стаж від п'яти до восьми років;
- ✓ 100% середньої зарплати – застрахованим особам, які мають страховий стаж понад вісім років;
- ✓ 100% середньої зарплати – застрахованим особам, віднесеним до 1-3 категорії осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; одному з батьків або особі, що їх замінює та доглядає хвору дитину віком до 14 років, яка потерпіла від Чорнобильської катастрофи; ветеранам війни та особам, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; особам, віднесеним до жертв нацистських переслідувань відповідно до Закону України «Про жертви нацистських переслідувань»; донорам, які мають право на пільгу, передбачену статтею 10 Закону України «Про донорство крові та її компонентів».

Допомога по вагітності та пологах надається застрахованій особі у розмірі 100% середньої заробітної плати (доходу), обчисленої у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, і не залежить від страхового стажу.

Бухгалтери часто задаються питанням як же проводити розрахунок

страхового стажу. В узагальненому понятті страховий стаж – це період роботи, коли за працівника сплачувався страховий внесок у розмірі, що не менший ніж мінімальна заробітна плата. Іншими словами, якщо в період з 01.01.2014 по 31.12.2014 року працівнику нараховувалося 50% від розміру мінімальної заробітної плати, то страховий стаж працівника за період 2014 буде не 12 місяців, а тільки 6.

Виходить, що за даними трудової книжки бухгалтер не зможе підрахувати страховий стаж працівника, тому що факт трудових відносин не означає сплату страхових платежів у потрібному розмірі. Таким чином самим без програвшим варіантом визначення страхового стажу для підприємства є вимога до працівника при прийомі на роботу надавати довідку з пенсійного фонду про страховий стаж.

Середня заробітна плата за один календарний день розраховується шляхом ділення суми нарахованої заробітної плати в розрахунковому періоді на кількість робочих днів у цьому періоді.

Відтепер встановлено верхню межу виплати за лікарняним листком. Середньоденна зарплата не може перевищувати максимальну величину бази справляння ЄСВ у розрахунку на один календарний день. Слід пам'ятати, що максимальна місячна величина бази справляння ЄСВ дорівнює сімнадцяти прожитковим мінімумам і з 1 вересня становить 23426 грн (17 x 1378 = 23426 грн).

Зміни торкнулися так само тих працівників, які працевлаштовані за сумісництвом. Для застрахованих осіб, які на момент настання страхового випадку працювали за сумісництвом, розрахунковий період визначають окремо за кожним місцем роботи. При цьому, розраховуючи суму виплат, бухгалтеру слід враховувати суму, яка була нарахована за основним місцем роботи співробітника-сумісника, оскільки загальна сума виплати лікарняного по обом підприємствам не повинна перевищувати максимальної величини. Таким чином, бухгалтер уже не зможе нарахувати лікарняні працівнику-суміснику без довідки з основного місця роботи.

Якщо стаж роботи співробітника за останні 12 місяців перед настанням тимчасової непрацездатності менше 6 місяців, сума лікарняних визначається виходячи з фактично нарахованої заробітної плати, з якої сплачувався ЄСВ, але в розрахунку на місяць не вище розміру мінімальної заробітної плати. Стаж менше 6 місяців можливий у таких випадках:

- ✓ працівник тільки починає свою трудову діяльність;
- ✓ працівник вийшов з відпустки по догляду за дитиною віком до 6 років;
- ✓ працівник до працевлаштування не працював понад 6 місяців;
- ✓ працівник працює на умовах неповного робочого часу, внаслідок чого страховий стаж за останній рік склав менше 6 місяців.

Змінився підхід до виплат, які включаються до розрахунку і виплат, що виключається з розрахунку середньої заробітної плати. Сума заробітної плати

для розрахунку лікарняного визначається на підставі відомостей, що включаються до Звіту про суми нарахованої заробітної плати застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеска на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що подаються до ДФС.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999р. № 1105-XIV.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про обчислення середньої заробітної плати для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням" від 26.06.2015р. № 439.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця» від 26.06.2015р. № 440.
4. Каламайкко Н. Лікарняні –2015: виплачуємо за новими правилами / Бухгалтер&Закон – 2015 – №7.
5. www.kadrovik.ua.

Шевчук К.С.

*Науковий керівник – Подаков Є.С., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м.Херсон*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ОСНОВІ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Зараз Україна переживає етап обставлення ринкової економіки. Як наслідок переходу від соціалістичної до ринкової форми господарювання багато підприємств опинилися в кризовому стані. Ефективність роботи промислового підприємства залежить, як відомо, від багатьох факторів: попиту на продукцію, що випускається, її конкурентоспроможності, технічного рівня виробництва, його відповідності сучасним вимогам, кваліфікації виробничого і управлінського персоналу тощо. Поряд з цим, проблема стратегії управління активами підприємства займає одне з першорядних місць в його діяльності та потребує чіткої та в одночас прозорі системи обліку, шляхи удосконалення якої ми можемо розробити спираючись на досвід більш розвинених країн Європи.

У зарубіжній обліковій практиці поняття «необоротні активи» позначається різними термінами: постійні активи; власність, споруди і обладнання; матеріальні активи тощо. Так, у Швейцарії необоротні активи в активі балансу об'єднані в одну групу – основні засоби; в Росії – позаоборотні

активи, які включають нематеріальні активи, основні засоби, доходні вкладення в матеріальні цінності; в Німеччині – основний капітал та фінансові активи; в країнах англо-американської групи – це довгострокові активи, що об'єднують у собі основні засоби або власність; в Естонії – основний (основні засоби), моральний (нематеріальні активи) та ресурсний капітал (природні багатства).

Відповідно до МСФЗ необоротні активи - це активи економічна вигода від використання яких очікується на протязі декількох років. До них відносяться довгострокові інвестиції, основні засоби, нематеріальні активи.

В Угорщині, яка є вигідним стратегічним партнером України, поняття необоротних активів відповідно до ч.24 Закону Угорщини «Про систему бухгалтерського обліку» носить назву «вкладені засоби», серед яких слід відображати засоби (ресурси), які призначені для забезпечення господарської діяльності та функціонування підприємства строком більше одного року.

Для управління діяльністю підприємства необхідно знати, які господарські засоби воно має, де ці засоби розміщені і для чого призначені. Для цього використовується класифікація активів підприємства.

Основними напрямками класифікації активів є такі:

- за характером участі у господарському процесі;
- за формами функціонування;
- за функціональною роллю у процесі відтворення;
- за ступенем ліквідності.

У законодавстві з бухгалтерського обліку більшості країн світу поділяють необоротні активи за основними функціональними видами або за статтями балансу. Розглянемо статті балансу деяких країн світу для необоротних активів (табл.1).

Таблиця 1

Склад необоротних активів підприємства різних країн світу

Молдова	Польща	Словаччина	Угорщина	Україна
- нематеріальні активи; - довгострокові матеріальні активи; - довгострокові фінансові активи; - ін. довгострокові активи	- нематеріальні активи; - матеріальні оборотні активи; - довгострокова деб. заборгованість; - довгострокові інвестиції; - довгост. матеріальні р-ки	- довгострокові нематеріальні активи; - довгострокові матеріальні активи; - довгострокові фін. інвестиції.	- нематеріальні засоби; - матеріальні засоби; - вкладені фінансові засоби.	- Нематеріальні активи; - Основні засоби; - Довгострокові біологічні активи; - Довгострокові фінансові інвестиції; - Довгострокова дебіторська заборгованість.

Як бачимо, у більшості випадків, статті балансів різних країн не дуже

відрізняються. Обов'язково серед необоротних активів виділяють нематеріальні активи, матеріальні активи (основні засоби) та фінансові активи. Крім того можуть бути і статті інших необоротних активів та біологічних активів, що деталізує склад довгострокових засобів.

Питання обліку та відображення довгострокових активів у фінансовій звітності суб'єктів господарювання на міжнародному рівні регулюють МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 38 «Нематеріальні активи», МСБО 36 «Зменшення корисності активів», МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу», а в Україні — П(С)БО 7 «Основні засоби» та П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».

Слід зауважити, що міжнародними стандартами не деталізуються види активів, які належать до основних засобів і нематеріальних активів.

Матеріальні активи мають фізичну, матеріальну форму. Земля є матеріальним активом і, оскільки термін її використання не обмежений, - це єдиний матеріальний актив, що не підлягає амортизації.

Будівлі, споруди, устаткування, офісне обладнання підлягають амортизації. У західній обліковій практиці їх ще називають позаоборотними або постійними активами (fixed assets), що приблизно відповідає терміну "основні засоби". На відміну від вітчизняної практики, у Балансах західних компаній не виділяється стаття "Основні засоби". У фінансовій звітності довгострокові матеріальні активи відображаються як матеріальні основні фонди (tangible fixed assets) або основні виробничі фонди (plant assets). Стандарти ГААР рекомендують відображати такі активи під рубрикою "Власність, будівлі і обладнання" (Property, Plants and Equipment).

Основні засоби відображаються в обліку за первісною вартістю. Згідно з міжнародними стандартами, до первісної вартості основних засобів включають: ціну придбання з вирахуванням отриманих знижок, митні збори, невідшкодовані податки, витрати з налагодження основних засобів. У деяких країнах дозволено включати до первісної вартості основних засобів суму позичкових відсотків, пов'язаних із придбанням об'єктів.

Існують певні розбіжності у країнах ЄС у підходах до оцінки основних активів. У Данії, Франції, Німеччині, Ірландії, Португалії та Великій Британії вимагається враховувати ліквідну вартість при визначенні щорічної суми амортизації. Аналогічний підхід дозволяється в Австрії, Фінляндії, Італії, Іспанії та Нідерландах, але відсутній у Бельгії, Греції, Швеції та Люксембурзі.

Процес переоцінки основних засобів за МСБО і П(С)БО України майже не відрізняється, але українські стандарти чіткіше зазначають ту межу (більше 10%), яка призводить до необхідності проведення переоцінки. В Україні застосовують 5 різних методів нарахування амортизації. Облік необоротних активів здійснюється по кожному об'єкту окремо і потім групується в 16 груп для основних фондів і 6 груп для нематеріальних активів. Разом з тим, в Податковому Кодексі України визначено мінімальний строк корисного використання (наприклад як мінімум 2 роки для електронних пристроїв та

іншого офісного устаткування, мінімум 20 років для будівель та споруд).

Щодо обліку основних засобів в Німеччині, то Міністерство фінансів Німеччини оприлюднило таблицю (Afa:Tabelle), в якій зазначено більш, ніж 500 груп основних фондів. Для кожної групи визначено фіксований термін амортизації від 3 до 33 років.

Позитивним кроком нашого законодавства є переймання досвіду краще економічно-розвиненої країни - Німеччини. Оскільки, прийняття рішення про використання обліку за кожним об'єктом надає платнику податку більшу гнучкість щодо вибору методу нарахування амортизації, який відповідає реальній експлуатації відповідного виду основних фондів

Щодо відображення в обліку основних засобів, то у більшості країн: списується початкова вартість та накопичений знос засобів, що вибувають, обліковуються будь-які доходи та прибуток чи збиток від вибуття. Ця інформація оформлюється складним записом, складовим елементом якого буде запис за дебетом чи кредитом відповідного субрахунку збитку чи прибутку від вибуття. Обов'язково здійснюється донарахування зносу основного засобу, що вибув впродовж року, а знос нараховується в кінці року.

У вітчизняній практиці при вибутті основних засобів комісія, створена за наказом керівника підприємства, складає Акт на списання основних засобів, в якому вказуються такі дані: первісна вартість об'єкта, що вибуває, сума нарахованого зносу за час експлуатації, залишкова вартість, причина вибуття, витрати, пов'язані з вибуттям об'єкта, а також сума отриманого доходу. На підставі акта здійснюються відповідні записи в аналітичному і синтетичному обліку основних засобів.

У країнах ЄС зберігаються значні розбіжності щодо капіталізації витрат на нематеріальні активи, термінів амортизації капіталізованих витрат та методів відображення гудвілу у фінансових звітах. Капіталізація організаційних витрат дозволена у Данії, Швеції та Великій Британії. Максимальний термін амортизації капіталізованих організаційних витрат у всіх державах становить 5 років.

Одним із важливих питань є облік гудвілу. За кордоном склалися 3 підходи до визначення вартості гудвілу: оцінка репутації фірми; поточна дисконтована оцінка; оцінка за залишковою вартістю [6].

Методологія визначення позитивного гудвілу, рекомендована в МСБО 22, виходить із визначення різниці між купівельною вартістю та оціночною вартістю придбаних активів і зобов'язань на час здійснення угоди. Гудвіл підприємства підлягає амортизації впродовж строку його корисного використання.

Списання гудвілу безпосередньо за рахунок власного капіталу дозволяється у Данії, Ірландії, Великій Британії, Нідерландах та Португалії. Крім того, у Бельгії, Данії, Греції, Нідерландах, Німеччині дозволяється списувати гудвіл на витрати звітного періоду. Максимальний період

амортизації гудвілу становить: в Іспанії – 10 років; у Фінляндії, Португалії, Швеції, Великій Британії – 20 років; в інших державах - він не визначений.

У країнах ЄС існують відмінності також у підходах щодо капіталізації витрат на інші нематеріальні активи. У більшості держав вимагається капіталізувати витрати на придбання нематеріальних активів. Винятком є заборона стосовно капіталізації витрат на придбання програмного забезпечення фірмової марки та бази даних в Італії.

Капіталізація витрат на нематеріальні активи, створені власними силами, заборонена в Австрії, Данії, Нідерландах і Німеччині, але дозволяється в інших державах.

Аналіз світової практики свідчить про такі можливі підходи до відображення гудвілу, як активу, в системі бухгалтерського обліку:

1) капіталізація гудвілу і відображення його в балансі як нематеріального активу довгострокового використання;

2) фіксування гудвілу в обліку з наступним списанням за рахунок різних джерел.

В міжнародній практиці бухгалтерського обліку інвестиції визнаються як актив, яким володіє підприємство з метою збільшення матеріальних цінностей за допомогою отримання прибутку і збільшення вартості основного капіталу чи іншого прибутку підприємства інвестора. Для цілей обліку інвестиції поділяють на 2 великі групи: короткострокові інвестиції; довгострокові інвестиції. У світовій практиці використовуються 2 методи оцінки інвестицій: метод оцінки за часткою в капіталі (початкові інвестиції включаються до балансу за собівартістю, а згодом збільшуються на частку інвестора в чистому прибутку компанії і зменшуються на частку дивідендів) і метод консолідації (компанія інвестор і компанія, в яку здійснені інвестиції, складають єдину консолідовану звітність, сумуючи активи, зобов'язання, доходи, витрати). В міжнародній практиці потенційні збитки від знецінення довгострокових фінансових інвестицій в акції інших підприємств повинні відображатися в тому звітному періоді, в якому виявлені, а потенційний прибуток буде відображений після реалізації акцій в сумі підвищених дивідендів, отриманих по акціях. Довгострокові фінансові інвестиції вибувають з зареалізаційною вартістю, яка часто співпадає з ринковою.

Щодо вітчизняного обліку, то довгострокові інвестиції згідно з П(С)БО 12 поділяються на ті, що обліковуються за методом участі в капіталі, та інші інвестиції.

Довгострокові інвестиції оцінюються на кожній окремій інвестиції (базовий підхід). Балансова вартість конкретної інвестиції оцінюється за справедливою вартістю інвестицій на дату переоцінки. Результат переоцінки по довгостроковим інвестиціям списується на власний капітал.

Таким чином, облік необоротних активів в Україні має багато спільного із зарубіжною практикою. Але існують певні відмінності, що пов'язано зі специфікою вітчизняної економіки. Інтеграція України в світове господарство

вимагає відповідності організації обліку необоротних активів згідно до МСБО.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011,). - <http://zakon.rada.gov.ua>
2. П(С)БО 7 “Основні засоби”. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.05.2000р. за №92 (з чинними змінами та доповненнями).
3. П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.10.99р. за №242 (з чинними змінами та доповненнями).
4. П(С)БО-12 «Фінансові інвестиції»
5. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку/[За ред. С. Ф. Голова.] – К.: ФПБАУ, 2004. – 248 с. 4.

Шепель І.А.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

Термін «запаси» застосовується в податковому законодавстві, як і в законодавстві, що регулює бухгалтерський облік. Це - товари (крім тих, що підлягають амортизації та цінних паперів), сировина, матеріали, комплектуючі вироби, напівфабрикати і малоцінні предмети. Таким чином, маємо пряме підтвердження, якщо в податковому обліку матеріальні активи віднесено до запасів, то в більшості випадків такі активи вважатимуться запасами (а отже і ТМЦ) і в бухгалтерському обліку.

Дослідженнями встановлено, що не існує єдиного трактування терміну «виробничі запаси» в працях учених-економістів. Так, у спеціальній економічній літературі виробничі запаси визначаються як матеріальні ресурси або як предмети праці. З прийняттям П(С)БО 9 «Запаси» [1] термін «виробничі запаси» визначається як активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством.

Термін «виробничі запаси» – це предмети праці, які використовуються у процесі виробничої діяльності та споживаються протягом одного господарського (виробничого) циклу, після завершення якого повністю переносять свою вартість на вартість кінцевого продукту.

Положення про те, що облік запасів є одним із провідних і найбільш відповідальних об'єктів бухгалтерського обліку підтверджується й тим, що жодна інша галузь бухгалтерського обліку не дає більших різночитань на практиці при розрахунках даних для фінансових звітів. У 1975 р. в такій редакції був наведений варіант англійського бухгалтерського стандарту обліку запасів SSAP 9 для підкреслення значимості розробки загальних правил по обліку даного об'єкта [2].

Як бачимо, визначення ТМЦ, може бути зведене до такого: це предмети та засоби праці, що використовуються у процесі господарської діяльності, мають матеріальну, технічну, сировинну тощо, але обов'язково натуральну форму і споживаються протягом одного господарського (виробничого) циклу. Важливими є два моменти – натуральна ознака ТМЦ, яку ми приймаємо як відправний момент подальшої реалізації її в обліку, й нормативно визначена множина оцінок ТМЦ, що утруднює облікове відображення даного об'єкта.

Важливою передумовою раціональної організації обліку ТМЦ є економічно обґрунтована їх класифікація (рис. 1).

До класифікації матеріальних ресурсів, наведеної в схемі надходження на рис. 1, включено ознаки – «роль у процесі виробництва», «за способом надходження», «відносно до нормативів запасів», «за формою власності» та ін.; на стадії використання – «за включенням у витрати», «за характером використання» та ін.; на стадії реалізації – «залежно від причин реалізації». На думку Н.А. Сиротенко [5], оптимально побудована класифікаційна модель здатна показати різноманітні відхилення на етапах руху матеріальних ресурсів і поліпшити змістовне наповнення інформаційних потоків процесу управління.

У процесі теоретичного дослідження визначено основні напрями забезпечення економічного й ефективного використання наявних ТМЦ засобами бухгалтерського обліку та контролю. Застосування натурального обліку ТМЦ з метою зменшення впливу варіативних оцінок на прийняття управлінських рішень покладено в основу оптимізації складського обліку в системі впровадження рішень SAP Business Objects, розгорнуту до рішень SAP WM (управління складом) з метою уніфікації даних в матеріальному і бухгалтерському обліку [6].

ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНІ ЦІННОСТІ

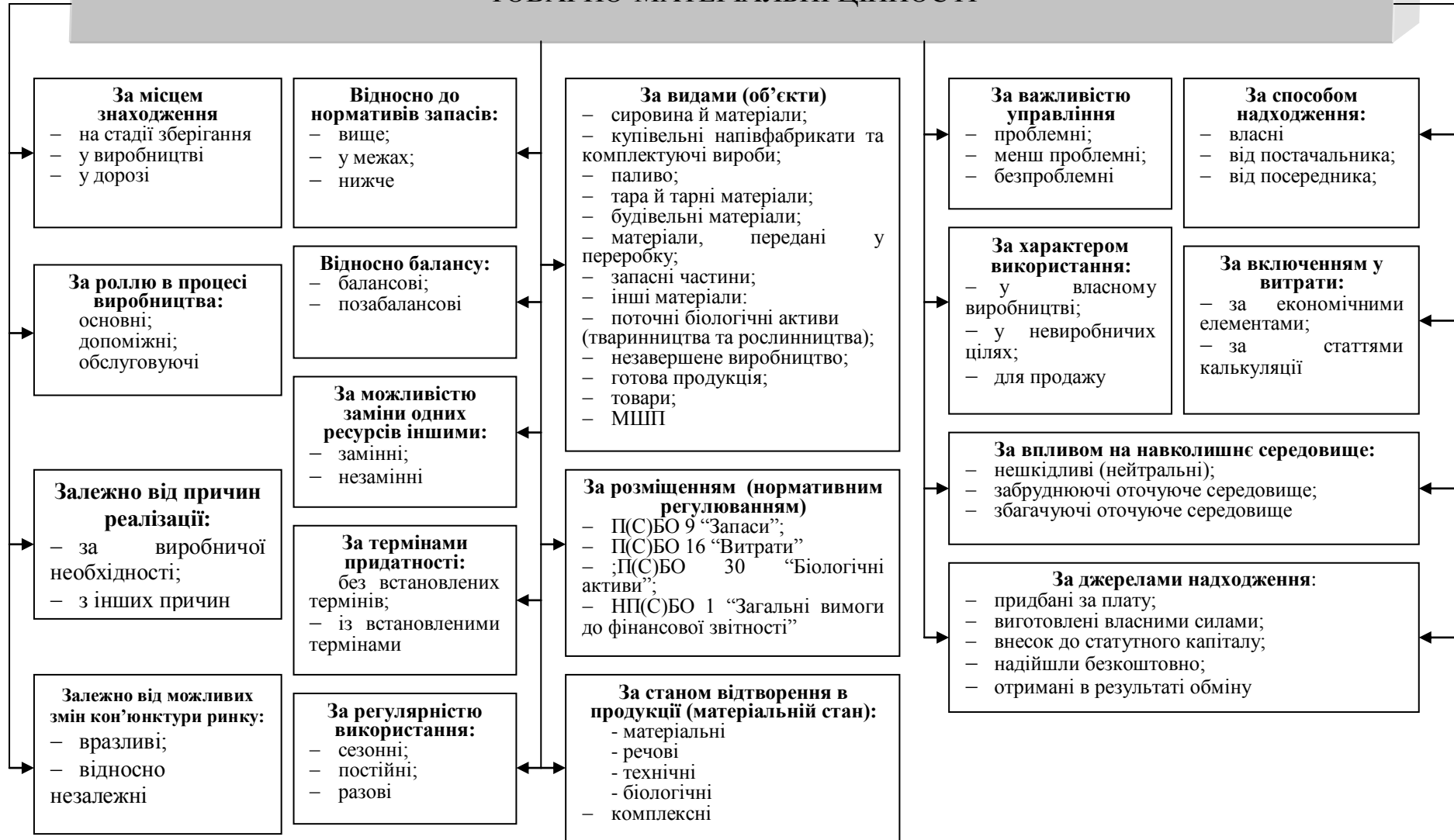


Рис. 1. Класифікація товарно-матеріальних цінностей [3; 4; 5]

Головним об'єктом натурального обліку є модуль – матеріальний склад. При цьому товарно-матеріальний облік підтримує певну кількість складів або матеріально відповідальних осіб. Оформлення будь-якого руху ТМЦ здійснюється у накладних. Основним методом обліку є натуральний у відповідних фізичних одиницях вимірювання (штуки, кілограми, метри, літри тощо). Саме цей метод дозволяє визначити, яку кількість конкретного виду ТМЦ створено за звітний період. Суть методу умовних натуральних вимірників полягає в тому, що різні продукти відображаються в одиницях одного продукту, умовно прийнятого за одиницю вимірювання. Складові організації натурального обліку ТМЦ наведено в табл.1.

Таблиця 1

Складові натурального обліку товарно-матеріальних цінностей

Стадії натурального обліку	Розкриття стадій натурального обліку
1. Облікове спостереження	Сукупність взаємопов'язаних операцій щодо створення і впорядкування складових елементів облікової системи управління ТМЦ. Забезпечення ідентифікації всіх фактів господарського життя, що описують ТМЦ і класифікують їх на підмножини
2. Документування	Створення носіїв облікової інформації та упорядкування їх руху відповідно до господарського процесу, в якому задіяні ТМЦ
3. Обліковий процес	Організація облікових робіт з метою отримання, перетворення, передавання і зберігання інформації про функціонування складського господарства та ТМЦ за структурою, безпосереднє здійснення облікового процесу
4. Зведення операцій та звітність	Перетворення економічної інформації з натуральних показників метою отримання облікових даних для управлінської та фінансової звітності про стан і рух ТМЦ
5. Регулювання (облікова політика)	Реалізація варіантів методики обліку ТМЦ, вибір способів і прийомів відображення в обліку інформації про складові ТМЦ

Натуральний облік ТМЦ пов'язаний з такими моментами:

- управління матеріальними цінностями в частині обліку та аналізу витрат на їх придбання. При цьому потреби управління диференційовані з класифікацією ТМЦ, пов'язаною зі створенням і зберіганням матеріалів ;
- управління матеріальними цінностями з точки зору формування їх оптимальної величини;
- управління матеріальними цінностями як складової виробничої собівартості. Цей аспект передбачає використання результатів попередніх моментів.

Процесу нормування виробничих запасів в аграрних формуваннях слід приділяти належну увагу. Зокрема, це стосується основних галузей рослинництва і тваринництва, де споживається основна частина виробничих запасів, і, відповідно, вирішується проблема раціонального використання матеріалів. Варто зазначити, що більшість дослідників вважає, що розрахунок

норм виробничих запасів забезпечує досягнення певних цілей. Це дозволяє зменшити їх загальне споживання у процесі виробництва, формує систему контролю за раціональним використанням ТМЦ, надає можливість підвищити ступінь ефективності управління ними.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-99>

2. Потапов М.С. Формирование системы учета и анализа товарных запасов в организациях потребительской кооперации на основе принципов международных стандартов финансовой отчетности : автореф. дис. ... кандидата экон. наук : 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Потапов Михаил Сергеевич. – М., 2006. - 19 с.

3. Абашина А. М. Товарно-материальные ценности: Классификация. Номенклатура. Оценка. Инвентаризация. Переоценка. Бухгалтерский учет и налогообложение / Абашина А. М., Симонова М. Н., Талье И. К. — М. : Филинь, 1997. — 272 с.

4. Дерев'янку С.І. Облік матеріальних цінностей в умовах ринкової економіки: автореф дис. кандидата экон. наук: 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Світлана Іванівна Дерев'янку. – Національний аграрний ун-т. — К., 1997. — 142 л.

5. Сиротенко Н. А. Функції обліку та контролю в системі управління матеріальним забезпеченням виробництва (на прикладі підприємств кондитерської галузі) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Н.А. Сиротенко. — Одеса, 2007. — 17 с.

6. Программный комплекс "Расчеты и финансы". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rif-soft.com.ua/>

Шепель І.В., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Система фінансової звітності підприємства є важливим елементом інфраструктури ринкової економіки, яка своїми інформаційними потоками зв'язує усіх учасників ринку. Фінансова звітність відображає стан господарюючих суб'єктів і результати укладених комерційних угод. На її

основі встановлюється баланс інтересів залучених сторін, ціни, ставки кредитних відсотків, оподаткування, розподіл державних субсидій, приймаються інвестиційні рішення тощо. Це зумовлює розширення ролі фінансового обліку і звітності в інформаційному забезпеченні управління.

Специфіка і значення облікової інформації полягає в тому, що вона є основною інформацією, що надходить від об'єкта до суб'єкта управління. За допомогою звітної інформації суб'єкт здійснює попередній, поточний і подальший контроль за об'єктом, а також зв'язок із зовнішнім середовищем.

Як нами уже визначено, дані фінансового обліку використовуються для потреб внутрішнього менеджменту в процесі прийняття управлінських рішень. Тому неможливо переоцінити значення повної й достовірної звітної інформації при вирішенні поточних і перспективних господарських проблем. Для прийняття правильних управлінських рішень навіть на рівні підприємства повинні використовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими та прийнятними для користувачів, тобто такі, які визначені за єдиною методологією з використанням однакових баз розрахунку, критеріїв і правил.

Нині фінансова звітність є невід'ємною складовою інформаційної системи АПК, що використовується з метою державного регулювання у сільському господарстві. Вона повинна надавати інформацію про показники господарювання підприємств, на підставі яких можна робити науково обґрунтовані висновки про досягнутий рівень розвитку галузі та приймати вивірені управлінські рішення на мікро- і макрорівнях.

Однак склад, зміст і ступінь достовірності показників сучасної фінансової звітності “ні в якій мірі не задовольняють потреби державного регулювання, зокрема в галузі АПК. Це пов'язано з недосконалістю законодавчого, методичного забезпечення, значною невідповідністю міжнародних стандартів, національним податковому, статистичному законодавству із національними, проблемами щодо бухгалтерського обліку”, “за даними сучасної звітності неможливо простежити динаміку структури витрат на виробництво, відсутня системна інформація про продуктивність праці, якість, стан фондів” [1, с. 5-6].

Фінансова звітність як інструмент ринкових відносин характеризується тим, що діяльність підприємства має господарський характер, а результати виражаються у грошовому вимірнику, тому єдиним інструментом підготовки звітності є система рахівництва, звітності і внутрішнього контролю [2, с.18]. Отже, проблеми підвищення якості звітної інформації лежать в площині не тільки звітності, а й системи інтегрованої господарської інформації.

Логічно припустити, що одним із підходів до проблеми дослідження сільськогосподарської звітності є аналіз структури чинників впливу на неї (рис. 1), з метою узагальнення надбання попереднього періоду та формування подальших шляхів розвитку.

Групи елементів умов є похідним від чинників, але вони діють одночасно в нерозривній єдності. Саме таким чином розкривається вплив умов факторів

на позитивні й негативні сторони діяльності. Критерій ефективності є головною ознакою й визначальною мірою суті ефективності виробництва. Єдиним критерієм визначається зростання продуктивності живої й уречевленої праці.

Чинники впливу на фінансову звітність в управлінні					
Нормати вно-правові	Соціаль но-економічні	Організаці йно-технологічні	Техніч ні		
Елементи, які формують складові фінансової звітності					
Критерії оцінки фінансової звітності					
Процес кругообороту засобів					
Ефективність виробництва					

Рис. 1. Вплив показників фінансової звітності на управління

До нерозв'язаних проблем звітності, крім створення системної програми спостережень, належать також узагальнення й аналіз звітної інформації. Нині збором фінансової та статистичної звітності займаються органи державної статистики, які стежать за дотриманням у них відповідності й арифметичної збалансованості показників й видають щорічні статистичні збірники.

З 2000 р. звітність за виробничими показниками переходить у розряд спеціалізованих форм статистичної звітності № 50-сг “Основні економічні показники роботи сільгосп підприємств”. Форма має чотири розділи, в яких узагальнюється інформація про результати діяльності сільськогосподарських підприємств: “Виробництво і реалізація сільгосппродукції”; “Витрати операційної діяльності”; “Фінансові результати”; “Землекористування протягом звітного року”.

Такий крок зумовлений, насамперед, тим, що, як свідчить практика, форма №50-сг потребує подальшого перегляду й удосконалення окремих статей. Включення її до річного фінансового звіту, а не виділення як статистичної звітності забезпечить достовірність звітної інформації сільськогосподарських підприємств, дасть змогу відстежити економічну ефективність господарювання. Спричинено це й тим, що для сільськогосподарських підприємств обчислення повної собівартості одиниці продукції повинно стати обов'язковим, а це дасть змогу регулювати ціновий механізм, забезпечити адекватний рівень цін на сільськогосподарську продукцію як у межах підприємства, так і держави.

У підходах до вдосконалення фінансової звітності сільськогосподарських підприємств необхідно спиратися на методіку, описану в Методичних рекомендаціях №221 [3]. Це необхідно для порівняння динаміки виробництва у

зіставних і поточних цінах, аналізу продуктивності та оплати праці у сільськогосподарських підприємствах.

В результаті проведення земельної реформи в аграрному секторі економіки України докорінно змінилися умови господарювання. Організація земельних відносин стала складовою частиною управління господарюючих суб'єктів. Як свідчать результати дослідження, відсутня звітність, в якій би узагальнювалася інформація про хід аграрної реформи, тому виникає об'єктивна необхідність в отриманні як на мікро-, так і на макрорівні достовірної інформації. На інформаційне забезпечення негативно впливає невизначеність позиції Міністерства аграрної політики України, оскільки не сформована і не відпрацьована система показників економічної інформації, потрібна для прийняття управлінських рішень.

У звітності сільськогосподарських підприємств крім загальних фінансових результатів діяльності необхідно передбачити фінансові результати діяльності галузей; рентабельність капіталу і витрат; шляхи використання прибутку; розподіл дивідендів. Показники, необхідні для управління, стали визначальними щодо змісту звітності, а фінансова звітність задає алгоритм бухгалтерського обліку. На фінансовий облік покладається тільки рахівнича функція, пов'язана з оформленням і реєстрацією господарських операцій, узагальненням інформації на рахунках й облікових регістрах, зведенням поточних даних і складанням фінансової звітності.

Перед звітністю постає завдання розроблення методичного забезпечення своєчасної діагностики й упередження кризового стану та загрози банкрутства сільськогосподарських підприємств. Тому необхідно вивчити методичні підходи до проведення діагностики фінансового стану за даними фінансової звітності та визначити основні заходи щодо подолання кризових явищ.

Отже, дослідження розвитку звітності й підвищення її ролі в управлінні та переосмислення її минулого має велике значення хоча б тому, що постає можливість виділити найбільш важливі моменти, прослідкувати їх зміни та тенденції розвитку в контексті реальних моментів сьогодення.

Удосконалення звітності повинно передбачати комплексний підхід до вивчення діяльності підприємства, дію зовнішніх і внутрішніх факторів. Важливим є спільне використання фінансових і економічних показників. Кожне господарство повинне бути ефективним, тому важлива роль відводиться фінансовій звітності як елементу управління. Постає завдання за його допомогою опрацювати стратегію розвитку й тактику досягнення поставленої мети, плани розвитку і контроль за виконанням, обґрунтування концепцій та управлінських рішень, резерви підвищення ефективності виробництва, відображення множини зв'язків між рішеннями, напрямками політики і рухом коштів, впорядкованості усіх елементів, логічно пов'язаних варіантів стратегій розвитку, мети основної діяльності та фінансової політики

Л.А. Бернстайн [4] вважає, що удосконалення фінансової звітності – це постійний процес, вона не може бути удосконалена до такої міри, щоб можна

було її використовувати без попереднього ретельного і критичного вивчення.

Як зазначає П. Хомин [5, с.45], “суттєвим недоліком вітчизняної системи звітності є те, що вона не забезпечує достатньої та оперативної інформації для прийняття управлінських рішень менеджерами сільськогосподарських підприємств”. Облікове забезпечення не узгоджується із змістом внутрішньої звітності.

Організація звітності у сільськогосподарських підприємствах на даному етапі немає чіткого поділу на внутрішню і зовнішню. Причини криються в інерційності управління: “районні та обласні управління сільського господарства, спеціалізовані об’єднання, практично виконують ті самі функції, що й до впровадження ринкових відносин” та в недоліках методології звітності “за П(С)БО неможливо розмежувати інформацію за конкретизованими показниками, які мали б бути недоступні зовнішнім користувачам”.

Питання про доцільність і необхідність удосконалення звітності виникають тому, що вона є одним з основних чинників, що дає змогу вітчизняним підприємствам долучатися до міжнародних ринків капіталу. Іноземні інвестори вимагають прозорості звітності у звичному для них форматі, щоб мати можливість відстежити за звітними даними як використовується їх капітал. Практика свідчить, що фінансова звітність набуває дедалі більшого поширення у користувачів. Не випадково основою звітних стандартів є перелік користувачів, їх потреби та якісні характеристики інформації, що роблять її корисною саме для цих користувачів. Використання у фінансовій звітності елементів галузевих ознак за розглянутими вище показниками дозволяє значно скоротити час і ресурси, необхідні для управління галуззю на різних рівнях.

Список використаних джерел

1. Лузан Ю.Я. Звітність підприємства - основа інформаційної системи управління/ Лузан Ю.Я. //Облік і фінанси АПК. - 2014. - №1. - С.4-9.
2. Стаханов А.Ю. Финансовая отчетность в рыночной экономике (сравнительный анализ зарубежного и российского опыта)/ Стаханов А.Ю. автореф. дис... канд. экон. наук: 08.00.12. – М., 1998.
3. Ліга: еліт Закон Copyright: ІАЦ "Ліга", 1991-2015.
4. Бернстайн Л. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация/ Бернстайн Л. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 624 с.
5. Хомин П.Я. Внутрішня звітність у сільськогосподарських підприємствах та її облікове забезпечення: проблеми узгодженості/ Хомин П.Я. //Облік, звітність та аудит підприємств. – 2004. - №1. – С.45-51.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ КОМУНІКАЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ

У дослідженні проблем фінансового обліку вагоме місце посідає фінансова звітність. Саме через зміст і роль її в економіці підприємств апов розкривається ефективність та дієвість фінансового обліку. Фінансова звітність є важливим елементом управління на всіх рівнях. У сучасній літературі викладені переважно прикладні аспекти, а загалом надбання дослідників можна окреслити як визначення фінансової звітності інструментом ринкових відносин, її еволюції, врахування інформаційних запитів користувачів звітності, мети і завдань фінансової звітності як джерела корисної ділової інформації, означення якісних характеристик та елементів. Однак проблеми взаємозв'язку стандартів оцінки виробництва і фінансової звітності для сільськогосподарських підприємств висвітлюються лише побіжно, у комплексі з іншими проблемами.

Концепції звітності розглядаються з позицій виконання нею важливої функціональної ролі в системі економічної інформації. Фінансова звітність інтегрує інформацію фінансового обліку й наводиться у вигляді таблиць, зручних для сприйняття. Методологічно та організаційно звітність є невід'ємним елементом системи обліку і завершальним етапом облікового процесу, що зумовлює органічну єдність показників, які формуються в ній. Відповідно звітність є системою показників, що характеризують результати господарської діяльності підприємства за звітний період.

Саме цими факторами зумовлена велика роль звітності в системі управління, вона є сполучною ланкою між підприємством і суспільством. Мета звітності, таким чином, полягає у наданні корисної інформації кредиторам й інвесторам для прогнозування, порівняння та оцінки грошових потоків; наданні користувачам інформації про прибутковість підприємства для планування, прогнозування й оцінки його діяльності [1, с.38].

Роль і функції фінансової звітності проявляються в тому, що вона є важливим елементом інфраструктури ринкової економіки, який своїми інформаційними потоками зв'язує практично усіх контрагентів ринку. Публічна фінансова звітність відображає стан господарських одиниць і результати укладених комерційних угод. На її основі встановлюється баланс інтересів залучених сторін, ціни, ставки відсотків, оподаткування, розподіл державних субсидій, приймаються інвестиційні рішення тощо.

Відсутність єдиного погляду на склад звітності частково відображає напрям досліджень в економіці, фінансах, інших галузях знань. У зарубіжних дослідженнях щодо фінансової звітності завданням інформаційного

забезпечення прийняття управлінських й інвестиційних рішень є дослідження питань:

1) Призначення звітності. Переліком користувачів є кредитори, акціонери та інші користувачі (працівники, клієнти, урядові органи та суспільство в цілому). Інтереси перших однозначні – інформація про купівлю або продаж цінних паперів, умови кредитування, тобто дані про дивіденди і можливість отримання прибутку від біржових операцій. Вважають, що ці відомості потрібні й іншим користувачам. Тому фінансова звітність повинна містити дані для оптимізації функціонування ринку капіталу [2, с.530];

2) Мета звітності. Розкриття інформації для інтересів акціонерів поєднується з урахуванням потреб широкого кола користувачів. 3) рівень глибини розкриття даних. Рівні розкриття інформації наведені на рис. 1. [2, с.533].

Інформація, необхідна для прийняття інвестиційних і інших рішень				
Фінансова звітність				
Регулювання за обліковими стандартами				
Фінансові звіти	Примітки до фінансових звітів	Додаткова інформація	Інші види фінансової звітності	Інша інформація
Звіт про фінансовий стан Звіт про доходи Звіт про рух грошових коштів, Звіт про вкладення і отримання власників	Облікова політика Методи оцінки Альтернативні оцінки		Управлінськи й огляд і аналіз Листи акціонерам	Аналітичний звіт Статистичний звіт Повідомлення для преси

Рис. 1. Рівні розкриття інформації у зарубіжній фінансовій звітності

Дослідники зарубіжної звітності вважають, що вона вирішує такі завдання: надає інформацію потенційним інвесторам і кредиторам; формує дані про очікувані доходи; розкриває стан господарських ресурсів, склад засобів і джерел та їх зміни [3, с.116].

Проте розбіжності з приводу того, яка облікова інформація і в якій формі повинна надаватися у фінансовій звітності, існуватимуть завжди. Полеміка з цього питання свідчить, що розвивається як облік, так і звітність. Саме розбіжності поглядів дослідників роблять облік цікавою наукою [2, с.529- 536].

Звітність є кінцевою метою фінансового обліку, тому вона відіграє важливу роль в трансформації економічних систем, що відбувається під впливом тієї мети, яку вони переслідують. Отже, звітність спрямована на максимальну корисність її інформації для прийняття й обґрунтування управлінських рішень та для ефективного контролю за господарською діяльністю та проведення аналізу. Тому найбільшої ваги набуває питання еволюції звітності під впливом різних факторів. Еволюція звітності

безпосередньо залежить від удосконалення системи фінансового обліку. В умовах розвинутого ринку капіталу інвестори розглядають варіанти розміщення своїх коштів у підприємствах різних галузей. Для того, щоб вони набули економічно обґрунтованого рішення, галузева специфіка має бути нівельована, а інформація – містити дані про рентабельність інвестицій, ризики незалежно від особливостей галузі. Для проведення таких зіставлень, інформація повинна бути одноманітною, стандартною, складеною за єдиними нормами і правилами. Саме ця обставина зумовлює необхідність стандартизації фінансового обліку та звітності в умовах ринкової економіки [4, с.63].

Методична складова визначається вимогами нормативного законодавства. При цьому формальна частина звітності характеризується реквізитами, що в цілому розкривають форми звітності. Тут визначаються принципи формування та умови заповнення елементів і статей фінансової звітності відповідно до національних П(С)БО.

Організаційна складова формується відповідно до Закону „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, оскільки підприємства самостійно визначають облікову політику щодо формування показників, але складання фінансової звітності здійснюють відповідно до вимог П(С)БО.

Інформаційна складова зорієнтована на задоволення потреб користувачів звітності. Її роль є пріоритетною у розвитку методів, форм і структури звітності й забезпечується прагматична мета обліку, оскільки надає інформацію для порівняння і перспективних прогнозів. Інформаційний взаємозв'язок розкриває інформацію, яка, як правило, відображає різні аспекти одних і тих же господарських операцій та явищ.

Фінансова звітність сільськогосподарських підприємств не може повною мірою забезпечити потреби як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів, оскільки інформація, яка фіксується у формах звітності, охоплює, насамперед, різні за призначенням і характеристиками показники, але не відображає інформації, яка стосується реформування аграрного сектору. Тому набуває актуальності проблема змісту, структурування й методики складання фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Бернстайн Л. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация/ Бернстайн Л. . – М.: Финансы и статистика, 1996. – 624 с.
2. Хендриксен Э.С. Теория бухгалтерского учета:/ Хендриксен Э.С. Ван Бреда М.Ф. Пер. с англ. /Под ред. Проф. Я.В.Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.
3. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета / Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуелл Д. /Пер. с англ. под ред. Я.В.Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 496 с.
4. Яремко І. Фінансова інформація в управлінні економікою підприємства/

Шепель Т.С., аспірант
Науковий керівник – Соловійов І.О., д.е.н., професор
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

БЮДЖЕТУВАННЯ У СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Існуюча на даний час система планування і контролю на більшості вітчизняних аграрних підприємств має ряд суттєвих недоліків, зумовлених недостатнім рівнем внутрішніх організаційно-економічних перетворень, який не відповідає темпам ринкової трансформації їх зовнішнього середовища. Більшість недоліків даної системи пов'язані із недостатнім рівнем координації процесів оперативного планування і контролю. Координація процесів оперативного планування і контролю охоплює організаційні, ресурсні, методичні аспекти. Одними з найбільш суттєвих недоліків є такі: оперативне планування має пріоритет над стратегічним, немає взаємоузгодження стратегічних та оперативних планів, а також стратегічних та оперативних цільових показників діяльності підприємства; оперативні плани часто не деталізовані щодо конкретних цілей та заходів; інформаційна база планування нерозвинена, замість систематичних прогнозів використовуються суб'єктивні оцінки; при розробці плану не проводиться оцінка ризиків його невиконання; контроль та адаптація планів здійснюються нерегулярно; низька швидкість реакції системи оперативного управління на зміни факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, тобто низька гнучкість управління; планування є виключною функцією спеціалістів, у той час як лінійні керівники недостатньо залучені до планового процесу; при плануванні та аналізі результатів діяльності не враховуються важливі поняття фінансового аналізу, а саме поняття грошових потоків, фінансової рівноваги підприємства, ліквідності та ін.; економічне планування не доводиться до рівня фінансового планування, що не дає можливості визначати планові обсяги фінансування діяльності підприємства за рахунок власних та позикових джерел фінансування; наявна система контролю не надає можливості комплексного аналізу виявлених відхилень в діяльності підприємства; існуюча система планування і контролю не передбачає ефективного зворотного зв'язку в контурі оперативного управління для забезпечення прийняття коригуючих управлінських рішень.

Перераховані проблеми в системі планування і контролю можуть бути вирішені за рахунок впровадження контролінгу на підприємстві. Основним інструментом координації в системі контролінгу, що

дозволяє вирішити сукупність проблем, пов'язаних із недостатньою координованістю процесів планування і контролю, виступає бюджетування [1].

Ядром системи бюджетування є фінансово-економічна модель, в межах якої на рівні показників відбувається взаємозв'язок господарських та фінансових процесів, виникає єдина замкнена технологія управління з можливістю реалізації зворотного зв'язку - коригування планів для досягнення загального цільового результату. Науковці достатньо широко визначають функції бюджетування, які відображають його місце в системі управління. І.Т. Балабанов відзначає чотири функції бюджетування: планування, координування, і стимулювання і контроль. А.Д. Шеремет до вищевказаних функцій додає ще дві: оцінка ефективності роботи підприємства та навчання менеджерів. О.С. Стоянова розглядає п'ять функцій бюджетування: планування, комунікація та координація, орієнтація на досягнення задач, контроль і підвищення професіоналізму управлінців.

Найбільш повно відображає координуючу роль бюджетування визначення В.М. Самочкіна, згідно якого бюджет "...представляє втілені в конкретних показниках цілі, альтернативи досягнення цілей, наслідки впливу альтернативи на цілі, фактичні результати реалізації управлінських рішень, відхилення від запланованих результатів".

Формування системи бюджетування на підприємстві повинне базуватися на вимогах системи контролінгу щодо інформаційно-методичного забезпечення механізму контролінгу.

Проаналізуємо основні методичні проблеми координації планування і контролю в системі контролінгу, які дозволяє вирішити ефективно побудована система бюджетування [2].

1. Побудова системи планово-контрольних показників діяльності підприємства. Вирішення даного завдання сприяє координації оперативних та стратегічних цілей підприємства, орієнтації діяльності підприємства на досягнення цих цілей, вирішення завдання забезпечення необхідного рівнем ліквідності та максимізації показників результату діяльності аграрного підприємства.

2. Поєднання різних підходів до планування діяльності аграрного підприємства. Вирішення даного завдання дозволяє керівництву підприємства забезпечити ефективне використання наявних ресурсів для досягнення запланованих цільових показників діяльності підприємства, тобто поєднати переваги ресурсного та цільового підходів до планування.

3. Виявлення ризиків в плановій діяльності підприємства та контроль за зонами ризику. Вирішення даного завдання дозволяє виявити статті бюджету та конкретні показники діяльності підприємства, що потребують поглибленого контролю за їх виконанням у зв'язку із підвищеним рівнем ризику та вчасно розробляти заходи щодо зниження ризику невиконання бюджету.

4. Встановлення допустимих меж відхилень цільових показників діяльності підприємства. Вирішення даного завдання дозволяє проводити

оцінку значущості відхилень показників діяльності підприємства та зосереджувати увагу при контролі виконання бюджету на відхиленнях, що потребують прийняття управлінських рішень.

5. Обґрунтований вибір оперативних регулюючих рішень щодо ліквідації відхилень від оперативного плану. Вирішення даного завдання дозволяє підвищити ефективність процесу прийняття оперативних регулюючих рішень за рахунок обґрунтованої оцінки альтернативних варіантів рішень (застосування системи бюджетування дає можливість розробити прогноз розвитку ситуації за умови відсутності регулюючих заходів та прогноз впливу регулюючих рішень на цільові показники підприємства). Можливість співставлення результатів впливу різних варіантів управлінських рішень на цільові показники підприємства дозволяє обґрунтовано здійснити вибір кращого із запропонованих альтернативних варіантів.

Основна ідея, що реалізується завдяки системі бюджетування, полягає у поєднанні централізованого стратегічного управління на рівні підприємства та централізації оперативного управління на рівні його підрозділів [3].

Основними бюджетними документами, що призначені для інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень є бюджетний звіт про прибутки та збитки підприємства, бюджет руху грошових коштів, бюджетний баланс. Бюджетний звіт про прибутки та збитки підприємства необхідний для оцінки рентабельності поточної діяльності підприємства та відображає структуру прибутків та збитків підприємства. В межах даного звіту відображається поділ витрат на постійні та змінні, що дозволяє прогнозувати результати діяльності підприємства при зміні обсягів виробництва та структури витрат. Основним призначенням бюджету руху грошових коштів є забезпечення платоспроможності підприємства, тобто здатності виконувати в повному обсязі та в необхідні терміни платежі, що передбачені в межах запланованої діяльності підприємства. Бюджетний баланс є важливим інструментом управління активами і пасивами підприємства, що допомагає вирішувати проблеми оборотності поточних активів та пасивів, а також питання оптимізації структури джерел фінансування. Лише за умови формування всіх трьох перерахованих бюджетних документів процес прийняття оперативних управлінських рішень, забезпечується необхідною комплексною інформацією.

Таким чином, система бюджетування передбачає наявність в своєму складі елементів зворотного зв'язку, інформаційне забезпечення яких досягається завдяки контролю виконання бюджету. Ефективна система контролю діяльності підприємства є необхідною умовою ефективності механізму контролінгу, оскільки є базою інформаційного забезпечення регулювання діяльності аграрного підприємства.

Список використаних джерел

1. Зятковський І.В. Бюджетування як основа впровадження контролінгу на підприємстві / І.В. Зятковський // Актуальні проблеми економіки. – 2003. - № 4. - С. 48-52.
2. Лозовицький Д.С. [**Шершень Ю.В.**](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_all/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Контролінг: навч. посіб. / Д. С. Лозовицький ; Львів. держ. ун-т внутр. справ, Ін-т права, психології та економіки. - Л. : ЛьвДУВС. - 2012. - 239 с.3. Давидович І.Є. Бюджетування як інструмент оперативного контролінгу / І.Є. Давидович // Вісник Тернопільської академії народного господарства. - 2004. - № 4. - С. 156—162.</div><div data-bbox=)

Науковий керівник – Шепель І.В., к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон

ПОРЯДОК ОПОДАТКУВАННЯ ТА ОБЛІК ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ

З 03 серпня 2014 р. набрав чинності Закон України від 31 липня 2014 року № 1621 – 7 «Про внесення зміни до Податкового кодексу України та деяких інших актів», яким запроваджено військовий збір.

Відповідно до Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року №2755 – 5, із змінами і доповненнями об'єктом оподаткування військовим збором є доходи у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються платнику у зв'язку з трудовим відносинами та за цивільно-правовими договорами; виграшу в державну та недержавну грошову лотерею, виграш гравця, отриманий від організатора азартної гри. Відповідно ПКУ ставка військового збору становить 1,5 відсотка від об'єкта оподаткування.

Згідно ПКУ платників військового збору є фізособи - резиденти й фізособи - нерезиденти. При цьому об'єктом обкладення військовим збором вважали доходи, отримані фізособами і зв'язку з трудовими відносинами або цивільно-правовими договорами на виконання робіт і надання послуг. Фізосіб - підприємців, незалежно від системи оподаткування, на якій ті працюють, вважають фізособами – резидентами, а їх доходи від підприємницької діяльності – доходами, отриманими за цивільно-правовими договорами. Тож, доходи фізосіб від підприємницької діяльності мали би підпадати під обкладення військовим збором у загальному порядку. Однак, завдяки лояльній позиції ДСФУ з підприємницьких доходів, отриманих до 01.01.2015 р., військового

збору не утримували.

Вступаючи у трудові відносини з підприємствами, працівники укладають трудові договори. Трудовий договір – це угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізособою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підляганням внутрішньому трудовому розпорядкові, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виникання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

З 1 січня 2015 року із сум орендної плати, яку нараховують фізособам, потрібно утримувати 1,5% військового збору. Але тут слід урахувати деякі нюанси. Тепер об'єктом оподаткування військовим збором є доходи, визначені ст.163 ПКУ. А ще всі виплати, щоб обкладають податком на доходи фізосіб.

Отож податковому агенту доведеться утримувати з орендної плати не лише 15% податку на доходи, а й військовий збір за ставкою 1,5%. Об'єкт для стягнення військового збору виникає в разі виплат орендної плати лише на користь фізосіб. Коли орендну плату фізосіб виплачують у межах її підприємницької діяльності, то податкові агенти податку з неї утримують – пп. 165.1.36 та п. 1778 ПКУ. Отже, для цілей оподаткування військовим збором факт оплати у межах цивільно-правового договору кваліфікується як об'єкт оподаткування. Договори купівлі-продажу та оренди не включають в перелік цивільно-правових договорів для цілей оподаткування даним збором.

Сума, виплачувана фізособі – підприємцю у рамках її підприємницької діяльності, не є об'єкт обкладення військовим збором. Саме тому податковий агент не повинен утримувати з неї військовий збір.

Види діяльності, яку фізособам здійснює як підприємницьку, перелічені у Витягу з Єдиного держреєстру юросіб і фізосіб – підприємців. Копія цього документа дозволить податковому агенту підтвердити правомірність неутримання військового збору з виплачених фізособам доходів у межах їх підприємницької діяльності. Зробити це він має за результатами звітного 2015 року. Хоча, вважаємо, що нарахування військового збору підприємці – загальносистемники показуватимуть в окремому розділі Податкової декларації про майновий стан і доходи за 2015 рік.

Вважаємо, військовий збір слід обліковувати на субрахунку 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами». Окремого рахунка для відображення військового збору в Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженому наказом Мініфіну України від 30.11.1999 р. № 291, не передбачено.

Суми утриманого збору з виплат працівникам, що входять до фонду оплати праці, відображають кореспонденцією рахунків: Дт 661 «Розрахунки за заробітною платою» Кт 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами». Якщо

військовий збір сплачується із сум, які підприємство утримує (як податковий агент) в непрацівника, зокрема, під час виплати винагороди за цивільно-правовими договорами, то для відображення суми утриманого збору застосовують субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами». Тобто в такому випадку утримання військового збору відображають кореспонденцією рахунків: Дт 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» Кт 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами». Сплата військового збору до бюджету відображається кореспонденцією: Дт 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» Кт 311 «Поточні рахунки в національній валюті»[3].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення зміни до Податкового кодексу України та деяких інших актів» від 31 липня 2014 року № 1621 [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0750-99&key=dCCMfOm7xBWMgnEEZiv6CI8tHI4FI80msh8Ie6>
2. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року №2755 – 51621 [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0750-99&key=dCCMfOm7xBWMgnEEZiv6CI8tHI4FI80msh8Ie6/>
3. Бухгалтер 24 Інформаційний бухгалтерський портал http://buhgalter24.at.ua/publ/nalogovyj_uchet/vijskovij_zbir_roz_jasnennja_podatkiv_civ/3-1-0-367

Юрова Т.А.

Науковий керівник – Скрипник С.В., к.е.н., доцент

*Херсонський державний аграрний університет,
м. Херсон*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Основною метою облікової політики є забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень. Облікова політика виступає інструментом бухгалтерського обліку, який розробляється підприємством самостійно, виходячи із чинних нормативно-правових документів [1].

Фермерські господарства, як і інші суб'єкти господарювання, мають багато особливостей в організації господарської діяльності. Так ведення бухгалтерського обліку у фермерському господарстві й формування його облікової політики повинно враховувати три основні особливості:

- бухгалтерський облік у фермерських господарствах веде його голова чи

один з членів господарства, тому облік має бути максимально спрощеним;

- для фермерського господарства властиве здійснення окремих специфічних господарських операцій, які на інших підприємствах проводяться не часто (засновниками здебільшого вносяться до складеного капіталу не майно, а права користування ним; членам господарства виплачується не заробітна плата, а певна частка з отриманого господарством доходу);

- фермерське господарство займається сільськогосподарською діяльністю і відповідно при веденні бухгалтерського обліку повинно враховувати всю облікову сільськогосподарську специфіку [2].

Розробка облікової політики фермерського господарства починається з вибору форми організації обліку, яка закріплюється наказом про облікову політику та дає змогу нормативно встановити на внутрішньому рівні основні правила, що регламентують організацію облікового процесу (рис. 1).

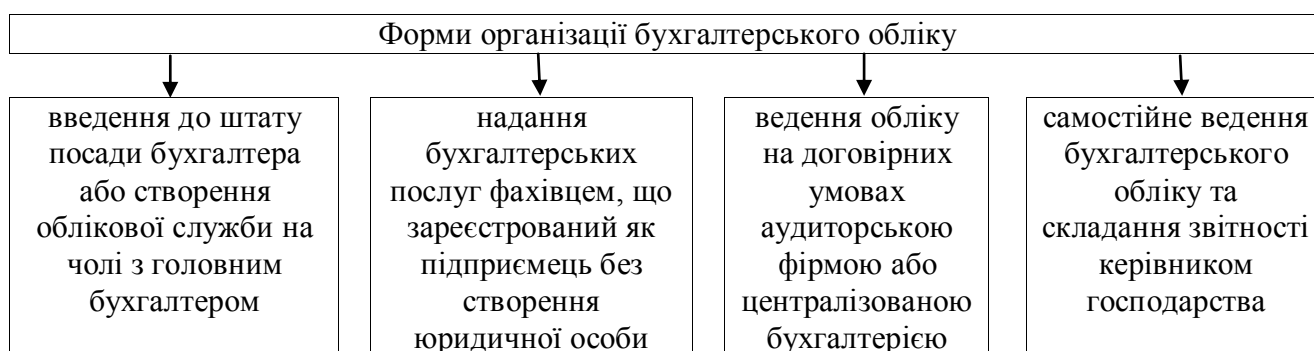


Рис.1. Форми організації бухгалтерського обліку у фермерських господарствах

При цьому на формування його облікової політики фермерських господарств впливають не тільки діючі нормативно-законодавчі документи, а й обсяги діяльності та її види, кількість господарських операцій, система звітності на підприємстві, виробнича структура підприємства, умови організації та технологія виробництва. Визначившись у даному питанні, власник фермерського господарства повинен забезпечити формування облікової політики у відповідності до діючого законодавства, що дозволить відобразити достовірну облікову інформацію.

Формування облікової політики фермерських господарств передбачає визначення: методів обліку, принципів обліку, правил ведення обліку, процедур обліку, способів ведення обліку і обирання форми ведення обліку (простої, спрощеної, спрощеної для господарств, що відповідають статусу малих підприємств та загальної).

Зазначені принципові особливості формують облікову специфіку, властиву саме фермерському господарству.

В сучасних умовах господарювання фермерські господарства можуть в значній мірі управляти показниками прибутковості (за рахунок вибору методу амортизаційних відрахувань, способу оцінки капіталу, віднесення витрат,

оцінки доходів, оцінки витрат за справедливою вартістю, зобов'язань за поточною оцінкою, створюваних резервів тощо), спираючись на варіативність вибору способів і методів відображення фінансового стану, визначених в їх обліковій політиці. Оскільки облікова політика спрямована на забезпечення стандартних характеристик фінансової звітності, то важливими об'єктами підвищення інвестиційної привабливості є її складові, за допомогою яких звітні показники набувають певної спрямованості.

Отже, на формування облікової політики фермерських господарств впливають галузеві особливості діяльності, технологія та організація виробництва, чисельність персоналу, обсяг виробництва та реалізації продукції, матеріально-технічна база, система оподаткування та звітності, рівень економічних знань особи, що веде облік на підприємстві, система матеріальної зацікавленості та матеріальної відповідальності. Крім того, необхідно забезпечити спрямованість обліку на реалізацію контрольної функції.

Список використаних джерел

1. Коваль Н.І. Методичні аспекти облікової політики для різних типів сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / Н.І.Коваль // Ефективна економіка. - № 12. – 2013. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2555>

2. Золотухін О. Бухгалтерський облік у фермерських господарствах / О. Золотухін // Вісник податкової служби України. – 2010. - №12. – С.26-31.

Янишевський О. М.

Науковий керівник - Танклевська Н. С., д. е. н., професор

Херсонський державний аграрний університет,

м. Херсон

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АУДИТУ, АНАЛІЗУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Правильність обліку та контроль за його веденням на кожному підприємстві забезпечується наказом про облікову політику, який в обов'язковому порядку повинен містити розділ про облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів.

Одним з напрямків удосконалення організації бухгалтерського обліку, який в ринкових умовах набуває все більшої актуальності, є автоматизація облікових процесів, яка на підприємствах розвинута недостатньо. Господарська практика діяльності підприємств свідчить, що на сучасному етапі більшість важливих рішень приймається в умовах гострого дефіциту часу в неоднозначних ситуаціях, які зумовлені впливом значної кількості неформалізованих чинників, ростом обсягу інформації, яку необхідно

переробити. Так, згідно з даними компанії ІВМ обсяг інформації, яка надходить на підприємства, щорічно збільшується в середньому на 10 %, в той же час ефективність роботи службовців має повільний ріст — 4-6 %. Це вимагає розробки нових методичних підходів до проектування технологій, здатних ефективно опрацьовувати великі масиви інформації.

Одним із шляхів вирішення інформаційних проблем на підприємствах є створення автоматизованих робочих місць (АРМ) спеціалістів в автоматизованій системі управління (АСУ). АРМ з обліку основних засобів забезпечує: ведення картотеки, коректування руху основних засобів, облік їх руху (по цехах, групах, операціях). АРМ з обліку основних засобів дозволяє одержати відомість інвентаризації, відомість наявності руху основних засобів, відомість амортизаційних відрахувань. Як бачимо, перелік операцій, які можна виконувати за допомогою АРМ з обліку основних засобів, не досить широкий, що не забезпечує необхідного рівня обробки інформації.

Враховуючи вимоги, які висуваються до сучасного бухгалтера, на підприємствах доцільно було б застосовувати програми класу «Бухгалтерський комплекс», розраховані на великі підприємства, які являють собою не одну програму, а цілий набір функціонально закінчених взаємопов'язаних АРМ. Це програмні продукти з багаторівневим синтетичним та аналітичним обліком, які дозволяють реалізувати функції управлінського обліку.

Для усунення існуючих недоліків в перевірці основних засобів і підвищення ефективності їх контролю в подальшому в господарстві можна провести контролерську перевірку основних засобів. Контролерську перевірку треба провести загальну за запропонованою схемою, поставивши перед нею наступні завдання:

- перевірка стану обліку, наявності зберігання ефективності використання основних засобів;
- встановлення обґрунтованості правильності оформлення надходження і вибуття;
- перевірка правильного нарахування зносу і віднесення витрат на ремонт основних засобів;
- перевірка своєчасності і правомірності віднесення результатів від ліквідації на фінансово-господарську діяльність підприємства;
- перевірка достовірності віднесення суми переоцінок на рахунки бухгалтерського обліку.

Згідно наказу керівника підприємства бухгалтерія та всі виробничі підрозділи повинні будуть забезпечувати всебічну допомогу при проведенні перевірки, а на головного бухгалтера буде покладено контроль за своєчасним представленням для перевірки первинних та зведених документів.

При проведенні перевірки необхідно звернути увагу на:

- перевірку вибуття основних засобів;
- відображення в обліку безоплатно переданих основних засобів;
- звіряння залишків по зведеним документам з оборотами в Головній

книзі, особливо на оприбуткування основних засобів;

- перевірку правильності відображення даних Головної книги в звітності підприємства.

Впровадження запропонованої системи забезпечило б весь цикл робіт по веденню синтетичного та аналітичного обліку, зокрема, обліку основних засобів.

Отже, основними напрямками підвищення ефективності використання основних засобів на підприємствах є:

- покращення структури промислово-виробничих основних фондів за рахунок збільшення їх питомої ваги активної частини;

- забезпечення необхідного рівня відтворення основних засобів за рахунок придбання нових, більш продуктивних об'єктів основних засобів, проведення модернізації діючих, що сприятиме покращенню їх технічного стану, підвищенню фондівіддачі;

- підвищення рівня автоматизації праці, що сприятиме зростанню продуктивності праці, обсягів виробництва, якості продукції;

- виконання плану використання фондів часу роботи обладнання, що сприятиме покращенню всіх показників роботи обладнання.

Список використаних джерел

1. Сук Л. "Облік основних засобів" // Бухгалтерія в сільському господарстві, 2003р., №15-13с.

2. Сопко В.В., Шило В.П., "Організація і методика проведення контролю", Київ.- 2006, 575 с.

3. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. Навчальний посібник. – К.: Знання.2004.-с.454.

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ:
ОБЛІК, АУДИТ ТА ФІНАНСУВАННЯ**

Матеріали

IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет- конференції

25-26 листопада 2015 року

Підписано до друку 13.11.2015 р.
Формат 60x84 1/16
Папір офс. умовн. друк. арк..26,04
Наклад 50 прим.

Відруковано у РВВ
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
73006 м. Херсон
вул. Р. Люксембург 23
тел.. 41-44-32
Свідоцтво ХС №6 від 2 жовтня 2000 р.